В. Ульянов (Ленин)

Προλετάριοι ὅλων τῶν χωρῶν, ἑνωθεῖτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

52

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ

52

Γράμματα
Νοέμβρης 1920 — Ἰούνης 1921

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ πεντηκοστός δεύτερος τόμος τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιέχει γράμματα, σημειώματα, τηλεγραφήματα, τηλεφωνογραφήματα, πού γράφτηκαν ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1920 ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1921. Σχετίζονται μέ τά ἔργα τοῦ 42ου, 43ου καί μερικά τοῦ 44ου τόμου αὐτῆς τῆς ἔκδοσης καί τά συμπληρώνουν.

Τά ντοκουμέντα αὐτά ἀπεικονίζουν τή νέα ἱστορική περίοδο στή ζωή τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, πού ἄρχισε ὕστερα ἀπό τή συντριβή τῶν κύριων δυνάμεων τῶν ξένων ἐπεμβασιῶν καί τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης, ὅταν μπροστά στή χώρα προβλήθηκαν ξανά τά καθήκοντα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Σέ συνθῆκες οἰκονομικῆς ἐρήμωσης, φοβερῆς ἀνεπάρκειας τροφίμων, παντελοῦς ἔλλειψης καυσίμων, σοβαρῶν πολιτικῶν δυσκολιῶν, ὁ Β. Ι. Λένιν καθορίζει τό δρόμο περάσματος ἀπό τόν «πολεμικό κομμουνισμό» στή νέα οἰκονομική πολιτική, καθοδηγεῖ τήν ἐφαρμογή τῶν μέτρων πού χάραξε τό Κόμμα καί ἡ κυβέρνηση γιά τήν πραγματοποίηση τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Ἡ εἰρηνική οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ γινόταν μέσα σέ μιά δύσκολη διεθνή κατάσταση. Οἱ ἰμπεριαλιστές συνέχιζαν νά καταστρώνουν σχέδια γιά νέους πολεμικούς τυχοδιωκτισμούς ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος. Προσπαθοῦσαν μέ κάθε τρόπο νά δυσκολέψουν τήν πάλη τοῦ Σοβιετικοῦ λαοῦ ἐνάντια στήν οἰκονομική ἐρήμωση, νά ἐμποδίσουν τή χώρα τῶν Σοβιέτ νά διευθετήσει τίς σχέσεις της μέ τά ἄλλα κράτη. Στίς συνθῆκες αὐτές ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Β. Ι. Λένιν, ἔδειχνε καθημερινή φροντίδα γιά τήν ἐνίσχυση τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς χώρας. Συντελεῖται τό παραπέρα στερέωμα τῆς πολιτικῆς ἕνωσης τῆς ΣΟΣΔΡ μέ τίς

ἄλλες σοβιετικές Δημοκρατίες, ρυθμίζεται καί δυναμώνει ἡ οἰκονομική συνεργασία ἀνάμεσά τους.

Τό βασικό καθῆκον τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἦταν ἡ ἐξασφάλιση σταθερῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς σάν ἀνώτατης ἀρχῆς τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, σάν βάσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιατί ἡ ἐπιτυχής οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι ἀδύνατη χωρίς τήν προσέλκυση στήν ὑπόθεση αὐτή τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς. Ὁ Β. Ι. Λένιν, ἐπεξεργαζόμενος τή νέα οἰκονομική πολιτική, χάραξε συγκεκριμένες μορφές οἰκονομικῆς σύνδεσης τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, τούς τρόπους γιά τήν ἀνόρθωση ὅλων τῶν κλάδων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί τῆς οἰκοδόμησης τῶν θεμελίων τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

Τό πέρασμα στή νέα οἰκονομική πολιτική πρόβλεπε τήν ἀντικατάσταση τοῦ παρακρατήματος μέ τό φόρο σέ εἶδος καί τήν ἐφαρμογή ἄλλων μέτρων, χάρη στά ὁποῖα δημιουργοῦνταν κίνητρα γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ καί τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς ἀγροτικῶν προϊόντων· αὐτό μέ τή σειρά του δημιουργοῦσε συνθῆκες γιά τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας. Στή λύση αὐτοῦ τοῦ περίπλοκου καθήκοντος ὁ Β. Ι. Λένιν κατέληξε ὕστερα ἀπό ὁλόπλευρη ἀνάλυση τῆς πολιτικῆς καί οἰκονομικῆς κατάστασης τῆς χώρας καί σέ βάθος μελέτη τῆς κατάστασης τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐνδιαφερόταν νά μάθει λεπτομερειακά ἀπό τούς ἀγρότες πού παρουσιάζονταν σ' αὐτόν γιά τήν κατάσταση στό χωριό, τόν ἐνδιέφερε ἡ γνώμη τους γιά τούς τρόπους ἀνόδου τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Στόν τόμο καταχωρήθηκαν ὑλικά γιά τίς συνομιλίες τοῦ Β. Ι. Λένιν τό Φλεβάρη - Μάρτη τοῦ 1921 μέ τούς ἀγρότες Ι. Α. Τσεκουνόφ, Α. Ρ. Σάποσνικοφ, Τ. Ι. Κοντρόφ, Ι. Γκ. Κοντρόφ.

Τό Φλεβάρη ὁ Β. Ι. Λένιν μέ βάση συγκεκριμένους ὑπολογισμούς τῶν ἐπισιτιστικῶν πόρων τῆς χώρας πρότεινε στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα νά μελετήσει τό ζήτημα γιά τή δυνατότητα τῆς ΣΟΣΔΡ «νά καταργηθεῖ ἐντελῶς τό παρακράτημα ἀπό τίς 15. ΙΙΙ ἤ ἀπό τήν 1. IV καί μέχρι τήν 1. IX ἤ μέχρι τίς 15. VIII νά *δοκιμαστεῖ τό νέο σύστημα*» (σελ. 84).

Στό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη 1921 συνῆλθε τό Χ συνέδριο τοῦ ΚΚΡ(μπ), πού καθόρισε τήν ἱστορική στροφή τῆς χώρας στή νέα οἰκονομική πολιτική καί ἔλυσε ὁριστικά τό ζήτημα τῆς ἀντικατάστασης τοῦ παρακρατήματος μέ τό φόρο σέ εἶδος. Στό συνέδριο ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε εἰσήγηση γιά τήν ἀντικατάσταση τοῦ παρακρατήματος μέ τό φόρο σέ εἶδος καί μίλησε καί γιά ἄλλα βασικά ζητήματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης.

Τά ντοκουμέντα τοῦ τόμου δείχνουν πόσο μεγάλη σημασία ἔδινε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν ἐφαρμογή τῶν μέτρων πού συνδέονταν μέ τήν πραγματοποίηση τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ἀπαιτεῖ ἀπό τά στελέχη τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας τά φορολογικά ζητήματα νά προετοιμάζονται ἀπ' αὐτά μέ μεγάλη προσοχή καί ἀνησυχεῖ μήπως δέν προστατεύονται ἐπαρκῶς τά συμφέροντα τῶν γεωργῶν (σελ. 185)· ὑποστηρίζει τήν πρόταση διεύρυνσης τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν γιά τήν καλυτέρευση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καί τονίζει τήν ἀνάγκη γρήγορης ἐπίλυσης αὐτοῦ τοῦ ζητήματος στό ΣΛΕ καί στήν ΠΚΕΕ (σελ. 190).

Ὁ Β. Ι. Λένιν φρόντιζε ἀδιάκοπα γιά τήν ἄνοδο τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητάς της. Σέ γράμμα του πρός τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας Ι. Α. Τεοντορόβιτς πρότεινε «νά καταπιαστεῖ ἐντατικά μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς κρεατοπαραγωγικῆς κτηνοτροφίας», ὑπογραμμίζοντας τήν ἰδιαίτερη σημασία πού ἔχουν γιά τό ἔργο αὐτό τά σοβχόζ τῶν προαστίων (σελ. 284). Σέ ἄλλο ντοκουμέντο δίνει ἐντολή στόν γραμματέα νά τοῦ συγκεντρώσει ὑλικά γιά τόν πλοῦτο τῆς Νοτιοανατολικῆς ἀκρινῆς περιοχῆς καί στρέφει ἰδιαίτερα τήν προσοχή στά στοιχεῖα γιά τήν τευτλοζαχαροβιομηχανία, συνδυασμένη μέ τήν προβατοτροφία καί κτηνοτροφία στίς στέππες τοῦ Σάλσκ (σελ. 105-106).

Ὁ Β. Ι. Λένιν θεωροῦσε τήν πάλη ἐνάντια στήν ξηρασία σάν καθῆκον πού ἀφορᾶ ὁλόκληρο τό κράτος (σελ. 166). Μέ πρωτοβουλία του ψηφίστηκε ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας, στήν ὁποία ἡ πάλη ἐνάντια στήν ξηρασία θεωροῦνταν «ὑπόθεση πρωταρχικῆς σημασίας γιά τήν ὕπαρξη τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς τῆς χώρας καί τά μέτρα, πού πάρθηκαν πρός αὐτή τήν κατεύθυνση, ἀποκτοῦσαν μαχητική σημασία».

Πολυάριθμα ντοκουμέντα τοῦ τόμου εἶναι ἀφιερωμένα στά ζητήματα τῆς στερέωσης τῆς σύνδεσης τῆς πόλης μέ τό χωριό, τῆς ρύθμισης σωστῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό. Γιά νά δημιουργηθεῖ τό ἀπαραίτητο ἐμπορευματικό ἀπόθεμα ἦταν πάρα πολύ σπουδαῖο νά ρυθμιστεῖ γρήγορα καί νά αὐξηθεῖ στό μέγιστο ἡ παραγωγή προϊόντων τῆς ἐλαφρᾶς βιομηχανίας καί ὁ Β. Ι. Λένιν δίνει μεγάλη προσοχή στήν ἐξεύρεση πρώτων ὑλῶν, καυσίμων, γιά νά μποῦν σέ λειτουργία οἱ πιό βασικές ἐπιχειρήσεις. Μέ πρωτοβουλία του στίς συνεδριάσεις τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ ΣΛΕ μέ τή συμμετοχή ἀντιπροσώπων ἀπό τά βασικά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα παίρνονταν ἀποφάσεις γιά τίς ἔκτακτες ἀνάγκες τῶν ἐργοστασίων τῆς περιοχῆς Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ (σελ. 11, 137-138).

Μέ τίς περιορισμένες ὑλικές πηγές πού διέθετε τότε ἡ Σοβιετική χώρα, σέ συνθῆκες ἐρήμωσης καί φτώχιας δέν ἦταν σωστό νά διασκορπίζονται τά πενιχρά κρατικά μέσα σέ ὅλες τίς πολυάριθμες ἐπιχειρήσεις. Ἦταν ἀναγκαῖο νά συγκεντρωθοῦν ὅλες οἱ προσπάθειες τοῦ λαοῦ στούς ἀποφασιστικούς τομεῖς τῆς ἀνοικοδόμησης, στίς πιό ἀποδοτικές καί πιό ἀπαραίτητες ἐπιχειρήσεις, πού θά μποροῦσαν νά ἀποδόσουν τό πιό μεγάλο οἰκονομικό ἀποτέλεσμα στό συντομότερο διάστημα. Καί ὁ Λένιν ἀπαιτοῦσε «ἀμέσως, μή χάνοντας οὔτε μιά μέρα, οὔτε μιά ὥρα, κατά τμηματάκια *νά ξεχωριστεῖ* **κομματάκι-κομματάκι τό πιό βασικό,** τό μίνιμουμ τῶν ἐπιχειρήσεων **καί αὐτές νά ἐφοδιάσουμε»** (σελ. 76).

Τά ντοκουμέντα πού συμπεριλαμβάνονται στόν τόμο δείχνουν πόσο ρεαλιστικά καί πρακτικά ἀντιμετώπιζε ὁ Β. Ι. Λένιν τήν ἐφαρμογή τοῦ σχεδίου ΓΚΟΕΛΡΟ, στό ὁποῖο πάντοτε ἔδινε μεγάλη προσοχή, ὑπογραμμίζοντας τόν πολύ μεγάλο ρόλο του στό ζήτημα τῆς δημιουργίας τῆς ὑλικοτεχνικῆς βάσης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Πρότεινε στόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι νά καθορίζει τή διαδοχική σειρά τῶν καθηκόντων τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας, ξεκινώντας στό κάθε στάδιο ἀπό τήν ὕπαρξη τῶν συγκεκριμένων δυνάμεων καί μέσων. Δέν εἶναι ἀρκετό νά ἀποδείξουμε, τόνιζε ὁ Β. Ι. Λένιν, ὅτι ὁ ἠλεκτρισμός ἐξοικονομεῖ καύσιμα. *«Πρέπει νά ἀποδειχτεῖ ἀκόμη ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ δοσμένη κατανάλωση* **γιά τό 1921-1922** *σέ συνθῆκες* τῆς βαθύτερης κρίσης στά σιτηρά καί τά καύσιμα» (σελ. 143). Σάν τό πιό ἄμεσο καθῆκον ἐξηλεκτρισμοῦ ὁ Β. Ι. Λένιν θεωροῦσε ἀπαραίτητο νά χτιστεῖ ἐπειγόντως σέ κάθε νομό ὄχι λιγότερο ἀπό ἕνας ἠλεκτρικός σταθμός, πού ἔπρεπε νά γίνουν κέντρα ἐκπαίδευσης καί προπαγάνδισης τοῦ ἠλεκτρισμοῦ (σελ. 38-39).

Μιά σειρά ἀπό γράμματα, σημειώματα, τηλεγραφήματα ὁ Β. Ι. Λένιν τά ἀφιέρωσε στήν πάλη ἐνάντια στήν πείνα. Στά ντοκουμέντα αὐτά βρῆκαν ἀντανάκλαση ὅλα τά βασικά μέτρα τοῦ Κόμματος καί τῆς κυβέρνησης ἐκείνου τοῦ καιροῦ γιά τήν ἐξασφάλιση τοῦ πληθυσμοῦ μέ τρόφιμα: ἡ καλυτέρευση τῆς μεταφορᾶς τροφίμων ἀπό τά σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα, ἡ πάλη ἐνάντια στούς μαυραγορίτες, ἡ δημιουργία ἐμπορευματικοῦ ἀποθέματος γιά ἀνταλλαγή μέ σιτηρά, ἡ ἀγορά τροφίμων ἀπό τό ἐξωτερικό, ἡ ἀνάπτυξη νοικοκυριῶν στά προάστια, ἡ καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς τῶν ὀργάνων Ἐπισιτισμοῦ καί ἡ σωστή διανομή τῶν τροφίμων.

Πολλά ὑλικά πού μπῆκαν στόν τόμο εἶναι ἀφιερωμένα στήν ὑπερνίκηση τῆς ὀξύτατης κρίσης στά καύσιμα. Ἀνάμεσά τους εἶναι

τά ντοκουμέντα πού άφοροῦν τό δυνάμωμα τῆς μεταφορᾶς καυσίμων μέ τούς σιδηροδρόμους, ή έπισκευή καί ή πιό οίκονομική χρησιμοποίηση τῶν βαγονιῶν μέ πετρελαιοφόρες δεξαμενές, ή ἀνάπτυξη τῶν μεταλλείων, ή ἄντληση πετρελαίου καί ὁ ἐφοδιασμός μέ καυσόξυλα. Ὁ Β. Ι. Λένιν, ἐνθαρύνοντας καί ὑποστηρίζοντας τίς πιό προοδευτικές μεθόδους παραγωγῆς, ἔδοσε μεγάλη προσοχή στήν ὑδραυλική ἐξόρυξη τύρφης. Κρατοῦσε μόνιμα στό ὀπτικό του πεδίο καί ἔλεγχε τίς ἐργασίες πού εἶχαν σχέση μέ τίς παραγγελίες τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης, προσπαθοῦσε νά πετύχει αὐστηρή ἐφαρμογή ὅλων τῶν ἀποφάσεων γιά τήν ἐξασφάλιση ὅλων τῶν ἔκτακτων ἐργασιῶν μέ ὑλικά, τρόφιμα καί χρήματα.

Τό πέρασμα στή ΝΕΠ, στίς νέες μορφές οἰκονομίας καί στίς καινούργιες μορφές σύνδεσης τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, ἀπαιτοῦσε τήν ἀναδιοργάνωση τῆς διεύθυνσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, τή συνεχή βελτίωση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Ἐκτενές πρόγραμμα ἀναδιοργάνωσης τοῦ σοβιετικοῦ καί οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ ἔδοσε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν «Ἐντολή τοῦ ΣΕΑ (Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας) στά τοπικά σοβιετικά ἱδρύματα», στήν ὁποία χαράζονταν συγκεκριμένοι δρόμοι ἀνάπτυξης τῶν βασικῶν κλάδων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, καθορίζονταν τά βασικά καθήκοντα δουλιᾶς τῶν σοβιετικῶν καί οἰκονομικῶν ἱδρυμάτων στίς καινούργιες συνθῆκες, ὑπογραμμιζόταν ἰδιαίτερα ἡ ἀνάγκη τῆς ὁλόπλευρης ἐνθάρυνσης τῆς τοπικῆς πρωτοβουλίας (βλ. Ἄπαντα, τόμ. 43ος, σελ. 266-291). Σέ τοῦτο τόν τόμο δημοσιεύονται μιά σειρά ντοκουμέντα πού δείχνουν πόσο προσεκτικά ὁ Β. Ι. Λένιν ἑτοίμαζε τήν «Ἐντολή τοῦ ΣΕΑ», βάζοντας τό σχέδιο τῆς ἐντολῆς σέ πλατιά συζήτηση καί ἀπαιτώντας ἀπό ὅλα τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα νά στείλουν ὑποχρεωτικά τίς παρατηρήσεις καί τίς προτάσεις τους.

Τά καθήκοντα τῆς εἰρηνικῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης καθόριζαν τήν ἀνάγκη δυναμώματος τῆς σχεδιασμένης βάσης στήν οἰκονομική ζωή τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν δημιουργεῖται ἑνιαῖο κέντρο σχεδιοποίησης — ἡ Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου (Γκοσπλάν). Στόν τόμο ἔχουν συμπεριληφθεῖ μιά σειρά γράμματα πρός τόν καθοδηγητή τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι, πού μαρτυροῦν πόσο πολύ ἀσχολήθηκε ὁ Β. Ι. Λένιν μέ τή δουλιά αὐτοῦ τοῦ σημαντικοῦ ὀργάνου τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους.

Τά ντοκουμέντα πού μπῆκαν στόν τόμο ἀποτελοῦν καθαρή ἀπόδειξη τῆς τεράστιας προσοχῆς πού ἔδινε ὁ Β. Ι. Λένιν στή

σωστή ὀργάνωση καί στό στύλ δουλιᾶς τῶν κομματικῶν, σοβιετικῶν, οἰκονομικῶν καί ἄλλων ἱδρυμάτων. Θεωροῦσε ἀναγκαία τή μετακίνηση τῶν κομματικῶν στελεχῶν σέ οἰκονομική δουλιά καί ὑπόδειχνε ὅτι «ὁ μηχανισμός τῆς ΚΕ πρέπει νά δυναμώσει καί νά *πλησιάσει* τή βάση» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 232), πρότεινε «οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκονομικῆς δράσης (ἀπό τήν ΚΕ) νά βοηθοῦν τή βάση, νά ἐλέγχουν, νά δίνουν ὁδηγίες» (σελ. 233).

Ὁ Β. Ι. Λένιν τασσόταν ἐνάντια στό ξερό διοικητικό πνεῦμα δουλιᾶς, ἀπαιτοῦσε τή συλλογικότητα στήν ἐργασία κατά τήν ἐκπόνηση σοβαρῶν ἀποφάσεων καί ταυτόχρονα ἐπέμενε στήν προσωπική εὐθύνη, ὅταν «τό καθορισμένο πρόσωπο εὐθύνεται πλήρως γιά τήν ἐκτέλεση καθορισμένης δουλιᾶς» (σελ. 23), ἀγωνιζόταν μέ συνέπεια γιά τήν αὐστηρή τήρηση τῆς κομματικῆς καί κρατικῆς πειθαρχίας καί τῆς σοσιαλιστικῆς νομιμότητας. Δίδασκε καί μέ τό παράδειγμά του ἔδειχνε πῶς πρέπει νά πετυχαίνεται ἡ ἐκπλήρωση τῶν ἀποφάσεων πού πάρθηκαν, νά ἐνθαρύνονται τά στελέχη πού διακρίθηκαν, νά παίρνονται ὑπόψη τά θετικά προτερήματα τοῦ καθενός κατά τήν τοποθέτηση τῶν στελεχῶν.

Ὁ Β. Ι. Λένιν πάλευε ἀποφασιστικά ἐνάντια στήν ἔλλειψη εὐσυνειδησίας στή δουλιά, στό φορμαλισμό, στή γραφειοκρατία, στήν τσαπατσουλιά, στήν ἀπερισκεψία καί βιασύνη στή λήψη τῶν ἀποφάσεων. Δίδασκε πῶς πρέπει νά γίνεται μόνιμη καί συστηματική πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία, συμβούλευε νά προσελκύονται σ' αὐτή τή δουλιά πιό πλατιά ἐργάτες, διευκρίνιζε τήν πλάνη ἐκείνων πού νόμιζαν ὅτι θά ἐξαλειφθεῖ ἡ γραφειοκρατία ἀμέσως, μέ ἕνα χτύπημα, μονομιᾶς.

Ἡ πραγματοποίηση τοῦ προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναγέννησης τῆς χώρας γινόταν μέ τήν ἔντονη πάλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος ἐνάντια στούς καθελογῆς ἀντιπολιτευόμενους, πού προσπαθοῦσαν νά ὑποσκάψουν τήν ἑνότητα τῶν κομματικῶν γραμμῶν. Ὁ Β. Ι. Λένιν τασσόταν ἀδιάλλακτα ἐνάντια σέ ὅλους, ὅσοι προσπαθοῦσαν νά ρίξουν τό κύρος ἤ νά ἀμφισβητήσουν τήν ὀρθότητα τῆς γραμμῆς πού χάραζε τό Κόμμα, πρότεινε νά παίρνονται αὐστηρά μέτρα «ἐνάντια στούς συκοφάντες, πού δέν ἀπευθύνονται στήν Ἐπιτροπή ἐλέγχου καί διαδίδουν συκοφαντικές κατηγορίες μέ τήν πρόφαση «κριτικῆς»» (σελ. 91). Ξεσκέπαζε μέ συνέπεια καί ἐπίμονα ὅλη τή ζημιά τῶν φραξιονιστικῶν ἀντικομματικῶν ἐνεργειῶν. Στόν τόμο δημοσιεύεται ἐκτεταμένο γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν σ' ἕναν ἀπό τούς καθοδηγητές «τῆς ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης», τόν Γ. Χ. Λουτοβίνοφ, στόν ὁποῖο ὁ Β.

I. Λένιν ὑπομονητικά ἐξηγοῦσε τήν οὐσία τῶν λαθῶν του, τή βλαβερότητα τῶν ἀντιλήψεών του, πού ἦταν ἀντίθετες μέ τή γραμμή τοῦ Κόμματος.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπαιτοῦσε τήν αὐστηρή ἐφαρμογή τῶν κομματικῶν ἀποφάσεων, ὑποχρεωτικῶν γιά ὅλα τά μέλη τοῦ ΚΚΡ(μπ), πάλευε ἐνάντια στήν ψευτοεπαναστατική φρασεολογία (λογουχάρη στό ζήτημα τῆς παραχώρησης σέ ἐκχωρήσεις μερικῶν ἐπιχειρήσεων), τασσόταν ἐνάντια στήν ἐπικίνδυνη ἀντίληψη, πού ὅπως τήν χαρακτήριζε, «ἀνάγεται στήν πιό ἐπιβλαβή ἀνοησία «νά βάλουμε στραβά τό καπέλο», «θά τόν νικήσουμε εὔκολα» κτλ., πού γίνεται πιό ἐπικίνδυνη, ὅσο συχνότερα κρύβεται κάτω ἀπό «καθαρά κομμουνιστικά» στολίδια» (σελ. 123). Πάλευε μόνιμα ἐνάντια στίς τοπικιστικές τάσεις στή δράση μερικῶν στελεχῶν, πού ἔβαζαν τά συμφέροντα «τῶν δικῶν τους» ἐπαρχιῶν πάνω ἀπό τά γενικά κρατικά συμφέροντα.

Σημαντικό μέρος στόν τόμο καταλαμβάνουν τά ὑλικά πού εἶναι ἀφιερωμένα στά ζητήματα ἀνάπτυξης τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς ἐπιστήμης, τά ὁποῖα ὁ Β. Ι. Λένιν ἐξέταζε σέ ἀδιάρηκτη σχέση μέ τά καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης τῆς χώρας.

Σημείωνε διορατικά ὅ,τι τό πιό νέο καί μέ προοπτική στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς, ἐφιστοῦσε τήν προσοχή τῶν εἰδικῶν καί τῶν ὑπευθύνων τῆς οἰκονομίας στίς φαινομενικά περιορισμένου χαρακτήρα ἐπιστημονικές ἀνακαλύψεις, δίδασκε νά ἐξετάζονται αὐτές ἀπό παγκρατικές θέσεις, νά ἐκτιμοῦνται ἀπό τήν ἄποψη τόσο τῆς ἄμεσης οἰκονομικῆς ὠφέλειας, ὅσο καί τῶν γενικῶν κατευθύνσεων ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Μόλις διάβασε στό περιοδικό «Νεφτιανόγε ἰ Σλάντσεβογε Χοζιάιστβο» τό σχόλιο «Γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν μεταλλικῶν σωλήνων μέ μπετόν κατά τή γεώτρηση πετρελαιοπηγῶν» ὁ Β. Ι. Λένιν ἀμέσως ἔγραψε γράμμα στόν Ι. Μ. Γκούμπκιν στή Γενική Διεύθυνση πετρελαίων: «Καί μιά τέτιου εἴδους εἴδηση τή θάβετε σέ ἕνα μικρό σημείωμα ἑνός ἐξαιρετικοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ, πού μπορεῖ νά τό καταλαβαίνει, ἴσως, 1 ἄνθρωπος σέ 1 000 000 στή ΣΟΣΔΡ. Γιατί δέν σημάνατε συναγερμό; Γιατί δέν τό παρουσιάσατε στόν ἡμερήσιο Τύπο; Δέν ὁρίσατε ἐπιτροπή ἀπό πρακτικούς; Γιατί δέν ψηφίσατε στό ΣΕΑ μέτρα ἐνθάρυνσης;» (σελ. 246).

Ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν προβλήθηκε τό ζήτημα γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς σχεδιοποίησης καί τοῦ συντονισμοῦ τῆς δουλιᾶς γιά τίς ἐφευρέσεις σέ ὅλη τή χώρα. Πρότεινε νά μπεῖ τάξη σέ ἕνα τόσο σοβαρό ἔργο, ὅπως εἶναι ἡ ἐξέταση καί καταγραφή τῶν ἐφευρέσεων

πού ὑποβάλλονται. Σχετικά μ' αὐτό παρουσιάζει σοβαρό ἐνδιαφέρον τό γράμμα πού δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά «Πρός τό Τμῆμα ἐφευρέσεων τοῦ ἐπιστημονικοτεχνικοῦ τμήματος τοῦ ΑΣΛΟ», ὅπου ὁ Β. Ι. Λένιν βάζει μπροστά στό ἵδρυμα μιά σειρά συγκεκριμένα καθήκοντα γιά τήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς στό Τμῆμα (σελ. 8-9).

Μεγάλη σημασία ἔδινε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν ἀνάπτυξη τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν. Δίνει ὁδηγίες νά συγκεντρωθοῦν ὅλα τά δημοσιευμένα ἔργα καί οἱ φωτοτυπίες ντοκουμέντων τῶν θεμελιωτῶν τοῦ μαρξισμοῦ, καί αὐτό ἀποτέλεσε τή βάση γιά τήν ἵδρυση τοῦ Ἰνστιτούτου Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς, συμβουλεύει τόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι τί εἴδους πρέπει νά εἶναι τό μαζικό ἐγχειρίδιο τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσίας καί πῶς πρέπει νά γίνεται ἡ διδασκαλία τῆς ἱστορίας, κάνει πολύ σημαντικές γιά τήν ἱστορική ἐπιστήμη θεμελιακές παρατηρήσεις γιά τήν μπροσούρα τοῦ Μπ. Κούν «Ἀπό τήν ἐπανάσταση στήν ἐπανάσταση» (τό ντοκουμέντο αὐτό δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά — βλ. στή σελ. 41).

Μιά σειρά γράμματα καί σημειώσεις τοῦ τόμου εἶναι ἀφιερωμένα σέ ζητήματα καλυτέρευσης τῆς δουλιᾶς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας, στή δράση τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἱδρυμάτων καί σέ ἄλλα προβλήματα τῆς πολιτιστικῆς οἰκοδόμησης (ζητήματα διαφύλαξης τῶν καλλιτεχνικῶν ἀξιῶν, ἔκδοσης ἐκπαιδευτικοῦ ἄτλαντα, λεξικοῦ τῆς σύγχρονης ρωσικῆς γλώσσας). Ὁ Β. Ι. Λένιν ὑποστήριζε σταθερά τή ρεαλιστική κατεύθυνση στήν τέχνη καί προφύλαγε τούς καλλιτέχνες ἀπό τό ζῆλο τους πρός τό φουτουρισμό. Σέ γράμμα του πρός τόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι ἔγραφε: «...Ζητῶ τή βοήθειά Σας στήν πάλη κατά τοῦ φουτουρισμοῦ κτλ... Μά δέν μπορεῖ νά βρεθοῦν σίγουροι *αντι*φουτουριστές» (σελ. 179-180). Μιλώντας ἐνάντια στούς ψευτοκαινοτόμους τῆς προλεταριακῆς κουλτούρας, ἐνάντια στίς φανταστικές τους θεωρίες, ὁ Β. Ι. Λένιν ταυτόχρονα παρακολουθοῦσε μέ μεγάλη προσοχή τίς ἐκδηλώσεις τῆς πραγματικῆς προλεταριακῆς δημιουργίας. Ἔτσι, ἐπιδοκίμασε τή δράση μερικῶν συγγραφέων τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, ὑπογραμμίζοντας ὅτι αὐτό εἶναι «ὅμιλος *πραγματικῶν* προλεταριακῶν ποιητῶν» (σελ. 58).

Στόν τόμο ὑπάρχουν πολλά ντοκουμέντα γιά τή δράση τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Αὐτά δείχνουν πειστικά πῶς ἡ σοβιετική κυβέρνηση ἀγωνιζόταν ἐπίμονα γιά τήν ἐφαρμογή μιᾶς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἰρήνης, ἐπιζητοῦσε τήν ἀποκατάσταση ἐποικοδομητικῶν ἀμοιβαίων σχέσεων μέ ὅλες τίς

χῶρες καί σέ πρώτη σειρά μέ τήν ἡγετική χώρα τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου — τίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς.

Στό γράμμα πρός τόν Οὐ. Βάντερλιπ τῆς 17 τοῦ Μάρτη 1921 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε: «Ἐσεῖς ξέρετε, ποιά σημασία δίνουμε ἐμεῖς στίς μελλοντικές ἐμπορικές σχέσεις μέ τήν Ἀμερική» (σελ. 99). Μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν (σελ. 102) ἡ σοβιετική κυβέρνηση πῆρε τήν πρωτοβουλία καί ἀπηύθυνε τό Μάρτη τοῦ 1921 ἔκκληση στήν κυβέρνηση τῶν ΕΠΑ, ἐκφράζοντας τήν ἐπιθυμία γιά τήν ἀποκατάσταση ἐμπορικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στίς χῶρες καί πρότεινε γιά τό σκοπό αὐτό νά σταλεῖ στήν Ἀμερική εἰδική ἀντιπροσωπεία. Ὅμως τότε ἡ φιλική αὐτή χειρονομία δέν βρῆκε ἀνταπόκριση στήν κυβέρνηση τῶν ΕΠΑ.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔβαλε στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν «σάν ἄμεσο καί ἐξαιρετικά βασικό τό ζήτημα τῆς ἐμπορικῆς συμφωνίας μέ τήν Ἀγγλία» (σελ. 14), καί μετά τό κλείσιμο τῆς ἀγγλοσοβιετικῆς συμφωνίας ὑπόδειχνε τήν αὐστηρή καί ἀκριβή τήρησή της (σελ. 280, σημείωμα πρός τόν Ντ. Ι. Κούρσκι — τό ντοκουμέντο δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά). Δείχνει μεγάλο ἐνδιαφέρον στίς διαπραγματεύσεις τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου γιά νά παρθεῖ δάνειο ἀπό τή Σουηδία καί προτείνει νά προσπαθήσει νά κλείσει συμφωνία γιά δάνειο μέ ἀποδεκτούς ὅρους σέ ἄλλες χῶρες, λογουχάρη στήν Ἰταλία (σελ. 95, γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) — τό ντοκουμέντο δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά).

Μεγάλη προσοχή ἔδινε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν ἀποκατάσταση φιλικῶν σχέσεων μέ τίς χῶρες τῆς Ἀνατολῆς. Παράδειγμα καλῶν διακρατικῶν σχέσεων, πού στηρίζονταν σέ ἀμοιβαῖο σεβασμό καί ἐμπιστοσύνη, ἀποτέλεσαν οἱ σχέσεις πού διαμορφώθηκαν τότε, τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μέ τήν Τουρκία καί τό Ἀφγανιστάν. Αὐτό τό ἐπιβεβαιώνουν τά μηνύματα πού δημοσιεύονται στόν τόμο τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους πρός τόν πρόεδρο τῆς Μεγάλης Ἐθνοσυνέλευσης τῆς Τουρκίας Μουσταφά Κεμάλ καί τόν ἐμίρη τοῦ Ἀφγανιστάν Ἀμανουλλά-χάν. Στά ντοκουμέντα αὐτά ἐκφραζόταν ἡ ἱκανοποίηση γιά τίς καλές ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στίς χῶρες. Εἰδικότερα, στό μήνυμα πρός τόν Ἀμανουλλά-χάν ἀναφερόταν: «...Ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στό Ἀφγανιστάν δέν ὑπάρχουν ζητήματα πού θά μποροῦσαν νά προκαλέσουν διαφωνίες καί ἔστω νά ἐπισκιάσουν τή ρωσοαφγανική φιλία» (σελ. 318).

Ἄλλη ὁμάδα ντοκουμέντων εἶναι ἀφιερωμένη σέ ζητήματα ἀποκατάστασης ἐμπορικῶν σχέσεων μέ ὁρισμένες χῶρες καί στήν πολιτική τῶν ἐκχωρήσεων τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους.

Μερικά γράμματα σχετίζονται μέ ζητήματα τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος. Στά γράμματα αὐτά ἀπεικονίζεται ἡ μεγάλη δουλιά τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν προετοιμασία τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς: ἡ συμμετοχή του στήν ἐπεξεργασία τῶν βασικῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου, ἡ συλλογή ὑλικῶν γιά τήν κατάσταση τῶν Σοσιαλιστικῶν καί Κομμουνιστικῶν κομμάτων τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἱ συνομιλίες μέ ἀντιπροσώπους. Ὁ Β. Ι. Λένιν ξεσκέπαζε τά δεξιά ὀπορτουνιστικά καί ἀριστερά σεχταριστικά λάθη. Στόν τόμο γιά πρώτη φορά δημοσιεύεται τό βασικό ντοκουμέντο τοῦ Β. Ι. Λένιν — «Παρατηρήσεις στά σχέδια θέσεων σχετικά μέ τήν τακτική γιά τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Γράμματα πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ». Στό ντοκουμέντο αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἐξετάζει τίς βασικές θέσεις τακτικῆς τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων, κάνει κριτική στά λάθη τῶν «ἀριστερῶν», προφυλάσσει ἀπό τή λήψη βιαστικῶν ἐπιπόλαιων ἀποφάσεων, ἀπό τόν κίνδυνο ἀπόσπασης ἀπό τίς μάζες. «Τήν τακτική ἡ Κομμουνιστική Διεθνής — ἐξηγοῦσε ὁ Λένιν — πρέπει νά τήν ἐπεξεργάζεται ἔτσι: σταθερά καί συστηματικά νά κατακτᾶς *τήν πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης* καί σέ πρώτη σειρά *μέσα* **στά παλιά** *συνδικάτα*. Τότε θά νικήσουμε σίγουρα σέ ὁποιαδήποτε στροφή τῶν γεγονότων» (σελ. 266). Τά ντοκουμέντα αὐτῆς τῆς περιόδου δείχνουν πῶς ὁ Β. Ι. Λένιν πάλευε μέ συνέπεια καί ἐπιμονή γιά τό δυνάμωμα τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων, γιά τή μονολιθικότητα τῶν γραμμῶν τους, γιά τήν ἑνότητα τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος.

Σέ τοῦτο τόν τόμο δημοσιεύονται 490 ντοκουμέντα πού δέν μπῆκαν πρωτύτερα στά Ἅπαντα τοῦ Β. Ι. Λένιν· ἀπ' αὐτά τά 99 δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά (τά ντοκουμέντα αὐτά σημειώνονται στά περιεχόμενα μέ ἀστερίσκο).

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

1921

1920

1

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

6/XI.

Γκ. Μ.!

Αὐτό εἶναι πολύ σοβαρό πράγμα. Ἡ ἐπιτροπή μας [1] (μά ποῦ Σᾶς κάλεσαν; μέ προηγούμενη ἀπόφαση;) θά συνεδριάσει *αὔριο* (ἤ στίς 8/XI τό πρωί).

Πρέπει να συζητηθεῖ προσεκτικά ἀπό πρίν τό σχέδιο τῆς ὑποεπιτροπῆς (πού ἐπισυνάπτεται).

Δέν συμπεριλήφθηκε καθόλου ἡ Κρατική ἐπιτροπή ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας (ΓΚΟΕΛΡΟ)!

Αὐτό κατά τή γνώμη μου δέν εἶναι σωστό: τί ἀξία ἔχουν ὅλα τά «σχέδια» (καί ὅλες οἱ «ἐπιτροπές σχεδίου» καί τά «σχεδιασμένα προγράμματα») *χωρίς τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ;* Τίποτε δέν ἀξίζουν.

Γιά νά λέμε τήν ἀλήθεια, ἡ ΓΚΟΕΛΡΟ πρέπει νά εἶναι τό μοναδικό ὄργανο σχεδίου στό ΣΛΕ, ὅμως ἔτσι ἄμεσα καί χονδρικά αὐτό δέν θά περάσει καί δέν θά εἶναι σωστό. Πρέπει νά σκεφτοῦμε καλά (βιαστικά, μέχρι αὔριο), πῶς πρέπει νά τοποθετηθεῖ τό ζήτημα.

Ἴσως: 1) στό *οἰκονομικό τμῆμα* τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων νά συμπεριληφθεῖ μέ συμβουλευτική ψῆφο ὁ πρόεδρος τῆς ΓΚΟΕΛΡΟ;

2) νά γίνει ἡ ΓΚΟΕΛΡΟ *μόνιμη* ἐπιτροπή τοῦ ΣΛΕ, γιατί αὐτή ἑτοιμάζει *καί πραγματοποιεῖ,* εἶναι ὑποχρεωμένη νά πραγματοποιεῖ τόν ἐξηλεκτρισμό καί γιά τό ΑΣΛΟ καί γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας, καί γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν κτλ.

3) *ὅλες* οἱ ἐπιτροπές σχεδίου σέ ὅλα τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα νά συνδεθοῦν καί νά ὑπαχθοῦν στήν ΓΚΟΕΛΡΟ. Πῶς ὅμως;

Νά δημιουργηθεῖ ἀκόμη μιά ἐπιτροπή *δίπλα* στήν ΓΚΟΕΛΡΟ ἀπό τούς προέδρους *ὅλων* τῶν ξεχωριστῶν ἐπιτροπῶν σχεδίου; ἤ κάπως ἀλλιῶς;

Τηλεφωνεῖστε μου, ἀφοῦ διαβάσετε τά παραπάνω.

Καί *τό πρωτόκολλο (τῆς ὑποεπιτροπῆς* τῆς 5/XI) *νά τό ἐπιστρέψετε σήμερα ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 10* τό βράδυ.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό βιβλίο τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. «Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί σχεδιασμένη ἐργασία». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

2

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Π. ΣΕΡΕΝΤΑ

6. XI. 1920.

σ. Σερεντά!

Τά ἀρθράκια τοῦ Μιχελσόν πού μοῦ στείλατε τά θεωρῶ πολύ σοβαρά [2].

Εἶναι ἀπαραίτητο:

1) Ἀμέσως νά δοθοῦν (διορθώνοντας τό στύλ, ἑνώνοντάς τα σέ ἕνα ἄρθρο, ἀφοῦ τά ἐπιμεληθοῦν) στήν *«Ἰζβέστιγια»* καί στήν *«Πράβντα»*.

2) Νά μπεῖ ἐπίλογος *δικός Σας:* συμπεράσματα *(πρακτικά συμπεράσματα)*.

3) Σύντομη περίληψη νά δοθεῖ στό *Ρωσικό Τηλεγραφικό Πρακτορεῖο* γιά τή διανομή τους στή Ρωσία.

4) Νά συμπεριληφθοῦν ὅλα αὐτά ὑποχρεωτικά α) στήν τυπωμένη εἰσήγησή Σας στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ στίς 20/XI, β) στήν προφορική Σας ὁμιλία (οὐσία καί *πρακτικά* συμπεράσματα).

Πρέπει ὅλα αὐτά νά προετοιμαστοῦν ἀπό πρίν καί *ἔγκαιρα* νά ὑποχρεωθοῦν οἱ εἰδικοί νά κάνουν ὅλες τίς προπαρασκευαστικές ἐργασίες γιά τήν εἰσήγησή Σας.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

3

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΛΕ

Στό Μικρό Συμβούλιο:

Ὁ Μπριουχάνοφ δέν εἶναι σύμφωνος.

Δέν ἐπιτρέπεται τέτια πράγματα νά θεσπίζονται χωρίς τήν ἀκριβή *γραπτή* ἔγκριση τοῦ Μπριουχάνοφ γιά κάθε ξεχωριστή περίπτωση [3].

6/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

4

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Γ. Ε. ΡΟΥΤΖΟΥΤΑΚ, Α. Ι. ΡΙΚΟΦ, Μ. Π. ΤΟΜΣΚΙ

Πρός τούς *Ρουτζουτάκ*

\+ Ρίκοφ

Τόμσκι

Ἄν δέν εἶστε ἱκανοποιημένος ἀπό τίς θέσεις γιά το συνδικαλιστικό κίνημα [4],

ἀμέσως

διατυπῶστε τροπολογίες εἴτε ἄλλες θέσεις.

Ἐπειγόντως.

Λένιν

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 8 τοῦ Νοέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

5

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΜΠΟΥΡΓΚ, ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΥΡΑΛΙΩΝ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ), ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ 1ης ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ *

Αἰκατερινμπούργκ,
πρός τήν ΕΕ τοῦ κυβερνείου, τό Γραφεῖο περιοχῆς,
τό Συμβούλιο τῆς 1ης ἐργασιακῆς στρατιᾶς

Προτείνω νά ἀπελευθερώσετε ἀμέσως τά κτίρια τοῦ Πανεπιστημίου, τά ὁποῖα καταλάβατε. Στό ἑξῆς νά μήν καταλαμβάνετε πανεπιστημιακά κτίρια χωρίς ὑποδείξεις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τίς κατοικίες [5].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

6

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ζ. ΓΚΟΛΤΣΜΑΝ

Στόν σ. Γκόλτσμαν

Ἄν τά βρίσκετε ὑπερβολικά, **βέβαια**, πρέπει νά τά ἐλαττώσετε. Ἐγώ εἶμαι στήν ΚΕ: νά ἐμβαθύνω δέν ἔχω χρόνο. Εἶμαι βέβαιος ὅτι Ἐσεῖς θά δόσετε λύση πού θά θεωρήσετε σωστή, ἐγώ δέν ἔχω νά πῶ τίποτε περισσότερο. Ἡ δουλιά μου εἶναι νά μεταδόσω τήν παράκληση τῆς ΓΚΟΕΛΡΟ καί νά ζητήσω *γρήγορη* λύση [6].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1961, στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 54. *Ἡ Σύντ.*

7

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ, Μ. Φ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΣΚΙ, Β. Α. ΑΒΑΝΕΣΟΦ

11. XI. 1920.

Στούς σ.σ. Μ. Ν. Ποκρόβσκι,
Βλαντίμιρσκι, 'Αβανέσοφ

Σᾶς παρακαλῶ νά συγκροτήσετε ἐπιτροπή μέ πρόεδρο τόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι γιά ἐξέταση τῆς αἴτησης τοῦ Συμβουλίου τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων σχετικά μέ τήν παραβίαση τοῦ διατάγματος τῆς 4. Ι. 1919. Τήν αἴτηση αὐτή θά Σᾶς τή στείλει ὁ σ. Κούρσκι.

'Επισυνάπτω ἀκόμη τό γράμμα τοῦ Τσερτκόφ πού ἔστειλε σέ μένα.

Θά Σᾶς παρακαλοῦσα πολύ νά ἐπισπεύσετε τήν ἐξέταση [7].

'Ο πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

8

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

12. XI. 1920.

σ. Τσιτσέριν!

'Η συντρ. 'Αξελρόντ, "Αννα Γκριγκόριεβνα 'Αξελρόντ, γυναίκα τοῦ συντρόφου * πού ἦταν στό Μόναχο, παρακαλεῖ πολύ νά σταλεῖ στήν 'Ελβετία, στήν 'Αρόζα.

Σέ ἄλλο μέρος δέν μπορεῖ νά θεραπευτεῖ ἀπό τή βαριά ἀρώστια (φυματίωση, πού μεταδίνεται στό λάρυγγα).

Παράνομα δέν μπορεῖ. (*"Ο λ ο ι* τή γνωρίζουν καί στή Γερμανία καί στήν 'Ελβετία).

Σκέπτεται: νά ζητήσει *νόμιμα* ἀπό τήν ἑλβετική κυβέρνηση νά τῆς ἐπιτρέψει νά πάει *μ ό ν ο* γιά θεραπεία, *μ ό ν ο* στήν 'Αρόζα, γιά σύντομο διάστημα.

Ρωτεῖστε, παρακαλῶ, ὅποιον πρέπει, ἄν μπορεῖ αὐτό νά γίνει καί ἀπαντεῖστε μου.

Δικός Σας *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Τ. Λ. 'Αξελρόντ. *'Η Σύντ.*

9

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ

Κρυπτογραφικά
Μέ τήν άπευθείας γραμμή

Πρός τό Ἐπαναστατικό στρατ. συμβ. τοῦ Νότιου μετώπου
Ἀντίγραφο στόν Τρότσκι

Μόλις τώρα πληροφορήθηκα γιά τίς προτάσεις Σας στόν Βράνγκελ νά παραδοθεῖ [8]. Εἶμαι ἐξαιρετικά κατάπληκτος ἀπό τήν ὑπέρμετρη ὑποχωρητικότητα στό ζήτημα τῶν ὅρων. Ἄν ὁ ἀντίπαλος τούς ἀποδεχτεῖ, πρέπει ἔμπρακτα νά ἐξασφαλίσετε τήν κατάληψη τοῦ στόλου, ὥστε νά μή διαφύγει οὔτε ἕνα σκάφος. Ἄν ὅμως ὁ ἀντίπαλος δέν ἀποδεχτεῖ αὐτούς τούς ὅρους, τότε, κατά τή γνώμη μου, δέν πρέπει νά τούς ξαναπροτείνουμε καί πρέπει νά ἐξοντωθεῖ χωρίς οἶκτο.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Νοέμβρη 1920
Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἀπό τόν Ε. Μ. Σκλιάνσκι καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

10

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ, Π. Ι. ΠΟΠΟΦ, Β. Α. ΑΒΑΝΕΣΟΦ, Μ. Φ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΣΚΙ *

Στούς σ.σ. Μπριουχάνοφ
Ποπόφ
Ἀβανέσοφ
Βλαντίμιρσκι

Μήπως εἶναι δυνατό στό ζήτημα γιά τόν ἀριθμό νορμῶν τροφοδοσίας τῶν ἐργατῶν νά καθιερωθεῖ ἡ παρακάτω σειρά:

1) Νά καθιερωθεῖ μέ ἀρίθμηση ἕνας minimum ἀριθμός νορμῶν, λογουχάρη:

νόρμα ἀρ. 1 συνηθισμένη, minimum
» ἀρ. 2 ἀνεβασμένη, τόσο
» ἀρ. 3
. . . .

* Στήν ἐπάνω γωνία τοῦ γράμματος ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε στόν γραμματέα: «Νά χτυπηθεῖ στή γραφομηχανή καί νά δοθεῖ γιά ὑπογραφή». *Ἡ Σύντ.*

κτλ. μέχρι τόν άρ. 10, ή πιό ανεβασμένη νόρμα, άν ό συνολικός αριθμός τών νορμών μπορεί νά περιοριστεί σέ δέκα νόρμες.

2) Νά καθοριστεί *μηνιαία*, τί αριθμός καταναλωτών (εργατών ή υπαλλήλων *μαζί* μέ τά μέλη τών οικογενειών τους) παίρνουν *άπό τήν κάθε νόρμα*.

Άν θά μπορούσαμε νά τό πετύχουμε αυτό, θά γνωρίζαμε ακριβώς 1ο, πόσες νόρμες θέλουμε.

2ο, εύκολα θά μετακινούσαμε ορισμένες ομάδες από μιά νόρμα σέ άλλη.

3ο, θά γνωρίζαμε πάντοτε πόσα *δόσαμε στήν πραγματικότητα* καί σέ πόσο αριθμό εργατών.

12/XI.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

11

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΚΑΛΙΝΙΝ

σ. Καλίνιν! Σᾶς στέλνω *σχέδια* αποφάσεων πού πέρασαν από τίς επιτροπές γιά τίς εκχωρήσεις στή Σιβηρία (τά σχέδια αυτά θά πᾶνε γιά έγκριση στό *Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων*, πιθανόν τήν ερχόμενη εβδομάδα [9]. Έγινε ανεπαρκώς ή επεξεργασία εδώ ακόμη τοῦ ζητήματος ακριβώς *τῶν εκχωρήσεων γιά τόν επισιτισμό*.

Καταπιαστεῖτε μέ αυτό τό ζήτημα σύμφωνα μέ όσα μιλήσαμε σήμερα.

12/XI.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

12

ΠΡΟΣ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΥΡΣΟΔΕΨΙΑΣ ΤΟΥ ΑΣΛΟ

Στή Γενική Διεύθυνση βυρσοδεψίας

Παρακαλῶ νά μοῦ ἀνακοινώσετε ἀμέσως τό πόρισμά Σας γιά τήν ἐφεύρεση ὑποκατάστατου δέρματος γιά σόλες, πού ἔκανε ὁ Μπαρίσνικοφ, καθώς ἐπίσης καί γιά τήν προώθηση αὐτῆς τῆς ὑπόθεσης στήν περίπτωση πού ἡ ἐφεύρεση αὐτή κρίθηκε ἀπό Σᾶς χρήσιμη [10].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

13

* ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΦΕΥΡΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΛΟ

Παρακαλῶ νά ἀπαντήσετε στά παρακάτω ἐρωτήματα:

1. Πόσες αἰτήσεις γιά ἐφευρέσεις ἐξετάστηκαν ἀπό τότε πού ἱδρύθηκε τό Τμῆμα καί πόσες ὑπάρχουν ἀκόμη ἀνεξέταστες.

2. Πόσες 1) θεωρήθηκαν χρήσιμες, 2) πόσες πραγματοποιήθηκαν (νά ὀνομαστοῦν οἱ κυριότερες).

3. Ὁ τρόπος καί ἡ προθεσμία ἐξέτασης κάθε ἐφεύρεσης καί ἡ παραπέρα πορεία τῆς ὑπόθεσης.

4. Ἄν εἶναι δυνατό νά ἐφαρμοστεῖ ἀπό ὁποιοδήποτε ἵδρυμα ὁποιαδήποτε ἐφεύρεση χωρίς πόρισμα τοῦ Τμήματος ἐφευρέσεων τοῦ Ἐπιστημονικοτεχνικοῦ τμήματος.

5. Εἶναι γνωστές στό Τμῆμα ἐφευρέσεων τοῦ Ἐπιστημονικοτεχνικοῦ τμήματος

---

* Ἐδῶ καί παρακάτω σημειώνονται μέ ἀστερίσκο οἱ τίτλοι πού δόθηκαν σύμφωνα μέ τήν πηγή. *Ἡ Σύντ.*

α) ἡ ἐφεύρεση ὑποκατάστατου δέρματος γιά σόλες, πού ἔκανε ὁ Μπαρίσνικοφ, ἄν ναί, τότε ποιά προώθηση ἔγινε στήν ὑπόθεση αὐτή.

β) ἐφεύρεση *

Ποιός εἶναι ἐπικεφαλῆς τοῦ Τμήματος ἐφευρέσεων; [11]

13/XI—1920. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

14

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

Κρυπτογραφικά

Στόν Στάλιν

Πῶς ἐξελίσσεται ὁ ἀγώνας κατά τῶν συμμοριῶν; Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ξεπερνοῦν τούς 20 000 πεζούς καί ἱππεῖς; Εἶναι ἀρκετές οἱ ἐνισχύσεις πού καθορίστηκαν γιά τό μέτωπο τοῦ Καυκάσου; Θεωρεῖτε δυνατή τήν εἰρηνική διευθέτηση τῶν σχέσεων μέ τή Γεωργία καί τήν Ἀρμενία καί σέ ποιά βάση; Ὕστερα, γίνονται μέ πλήρη σοβαρότητα οἱ ἐργασίες γιά τό δυνάμωμα τῶν προσβάσεων πρός τό Μπακού; Παρακαλῶ ἐπίσης νά μέ πληροφορήσετε σχετικά μέ τήν Τουρκία καί Περσία μέ σύντομο τηλεγράφημα, ἀναλυτικότερα μέ γράμμα [12].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Νοέμβρη 1920
Στάλθηκε στό Μπακού

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 21 καί «Ἰζβέστιγια», ἀρ. φύλ. 19

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

15

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Δέχομαι σχεδόν ὅλες τίς τροπολογίες τῆς Ν. Κ. ** καί προτείνω ἀκόμη μιά προσθήκη: Νά προστεθεῖ ἡ *συγχώνευση* τῆς *πολιτικο*-διαφωτιστικῆς καί τῆς *ἐπιστημονικο*-διαφωτιστικῆς δουλιᾶς.

---

* Στό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, φαίνεται, ὑπάρχει παράλειψη. *Ἡ Σύντ.*

** Ν.Κ. Κρούπσκαγια. *Ἡ Σύντ.*

Μ' αὐτές τίς προσθῆκες καί συμπληρώσεις μπορεῖ νά ψηφιστεῖ τό σχέδιο τοῦ Ζηνόβιεφ [13].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1958 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἱστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, ὁλόκληρο σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

16

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Π. ΣΕΡΕΝΤΑ

Στόν σύντρ. Σερεντά

Γιά τά τρία μεγάλα κέντρα τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, τά ὁποῖα δέν ἔχουν ἐξηλεκτριστεῖ:

— Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ
— Σούγια
— Κίνεσμα

οἱ ἐργάτες ζητοῦν ἠλεκτροκίνητα ἄροτρα. Παρακαλῶ νά ζητήσετε πληροφορίες καί νά μοῦ ἀναφέρετε, ἄν εἶναι δυνατό νά ἐκτελεστεῖ καί ποιές προϋποθέσεις ἀπαιτοῦνται γι' αὐτό [14].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

17

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ

15/XI.

Ἀντίγραφο στόν **σ. Κούρσκι**

σ. Λεζάβα!

Ὁ Γκόρκι μοῦ ὑπενθυμίζει σχετικά μέ τήν ἔκδοση διατάγματος πού ἀφορᾶ τήν κατάσχεση τῆς περιουσίας τῶν ἐμιγκρέδων.

Μοῦ φαίνεται ὅτι αὐτό εἶχε συμφωνηθεῖ.

Γιατί σταμάτησε;

Ἐξακριβῶστε, παρακαλῶ, ἐπισπεῦστε καί πέστε μου στό ΣΛΕ στίς 16. XI. [15]

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

18

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΑΝΙΚΣΤ

Στόν σύντροφο Ἄνικστ

Λόγω τῆς δήλωσης τοῦ σ. Κορολιόφ, προέδρου τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, γιά τή μή ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας τῆς 5—X—1920 [16] καί λόγω τῆς ἐξαιρετικῆς σοβαρότητας τῆς ἀδιάκοπης λειτουργίας τῶν ὑφαντουργικῶν ἐργοστασίων τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, πού μποροῦν νά δόσουν σέ μισό χρόνο 2,88 ἑκατομμύρια *κομμάτια* ἀπό 60 πήχεις, δηλ. 172,8 ἑκατομμύρια πήχεις, Σᾶς ἀναθέτω νά ὀργανώσετε αὔριο κιόλας, 16—XI—1920, μέ τήν προεδρεία Σας σύσκεψη ἀπό τούς σ. Κορολιόφ καί ἀντιπροσώπους:

ἀντίστοιχα μέ τά ζητήματα κάθε διεύθυνσης	ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ τή Γενική Διεύθυνση καυσίμων τή Γενική Διεύθυνση πετρελαίου τή Γενική Διεύθυνση τύρφης τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν

γιά τά διάφορα ζητήματα πού ἀνακινεῖ ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, γιά ἐπεξεργασία ἀκριβολογημένων ἀποφάσεων καί τήν ὑποβολή τους σέ μένα γιά ὑπογραφή εἴτε στό ΣΕΑ τήν Τετάρτη 17—XI—1920, ἀκριβῶς στίς 6 ὥρα τό βράδυ [17].

15—XI—20.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στό βιβλίο: Α. Μ. Ἄνικστ. 'Αναμνήσεις γιά τόν Βλαντίμιρ Ἰλίτς». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

19

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Σ. Π. ΣΕΡΕΝΤΑ ΚΑΙ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ [18]

16. XI. 1920.

Ἀπό τό νομό Μοσάλσκ τοῦ κυβερνείου Καλούγκα.

1) Στήν ἀρχή, λέει, παίρνατε ζωντανά ζῶα — αὐτό προξένησε ὑπερβολική δυσαρέσκεια στούς ἀγρότες. Ἔλεγαν μάλιστα ὅτι μᾶς «ληστεύουν».

Ὕστερα (τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1920) περάσατε στό πάρσιμο ὄχι ζωντανῶν ζώων, ἀλλά κρέατος (13 φούντια γιά κάθε ἀγελάδα, 26 φούντια γιά κάθε γουρούνι, 7 φούντια γιά κάθε πρόβατο κτλ. Οἱ ἀγρότες ἀπ' αὐτή τήν ἀλλαγή ἦταν πολύ εὐχαριστημένοι.

Τώρα πάλι ἀρχίσατε νά παίρνετε ζωντανά ζῶα: πάλι δυσαρέσκεια καί ἐξαγρίωση τῶν ἀγροτῶν.

2) Ἐπαρχία Σίλκοβο, τό ἀγρόκτημα πρώην Μπαριατίνσκι (καί κατόπιν γερμανοῦ, νομίζω τοῦ Σαλάρτ), ἔχει πιθανόν, πάνω ἀπό 1 000 ντεσιατίνες.

Τό κάνατε ὅλο σοβιετικό ἀγρόκτημα, ἡ γῆ μένει ἀκαλλιέργητη, παίρνουν ἀπό τό ταμεῖο ἑκατομμύρια, ὄργωσαν τό 1920 ὄχι παραπάνω ἀπό 5 ντεσιατίνες. Ἔμειναν 10 ἄλογα (ἦταν περίπου 100), ἀγελάδες 30-40 (ἦταν 200). Κανένας δέν κάνει προσπάθειες. Τά ἔπιπλα τά κατάκλεψαν κτλ.

Οἱ ἀγρότες τῶν περιχώρων ἔχουν *μεγάλη* ἀνάγκη ἀπό γῆ καί πολύ γκρινιάζουν πού δέν τούς δίνουν οὔτε λιβάδια, οὔτε γῆ.

(Νικ. Σεμιόνοβιτς Μποντιακόφ, ἐπαρχία *Σίλκοβο,* χωριό *Φιλίπκοβο,* νομός Μοσάλσκ, κυβερνεῖο Καλούγκα.)

Παρακαλῶ τούς σ. Μπριουχάνοφ καί Σερεντά νά ζητήσουν πληροφορίες καί νά μοῦ ἀναφέρουν σχετικά ὄχι ἀργότερα ἀπό *δυό* μέρες.

Μπορεῖτε νά τούς ἱκανοποιήσετε; Ἤ τί μπαίνει ἐμπόδιο; [19]

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

20

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΑΒΑΝΕΣΟΦ

σ. 'Αβανέσοφ!

'Ο σ. Τσουτσκάγεφ εἶναι σύμφωνος, *σάν ἐξαίρεση*, νά χορηγηθοῦν ἐδῶ 36 ἑκατομμύρια σέ χαρτονόμισμα (ἀπό τίς χρηματοδοτήσεις) στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων γιά τό ραδιοεργαστήριο τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ *.

Σᾶς παρακαλῶ νά δόσετε ἄδεια, γιατί ἡ ὑπόθεση, κατά τή γνώμη μου, εἶναι πολύ σοβαρή καί ἐπείγουσα.

Ἄν ἔχετε ἀντίρηση, τηλεφωνεῖστε μου *ἀ μ έ σ ω ς*.

17/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Νοέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

21

* ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΙΟΥΜΠΟΒΙΤΣ

Εἶμαι ἐξαιρετικά κατάπληκτος καί ἀγανακτισμένος ἀπό τό ὅτι, παρά τή χθεσινή μας τηλεφωνική συνομιλία, δέν ὑποβλήθηκε ἀπό Σᾶς στό Συμβούλιο 'Εργασίας καί Ἄμυνας στίς 17/XI τό ζήτημα τοῦ ραδιοεργαστηρίου τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ.

'Ο πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἀπό τήν Μ. Ι. Γκλιάσσερ καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

22

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν! Εἰδήσεις ἀπό τήν 'Αγγλία, ἰδιαίτερα ἀπό τόν Κράσιν (καί ἀποσπάσματα ἐφημερίδων) καί εἰδικά ἡ εἴδηση ὅτι ἡ 'Αμερική θά προσχωρήσει ἀμέσως (στήν ἐμπορική συμφωνία τῆς Ρω-

* Σχετικά μέ τό ραδιοεργαστήριο τοῦ Νίζνι-Νόβγκοροντ βλέπε ἐπίσης Β. Ι. Λένιν, Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 51ος, ντοκουμέντα ἀρ. 223, 224, 225, καί σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα ἀρ. 92, 268. *Ἡ Σύντ.*

σίας μέ τήν Ἀγγλία) μᾶς βάζει σάν ἄμεσο καί ἐξαιρετικά βασικό τό ζήτημα τῆς ἐμπορικῆς συμφωνίας μέ τήν Ἀγγλία [20].

Ἄν τό ζήτημα μπαίνει peace or war *, τότε πρέπει νά συνδεθοῦμε μέ τό Μπατούμ καί τή Γεωργία [21].

Ἔπειτα, γιά τό ζήτημα τῶν χρεῶν πρέπει νά διασαφηνίσουμε *μέ ἐξαιρετική ἀκρίβεια* γιά νά μή μᾶς ὑποχρεώσουν νά πληρώσουμε.

Ἐάν γίνει ἐμπορική συμφωνία, τότε *ποιός* ἔχει τό δικαίωμα νά τήν ὑπογράψει τελικά; ὁ Κράσιν μόνος; ἤ τό ΣΛΕ;

Πρέπει πολύ γρήγορα νά προετοιμαστεῖ αὐτό τό *ζήτημα μέ ὅλες του* τίς λεπτομέρειες.

19/XI. Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

23

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΟΝ Λ. ΝΤ. ΤΡΟΤΣΚΙ [22]

1

Χωρίς νά συγκληθεῖ τό Πολιτικό Γραφεῖο ἐγώ δέν μπορῶ νά δόσω καμιά ἀπάντηση. Σᾶς συνιστῶ εἴτε νά ὑποβάλετε ἀμέσως κιόλας συγκεκριμένες προτάσεις καί ἀμέσως νά τίς θέσετε στό Πολιτικό Γραφεῖο, ἤ νά ἐνεργήσετε μόνος μέ βάση τήν ἐξουσιοδότηση πού ἔχει ὁ Στάλιν, ἤ, τέλος, νά ἐπισπεύσετε τόν ἐρχομό Σας στή Μόσχα γιά τή λύση τοῦ ζητήματος τοῦ Καυκάσου στό σύνολό του. Πάντως εἶναι ἀναγκαῖο νά δυναμώσετε καί νά ἐπισπεύσετε τήν ἄφιξη τῶν ἐνισχύσεων καί νά ἀναφέρετε ποιά εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀπόφασή Σας.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 19 ἤ στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς τηλεγραφικῆς ταινίας

* —πόλεμος εἴτε εἰρήνη. *Ἡ Σύντ.*

2

σ. Τρότσκι! Διατάξτε, παρακαλῶ, ἀμέσως κιόλας νά *ἐνταθεῖ* καί **ἐπισπευστεῖ** ἡ μεταφορά καί ἔπειτα, παρακαλῶ νά σταλεῖ αὐτό σήμερα κιόλας στόν Τσιτσέριν *

23/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Νοέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

24

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ [23]

1

Νά ἀπαιτηθεῖ ἀπό τό ΑΣΛΟ ἔκθεση γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς ἐπαρχίας Γιαροπόλετς (ἤ τῆς περιφέρειας Γιαροπόλετς) τοῦ νομοῦ Βολοκολάμσκ τοῦ κυβερνείου Μόσχας [24].

Τό κύριο — *ὁ χαλκός*.

Ὁ μηχανικός *Ρίνγκο*, διευθυντής τοῦ Τμήματος ἠλεκτρισμοῦ τοῦ κυβερνείου Μόσχας, εἶναι ὑπέρ τῆς ἄποψης νά μποῦν σέ λειτουργία τά τοπικά ἐργοστάσια ἠλεκτροσιδηρουργίας (τοῦ Βισνιακόφ καί Σάμσιν, π.χ. στή Μόσχα), πρῶτες ὕλες ὑπάρχουν, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, στήν ἀποθήκη τοῦ **Ράιοβο** (ἀποθήκη πυροβολικοῦ τοῦ κυβερνείου Μόσχας, 9 βέρστια ἀπό τή Μόσχα: ἑκατομ. πούτια χαλκοῦ, πού μεταφέρθηκε στή διάρκεια τοῦ πολέμου ἀπό διάφορα μέρη, κυρίως ἀπό τήν Πολωνία).

(Γιά τόν Ρίνγκο νά γνωριστοῦμε μέ λεπτομέρειες)

(1) νά βοηθηθεῖ ὁ ἐξηλεκτρισμός

(2) ἡ λαϊκή ἐκπαίδευση

(3) ἡ καλλιέργεια λιναριοῦ.

2

Νά διατηρηθεῖ *μυστικό* καί νά μοῦ θυμίσετε, ὅταν θά παρουσιαστεῖ ὁ Κυρίλλιν ἀπό τό Γιαροπόλετς (τοῦ νομοῦ Βολοκολάμσκ).

Γράφτηκε: τό 1ο στίς 19 τοῦ Νοέμβρη 1920, τό 2ο στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Τό σημείωμα γράφτηκε σέ τηλεγραφικό ἔντυπο μέ τήν ἐγγραφή τῶν συνομιλιῶν μέ τήν ἀπευθείας γραμμή ἀνάμεσα στόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Ι. Β. Στάλιν. *Ἡ Σύντ.*

25

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΑΝΙΚΣΤ

20/XI—1920.

Στόν σ. Ἄνικστ

Σᾶς παρακαλῶ ὅπως αὔριο κιόλας ὀργανωθεῖ σύσκεψη μέ ἀντιπροσώπους:

τῆς Παραγωγικῆς ἐνδυμασίας

τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἄνθρακος

τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἐνδυμασίας

καί μέ τή συμμετοχή τοῦ ἔκτακτου ἐξουσιοδοτημένου τοῦ Συμβ. Ἄμυνας γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί Στόλου γιά τήν ἐξακρίβωση (σύμφωνα μέ τό τηλεγράφημα τοῦ σ. Τρότσκι τῆς 20/XI—1920 ἀρ. 69/5) τῶν αἰτιῶν τῆς μή ἐκτέλεσης τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Ντονμπάς [25] καί γιά τή λήψη ἔκτακτων μέτρων γιά τή γρήγορη ἐκτέλεση τῆς παραγγελίας [26].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο

26

ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΛΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

Σύμφωνα μέ πληροφορίες τοῦ τοπικοῦ ἀντιπροσώπου (ὁ σ. Κουρκόφ ἀπό τό χωριό Κάσινο) ἡ δυναμομηχανή θά μποροῦσε νά κατασκευαστεῖ στό ἐργοστάσιο «**Ντινάμο**» (στό μοναστήρι τοῦ Σίμωνα, κοντά στή Μόσχα, πίσω ἀπό τό φυλάκιο Σπάσκι) (1 βέρστι ἀπό τή Μόσχα) [27].

20/IX. 1920.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

27

ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ [28]

Στό Μικρό Συμβούλιο

Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά συμπληρωθεῖ μέ ἄρθρο (ἤ μέ παρατήρηση): οἱ κανόνες πού ἀναφέρονται στήν § 4, πρέπει νά ἐκπονηθοῦν *στήν τάδε* (σύντομη) προθεσμία καί νά γίνει εἰσήγησή τους στό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

NB:
(1) Πολιτικά Γράμματα
(2) καί κομμουνιστική διαφώτιση

NB:
Πρέπει νά συμπεριληφθοῦν στά μαθήματα.
Τό εἶδος ἐλέγχου.

Λένιν

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

28

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ

σ. Λεζάβα!

Κατά τή γνώμη μου, πρέπει Ἐσεῖς νά ἐπεξεργαστεῖστε *λεπτομερειακή ὁδηγία*, νά τήν προτείνετε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν καί στό είδικό τμῆμα τῆς Πανρωσικῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς γιά συμφωνία (μπορῶ νά ὁρίσω προσωρινή ἐπιτροπή ἀπ' αὐτή τήν τριάδα) *καί σέ περίπτωση διαφωνίας* νά ὑποβληθεῖ στήν ΚΕ [29].

21/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Νοέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

29

ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Στό Μικρό Συμβούλιο

Παρακαλῶ νά ἐπιλυθεῖ μέχρι τό Σάββατο (γιά νά συζητηθεῖ τό *Σάββατο* στό Μεγάλο Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων) τό ζήτημα τῆς παραγγελίας ἠλεκτροκίνητων ἀγροτικῶν ἐργαλείων γιά ὄργωμα (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας). Ἐπειγόντως! [30]

Λένιν

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 23 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

30

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Π. ΜΙΛΙΟΥΤΙΝ [31]

1

1) Σ' αὐτό τό χάρτη *πρέπει* νά προστεθεῖ ἐπεξήγηση:

α) τί	σημαίνει	τό	κόκκινο	χρῶμα,
β) »	»	»	γαλάζιο	» ,
γ) »	σημαίνουν	οἱ	ἀριθμοί.	

2) Δέν γίνεται νά ἑνωθοῦν σέ ἕνα οἱ δυό χάρτες τῆς Σιβηρίας;
3) Οἱ ἀριθμοί στίς γραμμές τῶν σιδηροδρόμων εἶναι ἀσαφεῖς.

2

Παραλείφθηκαν:

Κόκκινο VI
Κόκκινο VIII } ὑπάρχουν στό χάρτη;

Νά φυλακιστεῖ τό ὑπεύθυνο πρόσωπο, ἤ μέ ἐπιείκια, νά τό τιμωρήσω μέ παρατήρηση;

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 23 τοῦ Νοέμβρη καί 6 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

31

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Π. ΠΛΑΤΟΝΟΦ

24. XI. 1920.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Μέ πληροφόρησαν ὅτι ἡ Νίνα Ἀλεξέγεβνα Προεμπραζένσκαγια ἐγκαταστάθηκε σέ μιά πολύ ἀκατάλληλη κατοικία.

Πρίν ἀπό ἐνάμιση μήνα αὐτή εἶχε ἐγκατασταθεῖ στό N° 330 τοῦ 1ου Οἴκου τῶν Σοβιέτ, συνάμα, Ἐσεῖς, ὅπως μέ πληροφόρησαν, εἴχατε ἀναφέρει ὅτι ἡ κατοικία αὐτή εἶναι προσωρινή.

Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά δόσετε ἐντολή γιά τή μεταφορά της σέ πιό ὑποφερτό δωμάτιο. Ἄν αὐτό εἶναι δύσκολο, ἤ Ἐσεῖς ἔχετε ἀντίρηση, παρακαλῶ γράψτε μου δυό λέξεις.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Β. Οὐλιάνοφ-Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

32

ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ

Παρακαλῶ *ὁπωσδήποτε* νά ἐκδοθεῖ στήν προθεσμία καί νά μέ πληροφορήσετε **ἀμέσως** [32].

26/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

33

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΦΟΜΙΝ

Στόν σ. Φομίν

Θά ἦταν δυνατό νά ἔχω τά παρακάτω στοιχεῖα:

1) (μόνο 2 ἤ 4 ἀριθμούς: σιτάρι καί τά ὑπόλοιπα τρόφιμα) γιά ὅλο τό 1919 καί 1920 (ἀπό τή 1. I. μέχρι τή 1. XI.);

2) γιά ὅλες τίς *τροφοδοτούμενες* περιοχές; (τό ἴδιο 2 ἤ 4 ἀριθμούς)[33].

Γράφτηκε μεταξύ 26 καί 29 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στό βιβλίο τοῦ Β. Β. Φομίν. «Ὁ Λένιν καί οἱ συγκοινωνίες». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

34

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Π. ΣΕΡΕΝΤΑ

σ. Σερεντά! Νά μοῦ τό *ἐπιστρέψετε* αὐτό[34], παρακαλῶ, ὕστερα ἀπό ἐξέταση καί γνωστοποιεῖστε: (1) εἶναι σωστό, ἐκτελέστηκε μέ πλήρη ἀκρίβεια ἡ παραγγελία σας; (2) δέν θά εἶναι ἀργά γιά τήν 1.IV.1921; (3) ἔχετε πληροφορίες γιά τήν πορεία τῆς ἐκπλήρωσης τῆς παραγγελίας;

28/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

35

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ *

Κρυπτογραφικά

Στόν Κράσιν

Ἡ ἐπιτροπή τοῦ Γκρόμαν διαλύθηκε σάν ἄσκοπη[35]. Γνωστοποιεῖστε σέ πόσα δισεκατομμύρια χρυσά ρούβλια πρέπει νά ἀνέρχονται οἱ ἀνταπαιτήσεις μας πρός τήν Ἀντάντ. Κατά τή διάρκεια τῶν συζητήσεων γιά τά χρέη ἐπιμένω ἀκόμη μιά φορά σχετικά μέ τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ, νά μή λογομαχεῖτε μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν καί μέ τόν Λομονόσοφ, ἀλλά νά ὑποβάλετε ἔγκαιρα ἀκριβεῖς ἐπίσημες προτάσεις στό Πολιτικό Γραφεῖο. Ἡ ἴδια ὁδηγία δόθηκε καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Νοέμβρη 1920

Στάλθηκε στό Λονδίνο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τήν ἐπισημείωση: «Σᾶς παρακαλῶ, σ. Τσιτσέριν, νά τό στείλετε. 28/XI. *Λένιν*». *Ἡ Σύντ.*

36

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν! Τό ὑπογραμμισμένο εἶναι ἐντελῶς ἀνεπίτρεπτο [36]. Ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἐκτελεῖ ἀκριβῶς *τήν ἀπόφαση* τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, πού *διέλυσε* τήν ἐπιτροπή τοῦ Γκρόμαν. Ἐσεῖς δέν ἐφεσιβάλατε στήν ΚΕ αὐτή τήν ἀπόφαση, τήν ἀπόφαση τῆς 7. ΙΧ, καί ἐπινοεῖτε διάφορες «προστριβές» (ποῦ; τίνων; τί σημαίνουν οἱ «προστριβές», ὅταν ὑπάρχει *ὑποχρεωτική* ἀπόφαση; Ἐσεῖς ὅμως δημιουργεῖτε). Μέ ποιόν τρόπο τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν μπορεῖ νά ἐλπίζει νά «τή βάλει σέ λειτουργία» παρά τή θέληση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, αὐτό εἶναι ἀκατανόητο. Αὐτό εἶναι χάος καί αποδιοργάνωση. Ἐσεῖς φρενάρετε τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί αὐτό εἶναι ἀπολύτως ἀπαράδεκτο.

29/ΧΙ. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

37

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Ἀντίγραφα στούς σ. Λίτκενς, Σολοβιόφ, Κρεστίνσκι

29/ΧΙ.

σ. Λουνατσάρσκι! Ἐμεῖς χθές συνομιλήσαμε ἀναλυτικά μέ τόν σ. Λίτκενς. Κατά τή γνώμη μου, τά σχέδιά του, ὅπως καί τοῦ σ. Σολοβιόφ, εἶναι τεχνητά [37]. Θά ἀποφασίσει, ὑπονοεῖται, ἡ ΚΕ. Οἱ προκαταρκτικές μου σκέψεις εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) Νά δημιουργηθεῖ θέση βοηθοῦ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου, παραδίνοντας σ' αὐτόν *ὅλο* τό διοικητικό τομέα.

2) «Ὁ ὀργανωτικός τομέας» νά μετατραπεῖ σέ «Ὀργανωτικό κέντρο» (μέ διευθυντή — μέλος τοῦ συμβουλίου). Τό κέντρο αὐτό νά διευθύνει τό διοικητικό, ὀργανωτικό, τοῦ ἐφοδιασμοῦ κτλ. τμῆμα *ὅλων* τῶν τομέων.

3) Τή Γενική Διεύθυνση ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης νά τή διαλύσουμε, συγχωνεύοντάς την μέ τό *σχολεῖο 2ης βαθμίδας,* μέ τήν

προϋπόθεση: (α) νά αὐξηθοῦν στά σχολεῖα 2ης βαθμίδας τά μαθήματα γενικῆς καί πολιτικῆς μόρφωσης καί (β) νά ἐξασφαλιστεῖ, στό μέτρο τῶν δυνατοτήτων, τό πέρασμα ἀπό τήν ἐπαγγελματοτεχνική μόρφωση στήν πολυτεχνική.

4) Τό «ΓΚΟΥΣ» (Κρατικό ἐπιστημονικό συμβούλιο) νά δραστηριοποιηθεῖ καί διακανονιστεῖ σάν ὄργανο ἐξέτασης ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν-παιδαγωγικῶν ζητημάτων.

Ἡ σύνθεσή του = ὅλα τά μέλη τοῦ συμβουλίου + οἱ καλύτεροι *εἰδικοί*, ἔστω καί ἀστοί.

5) Νά δημιουργηθοῦν τά παρακάτω τμήματα: (1) προσχολικό· (2) σχολικό 1ου βαθμοῦ· (3) σχολικό 2ου βαθμοῦ (= Γενική διεύθυνση ἐπαγγελματικῆς μόρφωσης)· (4) ἐξωσχολικό (= Γενική διεύθυνση πολιτικῆς μόρφωσης)· (5) ἀνώτατες σχολές· (6) καλῶν τεχνῶν.

6) Τό Τμῆμα καλῶν τεχνῶν νά παραμείνει ἑνιαῖο, τοποθετώντας *«πολιτικές ἐπιτροπές» ἀπό κομμουνιστές* σέ ὅλα τά κεντρικά καί καθοδηγητικά ἱδρύματα αὐτοῦ τοῦ Τμήματος.

29.XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VVVV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

38

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Ε. ΤΣΟΥΤΣΚΑΓΕΦ

σ. Τσουτσκάγεφ

Στήν Ἐπιτροπή γιά τήν κατάργηση τῶν φόρων σέ χρῆμα [38].

Πρέπει νά ἐμβαθύνετε περισσότερο (καί πιό λεπτομερειακά νά μελετηθοῦν τά ἀντίστοιχα *γεγονότα)* στίς συνθῆκες τῆς μεταβατικῆς περιόδου.

Τό πέρασμα ἀπό τό χρηματικό φόρο στήν ἀνταλλαγή προϊόντων χωρίς χρήματα εἶναι ἀναμφίβολο.

Γιά νά τελειώσει τό πέρασμα αὐτό μέ ἐπιτυχία, πρέπει νά γίνεται *ἀνταλλαγή προϊόντων* (ὄχι *ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων).*

Ἕως ὅτου *δέν θά ἔχουμε τή δύναμη* νά κάνουμε ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, δηλ. νά δόσουμε στήν ἀγροτιά βιομηχανικά εἴδη — μέχρι τότε ἡ ἀγροτιά *εἶναι ὑποχρεωμένη* νά παραμένει στά

συντρίμια τῆς ἐμπορευματικῆς (καί ἐπομένως, τῆς *χρηματικῆς)* κυκλοφορίας, μέ τό ὑποκατάστατό της.

Νά καταργηθεῖ τό ὑποκατάστατο (χρήματα), ἐφόσον δέν δόσαμε ἀκόμη στήν ἀγροτιά ἐκεῖνο πού ἐξαλείφει τήν ἀνάγκη τοῦ ὑποκατάστατου, *οἰκονομικά* δέν θά ἦταν σωστό.

Αὐτό πρέπει νά τό καλοσκεφτοῦμε *πολύ* σοβαρά.

30/XI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

39

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

30. XI. 1920.

Στόν σύντρ. Μπριουχάνοφ

Παρακαλῶ ἀναφέρετε, ἄν Ἐσεῖς πήρατε τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Μπακοῦ μέ τρόφιμα σέ νόρμα 100% καί γιά τήν ἀλλαγή τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς στό Ἀζερμπαϊτζάν [39] καί ποιές ἐντολές δόσατε Σεῖς σχετικά μ' αὐτή τήν ἀπόφαση τοῦ σ. Φρούμκιν (παρακαλῶ νά ἀποστείλετε τό ἀντίγραφο τοῦ τηλεγραφήματός Σας στόν σ. Φρούμκιν) *.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

40

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α. Ι. ΕΛΙΖΑΡΟΒΑ

Βασική ἀρχή διεύθυνσης, σύμφωνα μέ τό πνεῦμα ὅλων τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΚΚΡ καί τῶν κεντρικῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων εἶναι,

— τό καθορισμένο πρόσωπο εὐθύνεται πλήρως γιά τήν ἐκτέλεση καθορισμένης δουλιᾶς.

* Οἱ λέξεις «γιά τήν ἀλλαγή τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς στό Ἀζερμπαϊτζάν», «Σας», «στόν σ. Φρούμκιν», γράφτηκαν ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

Ἐγώ διευθύνω (τόσο χρόνο), ἐγώ εἶμαι ὑπεύθυνος. Μέ ἐμποδίζει τό Χ πρόσωπο, πού δέν εἶναι ὑπεύθυνο, πού δέν εἶναι διευθυντής.

Αὐτό εἶναι φαγωμάρες. Αὐτό εἶναι χάος. Αὐτό εἶναι ἀνάμιξη *ἀκατάλληλου* γιά ὑπεύθυνη δουλιά ἀνθρώπου. Ἀπαιτῶ τήν *ἀπομάκρυνσή* του [40].

Γράφτηκε τό φθινόπωρο τοῦ 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 11.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

41

* ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡ. Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ

Σύντροφε Μ. Ν.! Σᾶς συγχαίρω θερμά γιά τήν ἐπιτυχία Σας: μοῦ ἄρεσε ἐξαιρετικά τό νέο βιβλίο Σας: «Σύντομη ἐπιτομή τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσίας» [41]. Πρωτότυπη δομή καί ἀφήγηση. Διαβάζεται μέ μεγάλο ἐνδιαφέρον. Κατά τή γνώμη μου πρέπει νά μεταφραστεῖ στίς εὐρωπαϊκές γλῶσσες.

Τολμῶ νά κάνω μιά παρατήρηση. Γιά νά γίνει *ἐγχειρίδιο* (καί πρέπει νά γίνει τέτιο) πρέπει νά συμπληρωθεῖ μέ *χρονολογικό πίνακα*. Ἐπεξηγῶ τή σκέψη μου, περίπου ἔτσι: 1) στήλη χρονολογιῶν, 2) στήλη ἀστικῆς ἀξιολόγησης (σύντομα), 3) στήλη *δικῆς Σας* ἀξιολόγησης, μαρξιστικῆς, *μέ ὑπόδειξη τῶν σελίδων τοῦ βιβλίου Σας*.

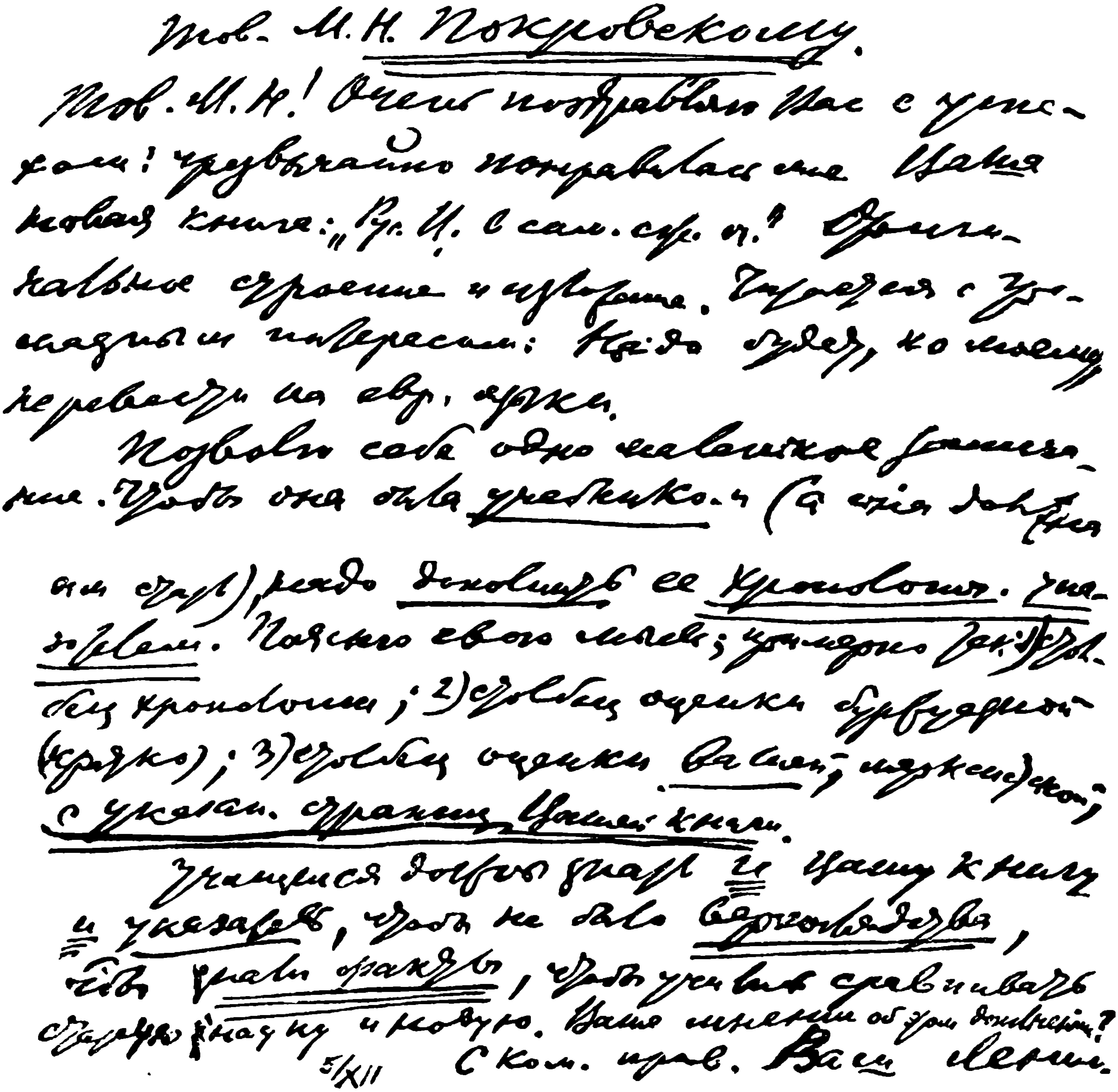
Οἱ μαθητές πρέπει νά γνωρίζουν **καί** τό βιβλίο Σας **καί** τόν *πίνακα*, γιά νά μήν ὑπάρχουν *ἐπιπολαιότητες*, γιά νά **γνωρίζουν τά γεγονότα**, γιά νά μάθουν νά συγκρίνουν τήν παλιά ἐπιστήμη καί τήν καινούργια. Ποιά εἶναι ἡ γνώμη Σας γι' αὐτές τίς συμπληρώσεις;

5/XII. Μέ κομμουν. χαιρετισμούς Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στό περιοδικό «Ἀρχίβνογε Ντιέλο», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι. —
5 τοῦ Δεκέμβρη 1920

42

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Π. ΣΕΡΕΝΤΑ

6. XII. 1920.

Πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Γεωργίας
σ. Σεραντά

Ὁ κομιστής, σ. *Κοντράτ Μιχαλιόφ*, τυχαῖα ἦταν μαζί μου στή Ζυρίχη πρίν τήν ἐπανάσταση σάν δραπέτης αἰχμάλωτος ἀπό τούς γερμανούς.

Μετά πῆγε στή Γαλλία καί ὅπως φαίνεται ἀπό τή βεβαίωση (γαλλική) ἔμαθε τή δουλιά τῶν τρακτέρ. Ἐπιθυμεῖ νά ἐργαστεῖ στά τρακτέρ.

Παρακαλῶ νά τόν προσλάβετε, νά τόν βάλετε στή δουλιά, νά τόν δοκιμάσετε στή δουλιά [42].

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

43

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Σ. Π. ΣΕΡΕΝΤΑ

Σύντρ. Σεραντά!

Δόστε τή γνώμη Σας. Νά χρησιμοποιηθεῖ αὐτό ἀκόμη καί γιά τίς ἐκχωρήσεις τρακτέρ; Κατά τή γνώμη μου, πρέπει. Νά δοθεῖ ἐντολή (τηλεγραφικά) σέ ὅλα τά κυβερνεῖα, (πού μποροῦν νά δόσουν χρήσιμες ὑποδείξεις), ὕστερα νά ἐκδοθεῖ (ἀμέσως ὕστερα ἀπό τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ) ἀκόμη καί ἕνα φυλλάδιο ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας (σέ συμφωνία μέ τό ΣΛΕ).

8/XII. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό κείμενο, πού ἔγραψε ἰδιόχειρα ἡ Μ. Ι. Γκλιάσσερ

44

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΛΙΤΒΙΝΟΦ

σ. Τσιτσέριν!

1) Παρακαλῶ νά ἀποστείλετε ἐξονόματός μου κρυπτογραφικά στόν Λιτβίνοφ:

> Εἶμαι ἀγανακτισμένος ἀπό τίς νέες φανερά ἀβάσιμες ἐπικρίσεις Σας πρός τόν Κράσιν, ὅπως λογουχάρη γιά τήν ἔνσταση κατά τῆς συμφωνίας μέ τούς σουηδούς γιά τήν ξυλεία. Σᾶς προειδοποιῶ ὅτι, ἄν δέν ἀλλάξετε ριζικά τήν τακτική Σας, θά ζητήσω ἀπό τήν ΚΕ τήν ἀνάκλησή Σας.

Λένιν

2) Παρακαλῶ νά *ἐπιτραπεῖ* ἡ εἴσοδος τοῦ *Στεφάν Σουρπίλκα*. Μᾶς χρειάζεται ειδικός γιά τή ραδιοφωνία. Ἂν χρειάζεται ἡ γνώμη τῆς ΠΕΕ, ζητεῖστε ἐκ μέρους *μου* νά δόσουν *τή γνώμη τους ὅσο μπορεῖ γρηγορότερα*. Τήν εἴσοδο θεωρῶ *πολύ* ἐπείγουσα. Παρακαλῶ νά ἐπισπευστεῖ.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 9 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

45

ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ *

Παρακαλῶ νά μοῦ ἀναφέρετε, 1) ἄν καθορίστηκε στό Κρατικό ἐκδοτικό γενικά τέτια σειρά, πού στήν ἔκδοση χωρίς ἐξαίρεση κάθε βιβλίου καί φυλλαδίου γραπτά προσδιορίζονται:

α) ἡ ὑπογραφή τοῦ μέλους τῆς σύνταξης τοῦ Κρατικοῦ ἐκδοτικοῦ, πού εἶναι ὑπεύθυνο γιά τή θεώρηση τοῦ δοσμένου ἔργου·

β) ἡ ὑπογραφή τοῦ ὑπεύθυνου διορθωτῆ ἤ τοῦ ἐκδότη, ἤ αὐτοῦ πού τό δημοσιεύει.

2) Ἂν ὄχι, ποιές οἱ ἀντιρήσεις ἐνάντια στήν παραπάνω σειρά; Ποιά εἶναι τά τωρινά μέσα ἐλέγχου;

---

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε γιά τόν γραμματέα: «Γράψτε σέ δικό μου ἔντυπο τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας τό παρακάτω ἔγγραφο στό Κρατικό ἐκδοτικό. Ἀντίγραφο:». *Ἡ Σύντ.*

3) Πληροφορίες γιά τήν § 1 γιά τήν μπροσούρα «*Γιά τίς ἐκχωρήσεις*. Διάταγμα τοῦ ΣΛΕ τῆς 23/XI. 1920. Τό κείμενο τοῦ διατάγματος. Τά ἀντικείμενα τῶν ἐκχωρήσεων. Χάρτες, Κρατ. ἐκδ. 1920» [43].

Κρατικό τυπ. (πρώην Σίτιν) Πιάτνιτσκαγια, 71. Μόσχα. 1920 *.

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1921 στό περιοδικό «Ζίζν», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

46

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΑΜΟΣΟΦ

Στόν σύντρ. Ἀμόσοφ

Χτές τό βράδυ, ὕστερα ἀπό Σᾶς, μοῦ εἶπαν ὅτι τό ΠΚΣΣ ἔβγαλε τήν ἀπόφασή του [44]. Ἡ γνώμη μου εἶναι νά ὑποταχθοῦμε σ' αὐτή καί ὅλη ἡ προσοχή νά στραφεῖ στή φροντισμένη ἐκπλήρωση (γρήγορη, σταθερή, προετοιμασία τοῦ συνεδρίου).

Αὐτή εἶναι μόνο συμβουλή.

Ἄν ὅμως παρόλα αὐτά Ἐσεῖς δέν εἶστε σύμφωνος, τότε μένει ἕνας δρόμος — ἡ ἔφεση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΠΚΣΣ στήν ΚΕ (στό Πολιτικό Γραφεῖο ἤ στήν ὁλομέλεια).

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

47

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Μ. ΣΑΤΟΥΝΟΒΣΚΙ

σ. Σατουνόβσκι! Ἐπιστρέψτε μου, παρακαλῶ, αὐτό τό γράμμα Σας [45] μέ τήν προσθήκη:

---

* Ὑπάρχει τό δακτυλογραφημένο κείμενο αὐτοῦ τοῦ ντοκουμέντου, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

ἀπαρίθμηση παραγράφων «τῆς ἐργασιακῆς πολιτικῆς» πού Ἐσεῖς προτείνετε:
1) ἐλάττωση τῆς ἐργάσιμης μέρας,
μέχρι;
σέ ποιούς κλάδους;
κτλ.
2) γιά τούς ἐργάτες-ἐφευρέτες ἤ γιά τίς ἐφευρέσεις, τί ἀκριβῶς;
κτλ.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 12, ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

48

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ν. ΚΡΕΣΤΙΝΣΚΙ

σ. Κρεστίνσκι! Ἄκουσα χτές τό βράδυ ὅτι Ἐσεῖς θέλετε νά ξαναπάρετε τόν Γιάκοβλεφ-Ἐπστέιν ἀπό τή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης. Διαμαρτύρομαι κατηγορηματικά καί ἀπαιτῶ νά μήν ἀναθεωρηθεῖ ἡ ἀπόφαση πού πήραμε *ἐμεῖς μαζί μέ Σᾶς*, χωρίς ἀπόφαση τῆς *ὁλομέλειας*.

13/XII. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

49

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

14. XII. 1920.

Σύντρ. Τσιουρούπα!

Μοῦ δόθηκε ἤδη ἡ εὐκαιρία νά ὑποδείξω στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τήν ὄχι ἱκανοποιητική δουλιά στό Τμῆμα διανομῆς τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ: δέν ὑπολόγισαν μέ σαφήνεια, *πόσες* νόρμες διανομῆς ὑπάρχουν καί πόσοι ἄνθρωποι παίρνουν σύμφωνα μέ τήν κάθε νόρμα.
Πρέπει αὐτό νά τό πετύχουμε.
Βέβαια, δέν κάνει νά παραβιαστεῖ ὁ βασικός ἐφοδιασμός. Οἱ ἐργάτες πρέπει νά βρίσκονται στήν πρώτη σειρά.

Δέν θά ἦταν δυνατό νά συγκροτήσετε ἐπιτροπή στό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, γιά νά καλυτερεύσει τή δουλιά σχετικά μ' αὐτά πού ὑποδείχνονται; Ἄν ὑπάρχει ἐπιτροπή, τότε δόστε της τέτιο καθῆκον. Στήν ἐπιτροπή νά χρησιμοποιηθοῦν περισσότεροι ἐργάτες (ἀπό τά συνδικάτα), πού δούλεψαν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ (ἤ στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ ἀπό ἐκείνους τούς ἐργάτες, οἱ ὁποῖοι ἔχουν κάποια πείρα τῆς δουλιᾶς στόν ἐπισιτισμό).

Δεῖξτε αὐτό τό γράμμα στόν σ. Κρεστίνσκι. Ἄν αὐτός δόσει τή δική του (καί τῶν ὑπόλοιπων μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου) συγκατάθεση, τότε τό μετατρέπουμε σέ ὁδηγίες τῆς ΚΕ.

Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

50

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

Ἀγαπητέ σ. Τσιουρούπα!

Ἡ ἀπόφαση τῆς ὁλομέλειας εἶναι ἀποτέλεσμα παλιῶν καί μακρόχρονων δυσαρεσκειῶν ἀπό τόν Σβιντέρσκι [46].

Ἡ αἴτηση τῶν ἐργατῶν καί, *τό κύριο, ή ὑποστήριξή της ἀπό τά συνδικάτα* ἔκανε νά ξεχειλίσει τό ποτήρι.

Ἐγώ προσωπικά δέν μποροῦσα νά μή παραδεχτῶ ὅτι ἡ ἐπιθυμία τῶν ἐργατῶν εἶναι σωστή καί ὅτι ἡ ἱκανοποίηση τῆς ἐπιθυμίας τους εἶναι *πολιτικά ὁπωσδήποτε ἀπαραίτητη*.

Ἀντιλαμβάνομαι ὅτι αὐτό γιά Σᾶς εἶναι ὀδυνηρό. Ὅμως τό πολιτικό συμφέρον (ὅπως καί οἱ ἀποφάσεις τοῦ Κόμματος) ἀπαιτοῦν ὁπωσδήποτε ὑποταγή. Τόν Σβιντέρσκι μπορεῖτε νά τόν χρησιμοποιήσετε θαυμάσια καί ὄχι σάν μέλος τοῦ συμβουλίου. Πρέπει νά καταπιαστεῖτε μέ τήν πλαισίωση μέ ἐργάτες. Ἐγώ καταλαβαίνω ὅτι μέ τό παραφόρτωμα τῆς δουλιᾶς Ἐσεῖς δέν μπορεῖτε νά δόσετε προσοχή στά ζητήματα τῆς πλαισίωσης μέ ἐργάτες. Ἐγώ καταλαβαίνω ὅτι λόγω τῶν διαφόρων ὑποθέσεων καί τῆς ἀρώστιας δέν Σᾶς ἦταν δυνατό νά παρακολουθεῖτε προσεκτικά καί τήν κομματική-πολιτική πλευρά.

Τί τό παράξενο ἐδῶ;

Δέν πρέπει νά νευριάζετε. Τό άρωστιάρικο πρέπει νά περάσει. Στήν άπόφαση τής ΚΕ νά πειθαρχήσετε καί νά τήν έφαρμόσετε.

Νά ἔρθω δέν μπορῶ: γίνεται συνεδρίαση.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

51

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ

14. XII. 1920.

Σύντρ. Φρούμκιν!

Σᾶς γράφω ἀπ' ἀφορμή τόν ἀποκλεισμό Σας (καί τοῦ Σβιντέρσκι) ἀπό τό συμβούλιο. Ἡ ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ γιά τέτια μέλη πρέπει, κατά τή γνώμη μου, νά ἐφαρμοστεῖ σχολαστικά, ἔτσι καί ἀποφάσισε ἡ ΚΕ [47]. Οἱ πολιτικές συνθῆκες ἀπαιτοῦν ἐξαιρετική προσοχή σ' αὐτό τό ζήτημα, ὅπως καί στό ζήτημα τῆς πλαισίωσης μέ ἐργάτες. Ἐλπίζω ὅτι Ἐσεῖς θά ἀντιληφθεῖτε πέρα γιά πέρα ὅτι αὐτοί οἱ πολιτικοί ὑπολογισμοί, πού τούς ἐνέκρινε ἡ ΚΕ, σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει καί δέν μπορεῖ νά ἑρμηνευτοῦν (ἄν καί ἀπόπειρες κουτσομπολιοῦ καί ἔγιναν γι' αὐτό) μέ τήν ἔννοια ἔλλειψης προσωπικῆς ἐμπιστοσύνης, μή σωστῆς ἐκτίμησης προσωπικῶν ἱκανοτήτων κτλ.).

Πρέπει νά θεωρηθεῖ ἡ νέα σύνθεση τοῦ συμβουλίου χωρίς Ἐσᾶς σάν πολιτική ἀνάγκη καί νά *ἐπιτευχθεῖ μέ τή δουλιά* (ἐγώ προσωπικά πιστεύω ὅτι Ἐσεῖς καί ὁ Σβιντέρσκι μπορεῖτε αὐτό ὄχι μόνο εὔκολα νά τό κάνετε, ἀλλά αὐτό τό ἴδιο γίνεται μέ τή συνέχιση τῆς δουλιᾶς Σας) — νά ἐπιτευχθεῖ μέ τή δουλιά ἡ διάλυση τῆς δυσπιστίας καί τῆς ὑποψίας (γιά ἀπροθυμία «πλαισίωσης μέ ἐργάτες», ἀπροθυμία γιά μεγαλύτερο δημοκρατισμό κτλ.). Χωρίς τόν ἐπίσημο ὑψηλό τίτλο (μέλος τοῦ συμβουλίου) νά ἐνεργήσετε ὥστε ἡ *δουλιά* νά διαψεύσει ὅλες τίς συκοφαντίες, ὅλες τίς ἐπιφυλάξεις τῶν ἐργατῶν καί τῶν συνδικάτων, αὐτή εἶναι ἡ οὐσία. Ἐπαναλαμβάνω, εἶμαι σίγουρος ὅτι Ἐσεῖς καί ὁ Σβιντέρσκι αὐτό θά τό καταλάβετε καί εὔκολα θά τό καταφέρετε. Σ' αὐτό καί *μ ό ν ο* σ' αὐτό βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

52

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΓΚ. ΓΚΟΪΧΜΠΑΡΓΚ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

14/XII. 1920.

Σύντρ. Γκόιχμπαργκ.

Σᾶς στέλνω κρυπτογράφημα τοῦ Κράσιν. Ἐπιστρέψτε το, ἀφοῦ τό διαβάσετε. Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ στείλετε σχέδιο ἀπάντησης σ' αὐτόν [48], περίπου:

Ὁ Γκόιχμπαργκ, στόν ὁποῖο εἶχε ἀνατεθεῖ ὁ ἔλεγχος καί ἡ ἀποπεράτωση τῆς ἐργασίας τοῦ Γκρόμαν, ὑπολογίζοντας τό λογαριασμό τοῦ Γκρόμαν σέ 90 (;) δισεκατομμύρια *χρυσά* ρούβλια καί αὐξάνοντας αὐτό τόν ἀριθμό μέχρι τά 200 δισεκατομμύρια χρυσά (νά λογαριαστεῖ σέ χρυσό) πάνω σέ μιά ὁρισμένη βάση μέ ὁρισμένες βασικές στῆλες κτλ.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

53

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

14/XII.

Σύντρ. Τσιτσέριν! Χθές μέ ἐπισκέφθηκε ὁ Τέρ-Γκαμπριελιάν, πού καί αὐτός μίλησε γιά τό φοβερό κίνδυνο πογκρόμ.

(1) Δῆθεν 600 000 πρόσφυγες χάνονται.

(2) Δῆθεν χωρίς τό Κάρς τό Μπακού βρίσκεται σέ κίνδυνο [49].

Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά ξεχωριστεῖ τό N° (1) ἀπό τό N° (2) καί *μέ κάθε τρόπο* νά βοηθηθεῖ τό N° (1).

Ποιά ἡ γνώμη Σας; καί τί κάνετε Ἐσεῖς σχετικά μέ τό No (1);

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

54

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ 1ης ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΑΣ, ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΥΡΑΛΙΩΝ, ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΜΠΟΥΡΓΚ, ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΟΥΡΑΛΣΚ

Αἰκατερινμπούργκ, Συμβούλιο τῆς 1ης Ἐργασιακῆς στρατιᾶς,
Γραφεῖο περιοχῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ),
Ἐκτελεστική ἐπιτροπή κυβερνείου, πανεπιστήμιο Οὐράλσκ

Ἐντέλλομαι νά ἐκκενωθεῖ ἀμέσως τό οἴκημα πού ὁρίστηκε γιά τό πανεπιστήμιο τοῦ Οὐράλσκ καί δίνω ἐντολή στό ἑξῆς νά μήν παραβιάζεται αὐθαίρετα ἡ δουλιά τοῦ πανεπιστημίου καί προειδοποιῶ ὅτι οἱ ἔνοχοι θά παραπέμπονται στό δικαστήριο.

17/XII — 20. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

55

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΠΙΣΤΑΤΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ [50]

Προτείνω νά μήν ἐμποδιστεῖ καί νά μή σταματήσει ἡ δουλιά τοῦ καλλιτέχνη Ροντιόνοφ, τοῦ μηχανικοῦ Σμιρνόφ καί τῶν ἠλεκτρολόγων, πού προετοιμάζουν ὕστερα ἀπό ἐντολή μου στό οἴκημα τοῦ Μεγάλου θεάτρου γιά τό VIII συνέδριο τῶν Σοβιέτ χάρτες σχετικά μέ τόν ἐξηλεκτρισμό. Τή δουλιά θά τήν τελειώσουν τήν Κυριακή. Κάθε ἄλλο παρά νά διωχτοῦν *.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

---

* Οἱ δυό τελευταῖες φράσεις γράφτηκαν ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

56

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Π. ΚΙΖΑΣ [51]

Ὁπωσδήποτε νά συνεννοηθεῖτε τηλεφωνικά *ἀμέσως* μέ τόν *Ἐνουκίτζε* (ὅπως καί μέ τόν *Κρεστίνσκι)* καί νά οργανώσετε κατάλυμα γιά διανυκτέρευση.

Λένιν

Ἄν δέν θά πετύχετε *ὁλοκληρωτική* ἱκανοποίηση καί ἀμέσως *κατάλυμα γιά διανυκτέρευση*, τότε στεῖλτε ἀμέσως *τηλεφωνογράφημα* μέ τήν ὑπογραφή μου.

στόν σ. Ἐνουκίτζε
καί στόν σ. Κρεστίνσκι.

Τό κείμενο:

Ἐγώ πῆρα ἕνα τέτιο τηλεφωνογράφημα (νά ἀνατυπωθεῖ ὁλόκληρο). Ὄντας ἀπασχολημένος στήν ἐπιτροπή [52], δέν μπορῶ ὁ ἴδιος νά ἀπασχοληθῶ καί Σᾶς παρακαλῶ ἐπίμονα νά παρθοῦν ἔκτακτα μέτρα καί νά δοθεῖ κατάλυμα ἀμέσως.

Λένιν

Ἐλέγξετε ὁπωσδήποτε *προσωπικά* τηλεφωνικά, ἄν **ἀπό τούς ἴδιους** δόθηκε κατάλυμα καί νά μή φύγετε *ὥσπου νά δόσουν*.

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

57

ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΛΕ

Παρακαλῶ ὁ χάρτης αὐτός νά κρεμαστεῖ κι' ἐδῶ καί στό κτίριο τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου καί νά διανεμηθοῦν (τά ὑπόλοιπα ἀντίτυπα) *στίς ἐργατικές λέσχες τῆς Μόσχας* [53], *νά ἐρωτηθεῖ* προκαταβολικά ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ, ἄν μπορεῖ νά **σχεδιάσει συμπληρωματικά** *στόν ἴδιο* χάρτη ἔστω καί μέ *πράσινες* γραμμές καί *πράσινη γραμμοσκιά* τά σημερινά σύνορα:

(α) Δυτικό «μέτωπο» (Φιλλανδία, Έστλιανδία, Λεττονία, Πολωνία, Ρουμανία)
(β) Κριμαία
(γ) Γεωργία, Άζερμπαϊτζάν, Άρμενία
(δ) Μέση Άσία, Μπουχαρά
(ε) Δημοκρατία τῆς Ἄπω Άνατολῆς
(ζ) Τά σύνορα τῆς Ἄπω Άνατολῆς
όλα τώρα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

58

* ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

28. XII. 1920.

Σύντρ. Γκορμπουνόφ!

Σήμερα βρῆκα στό τραπέζι μου τό γράμμα πού έπισυνάπτεται [54].

Δέν ξέρω άπό ποιόν.

Ένδιαφέρομαι πολύ γι' αὐτό τό ζήτημα. Αἰσθάνομαι τόν έαυτό μου ὁλωσδιόλου ἄρωστο ἀπό τήν ἀϋπνία καί γι' αὐτό Σᾶς παρακαλῶ νά παρακολουθήσετε αὐτό τό ζήτημα, νά έλεγχθεῖ ἡ έκπλήρωση, νά γράψετε (ἄν χρειαστεῖ) συμπληρωματικά έξονόματός μου.

Μιλεῖστε, παρακαλῶ, *μέ τό ἀντίστοιχο μέλος τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ*, δεῖξτε του αὐτό τό γράμμα, συζητεῖστε ποιά μέτρα βοήθειας εἶναι δυνατά καί ἀπαραίτητα (μπορεῖ νά συγκεντρώσετε τούς ἀντιπροσώπους τοῦ VIII συνεδρίου ἀπό τήν Πετρούπολη, έφόσον αὐτοί εἶναι ἀκόμη έδῶ καί νά συνομιλήσετε μ' αὐτούς: αὐτό νά γίνει ὁπωσδήποτε — μπορεῖ καί ἄλλα μέτρα διευκρίνισης γιά ὅ,τι δέν έπαρκεῖ καί ἀναζήτησης μέσων βοήθειας) καί προσπαθεῖστε νά βοηθήσετε μέ κάθε τρόπο.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

59

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ ΚΑΙ Ν. Κ. ΚΛΙΣΚΟ

Πρός τούς **Κράσιν** καί Κλισκό:

Παρακαλοῦν πολύ νά ἀγοράσετε καί νά φέρετε μαζί σας ἐκλαϊκευτικά ἐγχειρίδια πρακτικῆς ἠλεκτροτεχνικῆς — ἀγγλικά καί ἀμερικανικά, ὁλόκληρη συλλογή. Ὑποστηρίζω τήν παράκληση.

Λένιν *

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Δεκέμβρη 1920
Στάλθηκε στό Λονδίνο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

60

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΥΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΑΡΟΤΡΑ [55]

Προτείνω νά καταβληθεῖ κάθε προσπάθεια, ὥστε ἡ παραγγελία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας γιά τά 22 ἠλεκτροκίνητα ἄροτρα καί τά ἀνταλλακτικά τους νά ἔχει ἐκπληρωθεῖ ὄχι ἀργότερα ἀπό τήν 1 τοῦ Ἀπρίλη 1921. Γιά τήν πορεία τῶν ἐργασιῶν σχετικά μέ τήν ἐκτέλεση τῆς παραγγελίας νά τηλεγραφεῖτε καθημερινά στή διεύθυνση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στόν Γκορμπουνόφ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1956 στό
περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο
ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

61

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ **

31. XII. 1920.

σ. Μπριουχάνοφ

Ὁ σ. Ναριμάνοφ ἐγείρει τό ζήτημα, πού ἐπείγει, γιά τήν ἀπόλυτη ἀνάγκη χορήγησης μιᾶς ὁρισμένης ποσότητας ὑφασμάτων στό Ἀζερμπαϊτζάν.

---

* Στό κάτω μέρος ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τήν ὑποσημείωση: «σ. Τσιτσέριν! Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά στείλετε αὐτό τό τηλεγράφημα ἀμέσως σήμερα, στίς 31/XII. Δικός Σας Λένιν». *Ἡ Σύντ.*

** Στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου, ὅπως φαίνεται, ὁ Β. Ι. Λένιν ἀργότερα ἔγραψε: «Ὁ Μπριουχάνοφ συνεννοήθηκε μέ τόν Ναριμάνοφ». *Ἡ Σύντ.*

Σᾶς παρακαλῶ *αὔριο* νά συγκληθεῖ σύσκεψη γιά τό ζήτημα αὐτό μέ τή συμμετοχή τῶν συντρόφων Ναριμάνοφ, Ρίκοφ καί Στάλιν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

62

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Πρός τόν σύντροφο Κρζιζανόβσκι

Δέν εἶναι δυνατό νά καταρτιστεῖ (ὄχι τώρα, ἀλλά ὕστερα ἀπό τό συνέδριο [56], γιά τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ὅμως *ἀμέσως)* πρακτικό σχέδιο ἐξόρμησης γιά τόν ἐξηλεκτρισμό:

*Etwa **:

1) σέ *κάθε* νομό νά κατασκευαστεῖ *ἐπειγόντως* ὄχι λιγότερο ἀπό ἕνας ἠλεκτρικός σταθμός·

2) νά ὑποχρεωθεῖ αὐτό τό κέντρο νά γίνει κέντρο *ἐκπαίδευσης,* διαλέξεων, ἐπιδείξεων κτλ. καί νά *περάσει* ἀπό τή σειρά αὐτῶν τῶν μαθημάτων *ὅλος* ὁ πληθυσμός (ἀρχίζοντας ἀπό τή νεολαία ἤ κατά ἐπαρχίες κτλ.)·

3) νά κατανεμηθεῖ ἀμέσως ἀνάμεσα στόν πληθυσμό αὐτό πού μπορεῖ ἀμέσως νά ἀρχίσει νά ἑτοιμάζει (χρειάζονται $2^1/_2$ ἑκατομμύρια πούτια χαλκός — κατανέμουμε ἀμέσως *2 5* ἑκατομμύρια πούτια, ἄς συγκεντρώνουν *ἐθελοντικά* καμπάνες, χειρολαβές καί ἄλλα, ἔπειτα *στύλους* κ.τ.λ.)·

4) νά ἀρχίσουν προπαρασκευαστικές *χωμάτινες* δουλιές *ἀμέσως* καί νά κατανεμηθοῦν κατά νομούς·

5) νά ἐπιστρατευτοῦν *ὅλοι* χωρίς ἐξαίρεση οἱ μηχανικοί, ἠλεκτροτεχνικοί, ὅλοι ὅσοι τελείωσαν φυσικομαθηματική σχολή κτλ. Ὑποχρέωση: νά κάνουν τήν ἑβδομάδα ὄχι λιγότερο ἀπό 2 (4;) διαλέξεις, νά ἐκπαιδεύσουν *ὄχι λιγότερο* ἀπό (10-15) ἄτομα στόν ἠλεκτρισμό. Ἐκπλήρωσες — βραβεῖο. Δέν ἐκπλήρωσες — φυλακή·

6) νά γραφτοῦν ἐπειγόντως ἀρκετά ἐκλαϊκευτικά βιβλιαράκια (ἕνα μέρος νά μεταφραστεῖ ἀπό τά *γερμανικά)* καί νά τροποποιηθεῖ τό «βιβλίο» (τό δικό Σας) σέ μιά σειρά πιό ἐκλαϊκευτικές ἐπιφυλλίδες γιά τήν ἐκπαίδευση στό σχολεῖο καί γιά διάβασμα στούς ἀγρότες.

* —περίπου, κατά προσέγγιση. *Ἡ Σύντ.*

Καί ἀκόμη μιά σειρά λεπτομερειακῶν μέτρων σ' αὐτές τίς 2 ὁμάδες,

αα) προπαγάνδιση καί ἐκμάθηση,

ββ) ἀρχή τῆς πραγματοποίησης ἀμέσως καί μέ κάθε λεπτομέρεια.

Λένιν

Γράφτηκε στό τέλος τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

63

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Γκ. Μ.! Μοῦ ἦρθε στό μυαλό ἡ παρακάτω σκέψη.

Τόν ἠλεκτρισμό πρέπει νά τόν προπαγανδίσουμε. Πῶς; Ὄχι μόνο μέ λόγια, ἀλλά καί μέ παραδείγματα.

Τί σημαίνει αὐτό; Τό πιό βασικό εἶναι ἡ ἐκλαϊκευσή του. Γι' αὐτό πρέπει ἀπό τώρα νά καταρτιστεῖ *σχέδιο* ἠλεκτροφωτισμοῦ τοῦ **κάθε** *σπιτιοῦ* στή ΣΟΣΔ τῆς Ρωσίας.

Αὐτό γιά ἕνα μακρόχρονο διάστημα, γιατί καί οἱ 20 000 000 (—40 000 000;) λάμπες καί τά σύρματα κτλ. *γιά πολύ καιρό* δέν ἀρκοῦν.

Σχέδιο ὅμως μᾶς χρειάζεται *ἀμέσως* τουλάχιστο γιά μιά σειρά χρόνια.

Αὐτό εἶναι τό 1ο.

2ο, πρέπει νά καταρτιστεῖ *σύντομο* σχέδιο ἀμέσως καί ὕστερα καί τό 3ο — πού εἶναι τό κυριότερο — πρέπει νά μπορέσουμε νά προκαλέσουμε καί τήν *ἅμιλλα καί τήν πρωτοβουλία* τῶν *μαζῶν*, ἔτσι πού νά καταπιαστοῦν *ἀμέσως* μέ τή δουλιά.

Γι' αὐτό θά πρέπει ἀμέσως νά ἐκπονηθεῖ ἕνα τέτιο σχέδιο (περίπου):

1) ὅλες οἱ ἐπαρχίες (10-15 χιλιάδες) ἐφοδιάζονται μέ ἠλεκτροφωτισμό σέ *ἕνα* χρόνο-

2) ὅλοι οἱ συνοικισμοί (½-1 ἑκατομμύριο, ἴσως, ὄχι περισ-ατρ σότερο ἀπό ¾ τοῦ ἑκατομμυρίου) σέ *δυό* χρόνια,

3) στήν πρώτη σειρά — οἱ λέσχες - ἀναγνωστήρια καί τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν (δυό λάμπες),

4) τούς στύλους *ἀμέσως* νά τούς ἑτοιμάσετε κάπως ἔτσι,

5) τούς μονωτῆρες *ἀμέσως* νά τούς ἑτοιμάσετε *μόνοι σας* (σέ κεραμοποιεῖα, θάλεγε κανείς, τοπικά καί μικρά;). Νά τούς ἑτοιμάσετε *κάπως ἔτσι;*

6) *χαλκό* γιά σύρμα; *Μαζέψτε μόνοι σας* στό νομό καί στήν ἐπαρχία (λεπτός ὑπαινιγμός γιά καμπάνες κτλ.),

7) τήν ἐκπαίδευση στόν ἠλεκτρισμό τοποθετεῖστε την κάπως ἔτσι.

Δέν θά ἦταν δυνατό νά σκεφτοῦμε ἕνα *παρόμοιο* πράγμα, νά τό ἐπεξεργαστοῦμε καί *νά γίνει διάταγμα;*

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε τό Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Γενάρη 1925 στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 18

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

64

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. ΝΤ. ΜΠΟΝΤΣ-ΜΠΡΟΥΓΕΒΙΤΣ

Πήρατε τή διαταγή τοῦ Σεμάσκο; [57]

Σᾶς παρακαλῶ πάρα πολύ *νά καταπιαστεῖτε μέ ὅλες Σας τίς δυνάμεις* καί μιά φορά τήν ἑβδομάδα νά μέ πληροφορεῖτε γιά τά πραγματικά ἀποτελέσματα, *τί ἔγινε*.

Γράφτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

65

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ [58]

Νά ἀποσταλεῖ *σέ ὅλα* τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα *ἀφοῦ συνεννοηθεῖτε τηλεφωνικά* μέ τό καθένα, ἄν εἶναι σύμφωνοι νά θέσουν τό ζήτημα στό ΣΛΕ *καί νά μοῦ πεῖτε*.

Γράφτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

66

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

Πρέπει νά παραπεμφθοῦν *στό δικαστήριο* (γιά παράδειγμα) γιά *διάδοση φημῶν* 1-2 πρόσωπα [59].

Γράφτηκε τό 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

67

ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑ ΤΟΥ ΜΠΕΛΑ ΚΟΥΝ [60]

Στήν μπροσούρα φαίνεται ή σταθερότητα τῶν ἐπαναστατικῶν πεποιθήσεων τοῦ συγγραφέα, ή ἀλύγιστη πίστη του στήν ἐπανάσταση. Καλές εἶναι οἱ παρατηρήσεις γιά τό Κόμμα, τί εἴδους πρέπει νά εἶναι. Καλή ή κριτική στούς σοσιαλδημοκράτες.

Ὅμως ή *τεράστια* ἀδυναμία της εἶναι ή ὁλοκληρωτική ἔλλειψη γεγονότων. Αὐτό κάνει τήν μπροσούρα ἀδύνατη. Ἀπό τίς 55 σελίδες θά ἔπρεπε οἱ 40 νά εἶναι γεμάτες ἀπό ἀκριβῆ γεγονότα (ή ἱστορία τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος καί τῆς ἐπανάστασης, καθώς καί ή ἀντεπανάσταση στήν Οὐγγαρία) νά δοθεῖ περίληψη τῶν γεγονότων καί νά μείνουν 15 σελίδες γιά τήν ἐκτίμηση.

Χωρίς τέτιες ἀλλαγές ή μπροσούρα εἶναι πολύ ἀδύνατη, ἀκατάλληλη γιά χρήση.

Γράφτηκε τό 1920

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

68

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

Πρός τόν Τσιουρούπα

Ὁ Βλαντίμιροφ ἐπιθυμεῖ νά ἔρθει στή Μόσχα γιά ἀναφορά.

Ἀπαγορέψτε του αὐτό *μέχρι τήν ἄφιξη στό Χάρκοβο* καί *μέχρι τή συνομιλία* μέ τόν Στάλιν.

Διαφορετικά θά *ὀξύνει* τήν κατάσταση!!

Γιά τήν ὥρα ζητεῖστε *ἀριθμούς*, μόνο ἀριθμούς (λόγια ἔχει αὐτός): 1) *ποῦ* καί 2) *πόσα* πούτια;

Γράφτηκε τό 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

69

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ [61]

1) Διαβάστε το.

2) Πέστε, *ἄν πρέπει*, στόν Ν. Κ. *

3) Κάνετε ὅ,τι εἶναι δυνατό καί *πέστε μου* τί δέν φτάνει γιά τήν πλήρη ἱκανοποίηση.

Γράφτηκε στό τέλος τοῦ 1920— ἀρχές τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

70

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

Πρέπει νά μήν ἀφήνετε σέ χλωρό κλαρί (νά μήν τούς ἀφήνετε σέ ἡσυχία) καθημερινά τόν Ἀρχιστράτηγο ** καί τόν Φροῦνζε ***, γιά νά *συντρίψουν* καί νά *συλλάβουν* τόν Ἀντόνοφ καί τόν Μαχνό.

Γράφτηκε στό τέλος τοῦ 1920— ἀρχές τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ν. Ν. Κρεστίνσκι. *Ἡ Σύντ.*

** Ἀρχιστράτηγος τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς ΣΟΣΔ τῆς Ρωσίας ἦταν ὁ Σ. Σ. Κάμενεφ. *Ἡ Σύντ.*

*** Ὁ Μ. Β. Φροῦνζε, πού εἶχε διοριστεῖ ὕστερα ἀπό τή συντριβή τοῦ Βράνγκελ ἀρχηγός τῶν στρατευμάτων Οὐκρανίας καί Κριμαίας, καθοδηγοῦσε τή διάλυση τῶν συμμοριῶν τοῦ Μαχνό καί τῶν ἄλλων συμμορίτικων ὁμάδων στήν Οὐκρανία. *Ἡ Σύντ.*

1921

71

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

'Ακόμη μιά φορά στόν σ. Ν. Π. Γκορμπουνόφ

Σύντρ. Γκορμπουνόφ! 'Επικοινωνεῖστε μέ τόν Σεμάσκο καί τόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι. Ἡ ὑπόθεση εἶναι σκανδαλώδης. Πρέπει σέ συμφωνία καί *μέ τούς δυό* νά συνταχθεῖ σχέδιο τῆς ἀπάντησής μου καί νά σταλεῖ σέ μένα [62].

2/I. 1921. *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

72

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν!

Κατά τή γνώμη μου, καί 30 εἶναι πολύ. Μά ὁ Ἰόφφε ὑποσχέθηκε *νά μή δοθεῖ χρυσός*, παρά μόνο ἐκχωρήσεις.

Κατά τή γνώμη μου, καί *30* νά μή δοθοῦν [63].

Λένιν

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 3 τοῦ Γενάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

73

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν!

Καταρχήν, βέβαια, εἶναι ἀπαράδεκτο. Θά ἄξιζε ὅμως; Εἶναι ἀμφίβολο. Πρακτικά — μηδέν. Νά «θιχτοῦν», γιά τό τίποτε, ὁ Μπέλα

Κούν καί οἱ σύντροφοι δέν ἀξίζει. Μάλλον εἶναι συμφερότερο νά γίνει *μόνο* ἀνταλλαγή τῶν ὁμήρων μέ τούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους [64].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Γενάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

74

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ!

Νά πληροφορηθεῖτε, σέ τίνος δικαιοδοσία ὑπάγονται αὐτοί οἱ σταθμοί; [65] Στό Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῆς Μόσχας; Σέ ποιό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο;

Καί νά ἐλέγξετε μέ ἐπίσημη ἐπερώτηση καί στό Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῆς Μόσχας καί στό ἀντίστοιχο Λαϊκό Ἐπιτροπάτο.

Λένιν

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 5 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

75

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

Σύντρ. *Γκορμπουνόφ!* Αὐτό εἶναι ἀπό τό χωριό Μοντένοβο (βλ. πίσω). Ἐξετάστε καί *βοηθεῖστε τους*. Ζητοῦν τήν ἐλάττωση τοῦ φόρου σέ εἶδος (βλ. πίσω). Ρωτεῖστε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί πέστε μου [66].

{ Ὁ σύντροφος μέ τόν ὁποῖο ἐγώ μίλησα: μέλος τῆς *ἐπιτροπῆς ἐργασίας* τῆς *ἐπαρχίας*
Πιότρ Κοζλόφ * }

Μοντένοβο

Χωριό *Μοντένοβο*, ἐπαρχία Μπογκορόντσκ, νομός *Βερεγιά*, κυβερνεῖο Μόσχας.

---

* Ὁλόκληρο τό σημείωμα γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στό φάκελλο τοῦ γράμματος πού στάλθηκε. Τό κείμενο, πού ἀκολουθεῖ παρακάτω, γράφτηκε στήν ἄλλη πλευρά τοῦ φακέλλου. *Ἡ Σύντ.*

Ἐκπλήρωσαν τό φόρο σέ εἶδος

σανός	*2000—200*	*Εθελοντικά* **ἔδοσαν...**
ἄχυρο	200—200	
ἄχυρο ἐαρινῆς σπορᾶς	110— —	
σιτηρά	*244—43*	
βρώμη	540— 19	
πατάτες	115 (περίπου) — 115	
κότες	ὁλόκληρο	
αὐγά	ὁλόκληρο	
κρέας	78 πούτια — 78 πούτια.	

Παράκληση: νά ἐλαττωθεῖ ὁ φόρος σέ εἶδος στό σανό καί στά σιτηρά (φοβόμαστε τά ἀποσπάσματα).

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

76

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ!

Πρέπει

1) νά δοθεῖ γιά νά μεταφραστεῖ στά γερμανικά *(καλά)*,

2) νά ἐλεγχθεῖ (στόν Σεμάσκο καί στόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι εἶστε *διαμέσου* αὐτῶν) ἄν θά μποροῦσε νά προστεθεῖ,

ὅτι ὁ Πάβλοφ δέν ζήτησε νά ἀναχωρήσει (εἶναι σωστό ὅτι αὐτός δέν θά ἤθελε νά φύγει;),

ὅτι δόθηκαν σ' αὐτόν τά ἑξῆς προνόμια.

Παίρνοντας ὑπόψη ὅτι τό γράμμα μου μπορεῖ νά τό δημοσιεύσουν, *θά ἦταν πολύ καλά* αὐτό νά προστεθεῖ.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Νά μοῦ ἐπιστρέψετε *ὅλα* αὐτά τά ντοκουμέντα.

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

77

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Νά δοθεῖ βοήθεια μέ κάθε τρόπο.

Νά σταλεῖ *αὐτό* τό τηλεγράφημα [67] στήν *Κριμαία*, στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Κριμαίας γιά τόν *Οὐλιάνοφ* (στή Συμφερούπολη ἤ ὅπου βρίσκεται) μέ τήν ἐπισημείωση: *ὑποστηρίζω τήν παράκληση τοῦ Ὀρτζονικίτζε.*

Λένιν

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

78

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

12/I. 1921.

σ. *Γκορμπουνόφ!* Σᾶς παρακαλῶ *πολύ* νά τηλεφωνήσετε ἀμέσως στό Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας τοῦ κυβερνείου (Μόσχας), στό Τμῆμα ἠλεκτρισμοῦ, καί μέ κάθε τρόπο νά ἐπιταχυνθεῖ αὐτή ἡ ὑπόθεση, *φτάνοντάς την μέχρι τό τέλος*, μέχρι τήν πραγματοποίηση. Γιά κάθε καθυστέρηση νά μέ ἐνημερώνετε.

Λένιν

Ἐσωκλείω ἐκμέρους μου τόν ὑπολογισμό τοῦ μηχανικοῦ (ἀπό τό σοβχόζ «Γκόρκι») γιά ὅ,τι χρειάζεται.

Ἄν αὐτό δέν ὑπάρχει στό Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας τοῦ κυβερνείου Μόσχας (στό Τμῆμα ἠλεκτρισμοῦ), τότε *στεῖλτε τους ἀντίγραφο.*

Νά ἐλεγχθεῖ: δέν εἶναι ὑπερβολικό τό αἴτημα; [68]

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

79

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Ι. ΠΟΠΟΦ [69]

σ. Ποπόφ!

Ἄν συμφωνήσατε μέ τόν Γκορμπουνόφ, τότε αὐτό εἶναι ὑπέροχο. Ὅσοναφορᾶ τά πρῶτα σημεῖα, ἡ σκέψη Σας εἶναι καλή. Ἐγώ, δυστυχῶς, δέν ἔχω καιρό νά ἀσχοληθῶ μ' αὐτά καί μένει σέ Σᾶς νά τά λύσετε χωρίς ἐμένα.

$\frac{12}{I}$. 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

80

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Μ. ΣΤΕΚΛΟΦ

Σύντρ. Στεκλόφ!

Γράφω βιαστικά. Ἐπιθυμῶ πολύ νά Σᾶς στείλω χαιρετισμούς ἀπ' ἀφορμή τό *ὑπέροχο* ἄρθρο σήμερα (13/I) γιά τό συνέδριο στήν Τούρ [70]. Ἡ ἀνάλυση τῶν σχέσεων τοῦ γκεντισμοῦ καί τῶν ἀγροτῶν εἶναι θαυμάσια. Νά τί καί νά γιά ποιό πρέπει νά γράφετε περισσότερο καί νά ἐκδόσετε, ἴσως, καί μπροσούρα. Πιθανό νά χρειαστεῖ νά μεταφραστεῖ καί στά γαλλικά.

Μέ τούς καλύτερους χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

81

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Ι. ΟΥΛΙΑΝΟΦ

Συμφερούπολη, Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Κριμαίας,
γιά τόν Ντμίτρι Οὐλιάνοφ

Πῆρα ἀντίγραφο τοῦ τηλεγραφήματός σου πρός τόν Σεμάσκο καί ἀντίγραφο τῆς ἀπάντησής του πρός ἐσένα. Παρακαλῶ νά μοῦ κάνεις γνωστό, ἄν ἡ καλυτέρευση εἶναι αἰσθητή [71].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

82

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ ΚΑΙ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

Παρακαλῶ νά ἐπιβεβαιωθεῖ μέ τηλεφωνογράφημα ὅτι οἱ ἀποφάσεις τῆς πρόσφατης σύσκεψης τῶν κομματικῶν στελεχῶν παιδείας, ἀποφάσεις πού ἔχουν σχέση μέ τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου, δέν ἐφαρμόζονται, ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τῆς ΚΕ, μέχρι τήν ἐξέταση αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος [72].

Λένιν

Γράφτηκε στις 14 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Μ. Ι. Γκλιάσσερ

83

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ! Ἐγώ *εἶμαι ὑπέρ τῆς δοκιμῆς* τῶν διαπραγματεύσεων, *πάρα πολύ προσεκτικῆς*. Συνεννοηθεῖτε τηλεφωνικά μέ ... * καί γράψτε μου [73].

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 16 καί 21 Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

84

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ!

1) Σχετικά μέ τό σημείωμά Σας γιά τή γραμματεία. Θά μιλήσουμε κατά τή συνάντηση. Γιά τήν ὥρα μήν ἀρχίσετε.

2) Ἐπισυνάπτω τό γράμμα τῆς *Σκλόβσκαγια*. Παράκληση: διαβάστε το καί συνεννοηθεῖτε τηλεφωνικά μέ τήν ΚΕ (γραμματεῖς) καί μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν, ὅτι *ἐγώ παρακαλῶ νά ἐκπληρωθεῖ* ἡ παράκλησή *της*. Ἐγώ γνωρίζω τήν οἰκογένεια, *δέν μπορεῖ νά ἐπιβιώσει* στή Ρωσία τώρα [74].

3) Ὁσοναφορᾶ τόν ἠλεκτρισμό στό Γκόρκι **: πῆρα ἀκόμη αἴτηση *ἀπό τό χωριό Σιγιάνοβο* (Σᾶς τήν ἔστειλαν;). Ἄς τό κοιτάξει ὅποιος εἶναι ἁρμόδιος, ἄν καί εἶναι μακριά. Ἐπιταχύνετε τήν ὅλη ὑπόθεση;

---

* Ἡ ἄκρη τοῦ ντοκουμέντου ἔχει σχιστεῖ. Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τήν ἐντολή νά συνεννοηθεῖ τηλεφωνικά μέ τόν πρόεδρο τοῦ ΣΛΟ Α. Ι. Ρίκοφ. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 78. Ἡ Σύντ.

4) Ἐξακριβῶστε, Σᾶς παρακαλῶ, χωρίς νά προχωρήσετε παραπέρα ὥς τή συνάντησή μας, ἄν γίνεται *κάπου* (στήν ΚΕ, στό ΡΟΣΤΑ, στά Ἐπιτροπάτα κτλ.)

α) συστηματική συλλογή ἀποκομμάτων ἀπό τίς ἐφημερίδες,

β) κόλλημα τῶν ἀποκομμάτων μέ σύστημα γιά πληροφορίες.

Ἄν γίνεται, κοιτάξτε, *πῶς* καί πέστε μου.

Ἄν ὄχι, συζητᾶμε κατά τή συνάντηση γιά τήν ὀργάνωση αὐτῆς τῆς δουλιᾶς.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

85

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΤ. Ζ. ΣΚΛΟΒΣΚΑΓΙΑ *

Ἀγαπητή μου Ντ. Ζ.! Σᾶς καταλαβαίνω πέρα γιά πέρα. Ἐγώ *ἀπό τήν ἀρχή*, συνομιλώντας μέ τόν ἄνδρα Σας, τοῦ εἶπα: δέν θά ἦταν καλύτερα στό ἐξωτερικό; Γιατί εἶδα καθαρά ὅτι σ' ἐμᾶς *(ἰδιαίτερα στή Μόσχα) δέν γίνεται τίποτε*. Παραξενεύτηκα πολύ πού αὐτός δέν θέλει νά παραδεχτεῖ αὐτή τήν ὀφθαλμοφανή ἀλήθεια.

Ἐγώ τώρα δέν εἶμαι στή Μόσχα [75]. Ἔγραψα *στόν Γκορμπουνόφ* (εἶναι πολύ καλός ἄνθρωπος) καί τόν παρακαλῶ ἐξονόματός μου νά συνομιλήσει καί μέ τήν ΚΕ καί μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν γιά τήν ἱκανοποίηση τῆς παράκλησής Σας **. Ἄν χρειαστεῖ, συνομιλεῖστε μέ τόν Γκορμπουνόφ (ἐσωκλείω τόν ἀριθμό τοῦ τηλεφώνου) *χωρίς διστακτικότητα:* εἶναι πολύ καλός ἄνθρωπος.

Τούς καλύτερους χαιρετισμούς μου σέ ὅλη τήν οἰκογένεια καί στά παιδιά ἰδιαίτερα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Γενάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

86

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Ν. Π. Γκορμπουνόφ!

Σᾶς παρακαλῶ νά διαβάσετε τά ὑλικά τοῦ σ. Ἔιντουκ προσεκτικότερα [76] καί *νά συζητήσετε μαζί του,*

* Στό φάκελλο τοῦ γράμματος ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε: «πάροδος Σερεμέτιεβσκι, ἀρ. 3, διαμ. 69. Σύντρ. Ντ. Ζ. *Σκλόβσκαγια* (μέ ἀπόδειξη) (ἀπό τόν Λένιν)». *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. προηγούμενο ντοκουμέντο. *Ἡ Σύντ.*

γιά νά γίνει προσπάθεια νά διατυπωθοῦν μαζί μ' αὐτόν *πρακτικές προτάσεις*.

Πέστε στόν σ. Ἔιντουκ ὅτι ἐγώ ἐνδιαφέρομαι πάρα πολύ γι' αὐτό τό βασικότατο ζήτημα καί λυπᾶμαι πολύ, πού δέν μπορῶ τώρα νά καταπιαστῶ ὁ ἴδιος.

Ἀφοῦ ὅμως γίνουν πρακτικές προτάσεις, θά καταπιαστῶ.

2) Οἱ ὑποθέσεις τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου, ὅπως ἔχουν καθοριστεῖ.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

87

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ» [77]

Παρακαλῶ τή Συντακτική ἐπιτροπή νά καταχωρήσει τίς θέσεις τοῦ Ρουτζουτάκ, πού ψηφίστηκαν στήν V Πανρωσική συνδιάσκεψη τῶν συνδικάτων στίς 2-6 τοῦ Νοέμβρη 1920, σάν ὑλικό γιά συζήτηση, εἶναι πολύ ἀναγκαῖες. Προσθέτω ἀκόμη τό ὑλικό τῆς συζήτησης, πού ἀνακινήθηκε στούς κομματικούς κύκλους γιά τήν προέλευση αὐτῶν τῶν θέσεων.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Γενάρη 1921

Δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1921 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 13

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

88

* ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΤΕΧΝΙΚΟΥΣ, ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟ ΠΥΡΗΝΑ ΤΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΣΚΑΓΙΑ ΤΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΒΛΑΝΤΙΚΑΒΚΑΖ [78]

20. I. 1921.

Ἀγαπητοί σύντροφοι!

Ἀπό τούς συντρόφους Λάβρικ, Μάλικοφ καί Μπίκοφ, πού στείλατε Σεῖς, μέ μεγάλη εὐχαρίστηση ἔμαθα πώς ὀργανώσατε ἀποστολή μέ δῶρα γιά τούς ἐργαζόμενους τῆς Μόσχας. Σύμφωνα μέ τήν ἐντολή τῆς γενικῆς Σας συνέλευσης παρέλαβα ἀπό τούς ἀντιπροσώπους Σας τή διατακτική ἀρ. 243 γιά τό φορτίο πού ἀποστείλατε —

2002 πούτια σιτηρά, 1869 πούτια καί 29 φούντια κριθάρι καί 35 πούτια ἀλεύρι, ὅπως ἐπίσης γραπτή λεπτομερή ἀναφορά γιά τό ὅτι Ἐσεῖς μέ ἐξόρμηση κάνατε ἐναποθήκευση ἀλατιοῦ, γιά τίς ἐξορμήσεις Σας γενικά καί γιά τήν πολιτιστική-διαφωτιστική δουλιά Σας.

Δόθηκε ἐντολή ὅπως τό φορτίο πού ἔμεινε στό δρόμο, ὄχι ἀπό ὑπαιτιότητα τῶν συντρόφων πού στείλατε, νά παραδοθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί ὅλα τά τρόφιμα πού στείλατε νά δοθοῦν γιά τούς ἐργάτες τῆς Μόσχας.

Σᾶς συνιστῶ νά δοθεῖ μεγαλύτερη προσοχή στήν πολιτιστική-διαφωτιστική καί στή σχολική δουλιά. Ὅλες τίς δυσκολίες πού παρουσιάζονται ἐλπίζω ὅτι Ἐσεῖς θά μπορέσετε νά τίς ἐξαλείψετε μέ κοινές συνδυασμένες προσπάθειες.

Ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρθηκα γιά τή δημιουργία ἀπό Σᾶς κομμουνιστικοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ. Ἕνα ἀπό τά κύρια καθήκοντα πού στέκονται σήμερα μπροστά στή Δημοκρατία εἶναι ἡ ἀνάπτυξη καί ἡ ἄνοδος τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Μέ χαροποίησε ἡ εἴδηση ὅτι Ἐσεῖς αὐτό τό χρόνο θά κατορθώσετε νά καλλιεργήσετε 2200 ντεσιατίνες γιά σπορά καί 25 ντεσιατίνες γιά λαχανικά. Πρέπει νά φροντίσετε ὥστε τό ἀγροτικό Σας νοικοκυριό νά ὀργανωθεῖ σωστά, ὅπως διδάσκει ἡ γεωπονική ἐπιστήμη, γι' αὐτό Σᾶς συνιστῶ νά προσελκύσετε στό ἔργο Σας εἰδικό γεωπόνο. *

Ἰδιαίτερα παρακαλῶ ὅπως ἡ δουλιά στήν Κομμούνα νά ὀργανώνεται ἔτσι, ὥστε νά *βοηθάει* τούς ἀγρότες τῶν περιχώρων καί νά δημιουργεῖ τίς πιό καλές σχέσεις μ' αὐτούς. Χωρίς αὐτό καί χωρίς τή θετική πρακτική οἰκονομική ἐπιτυχία, ἐγώ λίγο πιστεύω στίς Κομμοῦνες καί μάλιστα λίγο τίς φοβᾶμαι.

Στέλνω σέ ὅλους Σας τούς συντροφικούς μου χαιρετισμούς.

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Λυπᾶμαι πολύ πού δέν μπόρεσα νά τούς δεχτῶ προσωπικά καί ἤμουν ἀναγκασμένος νά ζητήσω νά τούς δεχτεῖ σέ ἀκρόαση ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ.

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Μόλοτ» (Ροστόβ τοῦ Ντόν), ἀρ. φύλ. 1641

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

---

* Τό ὑπόλοιπο μέρος τοῦ κειμένου γράφτηκε ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

89

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΤΟΥ ΜΠΑΚΟΥΡΙ

κυβερνεῖο Σαράτοφ, νομός Σερντόμπσκ, ἐπαρχία Μπακούρι
Πρός τήν ἐπαρχιακή ὀργάνωση τοῦ Μπακούρι τοῦ ΚΚΡ
'Αντίγραφο πρός τήν Κομματική ἐπιτροπή
καί τήν 'Εκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Σαράτοφ

'Αγαπητοί σύντροφοι!

'Ο γραμματέας τῆς ὀργάνωσής Σας σ. *Τουροῦνεν* μοῦ ἀνέφερε γραπτά ὅτι 'Εσεῖς, ὕστερα ἀπό παράκληση τῶν ἀγροτῶν, ἀποφασίσατε νά φέρετε μέσω αὐτοῦ σέ γνώση μου τίς ἀντεπαναστατικές ἐνέργειες στήν ἐπαρχία Σας μερικῶν ὑπαλλήλων τοῦ ἐπισιτισμοῦ, πού ἐμπαίζουν τούς φτωχούς, ληστεύουν γιά τό ἀτομικό τους συμφέρον, ἐνθαρύνουν τήν ἀπόσταξη λαθραίου οἰνοπνεύματος, μεθοῦν, βιάζουν γυναῖκες, προκαλοῦν τή Σοβιετική ἐξουσία κτλ. 'Εσεῖς ζητᾶτε ἀπό δῶ, ἀπό τή Μόσχα, νά ἐξαλειφθοῦν αὐτές οἱ ἀντεπαναστατικές ἐνέργειες. "Ομως ὁ ἀγώνας τοπικά μέ ὅλες τίς δυνάμεις μας ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά κυριότερα καθήκοντα τῶν τοπικῶν κομματικῶν ὀργανώσεων, μαζί καί τῆς δικῆς Σας. Καθῆκον καί ὑποχρέωσή Σας εἶναι νά πετύχετε, ἐπικοινωνώντας μέ τήν Κομματική ἐπιτροπή τοῦ νομοῦ καί, ἄν αὐτό δέν θά βοηθήσει, μέ τήν Κομματική ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου, τή σύλληψη καί παραπομπή στό 'Επαναστατικό δικαστήριο αὐτῶν τῶν ἀντεπαναστατῶν καί παλιανθρώπων, γιά τούς ὁποίους ἀναφέρετε.

Τί κάνετε πρός αὐτή τήν κατεύθυνση;

Στό δεύτερο μέρος τοῦ γράμματος ὁ σ. *Τουροῦνεν* παραθέτει τίς δικές Σας σκέψεις, ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία, γιά νά βγεῖ ἀπό τήν οἰκονομική ἐρήμωση, εἶναι ὑποχρεωμένη ἀρκετό διάστημα νά στηριχτεῖ στήν ἀγροτιά, σάν σέ δεκανίκια. Αὐτό εἶναι ἀπόλυτα σωστό. Καί τονίστηκε στά κομματικά προγράμματά μας καί στίς ἀποφάσεις τῶν κομματικῶν συνεδρίων. Στό τελευταῖο VIII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τό ζήτημα τῆς ἀνόδου τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἐξετάστηκε πολύ λεπτομερειακά καί ἐπισταμένα καί τό συνέδριο πῆρε σοβαρές πρακτικές ἀποφάσεις, πού 'Εσεῖς κατά τόπους πρέπει νά ἐφαρμόσετε, σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τῶν ὀργάνων τοῦ κυβερνείου.

Οἱ ἀποφάσεις αὐτές δημοσιεύτηκαν στίς ἐφημερίδες. 'Εκτός ἀπ'

αὐτό, ὁ σ. *Τουροῦνεν* θά Σᾶς φέρει μερικά συμπληρωματικά ὑλικά, πού θά πάρει ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας ὅπου τόν ἔστειλα.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὑλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Φλεβάρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια», ἀρ. φύλ. 31

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

90

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

Τό ζήτημα εἶναι τόσο σοβαρό, πού πρέπει νά ἐκπονηθεῖ *ἀκριβές* κείμενο *ὁδηγιῶν* μέ ὑπογραφή τοῦ προέδρου τοῦ ΑΣΛΟ [79].

Παράδειγμα: νά ἀρχίσουν οἱ διαπραγματεύσεις, ὅμως τόσο προσεκτικά, ὥστε νά μή πάρουμε καμιά ἀπολύτως ὑποχρέωση μέχρι νά παρθεῖ ειδική ἀπόφαση τῆς ΚΕ. Σκοπός — νά διευκρινιστοῦν οἱ προτάσεις.

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

91

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ!

Σήμερα πάρθηκε ἀπόφαση, νά παρακολουθεῖτε Σεῖς τήν ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΣΛΕ [80].

Πρέπει ἡ δουλιά αὐτή νά ὀργανωθεῖ σωστά: νά ὑπάρχει πάντοτε φάκελλος ἤ πίνακας ἀποφάσεων *πού δέν ἐκτελέστηκαν*, ἤ πού ἀπαιτοῦν μόνιμη ἐπίβλεψη (γιά ἐκπλήρωση).

25/I. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

92

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ! Αὐτός ὁ Μπόντς-Μπρουγέβιτς (ὄχι συγγενής, ἀλλά μόνο συνεπώνυμος τοῦ Βλ. Ντμ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς), κατά τή γνώμη ὅλων, εἶναι *πολύ μεγάλος* ἐφευρέτης. Ἡ ὑπόθεση εἶναι *ἐξαιρετικά σοβαρή* (ἐφημερίδα χωρίς χαρτί καί καλώδια, γιατί μέ τό μεγάφωνο καί τό ραδιόφωνο ἔτσι ὅπως τελειοποιήθηκε ἀπό τόν Μπ.-Μπρουγέβιτς, μποροῦμε νά ἔχουμε ραδιόφωνα κατά *ἑκατοντάδες*, ὅλη ἡ Ρωσία θά ἀκούει τήν ἐφημερίδα πού θά μεταδίνει ἡ Μόσχα).

Σᾶς παρακαλῶ πολύ:

1) Νά προσεχτεῖ εἰδικά αὐτή ἡ ὑπόθεση, *καλώντας τόν Ὀστριακόφ* καί *συνομιλώντας τηλεφωνικά μέ τό Νίζνι*.

2) Νά ψηφιστεῖ γρήγορα τό σχέδιο διατάγματος πού ἐσωκλείεται μέσω τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου. Ἄν δέν ὑπάρχει σύντομα ὁμοφωνία, νά προετοιμαστεῖ ὑποχρεωτικά γιά τό Μεγάλο ΣΛΕ τήν Τρίτη.

3) Νά μοῦ ἀναφέρετε δυό φορές τό μήνα *γιά τήν πορεία* τῆς δουλιᾶς [81].

26/Ι. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1926 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 92

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

93

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

σ. Ρίκοφ! Προτείνω νά μή γίνει δεκτή ἡ παραίτηση καί νά *ἀπαγορευτεῖ* ἡ διακοπή ἐκτέλεσης καθηκόντων. Ὁ Λάριν δέν κάνει γιά πρόεδρος. Νά ἐπιβεβαιωθεῖ σήμερα μέσω τῆς ΚΕ [82].

26/Ι. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

94

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ [83]

σ. Γκορμπουνόφ! Γνωρίζω τόν ἐπιστολογράφο περισσότερο ἀπό 20 χρόνια. Ἐξαιρετικά ἀφοσιωμένος ἐπαναστάτης. Ἡ ἀδελφή του (εἴτε δύο;) ἐργάζονται σέ μᾶς, ὑπέροχα καί μέ αὐταπάρνηση, ὅπως ὅλοι λένε. Νομίζω ὅτι ἀξίζει κάθε βοήθεια. Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά μή θυμώνετε μέ τά νεῦρα του (εἶναι *ταλαιπωρημένος* ἄνθρωπος) καί νά **βοηθηθεῖ** μέ κάθε τρόπο.

26/Ι. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

95

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΤΟΥ ΣΟΡΜΟΒΟ

Τό ἐργοστάσιο τοῦ Σόρμοβο κατασκευάζει ἁλυσοφόρο γερανό γιά τή Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης, ἡ κατασκευή του ὅμως γίνεται ἐξαιρετικά ἀργά. Ἐπειδή εἶναι ἀνάγκη νά δοκιμαστεῖ αὐτός ὁ γερανός στή διάρκεια τῆς προσεχοῦς καλοκαιρινῆς περιόδου, παρακαλῶ νά καταβληθοῦν ὅλες οἱ προσπάθειες γιά νά τελειώσει ἡ κατασκευή του τόν Ἀπρίλη, ὥστε στίς ἀρχές τοῦ Μάη νά εἶναι δυνατή ἡ παράδοσή του στήν «Ἐλεκτροπερεντάτσα», ὅπου θά ὑποστεῖ πολύπλευρη δοκιμή καί, ἀφοῦ ἐξακριβωθοῦν ὅλες οἱ ἀπαραίτητες βελτιώσεις σ' αὐτό τό μοντέλο, θά εἶναι δυνατό νά ἀρχίσει ἡ μαζική κατασκευή γερανῶν [84].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

96

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Π. ΜΙΛΙΟΥΤΙΝ

27. Ι. 1921.

Στόν σ. Μιλιούτιν

Παρακαλῶ νά ἀναφέρετε, τί κάνατε γιά τήν ἐκλαΐκευση στό ἐξωτερικό τοῦ διατάγματος περί ἐκχωρήσεων [85], πότε δόθηκε ἡ ἀνακοίνωση καί τί ἀκριβῶς ἀνακοινώθηκε στό ἐξωτερικό. Σᾶς προτείνω νά χρησιμοποιηθεῖ ὁ σ. Κόππ πού ἔρχεται στή Μόσχα γιά νά τελειώσει ὅ,τι ἀκόμη δέν ἔγινε πρός αὐτή τήν κατεύθυνση.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

P. S. Παρακαλῶ νά μοῦ ἀναφέρετε τά ἀκριβῆ ἀντίγραφα τηλεγραφημάτων ἤ γραμμάτων γιά τό ἐξωτερικό καί ἡμερομηνία ἀποστολῆς.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό βιβλίο «Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ». Μόσχα, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

97

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ! Γιά τό σχέδιο αὐτό ἐγώ μόλις μίλησα μέ Σᾶς ἀπό τό τηλέφωνο. Παράκληση: νά ἐπισπευστεῖ *ὅλη* αὐτή ἡ ὑπόθεση καί ὅλη ἡ ἀφθονία τῶν σχεδίων ἔτσι, ὥστε τό Σάββατο, ἄς ποῦμε, νά περάσουν ἤδη ἀπό τό Μικρό ΣΛΕ [86].

$\frac{27}{\text{I}}$ 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

98

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

Στό άγρόκτημα, λένε, εἶναι *περίπου* 30 ντεσιατίνες καλλιεργημένη γῆ καί 130 δάσος. Λένε ὅτι ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ Σαράτοφ εἶναι σύμφωνη. Νομίζω ὅτι πρέπει νά προωθηθεῖ ἀμέσως στό Μικρό Συμβούλιο καί μέσω αὐτοῦ νά ὁριστεῖ ἡ *ἐπερώτηση* καί ἡ ἐξέταση ἐπιτόπου [87].

27/Ι. 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

99

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ, Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ, Ο. Γ. ΣΜΙΝΤ

28. Ι. 1921.

1) σ. Μ. Ν. Ποκρόβσκι
2) σ. Ε. Α. Λίτκενς
3) σ. Ο. Γ. Σμίντ

Παρακαλῶ νά μοῦ στείλετε σήμερα στίς 8 τό βράδυ:

1) ὑλικά πού ὑπάρχουν δημοσιευμένα (σέ ἀπολογισμούς, ἄρθρα μπροσοῦρες κ.τ.λ.) μέ κείμενα νόμων πού *ἰσχύουν* (ἀποφάσεις, ὁδηγίες)

γιά σχολεῖα 1ης

καί 2ης βαθμίδας

2) τό ἴδιο — γιά τεχνικά σχολεῖα

3) » γιά ἐπαγγελματικά σχολεῖα

4) γιά τόν ἀριθμό σχολείων κατώτερων, μέσων, καθώς καί γιά τά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα,

5) γιά τόν ἀριθμό σχολείων καί ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων διαφόρων βαθμίδων καί τύπων πού λειτουργοῦν, ἔκλεισαν, εἴτε δέν λειτουργοῦν,

6) ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἄν δέν ὑπάρχουν δημοσιευμένα ὑλικά καί ἄν δέν εἶναι δυνατό νά ὑποδειχτεῖ ὁ ἀριθμός φύλλου τῶν ἐφημερίδων ἤ

τεύχους τῶν περιοδικῶν, ὅπου τυπώθηκαν αὐτά τά ὑλικά, παρακαλῶ νά σταλοῦν τά *ἀδημοσίευτα στοιχεῖα* γιά τά παραπάνω ζητήματα, *ἐφόσον αὐτά τά στοιχεῖα ὑπάρχουν* [88].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

100

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Σ. Μ. ΜΑΝΟΥΤΣΑΡΙΑΝΤΣ

Παρακαλῶ νά βρεθεῖ (ἡ συλλογή) *«Ραμπότσιι κράι»* στό Ἰβ.-Βοζνεσένσκ. (Ὅμιλος *π ρ α γ μ α τ ι κ ῶ ν* προλεταριακῶν ποιητῶν.)

Τούς ἐπαινεῖ ὁ Γκόρκι { Ζίζιν, Ἀρταμόνοφ, Σεμιόνοβσκι

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Γενάρη 1921
Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀριθ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

101

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΗΝ Μ. Ι. ΓΚΛΙΑΣΣΕΡ [89]

Βλαντίμιρ Ἰλίτς, ὁ Στεκλόφ ἀρνεῖται νά δημοσιευτοῦν «οἱ ὁδηγίες γιά τή σπορά τῶν ἀγρῶν», γιατί θά τοῦ πιάσουν τή μισή ἐφημερίδα. Παρακαλεῖ, ἄν Ἐσεῖς ἐπιμένετε γι' αὐτό, νά τοῦ γράψετε *προσωπικά.*

Γκλιάσσερ

Ρωτεῖστε *τόν Μουράλοφ*
(πόσο μέ μικρά στοιχεῖα;)

Ὁ Μουράλοφ λέει ὅτι μέ μικρά στοιχεῖα θά πιάσουν ἴσως μιά ὁλόκληρη σελίδα. Κατά τή γνώμη του, πρέπει νά ὑποχρεωθεῖ ὁ Στεκλόφ νά τό δημοσιεύσει σέ βάρος ἄλλων ἄρθρων.

Συνεννοηθεῖτε τηλεφωνικά μέ τόν *Στεκλόφ*, γιά νά ὑπολογίσει αὐτή τή στιγμή *ἀκριβῶς*
1) Πόσες σελίδες καί στῆλες;
2) Τό ἴδιο —*μέ μικρά στοιχεῖα*.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Γενάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

102

* ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΟΣΧΑΣ ΤΟΥ ΡΩΣΙΚΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ

Προτείνω νά παρθοῦν μέτρα καί νά παρακολουθηθεῖ τό ζήτημα ἔτσι, ὥστε οἱ ἐπισυναπτόμενες «Ὁδηγίες γιά τόν τρόπο κατάρτισης τοῦ σχεδίου ὑποχρεωτικῆς σπορᾶς» νά δημοσιευτοῦν *ὑποχρεωτικά* στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» αὔριο, 29 τοῦ Γενάρη τ. ἔ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

103

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ! Παρακαλῶ νά σταλεῖ αὐτό στό Μικρό Συμβούλιο (μήπως αὐτό θά ἐξετάσει τήν ὑπόθεση οὐσιαστικά;). Ὁ Βορόβσκι εἶναι παλιός μαρξιστής καί μπολσεβίκος· βασίζομαι ἀπόλυτα σ' αὐτόν γιά τή γνώση τῶν ἀνθρώπων [90].

29. Ι. 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1934 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

104

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ *

σ. Γκορμπουνόφ! Παρακαλῶ 1) νά τό διαβάσετε, 2) νά σημειώσετε τήν οὐσία, 3) νά σταλεῖ στό ΑΣΛΟ καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, 4) νά παρακολουθεῖτε γιά τήν ἀπάντηση καί νά τήν **ἐπισπεύσετε**, 5) ἰδιαίτερα *NB* τό σχέδιο φάμπρικας κονσερβῶν στή Σιβηρία[91]. *Ἐκεῖ μᾶς καταστρέφεται τό κρέας*. Συνδεθεῖτε καί μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ.

Ἀπαντεῖστε μου ὕστερα ἀπό 2-3 μέρες ὁπωσδήποτε.

29/I. *Λένιν*

Νά ἐλεγχθεῖ (ὅσο ὁ Κόππ εἶναι ἐδῶ), μήπως εἶναι ἀπατεῶνες;

Λένιν

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

105

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΓΚΟΥΣΕΦ [92]

Στόν σύντροφο Ἀλεξάντρ Ἰλίτς Γκοῦσεφ γιά ἐνθύμιο τῆς συνομιλίας μας τῆς 30. I. 1921.

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1921 στήν ἐφημερίδα «Τβέρσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 122. *Ἡ Σύντ.*

106

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Α. ΚΡΟΥΤΣΙΝΣΚΙ *

31. I. 1921.

σ. Κρουτσίνσκι!

Πῆρα τίς ἐκθέσεις Σας γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας [93]. Τίς διάβασα. Εἰσηγήθηκα στά μέλη τῆς ΚΕ.

Διορίζοντας τόν Ὀσίνσκι, ἐμεῖς, ἡ ΚΕ, κάναμε ὅ,τι μπορούσαμε. Ὁ Ὀσίνσκι χτές παρουσιάστηκε σέ μένα καί ἀνάφερε ὅτι θά τραβήξει στή δουλιά μιά σειρά συντρόφους ἀπό τήν ἐπαρχία, ἀγρότες.

Γιατί Ἐσεῖς δέν εἶστε εὐχαριστημένος ἀπό τόν Ὀσίνσκι; Ὁλόκληρη ἡ ὁμάδα τοῦ ΚΚΡ στό VIII συνέδριο τῶν Σοβιέτ τόν ἐκτίμησε πολύ γιά τήν καμπάνια τῆς σπορᾶς.

Ποιοί κομμουνιστές - στελέχη καί γιατί δέν εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπό τή δουλιά;

Ζητῶ συγκεκριμένες ὑποδείξεις καί προτάσεις. Ἐμεῖς στήν ΚΕ θεωροῦμε πώς κάναμε ὅ,τι ἦταν δυνατό *τώρα, περιμένουμε* τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς ἀπό τό καινούργιο συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας καί νομίζουμε ὅτι τά ἀποτελέσματα αὐτά θά εἶναι καλά.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Ν. Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

107

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΣΛΕ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΤΑΤΑΡΙΑΣ **

Τηλεγραφικά

Πρός τόν πρόεδρο τοῦ ΣΛΕ τῆς Δημοκρατίας τῆς Ταταρίας

Καζάν

Παρακαλῶ νά ἐπιβεβαιωθοῦν ἐπειγόντως οἱ εἰδικές ὑπηρεσίες [πρός] τή Σοβιετική Ρωσία τοῦ διοικητῆ τοῦ τμήματος ποινικῆς δίωξης *Νικολάι Γκολουμπιάτνι-*

* Στό φάκελλο τοῦ γράμματος ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε: «Πρός τό μέλος τῆς ΠΚΕΕ Μιχ. Κρουτσίνσκι (μέ ἀπόδειξη παραλαβῆς) (ἀπό τόν Λένιν)». *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 53. *Ἡ Σύντ.*

κοφ, πού δολοφονήθηκε στίς 2 τοῦ Μάρτη 1920 κατά τήν ἐκτέλεση τῶν ὑπηρεσιακῶν του καθηκόντων, μέ σκοπό τόν καθορισμό ἐνισχυμένης σύνταξης.

Ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Προνοίας *Βινοκοῦροφ*

Ἐπικυρώνω τήν παράκληση, παρακαλῶ νά δοθεῖ ἀπάντηση γρήγορα τηλεγραφικά.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

108

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ!

Θά πρέπει νά συγκεντρωθοῦν πληροφορίες καί νά ἐξακριβωθεῖ, ἄν θά ἦταν δυνατό νά γίνει κάτι γιά βοήθεια στά μεταλλεῖα. Νά ἀφαιρεθεῖ τό παραπανίσιο; [94]

31/Ι. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

109

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ *

1/ΙΙ — 1921.

σ. Φρούμκιν! Ἐμεῖς παίρνουμε (καί ἀπ' ἔξω καί ἀπό μέσα) ὅλο καί περισσότερες πληροφορίες γιά τήν ἐντελῶς ἀπαράδεκτη «ἀνεξαρτησία» τῆς Οὐκρανίας στά ζητήματα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ.

Ἐσεῖς πρέπει *νά βρεῖτε* τήν *πλήρη* ἀλήθεια, πού φανερά τήν κρύβουν ἀπό μᾶς (ἐνμέρει ἴσως ἄθελα, ἀνεχόμενοι ἐκεῖνον πού σκόπιμα τήν κρύβει). Τό ζήτημα εἶναι σοβαρό, ἐμεῖς αὐτό ἔτσι δέν θά τό ἀφήσουμε, τήν ἀλήθεια θά τή μάθουμε ὁλοκληρωτικά.

Τό ρόλο τοῦ Πεσεχόνοφ (εἶναι χειρότερος ἀπό κάθε λευκοφρουρό), πού φανερά σέρνει ἀπό τή μύτη τήν ΚΕ Οὐκρανίας (διαμέσου τίνος αὐτός τό ἔκανε αὐτό, ἀκόμη δέν γνωρίζουμε, ὅμως θά τό μάθουμε) ἐμεῖς θά τόν ξεσκεπάσουμε μέχρι τέλους.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 114. *Ἡ Σύντ.*

Όμως Έσεῖς τώρα καί σέ πρώτη σειρά *εἶστε ὑπεύθυνος ὁλοκληρωτικά* γιά νά τά μάθετε καί νά τά ἐξακριβώσετε *ὅλα* καί νά *μήν ἐπιτρέψετε* στόν ἑαυτό σας νά σᾶς σύρει ἀπό τή μύτη ὁ Πεσεχόνοφ καί σ' ἐκείνους πού ξεγελοῦν οἱ ὀπαδοί *του* [95].

Περιμένω ἀπάντηση.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

110

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. ΜΠ. ΡΙΑΖΑΝΟΦ

σ. Ριαζάνοφ! Ὑπάρχει στή βιβλιοθήκη Σας *συλλογή* ὅλων τῶν γραμμάτων τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ένγκελς *ἀπό τίς ἐφημερίδες;* καί ἀπό ξεχωριστά περιοδικά;

Παράδειγμα, 1894, «Leipziger Volkszeitung» γιά τόν ὑλισμό;

Ἀπό τό «Vorwärts» γιά τόν *Beesley* *; (φαίνεται, δέν γράφεται ἔτσι; ἄγγλος καθηγητής, ὀπαδός τοῦ Κόντ, γνωστός τοῦ Μάρξ;)

Κτλ.

Ὑπάρχει *κατάλογος ὅλων τῶν γραμμάτων* τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ένγκελς;

Δέν εἶναι δυνατό νά ρίξω μιά ματιά σέ μιά ἑβδομάδα, δηλ. στόν *κατάλογο;*

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στό βιβλίο «Νά μπογεβόμ. ποστού. Συλλογή στά ἑξηντάχρονα τοῦ Ντ. Μπ. Ριαζάνοφ». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

111

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ [96]

Χτές τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἀποφάσισε νά ἀγοραστοῦν ἀπό τό ἐξωτερικό $18^1/_2$ ἑκατομμύρια πούτια κάρβουνο [97]. Θά βελτιώσουμε τήν ἐπισιτιστική κατάσταση, γιατί σήμερα ἀποφασίσαμε νά δοθοῦν

* Μπίζλι (Beesly), Έντουαρντ Σπένσερ. *Ἡ Σύντ.*

ἀκόμη δυό ἀμαξοστοιχίες μέ σιτηρά ἀπό τόν Καύκασο. Γι' αὐτό, νομίζω, ὁ Ζηνόβιεφ μπορεῖ νά ἀναχωρήσει.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στό βιβλίο «Ζαπίσκι Ἰνστιτούτα Λένινα», τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

112

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. ΜΠ. ΡΙΑΖΑΝΟΦ

σ. Ριαζάνοφ!

Μεγάλη παράκληση:

Ἐπιστρέψτε τά βιβλιαράκια [98].

1) Δέν γνωρίζετε, *ἀπό ποῦ* εἶναι παρμένα *τά ὑπογραμμισμένα μέρη* ἀπό τά γράμματα τοῦ Ἔνγκελς;

2) Ἦταν ἄραγε καί *ποῦ* δημοσιευμένα ὁλόκληρα;

3) Ἄν ἦταν, εἶναι δυνατό νά βρεθοῦν καί νά παρθοῦν;

4) Δέν εἶναι δυνατό νά *ἀγοράσουμε* ἀπό τούς Σάιντεμαν καί Σία (αὐτός εἶναι πουλημένο τομάρι) τά γράμματα τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς; Ἤ νά ἀγοράσουμε φωτοτυπίες;

5) Ὑπάρχει ἐλπίδα νά συγκεντρώσουμε στή Μόσχα **ὅλα** τά δημοσιεύματα τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς;

6) Ὑπάρχει κατάλογος *ὅσων ἤδη συγκεντρώθηκαν ἐδῶ;*

7) Γράμματα τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς συγκεντρώνουμε (ἤ ἀντίγραφα), ἤ αὐτό δέν εἶναι πραγματοποιήσιμο;

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

113

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΓΚ. ΓΚΟΪΧΜΠΑΡΓΚ

σ. Γκόιχμπαργκ!

Σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν ἐκθέσεων τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων, Ἐσεῖς (τό Μικρό Συμβούλιο) εἶναι ἀπαραίτητο νά δόσετε ἐξαιρετική *προσοχή στήν ἐκπλήρωση* τῶν πιό βασικῶν ἀποφάσεων [99].

Αὐτή τή στιγμή τό πιό φλέγον ζήτημα στή Μόσχα εἶναι οἱ κατοικίες. Καθορίστε ἔλεγχο μέ ἐκθέσεις στό Μικρό Συμβούλιο *δυό φορές* τήν ἑβδομάδα: πόσα σπίτια, διαμερίσματα, δωμάτια *δόθηκαν* (ἀφοῦ πρέπει νά δοθοῦν 10 σπίτια).

Ἐπίσης νά ἐλέγχετε τή διανομή.

Ὁ πληθυσμός τῆς Μόσχας φουσκώνει ἀπό τήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπαλλήλων. Αὐτό πρέπει νά ἐλεγχθεῖ. Μήπως ψηφιστεῖ ἀπόφαση;

Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο, πού αὐξάνει τόν ἀριθμό τῶν ὑπαλλήλων χωρίς ἄδεια τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου, ὑπόκειται σέ μιά σειρά ποινές (ἀπαγόρευση νά αὐξάνει τόν ἀριθμό ἔστω καί κατά ἕναν).

Νά κάνετε κατάλογο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων πού εἶναι ὑποχρεωμένα κάθε βδομάδα νά ἐλαττώνουν τόν ἀριθμό τῶν ὑπαλλήλων (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν, ΑΣΛΟ, Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν καί μερικά ἄλλα). Τά ὑπόλοιπα μποροῦν νά αὐξήσουν μόνο μέ ἔγκριση τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 16 τοῦ Γενάρη 1957 στήν ἐφημερίδα «Σοβέτσκαγια Ροσσίγια», ἀρ. φύλ. 13

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

114

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Ν. ΜΑΝΤΣΕΦ

σ. Μάντσεφ!

Στήν Οὐκρανία γίνονται αἶσχη.

Ἡ ὁδηγία τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου (νά ἀπομακρυνθεῖ ὁ Πεσεχόνοφ καί οἱ *πεσεχονοφικοί* ἀπό τό Χάρκοβο) ναυαγεῖ.

Ἕνα κομμάτι τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τῆς Οὐκρανίας ξεγελιέται ἀπό τόν Πεσεχόνοφ καί τούς πεσεχονοφικούς.

Αὐτό εἶναι καθαρό. Κι' ἐμεῖς δέν θά ἀνεχτοῦμε πιά τήν ἀπάτη.

Σᾶς αναθέτω μέ *προσωπική* Σας εὐθύνη (μέ τόν ὅρο ὅτι μέ τό Πολιτικό Γραφεῖο στή Μόσχα θά ἔχετε μυστικές καί ἄμεσες καί τακτικές ἐπαφές):

(1) νά τεθεῖ σέ *αὐστηρή* παρακολούθηση ὁ Πεσεχόνοφ·

(2) νά σταλοῦν ἐδῶ τά συμπεράσματα·

(3) τό ἴδιο γιά ὅλους τούς πεσεχονοφικούς, κατάλογος γι' αὐτούς·

(4) νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἄμεση παραίτηση τοῦ Πεσεχόνοφ καί ἡ ἀποστολή του στή Μόσχα.

Τό ξεχαρβάλωμα τῆς ΚΕ τῆς Οὐκρανίας εἶναι *πλῆρες*. Νά δοῦμε, θά μπορέσετε νά ἐκτελέσετε τήν ἐντολή, *ὅπως χρειάζεται;*

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

3/ΙΙ. 1921.

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

115

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ

Μέ ἀπευθείας γραμμή μέσω Ροστόβ τοῦ Ντόν
Μπακού, Ὀρτζονικίτζε
Νά ἐποδοθεῖ μέσω τοῦ ἐφημερεύοντος πολιτικοῦ ἐπιτρόπου
Ἡ ἐπίδοση νά ἀναφερθεῖ ἀμέσως

Στό κρυπτογραφημένο τηλεγράφημα μέ ἀρ. 1225 τῆς 27 τοῦ Γενάρη, πού Σᾶς ἔστειλε ὁ Στάλιν, μέχρι τώρα δέν δόθηκε ἀπάντηση [100]. Ἀνησυχοῦμε πολύ καί Σᾶς ζητᾶμε νά μᾶς ἀπαντήσετε χωρίς καθυστέρηση.

Μόσχα, Κρεμλίνο
5/ΙΙ — 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

116

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

6. ΙΙ. 1921.

σ. Σκλιάνσκι!

Στεῖλτε μου τό τηλεγράφημα τοῦ στρατιωτικοῦ ἐπιτρόπου τοῦ κυβερνείου Σαράτοφ, πού τήν «ἀπάντηση» τοῦ Ἀρχιστράτηγου σ' αὐτό σήμερα μοῦ στείλατε.

Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀνόητη καί σέ μερικά σημεῖα ἀγράμματη.

Ἡ τυπική ἀπάντηση εἶναι γραφειοκρατική ἀντί νά πιάνει *τήν οὐσία:* πρέπει ὁ συμμοριτισμός νά *ἐξοντωθεῖ,* καί ὄχι νά ἀπαντοῦμε τυπικά.

Νά μοῦ δίνουν δυό φορές τήν ἑβδομάδα *σύντομα*, πολύ σύντομα τά *ἀποτελέσματα τῆς πάλης* ἐνάντια στό συμμοριτισμό.

Καί νά κάνετε τήν παρατήρηση στό ἐπιτελεῖο ἐκστρατείας ὅτι πρέπει νά δουλεύει καί ὄχι νά ἀπαντᾶ τυπικά.

Ποιός εἶναι αὐτός ὁ «στρατιωτικός ἐπίτροπος τοῦ ἐπιτελείου» Ἰλιούσιν, ποιός ὁ χρόνος ὑπηρεσίας του;

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1938 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

117

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ *

6. II. 1921.

σ. Σκλιάνσκι!

Ἐπισυνάπτω ἀκόμη μιά «προειδοποίηση».

Ἡ στρατιωτική διοίκησή μας ἀπότυχε ἐπαίσχυντα, ἀφήνοντας τόν Μαχνό νά ξεφύγει (παρά τή γιγάντια ὑπεροχή δυνάμεων καί τίς αὐστηρές διαταγές νά συλληφθεῖ) καί αὐτή τή στιγμή ἀκόμη πιό ἐπαίσχυντα ἀποτυγχάνει, μή μπορώντας νά συντρίψει μιά χούφτα συμμορίτες.

Παραγγείλετε γιά μένα *σύντομη* ἔκθεση τοῦ Ἀρχιστράτηγου (μέ σύντομο σχῆμα διάταξης τῶν συμμοριῶν καί τῶν στρατευμάτων) γιά τό τί γίνεται.

Πῶς χρησιμοποιεῖται ὁλοκληρωμένα τό σίγουρο ἱππικό;

— τά θωρακισμένα τρένα; (Κατανεμήθηκαν ἄραγε ὀρθολογιστικά;

Δέν κυκλοφοροῦν *ἄσκοπα*, τρώγοντας ἄδικα τό ψωμί;)

— τά θωρακισμένα;

— τά ἀεροπλάνα;

Πῶς καί πόσα ἀπ' αὐτά χρησιμοποιοῦνται;

Καί τό ψωμί καί τά καυσόξυλα, ὅλα καταστρέφονται ἐξαιτίας τῶν συμμοριῶν καί ἐμεῖς διαθέτουμε ἕνα ἑκατομμύριο στρατό. Πρέπει νά σφίξουμε τόν Ἀρχιστράτηγο μέ ὅλες τίς δυνάμεις.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1938 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 2

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 35ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 70 καί τό προηγούμενο ντοκουμέντο. *Ἡ Σύντ.*

118

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΟΣΙΝΣΚΙ

Σύντρ. Ὀσίνσκι!

Πρέπει νά διαταχθεῖ ἔλεγχος: ποιός φταίει; τό ταχυδρομεῖο; ἡ γράμματεία; Ἡ καθυστέρηση εἶναι ντροπή [101].

6/II. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

119

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Συνεννοηθεῖτε τηλεφωνικά μέ τόν Μάλκιν («Τσεντροπετσάτ»), γιά νά μοῦ ἐπαναλάβει τίς πρακτικές του προτάσεις σχετικά μέ τήν ὀργάνωση τοῦ *Τσεντροπετσάτ* σέ τέτια μορφή *(σύντομα)* πού νά μπορῶ νά τίς στείλω ἀμέσως στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας γιά πόρισμα [102].

6/II. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

120

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ

Πρός τόν σύντροφο Ποκρόβσκι

Σᾶς στέλνω γιά τό πόρισμά Σας τίς προτάσεις πού πῆρα ἀπό τόν σ. Μάλκιν σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τοῦ Τσεντροπετσάτ. Παρακαλῶ νά μοῦ στείλετε τή γνώμη Σας καί νά ἀναφέρετε τίς σκέψεις Σας γιά μιά τέτια ὀργάνωση τοῦ Τσεντροπετσάτ, πού θά ἦταν ἡ πιό ὠφέλιμη (γιά τήν ἐξυπηρέτηση *ὅλων* τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων).

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Φλεβαρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, πού ὑπογράφηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

121

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ

1) Πότε θά γράψετε τή γνώμη *Σας* γιά τά πετρέλαια τοῦ Μπακοῦ;

2) Βρήκατε ἐδῶ εἰδικούς πού θά γράψουν;

3) Στήν Πετρούπολη; Ὁ Τιχβίνσκι; [103]

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

122

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Στόν γραμματέα:

1) Νά σταλεῖ στόν Ρίκοφ.

2) Νά σημειωθεῖ ἡμερομηνία διεκπεραίωσης ἡ 9. II. 1921, ἀπό τόν *Στάινμπεργκ* ἀπό τό Βερολίνο, σχετικά μέ τό ἐργοστάσιο *κονσερβοποιίας*.

3) Νά γραφεῖ στόν Ρίκοφ, ἐξονόματός μου, ὅτι ζητῶ *τή γνώμη* του (σύντομη) τό γρηγορότερο καί ἐπίσης

4) τόν παρακαλῶ νά μοῦ στείλει *ἀντίγραφο* τῆς *ἀπάντησής* του στόν Στάινμπεργκ.

5) Νά παρακολουθεῖτε τήν ἐκπλήρωση ὅλων αὐτῶν [104].

9/II. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε μερικά, τό 1928 στό βιβλίο «Ζαπίσκι Ἰνστιτούτα Λένινα» τόμο. III

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

123

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

12. II. 1921.

σ. Σκλιάνσκι!

Πρωτάκουστα καί ἀπίθανα πράγματα συμβαίνουν μέ τίς διαβιβάσεις μας.

Ἐγώ καί ὁ Στάλιν δέν μποροῦμε νά συνδεθοῦμε *γιά πολύ βασικές ὑποθέσεις* μέ τόν *Ὀρτζονικίτζε*, ὁ Φομίν — μέ τόν *Σμίλγκα*.

Στεῖλτε, ἀναφερόμενο ἄμεσα σέ μένα, ἐπεῖγον τηλεγράφημα στό Ροστόβ τοῦ Ντόν, νά διορίσουν ἐκεῖ ἀμέσως *ὑπεύθυνο πρόσωπο* πού θά εἶναι ὑποχρεωμένο νά *κρατᾶ τή σύνδεση* καί μέ τούς δυό καί νά δίνει τίς ἀπαντήσεις τους (νά δίνει μόνιμα) σέ μένα, στόν Στάλιν, στόν Φομίν (ἀπό τούς δυό).

Ἄν δέν γίνει αὐτό, θά *παραπέμψω στό δικαστήριο* (ἤ θά ἐπιδιώξω τήν ἀπόλυση καί φυλάκιση) τά ἐδῶ ὑπεύθυνα πρόσωπα. Αὐτό εἶναι ἀνυπόφορο.

Λένιν

P. S. Αὐτό εἶναι ἤδη πλήρης ἀποσύνθεση *τῶν ἰθυνόντων* στό στρατό!

Δέν ὑπάρχει **σύνδεση** (!!) μέ τέτια ὑπεύθυνα πρόσωπα, ὅπως ὁ Σμίλγκα καί ὁ Ὀρτζονικίτζε!!

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ XXXIV — *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

124

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

14. II. 1921.

σ. Λουνατσάρσκι
Ἀντίγραφο στόν σ. Ποκρόβσκι
καί στόν σ. Λίτκενς

Παρακαλῶ νά μοῦ προσκομιστεῖ κατάλογος παιδαγωγῶν, πού ἔχουν σημαντική πρακτική πείρα (α) στή γενική παιδαγωγική δουλιά· (β) στήν ἐπαγγελματική-τεχνική μόρφωση, μέ σύντομες σημειώσεις γιά τίς φιλολογικές ἐργασίες καί γιά τό χρόνο ὑπηρεσίας στή σοβιετική ἐργασία.

Τό ἔχω ζητήσει *ἐπανειλημμένα*. Ἐδῶ δέν πρέπει νά ὑπάρχει καθυστέρηση.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

P. S. Ἰδιαίτερα ζητῶ στοιχεῖα γιά τόν Σεργκέι Πάβλοβιτς, διευθυντή τῆς πρώην σχολῆς Τενισέβσκι στήν Πετρούπολη.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV — *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

125

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ 11ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ [105]

Ἡ ΚΕ ἔχει τή γνώμη νά ἐπιτραπεῖ στήν 11η στρατιά νά ὑποστηρίξει ἐνεργά τήν ἐξέγερση στή Γεωργία καί τήν κατάληψη τῆς Τιφλίδας, τηρώντας τούς διεθνεῖς κανόνες καί μέ τήν προϋπόθεση ὅτι ὅλα τά μέλη τοῦ ΕΣΣ τῆς 11ης, ὕστερα ἀπό σοβαρή ἐξέταση ὅλων τῶν στοιχείων, ἐγγυῶνται τήν ἐπιτυχία [106]. Σᾶς προειδοποιοῦμε ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε χωρίς ψωμί ἐξαιτίας τῶν συγκοινωνιῶν, καί γι' αὐτό δέν θά σᾶς παραχωρήσουμε οὔτε μιά ἁμαξοστοιχία, οὔτε ἕνα βαγόνι. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά μεταφέρουμε ἀπό τόν Καύκασο μόνο σιτηρά καί πετρέλαια. Ἀπαιτοῦμε ἄμεση ἀπάντηση μέ τήν ἀπευθείας γραμμή καί μέ τήν ὑπογραφή ὅλων τῶν μελῶν τοῦ ΕΣΣ τῆς 11ης, ὅπως καί τῶν Σμίλγκα, Γκίττις, Τρίφονοφ καί Φ ούμκιν. Μέχρι νά δοθεῖ ἀπάντησή μας στά τηλεγραφήματα ὅλων αὐτῶν τῶν προσώπων, νά μήν ἐπιχειρηθεῖ τίποτε τό ἀποφασιστικό *.

14/II.

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

126

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ 11ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ [107]

Ἡ ΚΕ θεωρεῖ τήν ἐπιχείρηση τοῦ ΕΣΣ τῆς 11ης σάν τοπική ὑπεράσπιση τῶν ἐξεγερθέντων τῆς οὐδέτερης ζώνης ἀπό τήν ἐξολόθρευση πού τούς ἀπειλεῖ ἀπό τήν πλευρά τῶν λευκοφρουριτῶν [108]. Νά δίνετε σημασία στόν πολιτικό αὐτό χαρακτήρα τῆς ἐπιχείρησής σας σέ ὅλες τίς δημόσιες ἐκδηλώσεις σας. Ὑπονοεῖται, ἐμεῖς περιμένουμε ἀπό τό ΕΣΣ τῆς 11ης δραστήριες καί γρήγορες ἐνέργειες, πού δέν θά σταματήσουν καί μέ τήν κατάληψη τῆς Τιφλίδας, ἄν αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο ἀπό στρατιωτικούς λόγους, γιά τήν ἀποτελεσματική ὑπεράσπιση τῆς οὐδέτερης ζώνης ἀπό καινούργια ἐπίθεση. Ὑπολογίζουμε ὅτι οἱ προειδοποιήσεις μας πάρθηκαν ὑπόψη σας μέ ὅλη τή σοβαρότητα. Ἀναφέρετε καθημερινά **.

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Παρακάτω ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε: «Μέ ἐντολή τῆς ΚΕ Κρεστίνσκι». Στό κάτω μέρος τοῦ τηλεγραφήματος ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε, ὅπως φαίνεται, γιά τόν γραμματέα: «Ὄχι, καλύτερα νά τηρηθεῖ ἄκρως ἐμπιστευτικό γιά 2-3 μῆνες». *Ἡ Σύντ.*

** Παρακάτω ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε: «Μέ ἐντολή τῆς ΚΕ Κρεστίνσκι». *Ἡ Σύντ.*

127

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΓΚ. ΓΚΟΪΧΜΠΑΡΓΚ

Στόν ἀντιπρόεδρο τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ σ. Γκόιχμπαργκ

Σᾶς στέλνω συνημμένα:

1) Ἀπόσπασμα πρωτοκόλλου τῆς γενικῆς συνέλευσης τοῦ κομματικοῦ πυρήνα τῆς πανεπιστημιακῆς ἐργατικῆς σχολῆς τῆς Ἀνώτατης τεχνικῆς σχολῆς τῆς Μόσχας τῆς 9/ΙΙ.

2) Ὑπόμνημα τοῦ ἐπιτρόπου τῆς πανεπιστημιακῆς ἐργατικῆς σχολῆς τῆς ΑΤΣ τῆς 10/ΙΙ.

3) Ἀπόσπασμα πρωτοκόλλου τῆς κοινῆς συνεδρίασης τῶν προεδρείων τῶν κομματικῶν πυρήνων τοῦ ΙΜΣ *, ΑΑΕ **, καί τοῦ γραφείου τοῦ κομματικοῦ πυρήνα τοῦ ἐργατικοῦ τμήματος τῆς ΑΤΣΜ *** τῆς 23/Ι. τ.ἔ.

4) Ἀντίγραφο ὑπομνήματος τοῦ καθοδηγητῆ τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τοῦ ΠΚΣΣ τῆς 28/Ι τ.ἔ.

Προτείνω στό Μικρό ΣΛΕ νά ἀσχοληθεῖ εἰδικά μέ τό ζήτημα τῶν πανεπιστημιακῶν ἐργατικῶν σχολῶν, νά ἐξεταστεῖ πολύπλευρα καί νά ἐπιτευχθεῖ στόν ἀνώτατο βαθμό ἡ καλυτέρευση τῆς κατάστασης τῶν ἐργατικῶν σχολῶν [109].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

128

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Ὁ Λίτκενς ὑποβάλει στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο κατάλογο ὑποψηφίων στό *Ἀκαδημαϊκό κέντρο* (τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας) [110]. Παρακαλῶ νά διαβιβαστεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο.

15/ΙΙ. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἰνστιτοῦτο Μηχανικῶν Συγκοινωνίας. *Ἡ Σύντ.*

** Ἀκαδημία Ἀγροτικῶν Ἐπιστημῶν. *Ἡ Σύντ.*

*** Ἀνώτατη Τεχνική Σχολή Μόσχας. *Ἡ Σύντ.*

129

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ν. ΚΡΕΣΤΙΝΣΚΙ [111]

1

Τά ἄρθρα δέν τά εἶδα, ὅμως, βασιζόμενος στόν Κάμενεφ (ὅτι αὐτός δέν θά συνιστοῦσε τίποτε τό *ἐπιζήμιο),* δίνω τήν ψῆφο μου γιά νά *δημοσιευτοῦν αὔριο.*

Λένιν

2

Τότε πρέπει μόνο νά ἀπαιτηθεῖ

1) ὅροι, ὅτι ὁ συγγραφέας ἤ οἱ συγγραφεῖς γράφουν σάν *πρόσωπα* καί ὄχι σάν δημόσιοι ὑπάλληλοι·

2) ὅροι: τό ἄρθρο εἶναι γιά συζήτηση.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

130

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ [112]

σ. Γκορμπουνόφ!

Αὐτό ἄς τό ἀποτελειώσει τό ἐπιστημονικο-τεχνικό τμῆμα (ἐκτός ἀπό τήν § 5· νά ἀλλαχθεῖ ; · στήν § 4 νά προστεθεῖ: 3 ἐκλεγμένοι, 4 διορισμένοι, ἐκλεγμένοι ὑποψήφιοι 8;). Καί ὑπογραμμένο ἀπό τό ΕΤΤ νά σταλεῖ στόν Ρίκοφ καί ἀντίγραφο σέ μένα.

17/ΙΙ. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

131

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ι. ΜΟΥΡΑΛΟΦ

σ. Μουράλοφ! Ὁ σ. Κρζιζανόβσκι εἶναι κατενθουσιασμένος ἀπό τόν ἐργάτη-κομμουνιστή *Γέσιν,* πού καί Σεῖς γνωρίζετε. Κατά τά λεγόμενα τοῦ Κρζιζανόβσκι εἶναι διακεκριμένος ἐργάτης, ἠλεκτρο-

λόγος, πολύ χρήσιμος (φάνηκε χρήσιμος στή δουλιά τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας). Γι' αὐτό ὁ Κρζιζανόβσκι τόν συνιστᾶ σάν μέλος στή *Γενική Ἐπιτροπή σχεδίου τοῦ ΣΕΑ*.

Τήν ἐπιτροπή αὐτή, κατά τή γνώμη μου, σάν γενικός κανόνας, πρέπει νά τήν ἀποτελοῦν μόνο *εἰδικοί*. Σάν ἐξαίρεση νά μπεῖ *ἐργάτης*.

Γιά τό ζήτημα αὐτό εἶπα στόν Ὀσίνσκι καί θά ἤθελα νά μάθω τή γνώμη Σας. Πολύ Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ σταλοῦν *(μέ τόν ἴδιο ταχυδρόμο)* λίγες σειρές μέ τή γνώμη Σας λεπτομερειακά γιά τόν Γέσιν, γιά τά χρόνια ὑπηρεσίας του, τήν ἀξία του καί λοιπά [113].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε μερικά, στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1957 στήν ἐφημερίδα «Κομσομόλσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 96

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

132

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΣΜΙΝΤ *

18. II. 1921.

Αἰκατερινμπούργκ
Στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐργασίας Σμίντ

Ἀρνήθηκα νά ὑπογράψω τήν ἀπόφαση γιά τή συγχώνευση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας καί τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή γενική ὑποχρεωτική ἐργασία. Θεωρῶ ἀπαραίτητο νά καθιερωθεῖ καί διατυπωθεῖ ἡ ὀργανωτική σύνδεση μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν στό κέντρο καί τοπικά κατά τή συγκεντροποίηση τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας στά χέρια τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας. Τό ζήτημα τό μεταφέρω στό ΣΛΕ. Τηλεγραφεῖστε τή γνώμη Σας. Ἄν ἔχετε ἀντιρήσεις, τότε σέ ποιόν δίνετε ἐντολή νά ὑπερασπιστεῖ τίς ἀπόψεις σας [114].

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό πάνω μέρος τοῦ τηλεγραφήματος ὑπάρχει ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «Μέσω τοῦ Σκλιάνσκι, μέ τήν παράκληση νά μεταδοθεῖ μέ τήν ἀπευθείας γραμμή καί νά ληφθεῖ *γρήγορα* ἀπάντηση». *Ἡ Σύντ.*

133

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΣΒΙΝΤΕΡΣΚΙ [115]

Ὅμως! Τίποτε τό ἄσχημο ἐδῶ δέν ὑπάρχει καί οὔτε κατά σταγόνα αὐτό δέν «μειώνει» τό κύρος τοῦ Φρούμκιν. *Δέν θά τό δημοσιεύσουμε.*

Λένιν

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

134

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΣΒΙΝΤΕΡΣΚΙ [116]

Κι' ἐδῶ *δέν* βλέπω τίποτε τό ἄσχημο, θά δόσουμε ἐντολή στήν *ἐπιτροπή* νά *δείξει* πρῶτα τήν ἀπόφασή της στό *Πολιτικό Γραφεῖο.*

Λένιν

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

135

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

Μόλις διάβασα στά πεταχτά τήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ καί παραδέχομαι ὅτι *δέν βλέπω* τίποτε ἄσχημο. Ποῦ γράφει ἐκεῖ γιά παραπομπή τοῦ **Φρούμκιν** στό δικαστήριο; Δέν ὑπάρχει τέτιο πράγμα.

Ἄν θέλετε, βάλτε τό ζήτημα στό ΠΓ (ὅμως πρῶτα ξαναδιαβάστε την μέ ψυχραιμία, Ἐσεῖς ἀνησυχεῖτε χωρίς λόγο) [117].

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

136

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Ρ. ΜΕΝΖΙΝΣΚΙ

18. II. 1921.

σ. Μενζίνσκι!

Σᾶς συνιστῶ τόν κομιστή σ. Ἔινο Ράχια, τόν ὁποῖο γνωρίζω πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση σάν πάρα πολύ πιστό φιλλανδό

μπολσεβίκο. Τώρα εἶναι μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ τῆς Φιλλανδίας.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά συνομιλήσει μαζί Σας γιά μιά σειρά πάρα πολύ *συνωμοτικά* μέτρα. Σᾶς παρακαλῶ, ἔχετέ του πλήρη ἐμπιστοσύνη καί δόστε του κάθε βοήθεια.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

137

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Ἐμπιστευτικά

Γκ. Μ.!

Διαβάστε, πάρτε το ὑπόψη σας. Ἐπιστρέψτε το ἐμπιστευτικά ἀμέσως.

Ὁ Μιλιούτιν γράφει γιά τό πλάνο ἀνοησίες [118]. Ὁ πιό μεγάλος κίνδυνος εἶναι νά μετατραπεῖ σέ γραφειοκρατία ἡ ὑπόθεση μέ τό σχέδιο τῆς κρατικῆς οἰκονομίας.

Ὁ κίνδυνος αὐτός εἶναι πάρα πολύ μεγάλος. Αὐτό ὁ Μιλιούτιν δέν τό βλέπει.

Πολύ φοβᾶμαι ὅτι, ἐξετάζοντας τήν ὑπόθεση διαφορετικά, *κι' Ἐσεῖς αὐτό δέν τό βλέπετε.*

Ἐμεῖς εἴμαστε πάμφτωχοι. Πεινασμένοι, ρημαγμένοι, φτωχοί.

Ἀκέραιο, ὁλοκληρωμένο, πραγματικό σχέδιο τώρα γιά μᾶς = «γραφειοκρατική οὐτοπία».

Μήν τρέχετε πίσω της.

Ἀμέσως, μή χάνοντας οὔτε μιά μέρα, οὔτε μιά ὥρα, *νά ξεχωριστεῖ* κομματάκι-κομματάκι τό **πιό βασικό,** τό μίνιμουμ τῶν ἐπιχειρήσεων καί **αὐτές νά ἐφοδιάσουμε.**

Θά μιλήσουμε γι' αὐτό προσωπικά πρίν τήν ἔκθεσή Σας. *Σκεφτεῖτε.*

Λένιν

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1924 στό βιβλίο: Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. «Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί σχεδιασμένη ἐργασία». Μόσχα

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε τό 1928 στό βιβλίο «Ζαπίσκι Ἰνστιτούτα Λένινα», τόμ. ΙΙΙ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

138

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ

19. II. 1921.

σ. Κράσιν! Σέ μένα ἦρθε ὁ Σκλόβσκι. Κρίμα, πού ἄργησε. Ἐσεῖς εἴχατε φύγει.

Προσπαθεῖστε νά τοῦ δόσετε θέση στό Βερολίνο. Δέν μεσολαβῶ γιά νά τοῦ δοθεῖ «πόστο», παρά μόνο νά τοῦ δοθεῖ ἡ δυνατότητα νά *ζεῖ* στό ἐξωτερικό: *αὐτό τό ζητάει ἡ οἰκογένειά του. Ἐδῶ δέν μποροῦν νά ζήσουν.*

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

139

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

20/II.

σ. Σκλόβσκι!

Χτές μίλησα ὁ ἴδιος μέ τόν Λεζάβα. Εἶπε ὅτι τίποτε δέν ἄκουσε. Ὑποσχέθηκε νά συνομιλήσει μέ Σᾶς.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἔστειλα χτές γράμμα στόν Κράσιν γιά Σᾶς (σέ κατάλληλη εὐκαιρία γιά νά προλάβει τόν Κράσιν στή Ρίγα).

Ἄν δέν συνεννοηθεῖτε (ἤ δέν συνεννοηθήκατε) μέ τόν Λεζάβα, γράψτε μου μερικές γραμμές (προσωπικά ἀπό τόν τάδε) γιά νά εἶμαι σέ θέση νά ἐξακριβώσω τίς αἰτίες τοῦ κωλύματος, ἄν θά ὑπάρχει κώλυμα.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

140

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

21. II. 1921.

σ. Γκορμπουνόφ!

Ἐδῶ εἶναι ὁ *Μάρτενς*, πρώην ἀντιπρόσωπός μας στήν Ἀμερική. Πρέπει νά τόν βοηθήσουμε. Ἐπισκεφτεῖτε τον σήμερα. Θά τόν βρεῖτε στό «Λούξ» μέσω τῶν τηλεφωνητριῶν μου.

1) Τά βιβλία ἠλεκτροτεχνικῆς νά σταλοῦν στήν *ΓΚΟΕΛΡΟ*[119]. Συνεννοηθεῖτε τηλεφωνικά μέ τόν Κρζιζανόβσκι.

2) Ὁσοναφορᾶ τούς ἀμερικανούς ἐργάτες (στή Ρωσία) συνεννοηθεῖτε μέ τόν **Ἄνικστ**[120].

3) Ὁσοναφορᾶ τήν περιοδεία σέ ἐργοστάσια καί φάμπρικες

{ ; Μέσω τοῦ Ρίκοφ νά βρεῖτε.
  ; Μέ ποιόν θά τακτοποιηθεῖ αὐτό. }

4) Ὅσοναφορᾶ τίς ὁμάδες στήν Ἀμερική γιά τήν τεχνική μας βοήθεια

(μέ τό ΕΤΤ *;
ἤ ἀκόμη μέ τό ΑΣΛΟ
καί τό ΛΕ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου;
πρέπει νά βρεθεῖ μέ ποιόν θά τακτοποιηθεῖ αὐτό).

5) Ἡ μετανάστευση ἀπό τήν Ἀμερική διαφόρων προσώπων καί ὁμάδων σέ μᾶς (νά εἶμαστε πολύ *προσεκτικοί*. Δέν ὑπάρχει ἐπιτροπή γι' αὐτό τό ζήτημα; [121]).

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

141

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν! Δέν μεσολαβῶ γιά νά δοθοῦν μεγάλες θέσεις γιά τόν σ. Σκλόβσκι. Τόν γνωρίζετε ἀπό τή δουλιά στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν.

Ὅμως, παρακαλῶ νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ ἀναχώρησή του στό ἐξωτερικό, γιατί ἡ γυναίκα του φοβᾶται ὅτι τά παιδιά ἐδῶ δέν θά ἐπιζήσουν. Ξέρω ὅλη τήν οἰκογένεια ἀπό τή ζωή στό ἐξωτερικό καί νομίζω ὅτι οἱ φόβοι αὐτοί εἶναι σοβαροί. Ἡ οἰκογένεια αὐτή δέν μπορεῖ νά ζήσει μέ τίς δυνατότητες πού ἔχουμε. Πρέπει νά πᾶνε στό ἐξωτερικό.

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἐπιστημονικό-τεχνικό τμῆμα τοῦ ΑΣΛΟ. *Ἡ Σύντ.*

142

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ν. ΣΜΙΡΝΟΦ

Σᾶς στέλνω αὐτή τήν πληροφορία τοῦ Σκλιάνσκι [122] σέ ἀπάντηση τῶν τηλεγραφημάτων Σας. Σᾶς παρακαλῶ νά μέ πληροφορεῖτε συχνότερα γιά τίς συμμορίες, γιά τήν ἐπισιτιστική δουλιά καί γιά τήν ἀποστολή σιτηρῶν.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 21 ἤ 22 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

143

* ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ Ι. Μ. ΓΚΟΥΜΠΚΙΝ, Α. Ι. ΤΣΕΒΤΣΙΝΣΚΙ, Ι. Ν. ΣΤΡΙΖΟΦ, Ν. Ν. ΣΜΙΡΝΟΦ [123]

23. II. 1921.

Σέ σχέση μέ τίς εἰσηγήσεις πού παραδόθηκαν στή Γενική διεύθυνση πετρελαιοβιομηχανίας γιά τό ζήτημα τοῦ πλημμυρίσματος τῶν πετρελαιοπηγῶν καί τῆς ἀπειλῆς καταστροφῆς τους ἀπ' αὐτό, Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ παραδοθοῦν σήμερα, ἄν αὐτό εἶναι δυνατό, ὑλικά πού ὑπάρχουν πρόχειρα σέ Σᾶς (βιβλία, περιοδικά, εἰσηγήσεις κτλ.) γιά τό ζήτημα τῆς νομοθεσίας τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἴτε τοπικῶν διατάξεων, πού τιμωροῦν τόν πετρελαιοβιομήχανο πού ἀφήνει τίς πηγές ἀνοιχτές, δέν τοποθετεῖ πώματα, δέν ὀργανώνει τή δουλιά ὀρθολογιστικά *κτλ*.

Ἤ τούς ἴδιους τούς νόμους, ἤ, ἄν δέν ὑπάρχουν αὐτοί πρόχειρα, ὑπόδειξη γιά ἀντίστοιχα βιβλία ἤ δημοσιογραφικά ἄρθρα ἤ πληροφοριακές ἐκδόσεις, γιά νά μπορούσα νά τά πάρω ἀπό τίς βιβλιοθῆκες.

Παράκληση νά μοῦ ἀπαντήσετε σήμερα τηλεφωνικά.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

144

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Χ. ΓΚ. ΡΑΚΟΒΣΚΙ *

Κρυπτογραφικά στόν Ρακόβσκι

Χάρκοβο, στόν Ρακόβσκι. Στόν δικό Σας άρ. 672

Λόγω τῆς ἐξαιρετικά δύσκολης ἐπισιτιστικῆς κατάστασης στό κέντρο νομίζω: τά τρία τέταρτα νά παρθοῦν γιά ἐδῶ, τό ἕνα τέταρτο νά ἀφεθεῖ στίς πόλεις καί στούς ἐργάτες τῆς Οὐκρανίας· νά ἀνταμειφθοῦν οἱ ἀγρότες στό μέτρο τῶν δυνατοτήτων ὁπωσδήποτε, ἄν δέν ἔχουμε τίποτε, τότε ἀγοράστε ἀπό τό ἐξωτερικό μέ χρυσό εἴτε μέ πετρέλαιο. Ἄν δέν συμφωνεῖτε μέ αὐτά, προτείνετε ἀκόμη μιά ὑποχώρηση στούς ἀγρότες, ὅμως νά θυμᾶστε ὅτι ἔχουμε ἐπισιτιστική κρίση ἀπελπιστική καί ἄμεσα ἐπικίνδυνη [124].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

145

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

25/II.

σ. Κρζιζανόβσκι!

Γιά τό ζήτημα τῆς Γενικῆς ἐπιτροπῆς σχεδίου.

(1) Τή σύνθεσή της γενικά — συμφωνοῦμε ὕστερα ἀπό τόν ἐρχομό Σας. Αὐτό δέν εἶναι δύσκολο.

(2) Ἡ ΚΕ ἀποφάσισε νά ἀφήσει τόν Λάριν προσωρινά. Ὁ κίνδυνος ἀπ' αὐτόν εἶναι πολύ μεγάλος, γιατί ὁ ἄνθρωπος αὐτός μέ τό χαρακτήρα του τορπιλίζει κάθε δουλιά, *ἁρπάζει τήν ἐξουσία*, ἀνατρέπει ὅλους τούς προέδρους, *διώχνει τούς εἰδικούς*, μιλάει ἐξονόματος τοῦ «κόμματος» *(χωρίς νά ἔχει ἴχνος δικαιώματος γι' αὐτό)* κτλ.

Σέ Σᾶς πέφτει τό **βαρύ** καθῆκον νά ὑποτάξετε, νά πειθαρχήσετε, νά κατευνάσετε τόν Λάριν. Νά θυμᾶστε: μόλις αὐτός «ἀρχίζει» νά ξεφεύγει ἀπό τά ὅρια, τρέξτε σέ μένα (εἴτε γράψτε μου). Διαφορετικά ὁ Λάριν θά ἀνατρέψει *ὁλόκληρη* τή Γενική ἐπιτροπή σχεδίου.

---

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε καί ἔπειτα τό διέγραψε: «Σ. Τσιουρούπα! Ποιά εἶναι ἡ γνώμη Σας γιά τό δικό μου σχέδιο- ἀπάντηση; 24/II. *Λένιν*». *Ἡ Σύντ.*

(3) Πρέπει νά δημιουργήσετε στή *Γενική* ἐπιτροπή *σχεδίου, πολύ σταθερό* προεδρεῖο (ὑποχρεωτικά *χωρίς* τόν Λάριν), ἔτσι πού οἱ ὀργανωτές καί οἱ σταθεροί ἄνθρωποι (ἱκανοί νά ἀποκρούσουν ἐντελῶς τόν Λάριν καί *ἀκλόνητα* νά ἐκπληρώνουν τή δύσκολη δουλιά τους), νά Σᾶς *βοηθοῦν* καί νά *Σᾶς ἀπαλλάσσουν* ἀπό τή *διοικητική* δουλιά (ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ὑπόδειξε ὅτι Ἐσεῖς, στήν οὐσία, δέν εἶστε διοικητικό στέλεχος). Στό προεδρεῖο μπορεῖ νά ὑπάρχουν δυό βοηθοί Σας, ἕνας γραμματέας κτλ. Ἐσεῖς πρέπει νά εἶστε «ἡ ψυχή» τῆς δουλιᾶς καί ὁ *ἰδεολογικός* καθοδηγητής (ἰδιαίτερα νά ἀποκρούονται καί νά διώχνονται οἱ *ἀπρεπεῖς* κομμουνιστές, πού εἶναι ἱκανοί νά διώχνουν τούς ειδικούς)... Τό καθῆκον Σας εἶναι νά βρεῖτε, νά ξεχωρίσετε, νά *βάλετε στή δουλιά* ἱκανούς ὀργανωτές, διοικητικά στελέχη (σάν τόν Ὀσάντσι κτλ.) — νά δόσετε στήν *Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ τή δυνατότητα, τά στοιχεῖα, τά ὑλικά γιά τήν ἐκτίμησή τους.* NB

(4) Κατά τή γνώμη μου, Ἐσεῖς ἔχετε τήν ὑποχρέωση «τήν ΓΚΟΕΛΡΟ» *σάν* ΓΚΟΕΛΡΟ νά τήν ἀποκαταστήσετε σάν *ὑποεπιτροπή* τῆς Γενικῆς ἐπιτροπῆς σχεδίου. Ἐσεῖς θά εἶστε πρόεδρος καί αὐτῆς τῆς ὑποεπιτροπῆς.

(5) Πρέπει νά δημιουργήσετε ὁλόκληρη σειρά ὑποεπιτροπῶν: γι' αὐτό πρέπει νά μιλήσουμε, ὅταν θά ἔχετε τό σχέδιό τους.

(6) Ἐξαιρετική σημασία πρέπει νά ἔχουν οἱ ὑποεπιτροπές γιά

τή μελέτη
τόν ἔλεγχο
καί
«τή σύνδεση», τό συντονισμό,
τήν ὑποβολή προτάσεων
γιά τίς τροποποιήσεις

τῶν τρεχούμενων οἰκονομικῶν σχεδίων (γιά τό 1921 στή δοσμένη στιγμή).

Σ' αὐτή τήν ὑποεπιτροπή ὑποχρεωτικά νά μπεῖ ὁ Λάριν, ὅμως 1) ὄχι σάν πρόεδρος ἤ σάν ἀντιπρόεδρος ἤ γραμματέας· 2) νά τόν ἐξισοροπήσετε, ἄς ποῦμε μέ τόν Σερεντά, πού εἶναι ὑπόδειγμα ἰσορροπίας, μή φαντασιοπληξίας καί μή φωνασκίας.

(7) Προτείνω νά μελετηθεῖ τό ἑξῆς σχέδιο (αὐτό τό θεωρῶ πάρα πολύ σημαντικό): νά ὑποχρεωθοῦν *ἀρκετοί* ἄνθρωποι, μέλη τῆς *Γενικῆς ἐπιτροπῆς σχεδίου*, νά παρουσιάζουν συστηματικά εἴτε σ' αὐτή τήν ἐπιτροπή, εἴτε στήν *ὑποεπιτροπή τῆς*

§ *6* **ἐκθέσεις καί ἄρθρα** σχετικά μέ τήν ἐκπλήρωση ἀπό διάφορες ὑπηρεσίες (καί ἀπό διάφορα κυβερνεῖα, νομούς, ὁμάδες ἑνωμένων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπιχειρήσεις κ.τ.λ.) τῶν τρεχόντων οἰκονομικῶν σχεδίων καί γιά τή σύγκριση αὐτῆς τῆς ἐκπλήρωσης σέ διάφορα χρόνια καί γιά τή δημοσίευσή τους στήν «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν». (Θεωρῶ πάρα πολύ σημαντικό, ὁ Λάριν ὑποχρεωτικά, καθώς καί ὁ Σερεντά, ὁ Ποπόφ, ὁ Στρουμίλιν νά εἶναι *τυπικά* ὑποχρεωμένοι νά παρακολουθοῦν μέ πάρα πολύ ἀκρίβεια τά στοιχεῖα καί τούς ἀριθμούς γιά τήν *πραγματική* ἐκπλήρωση τῶν οἰκονομικῶν μας σχεδίων *καί νά τά δημοσιεύουν* τακτικά στήν *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»* γιά δημόσια κριτική καί ἔλεγχο. Σ' αὐτή τή δουλιά μποροῦν νά μποῦν καί *δυό-τρεῖς* εἰδικοί. Ὑποχρεωτικά ὁ καθένας νά εἶναι ὑπεύθυνος προσωπικά γιά τή μελέτη καί τόν ἔλεγχο καί γιά κάθε εἶδος αὐτῆς τῆς δουλιᾶς νά εἶναι *δυό* πρόσωπα, ἀνεξάρτητα τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο γιά ἀλληλοέλεγχο καί δοκιμασία διαφόρων μεθόδων ἀνάλυσης, δελτίων κτλ.).

Σκεφτεῖτε γιά ὅλα αὐτά καί θά μιλήσουμε *ὄχι μιά φορά* ἔπειτα ἀπό τόν ἐρχομό Σας.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1924 στό βιβλίο: Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι «Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί σχεδιασμένη ἐργασία». Μόσχα

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1928 στό βιβλίο «Ζαπίσκι Ἰνστιτούτα Λένινα», τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

146

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Χ. ΓΚ. ΡΑΚΟΒΣΚΙ *

Μέ τήν ἀπευθείας γραμμή

25. II. 1921.

Χάρκοβο
στόν Ρακόβσκι

Μεταδόστε, παρακαλῶ, στό πέμπτο Πανουκρανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τούς πιό θερμούς χαιρετισμούς καί τίς εὐχές μου γιά πιό μεγάλες ἐπιτυχίες στή δουλιά.

* Βλ. ἐπίσης «Χαιρετιστήριο στό V Πανουκρανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ» (Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 351). *Ἡ Σύντ.*

Ζήτω ἡ σταθερή συμμαχία τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν στή Σοβιετική Οὐκρανία!

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

147

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

Δέν κάλεσα ἐγώ, ἀλλά ὁ Γκόρκι. Δυστυχῶς, ἐγώ τώρα δέν μπορῶ νά δεχτῶ. Δεχτεῖτε τον Ἐσεῖς καί συνομιλεῖστε γενικά (καί ἰδιαίτερα πιό λεπτομερειακά γιά τό Γκρόζνι καί τό Μπακού, γιά τή βιομηχανία πετρελαίου, γιά τόν κίνδυνο τεχνητῆς πλημμύρας κτλ.) [125].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

148

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠ. ΧΑΛΑΤΟΦ

Πρός τόν Χαλάτοφ: Πρέπει νά ὑποβάλετε στό ΣΛΕ σχέδιο ἀπόφασης γιά τά μέτρα καλυτέρευσης, ἀνάπτυξης, ἐπιτάχυνσης τοῦ ἀλέσματος τοῦ κεχριοῦ στή Μόσχα [126].

26/II. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1927 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια», ἀρ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

149

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Α. ΣΕΜΑΣΚΟ

28. II. 1921.

στόν σ. Σεμάσκο

Νικολάι Ἀλεξάντροβιτς!

Ἐδῶ εἶναι ὁ σ. Ἰβάν Ἀφανάσιεβιτς *Τσεκουνόφ,* πολύ ἐνδιαφέρων ἐργαζόμενος ἀγρότης, πού προπαγανδίζει τις βάσεις τοῦ κομμουνισμοῦ μέ τόν τρόπο του [127].

Ἔχασε τά ματογυάλια του, πλήρωσε γιά κάτι παλιογυαλιά 15 000 ρούβλια! Δέν θά ἦταν δυνατό νά προμηθευτεῖ καλά ματογυάλια;

Παρακαλῶ πολύ νά βοηθηθεῖ καί ζητεῖστε ἀπό τόν γραμματέα Σας νά μοῦ ἀναφέρει, *ἄν αὐτό ἔγινε κατορθωτό.*

Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 30 τοῦ Γενάρη 1924 στήν ἐφημερίδα «Λενινγκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 23

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1925 στήν ἐφημερίδα Ἰζβέστιγια», ἀρ. φύλ. 17

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

150

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

σ. Τσιουρούπα! Ἀπό τούς ἀριθμούς Σας εἶναι φανερό ὅτι τήν 1. ΙΙ ὑπῆρχαν 40,3 ἑκατομ. πούτια σιτάρι + 5,4 μπλιγούρια = 45,7 [128].

Εἶναι πιθανό τήν 1. ΙΙΙ νά ὑπάρχουν γύρω στά *48*.

Στίς 1. IV, πιθανόν νά εἶναι *ὄχι λιγότερο* ἀπό 50.

Ἀπό 1. IV — 1. IX εἶναι 5 μῆνες 50:5 = 10.

Ἀπ' αὐτόν τόν κατά προσέγγιση ὑπολογισμό εἶναι φανερό ὅτι γιά τή Ρωσία, γιά τή ΣΟΣΔΡ (χωρίς τήν Οὐκρανία) μπορεῖ πέρα γιά πέρα νά καταργηθεῖ ἐντελῶς τό παρακράτημα ἀπό τίς 15. ΙΙΙ ἤ ἀπό τήν 1. IV καί μέχρι τήν 1. IX ἤ μέχρι τίς 15. VIII νά *δοκιμαστεῖ τό νέο σύστημα;*

Ποιά εἶναι ἡ γνώμη Σας;

Γράφτηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

151

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

Ὄχι, κάνετε λάθος· ἐγώ *στήν οὐσία* οὔτε λέξη δέν εἶπα στόν Κάμενεφ.

Τό συμβούλιό Σας τό πρωί ἐκνευρίστηκε ἄσκοπα: Λίγο τούς τίς βρέχετε, τούς δίνετε ὅμως τό δικαίωμα νά μιλοῦν πολύ.

Καί ὁ Σβιντέρσκι χτές εἶπε ἀνοησίες: ἀντί νά πεῖ «δέν ὑπάρχουν σιτηρά, *γιατί δέν τά μεταφέρουν*» ἄρχισε νά διαβεβαιώνει ὅτι «δέν εἶναι τόση πείνα, ὅπως λένε». Ὁ Σβιντέρσκι εἶναι καλό παλικάρι, ὅμως κάποτε τό παρακάνει στά ψέματα.

Γράφτηκε τό Φλεβάρη τοῦ 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

152

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

Μίλησα μέ τόν Τσιουρούπα πρίν μιά ὥρα, πού μοῦ εἶπε

1) ὅτι παίρνει ἔκτακτα μέτρα

2) ὅτι πῆρε μιά σειρά τηλεγραφήματα ἀπό τήν Οὐφά, Βιάτκα καί ἄλλες πόλεις [129] γιά τή φόρτωση σιτηρῶν καί ὅτι ἄρχισε κιόλας ἡ ἀποστολή στήν Πετρούπολη καί

3) ὅτι τά τηλεγραφήματα αὐτά τά μετάδοσε *ἤδη* τηλεγραφικά στήν Πετρούπολη [130].

Γράφτηκε στό τέλος τοῦ Φλεβάρη ἀρχές τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

153

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

σ. Μπριουχάνοφ! Σᾶς παρακαλῶ νά δοθοῦν τηλεγραφικά οἱ κατάλληλες ἐντολές καί νά μοῦ σταλεῖ ἀντίγραφο τοῦ τηλεγραφήματός Σας μαζί μέ αὐτά τά ἔγγραφα [131].

1/III. *Λένιν*

Γράφτηκε τήν 1 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

154

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΟΣΙΝΣΚΙ

1. III. 1921.

σ. Ὀσίνσκι!

Χτές εἶδα τόν Ἰβάν Ἀφανάσιεβιτς Τσεκουνόφ. Ἀποδείχτηκε ὅτι αὐτός μέ ἐπισκέφτηκε τό 1919 γιά τό ζήτημα τοῦ συνεδρίου τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν. Τώρα αὐτός λέει: εἶναι καλύτερα ἡ ἀρχή νά γίνει ἀπό τούς ἀγρότες *τῆς περιοχῆς*.

Συμπαθεῖ τούς κομμουνιστές, ὅμως δέν μπαίνει στό Κόμμα, γιατί πηγαίνει στήν ἐκκλησία, εἶναι χριστιανός (ἀρνιέται — λέει — τίς ἱεροτελεστίες, ὅμως εἶναι θρῆσκος).

Καλυτερεύει τό νοικοκυριό. Περιόδευσε τά κυβερνεῖα Νίζνι-Νόβγκοροντ καί Σιμπίρσκ. Λέει ὅτι οἱ ἀγρότες ἔχασαν τήν ἐμπιστο-

σύνη πρός τή Σοβιετική ἐξουσία. Τόν ρωτῶ, μπορεῖ μήπως νά διορθωθεῖ μέ τό φόρο; Νομίζει ὅτι μπορεῖ. Στό νομό του κατάφερε, μέ τή βοήθεια τῶν ἐργατῶν, ἀλλαγή τῆς ἄσχημης σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ καλύτερη.

Νά ἀπό τέτιους πρέπει νά γαντζωθοῦμε *μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις* γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἐμπιστοσύνης *στίς μάζες* τῶν ἀγροτῶν. Αὐτό ἀποτελεῖ *τό βασικό* πολιτικό καθῆκον: μήν παρασύρεστε ὑπερβολικά σέ ὅ,τι ἀφορᾶ «τά ὄργανα», μήν ἀνησυχεῖτε πάρα πολύ ἐξαιτίας τους. Στρέψτε τήν προσοχή σας *περισσότερο* στήν πολιτική στάση ἀπέναντι στήν ἀγροτιά.

Κατά τή γνώμη μου, τώρα εἶναι ἀπαραίτητο «νά ἁρπαχτεῖ» δηλ. νά τραβηχτεῖ στή δουλιά *μας* ὁ Τσεκουνόφ. Πῶς θά γίνει αὐτό; Πρέπει νά σκεφτοῦμε. Πιθανόν, νά ἱδρυθεῖ ἀμέσως, (πιό σωστά νά ἀρχίσει ἡ ἵδρυση) «συμβουλίου τῶν ἐργαζομένων», εἴτε *«συμβουλίου ἐξωκομματικῶν ἀγροτῶν»* (μάλλον γιά τήν τελευταία ὀνομασία νά εἶμαστε πιό προσεκτικοί γιά νά μήν ἐπιτραπεῖ νά εἰσχωρήσουν ἐκεῖνοι, πού ὁ Τσεκουνόφ τούς ὀνομάζει «συριστικούς» — δηλ. οἱ πραγματικοί κουλάκοι καί οἱ ἀνοιχτοί ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας). Ὁ Τσεκουνόφ νά ὁριστεῖ ἀμέσως ἐξουσιοδοτημένος ἀντιπρόσωπος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας γιά τήν ὀργάνωση (εἴτε τήν προετοιμασία) ἱδρύματος τέτιου εἴδους. Ἀμέσως νά τοῦ ἀνατεθεῖ νά ταξιδέψει γρήγορα στό κυβερνεῖο τοῦ Σιμπίρσκ (μᾶς χρειάζεται σύμβουλος καί μεσολαβητής ἀπό κυβερνεῖο πού ἔχει *πλεονάσματα* σιτηρῶν, καλύτερα δυό σύμβουλοι) καί νά τοῦ ἀνατεθεῖ τό καθῆκον: νά μᾶς φέρει ἐδῶ ἀπό τό κυβερνεῖο Σιμπίρσκ (αὐτός ἐκεῖ ἔχει γνωριμίες) **ἐξωκομματικό** ἀγρότη ἡλικιωμένο, ρῶσο, γεωργό, *ὀπαδό τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν καί ἐργατῶν,* ὄχι «συριστικό». Νά βρεθεῖ ἀκόμη ἕνας ἀπό μή σιτοπαραγωγικό κυβερνεῖο. Αὐτή τήν τριάδα τῶν «γερόντων» (θά ἦταν καλά, ἄν ὅλοι ἦταν *καί* ἐξωκομματικοί **καί** χριστιανοί) ἐμεῖς ἀμέσως θά τούς μεταμορφώναμε εἴτε σέ μέλη τοῦ συμβουλίου μέ *συμβουλευτική* ψῆφο εἴτε σέ πυρήνα τοῦ «συμβουλίου ἐξωκομματικῶν ἀγροτῶν», εἴτε σέ παρόμοιο σωματεῖο.

Αὐτό πρέπει νά γίνει γρήγορα, ἀμέσως (αὐτός θέλει νά ἀναχωρήσει μεθαύριο).

Στή βράση κολλάει τό σίδερο. Ἀπαντεῖστε μου.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

155

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΦΟΜΙΝ [132]

στόν σ. Φομίν

1) Ποιά μέτρα πάρθηκαν γιά τήν ἐπιτάχυνση τῆς κίνησης καί τήν ἐποπτεία στήν κίνηση τῶν ἑφτά δρομολογίων;

2) Ποῦ βρίσκονται σήμερα;

3) Καθαρίστηκε ὁ δρόμος Ὅμσκ — Τσελιάμπινσκ;

4) Τίς τελευταῖες μέρες πόσα βαγόνια μέ σιτάρι δόθηκαν [διαμέσου] στό Ροστόβ τοῦ Ντόν;

5) Τό Ὅμσκ;

Γράφτηκε τήν 1 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

156

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΦΟΜΙΝ [133]

2. III. 1921.

σ. Φομίν!

Ἐπιστρέψτε μου, παρακαλῶ τό συνημμένο, ἀφοῦ τό διαβάσετε προσεκτικά. Περιμένω ἀπό Σᾶς σύντομη γνώμη, ἰδιαίτερα σέ δυό σημεῖα:

1) ἄν δέν ὑπάρχει κίνδυνος νέας διακοπῆς στή Νότιοανατολική σιδηροδρομική γραμμή,

2) ἄν ὑφίσταται κίνδυνος ἐμπρησμοῦ τῆς γέφυρας στόν ποταμό Οὐράλη.

Χρειάζονται **ἔ κ τ α κ τ α** μέτρα.

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

157

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ν. ΚΡΕΣΤΙΝΣΚΙ

σ. Κρεστίνσκι! Στεῖλτε μου, παρακαλῶ, ἤ ἀναθέστε σέ ὁποιοδήποτε μέλος τοῦ συμβουλίου Σας νά μοῦ σταλεῖ *σ ύ ν τ ο μ η*

κριτική γι' αὐτό τό σχέδιο [134]. Τά ἔγγραφα αὐτά, παρακαλῶ νά ἐπιστραφοῦν.

12/ΙΙΙ. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

158

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΝΤ. ΤΡΟΤΣΚΙ

Σύντρ. Τρότσκι.

Σᾶς τό στέλνω γιά ἐνημέρωση [135]. Πολύ ἐνδιαφέροντα πράγματα. Κατά τή γνώμη μου, οἱ οὐκρανοί κομμουνιστές δέν ἔχουν δίκιο. Τό συμπέρασμα ἀπό τά γεγονότα εἶναι ὄχι ἐναντίον τοῦ φόρου, ἀλλά γιά τό δυνάμωμα τῶν στρατιωτικῶν μέτρων μέ σκοπό τήν *ὁλοκληρωτική* συντριβή τοῦ Μαχνό κτλ.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

159

ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά ἐπιτραπεῖ ἡ μεταφορά σέ *μεγαλύτερη* ποσότητα [136].

Ὑπερβολικά φοβᾶστε τήν αἰσχροκέρδεια.

Ἄν ἕνας-ἕνας κάνουν ἀνταλλαγή μέ σιτηρά εἶναι μεγάλο κακό; Οἱ ἀγρότες θά πάρουν ὑποδήματα καί ἐνδυμασία. Πρέπει νά φοβόμαστε τή *μαζική* κερδοσκοπία καί δέν πρέπει νά ἐπιτραπεῖ ἡ κερδοσκοπία σάν *ἐπαγγελματική* ἀπασχόληση. Πρέπει νά ἐνθαρύνεται *ἡ εἰσαγωγή* στή φτωχή Ρωσία καί ὄχι νά δυσκολεύεται.

Παρακαλῶ νά ἐπανεξεταστεῖ.

3/ΙΙΙ. 1921.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

160

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ, Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ, Β. Β. ΦΟΜΙΝ, Α. Ο. ΑΛΣΚΙ, ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ [137]

στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ
στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ
σ. Μπριουχάνοφ
στόν ἀναπληρωή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνιῶν σ. Φομίν
στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν σ. Ἄλσκι
στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν σ. Τσιτσέριν

Σᾶς στέλνω τό πρωτόκολλο ἀρ. 13 καί εἰδοποίηση γιά τή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου στίς 28 τοῦ Φλεβάρη. Ἐφιστῶ τήν προσοχή Σας στό ὅτι αὐτή ἡ ἀκαταστασία δέν μπορεῖ καθόλου νά γίνει ἀνεκτή.

Σᾶς παρακαλῶ νά δοθοῦν ἀμέσως ἐξηγήσεις, τί εἶναι αὐτό πού προκάλεσε τέτια ἀκαταστασία καί ποιά μέτρα θά παρθοῦν ἀπό Σᾶς γιά τήν ἐξάλειψή της στό μέλλον.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

161

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

3. III. 1921.

σ. Σκλιάνσκι!

Ὁ σ. Κοντράτι Ἐμελιάνοφ, κόκκινος στρατιώτης (διεύθυνση: 16η στρατιά, 1ος είδικός λόχος σκαπανέων, τῆς 15ης μεραρχίας τυφεκιοφόρων), μέ παρακαλεῖ νά ἀνακληθεῖ ἀπό τό τμῆμα του καί νά τοῦ ἐπιτραπεῖ νά ἐγγραφεῖ στή *Στρατιωτική Ἀκαδημία μηχανικοῦ* στήν Πετρούπολη (Σαντόβαγια, 4).

Τέλειωσε στίς 22. III. 1920 τή Μέση Στρατιωτική σχολή μηχανικοῦ καί μετά τήν ἀποφοίτησή του διορίστηκε στό Δυτικό μέτωπο.

Θά ἤθελε τώρα, πού στά μέτωπα ἐπικρατεῖ ἡσυχία, νά συνεχίσει τή μόρφωσή του.

Γνωρίζω προσωπικά τόν σ. Κοντράτι Ἐμελιάνοφ καί ὅλη τήν οἰκογένεια τῶν Ἐμελιάνοφ (ἀπό τούς καλύτερους ἐργάτες-μπολσεβί-

κους τῆς Πετρούπολης τῆς «παλιᾶς φρουρᾶς») καί γι' αὐτό Σᾶς παρακαλῶ (ἄν δέν ἔχετε ἰδιαίτερες ἐπιφυλάξεις) νά ἐκπληρωθεῖ ἡ παράκληση τοῦ σ. Κοντράτι 'Εμελιάνοφ καί νά δοθεῖ ἡ ἀνάλογη ἐντολή.

Δέν θά ἀρνηθεῖτε νά μοῦ ἀπαντήσετε μέ δυό λόγια [138].

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

162

* ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

3. III. 1921.

'Αποστέλλοντας τό πρωτόκολλο (ἀρ. 55) τῆς συνεδρίασης τοῦ γραφείου τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ τῆς 3. III. 1921, προτείνω:

1)) νά **ἀκυρωθεῖ** τό σημεῖο «ζ» (λόγω τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου πού πρόκειται νά γίνει σέ *λίγες μέρες* καί τῆς ἀνάγκης νά συζητηθεῖ ἐκεῖ αὐτό καί ἄλλα ἀνάλογα ζητήματα),

2)) στό σημεῖο «μ»
νά ἀποφασιστεῖ:
«Νά σταλεῖ στό κομματικό συνέδριο» [139].

Κρίνω ἀναγκαῖο αὐτό νά λυθεῖ *τηλεφωνικά*, γιατί εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι δέν πρέπει πρίν ἀπό τό κομματικό συνέδριο καί ἔξω ἀπό τό κομματικό συνέδριο νά παρθεῖ ἀπόφαση. Εἶναι φανερό ὅτι δέν μποροῦμε νά ἐπιτρέψουμε νά δημιουργεῖται χωρίς λόγο πανικός.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

163

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ [140]

Πολύ ἀμφιβάλλω καί νομίζω καλύτερα νά διαβιβαστεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ. (Νά ἐξακριβωθεῖ ἀκόμη, σέ ποιές ἕδρες καί σέ ποιά μαθήματα;)

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

164

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

5. III. 1921.

Λ. Μπ.!

Κατά τή γνώμη μου, χρειάζεται σχετικά μ' αὐτό (μυστική;) ἐγκύκλιος ἀπό τήν Ἐπιτροπή πόλης τῆς Μόσχας ἐνάντια στούς συκοφάντες, πού δέν ἀπευθύνονται στήν Ἐπιτροπή ἐλέγχου καί διαδίδουν συκοφαντικές κατηγορίες μέ τήν πρόφαση «κριτικῆς» [141].

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

165

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ ΚΑΙ Λ. Μ. ΚΑΡΑΧΑΝ [142]

στούς σ.σ. Τσιτσέριν καί Καραχάν

Παρακαλῶ νά δόσετε τή γνώμη σας, ἐπιστρέφοντάς μου καί τά δυό ἔγγραφα [143]. Ἐφιστῶ τήν προσοχή τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν ὅτι ἡ *π α ρ ά κ α μ ψ η* τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων (μέ τό δρόμο «του παράλληλου» μηχανισμοῦ εἴτε ἐπιτροπῆς μέ *ἄλλο* ὄνομα εἴτε πρόθεσης) εἶναι *ἐντελῶς ἀπαράδεκτος*. Ὑποψιάζομαι ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν στήν *π ρ α γ μ α τ ι κ ό τ η τ α* *παρακάμπτει* τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Προειδοποιῶ. Ζητῶ τήν *ἀ κ ρ ι β έ σ τ α τ η* γνώμη σας, χωρίς ὑπεκφυγές, χωρίς ἀποσιωπήσεις.

7/III. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

166

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

σ. Τσιουρούπα! Τήν ἐπιτροπή μας [144] εἶναι πιθανό νά τή συγκεντρώσουμε σήμερα τό βράδυ (τήν ἡμέρα μόλις καί μετά βίας θά προλάβουμε ἔπειτα ἀπό τό ἄνοιγμα [145], ἄν καί θά προσπαθήσουμε).

Τό κέντρο βάρους τοῦ ζητήματος εἶναι *«ἡ κυκλοφορία»*, ἡ ἐλεύθερη οἰκονομική κυκλοφορία γιά τήν ἀγροτιά.

Ἐσεῖς σ' αὐτό δέν ἐμβαθύνατε ἀρκετά, ἀφοῦ διαφωνούσατε μέ τόν Ρακόβσκι (ἐγώ δέν πρόφτασα νά διαφωνήσω). Ὅλη ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος εἶναι στό νά μπορέσουμε νά βάλουμε σέ κίνηση *τήν κυκλοφορία*, τήν ἀνταλλαγή (καί γιά τό ἐξωτερικό ἐξαγωγές ἀπό τό Νότο καί *ἀνταλλαγές μέ τά ἐργοστάσια)*. Διαφορετικά θά χρεοκοπήσουμε.

NB ||| *Σκεφτεῖτε γι' αὐτό* καί *νά βρεῖτε μιά διατύπωση*, γιά νά μπεῖ πρόσθετα.

2) Ζητεῖστε ἀμέσως στοιχεῖα: πόσα *σιτηρά δόσαμε*

NB ||| τό Γενάρη τοῦ 1921 καί τό *Φλεβάρη* (ἄν δέν ὑπάρχουν στοιχεῖα γιά ὁλόκληρο τό Φλεβάρη, τότε γιά τό $1/3$ ἤ τά $2/3$ τοῦ Φλεβάρη) 1921. Πόσα σιτηρά εἰσάγουμε, πόσο συνολικά.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

167

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν!

Ἀνησυχῶ πάρα πολύ ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ τοῦρκοι καθυστεροῦν τήν ὑπογραφή συμφωνίας γιά τό Μπατούμ, κερδίζοντας χρόνο, ὅσο τά στρατεύματά τους προχωροῦν πρός τό Μπατούμ. Δέν πρέπει νά τούς ἐπιτρέψουμε τέτιες καθυστερήσεις. Ἐξετάστε τό ἑξῆς μέτρο: διακόψτε τή συνδιάσκεψή σας μισή ὥρα γιά νά συνομιλήσουμε καί συγχρόνως ὁ Στάλιν νά μιλήσει ὀρθά-κοφτά μέ τήν τουρκική ἀντιπροσωπεία, γιά νά διευκρινιστεῖ ἡ ὑπόθεση καί νά τελειώσει σήμερα [146].

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Μάρτη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

168

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ ΚΑΙ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

στούς Κάμενεφ καί Στάλιν

Παρακαλῶ νά δόσετε προσοχή στίς πληροφορίες τοῦ Τζερζίνσκι γιά τή Σιβηρία. Ὁ κίνδυνος ὅτι οἱ δικοί μας δέν μποροῦν νά συνεννοηθοῦν μέ τήν ἀγροτιά τῆς Σιβηρίας, εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλος καί ἀπειλητικός. Ὁ Τσουτσκάγεφ, παρά τά καλά του χαρίσματα, εἶναι ἀναμφίβολα ἀδύνατος, δέν γνωρίζει καθόλου τήν πολεμική τέχνη καί μέ τήν παραμικρή ὄξυνση μπορεῖ νά ἀπειληθοῦμε ἐκεῖ μέ καταστροφή. Νομίζω ὅτι πρέπει νά συζητηθεῖ τό ζήτημα τῆς ἀποστολῆς στή Σιβηρία ὄχι ἀργότερα ἀπό τήν ἀρχή τοῦ καλοκαιριοῦ τοῦ Ἰβ. Ν. Σμιρνόφ. Αὐτός βέβαια θά ἐναντιωθεῖ πάρα πολύ, ἄν ὅμως δέν βρεθεῖ ἄλλος ὑποψήφιος πού νά ξέρει τή Σιβηρία καί τήν πολεμική τέχνη, ἱκανός νά μή τά χάνει στά σίγουρα στίς δύσκολες καταστάσεις, τότε νομίζω ὅτι ἡ ἀποστολή τοῦ Σμιρνόφ θά εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία [147].

9/III. 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τήν ἐγγραφή τῆς Λ. Α. Φότιεβα

169

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

10. III. 1929.

στόν σ. Ρίκοφ

Ἀντίγραφο στούς συντρόφους Τσιουρούπα καί Ρακόβσκι

Σᾶς παρακαλῶ νά ἐπωφεληθεῖτε τῆς παρουσίας τοῦ σ. Ρακόβσκι στή Μόσχα καί νά ὀργανωθεῖ μαζί μ' αὐτόν καί τόν σ. Τσιουρούπα σύσκεψη γιά τό ζήτημα τῆς δυνατότητας καί τῶν τρόπων νά ἐνδιαφερθοῦν ἔμπρακτα — ἀπό τή μιά μεριά οἱ ἀγρότες, ἀπό τήν ἄλλη οἱ βιοτέχνες καί ὁ ἐργοστασιακός πληθυσμός γιά τήν ἀνταλλαγή (ὅσο τό δυνατό πιό πολύ ὀργανωμένη κρατικά) προϊόντων ἀγροτικῆς

οἰκονομίας μέ βιομηχανικά προϊόντα. Ἡ σύσκεψη αὐτή πρέπει νά ὀργανωθεῖ πολύ ἐπειγόντως.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

170

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΚΑΙ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

στούς Στάλιν καί Κάμενεφ

Αὐτή τή στιγμή μίλησα μέ τόν Ζηνόβιεφ. Λέει ὅτι ἀξίζει νά σταλθοῦν εἴτε *ἁπλοί μαχητές*, πού θά συγχωνευτοῦν στά τμήματα, εἴτε μονάδες σάν τόν *Βοροσίλοφ* (ἄν μπορεῖ νά τόν δόσουμε), ὁ ὁποῖος θά εἶναι πολύ χρήσιμος [148].

Δέν ἀξίζει — λέει — νά σταλοῦν ἄλλοι ἄνθρωποι διαφορετικοῦ τύπου, γιατί ἕνας συνηθισμένος ἀντιπρόσωπος δέν θά δόσει τίποτε.

Αὐτό τό γνωστοποιῶ γιά νά τό λάβετε ὑπόψη.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

171

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΓΚ. ΓΚΟΪΧΜΠΑΡΓΚ [149]

Στό Μικρό Συμβούλιο

σ. Γκόιχμπαργκ! Διαβάστε αὐτό τό γράμμα τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Σοβιετικῆς Γεωργίας καί ἰδιαίτερα τά *ὑπογραμμισμένα* (σελ. 3).

Πρέπει *ἀμέσως*

1) νά ψηφιστεῖ *ἀπαγόρευση* γιά ἀποστολή (χωρίς τήν ἄδεια τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου) καί ἡ ἄδεια νά δίνεται *μέ ἐξαιρετικά μεγάλη προσοχή* [150],

2) νά ἐλέγχεται *συστηματικά* ἡ ἐκπλήρωση.

12/III. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

172

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ)

Προτείνω: καταρχήν νά έγκριθεΐ καί νά άνατεθεΐ στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εξωτερικοΰ 'Εμπορίου νά συνεχίσει τίς διαπραγματεύσεις [151], *όμως έτσι,* πού (1) νά μή παρθεΐ τελική άπόφαση χωρίς τήν έγκριση τοΰ Πολιτικοΰ Γραφείου (τό όποιο πρέπει νά διατηρήσει γιά τόν έαυτό του τήν έλευθερία *άρνησης)* · (2) νά γίνει προσπάθεια νά συναφθεΐ *παρόμοιο δάνειο* μέ καλύτερους όρους άπό άλλον (ίταλό) *δανειστή.*

Λένιν 13/ΙΙΙ.

Γράφτηκε στίς 13 τοΰ Μάρτη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

173

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ [152]

Γιατί σιωπάτε έντελώς γιά τό ζήτημα: *σέ ποιά προθεσμία* (στήν 1. Χ; στήν 1. XI; κτλ.) 'Εσεΐς θέλετε νά ζητηθεΐ ή πληρωμή τοΰ φόρου;

Μήπως δέν βρίσκεται αύτοΰ ή ούσία;

"Ισως τό πεΐτε στήν όμιλία σας;

Γράφτηκε στίς 15 τοΰ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

174

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Α. ΣΕΜΑΣΚΟ

σ. Σεμάσκο!

(1) Σάς παρακαλώ πολύ νά όριστεΐ είδικό πρόσωπο (καλύτερα *διάσημος* γιατρός, πού νά γνωρίζει τό *έξωτερικό* καί **νά είναι γνωστός στό έξωτερικό)** γιά άποστολή στό έξωτερικό, στή Γερμανία (τόν Τσιουρούπα, Κρεστίνσκι, 'Οσίνσκι, Κουράγεφ, *Γκόρκι, Κορολένκο* καί άλλους). Πρέπει μέ *έπιδεξιότητα* νά ζητήσουμε, νά παρακαλέσουμε, νά διαφωτίσουμε, νά γράψουμε στή Γερμανία, νά βοηθηθοΰν οί *άρωστοι* κτλ.

Νά ένεργήσουμε *μέ έξαιρετικά μεγάλη προσοχή* (έπισταμένα).

(2) Νά σταλεῖ *ὁ καλύτερος* γιατρός νά *ἐξετάσει* τήν ὑγεία τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν (ἰδιαίτερα τήν *καρδιά)* καί νά μοῦ ἀναφερθεῖ τό ἀποτέλεσμα.

Λένιν

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 16 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

175

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΜΥΝΑΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Πετρούπολη
Ἐπιτροπή Ἄμυνας

Ἄν ὑπάρχει ἔστω καί ἡ πιό παραμικρή δυνατότητα, παρακαλοῦμε θερμά νά σταλοῦν ἀμέσως στή Μόσχα οἱ Βοροσίλοφ, Μπαράνοφ, Ζατόνσκι. Παρακαλοῦμε νά μᾶς γνωρίσετε τό χρόνο ἀναχώρησης.

Λένιν *

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

176

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ ΒΑΝΤΕΡΛΙΠ

Μόσχα. 17 τοῦ Μάρτη 1921.

Πρός τόν κύριο Οὐάσιγκτον Μπ. Βάντερλιπ

Ἀξιότιμε κύριε,

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τό εὐγενικό Σας γράμμα τῆς 14 τ.μ. Χάρηκα πολύ πού ἄκουσα ὅτι ὁ πρόεδρος Χάρντινγκ ἔχει εὐμενή διάθεση γιά τό ἐμπόριό μας μέ τήν Ἀμερική. Ἐσεῖς ξέρετε ποιά σημασία δίνου-

* Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ καί ἀπό τόν Μ. Β. Φροῦνζε. Ἡ ὑπογραφή τοῦ Φροῦνζε γράφτηκε μέ τό χέρι τοῦ Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

РОССІЙСКАЯ
ФЕДЕРАТИВНАЯ
СОЦІАЛИСТИЧЕСКАЯ
СОВѢТСКАЯ РЕСПУБЛИКА.

ПРЕДСѢДАТЕЛЬ
СОВѢТА
НАРОДНЫХЪ КОМИССАРОВЪ.

Москва, Кремль.
17 III 1921 г.
№..........

Moscow. March 17 1921.

Mr. Washington B. Vanderlip

Dear Sir,

I thank you for your kind letter of 14-th cr., & am very glad to hear of President Hardings favourable views as to our trade with America. You know what value we attach to our future american business relations. We fully recognize the part played in this respect by your syndicate & also the great importance of your personal efforts. Your new proposals are highly interesting & I have

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Οὐάσιγκτον Βάντερλιπ.—
17 τοῦ Μάρτη 1921.

Σμίκρυνση

με ἐμεῖς στίς μελλοντικές ἐμπορικές σχέσεις μας μέ τήν Ἀμερική. Συναισθανόμαστε ὁλότελα τό ρόλο πού παίζει τό συνδικάτο σας σ' αὐτές τίς σχέσεις, ὅπως καί τή μεγάλη σημασία τῶν προσωπικῶν Σας προσπαθειῶν [153]. Οἱ νέες προτάσεις Σας εἶναι ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσες καί ἐγώ πρότεινα στό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας νά μοῦ ἀναφέρουν κατά μικρά χρονικά διαστήματα γιά τήν πορεία τῶν διαπραγματεύσεων. Μπορεῖτε νά εἶστε βέβαιος ὅτι ἐμεῖς δείχνουμε τήν πιό μεγάλη προσοχή σέ κάθε λογική πρόταση. Οἱ προσπάθειές μας ἔχουν συγκεντρωθεῖ βασικά στήν παραγωγή καί στό ἐμπόριο καί ἡ βοήθειά Σας ἔχει γιά μᾶς πάρα πολύ μεγάλη ἀξία.

Ἄν θά ἔχετε παράπονα ἀπό ὁποιονδήποτε δημόσιο ὑπάλληλο, τότε Σᾶς παρακαλῶ νά στείλετε τά παράπονά Σας στό ἀντίστοιχο Λαϊκό Ἐπιτροπάτο, τό ὁποῖο θά ἐξετάσει αὐτό τό ζήτημα καί θά σᾶς ἐνημερώσει, ἄν αὐτό κρίνεται ἀναγκαῖο. Ἐγώ ἔδοσα ἤδη ἐντολή νά ἐξεταστεῖ εἰδικά ἡ περίπτωση γιά τό πρόσωπο πού Ἐσεῖς κάνετε λόγο στό γράμμα Σας.

Τό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος μοῦ στέρησε καί χρόνο καί δυνάμεις, ἔτσι πού τώρα εἶμαι πολύ κουρασμένος καί ἄρωστος. Παρακαλῶ νά μέ συγχωρήσετε πού δέν μπορῶ αὐτή τή στιγμή νά συναντηθῶ μαζί Σας προσωπικά. Θά παρακαλέσω τόν σύντροφο Τσιτσέριν στό πιό σύντομο διάστημα νά ἔχει συνομιλίες μαζί Σας.

Εὐχόμενος ἐπιτυχίες, παραμένω ἀφοσιωμένος σέ Σᾶς

Βλ. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά

177

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΙΟΦΦΕ

17. III. 1921.

Ἀγαπητέ σ. Ἰόφφε! Μέ μεγάλη λύπη διάβασα τό γεμάτο ταραχή γράμμα Σας τῆς 15/III [154]. Θεωρῶ ὅτι ἔχετε τούς πιό δικαιολογημέ-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο τό ντοκουμέντο ἀρ. 181. *Ἡ Σύντ.*

νους λόγους νά εἶστε δυσαρεστημένος καί μάλιστα ἀγανακτισμένος, ὅμως Σᾶς βεβαιώνω ὅτι κάνετε λάθος στήν ἀναζήτηση τῶν αἰτιῶν.

Πρῶτο, κάνετε λάθος, ἐπαναλαμβάνοντας (ἐπανειλημμένα) ὅτι «Ἡ ΚΕ εἶμαι ἐγώ». Αὐτό μπορεῖ νά γραφτεῖ μόνο σέ κατάσταση μεγάλης νευρικῆς διέγερσης καί ὑπερκόπωσης. Ἡ παλιά ΚΕ (1919-1920) μέ καυτηρίασε σέ ἕνα ἀπό τά ἐξαιρετικά σημαντικά ζητήματα, πράγμα πού Ἐσεῖς τό γνωρίζετε ἀπό τή συζήτηση [155]. Σέ ὀργανωτικά καί προσωπικά ζητήματα σέ πολλές περιπτώσεις ἐγώ ἤμουν μειοψηφία. Μόνος Σας εἴδατε πολλές φορές παραδείγματα, ὅταν εἴσασταν μέλος τῆς ΚΕ.

Γιατί νά ἐκνευριστεῖτε ἔτσι, πού νά γράφετε τήν **ἐντελῶς ἀπαράδεκτη, τήν ἐντελῶς ἀπαράδεκτη** φράση ὅτι δῆθεν ἡ ΚΕ εἶμαι ἐγώ. Αυτό σημαίνει ὑπερκόπωση.

Δεύτερο, ἐγώ δέν ἔχω οὔτε ἴχνος δυσαρέσκειας, οὔτε δυσπιστίας ἀπέναντί Σας. *Οὔτε καί τά μέλη τῆς ΚΕ,* ἀπ' ὅσο τούς ξέρω, ἔχω μιλήσει μαζί τους, ἔχω δεῖ τή στάση τους ἀπέναντί Σας.

Πῶς νά ἐξηγηθεῖ τό γεγονός; Μέ τό ὅτι Σᾶς *ἐγκατέλειψε ἡ τύχη.* Ἐγώ αὐτό τό εἶδα σέ πολλά στελέχη. Παράδειγμα — ὁ Στάλιν. Ἀλλά αὐτός βέβαια θά ὑπεράσπιζε τόν ἑαυτό του. Ἡ «τύχη» ὅμως δέν τόν εὐνόησε *οὔτε μιά φορά* στά τριάμισι χρόνια νά γίνει *οὔτε* Λαϊκός ἐπίτροπος στήν Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση, *οὔτε* Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐθνοτήτων. Αὐτό εἶναι γεγονός.

Καί Σᾶς, ὅπως καί ἀρκετά πολλά ἀνώτατα στελέχη, δέν σᾶς εὐνόησε ἡ τύχη. Ἐσεῖς εἶστε ἀπό τούς πρώτους καί καλύτερους διπλωμάτες. Ἡ διπλωματία μας δούλεψε μέ διαλείμματα. Στά διαλείμματα αὐτά Σᾶς «δοκίμαζαν» (ΕΑΕ), *δέν σᾶς ἔδοσαν* ὅμως χρόνο νά *ἀποτελειώσετε* τή δουλιά. Σφάλμα (ἀτύχημα;) ὁλόκληρης τῆς ΚΕ, ἡ ὁποία πολλούς τούς ἐγκατέλειψε *ἔτσι.* Σκεπτόμενος ψύχραιμα, θά ἀντιληφθεῖτε *ὅτι ἔτσι* ἔχει τό πράγμα.

Ἡ μή ἐκλογή στήν ΠΚΕΕ; Ρωτεῖστε ἀκόμη καί τόν Τρότσκι, πόσες φορές ταλαντεύτηκαν γνῶμες σέ ζητήματα ἀρχῶν καί ἀποφάσεις τῆς ΚΕ γι' αὐτό! Πολλές φορές! Ὁ «δημοκρατισμός» μᾶς *ὑποχρέωνε* τήν ἀνανέωση στόν ἀνώτατο βαθμό.

(Ἡ νέα ΚΕ μόλις χτές συγκροτήθηκε καί *δέν* «μπαίνει στή δουλιά» *ἀμέσως* [156].)

Ἡ *προσωπική* μου γνώμη εἶναι ἐντελῶς εἰλικρινής: (1) πρέπει νά ξεκουραστεῖτε σοβαρά. Εἶναι βλαβερό νά φθείρεστε. Μᾶς χρειάζονται τά ἔμπειρα, τά παλιά, τά δοκιμασμένα στελέχη. Ξεκουραστεῖτε πραγματικά. Σκεφτεῖτε καλά, ἄν θά ἦταν καλύτερα στό ἐξωτερικό, σέ θεραπευτήριο. Ἐδῶ δέν ὑπάρχουν καλές συνθῆκες. Πρέπει νά

θεραπευτεῖτε *ἐντελῶς*. (2) Ἐσεῖς εἴσασταν καί παραμένετε ἕνας ἀπό τούς πρώτους καί καλύτερους διπλωμάτες καί πολιτικούς. Στήν Τουρκία; Στό Τουρκεστάν; Θά τά καταφέρουμε μήπως χωρίς Ἐσᾶς; Στή Ρουμανία; Φοβᾶμαι, δέν θά τά καταφέρουμε. Νομίζω ὅτι δέν θά τά καταφέρουμε.

Ἀναπαυθεῖτε. Ἔπειτα ἐλᾶτε στή Μόσχα. Θά συζητήσουμε.

Σᾶς σφίγγω δυνατά τό χέρι. Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

178

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ

στόν σ. Τζερζίνσκι

Παρακαλῶ νά διευκρινιστεῖ ἀμέσως, γιατί κατηγορεῖται ὁ καθηγητής *Γκράφτιο* Γκένριχ Ὀσίποβιτς, κρατούμενος στήν Ἔκτακτη ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης, καί ἄν εἶναι δυνατή ἡ ἀπελευθέρωσή του, πού θά ἦταν ἐπιθυμητή, γιατί ὁ Γκράφτιο, σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ σ. Κρζιζανόβσκι, εἶναι ἐπιφανής εἰδικός [157].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Μάρτη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

179

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Νά εἰδοποιηθεῖ ὁ Φρούμκιν ὅτι τόν παρακαλῶ νά μοῦ φέρει τίς σημειώσεις τοῦ *Γιανουσέβσκι* γιά τόν πλοῦτο (τῶν μεταλλείων κ.ἄ.) τῶν ἀκτῶν τῆς Μαύρης θάλασσας καί τῆς Τεμπέρντα τῆς περιοχῆς Κουμπάν. Ἄν δέν ὑπάρχουν στόν Φρούμκιν, τότε νά μοῦ σταλοῦν ἀπό τό Ροστόβ τοῦ Ντόν.

18/III. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

180

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ [158]

σ. Ρίκοφ. Παρακαλῶ νά δοθεῖ ἐξαιρετική προσοχή, νά διαταχτεῖ αὐτή τή στιγμή ἔλεγχος στούς *ἐδῶ* εἰδικούς καί νά μοῦ ἀνακοινωθεῖ, ἄν εἶναι δυνατό νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις μέ τόν Βάντερλιπ.

18. ΙΙΙ. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

181

ΣΤΗΝ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) [159]

Εἶμαι ὁλοκληρωτικά ὑπέρ.

Λένιν

Νά ἀνατεθεῖ στόν Τσιτσέριν νά προετοιμάσει σχέδιο διαγγέλματος καί νά ψηφιστεῖ *σ' αὐτή* τή σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 18 ἤ 19 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1961 στό βιβλίο: «Οἱ λενινιστικές ἰδέες ζοῦν καί νικοῦν». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

182

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ *

Κρυπτογραφικά

Κράσιν

Τό συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐνέκρινε τή γραμμή πού ἐγώ ὑπεράσπιζα γιά τίς ἐκχωρήσεις στό Γκρόζνι καί στό Μπακού [160]. Ἐπιτα-

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τήν ἐπισημείωση: «σ. Τσιτσέριν! Παρακαλῶ νά σταλεῖ κρυπτογραφικά, ἄν εἶναι δυνατό σήμερα. 19/ΙΙΙ. *Λένιν*». *Ἡ Σύντ.*

χύνατε τίς διαπραγματεύσεις γι' αὐτές, ἐπίσης καί γιά ὁποιεσδήποτε ἄλλες ἐκχωρήσεις. Νά μέ πληροφορεῖτε συχνότερα.

Λένιν *

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

183

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

(Τό X συνέδριο) Νά συγκεντρωθοῦν ὅλες οἱ σημειώσεις [161].
Νά ξεχωριστοῦν κατά θέματα.
Νά γίνει *καταγραφή*.
Νά μοῦ τή δείξετε.

20/III. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

184

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ [162]

Οἱ ἐξωκομματικοί ἀγρότες πού προτείνονται νά μποῦν σέ ἰδιαίτερο ἐξώφυλλο. Καί νά ἀντιγραφοῦν *ὅλα* στή γραφομηχανή.

20/III. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

185

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ν. ΚΡΕΣΤΙΝΣΚΙ

Ἐγώ συνιστῶ νά τοῦ ** παρασχεθεῖ ἐπίσημη βοήθεια (γιατί τόν γνώριζα καί νομίζω ὅτι εἶναι τίμιος ἄνθρωπος), *καί μέ τήν εὐκαιρία*, νά τοῦ ἀνατεθεῖ νά ἐξοφλήσει τούς λογαριασμούς γιά μένα

* Τό τηλεγράφημα εἶναι ὑπογραμμένο ἐπίσης ἀπό τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν. *Ἡ Σύντ.*
** Στόν Μπ. Ντ. Βιγκιλιόφ. *Ἡ Σύντ.*

καί γιά τόν Ζηνόβιεφ στό *Πορόνιν* (κοντά στό Ζακοπάνε) καί νά *μ ε τ α φ ε ρ θ ο ῦ ν* οἱ βιβλιοθῆκες μας [163].

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάρτη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

186

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Σ. ΓΚΑΝΕΤΣΚΙ *

20/III.

σ. Γκανέτσκι! Ὁ σ. Κρεστίνσκι μοῦ ὑπενθύμισε σήμερα γιά τόν Βιγκιλιόφ ἀπό τό Ζακοπάνε. Ἐπιθυμεῖ νά ἔρθει ἐδῶ.

Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή (καί μέ τήν εἰρήνη) δέν θά ἦταν δυνατό νά γίνει προσπάθεια νά μεταφερθοῦν τά βιβλία μου (καί τοῦ Ζηνόβιεφ) καί τά χειρόγραφα ἀπό τό Πορόνιν καί τήν Κρακοβία (Ulica Lubomirskiego, 47 καί 49).

Σκεφτεῖτε καί συγκεντρῶστε πληροφορίες, ἄν εἶναι δυνατό καί ἄν ἀξίζει νά γίνει προσπάθεια, καί γράψτε μου δυό λέξεις.

Μέ τούς καλύτερους χαιρετισμούς! Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. II

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

187

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Ν. Ν. ΚΡΕΣΤΙΝΣΚΙ ΚΑΙ Γ. Σ. ΓΚΑΝΕΤΣΚΙ

στούς Κρεστίνσκι **καί Γκανέτσκι**

Ἄ ν ὑπάρχει *δυνατότητα* ἐπικοινωνίας μέ τόν Βιγκιλιόφ, πολύ θά σᾶς παρακαλοῦσα νά τοῦ ἀνακοινωθεῖ ἡ παράκλησή μου: νά παρθοῦν μέτρα γιά τή διαφύλαξη τῆς βιβλιοθήκης μου (καί τοῦ Ζηνόβιεφ) καί τή μεταφορά τους ἀργότερα ἐδῶ (μέσω τοῦ Βιγκιλιόφ *ε ἴ τ ε δ ι α μ έ σ ο υ ἄ λ λ ο υ π ρ ο σ ώ π ο υ)*.

Ἄν εἶναι δυνατό, νά τοῦ σταλοῦν γι' αὐτό τό σκοπό 4-5 ἑκατοντάδες κορῶνες.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 20 τοῦ Μάρτη καί 25 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Στό φάκελλο ὑπάρχει ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «*Ρίγα, στόν σ. Γκανέτσκι* (20. III. 1921) (ἀπό τόν Λένιν). Ἡ ἀπόδειξη παραλαβῆς στό φάκελλο νά μοῦ ἐπιστραφεῖ». *Ἡ Σύντ.*

188

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΤΟΝ Α. Ρ. ΣΑΠΟΣΝΙΚΟΦ

Τό παρόν πιστοποιητικό δόθηκε στόν άγρότη τοῦ χωριοῦ Μπεκέτοβο, τῆς ἐπαρχίας Μπουλγκάκοβο, τοῦ νομοῦ Οὐφά, τοῦ κυβερνείου Οὐφά *Σαπόσνικοφ* Ἀλεξέι Ρομάνοβιτς, ὅτι αὐτός εἶχε προσκληθεῖ ἀπό μένα στή Μόσχα γιά συνομιλίες καί συμβουλή γιά βασικό ζήτημα πού ἀφορᾶ τά ἀγροτικά νοικοκυριά [164].

Ἀπό τίς ἐξηγήσεις καί ἀπαντήσεις πού ἔδοσε ὁ πολίτης *Σαπόσνικοφ Α: Ρ.* διαπιστώθηκε ἡ εὐσυνείδητη καί τίμια στάση του στήν ὑπόθεση.

Προτείνεται σέ ὅλα τά σοβιετικά ὄργανα τῆς ΣΟΣΔΡ νά παράσχουν στόν πολίτη *Σαπόσνικοφ Α. Ρ.* ὁλόπλευρη βοήθεια γιά τήν ἐπιστροφή του στόν τόπο κατοικίας καί στήν είρηνική δουλιά.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν) *

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1941 στό περιοδικό «Μπολσεβίκ», τεῦχ. 9

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

189

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Γιά τό VIII συνέδριο τῶν Σοβιέτ *ὁ Ἰβανόφ*, μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐργασιακῆς στρατιᾶς τοῦ Καυκάσου, ἔφερε στή Μόσχα ὑλικά γιά τόν πλοῦτο καί τίς ἐκχωρήσεις τῆς *Νοτιοανατολικῆς* ἀκρινῆς περιοχῆς (στέπες τοῦ Σάλσκ, ὀρυκτός πλοῦτος κ.ἄ.) μέ συνοδευτικό γράμμα τοῦ *Μπελομπορόντοφ*, πού ἀπευθυνόταν στό *ΣΕΑ* (50-60 δακτυλογραφημένες σελίδες) (εἰδικότερα ἡ τευτλοζαχαροβιομηχανία, συνδυα-

* Τό πιστοποιητικό ὑπογράφηκε ἐπίσης ἀπό τήν γραμματέα τοῦ ΣΛΕ Λ. Α. Φότιεβα. *Ἡ Σύντ.*

σμένη μέ τήν προβατοτροφία καί κτηνοτροφία στίς στέπες τοῦ Σάλσκ).

Νά πληροφορηθεῖτε ἀπό τόν Ρίκοφ καί τόν Λόμοφ καί νά *μοῦ τά προμηθεύσετε.*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

190

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Ν. ΚΑΓΙΟΥΡΟΦ *

24. III. 1921.

Ἀγαπητέ σύντροφε Καγιοῦροφ!

Πῆρα τό γράμμα Σας τῆς 1. III. 1921 πού ἀφορᾶ τό φόρο [165].

Ἀκριβῶς τόν ἴδιο χρόνο (ὅταν τό γράμμα Σας ἦταν στό δρόμο) καί στό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος καί στήν ΠΚΕΕ ὁ νόμος γιά τό φόρο εἶχε ψηφιστεῖ. Αὐτό βέβαια τό γνωρίζετε ἀπό τίς ἐφημερίδες.

Γράφετέ μου πότε-πότε τίς παρατηρήσεις Σας ἀπό τή βάση. Πῶς οἱ ἀγρότες τῆς Σιβηρίας ὑποδέχονται τό φόρο; Ποιές ἄλλες ἀπαιτήσεις καί διαθέσεις ἔχουν; Πῶς τό δέχτηκαν οἱ ἐργάτες;

Μέ τίς καλύτερες εὐχές! Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

191

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

24. III. 1921.

σ. Κάμενεφ!

Ὁ Μπαντάιτς ** μέ παρακαλεῖ πολύ νά βοηθηθεῖ στό ζήτημα τῆς παράδοσης στήν καταναλωτική κομμούνα τῆς Μόσχας τῶν ἀγροκτημάτων πού πρίν ἀνῆκαν στόν Γιακούντσικοφ καί στό χωριό Χοντίνσκ.

Εἶναι, λέει, κοντά στή Μόσχα. Τούς λαχανόκηπους καί τή φάρμα γιά τούς μοσχοβίτες.

---

* Στό φάκελλο τοῦ γράμματος ὑπάρχει ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «στόν σ. *Β. Καγιοῦροφ*. Νέα σιδηροδρομική γραμμή τοῦ Κολτσούγκινο. Πόλη *Τόμσκ* (ἀπό τόν Λένιν)». *Ἡ Σύντ.*

** Α. Ε. Μπαντάγεφ. *Ἡ Σύντ.*

Τό Τμῆμα Γεωργίας τοῦ κυβερνείου τά παίρνει, λέει, γιά αὐτοεφοδιασμό.

Ὁ Μπαντάιτς προβάλλει σάν ἐπιχείρημα τήν καλή πείρα τῆς Πετρούπολης, ὅταν ἔκαναν τή φάρμα ὑποδειγματική.

Καταρχή: τό ἐνδιαφέρον τῆς πόλης *πρέπει* νά ἀντανακλᾶται στό «ζῆλο». Καταρχή ὁ Μπαντάγεφ ἔχει δίκιο.

Θά μποροῦσε νά γίνει κι' ἔτσι: νά δοθεῖ αὐτό στόν Μπαντάιτς, καί στό Τμῆμα Γεωργίας τοῦ κυβερνείου *τυπικά* νά δοθεῖ ἡ ἐντολή: ἐσύ πρέπει νά *μή μείνεις πίσω* μέ τά σοβχόζ *σου*. Καί τό φθινόπωρο νά γίνει σύγκριση.

Λένιν

P. S. Γενικά όσοναφορᾶ τήν ἐξόρμηση γιά τούς λαχανόκηπους σφιχτεῖτε. Νά τό βάλουμε μήπως στό ΣΕΑ; Γιά πίεση;

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

192

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Δέν εἶναι δυνατό νά μοῦ βρεῖτε ἀπό τόν *Στάλιν* (σήμερα) τήν ἀναφορά τοῦ Πιατακόφ (γιά τήν κατάσταση στό Ντονμπάς), τήν ἀναφορά πού ἔδοσε ὁ Ἀρτιόμ στόν Στάλιν;

Γράφτηκε στίς 24 ἤ 25 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

193

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

25. III. 1921.

Πρός τόν διευθυντή Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ

Αὐτή τή στιγμή συνάντησα τυχαῖα στόν ἀνελκυστήρα τοῦ ΣΛΕ τόν σ. Ἄουμπεργκ (τό ἐπώνυμο δέν τό ἄκουσα καλά, νομίζω ὅτι αὐτοσυστήθηκε σάν ἐπιστάτης) καί μοῦ εἶπε ὅτι σήμερα θά ἀναφέρει

στόν Πλατόνοφ (; διευθυντής τῶν κτιρίων τοῦ Κρεμλίνου;) ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά κληθεῖ εἰδικός γιά τούς ἀνελκυστῆρες πού δούλευε στή συναρμολόγησή τους· τέτιος εἰδικός ὑπάρχει, λέει, στό ἐργοστάσιο Γκούτμαν.

Κάνω παρατήρηση γιά τό ὅτι τό ὑπεύθυνο πρόσωπο γιά τό οἰκιακό νοικοκυριό, τίς ἐπισκευές κτλ. (ποιός εἶναι αὐτός;) ἦταν ὑποχρεωμένο νά βρεῖ νωρίτερα τέτιον εἰδικό, νά τοῦ καθορίσει μέ ἀκρίβεια τήν ὑπηρεσία του (μόνιμη εἴτε περιοδική) καί νά τήν παρακολουθεῖ.

Παρακαλῶ νά μπεῖ ἀμέσως τάξη καί νά μοῦ δοθοῦν γραπτά τά ὀνόματα *ὅλων* τῶν ὑπεύθυνων προσώπων, μαζί καί τοῦ εἰδικοῦ γιά τό ξεμοντάρισμα τῶν ἀνελκυστήρων.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ. *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

194

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

25. III. 1921.

στόν σ. Σκλιάνσκι

Ἀνακάλυψα ὅτι ὁ σ. Νέμιτς ὑποχρεώθηκε ἄδικα νά περιμένει $3^1/_2$ ὧρες στό Συμβούλιο Ἄμυνας, ἀφοῦ μάλιστα δέν ἄκουσαν τό ζήτημά του.

Αὐτό τό βρίσκω ὄχι σωστό καί προτείνω στό ἑξῆς νά καθοριστεῖ τηλεφωνικά καί μέσω τῆς γραμματείας τῆς Στρατιωτικῆς Ὑπηρεσίας καί τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας τέτια σύνδεση, ὥστε ὁ σ. Νέμιτς νά μπορεῖ νά εἰδοποιηθεῖ στή διάρκεια μερικῶν λεπτῶν καί νά ἔρθει μέ τό αὐτοκίνητο (ἐξαιτίας τῆς ἀρώστιας του).

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ. *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

195

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ

Ἐπαν. στρατ. συμβ. τῆς 11ης στρατιᾶς, Ὀρτζονικίτζε

Ὁ Βερίγκιν μοῦ τηλεγραφεῖ: «εἴκοσι τέσσερις κοινότητες Ντουχομπόρσκι * τῆς ἐπαρχίας Ἀχαλκαλάκι τῆς Σοβιετικῆς Γεωργίας ὑποβάλλονται σέ λεηλασίες καί ὑφίστανται αἰσχρούς ἐκβιασμούς ἀπό τά στρατεύματα τῆς στρατιᾶς τοῦ *Κεμάλ*, ὁ ὁποῖος δέν παίρνει ὑπόψη του τίς διαμαρτυρίες καί τίς ἀπαιτήσεις μας». Ἐλέγξτε αὐτή τήν πληροφορία καί πάρτε ὅλα τά μέτρα πού εἶναι δυνατό. Ἀπαντεῖστε ἀμέσως.

Μόσχα, Κρεμλίνο
25/III — 21.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας *Λένιν*

Στάλθηκε στό Μπακού

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

196

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

σ. Τσιουρούπα! Πῆρα τό σημείωμά Σας γιά τήν παράταση τῆς προθεσμίας (σύνθεση τῆς Ἐπιτροπῆς χρησιμοποίησης) [166]. Εἶναι πάρα πολύ λυπηρό πού τά δίνετε *ἀργά* (τήν ἡμέρα τῆς συνεδρίασης). Δέν εἶμαι σύμφωνος νά χαθεῖ μιά ἑβδομάδα.

Ὑποψήφιοι: ὁ Κρίτσμαν, ὁ Σμιρνόφ, ὁ Γκόλτσμαν.

Οἱ δικοί Σας ὑποψήφιοι, δηλ. ὁ δικός Σας κατάλογος;

Λένιν

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάρτη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Ντουχομπόρσκι — θρησκευτική αἵρεση πού ἀρνιόταν τίς ἱεροτελεστίες καί τά δόγματα τῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησίας παρουσιάστηκε στό δεύτερο μισό τοῦ 18ου αἰώνα στή Νότια Ρωσία. *Σημ. μετ.*

197

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

26. III. 1921.

σ. Ρίκοφ!

Σᾶς ὑπενθυμίζω τήν ὑπόσχεση πού μοῦ δόσατε χτές τό βράδυ τηλεφωνικά: ἡ Γενική Διεύθυνση πετρελαιοβιομηχανίας νά μοῦ δόσει *περιληπτική* γραπτή πληροφόρηση γιά τά βαγόνια μέ πετρελαιοδεξαμενές (συνολικός ἀριθμός κατάλληλων βαγονιῶν μέ πετρελαιοδεξαμενές πού ὑπάρχουν σέ ὅλο τό δίκτυο τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν *μεῖον* αὐτά πού εἶναι ἀπασχολημένα λόγω ἀνάγκης σέ ἄλλες γραμμές, π.χ. ἀπό τό Βόλγα πρός τή Μόσχα, ἐκτός τῶν Νοτιοανατολικῶν. Ἡ διαφορά — πόσα μέ πετρελαιοδεξαμενές *μπορεῖ καί πρέπει* νά μεταφέρουν πετρέλαιο ἀπό τό Γκρόζνι (καί τό Μπακού) στή Μόσχα. *Πόσα μεταφέρουν στήν πραγματικότητα).*

Θά ἦταν καλά (ὄχι ὅμως ὑποχρεωτικά) νά ἐπισυναφθεῖ σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ ὁσοναφορᾶ τήν ὁλοκληρωτική καί σωστή χρησιμοποίηση τῶν βαγονιῶν μέ πετρελαιοδεξαμενές [167].

Πότε θά τό στείλετε;

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

198

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

σ. Τσιουρούπα! Αὔριο κατά τίς 12 ἡ ὥρα μοῦ εἶναι ἀναγκαῖα τά παρακάτω στοιχεῖα:

1) Ποσότητα σιτηρῶν (καί σιτηρῶν γιά ζωοτροφές), πού δόθηκαν στόν πληθυσμό

κατά μῆνες 1919—1920
1920—1921

Τρεῖς στῆλες		
σιτηρά γιά τόν ἐπισιτ.	πατάτες	σιτηρά γιά ζωοτροφές

2) Ποσότητα σιτηρῶν *πού συγκέντρωσε* (τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ):

ἀπό τό παρακράτημα καθαρό γιά ἄλεσμα	*σύνολο* 1920—1921 (γιά τίς ἡμερομηνίες πού ὑπάρχουν)

3) Ἀριθμός κυβερνείων (καί τό παρακράτημά τους) πού ἐκπλήρωσαν τό παρακράτημα (1920-1921)

γιά ποιό μήνα κατά 100%
γιά » » » 75%

Πέστε στόν Σένιν, εἴτε σέ ὅποιον διευθύνει σέ Σᾶς αὐτή τή δουλιά ὅτι, ἄν στίς 12 ἡ ὥρα δέν τά πάρω *ὑπογραμμένα ἀπό ὑπεύθυνο πρόσωπο,* τότε θά τόν *φυλακίσω.*

Λένιν

P. S. Ἀκόμη δυό πράγματα:

1) Δέν ὑπῆρχαν μήπως ἄλλες συγκεντρώσεις σιτηρῶν «γιά ἐξυπηρέτηση», ἐκτός ἀπό τό ἄλεσμα τοῦ «φτυαρισμένου»;

2) Δέν ὑπάρχουν μήπως στοιχεῖα γιά τήν «ἐλεύθερη» τιμή (στά *σιτηρά)* μέ *ἀλάτι* κτλ.; (Θυμᾶστε, ἀπό καιρό Σᾶς παρακάλεσα γι' αὐτό.)

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

199

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ [168]

Ἀναθέτω στόν σ. Μπριουχάνοφ νά ὀργανώσει αὔριο τό πρωί στίς 11 σύσκεψη μέ τούς Ἀβανέσοφ καί Ἔισμοντ καί ἡ ἀπόφαση αὐτῆς τῆς τριάδας νά μοῦ ἀνακοινωθεῖ τηλεφωνικά: νά διευκρινιστεῖ μέ ἀκρίβεια (1) πότε πραγματικά μποροῦν οἱ ἐργάτες νά πάρουν αὐτά τά παπούτσια, ἄν αὔριο παρθεῖ ἡ ἀπόφαση νά τούς δοθοῦν καί (2) πότε ἡ Στρατιωτική ὑπηρεσία μπορεῖ νά πάρει μιά παρτίδα στρατιωτικοῦ μοντέλου.

27/III. 21.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

200

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

στόν σ. Λίτκενς,
ἀντίγραφο στούς Μ. Ν. Ποκρόβσκι καί Λουνατσάρσκι

27. III. 1921.

Συμπληρωματικά στή χτεσινή συνομιλία μας

Ἡ Ν. Κ. * ὑποστηρίζει ἀποφασιστικά *τόν Σαπίρο,* κι' ἐγώ συμφωνῶ μαζί της, βασιζόμενος στήν τρίχρονη στενή γνωριμία της μέ τόν Σαπίρο στή δουλιά. Ἐπιπλέον θεωρῶ ἐξαιρετικά βασικό ὅτι αὐτή τονίζει τή δυσαρέσκεια ἀπό τόν σύντροφο Σαπίρο γιά τήν *ἀπαιτητικότητά* του.

Δέν ἔχω ἀντίρηση γιά τή συμμετοχή Σας στή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης, γιατί ἡ Ν. Κ. δέν διαφωνεῖ. Αὐτή *εἶναι ὑπέρ.*

Ἡ γνώμη μου εἶναι: μήν ἀποσπᾶστε ἀπό τήν *ὀργανωτική-διοικητική* δουλιά. Ἀπό Σᾶς, καί *μόνο* ἀπό Σᾶς, θά ἀπαιτήσουμε αὐστηρά καί *σύντομα* (ἔπειτα ἀπό 2-3 μῆνες): τά ἀποτελέσματα πρέπει νά εἶναι σοβαρά μέ τήν ἔννοια τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος, τῆς *λογοδοσίας,* τοῦ ἐλέγχου τῆς δουλιᾶς 400 000 δασκάλων, τοῦ βαθμοῦ ὀργάνωσής τους, τοῦ περάσματός *τους* στίς νέες κατευθύνσεις. Ἀπό Σᾶς, καί *μόνο* ἀπό Σᾶς, αὐτό θά ζητηθεῖ. *Ὅλη* ἡ προσοχή νά δοθεῖ σ' αὐτό.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

201

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Νά μοῦ ὑπενθυμίσετε στίς 28. III, γιά νά **ἐπιταχυνθεῖ** ἀπό τό πρωί ἡ δουλιά τοῦ Κούρσκι (μέ *τό Βόρειο τηλεγραφικό πρακτορεῖο)* [169]. Νά ἐπιταχυνθεῖ μέ κάθε τρόπο.

27/III. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Ν. Κ. Κρούπσκαγια. *Ἡ Σύντ.*

202

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ

27. III. 1921.

σ. Τζερζίνσκι!

Γράψτε μου, σᾶς παρακαλῶ, εἴτε ἀναθέστε στόν γραμματέα Σας νά μοῦ γράψει *σύντομα* (10-20 σειρές) γιά τήν ἱστορία τῆς ἀποτυχημένης ἀγορᾶς 400 (ἀντί 1000) πουτιῶν ὑλικῶν γιά μπότες (καί τῶν ὑλικῶν πού διαλέχτηκαν ἀποτυχημένα, ἐσφαλμένα).

Αὐτό μοῦ χρειάζεται γιά νά δόσω ὁδηγίες: πῶς καί τί νά ἀποφεύγεται. Πῶς νά ἀποφεύγονται *παρόμοια* λάθη [170].

Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

203

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ *

σ. Κάμενεφ! Ἔστειλα στόν Τσιουρούπα πέντε ἀντίγραφα (ἕνα γιά Σᾶς) τοῦ τηλεφωνογραφήματος τοῦ Πετρόβσκι [171].

Αὐτή τή στιγμή μίλησα μέ τόν Πετρόβσκι. Ἡ *ΚΕΕ* τους θά συνεδριάσει σήμερα στίς 8 τό βράδυ. Ζητοῦν ἀπάντηση.

Ἐγώ συμφώνησα μαζί του ὡς ἑξῆς: θά ἀναβάλει τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕΕ Οὐκρανίας *μέχρι αὔριο, ἄν μέχρι τίς 8 τό βράδυ* σήμερα δέν πάρει ἀπό μένα (ἤ ἀπό Σᾶς) τηλεφωνογράφημα. Κι' ἐγώ Σᾶς παρακαλῶ νά ἐξεταστεῖ *ἀμέσως* στήν Ἐπιτροπή Σας [172] τό ζήτημά τους, καί ἄν πάρετε ἀδιαφιλονίκητη ἀπόφαση, *τότε γνωστοποιεῖστε αὐτή τήν ἀπόφαση στό Χάρκοβο τηλεφωνικά μέχρι τίς 8 τό*
NB NB NB
βράδυ. ((Ἐγώ εἶμαι ὑπέρ τῆς 1ης ἀπόφασης: *120. Ὁ φόρος ἀμέσως* κτλ.))

Λένιν

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό φάκελλο αὐτοῦ τοῦ γράμματος ὑπάρχει ἡ ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν «*σ. Κάμενεφ* (μέ τήν παράκληση νά ἀπαντήσει μέ δυό λόγια *ἀμέσως*) (Ἀπό τόν Λένιν)». *Ἡ Σύντ.*

204

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΠΡΕΟΜΠΡΑΖΕΝΣΚΙ

27/ΙΙΙ.

σ. Πρεομπραζένσκι!

Διαδίδεται ὅτι «οἱ συνεταιριστικοί» κύκλοι, μέ ἐπικεφαλῆς τούς Προκοπόβιτς, Κουσκόβα καί Σία, θέλουν νά προτείνουν στήν κυβέρνηση:

> ἐμεῖς θά σᾶς ἀνορθώσουμε τό νόμισμα, ἄν ἐσεῖς θά μᾶς ἐπιτρέψετε νά ἐκδόσουμε χαρτονόμισμα μέ τήν ἐγγύηση τοῦ δικοῦ μας (τῶν συνεταιρισμῶν) ἀποθέματος ἐμπορευμάτων.

Αὐτό εἶναι ἀστεῖο, γιατί ἰσοῦται μέ τήν πρόταση τῶν καπιταλιστῶν: ἐμεῖς θά σᾶς ἀνορθώσουμε τό νόμισμα, ἄν θά μᾶς δόσετε τό ἀπόθεμα τῶν ἐμπορευμάτων.

Ὅμως αὐτό εἶναι ὄχι μόνο ἀστεῖο, ἀλλά ὑπογραμμίζει καί τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης: μᾶς εἶναι ἀναγκαῖο *ἀκριβῶς τώρα*, τή στιγμή τῆς καθιέρωσης τοῦ φόρου σέ εἶδος καί ἀνταλλαγῆς (μέ σιτηρά) νά ἀρχίσει συστηματικά ἡ προετοιμασία τῆς «ἐξυγίανσης» τοῦ νομίσματος μέ τήν ἔκδοση χαρτονομίσματος *μέ τήν ἐγγύηση ἐμπορευμάτων* (ἀπόθεμα ἐμπορευμάτων, σιτηρῶν κτλ.).

Δέν ἐπιτρέπεται νά ἀργοποροῦμε μ' αὐτό. Αὐτό πρέπει νά τό σκεφτοῦμε, νά τό προετοιμάσουμε, καί νά ἀρχίσουμε, *μή περιμένοντας* τή λύση τοῦ ζητήματος γιά τό ἀσήμι.

Τό βάλατε Σεῖς αὐτό γιά τήν ἐπιτροπή σας καί σ' αὐτήν; [173]

Γράψτε μου δυό λέξεις αὔριο (28) στίς 11 τό πρωί.

Θά Σᾶς διορίσουμε μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ *ΛΕ Οἰκονομικῶν*. Χρόνο *δέν* θά σᾶς ἀφαιρέσει, ὅμως θά Σᾶς *συνδέσει* μέ τό ΛΕ Οἰκονομικῶν [174].

Δόστε προσοχή στόν *Φάλκνερ* (σ' αὐτόν· τόν ἀδελφό «της» *). Δέν θά πλησιάσει περισσότερο πρός ἐμᾶς καί στήν ὑπόθεση;

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

205

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

σ. Ρίκοφ!

Κοίταξα τά ὑλικά Σας γιά τό σύμφωνο τῶν ἐκχωρήσεων καί βαθιά ἀγανάκτησα [175].

* «Αὐτή» — Μ. Ν. Σμίτ-Φάλκνερ, ἀδελφή τοῦ Σ. Α. Φάλκνερ. *Ἡ Σύντ.*

Αὐτό εἶναι σαμποτάρισμα εἴτε βλακεία τοῦ Ντόσσερ καί Σία!

Πλῆθος ἀπό τιποτένιες καί ἀστεῖες μικρολογίες (ἀπαγόρευση νά ἀνάβουν φωτιά κτλ.), καί *δέν ξεχωρίστηκε τό σοβαρό.*

Τό σοβαρό βούλιαξε στά σκουπίδια τῆς γραφειοκρατίας.

Δέν φαίνεται *κεφάλι* πού νά σκέπτεται.

Τί κάνει ὁ Λόμοφ;

Ἐσεῖς ματαιώσατε τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ (τῆς 2/ΙΙ. 1921) [176], πού ἀπαιτοῦσε νά γίνει ἡ ἐπεξεργασία τῶν *βασικῶν ἀρχῶν μέσα σέ τρεῖς ἑβδομάδες!!*

Μέ κάθε τρόπο αὔριο (δηλ. στίς 28/ΙΙΙ) νά γίνει ἐπεξεργασία τῶν ἀρχῶν αὐτῶν καί νά εἶναι τόσο σύντομες, πού νά σταλοῦν *τηλεγραφικά* στόν Κράσιν.

Νωρίτερα νά τίς δείξετε σέ μένα.

Ἐπισυνάπτω τό *δικό μου* σχέδιο, πρόχειρο, βιαστικό: παίρνω τό βασικό καί ἐπίμαχο [177]. Τό ὑπόλοιπο εἶναι, κατά τή γνώμη μου, λιγότερο σοβαρό εἴτε ἀδιαφιλονίκητο.

Σταματεῖστε τό σαμποτάρισμα καί προωθεῖστε τήν ὑπόθεση *ὅπως χρειάζεται,* διαφορετικά θά ἀνοίξω πόλεμο στήν ΚΕ.

Ποιός εἶναι στήν «ἐπιτροπή γιά τίς ἐκχωρήσεις»; Ἡ σύνθεσή της: ἀπαντεῖστε αὔριο μέχρι τίς 11 [178].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

206

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

Στόν Ρίκοφ τηλεφωνικά **ἐπεῖγον:**

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τά στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τήν ἐπιτροπή τῶν ἐκχωρήσεων.

Παρακαλῶ νά μοῦ ἀπαντήσετε τηλεφωνικά

(α) πότε θά εἶναι ἕτοιμο τό σχέδιο τοῦ τηλεγραφήματός Σας πρός τόν Κράσιν (χρειάζεται *σήμερα)* [179]

(β) πότε θά εἶναι ἕτοιμο τό ὁλοκληρωμένο καί τελικό κείμενο τῶν *σχεδίων Σας,* «ὁλοκληρωμένων»; Πρέπει *ὄχι ἀργότερα* ἀπό *αὔριο τό πρωί.* Ἀπαντεῖστε μου.

(γ) Δέν θά μποροῦσε νά όργανωθεῖ σήμερα τό βράδυ σύσκεψη *μέ μένα, μέ Σᾶς + τόν Λόμοφ* (+ ἀκόμη κανένας), γιά νά λυθεῖ *τελειωτικά* τό ζήτημα;

Παρακαλῶ, ἀπαντεῖστε μου λεπτομερειακά μέ τηλεφωνογράφημα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

207

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΝΤ. ΤΡΟΤΣΚΙ

σ. Τρότσκι!

Κοιτάξτε το (εἶναι ἐνδιαφέρον) καί ἐπιστρέψτε το σέ μένα [180]. Ἐγώ σήμερα κιόλας θά μιλήσω μέ τό Χάρκοβο.

Ὅμως όσοναφορᾶ τίς ἐκχωρήσεις δέν εἶναι ἀστεῖο; «Πατριωτισμός» καί τοῦ Μπακοῦ καί τοῦ Ντονμπάς.

Καί ὅμως νά δοθεῖ τό ¼ τοῦ Ντονμπάς (+ τοῦ Κριβόι Ρόγκ) στούς ἀναδόχους θά ἦταν πάρα πολύ ἐπιθυμητό.

Ποιά εἶναι ἡ γνώμη Σας;

Λένιν

Γράφτηκε στίς 28-29 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

208

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΕΜΣΑΝΟΦ *

Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν

Στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Συγκοινωνιῶν

29. III. 1921.

σ. Ἐμσάνοφ!

Σᾶς παρακαλῶ νά μέ πληροφορήσετε, ποιός διευθύνει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν τήν κατανομή τῶν βαγονιῶν μέ πετρελαιοδεξαμενές κατά δίκτυο καί τή μεταφορά πετρελαίου μέ τούς σιδηροδρόμους.

---

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε· «Νά δακτυλογραφηθεῖ σέ 3 ἀντίτυπα, νά μοῦ δοθοῦν γιά ὑπογραφή καί νά σταλοῦν». *Ἡ Σύντ.*

1) Ποιός εἶναι ὑπεύθυνος γι' αὐτό;

2) Τί συγκεκριμένα ἔκανε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο γιά τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ (τῆς 15 ἤ τῆς 17. XII. 1920)[181] πάνω στό ζήτημα αὐτό;

3) Πότε καί ἀπό ποιόν ἀποφασίστηκε, ὅπως ἐπίσης πότε καί ἀπό ποιόν ἀνακλήθηκε ἡ ἐντολή γιά τόν καταμερισμό τῶν βαγονιῶν μέ πετρελαιοδεξαμενές σέ διάφορες σιδηροδρομικές γραμμές;

4) Ποιά εἶναι ἡ κατανομή τῶν βαγονιῶν μέ πετρελαιοδεξαμενές αὐτή τή στιγμή κατά δίκτυο;

Ἄν εἶναι αὐτό πού ὑποδείχνεται στήν «μέ συνοπτικά στοιχεῖα ἔκθεσή» Σας (ἔγγραφο χωρίς ἡμερομηνία), (τό παρέλαβα στίς 29. III) στήν τελευταία στήλη τοῦ 1ου πίνακα («ὑπάρχουν στήν πραγματικότητα» *γιά ποιά ἡμερομηνία;)* τότε πῶς νά ἐξηγηθεῖ ἡ κυκλοφορία σέ 8 γραμμές (183 + 161 + 22 + 88 + 9 + 493 + 1405 + 194 =) *2 5 5 5* βαγονιῶν μέ πετρελαιοδεξαμενές, ἄν καί «καθήκοντα πλήρωσης» δέν ὑπάρχουν γι' αὐτές τίς γραμμές;

5) Θά ἦταν δυνατό νά μοῦ ὑποβληθοῦν πιό ὁλοκληρωμένα στοιχεῖα γιά τήν ὕπαρξη καί τήν *κυκλοφορία* τῶν βαγονιῶν μέ πετρελαιοδεξαμενές, χωρίζοντας τίς γραμμές σέ τρεῖς ὁμάδες καί *δίνοντας τά ἀποτελέσματα* * γιά τίς τρεῖς ὁμάδες:

(α) (1) γραμμές ἀπό τίς ὁποῖες μεταφέρεται πετρέλαιο ἀπό τό Βόλγα

(β) (2) » » » » » » » τόν Καύκασο (τό Γκρόζνι καί τό Μπακού)

(γ) (3) γραμμές ἀπό τίς ὁποῖες *δέν μεταφέρεται* πετρέλαιο;

6) Γιατί ἡ ταχύτητα τῶν πετρελαιοφόρων ἁμαξοστοιχιῶν ὑπολογίστηκε σέ 6 βέρστια τήν ὥρα; Ὑπάρχουν μήπως *τεχνικά* ἐμπόδια (καί ποιά) γιά τήν ἐπίτευξη ἀνώτατης ταχύτητας (π.χ. τῶν στρατιωτικῶν ἁμαξοστοιχιῶν); Ποιά ἦταν στή χώρα μας ἡ προπολεμική ταχύτητα; Ποιά εἶναι ἡ πραγματική ταχύτητα σ' ἐμᾶς τό 1920, ἐλάχιστη καί μέγιστη;

Παρακαλῶ νά μέ πληροφορήσετε, ποιά ἀπό τά ζητούμενα στοιχεῖα μποροῦν νά ὑποβληθοῦν ἀμέσως καί ποιά σέ προθεσμίες πιό σύντομες (σέ ποιές συγκεκριμένες προθεσμίες;);

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1931
στήν ἐφημερίδα
«Ζά ἰντουστριαλιζάτσιγιου», ἀρ. φύλ. 21

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Πόσο πετρέλαιο μεταφέρθηκε; κατά μῆνες; ἀριθμός βαγονιῶν μέ πετρελαιοδεξαμενές;

209

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ

Προτείνω νά ἀπαντήσετε κρυπτογραφικά

ἀπευθείας τηλεγραφικά

Στόν 'Ορτζονικίτζε

Πήραμε τό ἀπεγνωσμένο τηλεγράφημα τοῦ Ναριμάνοφ, τοῦ Μπουνιάτ-ζαντέ καί τοῦ Σερεμπρόβσκι, πού ὑποδείχνουν σωστά τήν ἀπόλυτη ἀδυναμία ἐπιστροφῆς τῆς 11ης στρατιᾶς στό πεινασμένο καί ξεγυμνωμένο 'Αζερμπαϊτζάν. Πάρτε τά πιό δραστήρια μέτρα γιά νά παραμείνει αὐτή ἡ στρατιά στή Γεωργία καί μέ κάθε θυσία νά ἐπισπευστεῖ ἡ μεταφορά σιτηρῶν ἀπό τό ἐξωτερικό μέ ἀνταλλαγή ἐκχωρήσεις στή Γεωργία, μαγγάνιο κ.ἄ. 'Απαντεῖστε γρήγορα.

Μέ ἐντολή τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου Λένιν

Οἱ ψῆφοι τῶν μελῶν τοῦ *Πολιτικοῦ Γραφείου*

ὑπέρ	*κατά*
Λένιν *	

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται ὁλόκηρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

210

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ

Κρυπτογραφικά

Στόν 'Ορτζονικίτζε

Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά δοθεῖ πάρα πολύ μεγάλη προσοχή στό ζήτημα πού δημιουργήθηκε χθές γιά τή στρατιά καί τίς ἐκχωρήσεις στή Γεωργία. 'Η κυβέρνηση τῶν μενσεβίκων τῆς Γεωργίας ἔκλεισε

* 'Υπόγραψαν ἐπίσης «ὑπέρ»: οἱ Μ. Ι. Καλίνιν, Λ. Μπ. Κάμενεφ, Β. Μ. Μόλοτοφ· λευκό ὁ Λ. Ντ. Τρότσκι. *'Η Σύντ.*

μιά σειρά ἐκχωρήσεις. Πρέπει μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις νά γίνει προσπάθεια νά ἀνανεωθοῦν αὐτές οἱ παλιές ἐκχωρήσεις, ὅσο μπορεῖ πιό γρήγορα καί μέ κάθε τρόπο νά γίνει προσπάθεια νά συναφθοῦν νέες γιά νά προμηθευτοῦμε τρόφιμα μέ τίς ἐκχωρήσεις. Δεῖξτε αὐτό στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Γεωργίας καί γνωστοποιεῖστε μου τήν ἀπάντησή της γρήγορα.

Λένιν

30/ΙΙΙ.

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

211

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ [182]

Ἐγώ εἶμαι μέ τήν πλειοψηφία:

1) Νά ἀνασταλεῖ ἡ διαταγή τοῦ Ἀρχιστράτηγου.

2) Νά ἀπαγορευτεῖ σ' αὐτόν δίχως ειδικές ἀποφάσεις τοῦ ΣΕΑ.

3) Νά ἀνατεθεῖ σ' αὐτόν νά ξεκαθαρίσει τή φρουρά τῆς Μόσχας, *ἐλαττώνοντάς* τη ἀριθμητικά καί *ἀνεβάζοντας* τήν ποιότητα.

30/ΙΙΙ. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

212

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΚ. Ι. ΠΕΤΡΟΒΣΚΙ ΚΑΙ Μ. Β. ΦΡΟΥΝΖΕ

Τηλεφωνογράφημα στό *Χάρκοβο*
Στούς Πετρόβσκι καί Φροῦνζε

Ὁ Πιατακόφ ἐπίμονα ζητάει ἀπό μένα νά συμβάλω στό νά δοθεῖ γιά γραμματέας στό Ντονμπάς ὁ Σεργκέι Σιρτσόφ ἀπό τήν Ὀδησσό. Ὁ Πιατακόφ κατηγορεῖ τήν ΚΕ τοῦ ΚΚ Οὐκρανίας γιά ἀπροθυμία νά δόσει τόν Σιρτσόφ μόνο ἀπό φόβο φραξιονισμοῦ, γιατί δῆθεν ὁ Σιρτσόφ εἶναι τροτσκιστής. Ὁ Πιατακόφ δηλώνει ὅτι οὔτε

αὐτός, οὔτε ὁ Σιρτσόφ ὑπόσχονται νά μήν ἐφαρμόζεται φραξιονιστική πολιτική. Ἐγώ δέν γνωρίζω τόν Σιρτσόφ, Σᾶς παρακαλῶ νά συγκεντρώσετε ὅλα τά στοιχεῖα καί νά μοῦ ἀπαντήσετε.

30/III. 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

213

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν!

Ἐγώ εἶμαι πέρα γιά πέρα σύμφωνος μαζί Σας [183]. Συντάξτε εἴτε ἀναθέστε νά συνταχθεῖ *σχέδιο* τέτιας ἐγκυκλίου (δέν θά γινόταν νά προστεθεῖ σ' αὐτήν ὁλόκληρη ἡ ὁμιλία τοῦ Ναριμάνοφ, εἴτε τουλάχιστο ἡ σύστασή της — αὐτό εἶναι χειρότερο, παρά ὅλα).

Ὑποβάλετέ το στήν ΚΕ.

Αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

214

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ [184]

σ. Τσιτσέριν! Κοιτάξτε το, παρακαλῶ, καί τηλεφωνεῖστε μου. Νά ἐγκριθεῖ; Ἄν ναί, θά ρωτήσω τόν Λεζάβα καί πρέπει νά σταλεῖ γρήγορα. Ἄν ὄχι, ποιές τροποποιήσεις νά προταθοῦν; Μιά φορά ὁ Βάντερλιπ ἔκανε ἤδη λάθος κι' ἐμεῖς πέσαμε πάνω στήν ἄρνηση τοῦ Χάρντινγκ [185]. Δέν θά ἦταν καλύτερα καί τώρα ἀκόμη νά περιορίσουμε, νά περικόψουμε τήν παράκλησή του; Ἄς ζητήσει στήν ἀρχή μόνο νά ἐπιτραπεῖ νά πᾶνε στήν Ἀμερική μαζί του, μέ τόν Βάντερλιπ, ρῶσοι «Russian technical assistants *;

Μήπως πρέπει νά προστεθεῖ στά ἐμπορεύματα oil **; Ἐξηγήθηκε στόν Βάντερλιπ ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε σέ θέση νά δόσουμε στούς

* — «ρῶσοι τεχνικοί βοηθοί». *Ἡ Σύντ.*

** — πετρέλαιο. *Ἡ Σύντ.*

ἀμερικανούς σέ ἐκχωρήσεις *ἀπέραντες* πετρελαιοφόρες ἐκτάσεις (Μπακού, Γκρόζνι, Ἔμπα, Οὐχτά) καί ὅτι μ' αὐτό ἡ Ἀμερική θά νικοῦσε τήν Ἀγγλία;

Τηλεφωνεῖστε, μόλις τό διαβάσετε.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

215

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Σιτηρά γιά τό Μπακού ὑπάρχουν (μόνο μέχρι τίς 3. IV). Νά γίνει ὑπόμνηση στόν *Χαλάτοφ:* εἶναι πάρα πολύ σοβαρό.

Γράφτηκε στό τέλος τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

216

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ

Κρυπτογραφικά

Στόν Κράσιν

Κι' ἐγώ φοβᾶμαι ὅτι ἄδικα θά σπαταλήσουμε ἤ θά ξοδέψουμε ὁλόκληρο τό μικρό μας χρυσό ἀπόθεμα. Γιά τήν οἰκονομία Ἐσεῖς εἶστε ὑπεύθυνος. Ἡ καλυτέρευση τῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν εἶναι ἐντελῶς ἀναγκαία. Γιά ἀνταλλαγή μέ σιτηρά πρέπει νά παραληφθεῖ σύντομα ὁρισμένο ἀπόθεμα ἐμπορευμάτων ἀπό τό ἐξωτερικό· αὐτό εἶναι πολιτικά ἀναγκαῖο· σκεφτεῖτε γι' αὐτό καί νά μέ πληροφορεῖτε συχνότερα.

Λένιν

Γράφτηκε τό Μάρτη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

217

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Ι. ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ

Τό ζήτημα **καί** θεωρητικά ἔχει ἐνδιαφέρον:
ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία **κρατάει**

	φάμπρικες
τήν υλική	σιδηροδρόμους
βάση	ἐξωτερικό ἐμπόριο

Ἀποτέλεσμα: στά χέρια της ἔχει τό **ἐμπορικό ἀπόθεμα** καί τή *χοντρική* μεταφορά του (μέ τούς σιδηροδρόμους).

Τί κάνει ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία μ' αὐτό τό ἀπόθεμα;
Τό πουλάει

(α) στούς ἐργάτες καί στούς ὑπαλλήλους γιά χρήματα ἤ γιά τή δουλιά τους χωρίς χρήματα,

(β) στούς ἀγρότες *γιά σιτηρά.*

Πῶς τό πουλάει; Μέσω ποιοῦ;
Μέσω *τοῦ μεσίτη* (*=ἐμπόρου*) γιά μεσιτικό ποσοστό.

Δείχνει προτίμηση στούς συνεταιρισμούς (προσπαθώντας νά ὀργανωθεῖ σ' αὐτούς ὅλος χωρίς ἐξαίρεση ὁ πληθυσμός).

Γιατί αὐτό εἶναι *ἀδύνατο νά γίνει;* Μά αὐτό εἶναι *καπιταλισμός* + σοσιαλισμός.

Γράφτηκε τό Μάρτη — Ἀπρίλη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. IV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

218

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Σύντρ. Κρζιζανόβσκι,

Πρῶτο καθῆκον:

Νά μελετήσετε τό ἐπισυναπτόμενο [186] (νά ἀναθέσετε στόν εἰδικό γιά τά καύσιμα) σέ σύνδεση μέ ὅλα ὅσα πραγματοποιήσαμε σχετικά μέ τήν Ἀλγκέμπα καί *γρήγορα* νά ὑποβληθοῦν στό ΣΕΑ γνώμη καί πρόταση [187].

Ἕνα ἀντίγραφο νά μοῦ ἐπιστραφεῖ.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 1 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

219

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Π. ΣΕΡΕΜΠΡΟΒΣΚΙ

2. IV. 1921.

σ. Σερεμπρόβσκι!

Σᾶς στέλνω μερικά ὑλικά γιά τίς ἐκχωρήσεις πετρελαίου. Ἤθελα νά τά στείλω μέ τόν σ. Καμίνσκι, ὅμως αὐτός, δυστυχῶς, ἐξαιτίας τῆς βαριᾶς ἀρώστιας του, χρειάστηκε νά θεραπευτεῖ ἐδῶ.

Εἶναι πάρα πολύ σοβαρό νά κατανοήσουν οἱ σύντροφοι τοῦ Μπακοῦ τή *σωστή* ἀντίληψη γιά τίς ἐκχωρήσεις (πού ἐνέκρινε τό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος, δηλ. ὅτι εἶναι *ὑποχρεωτική* γιά τά μέλη τοῦ Κόμματος). Εἶναι πάρα πολύ ἐπιθυμητό τό ¼ τοῦ Μπακοῦ (μπορεῖ καί 2/4) νά δοθεῖ στούς ἐκδοχεῖς (μέ ὅρους βοήθειας ἀπό τό ἐξωτερικό καί μέ τρόφιμα καί μέ βιομηχανικό ἐξοπλισμό *πάνω* ἀπό ποσά πού εἶναι ἀπαραίτητα σ' αὐτούς *). *Μόνο* τότε ὑπάρχει ἐλπίδα μέ τά ὑπόλοιπα ¾ (εἶτε 2/4) νά *φτάσουμε* (καί ἔπειτα νά ξεπεράσουμε) τό σύγχρονο προχωρημένο καπιταλισμό. Κάθε ἄλλη ἀντίληψη ἀνάγεται στήν πιό ἐπιβλαβή ἀνοησία «θά τόν νικήσουμε εὔκολα», «θά τά καταφέρουμε μόνοι μας» κτλ., πού γίνεται πιό ἐπικίνδυνη, ὅσο συχνότερα κρύβεται κάτω ἀπό «καθαρά κομμουνιστικά» στολίδια.

Ἄν σέ Σᾶς στό Μπακού ὑπάρχουν ἀκόμη ἴχνη (ἔστω καί τά πιό μικρά) αὐτῶν τῶν πολύ βλαβερῶν ἀντιλήψεων καί προκαταλήψεων (ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί στή διανόηση), γράψτε μου ἀμέσως: ἀναλαμβάνετε μόνος σας νά τσακίσετε αὐτές τίς προκαταλήψεις καί νά πετύχετε τή *νομοταγέστατη* ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου (γιά τίς ἐκχωρήσεις), ἤ χρειάζεται ἡ βοήθειά μου. Βάλτε το καλά καί Σεῖς καί ὅλοι στό μυαλό σας: «οἱ ἐκχωρήσεις εἶναι πάρα πολύ ἐπιθυμητές. Δέν εἶναι τίποτε ἄλλο βλαβερότερο καί καταστρεπτικότερο γιά τόν κομμουνισμό ἀπό τήν κομμουνιστική καυχησιολογία — θά τά καταφέρουμε μόνοι μας».

Τώρα πού ὑπάρχει τό Μπατούμ πρέπει μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις νά δουλέψουμε ἐντατικά γιά τήν πιό γρήγορη ἀνταλλαγή πετρελαίου στό ἐξωτερικό μέ βιομηχανικό ἐξοπλισμό.

---

* Χθές εἶχα τηλεγράφημα ἀπό τόν Κράσιν σέ ἀπάντηση στά σχέδια πού στάλθηκαν γιά τούς ὅρους τῶν ἐκχωρήσεων: «βασικά εἶναι παραδεκτό». Καί ὁ Κράσιν *γνωρίζει* αὐτό τό ζήτημα ὄχι ἀπό τίς κομμουνιστικές μπροσουρίτσες!

Γιά τό σκοπό αὐτό ἡ ἐπαρχία τοῦ Μπακοῦ χρειάζεται μιάν ὁρισμένη αὐτοτέλεια. Ἂν δέν τήν ἔχετε, τηλεγραφεῖστε ἐπακριβῶς, ἐμεῖς θά σᾶς τή χορηγήσουμε [188].

Διατυπῶστε σωστές προτάσεις — στεῖλτε τις στό ΣΕΑ τηλεγραφικά καί ταχυδρομικά. Εἶναι ἀπαραίτητο νά γίνει οἰκονομικό κέντρο περιοχῆς, πού νά εὐθύνεται γιά τό Μπακού + Μπατούμ κτλ., νά χειρίζεται τίς ὑποθέσεις πρωτόβουλα, γρήγορα, χωρίς κωλυσιεργία.

Ἐμεῖς ἀπό δῶ δέν θά σᾶς βοηθήσουμε, οἱ ἴδιοι εἴμαστε φτωχοί. Ἐσεῖς πρέπει νά μᾶς βοηθήσετε, ἀγοράζοντας ἀπό τό ἐξωτερικό ὅ,τι χρειάζεται μέ ἀνταλλαγή σέ πετρέλαιο καί στά προϊόντα του.

Περιμένω ἀπάντηση: σύντομη μέ τόν τηλέγραφο («τό γράμμα τῆς 2/IV τό ἔλαβα, ὁσοναφορᾶ τίς ἐκχωρήσεις προκαταλήψεις ὑπάρχουν, δύσκολα (εἴτε εὔκολα) εἶναι δυνατό νά ὑπερνικηθοῦν, ὁσοναφορᾶ τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέ τό ἐξωτερικό καί τό κέντρο περιοχῆς θά κάνουμε εἴτε κάνουμε τοῦτο καί ἐκεῖνο») καί λεπτομερειακά μέ τό ταχυδρομεῖο.

Οἱ κανονικές σχέσεις μέ τό ΣΕΑ εἶναι ὁπωσδήποτε ἀπαραίτητες. Αὐτό εἶναι τό κύριο.

Ἀκόμη ἕνα ζήτημα: στό Μπακού μπαίνει μήπως σωστά τό ζήτημα γιά τό πετρέλαιο ἀπό τήν ἄποψη συντονισμοῦ διαφόρων πλευρῶν τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας; Πραγματικά ἡ ἀκρινή περιοχή εἶναι πολύ πλούσια: ἔχει δάση, ἡ γῆ εἶναι καρποφόρα (ὅταν ποτιστεῖ) κτλ. Ἀντλοῦμε νερό (μαζί μέ τό πετρέλαιο) καί χρησιμοποιοῦμε αὐτό τό νερό γιά πότισμα, πού θά μᾶς ἔδινε τεράστια σοδιά σανοῦ, ριζιοῦ, βαμβακιοῦ; Χρησιμοποιοῦμε τό «βοριά» γιά τούς ἀεροκινητῆρες; Ὅμως τό κύριο εἶναι βέβαια τά τρόφιμα, ἡ ἄρδευση. Μπορεῖ μήπως νά ἀναπτυχθεῖ ἡ βιομηχανία πετρελαίου, χωρίς τήν ἀνάπτυξη τῆς ἄρδευσης καί τῆς γεωργίας γύρω ἀπό τό Μπακού; Σκέπτεται καί δουλεύει κανείς γι' αὐτά ὅπως πρέπει; Τί γίνεται μέ τό ἀγγλικό σχέδιο ἄρδευσης;

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς

Λένιν

Στάλθηκε στό Μπακού

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

220

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Β. Β. ΣΜΙΝΤ, Λ. ΝΤ. ΤΡΟΤΣΚΙ, Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ, Α. Ι. ΡΙΚΟΦ, Μ. Π. ΤΟΜΣΚΙ, Α. ΓΚ. ΣΛΙΑΠΝΙΚΟΦ

2. IV. 1921.

Πρός τούς σ. Σμίντ, Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐργασίας
Τρότσκι, Λαϊκό ἐπίτροπο Στρατιωτικῶν
Τσιουρούπα, Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ
Ρίκοφ, ΑΣΛΟ
Τόμσκι, ΠΚΣΣ
σ. Σλιάπνικοφ, σάν πρωτοστάτη
τῆς δοσμένης πρότασης

Σᾶς παρακαλῶ νά συγκληθεῖ σύσκεψη τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων πού ἀναφέρονται παραπάνω (+ ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΚΣΣ) εἴτε εἰδικῶν ἐξουσιοδοτημένων ἀπ' αὐτούς προσώπων σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐξυγίανσης τῶν φάμπρικων καί ἐργοστασίων, ἐλαττώνοντας τόν ἀριθμό τῶν τροφοδοτούμενων προσώπων καί τῶν μή παραγωγικά ὑπολογιζόμενων στό ἐργοστάσιο ἐργατῶν (ἀπό ἀγρότες, ἐπιστρατευόμενους στρατιῶτες κτλ.)· ὁ ἐπισιτισμός πρέπει νά διατηρηθεῖ ἕνα ὁρισμένο διάστημα γιά τήν κάθε ἐπιχείρηση στήν προηγούμενη ποσότητα γιά τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας.

Ἡ προθεσμία ἀποπεράτωσης τῶν ἐργασιῶν τῆς σύσκεψης πρέπει νά εἶναι σύντομη, συγκεκριμένα: ἐπιθυμητό τήν Τρίτη, 5/IV. 1921 τό πρωί (κατά τίς 12 ἡ ὥρα) νά ὑποβληθεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ.

Ὑπεύθυνος γιά τή σύγκληση εἶναι ὁ σ. Σμίντ [189].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

221

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Π. ΣΕΡΕΜΠΡΟΒΣΚΙ

Στόν πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς πετρελαίου Σερεμπρόβσκι

Πῆρα τήν ἀναφορά σας γιά τήν ἔναρξη τῆς ναυσιπλοΐας στίς 5/IV. Παρακαλῶ νά μεταδοθεῖ ὁ χαιρετισμός μου στόν Πετρελαιοφόρο στόλο.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη 1921
Στάλθηκε στό Μπακού

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

222

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ [190]

σ. Ποκρόβσκι! Σᾶς τό στέλνω *γιά νά πάρετε γνώση*. *Ἐμπιστευτικά*. Γράψτε μέ δυό λέξεις τή γνώμη Σας. Ὁ ἐπιστολογράφος εἶναι παλιός μπολσεβίκος (ἀπό τό 1903), δέν ξέρω ὅμως ἄν εἶναι ἐντελῶς κατάλληλος σάν καθηγητής. Ὑποθέτω ὡστόσο ὅτι εἶναι. Εἰλικρινεῖς ὑπάρχουν λίγοι, κι' αὐτός εἶναι τέτιος. ΝΒ: ἡ γνώμη του γιά τόν Βόλγκιν;

4/IV. Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

223

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ

Κρυπτογραφικά

Στόν Ὀρτζονικίτζε

Ἡ ἀπάντησή Σας εἶναι λειψή καί ἀσαφής [191]. Παρακαλῶ, νά μάθετε λεπτομέρειες ἀπό τήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Γεωργίας. Πρῶτο, ἄν ἡ Σοβιετική κυβέρνηση τῆς Γεωργίας ἐπικύρωσε τήν

ἐκχώρηση στούς ἰταλούς τῶν μεταλλείων Τκβαρτσέλι, πότε, μέ ποιούς ὅρους, ἀναφέρετε σύντομα τηλεγραφικά, πιό λεπτομερειακά μέ γράμμα. Δεύτερο, ὁσοναφορᾶ τά μεταλλεῖα μαγγανίου στήν Τσιατούρα: ἄν μετέτρεψαν τούς γερμανούς-ἰδιοκτῆτες σέ ἐνοικιαστές εἴτε σέ ἐκδοχεῖς, πότε, μέ ποιούς ὅρους. Εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο, ἄν σέ αὐτά καί σέ ἄλλα ζητήματα δίνονταν οἱ πιό γρήγορες λύσεις. Αὐτό ἔχει πολύ μεγάλη σημασία καί γιά τή Γεωργία καί γιά τή Ρωσία, γιατί οἱ ἐκχωρήσεις, ἰδιαίτερα μέ τήν Ἰταλία καί τή Γερμανία, εἶναι ὁπωσδήποτε ἀναγκαῖες, ὅπως καί ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέ πετρέλαιο, σέ μεγάλη κλίμακα μ' αὐτές τίς χῶρες καί ἔπειτα καί μέ ἄλλες.

Παρακαλῶ, νά μέ κρατᾶτε ἐνήμερο γιά τά μέτρα τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Γεωργίας.

5/IV. 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

224

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

Πρός τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ σ. Ρίκοφ

Παράκληση ὅπως ἐπειγόντως δοθεῖ λύση στά παρακάτω ζητήματα τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης:

1. Γιά τήν πριμοδότηση σέ εἶδος τῶν ἐργοστασίων πού κατασκευάζουν ἐξοπλισμό γιά τή Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης (βλ. τό γράμμα τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης πρός τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ, ἀρ. 1252 τῆς 26/III.)·

2. Γιά τή χορήγηση δικαιώματος στή Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης ἐκτέλεσης προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν γιά τό νοικοκυριό τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης στό σταθμό «Ἐλεκτροπερεντάτσα» ἐργολαβικά, ὅπως ἔχει ἤδη ἐπιτραπεῖ μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας γιά τό σταθμό «Ἐλεκτροπερεντάτσα» (βλ. τό γράμμα τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης πρός τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ, ἀρ. 1329 τῆς 31/III)·

3. Γιά τήν ἀναφορά παραπόνων τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα τῶν ὑπεύθυνων συνεργατῶν τοῦ ΑΣΛΟ τῆς 22/III, σύμφωνα μέ τήν ὁποία γιά τούς ὑπεύθυνους συνεργάτες τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης, ἀπό 100 μερίδες πού παραχώρησε στή Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισι-

τισμοῦ, περικόπηκαν 27 μερίδες (βλ. τό γράμμα τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης πρός τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ, ἀρ. 1347 τῆς 31/ΙΙΙ)·

μέ τέτιο ὑπολογισμό, ὥστε, ἄν χρειαστεῖ, μπορεῖ νά τά φέρουμε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας στίς 6 τοῦ Ἀπρίλη [192].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Λένιν

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

225

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Γκ. Μ.!

Ἐπιστρέφω τήν ὁμιλία Σας [193].

Ἡ κύρια ἔλλειψή της εἶναι: περιέχει πάρα πολλά γιά τόν ἐξηλεκτρισμό καί πάρα πολύ λίγα γιά τά *τρέχοντα* οἰκονομικά σχέδια.

Δέν τονίστηκε ὅσο χρειάζεται τό κύριο.

Ὅταν ἐγώ εἶχα μπροστά μου κάτι «ἐξυπνάκηδες» κομμουνιστές, πού χωρίς νά ἔχουν διαβάσει τό βιβλίο «Σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ» καί χωρίς νά ἔχουν καταλάβει τή σημασία του, φλυαροῦσαν καί ἔγραφαν ἀνοησίες γιά τό σχέδιο γενικά, θά ἔπρεπε νά τούς χώσω στή μύτη αὐτό τό βιβλίο, γιατί ἄλλο σχέδιο δέν ὑπάρχει καί οὔτε μπορεῖ νά ὑπάρχει *.

Ἄν εἶχα μπροστά μου τούς ἀνθρώπους πού *ἔγραψαν* αὐτό τό βιβλίο, *δέν* θά τούς ἔχωνα στή *μύτη* αὐτό τό βιβλίο, ἀλλά *(πέρα ἀπ' αὐτό)* τά ζητήματα τῶν *τρεχόντων* οἰκονομικῶν σχεδίων.

Ἀσχοληθεῖτε μ' αὐτά τώρα, κύριοι καθηγητές! Ὁ ἐξηλεκτρισμός Σας εἶναι in allen Ehren! ** Τοῦ ἀνήκει τιμή, σεβασμός. Βγάλαμε τήν 1η ἔκδοση. Θά τή διορθώσουμε, θά ἐκδόσουμε 2η. Οἱ εἰδικοί κάποιας ὑποεπιτροπῆς θά συντάξουν μιά ντουζίνα διατάγματα καί ἀποφάσεις γιά τή διδασκαλία τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καί τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ κτλ. Ἐμεῖς αὐτό θά τό ἐγκρίνουμε.

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 339-347. *Ἡ Σύντ.*

** — σέ μεγάλη ὑπόληψη. *Ἡ Σύντ.*

Ἡ Κρατική ἐπιτροπή γενικοῦ σχεδίου *δέν* θά πρέπει αὐτή τή στιγμή νά ἀσχολεῖται μ' αὐτό, ἀλλά νά καταπιαστεῖ μέ ὅλες της τίς δυνάμεις μέ τά *τρέχοντα* οἰκονομικά σχέδια.

Γιά τά καύσιμα *σήμερα*. Γιά τό 1921. Τώρα, τήν ἄνοιξη.

Νά συγκεντρωθοῦν παλιοπράγματα, ἀπορίματα, ἀχρησιμοποίητα ὑλικά. Νά χρησιμοποιηθοῦν *γιά* ἀνταλλαγή μέ σιτηρά.

καί τά παρόμοια.

Αὐτό πρέπει νά *«τούς»* χώσουμε κάτω ἀπό τή μύτη. Γι' αὐτό πρέπει νά στρωθοῦν στή δουλιά. Αὐτή τή στιγμή. Σήμερα.

1-2 ὑποεπιτροπές γιά τόν ἐξηλεκτρισμό,

9-8 ὑποεπιτροπές γιά τά τρέχοντα οἰκονομικά σχέδια. Νά πῶς πρέπει νά κατανεμηθοῦν οἱ δυνάμεις τό 1921.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 29 τοῦ Μάη 1924 στήν ἐφημερίδα «Τρούντ», ἀρ. φύλ. 120

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

226

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

Πρός τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ, σύντρ. Ρίκοφ
Ἀντίγραφο: *στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου*
Ἀντίγραφο: *στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν*
Ἀντίγραφο: *στήν ΠΕΕ*
Ἀντίγραφο: *στή Γενική Διεύθυνση τύρφης*

Ὁ σ. Ράντσενκο παρακαλεῖ:

1) νά τακτοποιηθεῖ ἡ ἀποστολή 10 συνεργατῶν τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης τύρφης (μέ τήν ἐγγύηση τῶν σ. *Ράντσενκο* καί *Σμίλγκα)* στή Φιλλανδία, Σουηδία, Δανία καί στόν Καναδά γιά νά γνωριστοῦν μέ τήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς στήν ἐξόρυξη τύρφης·

2) νά ἐγκριθεῖ γι' αὐτό τό σκοπό τό ἀπαραίτητο ποσό χρημάτων·

3) ἡ ἀποστολή νά ὀργανωθεῖ ἔτσι, πού τήν 1η τοῦ Μάη νά ἀναχωρήσουν τρεῖς ἄνθρωποι καί οἱ ὑπόλοιποι τήν 1η τοῦ Ἰούνη.

Παρακαλῶ νά προωθηθεῖ αὐτή ἡ ὑπόθεση ἐπειγόντως, ἀλλά νά ὑποχρεωθεῖ ἡ Γενική Διεύθυνση τύρφης μετά τήν ἀποπεράτωση τῆς ἀποστολῆς νά ὑποβάλει λεπτομερή ἔκθεση γιά τή δουλιά πού ἔγινε.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

P. S. Ἐπιμένω στήν ἀνάγκη νά ἐπιταχυνθεῖ ἐξαιρετικά αὐτή ἡ ὑπόθεση καί ὁπωσδήποτε νά μέ ἐνημερώσετε γιά τήν *πραγματική* ἐκπλήρωση.

Λένιν *

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

227

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ

Πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου σ. Λεζάβα
Ἀντίγραφο: *στή Γενική Διεύθυνση τύρφης*

Ἐπικυρῶστε τήν ἐντολή πρός τούς ἀντιπροσώπους μας στή Φιλλανδία, Σουηδία, Δανία, Γερμανία, Ἀγγλία νά ἀγοράσουν χωρίς καθυστέρηση τά πιό καινούργια ** βιβλία πού ἔχουν σχέση μέ τήν τύρφη, ὅπως καί ὅσα πρόκειται νά ἐκδοθοῦν καί νά σταλοῦν διαμέσου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου ἀποκλειστικά στή Γενική Διεύθυνση τύρφης.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 24 τοῦ Νοέμβρη 1963 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 328

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

---

* Τό ὑστερόγραφο γράφτηκε ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

** Τή λέξη «τά πιό καινούργια» τήν πρόσθεσε ἰδιόχειρα ὁ Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

228

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Ι. ΟΥΛΙΑΝΟΦ

Στόν Ντμίτρι Ἰλίτς Ο ὐ λ ι ά ν ο φ

Ὁ Γκούμπκιν (Γενική Διεύθυνση πετρελαίου) καί ὁ Λόμοφ (μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ) μοῦ ζητοῦν νά ὑποστηρίξω τήν παράκλησή τους, πράγμα πού κάνω:

Νά παρασχεθεῖ βοήθεια στό γεωλόγο *Μουσκέτοφ* (πού εἶναι διευθυντής τοῦ Ἰνστιτούτου μεταλλειολογίας Πετρούπολης) νά μεταφέρει τή μητέρα του ἀπό τήν Κριμαία, ὅπου αὐτή ὑφίσταται μεγάλες στερήσεις.

Ἄν χρειάζεται, τηλεγράφησέ μου, κι' ἐγώ θά στείλω ἀπό δῶ καί ὅ,τι ἄλλο τηλεγράφημα χρειαστεῖ.

Χαιρετισμούς!

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

229

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

σ. Κάμενεφ! Σᾶς τό στέλνω γιά πληροφόρηση. Ὁ ἴδιος δέν τό διάβασα [194].

ΝΒ: **Πολύ** βιαστήκαμε, βιαστήκαμε ἄσκοπα μέ τό νόμο γιά τήν πριμοδότηση σέ εἶδος μέ τή μορφή προϊόντων φάμπρικων μέ σκοπό τήν ἀνταλλαγή [195]. Θά θυμηθεῖτε τά λόγια μου: *ἐδῶ* ἡ βιασύνη εἶναι βλαβερή καί δέν θά καταλήξει σέ καλό.

Μπορεῖ καί *π ρ έ π ε ι ἀκόμη* νά κάνουμε ὅλες καί τίς κάθε εἴδους **ἀναβολές** καί **περιορισμούς** αὐτοῦ τοῦ μέτρου.

Διαφορετικά θά βροῦμε τόν μπελά μας (καί περισσότερο ἀπ' ὅλους Ἐσεῖς, γιατί οἱ ἐργάτες *Ἐ σ ᾶ ς* θά ἀναθεματίζουν γιά «ἐξαπάτηση»).

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

230

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

Ἀποφασίστηκε στήν ΚΕ.
Ἄς ὑποβάλλουν τά παράπονά τους στήν ΚΕ [196].

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

231

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

σ. Τσιουρούπα! Δέν θά μπορούσατε «νά πάρετε μαζί Σας» στή Γερμανία τήν Ἑλένα Φιόντοροβνα Ροζμιρόβιτς; Ὁ Νικολάι Βασίλιεβιτς Κριλένκο ἀνησυχεῖ πολύ γιά τήν ἀρώστια της. Ἐδῶ εἶναι δύσκολο νά θεραπευτεῖ. Οἱ γερμανοί θά τήν κάνουν καλά. Λένε ὅτι δέν θέλει νά ἀφήσει τά παιδιά. Μά, πρῶτο, μπορεῖ καί τά παιδιά νά σταλοῦν μαζί της. Καί δεύτερο, δέν ἐπιτρέπεται γιά 2-3 μῆνες νά ριψοκινδυνεύσει.

Προσπαθεῖστε νά τήν πείσετε. Ἄν θεωρεῖτε χρήσιμο καί κατάλληλο, στεῖλτε της κι' αὐτό τό σημειωματάκι.

Κατά τή γνώμη μου, θά ἔπρεπε φαίνεται νά συλληφθεῖ καί σταδιακά νά σταλεῖ στή Γερμανία στό θεραπευτήριο.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 7 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

232

ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) [197]

Τάσσομαι ὁλοκληρωτικά μέ τό μέρος σας καί ἔνθερμα συνηγορῶ γιά τήν ἀπόφαση, πού *ὑποχρεώνει* τήν Ε. Φ. Ροζμιρόβιτς νά ἀναχωρήσει γιά τή Γερμανία ἀκριβῶς μ' αὐτή τήν ὁμάδα. Ἐπιβεβαιώνω ἀπό τήν *προσωπική μου* πείρα καί *τῆς ΚΕ τοῦ 1912-1913* ὅτι τό στέλεχος αὐτό εἶναι πολύ σημαντικό καί πολύ-

τιμο γιά τό Κόμμα. Ἡ ἀρώστια αὐτή εἶναι βαριά καί εἶναι ἀμφίβολο, ἄν μπορεῖ νά θεραπευτεῖ στή Ρωσία.

7/IV. 1921. *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

233

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠ. ΧΑΛΑΤΟΦ

σ. Χαλάτοφ! Διαβάστε το καί ἐπιστρέψτε το μέ τή γνώμη σας. Δέν θά μποροῦσε νά γίνει κάτι; Μιλεῖστε μέ τόν Φρούμκιν μέ τήν ἀπευθείας γραμμή [198].

Λένιν

7/IV.

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ 'Απρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

234

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ, Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ, Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

8. IV. 1921.

Στούς σ. σ. *Λουνατσάρσκι, Ποκρόβσκι καί Λίτκενς*

Αὐξάνουν τά συμπτώματα πού δείχνουν ὅτι οἱ δουλιές στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας, ὁσοναφορᾶ τή συστηματικότητα καί τό σχεδιασμό τῆς δουλιᾶς, δέν βελτιώνονται, παρά τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ * καί τά εἰδικά καθήκοντα τῆς ΚΕ κατά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας [199].

Πότε θά γίνει ἡ ἐπεξεργασία τοῦ βασικοῦ σχεδίου δουλιᾶς; Ποιά ζητήματα θά μποῦν σ' αὐτό τό σχέδιο; Τέτια, ὅπως εἶναι ἡ σύνταξη σχολικῶν βιβλίων — τά ὑποδειγματικά σχολεῖα — τό δίκτυο βιβλιοθηκῶν καί ἡ χρησιμοποίησή τους — ἡ λογοδοσία τῶν δασκάλων — τά προγράμματα διδασκαλίας, διαλέξεων, σχολικῶν μαθημάτων —

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἐκδ., τόμ. 42ος, σελ. 319-321. *Ἡ Σύντ.*

ὁ ἔλεγχος γιά τό βαθμό πραγματικῆς ἐκπλήρωσης τοῦ προγράμματος καί τῆς πορείας τῶν σχολικῶν μαθημάτων;

Ἤ ἄλλα ζητήματα; Ποιά;

Ποιά ζητήματα κρίθηκαν τά πιό βασικά, μέ προτεραιότητα;

Ὑπάρχουν μήπως ἀποφάσεις γι' αὐτά; Ποιά μέτρα πάρθηκαν γιά τή συστηματική ἐπίβλεψη τῆς ἐκτέλεσης;

Ζητῶ σύντομη ἀπάντηση.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

235

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ [200]

1

Σύντρ. Κρζιζανόβσκι!

Ζητῶ τή γνώμη Σας (εἴτε *εἰδικοῦ* ἀπό τήν ΓΚΟΕΛΡΟ) μέ δυό λέξεις γιά 2 σημεῖα:

1) ×

2) ⨳ Ἰδιαίτερη ἐπιτροπή; Θά εἶναι μήπως ἀναγκαία; Θυμᾶμαι καλά ὅτι πρίν ἀπό τόν πόλεμο διάβασα γιά τήν *περίφημη* ἀνάπτυξη τῶν ἀεροκινητήρων καί ὅτι ἐκεῖ ἐπιτεύχθηκαν θαυμάσιες ἐπιτυχίες. Δέν θά γινόταν νά ζητηθεῖ ἀπό ειδικό *ἀκριβής πληροφόρηση*: νά ὑποδειχτεῖ ἡ βιβλιογραφία, ἰδιαίτερα ἡ γερμανική; Καί στήν ἀρχή νά μελετηθεῖ (στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου).

8/IV. *Λένιν*

2

Σύντρ. Κρζιζανόβσκι!

Μέ δυό λέξεις τή γνώμη Σας, παρακαλῶ.

8/IV. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

236

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ!

Προσπαθεῖστε νά τούς βοηθήσετε πρακτικά καί πέστε μου τό ἀποτέλεσμα [201].

8/IV. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ 'Απρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

237

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΒΟΡΟΒΣΚΙ

Κρυπτογραφικά

Στόν Βορόβσκι

Χρειάζεται νά ἐξετάσω τά ζητήματα τῶν ἰταλῶν σοσιαλιστῶν, ὅμως νά τά διαβάσω ὅλα δέν ἔχω καιρό. Παρακαλῶ νά δοθεῖ ἐντολή νά ἐπιλεγοῦν τά πιό βασικά ντοκουμέντα ὅλων τῶν κομμάτων στό πρωτότυπο, ἰδιαίτερα γιά τούς ὀπαδούς τοῦ Τουράτι, καί νά μοῦ σταλοῦν μέχρι τά μέσα τοῦ Μάη. Ἐλέγξετε προσωπικά.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ 'Απρίλη 1921
Στάλθηκε στή Ρώμη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

238

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ

Τά σημειωμένα μέ μπλέ νά κρυπτογραφηθοῦν *

Στόν Ὀρτζονικίτζε

Πῆρα τό κρυπτογράφημά Σας γιά τήν ἀπελπιστική ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς Ὑπερκαυκασίας. Πήραμε μιά σειρά μέτρα, δόσαμε μικρή ποσότητα χρυσοῦ στήν Ἀρμενία, ἐπικυρώσαμε κάθε λογῆς

* Στό χειρόγραφο μέ μπλέ μολύβι ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε τά παρακάτω σημεῖα τοῦ τηλεγραφήματος: «γιά τήν ἀπελπιστική ἐπισιτιστική κατάσταση... δέν μπορούμε νά βοηθήσουμε «καί» στίς ἐκχωρήσεις, ἰδιαίτερα στή Γεωργία». *Ἡ Σύντ.*

ἐντολές πρός τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Ὅμως εἶμαι ὑποχρεωμένος νά προειδοποιήσω ὅτι ἐμεῖς ἐδῶ ἔχουμε μεγάλη φτώχια καί δέν μποροῦμε νά βοηθήσουμε. Ἀπαιτῶ ἐπιτακτικά νά συγκροτηθεῖ οἰκονομικό ὄργανο τῆς περιοχῆς γιά ὁλόκληρη τήν Ὑπερκαυκασία, νά ριχτεῖτε μέ ὅλες σας τίς δυνάμεις στίς ἐκχωρήσεις, ἰδιαίτερα στή Γεωργία, νά γίνει προσπάθεια νά ἀγοραστεῖ ἔστω καί ἀπό τό ἐξωτερικό σπόρος, νά προωθηθεῖ ἡ ἄρδευση στό Ἀζερμπαϊτζάν μέ τή βοήθεια τῶν πόρων τοῦ Μπακοῦ γιά νά ἀναπτυχθεῖ ἡ γεωργία καί ἡ κτηνοτροφία, καί ἐπίσης νά γίνει προσπάθεια νά ἀναπτυχθεῖ ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέ τό Βόρειο Καύκασο. Ἀφομοιώσατε ἄραγε Σεῖς καί οἱ γεωργιανοί σύντροφοι τή σημασία τῆς νέας μας πολιτικῆς σχετικά μέ τό φόρο σέ εἶδος; Διαβάστε τους αὐτό καί νά μέ ἐνημερώνετε συχνότερα, διαβάστε τό γράμμα στόν Σερεμπρόβσκι στό Μπακού *.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό βιβλίο τοῦ Μ. Ντ. Ὀραχελασβίλι. «Ὁ Λένιν καί ἡ ΣΟΣΔ τῆς Ὑπερκαυκασίας (ὑλικά)». Τιφλίδα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

239

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Στόν Ἀνατόλι Βασίλιεβιτς *Λουνατσάρσκι*

Ἀντίγραφο στή Γενική Διεύθυνση τύρφης

Γιά νά αὐξήσουμε τήν ἐξόρυξη τύρφης, πρέπει νά ὀργανωθεῖ πλατιά ἡ προπαγάνδα μέ προκηρύξεις, φυλλάδια, κινητές ἐκθέσεις, κινηματογραφικές ταινίες, ἔκδοση βιβλίων· νά καθιερωθεῖ ὑποχρεωτικό μάθημα στά σχολεῖα καί στά ἀνώτατα τεχνικά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα γιά τήν ἐξόρυξη τύρφης, νά συγγραφοῦν ἐγχειρίδια, νά ὀργανώνονται κάθε χρόνο ἐκδρομές στό ἐξωτερικό.

Συγκεκριμένα χρειάζεται 1) νά ἀνατεθεῖ στό Κρατικό ἐκδοτικό νά ἐκτυπώσει ὥς τίς 15 τοῦ Ἀπρίλη τήν μπροσούρα «Τύρφη» σέ 100 000 ἀντίτυπα σέ ἑνάμιση φύλλο, πού ἔδοσε ἡ Γενική Διεύθυνση τύρφης στίς 8 τοῦ Φλεβάρη αὐτῆς τῆς χρονιᾶς στό Τμῆμα διαφώτισης στόν σ. Μορντβίνκιν καί νά παρθοῦν γιά ἐκτύπωση ἀπό τή Γενική Διεύθυνση τύρφης ἀκόμη τρεῖς μπροσοῦρες καί προκηρύξεις,

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 219. *Ἡ Σύντ.*

ἔτσι πού νά ἐκδοθοῦν ὥς τήν 1η τοῦ Μάη. Πρέπει νά δοθοῦν στή Γενική Διεύθυνση τύρφης 15 000 μπροσοῦρες γιά διάδοση.

2) Νά ἀνατεθεῖ στό τμῆμα κινηματογραφίας μέ τήν καθοδήγηση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης τύρφης νά γυρίσει στή διάρκεια τοῦ Μάη 12 ταινίες ἐξόρυξης τύρφης (γιά τή Ρωσία, τήν Οὐκρανία, τά Οὐράλια, τή Λευκορωσία καί τή Σιβηρία).

3) Νά ἀνατεθεῖ στή Γενική Διεύθυνση ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης μαζί μέ τή Γενική Διεύθυνση τύρφης ὥς τήν 1η τοῦ Ἰούνη νά ἐπεξεργαστοῦν σχέδιο ὑποχρεωτικοῦ μαθήματος στά σχολεῖα καί στά ἀνώτερα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα γιά τήν ἐξόρυξη τῆς τύρφης.

Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ στείλετε ἀντίγραφα τῶν διαταγῶν Σας καί τίς ἀπαντήσεις τῶν ἀντίστοιχων ἱδρυμάτων καί προσώπων μέ τήν ἔνδειξη προθεσμίας *.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

240

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΚΟΥΤΟΥΖΟΦ

9. IV. 1921.

Στόν σ. Κουτούζοφ

Ἀντίγραφα στούς σ.σ. Ρίκοφ
Σμίλγκα
Ἐμσάνοφ
Μπριουχάνοφ
Κρεστίνσκι
Κρίτσμαν
καί στόν Σεμάσκο ἤ στόν ἀναπληρωτή του

Παρακαλῶ νά οριστεῖ σύσκεψη, ἄν εἶναι δυνατό σήμερα κιόλας

* Ἡ φράση αὐτή γράφτηκε ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

ἀπό τή Γενική Διεύθυνση καυσίμων
» » Γενική Διεύθυνση βιομηχανίας ξυλείας
» » Γενική Διεύθυνση τύρφης
» » Γενική Διεύθυνση ὑφαντουργίας
» τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν
» » Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν
» » Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ
» τήν Ἐπιτροπή Διαχείρισης *
» τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς

μέ συμμετοχή τριῶν συντρόφων ἀπό τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ: τοῦ Κορολιόφ, τοῦ Κοροτκόφ καί τοῦ Μανουήλσκι (ἀρ. τηλεφώνου *4 1 0* 1ο Μέγαρο τῶν Σοβιέτ).

Γιά τό ζήτημα τῶν ἔκτακτων ἀναγκῶν τῶν πρωτοπόρων φάμπρικων τῆς περιοχῆς τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ.

Προθεσμία λήξης πάντως ὄχι ἀργότερα ἀπό τήν Τρίτη γιά νά ὑποβληθοῦν στό ΣΛΕ.

Σέ περίπτωση συμφωνίας νά μπεῖ σέ ἐφαρμογή ἀμέσως μέ ἐντολή τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων, ὅμως ἡ ἔγκριση νά περάσει μέσω τοῦ ΣΛΕ [202].

Σέ περίπτωση ἀνάγκης γιά ἐπιτάχυνση παρακαλῶ νά συγκληθεῖ αὐτή ἡ σύσκεψη τμηματικά γιά τήν ἐξέταση ξεχωριστῶν ζητημάτων.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

241

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΦΤΩΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΓΙΑΚΟΥΤΙΑΣ [203]

Γιακούτσκ. Πρός τό Προεδρεῖο τῆς συνδιάσκεψης φτωχολογιᾶς

Ὁ σύντροφος Λένιν μοῦ ἀνάθεσε νά μεταδόσω στή συνδιάσκεψή σας τό χαιρετισμό του. Ὁ σύντροφος Λένιν ἐκφράζει τήν ἐλπίδα ὅτι [ἡ ἀπολυτρωμένη] **οἱ ἀπολυτρωμένες** ἀπό τήν τσαρική καταπίεση [ἀπελευθερωμένη], **ἀπελευθερωμένες** ἀπό τήν καταπίεση τῶν ταϊόνων

* Ἐπιτροπή διαχείρισης ὑλικῶν πόρων τῆς ΣΟΣΔΡ στό ΣΕΑ. *Ἡ Σύντ.*

[φτωχολογιά τῆς Γιακούτιας] **ἐργαζόμενες μάζες τῆς Γιακούτιας** [θά ἀφυπνιστεῖ] **θά ἀφυπνιστοῦν** καί μέ τή βοήθεια τῶν ρώσων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν θά βγοῦν στό δρόμο [τοῦ κομμουνισμοῦ] **τῆς πλήρους στερέωσης τῆς ἐξουσίας τῶν ἴδιων τῶν ἐργαζομένων.**

Τό μέλος τῆς ΠΚΕΕ *Ἀμμόσοφ* *

Εἶμαι σύμφωνος μέ τίς διορθώσεις πού ὑποδείχτηκαν **.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 9 ἤ στίς 10 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Μ. Κ. Ἀμμόσοφ, διορθωμένο καί συμπληρωμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

242

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. Μ. ΧΙΝΤΣΟΥΚ

σ. Χιντσούκ! Δέν θά ἦταν δυνατό σέ βάρος τῶν στρατιωτικῶν μεταφορῶν (τέτια ὁδηγία ὑπάρχει ἀπό τήν ΚΕ, χθές ψηφίστηκε) νά αὐξηθεῖ ἡ μεταφορά πατατόσπορου ἀπό τό ἐξωτερικό;

Αὐτό πρέπει νά γίνει.

Τό Μάρτη μεταφέρθηκαν *6 2 0* στρατιωτικές ἁμαξοστοιχίες (620!!!). Μέχρι τή σπορά θά μποροῦσαν νά μεταφερθοῦν 500 × 0,8 = 400 000 πούτια πατατόσπορου.

Σφίξτε τά πράγματα! [204]

Λένιν

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 10 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό κάτω μέρος τοῦ τηλεγραφήματος ἡ Λ. Α. Φότιεβα ἔκανε ἰδιόχειρα σημείωση, πού τή διέγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν: «Ὁ Ἀμμόσοφ ζητεῖ ἄδεια νά σταλεῖ αὐτό τό τηλεγράφημα». *Ἡ Σύντ.*

** Οἱ λέξεις πού διορθώθηκαν καί συμπληρώθηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γράφτηκαν μέ ἡμίπαχα στοιχεῖα. *Ἡ Σύντ.*

243

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ. Ἄν δέν μέ ἀπατᾶ ἡ μνήμη, στίς ἐφημερίδες δημοσιεύτηκε γράμμα εἴτε ἐγκύκλιος τῆς ΚΕ σχετικά μέ τήν 1η τοῦ Μάη ὅπου ἀναφερόταν: *νά ξεσκεπαστεῖ τό ψ έ μ α τῆς θρησκείας*, εἴτε κάτι παρόμοιο.

Αὐτό δέν ἐπιτρέπεται. Αὐτό εἶναι ἀνάρμοστο. Ἀκριβῶς μέ τήν εὐκαιρία τοῦ Πάσχα πρέπει νά συστήσουμε *ἄλλο* πράγμα:

νά μή ξεσκεπαστεῖ τό ψέμα,

ἀλλά νά ἀποφευχθεῖ, ὁπωσδήποτε, κάθε εἴδους προσβολή τῆς θρησκείας.

Πρέπει νά ἐκδοθεῖ συμπληρωματικό γράμμα εἴτε ἐγκύκλιος [205]. Ἄν ἡ Γραμματεία δέν συμφωνεῖ, τότε το ζήτημα νά μπεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο.

Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 9 καί 21 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

244

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΦΟΜΙΝ

Ροστόβ τοῦ Ντόν. Στόν ἀντιπρόσωπο τῆς ΠΕΕ Ρουσάνοφ
γιά ἐπείγουσα μετάδοση στόν σ. Φομίν.
Νά ἀποκρυπτογραφηθεῖ προσωπικά.
Ἀπό τή Μόσχα, ΠΕΕ

Στήν ΚΕ ἀποφασίστηκε νά διοριστεῖ Λαϊκός ἐπίτροπος Συγκοινωνιῶν ὁ σ. *Τζερζίνσκι*, πρῶτος ἀναπληρωτής ὁ Ἐμσάνοφ, δεύτερος Ἐσεῖς. Στό συμβούλιο τοῦ Ἐπιτροπάτου νά μπεῖ ὁ Κολεγκάγεφ καί ἀκόμη κάποιος ἀπό τό κέντρο. Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ στείλετε κρυπτογραφικά τή γνώμη Σας, τίς ἀντιλήψεις Σας καί συγκεκριμένα ποιός είδικός θά μποροῦσε νά εἶναι κατάλληλος σέ περίπτωση ἀναπλήρωσης [206].

10/IV. 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

245

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Ι. ΚΟΥΡΣΚΙ [207]

σ. Κοῦρσκι!

Παρακαλῶ νά δόσετε ἀμέσως τό πόρισμα πού ἀφορᾶ τή *νομιμότητα* καί μετά καί ἐπί τῆς οὐσίας καί νά μοῦ ἐπιστραφεῖ [208].

11/IV. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

246

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ρ. Ε. ΚΛΑΣΣΟΝ

11. IV. 1921.

σ. Κλασσόν!

Εἶμαι κατάπληκτος γιατί ἀπό Σᾶς δέν δόθηκε ἀπάντηση [209]. Τηλεφώνησα στόν Ράντσενκο.
Γιατί;
Τό Μάη ἀρχίζει ἤδη ἐξόρμηση καί Σεῖς δέν κάνατε τίποτε.
Γράψτε δυό λέξεις, γιατί αὐτή ἡ κωλυσιεργία;
Τί κάνατε;

Salut! *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρόγραφου τοῦ Β. Ι. Λένιν

247

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

12. IV.

Γκ. Μ.!

Χθές μίλησα μέ τόν Σμίλγκα. Αὐτός πρέπει νά μιλήσει μέ Σᾶς σήμερα.

Τό ζήτημα τῶν βασικῶν πλαισίων τοῦ κρατικοῦ σχεδίου ὄχι σάν ἱδρύματος, ἀλλά σάν *σχεδίου* εἶναι ἐπεῖγον.

Ἐσεῖς τώρα γνωρίζετε τό φόρο σέ εἶδος καί τά ἄλλα διατάγματα. Νά ποιά εἶναι ἡ πολιτική. Ἐσεῖς ὅμως ὑπολογίστε πιό σωστά (σέ περίπτωση πού ὑπάρχουν διάφορες σοδιές), πόσο μπορεῖ αὐτό νά δόσει.

Ἀκόμη πιό ἐπεῖγον ζήτημα εἶναι τά καύσιμα. Ματαιώθηκε ἡ μεταφορά ξυλείας διαμέσου τῶν ποταμῶν. Ἡ κακή σοδιά μέ τέτια ἄνοιξη θά ματαιώσει τή μεταφορά.

Σέ δυό μέρες ὁ Ραμζίν καί Σία ἄς μοῦ δόσουν **σύντομα** ἀποτελέσματα: 3 ἀριθμούς (καυσόξυλα, κάρβουνα, πετρέλαιο)

κατά ἑξάμηνο 1918;;;
1919
1920
ἰδιαίτερα τό *1921*
καί τό σχέδιο γιά τό 1922
σχέδιο γιά τό 1920 γιά τά καύσιμα

4 ἀριθμοί: καθορίστηκε;
παραλήφθηκε;
πῶς ἤθελαν νά διανεμηθεῖ τό καθορισμένο (μόνο τίς κύριες στῆλες);
πῶς διανεμήθηκε αὐτό πού παραλήφθηκε;

Τήν Πέμπτη τό πρωί. Ἀνάλογα μ' αὐτό θά ἀποφασίσω γιά τό ἐξωτερικό ἐμπόριο. Δόστε ἐντολή σήμερα. Θά μιλήσουμε αὔριο.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1924 στό βιβλίο: Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. «Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί σχεδιασμένη ἐργασία». Μόσχα

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε τό 1933 στή 2η καί 3η ἔκδοση τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XXIX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

248

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Γκ. Μ.!

Τό καθῆκον εἶναι καθαρό;

Πρέπει νά προϋποθέσουμε ὅτι κατά τό 1921-1922 θά ἔχουμε τέτια ἤ χειρότερη

ἀφορία,
κρίση στά καύσιμα (λόγω ἔλλειψης τροφῆς καί νομῆς γιά τά ἄλογα).

Μ' αὐτή τήν ἀντίληψη νά ὑπολογιστεῖ, ποιές ἀγορές εἶναι ἀναγκαῖες νά γίνουν ἀπό τό ἐξωτερικό, ἔτσι πού *ὁπωσδήποτε* νά ὑπερνικηθεῖ ἡ πιό μεγάλη ἀνάγκη, δηλ. νά πάρουμε συμπληρωματικά τά τρόφιμα πού ἔχουμε ἔλλειμμα (μέ ἄμεση ἀγορά ἀπό τό ἐξωτερικό εἰδῶν διατροφῆς καί ἀνταλλαγή μέ σιτηρά στίς ἀκρινές περιοχές τῆς Ρωσίας) καί νά πάρουμε συμπληρωματικά τό ἀπαραίτητο minimum καυσίμων.

Μπορεῖ καί πρέπει νά δικαιολογοῦνται μόνο ἐκεῖνες οἱ αἰτήσεις, πού εἶναι ἀναγκαῖες *ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη*.

Ὅλες οἱ αἰτήσεις γιά τόν ἠλεκτρισμό δέν ταιριάζουν ἐδῶ. Δέν ἀρκεῖ μόνο νά ἀποδειχτεῖ ὅτι ὁ ἠλεκτρισμός κάνει οἰκονομία στά καύσιμα.

Πρέπει νά ἀποδειχτεῖ ἀκόμη ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ δοσμένη κατανάλωση **γιά τό 1921-1922** *σέ συνθῆκες* βαθύτερης κρίσης στά σιτηρά καί τά καύσιμα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό βιβλίο: Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. «Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί σχεδιασμένη ἐργασία». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

249

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ! Διαβάστε το [210], πέστε μου (γρήγορα), καί *χωρίς καθυστέρηση* προετοιμάστε το γιά τήν ὑποβολή του στό *ΣΕΑ*.

(Εἰσηγητής πρέπει νά εἶναι ὁ *Ραμζίν* ἤ ὁ *Κρούγκ.)*

Λένιν

Γιά τό Ἔμπα προετοιμάστε το γιά τό *ΣΕΑ* τήν Πέμπτη (15/IV).

Γράφτηκε στίς 13 ἤ 14 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

250

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. Μ. ΚΑΡΑΧΑΝ

σ. Καραχάν!

Πότε στείλατε τό τηλεγράφημα γιά τό διαβατήριο τοῦ Σκλόβσκι καί τῆς οἰκογένειάς του; [211]

Στεῖλτε μου, παρακαλῶ, ἀντίγραφο.

Σέ περίπτωση πού χάθηκε αὐτό τό τηλεγράφημα, στεῖλτε, παρακαλῶ, ἀκόμη μιά φορά ἐπίσημη διαταγή στόν Κόππ: ζητεῖστε διαβατήριο.

Ἀνησυχῶ πολύ, γιατί βγῆκε ὅτι ἐγώ εἶμαι ὁ ὑπαίτιος γιά ἀπαράδεκτη καθυστέρηση.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 13 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

251

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

14/IV.

σ. Κάμενεφ! Λένε ὅτι οἱ ἐργάτες θά ἀπαιτήσουν ὕστερα ἀπό 3-4 μῆνες τήν κατάργηση τοῦ ἐλεύθερου ἐμπορίου. Δέν θέλουν, λέει, νά τρῶνε τά φραντζολάκια οἱ γραφειοκράτες.

Δέν θά πρέπει ἄραγε ἔγκαιρα νά παρθοῦν μέτρα;

1) χωρίς χρονοτριβή νά καταπιαστοῦμε μέ τά σπίτια ἀνάπαυσης μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις. Νά αὐξηθοῦν ἀριθμητικά τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο. Ἔπειτα θά ἀγοράζουμε στούς «ἀναπαυόμενους» πότε-πότε, μέ τή σειρά καί «φραντζολάκια»·

2) νά σκεφθοῦμε διαφορετικές *σειρές* ἀγορῶν γιά τά παιδιά εἴτε δῶρα γιά «πριμοδότηση»·

Σοβαρότερο ὅμως εἶναι τό πρῶτο. Γράψτε μου τή γνώμη Σας καί τί γίνεται.

3) Στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ πρέπει νά ἱδρυθεῖ *πανεπιστήμιο «Σβερντλόφ»* γιά 1000-1500 ἀνθρώπους. Μήν ξεχάσετε.

Salut! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

252

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΝΙΚΟΛΑΓΕΦ

14/IV.

σ. Νικολάγεφ!

Μοῦ γνωστοποιήσατε ὅτι ὁ Ἰβάν Νικολάγεβιτς *Τσεμποταριόφ* συμπεριλαμβάνεται μεταξύ τῶν συνεργατῶν τοῦ καθηγητῆ Ρομάνοφ, ὑπεύθυνου ὀργανωτῆ τοῦ ἐργαστηρίου ἠλεκτρομαγνητικῶν κυμάτων στήν Κριμαία.

Τόν Ἰβάν Νικολάγεβιτς Τσεμποταριόφ τόν ξέρω προσωπικά σάν ἄνθρωπο τίμιο καί πρόθυμο. Μπορῶ νά τόν συστήσω.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

253

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΠΙΑΤΑΚΟΦ

14/IV.

σ. Πιατακόφ!

Σᾶς στέλνω *(ἐμπιστευτικά* καί κάθε ἄλλο παρά γιά δημοσίευση) ὑλικά γιά τίς ἐκχωρήσεις. Αὐτό εἶναι ἀπάντηση στά ἐρωτήματά Σας.

Θά δεῖτε πῶς ἐμεῖς πολιτευόμαστε στό ζήτημα τῶν ἐκχωρήσεων.

Ὅσο γιά τό Ντονμπάς *π ε ρ ι μ έ ν ο υ μ ε* τά ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας Σας. Ἐγώ κατάλαβα τό σύν 10% *πάνω ἀπό τά 600* ἑκατομμύρια σάν πρόγραμμα [212], καί ὄχι «πάνω ἀπό»... τό προηγούμενο!

«Ἄν ὑπῆρχαν σιτηρά, τότε ἐγώ θά...» Πῶς δέν ντρέπεστε νά ἐπαναλαμβάνετε αὐτό τό καλούπι; Βέβαια, ἄν Σᾶς *δόσουν...*

Ὄχι, ἐργαστεῖτε *μόνοι σας* νά τά προμηθευτεῖτε ὅλα: καί ἁλάτι καί *μ έ τ ό ἁ λ ά τ ι* σιτηρά κτλ.

Πρωτοβουλία, τοπικές συναλλαγές καί ὄχι νά ζητιανεύετε: ἄν θά μοῦ δίνατε... Ντροπή!

Salut! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

254

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Φ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΣΚΙ

Στόν άναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν σ. Βλαντίμιρσκι

Σᾶς στέλνω συνημμένα ἀναφορά πού μοῦ ἔστειλαν πολίτες τοῦ κυβερνείου Καλούγκα, τοῦ νομοῦ Περεμίσλ, τῆς ἐπαρχίας Ζαμπορόβσκ τοῦ χωριοῦ Γκολοβνικί [213], καί ἀπόφαση τοῦ χωριοῦ Ζαμπορόβσκ τῆς ἴδιας ἐπαρχίας.

Προτείνω νά ἐξεταστεῖ ὅλη ἡ ὑπόθεση, νά διευκρινιστεῖ ἡ κατάσταση επιτόπου, νά ἀσκηθεῖ δίωξη κατά τῶν ὑπευθύνων, νά παρθοῦν μέτρα γιά τήν ἀπόλυση ἀπό τήν ὑπηρεσία τῶν ἀκατάλληλων προσώπων καί νά δοθεῖ πραγματική βοήθεια στούς ἀγρότες τοῦ παραπάνω χωριοῦ [214].

Τό ἀποτέλεσμα νά μοῦ τό ἀνακοινώσετε διαμέσου τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ σ. *Γκορμπουνόφ*

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

255

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ ΚΑΙ Α. ΓΚ. ΜΠΕΛΟΜΠΟΡΟΝΤΟΦ

Μέ τήν ἀπευθείας γραμμή

Ροστόβ, στόν πληρεξούσιο τοῦ ΛΕ Ἐπισιτισμοῦ Φρούμκιν.
Στό Συμβούλιο τῆς Ἐργασιακῆς στρατιᾶς, στόν Μπελομπορόντοφ

Παρά τήν ἀναφορά Σας μέ ἀρ. 4960/Ρ, στό κέντρο ἐξακολουθοῦν νά καταφθάνουν ειδήσεις ἀπό διάφορες πηγές: τήν Τιφλίδα ἀπό τόν Ὀρτζονικίτζε, τό Μπακού ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν Μουσαμπέκοφ γιά τό ὅτι τά μέτρα πού παίρνονται γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Μπακοῦ μέ τρόφιμα εἶναι ἀνεπαρκῆ, πράγμα πού ἀπειλεῖ μέ παραπέρα περιπλοκές. Βάλτε αὐτό τό ζήτημα

γιά είδική συζήτηση στό Σοβιέτ τῆς Ἐργασιακῆς στρατιᾶς. Πάρτε ἀποφασιστικά μέτρα γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Μπακοῦ καί ταυτόχρονα τῆς Γεωργίας, τῆς Ἀρμενίας καί σύμφωνα μέ τή διαταγή ἀρ. 293 νά πληροφορεῖτε τό κέντρο τακτικά γιά τά μέτρα πραγματικοῦ ἐφοδιασμοῦ. Ἀπαντεῖστε χωρίς καθυστέρηση τηλεγραφικά *.

15 τοῦ Ἀπρίλη 1921. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

256

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ [215]

σ. Τσιουρούπα! Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά κατακριθεῖ. Κούφια μεμψιμοιρία καί προφάσεις. Μέχρι τήν ἔκδοση τῆς ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ θά ἔπρεπε νά συνομιλήσει μέ τήν ἀπευθείας γραμμή (καί ἀμέσως μετά, τό Μάρτη, καί ὄχι τόν Ἀπρίλη). Νά μήν κλαίγεται, ἀλλά νά εἶχε ζητήσει ἔγκαιρα εἰδική ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ. Κουτή παραπονιάρα γυναικούλα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

257

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ! Αὐτή τή στιγμή ἔμαθα ἀπό τόν Ρίκοφ ὅτι τό σῶμα τῶν καθηγητῶν (τῆς Ἀνώτατης Τεχνικῆς Σχολῆς τῆς Μόσχας) ἀκόμη *δέν γνωρίζει* τήν ἀπόφαση (τή χθεσινή) [216].

Αὐτό εἶναι αἶσχος, φοβερή καθυστέρηση. Βάζω ζήτημα γιά τό μηχανισμό τῆς ΚΕ στό Πολιτικό Γραφεῖο. Ἔχ, ἔχ, **δέν κάνει ἔτσι.**

Χθές *ἦταν ἕτοιμο* τό σχέδιο δήλωσης τοῦ Λουνατσάρσκι [217]. Κι' ἔπρεπε χθές ἤδη νά *ἀνακοινωθεῖ*.

* Ἡ τελευταία φράση γράφτηκε ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

Εἶναι ἀπαραίτητο νά δόσετε ἀμέσως ἐντολή νά γίνουν ὅλα καί ὅλα νά *ἐ λ ε γ χ θ ο ῦ ν*, ἄν ἐκπληρώθηκαν.

Εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐλέγξετε καί νά ἐπισπεύσετε.

Ἡ καθυστέρηση εἶναι ἀπαράδεκτη.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λεν.νιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

258

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ [218]

σ. Κάμενεφ! Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά συμφωνήσετε καί νά *δ ο κ ι μ α σ τ ε ῖ* στά κυβερνεῖα καί στούς νομούς πού *ἔχουν τελειώσει τό παρακράτημα.*

Περάστε το *ἀ μ έ σ ω ς* ἀπό τήν ἐπιτροπή καί τηλεφωνικά θά τό περάσουμε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο.

Εἶναι πολύ ἐπεῖγον.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

259

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΡΑΝΤΣΕΝΚΟ

$\frac{16}{IV}$ 1921.

σ. Ράντσενκο! Αὐτή τή στιγμή ὁ Λεζάβα μοῦ ἔδοσε τήν εἰσήγηση τοῦ Κλασσόν (στίς 23. III) [219]. Ἀντίγραφο (ἤ *τό πρωτότυπο)* στάλθηκε στή Γενική Διεύθυνση τύρφης, δηλ. σέ Σᾶς.

Δόστε ἐξαιρετική προσοχή καί πέστε ἀμέσως τή γνώμη σας: πότε θά δόσετε τελικό ἐπίσημο πόρισμα;

Πρέπει νά ἐπιταχύνετε, γιά νά προφτάσουμε νά ἀπαντήσουμε πρίν τήν ἀναχώρηση τοῦ Κλασσόν ἀπό τή Γερμανία.

Περιμένω ἀπάντηση. Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

260

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΛΑΡΑ ΤΣΕΤΚΙΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΑΟΥΛ ΛΕΒΙ *

16. 4. 1921.

Σύντροφοι Τσέτκιν καί Λεβί!

Ἀγαπητοί φίλοι! Ἕνα μεγάλο εὐχαριστῶ γιά τά γράμματά σας. Δυστυχῶς, τήν τελευταία ἑβδομάδα ἤμουν τόσο ἀπασχολημένος καί τόσο κουρασμένος, πού σχεδόν καθόλου δέν εἶχα τή δυνατότητα νά διαβάσω τό γερμανικό Τύπο. Εἶδα μόνο τό Ἀνοιχτό γράμμα [220] καί τό θεωρῶ *ἐντελῶς σωστή* τακτική (ἐγώ κατέκρινα τήν ἀντίθετη γνώμη τῶν «ἀριστερῶν» μας, πού ἦταν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ γράμματος). Ὁσοναφορᾶ τό πρόσφατο ἀπεργιακό κίνημα καί τίς ἐκδηλώσεις στή Γερμανία, γι' αὐτά δέν διάβασα ἀπολύτως τίποτε [221]. Ἐγώ πρόθυμα πιστεύω ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς ὑπεράσπισε μιάν ἀνόητη τακτική, πολύ ἀριστερή — ἀμέσως νά ἐκδηλωθοῦμε, «γιά νά βοηθήσουμε τούς ρώσους»: ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτός συχνά εἶναι ὑπερβολικά ἀριστερός [222]. Κατά τή γνώμη μου, σ' αὐτές τίς περιπτώσεις ἐσεῖς δέν πρέπει νά ὑποχωρεῖτε, ἀλλά νά διαμαρτυρηθεῖτε καί ἀμέσως ἐπίσημα νά βάλετε τό ζήτημα στήν ὁλομέλεια τοῦ Ἐκτελεστικοῦ γραφείου.

Θεωρῶ τήν τακτική σας σχετικά μέ τόν Σερράτι λαθεμένη. Κάθε ὑπεράσπιση ἤ ἀκόμη μισοϋπεράσπιση τοῦ Σερράτι θά ἦταν λάθος. Καί ἡ ἀποχώρηση ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή!!;; Αὐτό, ὁπωσδήποτε, εἶναι τό πιό μεγάλο λάθος! Ἄν ἐμεῖς δείξουμε ἐπιείκια σέ τέτιες μεθόδους: ὑπεύθυνα μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς νά βγαίνουν ἀπ' αὐτήν, ὅταν μένουν μειοψηφία, τότε ἡ ἀνάπτυξη καί ἡ ἐξυγίανση τῶν Κομμουνιστικῶν κομμάτων ποτέ δέν θά προχωρήσει κανονικά [223]. Στή θέση τῆς ἀποχώρησης, θά ἦταν καλύτερο νά συζητηθεῖ ἀρκετές φορές τό ἐπίμαχο αὐτό ζήτημα *μαζί* μέ τήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή. Τώρα ὁ σ. Λεβί θέλει νά γράψει μπροσούρα, δηλ. νά βαθύνει τίς ἀντιθέσεις! Γιατί ὅλα αὐτά; Κατά τήν πεποίθησή μου, αὐτό εἶναι μεγάλο λάθος [224].

---

* Στό ἀντίγραφο τοῦ γράμματος ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τήν παρακάτω ἐπισημείωση: «Ἡ ἀπάντησή μου στόν Λεβί καί τήν Τσέτκιν στίς 16/4 1921», «Νά φυλαχτεῖ στό ἀρχεῖο. Νά βγοῦν ἀκόμη *2-3 ἀντίγραφα*», «Νά ἐπιστραφεῖ», «τό πῆρα στίς 17/V-1921». *Ἡ Σύντ.*

Γιατί νά μήν περιμένουμε; Ἐδῶ τήν 1η τοῦ Ἰούνη θά γίνει συνέδριο [225]. Γιατί νά μή συζητηθεῖ ἐδῶ ἀνεπίσημα, *πρίν* ἀνοίξει τό συνέδριο; Χωρίς δημόσια πολεμική, χωρίς ἀποχωρήσεις, χωρίς μπροσοῦρες γιά διαφωνίες. Ἐμεῖς διαθέτουμε τόσο λίγες δοκιμασμένες δυνάμεις, πού ἐγώ ἀγανακτῶ ἀπό τό ὅτι σύντροφοι δηλώνουν ἀποχώρηση κτλ. Εἶναι ἀναγκαῖο νά γίνει ὅ,τι εἶναι δυνατό καί κάτι ἀκόμη πού δέν εἶναι δυνατό, ἀλλά ὁπωσδήποτε, νά ἀποφευχθεῖ ἡ ἀποχώρηση καί ἡ ὄξυνση τῶν ἀντιθέσεων.

Ἡ κατάστασή μας τό Φλεβάρη καί τό Μάρτη ἦταν δύσκολη. Χώρα ἀγροτική. Τό ἀγροτικό νοικοκυριό ἀπασχολεῖ τήν ἀπόλυτη πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Ταλαντεύεται. Εἶναι καταστραμένο, δυσαρεστημένο. Ἐμεῖς ὅμως δέν πρέπει νά εἴμαστε ὑπερβολικά ἀπαισιόδοξοι. Ἐμεῖς ἔγκαιρα κάναμε ὑποχωρήσεις. Κι' ἐγώ εἶμαι βέβαιος ὅτι θά νικήσουμε.

Μέ ἐγκάρδιους χαιρετισμούς καί τίς καλύτερες εὐχές μου.

Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Προμπλέμι μίρα ί σοτσιαλίσμα», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο μέ τίς ἐπισημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

261

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ *

Κρυπτογραφικά

17/IV.

Στόν Ὀρτζονικίτζε

Μόλις τώρα ἔμαθα ἀπό τόν Στάλιν γιά τό κλείσιμο ἀπό Σᾶς καί τόν Μουσσουρί συμφωνίας μέ γαλλική ἐμπορική ἐπιχείρηση ὕψους 50 ἑκατομμυρίων φράγκων καί γιά τήν ἄφιξη τοῦ ἀτμοπλοίου «Λιούσις» μέ φορτίο ἀξίας 8 ἑκατομ. φράγκων. Ἐπιβεβαιῶστε καί ἀνακοινῶστε σύντομα λεπτομέρειες, ποιός διευθύνει τό ἐξωτερικό ἐμπόριο, ἄν συνενώθηκαν σχετικά μ' αὐτό ἡ Γεωργία, ἡ Ἀρμενία, τό Ἀζερμπαϊτζάν, ἄν συντονίστηκαν οἱ ἐνέργειες μέ τόν Σερεμπρόβσκι;

Λένιν

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1921
Στάλθηκε στό Ἐρεβάν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε: «σ. *Στάλιν!* Στεῖλτε το (εἴτε ἀναθέστε στόν Σκλιάνσκι νά τό στείλει), ἄν δέν ἔχετε ἀντιρήσεις». *Ἡ Σύντ.*

262

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ [226]

σ. *Μόλοτοφ:* Ἄς τό διαβάσουν ὅλα τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου. Πρέπει νά μπεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο. Κατά τή γνώμη μου, νά *τούς* ἀνακοινωθεῖ ὁ κανονισμός, νά ἀπαιτηθεῖ ἀπ' *αὐτούς* νά κάνουν διορθώσεις. Αὐτό εἶναι πολύ σοβαρό.

17/IV. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

263

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

στόν σ. Μόλοτοφ

Γιά ἐνημέρωση ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου. Πολύ σοβαρό γιά τούς *μ π ο υ ν τ ι ο ν ι κ ο ύ ς* κτλ. [227]

17/IV. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

264

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

σ. *Κάμενεφ!*

Πρέπει νά ὑποβληθεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο τήν Τρίτη. Οἱ σύντάκτες τῶν §§ 1, 2 καί 4 *ἔχουν δίκιο* [228].

17/IV. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

265

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Β. Π. ΜΙΛΙΟΥΤΙΝ ΚΑΙ Β. Α. ΑΒΑΝΕΣΟΦ

Στόν σ. Μιλιούτιν
Στόν σ. Ἀβανέσοφ

Γιά τόν καθορισμό πιό στενῶν σχέσεων μέ τά περιφερειακά οἰκονομικά συμβούλια προτείνω νά συγκροτηθεῖ ἐπιτροπή μέ τή συμμετοχή τοῦ σ. *Ποπόφ* γιά τήν ἐπεξεργασία μορφῶν καί προθεσμιῶν λογοδοσίας τῶν προέδρων τῶν οἰκονομικῶν συμβουλίων σχετικά μέ τή δράση τῶν συμβουλίων.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

266

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ, Β. Π. ΜΙΛΙΟΥΤΙΝ, Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ

Ἀναγνωρίζοντας τήν ἀναγκαιότητα νά δοθεῖ ὁρισμένη αὐτοτέλεια στήν Ἐπιτροπή πετρελαίου τοῦ Μπακοῦ νά ἀνταλλάσσει στήν Περσία, στό Τουρκεστάν καί στήν Εὐρώπη προϊόντα πετρελαίου μέ εἴδη βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ καί ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐργατῶν μέ ἐνδυμασία καί τρόφιμα, παρακαλῶ νά δόσετε τή γνώμη Σας καί συντονισμένο σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν αὐριανή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ [229].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

267

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ

Σύμφωνα μέ πληροφορίες πού πήραμε, στή Γεωργία παρέμεινε ή Κρατική Τράπεζα τῆς Γεωργίας μέ ὅλο τό προσωπικό ἀπό εἰδικευμένους ὑπαλλήλους καί μέ καταθέσεις ἀπό ἀντιπροσωπεῖες ἐξωτερικοῦ. Ἄν αὐτό εἶναι σωστό, εἶναι ἀνάγκη νά διατηρηθεῖ ἡ Τράπεζα σάν πιστωτικός μηχανισμός τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί ἴσως νά τή μετατρέψουμε σέ Τράπεζα ὅλης τῆς Ὑπερκαυκασίας σέ συνδυασμό μέ τή σχεδιαζόμενη οἰκονομική ἕνωση τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας.

Στό ἐξωτερικό γίνεται λυσσαλέα προπαγάνδα ἐναντίον τῆς ΣΟΣΔΡ ἀπ' ἀφορμή τή σοβιετοποίηση τῆς Γεωργίας, ἰδιαίτερα ἀπό τόν Μάρτοφ, τόν Τσερετέλι καί ἄλλους. Εἶναι ἀπαραίτητο, ὅπως ἡ Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Γεωργίας ἀρχίσει σοβαρή ἀντιπροπαγάνδα, ὅπου πρέπει νά σημειωθεῖ, πρῶτο, ὁ εἰρηνοποιός ρόλος τῆς ΣΟΣΔΡ, δεύτερο — ὁ ἐνεργός καί πρωτόβουλος ρόλος τῶν ἐργατοαγροτικῶν καί στρατιωτικῶν μαζῶν τῆς Γεωργίας πού ἀνάτρεψαν τήν ἀστική κυβέρνηση τῆς Γεωργίας, καί τρίτο, ὁ ρόλος τῶν σοβιετικῶν κυβερνήσεων τῆς Ἀρμενίας καί τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν πού ὑποστήριξαν τούς ἐπαναστάτες τόσο τούς ἀρμένιους καί τάταρους, ὅσο καί τούς γεωργιανούς μέ σκοπό τήν αὐτοάμυνά τους ἐνάντια στίς ἐπιθετικές ἐνέργειες τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης τῆς Γεωργίας, πού εἶχε δημιουργήσει στήν Τιφλίδα ἀζερμπαϊτζανική καί ἀρμενική ἀστική κυβέρνηση γιά ἐσωτερική ὑπόσκαψη τῶν σοβιετικῶν καθεστώτων στήν Ἀρμενία καί στό Ἀζερμπαϊτζάν.

Συγκεντρώνετε προσεκτικά ὑλικά ἐναντίον τῆς μενσεβίκικης κυβέρνησης τῆς Γεωργίας καί φέρτε τα μαζί σας στή Μόσχα στήν ὁλομέλεια.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1921
Στάλθηκε στό Ἐρεβάν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Ν. Σ. Ἀλληλούγεβα

268

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Α. Μ. ΝΙΚΟΛΑΓΕΦ

σ. Γκορμπουνόφ! Βοηθεῖστε νά τελειοποιηθεῖ καί ὅταν τό φέρουν μέχρι τό Χ, πέστε μου.

Λένιν

...Ἐφευρέθηκε νέο φωτοστοιχεῖο, πού σέ συνένωση μέ λάμπα-ἐνισχυτή δίνει τή δυνατότητα σέ ὁρισμένη ἀπόσταση (20-30 μέτρα) νά διαπιστωθεῖ ἡ ἐκπομπή ραδιενέργειας (παλμικῆς). Τό μεγάφωνο πού κατευθύνεται σέ ἀντικείμενο (μαῦρο εἴτε ἄσπρο) μέ τήν ἐπίδραση αὐτοῦ τοῦ φωτοστοιχείου μεταδίνει διαμέσου τοῦ ραδιοσταθμοῦ-δέκτη ἀπεικόνιση στήν ὀθόνη. Μέ τήν τελειοποίηση τοῦ μηχανισμοῦ μπορεῖ νά ἐπιτευχθοῦν τά παρακάτω ἀποτελέσματα: 1) νά βλέπεις στήν ὀθόνη κινούμενη ἀπεικόνιση ἀνθρώπου πού μιλάει στό ραδιοτηλέφωνο, 2) νά γίνεται ἀντανάκλαση στήν ὀθόνη ἐχθρικῆς μοίρας στόλου πού κινεῖται ἀπό ἀπόσταση ἑκατοντάδων βερστιῶν.

...Ἡ ἐφεύρεση ἔγινε ἀπό τόν *ρῶσο* μηχανικό Μπόντς-Μπρουγέβιτς Μιχαήλ Ἀλεξάντροβιτς.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Α. Νικολάγεφ*

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

269

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ [230]

σ. Στάλιν!

Ἐγώ εἶμαι ἐναντίον τοῦ Φομίν. Δέν πρέπει «ἀ λά ρωσικά». Πρέπει «ἀ λά γεωργιανά».

Νά τό βάλουμε στό Πολιτικό Γραφεῖο.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 18 ἤ στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

270

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΠΡΕΟΜΠΡΑΖΕΝΣΚΙ

19/IV.

σ. Πρεομπραζένσκι!

Σήμερα έγινε φανερό άπό μερικές παρατηρήσεις Σας ότι θεωρεΐτε τήν άπόφαση τοΰ Πολιτικοΰ Γραφείου, πού άφορα τό σώμα καθηγητών, λαθεμένη [231].

Φοβάμαι ότι έδώ ύπάρχει παρεξήγηση. Φοβάμαι ότι έρμηνεύετε τήν άπόφαση όχι μέ άκρίβεια.

Τό ότι ό Καλίννικοφ (έτσι, φαίνεται) είναι άντιδραστικός, εύχαρίστως τό παραδέχομαι. Τό ότι ύπάρχουν έκεΐ καί μοχθηροί καντέτοι αύτό είναι άναμφίβολο. Όμως αύτοί πρέπει νά ξεσκεπαστοΰν *διαφορετικά*. Καί νά ξεσκεπαστοΰν γιά συγκεκριμένους λόγους. Δόστε τέτια έντολή στόν Κοζμίν (μόνο πού αύτός δέν είναι τόσο έξυπνος: νά είμαστε πιό προσεκτικοί μ' αύτόν): ξεσκέπαζε σέ συγκεκριμένο γεγονός, πράξη, δήλωση. Τότε τόν φυλακίζουμε γιά ένα μήνα, γιά ένα χρόνο. Θά πάρει ένα καλό μάθημα.

Τό ίδιο καί μέ τό μοχθηρό καντέτο.

Τό ίδιο, άν ό ταξικός έχθρός συκοφάντησε τόν Ίγκνάτοφ (; έτσι, φαίνεται; Έγώ δέν τόν γνωρίζω).

Νά προετοιμαστεΐ τό ύλικό, νά έλεγχθεΐ, ξεσκέπασμα καί καταδίκη *μπροστά σέ όλους*, καί τιμωρία παραδειγματική.

Τό στρατιωτικό είδικό τόν συλλαμβάνουν στήν προδοσία. Όμως όλοι οί στρατιωτικοί είδικοί έντάχθηκαν καί έργάζονται. Ό Λουνατσάρσκι καί ό Ποκρόβσκι δέν μποροΰν νά *«ψαρέψουν»* τούς είδικούς τους καί, θυμώνοντας μέ τόν έαυτό τους, ξεσποΰν τό θυμό τους σέ όλους άδικα.

Αύτό είναι λάθος τοΰ Ποκρόβσκι. Καί διαφωνίες άνάμεσά μας ίσως νά μήν ύπάρχουν τόσες πολλές.

Χειρότερα άπ' όλα είναι στό Λαϊκό Έπιτροπάτο Παιδείας ή έλλειψη συστήματος, σταθερότητας· «χαλάρωσαν» φοβερά τή δουλιά τους καί οί κομματικοί πυρήνες.

Μέχρι τώρα δέν μπόρεσαν νά έπεξεργαστοΰν *μεθόδους* «ψαρέματος» καί *τιμωρίας* τών είδικών, ψαρέματος καί έκπαίδευσης τών κομματικών πυρήνων στό Λαϊκό Έπιτροπάτο Παιδείας.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς

Λένιν

Γράφτηκε στίς 19 τοΰ Άπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

271

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ

Στόν άναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εξωτερικοῦ 'Εμπορίου σ. Λεζάβα

Στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ σ. Μπριουχάνοφ — γιά ἐνημέρωση

Στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ σ. Ρίκοφ — γιά ἐνημέρωση

Παρακαλῶ νά μελετήσετε τό σχέδιο γενικῶν θέσεων πού Σᾶς στέλνεται σχετικά μέ τίς ἐκχωρήσεις στούς δυτικοευρωπαϊκούς ἐργατικούς συνεταιρισμούς γιά τήν ἐπεξεργασία πρώτων ὑλῶν ἐπισιτισμοῦ στή Σιβηρία καί ἐπεξηγηματικό σημείωμα σχετικά μ' αὐτό πού σύνταξε ὁ *Σ. Μ. Γκλίκιν* [232], καί μέ συμφωνία μέ τό ΑΣΛΟ καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ νά ὑποβληθεῖ στό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας στή συνεδρίαση τῆς 22 τοῦ Ἀπρίλη εἰσήγηση ἐπί τῆς οὐσίας αὐτοῦ τοῦ σχεδίου καί σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας γιά συγκεκριμένα μέτρα πού θά ἔπρεπε νά παρθοῦν σχετικά μέ τήν ἐκπλήρωση τῶν προτάσεων τοῦ *Γκλίκιν*, σέ περίπτωση πού θά κρίνονταν σκόπιμες καί ὠφέλιμες.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

272

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Α. ΣΕΜΑΣΚΟ

19. IV. 1921.

Στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ὑγιεινῆς σ. Σεμάσκο ἤ, σέ περίπτωση πού αὐτός λείπει, στόν ἀναπληρωτή του

Παρακαλῶ νά μοῦ γνωρίσετε, ἄν παρουσιάστηκαν στή Μόσχα τόν τελευταῖο καιρό (καί ἰδιαίτερα τίς τελευταῖες μέρες), κρούσματα χολέρας καί ἄλλων ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν·

πόσα (ἄν ὑπῆρξαν)·

κατά πόσο ἡ ἔνταση τῆς ἐπιδημίας εἶναι μεγαλύτερη σέ σύγκριση μέ τήν προηγούμενη·

ποιά μέτρα ὑγειονομικῆς καθαριότητας τῆς πόλης καί ἄλλα ὑγειονομικά μέτρα ἀποφασίστηκαν (ἄν πάρθηκαν τέτιες ἀποφάσεις) καί ποιές ἐφαρμόστηκαν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

273

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΑΒΑΝΕΣΟΦ

Στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου τῆς ΕΑΕ σ. Ἀβανέσοφ 19/IV. 1921.

Σᾶς προτείνω νά όργανωθεῖ ἀμέσως ἐπιτροπή, ἀποτελούμενη ἀπό ἀντιπροσώπους τῆς Ἐργατοαγροτικῆς ἐπιθεώρησης, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας γιά τή μελέτη τῶν ἐπισυναπτόμενων ψηφισμάτων καί ἀποφάσεων τοῦ Ι Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν ξεχωριστῶν ἀγροτικῶν καί παραγωγικῶν ἑνώσεων (κολλεκτίβων) καί τήν ὑποβολή εἰσήγησης στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων [233].

Προθεσμία ἡ 26η τοῦ Ἀπρίλη.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

274

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Ν. ΡΟΥΣΣΟ [234]

Τηλεφωνικά

Λυπᾶμαι πολύ πού δέν μπορῶ νά δεχτῶ τήν πρότασή Σας ἐξαιτίας τῆς αὐριανῆς ἐπείγουσας συνεδρίασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ, πού ἤδη καθορίστηκε.

Χαιρετῶ τούς μαθητές τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς καί παρακαλῶ νά διαβιβαστοῦν σ' αὐτούς οἱ θερμές μου εὐχές γιά νέες ἐπιτυχίες.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

275

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Νά σταλεῖ ἀντίγραφο καί αὐτοῦ (καί γιά τά χρυσωρυχεῖα τοῦ Λένα) στόν Κρζιζανόβσκι [235]. Στό ἑξῆς ὅλα τά παρόμοια τηλεγραφήματα νά στέλνονται σ' αὐτόν. Ὁσοναφορᾶ τό πετρέλαιο νά προστεθεῖ γι' αὐτόν ἀπό μένα: «θά ἤθελα νά Σᾶς σταλοῦν τά ὑλικά γιά τά βαγόνια μέ πετρελαιοδεξαμενές μέ τήν παράκληση νά ἑτοιμαστεῖ εἰσήγηση τήν Παρασκευή γιά τό πῶς πρέπει νά κατανεμηθοῦν καί χρησιμοποιηθοῦν τά βαγόνια μέ πετρελαιοδεξαμενές γιά τή μεταφορά τοῦ maximum (πάντως ὄχι λιγότερα ἀπό 350 πετρελαιοφόρα βαγόνια καθημερινά) ἀπό τό Γκρόζνι».

19/IV. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

276

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Συγκεντρῶστε ὅλα τά ὑλικά πού ἔχω *γιά τά βαγόνια μέ πετρελαιοδεξαμενές* καί ὅλα αὐτά νά σταλοῦν στόν *Κρζιζανόβσκι*.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

277

* ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ [236]

Στόν σ. Μπριουχάνοφ, ἤ στόν σ. Χιντσούκ, ἤ στόν σ. Χαλάτοφ

Παρακαλῶ νά ψηφιστεῖ αὐτό πού *συμφωνήθηκε* (μέ τή Γενική Διεύθυνση ποταμοπλοΐας, μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας καί μέ τόν *Ἔκτακτο ἐξουσιοδοτημένο τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί Ναυτικοῦ)*, νά ψηφιστεῖ μέ σύγκλη-

ση σύσκεψης (μέ απόφαση τών Λαϊκών έπιτρόπων) είτε διαφορετικά — έτσι, ώστε νά άποφασιστεί τελικά στό ΣΕΑ τήν Παρασκευή.

Ό πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν* 20/IV.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ 'Απρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

278

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. ΓΙΑΡΟΣΛΑΒΣΚΙ [237]

Κατά τή γνώμη μου, *ὑποχρεωτικά* καί τούς δυό. Αὐτό θά εἶναι ὠφέλιμο, γιατί αὐτοί θά ὑπερασπιστοῦν τό μαρξισμό (ἄν κάνουν διαφώτιση γιά τό μενσεβικισμό, θά τούς τσακώσουμε: *πρέπει νά τούς προσέχουμε)*.

Αὐτούς καί τούς δυό νά τούς προσελκύσουμε, χρησιμοποιώντας τους γιά τήν ἐπεξεργασία *λεπτομερέστατου προγράμματος* (καί *περίληψης* διαλέξεων) γιά τή φιλοσοφία καί σχεδίου *ἐκδόσεων* γιά τή φιλοσοφία.

Λένιν

Γράφτηκε όχι νωρίτερα άπό τίς 20 τοῦ 'Απρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

279

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ

Στόν Φρούμκιν

Τό Προεδρεῖο τῆς Κρατικῆς 'Επιτροπῆς σχεδίου ἐπίσης παραδέχεται τήν ἀναγκαιότητα ὀργάνωσης ἐπιτροπῆς σχεδίου δίπλα στό οἰκονομικό συμβούλιο τῆς Νοτιοανατολικῆς ἀκρινῆς περιοχῆς. Γιά τούς ὑποψήφιους συνεννοηθεῖτε μέ τήν ἀπευθείας γραμμή μέ τόν Κρζιζανόβσκι. Τά στοιχεῖα περισυλλέγονται καί θά σταλοῦν στή διάρκεια τῆς ἐρχόμενης ἑβδομάδας.

Ό πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ 'Απρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Λ. Α. Φότιεβα, διορθωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

280

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ [238]

Στόν Κρζιζανόβσκι

Θά μιλήσετε;

Ἄν ναί, δέν θά ἦταν καλύτερο νά Σᾶς γράψω *ἀμέσως* μετά τούς εἰσηγητές; (γιά νά τελειώνουμε γρηγορότερα).

Δέν θά ἦταν καλύτερο νά προετοιμαστεῖ σχέδιο ἀπόφασης (περίπου: ἡ συμμετοχή τῶν συνδικάτων, τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων καί ἐργατῶν ἐπεξεργασίας ξύλου, νά ἐξασφαλιστεῖ τόσο στή Γενική Διεύθυνση καυσίμων, ὅσο καί σέ ὅλες τίς Γενικές Διευθύνσεις *ὀρυχείων* εἴτε σέ ὅλες τίς Γενικές Διευθύνσεις ὀρυκτῶν).

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

281

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠ. ΧΑΛΑΤΟΦ [239]

σ. Χαλάτοφ! Αὐτό πρέπει νά γίνει. Κρίνοντας ἀπό τό δελτίο τοῦ Λεζάβα (Σᾶς τό ἔστειλα σήμερα, 22/IV), ἐμεῖς εἴμαστε σέ θέση ἕνα τέτιο δάνειο νά τό ἐπιστρέψουμε ἀπό τίς ἀγορές τοῦ ἐξωτερικοῦ.

22/IV. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

282

ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΕΕ

Στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν
Στήν Πανρωσική Ἔκτακτη ἐπιτροπή

Μοῦ ἀνακοινώνουν ὅτι γιά τήν ἀναχώρηση στό ἐξωτερικό τοῦ Γκριγκόρι Σεμιόνοβιτς *Πετρόφ*, χημικοῦ-ἐφευρέτη, βάζουν ἐμπόδια.

Ὁ Πετρόφ ἔχει ἐντολή ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐμπορίου μέ ὑπογραφή τοῦ Βόικοφ τῆς 29/III—1921 μέ αὔξ. ἀρ. 1554 (Α) 012.

Ὑπάρχει ἀπόφαση τῆς ἐκτιμητικῆς ἐπιτροπῆς γιά τίς ὑποθέσεις τῶν ἐφευρέσεων τῆς 9/II—1921 γιά τήν πριμοδότηση τοῦ Πετρόφ μέ 15 000 000 ρούβλια κτλ. (μέ ὑπογραφή τοῦ Μιχαϊλόβσκι).

Παρακαλῶ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν καί τήν ΠΕΕ νά δόσει ἐντολή γιά τήν ἄμεση χορήγηση ἄδειας γιά τό ἐξωτερικό. Ἄν ὑπάρχουν ἐμπόδια γι' αὐτό, παρακαλῶ, νά μοῦ τό ἀνακοινώσετε ἀμέσως.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

283

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Ν. Λ. ΣΠΕΚΤΟΡΟΦ, Π. Λ. ΒΟΪΚΟΦ, Α. Ζ. ΓΚΟΛΤΣΜΑΝ, Λ. Ν. ΚΡΙΤΣΜΑΝ, Β. ΓΚ. ΓΚΡΟΜΑΝ

Τιμωρῶ μέ αὐστηρή παρατήρηση καί προειδοποίηση, ὅτι σέ περίπτωση ἐπανάληψης, οἱ ὑπαίτιοι θά παραπεμφθοῦν στό δικαστήριο:

τούς συντρόφους *Σπεκτόροφ* (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν), *Βόικοφ* (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐμπορίου), *Γκόλτσμαν* (ΠΚΣΣ) γιά τήν ἀπουσία ἀπό τή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΕΑ στίς 23 τοῦ Ἀπρίλη στίς 10 τό πρωί, ἐνῶ γιά τή συνεδρίαση αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς εἶχαν εἰδοποιηθεῖ στίς 22/IV μέχρι τίς 10 τό βράδυ προσωπικά εἴτε τηλεφωνικά ἀπό τή Γραμματεία τοῦ ΣΛΕ,

καί ἐπίσης τόν σ. Κρίτσμαν, πού εἶχε εἰδοποιηθεῖ διαμέσου τοῦ σ. Γκόλτσμαν,

καί τόν *Γκρόμαν* — πρόεδρο τοῦ Τμήματος συγκοινωνιῶν- ὑλικῶν, γιατί στό Τμῆμα του δέν ὑπῆρχε ἐφημερεύων, ἔτσι πού δέν στάθηκε δυνατό νά εἰδοποιηθεῖ γιά τή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

284

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. Μ. ΚΑΡΑΧΑΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Λ. ΚΟΠΠ

Παρακαλῶ νά σταλεῖ κρυπτογραφικά καί νά μέ εἰδοποιήσετε, πότε στάλθηκε.

23/IV. *Λένιν*

Στόν Κόππ

Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ ὑπόθεση μέ τό διαβατήριο τοῦ Σκλόβσκι καί τῆς οἰκογένειάς του. Ἀνακοινῶστε μου, ὅταν θά πάρετε τό διαβατήριο.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

285

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Μ. Φ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΣΚΙ, Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ, Β. Π. ΜΙΛΙΟΥΤΙΝ

23. IV. 1921.

Στούς συντρόφους Βλαντίμιρσκι, ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν
Λεζάβα, ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου
καί Μιλιούτιν, ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τοῦ ΑΣΛΟ

Ἀποστέλλοντας τά δυό σχέδια, πού ὑπόβαλε ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τῆς Ἐργασιακῆς κομμούνας τῆς Καρελίας, σᾶς παρακαλῶ νά ὀργανωθεῖ σύσκεψη μέ τή συμμετοχή τοῦ προέδρου τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἐργασιακῆς κομμούνας τῆς Καρελίας σ. Γκιούλινγκ γιά ἐξέταση καί συντονισμό αὐτῶν τῶν σχεδίων μέ πρόσκληση ἀντιπροσώπων ἄλλων ἐνδιαφερόμενων ὑπηρεσιῶν, ἔτσι πού μέ τήν τελική τους μορφή καί τά δυό σχέδια νά ὑποβληθοῦν στό ΣΛΕ τήν Τρίτη 26. IV. 1921.

Ἐγώ καταρχήν καί τά δυό σχέδια τά ὑποστηρίζω [240].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

286

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Νά βρεθεῖ τό οἰκονομικό σχέδιο τῆς Κομμούνας τῆς Καρελίας (μοῦ τό ἔστειλε πρίν δυό ἑβδομάδες ὁ *Γκιούλλινγκ)*, νά δοθεῖ γιά ἀνάγνωση στόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ (ἄς συναντήσει στό *1. 06. 26* τόν *Γκιούλλινγκ* — πρόεδρο τῆς ἐργασιακῆς Κομμούνας τῆς Καρελίας ΝΒ καί νά τόν βοηθήσει σχετικά μέ τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ κτλ.).

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 23 Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

287

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

24/IV.

Στόν σ. Ζηνόβιεφ

Ἐξαιτίας τοῦ γεγονότος ὅτι τό «τυπογραφικό δοκίμιο» τοῦ *«Ἄτλαντα τῆς Ρωσίας»* εἶναι πάρα πολύ ἐλλιπές (ἄν καί δούλεψαν πολλούς μῆνες) παρακαλῶ νά μοῦ ὀνομάσετε *ὅλα* τά ὑπεύθυνα πρόσωπα γιά τήν ἐργασία πού δούλεψαν πρωτύτερα καί δουλεύουν τώρα. Νά ἡ σύντομη ἀπαρίθμηση τῶν ἐλλείψεων.

Χτές μοῦ ἔφεραν τόν *«Ἄτλαντα τῆς Ρωσίας»* — «δοκιμαστικό ἀντίτυπο». (1ο κρατικό χαρτογραφικό ἵδρυμα, πρώην τοῦ Ἰλίν).

Ὁ «Ἄτλαντας τῆς Ρωσίας» μπορεῖ καί πρέπει νά γίνει ἐκπαιδευτικός ἄτλας.

Γι' αὐτό ὅμως χρειάζονται μιά σειρά διορθώσεις καί συμπληρώσεις, γιατί τό δοκίμιο εἶναι ἐξαιρετικά ἐλλιπές.

Ἀπαριθμῶ τίς πιό βασικές ἐλλείψεις πού ὁπωσδήποτε πρέπει νά διορθωθοῦν.

1. Δέν ὑπάρχει κείμενο «ἀπό τόν ἐκδότη» (πρωτύτερα ὑπῆρχε). Πρέπει νά συνταχθεῖ ἕνα τέτιο κείμενο: μέ ὑπόδειγμα τίς «Σιδηροδρομικές γραμμές» συντάχτηκε ὁ παρών ἐκπαιδευτικός ἄτλαντας μέ σχέδιο τάδε.

2. Δέν ὑπάρχουν οὔτε ἀρίθμηση τῶν χαρτῶν, οὔτε συνθηματικά σημεῖα (πρωτύτερα ὑπῆρχαν). Νά προστεθοῦν. Οἱ χάρτες δέν πρέπει

νά εἶναι σύμφωνα μέ τίς σιδηροδρομικές γραμμές, ἤ *ὄχι μόνο* μέ τίς σιδηροδρομικές γραμμές, ἀλλά καί κατά *κυβερνεῖο*. Στήν ἀρίθμηση τῶν χαρτῶν πρέπει νά ὑπάρχει *πλήρης* κατάσταση τῶν περιλαμβανομένων κυβερνείων. Καί τά κυβερνεῖα πού μπῆκαν στήν ἀρίθμηση, πρέπει νά δείχνονται στό χάρτη *ὁλόκληρα*.

Στό χάρτη ἀρ. 1 δέν εἶναι ὁλόκληρα τά κυβερνεῖα: τῆς Πετρούπολης, τοῦ Πσκόφ καί ἄλλα. Δέν ὀνομάζονται: τοῦ Τσερεποβέτς καί ἄλλα.

Οἱ ἴδιες ἐλλείψεις καί στούς ἄλλους χάρτες. Νά διορθωθοῦν.

3. Τά σύνορα τῶν Δημοκρατιῶν (Οὐκρανία) καί τῶν αὐτόνομων περιοχῶν πρέπει νά δείχνονται ἰδιαίτερα. Αὐτό, στό μεγαλύτερο μέρος, δέν ἔγινε. Οὔτε γιά τήν Οὐκρανία, οὔτε γιά τή Λευκορωσία. (Ἡ γερμανική Κομμούνα; Ἡ περιοχή τῶν Μαρί; Ὅλες οἱ Δημοκρατίες τοῦ Καυκάσου;)

4. Οἱ σιδηροδρομικές γραμμές δέν ἐλέγχθηκαν στήν καθορισμένη προθεσμία (π.χ. τήν 1. Ι. 1921). Δείχνονται ὄχι σωστά. Δέν διακρίνονται αὐτές πού εἶναι τελειωμένες. Δέν δείχνονται αὐτές πού τώρα γίνονται. Νά διορθωθεῖ.

5. Σέ ὅλους τούς χάρτες πρέπει νά ἐπισυναφθεῖ ἕνα μικρό ἐπεξηγηματικό κείμενο (στό πίσω μέρος ἤ σέ πρόσθετες σελιδοῦλες): τά κρατικά σύνορα σύμφωνα μέ τήν τάδε συμφωνία (πότε καθιερώθηκαν καί ἐπικυρώθηκαν). Οἱ αὐτόνομες περιοχές *πότε* καθιερώθηκαν. Ὁ πληθυσμός τῶν κυβερνείων καί τῶν κυριότερων πόλεων νά μπεῖ σύμφωνα μέ τήν ἀπογραφή τοῦ Αὐγούστου 1920. *Κτλ*.

6. Ἡ ἀρίθμηση τῶν χαρτῶν ἔγινε φοβερά ἀπρόσεκτα: δηλ. ἔμεινε ἡ παλιά: ἀρ. Χ — ἡ Μόσχα, ἀρ. ΧΙΙ — ἡ Κριμαία κ.ἄ!! Ἡ ἀρίθμηση πρέπει νά εἶναι καινούργια.

7. Στόν ἀρ. XIV δέν ὑπάρχει ὁλόκληρη οὔτε ἡ Δημοκρατία τῆς *Ταταρίας*, οὔτε ἡ Δημοκρατία τῆς *Μπασκιρίας*. Πρέπει νά εἶναι ὁλόκληρες. Τό ἴδιο καί *ὅλες* οἱ αὐτόνομες περιοχές. Πρέπει νά δοθεῖ σύμφωνα μέ τά τελευταῖα στοιχεῖα, ἡ *ἐθνική* σύνθεση τῶν αὐτόνομων περιοχῶν (στό ἐπεξηγηματικό κείμενο).

8. Παραλείφθηκαν ἀπό τούς παλιούς χάρτες:

τό Σαράτοφ καί τά γύρω κυβερνεῖα
τό Σιμπίρσκ καί τά γύρω κυβερνεῖα
τό Ροστόβ τοῦ Ντόν καί τά γύρω κυβερνεῖα
τό Σμολένσκ καί τά γύρω κυβερνεῖα (Λευκορωσία)
ἡ Οὐκρανία πού βρίσκεται στή δεξιά ὄχθη
ὁ Καύκασος (μέ τήν ὑποχρεωτική ἔνδειξη τῶν συνόρων ὅλων τῶν νέων Δημοκρατιῶν).

Ὁ Ἄτλαντας πρέπει νά εἶναι πλήρης. Νά ἔχει *ὅλα τά κυβερνεῖα*. Ὁ μή πλήρης ἄτλαντας πουθενά δέν εἶναι χρήσιμος, καί τό δοκίμιο εἶναι φοβερά ἐλλιπές.

9. Ἀντί τῶν συμπληρώσεων (μέ παχιά στοιχεῖα) στό κάτω μέρος καί πλάγια: ἡ ἀπόσταση μέ βάση τίς σιδηροδρομικές γραμμές (αὐτό πάρθηκε ἀπό τά παλιά στοιχεῖα) — πρέπει νά ὑπάρχουν σύντομες ἀποστάσεις *ὄχι* μόνο μέ βάση τίς σιδηροδρομικές γραμμές.

10. Νά προστεθεῖ: χάρτης μέ τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ (ἀπό τό βιβλίο «Σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ, πού ὑποβλήθηκε στό VIII συνέδριο τῶν Σοβιέτ»).

11. Χάρτης τῶν ἀνώτατων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων (πανεπιστήμια κτλ.) καί διαφωτιστικῶν ἱδρυμάτων κατά κυβερνεῖα (τουλάχιστο μέ τά στοιχεῖα πού ὑπάρχουν τώρα). Νά προστεθεῖ.

12. Νά προστεθεῖ: χάρτης ραδιοφωνικῶν σταθμῶν.

13. Οἱ ἱστορικοί χάρτες (δυό καινούργιοι στό τέλος) εἶναι ἄχρηστοι. Δέν εἶναι πλήρεις. Ἔχουν λάθη. Στή θέση αὐτῶν τῶν δυό χρειάζονται:

(α) ἕνας χάρτης τοῦ *ἴδιου* μεγέθους: *ἱστορικός χάρτης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας*.

Οἱ γραμμές τῶν *μετώπων* κατά χρονολογίες (λογουχάρη: V. 1918· XII. 1918· V ἤ VI. 1919· XI ἤ XII. 1919· I καί XI. 1920) μέ σημειώσεις: τά τάδε μέτωπα, πότε.

Τά κρατικά σύνορα ὁλόκληρης τῆς ΣΟΣΔΡ καί *ὅλων* τῶν γειτονικῶν Δημοκρατιῶν (πού ἀνῆκαν στήν αὐτοκρατορία).

(β) Χάρτης *ὅλης* τῆς ΣΟΣΔΡ μέ τή Σιβηρία, ἔστω μικροῦ μεγέθους, σέ ἕνα χάρτη *.

24. IV. 1921. *Ν. Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Γιά τό ζήτημα τῆς ἔκδοσης ἐκπαιδευτικοῦ ἄτλαντα βλ. ἐπίσης Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 51ος, ντοκουμέντο ἀρ. 446, 474· σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 388, 410, 471· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 321-322· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 120-121, 315, 399-400. *Ἡ Σύντ.*

288

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

24/IV.

σ. Κάμενεφ!

Τά παιδιά τῆς 'Ινέσσα 'Αρμάντ ἀπευθύνονται σέ μένα μέ μιά παράκληση πού ὁλόθερμα ὑποστηρίζω:

1) Δέν μπορεῖτε μήπως νά δόσετε ἐντολή νά φυτευτοῦν λουλούδια στόν τάφο τῆς 'Ινέσσα 'Αρμάντ;

2) 'Επίσης καί γιά μιά μικρή ἐπιτύμβια πλάκα ἤ πέτρα;

"Αν μπορεῖτε, γράψτε μου, Σᾶς παρακαλῶ, μέσω τίνος τό κάνετε αὐτό (μέσω ποιῶν ὀργανισμῶν ἤ ἱδρυμάτων) γιά νά μπορέσουν τά παιδιά νά ἀπευθυνθοῦν ἐπιπρόσθετα ἐκεῖ, νά παρακολουθήσουν, νά δόσουν ἐπιγραφές κτλ.

"Αν δέν μπορεῖτε, γράψτε μου, Σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης, μήπως μπορεῖ νά γίνει παραγγελία σέ ἰδιώτη; "Η πρέπει ἴσως νά γράψω κάπου ἀλλοῦ καί ἄν ξέρετε, ποῦ;

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ 'Απρίλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

289

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Α. ΤΕΟΝΤΟΡΟΒΙΤΣ [241]

25. IV. 1921.

Στόν σ. Τεοντορόβιτς
'Αντίγραφα: ΛΕ 'Επισιτισμοῦ, στόν Μπριουχάνοφ
» ΑΣΛΟ, στόν Μιλιούτιν

Λόγω τοῦ κατεπείγοντος ζητήματος τῶν μέτρων πάλης ἐνάντια στήν ξηρασία, Σᾶς παρακαλῶ, νά συγκαλέσετε ἀμέσως σύσκεψη ἐκπροσώπων τῶν ἐνδιαφερόμενων Λαϊκῶν 'Επιτροπάτων, ὥστε τό σχέδιο διατάγματος νά γίνει δυνατό νά ὑποβληθεῖ, ἐπεξεργασμένο καί ἐγκριμένο, ὄχι ἀργότερα ἀπό τήν Τρίτη, 27. IV. 1921, στό ΣΕΑ.

'Ο πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

РОССІЙСКАЯ
ФЕДЕРАТИВНАЯ
СОВѢТСКАЯ РЕСПУБЛИКА.
ПРЕДСѢДАТЕЛЬ
СОВѢТА
НАРОДНЫХЪ КОМИССАРОВЪ.
Москва, Кремль.
25.IV.1921 г.
№ 275

Тов. Теодоровичу.
(копии НКпрод Брюханову
" НКЗем Осинскому)

В виду крайней неотложности вопроса о мерах борьбы с засухой прошу Вас созвать немедленно совещание представителей заинтересованных наркоматов с тем, чтобы проект декрета мер борьбы внесен, в разработанном и согласованном виде, не позже среды, 27.IV.1921, в С.Т.О.

Пр. С.Т.О. В. Ульянов (Ленин)

Τό σημείωμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Ι. Α. Τεοντορόβιτς. — 25 τοῦ Ἀπρίλη 1921.
Σμίκρυνση

290

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Σ. ΓΚΑΝΕΤΣΚΙ

25/IV. 1921.

σ. Γκανέτσκι! Στή Ρίγα ἔρχονται σέ Σᾶς δυό γραμματεῖς μου:
1) ἡ Ἄννα Πετρόβνα Κίζας **καί**
2) ἡ Νατάλια Στεπάνοβνα Λεπεσίνσκαγια.

Καί τίς δυό τίς γνωρίζω στή δουλιά ἀπό ἀρκετά ἤδη χρόνια. Καταπληκτική ἀφοσίωση. Ἡ δουλιά σέ μένα εἶναι κάτεργο: οὔτε ἀνάπαυση, οὔτε γιορτή. Ἔχουν ἐξαντληθεῖ φοβερά. Πρέπει νά τούς δοθεῖ ἡ δυνατότητα νά ἀναπαυτοῦν. Σᾶς παρακαλῶ δόστε τους προκαταβολικά τό μισθό (καί περισσότερα) καί ὕστερα μή ζητήσετε νά ἐργαστοῦν. Ἄς θεραπευτοῦν, ἄς ἀναπαυτοῦν, ἄς *τραφοῦν καλά*.

Χαιρετισμούς! Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 13 τοῦ Φλεβάρη 1924 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. 35

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

291

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ, Α. Ν. ΚΡΙΤΣΜΑΝ, Μ. Π. ΤΟΜΣΚΙ, Α. Ι. ΠΟΤΙΑΓΕΦ

26. IV. 1921.

Στούς σ.σ. Μπριουχάνοφ
Κρίτσμαν
Τόμσκι ἤ τόν βοηθό του
(Ἀντρέγεφ;)
Ποτιάγεφ

Ἐπειδή τό ζήτημα τῆς βοήθειας στήν ἁλιευτική καμπάνια ἐπείγει, Σᾶς παρακαλῶ, σήμερα κιόλας καί ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα νά συγκαλέσετε σύσκεψη γιά τή συζήτηση τῶν προτάσεων τοῦ σ. Ποτιάγεφ (Γενική Διεύθυνση ἁλιείας) καί μέ τή συμμετοχή του. Ἡ σύνθεση τῆς σύσκεψης: Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, Ἐπιτροπή χρησιμοποίησης, ΠΚΣΣ καί ὁ σ. Ποτιάγεφ. Ἔκθεση σήμερα στό ΣΛΕ [242].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

292

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

26. IV. 1921.

σ. Γκορμπουνόφ!

Εἶμαι ὑποχρεωμένος νά Σᾶς κάνω παρατήρηση γιά τήν ἐξαιρετική ἀκαταστασία τῶν γραφείων μας. Ἀπό τό τηλεφωνογράφημα πού ἐπισυνάπτεται εἶναι φανερό ὅτι ἔχει δοθεῖ στίς 24/IV. (ὥρα;),
παραλήφθηκε στίς 25. IV. στίς 11 καί 25,
(δηλ. τό τηλεφωνογράφημα *ἔκανε νά ἔρθει* 11 ὧρες!).
Ἐγώ τό πῆρα
στίς 26/IV. στίς 12 ἡ ὥρα.
Εἶναι κάτι παραπάνω ἀπό αἶσχος!
Σᾶς προτείνω νά γίνει ἀμέσως ἀκριβής καί πλήρης ἔρευνα, νά βρεθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι καί νά μοῦ δοθεῖ τό ὑλικό. Πρέπει νά ἐπανεξεταστεῖ καί νά καθοριστεῖ νέος κανονισμός λειτουργίας τῶν γραφείων.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

293

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

σ. Μόλοτοφ!

Τό ζήτημα τῶν οἰκημάτων εἶναι φοβερά σκανδαλῶδες [243].

Προτείνω νά λυθεῖ, ρωτώντας τηλεφωνικά τά μέλη τοῦ *Πολιτικοῦ Γραφείου* ἀμέσως, γιατί δέν ἐπιτρέπεται νά περιμένουμε οὔτε μιά μέρα (καί μάλιστα σήμερα μέσω τοῦ *ΣΛΕ* νά ψηφιστοῦν):

1) νά γίνει παρατήρηση στόν Γκορμπουνόφ γιά τή λειψή δραστηριότητα καί τήν καθυστέρηση (αὐτός κι' ὄχι ὁ Τσιτσέριν ὀφείλει νά γράφει γι' αὐτό σέ ὅλους καί νά *ἐπιδιώκει ἔγκαιρα* ἀπόφαση τῆς ΚΕ. Εἶναι ντροπή νά φορτώνει ὁ Γκορμπουνόφ αὐτά τά ζητήματα στόν Τσιτσέριν. Αὐτό εἶναι ὑπερβολική ἀδεξιότητα).

2) Νά συγκροτηθεῖ μιά *ὑπεύθυνη* (καί ἀπέναντι στήν ΚΕ καί ἀπέναντι στό ΣΛΕ) *τριάδα* μέ καθῆκον νά βρεῖ ὁπωσδήποτε *μέσα*

στήν προθεσμία ὅλα τά ἀπαραίτητα οἰκήματα (κατά τή γνώμη μου, *ἕνα ξενοδοχεῖο* εἶναι πιό κατάλληλο ἀπό πολιτική ἄποψη, παρά πολλά ξεχωριστά σπίτια).

Προτείνω:

(α) τόν Γκορμπουνόφ

(β) ἀπό τήν ΠΕΕ *μέ προσωπική εὐθύνη* τοῦ Οὔνσλιχτ

(γ) 1 ἀπό τήν ἐπιτροπή τοῦ Βλαντίμιρσκι.

Εἶναι ἐξαιρετικά ἐπεῖγον!

Λένιν

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ 'Απρίλη 1921 — *Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

294

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ο. ΑΛΣΚΙ [244]

26. IV. 1921.

σ. Ἄλσκι!

Μόλις τώρα ἔμαθα ἀπό τά πρακτικά τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου ὅτι 1 χρυσό ρούβλι λογαριάζεται γιά 750 σοβιετικά ρούβλια.

Αὐτό εἶναι γελοῖο. Καί τό χειρότερο εἶναι ὅτι πιθανό νά ὁδηγήσει σέ σωρεία καταχρήσεων.

Πότε ἀποφασίστηκε αὐτό; Ἀπό ποιόν; Νά βρεῖτε τό ἀκριβές κείμενο. Νά κάνετε ἔλεγχο. Νά ὑποβάλετε σχέδιο τροποποίησης.

Πρέπει νά γίνει προσεκτική ἔρευνα μήπως αὐτό ὁδήγησε σέ καταχρήσεις.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI — *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

295

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

26. IV. 1921.

σ. Μόλοτοφ!

Μόλις τώρα ἔμαθα ἀπό τά πρακτικά τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου ὅτι ὑπάρχει *«Σπίτι ἀνάπαυσης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων»* καί ὅτι αὐτό βρίσκεται «στή δικαιοδοσία τῆς Διεύθυνσης Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ».

Ὁ Σαπρόνοφ μοῦ γράφει ὅτι σχετικά μέ αὐτό ὑπῆρξε ἀπόφαση τοῦ παλιοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου.

Πρέπει νά ἐξακριβωθεῖ.

Θεωρῶ ὅτι αὐτό εἶναι λάθος.

Προτείνω νά καταργηθεῖ μέσω τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου καί νά ἀποφασιστεῖ:

1) αὐτό τό σπίτι ἀνάπαυσης πρέπει νά ὑπαχθεῖ στή δικαιοδοσία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ὑγιεινῆς·

2) τή διεύθυνση πρέπει νά τή διορίσει τό Ὀργ. Γραφεῖο τῆς *ΚΕ*·

3) ἡ ὀνομασία πρέπει νά εἶναι «Σπίτι ἀνάπαυσης, ἀριθμός τάδε» (γιατί ὑπάρχουν πολλά σπίτια ἀνάπαυσης).

(Ξέρω ὅτι ἐκεῖ πήγαιναν γιά ἀνάπαυση *ὄχι μόνο* Λαϊκοί ἐπίτροποι).

Λένιν

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

296

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ

σ. Λεζάβα!

Ἡ Γεωργία ἔχει ἐξαιρετική σπουδαιότητα σάν *συγκάλυψη* τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς *Ρωσίας*. Αὐτό βολεύει καί τήν Ἰταλία καί τή *Γερμανία* καί τήν *Ἀμερική*.

1) Νά βρεῖτε ἕναν *ἔξυπνο* ἄνθρωπο γιά νά τόν στείλετε ἐκεῖ ἀπό μέρους τῆς Διεύθυνσης Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου. Τό γρηγορότερο.

2) Μιλεῖστε πιό λεπτομερειακά μέ τόν Στάλιν γιά τό ζήτημα αὐτό.

3) Γράψτε μου δυό λέξεις, τά συμπεράσματα.

Χρειάζεται σχέδιο (καί κεφάλαιο) τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου μέσω τοῦ Μπατούμ.

Σχέδιο ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου δέν ἔχετε. Σκορπᾶτε ἄσκοπα καί ἐπιτρέπετε νά σκορποῦν. Θά ἀνοίξω πόλεμο μαζί Σας.

Γιά τρόφιμα καί γιά καύσιμα τό 1921. *Οὔτε δεκάρα παραπάνω*. Αὐτή εἶναι γιά Σᾶς ἡ *γραμμή*. Καταρτίστε τό σχέδιο μέ βάση αὐτή τή γραμμή καί μήν ὑποκύπτετε σέ «πιέσεις» καί «ἐπιροές».

Λένιν

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 28 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

297

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ

29/IV.

σ. Τζερζίνσκι!

Ἦρθε (ἀπό ἐπιτόπια περιοδεία) ὁ Ἰβ. Ἰβ. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ. Ἀναφέρει: βρίσκονται σέ μεγάλο *κίνδυνο οἱ μεταφορές*, καί οἱ σιδηροδρομικές καί οἱ ὑδάτινες.

Πρῶτο, οἱ μαυραγορίτες παίρνουν μέ τή βία.

Δεύτερο, οἱ σοβιετικοί ὑπεύθυνοι στούς σιδηροδρόμους στέλνουν παντοῦ *δεκάδες βαγόνια* τῶν «ἐπιτροπῶν». Πρόφαση: ὑπηρεσιακή ἐντολή. Στήν οὐσία: κάνουν μαύρη ἀγορά. Τούς σοβιετικούς ὑπεύθυνους τούς ταΐζουν.

Οἱ σιδηροδρομικοί ὑπάλληλοι εἶναι ὅλοι τους — λέει— μαυραγορίτες. Σπεκουλάντες. Πρέπει νά παρθοῦν πολύ *αὐστηρά* μέτρα. Γράψτε δυό λέξεις [245].

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

298

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΝΤ. ΤΡΟΤΣΚΙ

30/IV.

Σύντρ. Τρότσκι!

Διάβασα τήν μπροσούρα τοῦ Σατουνόβσκι. «Ὁ λευκός ἄνθρακας καί ἡ ἐπαναστατική Πετρούπολη» [246].

Πολύ ἀδύνατη. *Πομπώδη λόγια* καί τίποτε ἄλλο. *Τίποτε* τό πρακτικό.

Ὁ μοναδικός πρακτικός ὑπαινιγμός: σελ. 15:

«Σύμφωνα μέ τή γνώμη ἐπιφανῶν εἰδικῶν τῆς ὑδραυλικῆς, ὀχτώ μῆνες εἶναι ἀρκετοί γιά πραγματικούς καρπούς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἄθλου».

Ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ εἰδικοί; Δέν ὑπάρχουν τέτιοι (ρώτησα τόν Κρζιζανόβσκι: δέν ὑπάρχουν τέτιοι). Ὁ Σατουνόβσκι καταπιάστηκε νά γράψει γιά ἕνα πράγμα πού δέν ξέρει (ὁ Κρζιζανόβσκι ἔτσι τό ἐκτιμᾶ). *Ἐκτός* ἀπ' αὐτή τήν *ἀστήρικτη* παρατήρηση nil * σέ ὅλη τήν μπροσούρα.

* — *τίποτε. Ἡ Σύντ.*

Ἂς ἀποδείξει κι' ἄς δόσει *πρακτικές* προτάσεις ὁ Σατουνόβσκι. Ἀλλιῶς ἡ φλυαρία παραμένει φλυαρία.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

299

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΜΠΟΥΡΝΤΟΥΚΟΦ *

Στόν διευθυντή τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς **τοῦ Τμήματος Λαϊκῆς Παιδείας Μόσχας** Μπουρντουκόφ

Παρακαλῶ νά ὀργανώσετε γιά τόν Ἰβ. Ἰβ. Σκβορτσόφ (Στεπάνοφ) θερινή ἀνάπαυση κοντά στή Μόσχα, ἄν εἶναι δυνατό μέ κῆπο.

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Ἀπριλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

300

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

σ. Μπριουχάνοφ!

Σᾶς στέλνω τά χειρόγραφα τοῦ ἄρθρου μου (καί τίς μπροσουρίτσες) γιά τό φόρο σέ εἶδος **. Δόθηκε ἤδη γιά στοιχειοθέτηση.

Ἂν θέλετε νά ρίξετε μιά ματιά, διαβάστε τα *μέχρι αὔριο* καί δόστε μου τίς παρατηρήσεις καί τίς διορθώσεις Σας.

Αὔριο ἐπιστρέψτε τα.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ σημειώματος ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε τήν ἐπισημείωση: «Στάλθηκε στίς 30/IV. Νά μοῦ ὑπενθυμίσετε». *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 205-245. *Ἡ Σύντ.*

301

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. Ν. ΚΡΙΤΣΜΑΝ

σ. Κρίτσμαν!

Ἡ Ἐπιτροπή χρησιμοποίησης ἔκανε τή διανομή τῶν λαφύρων τῆς Κριμαίας.

5-10% ἀπό τά διάφορα εἴδη στήν *Ὑπηρεσία Ναυτικοῦ*.

Γιατί αὐτό;

Ἐμεῖς εἴμαστε φτωχοί, ἐνῶ θά διατηροῦμε καί θά ἀναπτύσσουμε τήν *Ὑπηρεσία Ναυτικοῦ*, χωρίς νά ἔχουμε καμιά ἐγγύηση ὅτι ἡ Γαλλία δέν θά βυθίζει τά πλοῖα μας.

Κατά τή γνώμη μου, ἐδῶ δέν ὑπάρχει οὔτε σχέδιο, οὔτε σκέψη. Φοβᾶμαι ὅτι αὐτό εἶναι ἁπλῶς μιά ρουτίνα. Ἀπαντεῖστε μου.

Λένιν

Γράφτηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1958 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

302

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ [247]

σ. Ζηνόβιεφ! Ὁ Τρότσκι, ὅπως φαίνεται ἀπ' αὐτό, ἔχει ἐξαιρετικά προκλητικές διαθέσεις. Ἡ μπροσούρα τοῦ Σατουνόβσκι εἶναι μιά φλυαρία. Ἐπιστρέψτε μου αὐτό μέ τή σημείωση, ποιές εἶναι οἱ *ἀποφάσεις* Σας καί τά σχέδιά Σας γιά τό ὅλο ζήτημα [248].

3/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Μάη 1921
Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

303

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

1

Γκ. Μ.!

Ἐπισυνάπτω στοιχεῖα γιά τή σχεδιαζόμενη νέα σύνθεση τῆς Ἐπιτροπῆς Δημοσίων ἔργων.

Ἡ γνώμη Σας;

Γνωρίζετε είδικούς, τόν *Ρουντομίνερ* και ἄλλους;

Μπορεῖτε νά μάθετε;

Τόν Μούστ;

Πολύ φοβᾶμαι ὅτι στήν Ἐπιτροπή Δημοσίων ἔργων δέν πᾶνε καλά τά πράγματα. Γιατί ἔκαναν «νά φύγει» ὁ Ἀλφέροφ;

Γιατί θέλουν «νά φύγει» ὁ Γκόλντμπεργκ;

Δέν κάνει νά τοποθετηθεῖ ὁ Σαπρόνοφ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Δημοσίων ἔργων;

Καί ἀπό τούς είδικούς ποιός θά πάει σ' αὐτόν;

2) Δεύτερο: στόν Σμίλγκα ἔδοσαν ὅ,τι ζήτησε!

Θά καταπιαστοῦν ὁ Ραμζίν καί ὁ Κρούγκ; [249] *Ὁλοκληρωτικά;*

Ἔχετε πληροφορίες;

Δικός Σας *Λένιν*

2

ΕΔΕ *

Στήν Ἐπιτροπή Δημοσίων ἔργων:

Μάρκοφ Σ. Ντ. *«ἀναπληρωτής»*...

; *Ρουντομίνερ* στούς «ἀναπληρωτές» (κομμουνιστής) (μηχανικός στό Οἰκονομικό τμῆμα τῆς ΚΕ τῶν ἐργατῶν οἰκοδομῶν)

;; *Πρόζορ*

Ζαχάροφ (ἀπό τήν ΚΕ τῶν ἐργατῶν οἰκοδομῶν)

Μούστ, τεχνικός (διηύθυνε τό τμῆμα ἔργων στή Μόσχα).

[ἐνδεχόμενα] Πρόεδρος τῆς Ε. Δημ. ἔργων ὁ *Σαπρόνοφ*

(ὁ Γκόλντμπεργκ νά μείνει)

Ὅλη ἡ πρόταση ἔρχεται ἀπό τήν ΚΕ τῶν ἐργατῶν οἰκοδομῶν, πού ἐγκρίθηκε ἀπό τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ [250].

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 3 καί 10 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Πιό πάνω ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τή σημείωση: «ἐγκρίθηκε ἀπό τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ». *Ἡ Σύντ.*

304

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

σ. Ζηνόβιεφ!

Μέ πληροφοροῦν,

1) ὅτι ὁ γλύπτης Γκίντσμπουργκ, πού κατασκευάζει τήν προτομή τοῦ Πλεχάνοφ, ἔχει ἀνάγκη ἀπό *ὑλικά*, πηλό κτλ.·

2) ὅτι οἱ τάφοι τοῦ Πλεχάνοφ καί τῆς Ζασούλιτς ἔχουν ἐγκαταλειφθεῖ.

Δέν μπορεῖ ἄραγε νά δοθεῖ διαταγή καί γιά τά δυό αὐτά σημεῖα νά προσεχτοῦν, νά καταβληθεῖ φροντίδα, νά ἐλεγχθοῦν; [251]

Salut!

5/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1921
Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

305

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. Ε. ΒΟΡΟΣΙΛΟΦ *

Κρυπτογραφικά

Στόν Βοροσίλοφ

Σᾶς παρακαλῶ νά δόσετε ἐντολή στή διοίκηση τῆς Στρατιᾶς ἱππικοῦ καί νά ἐλέγξετε εἰδικά, ὥστε στή διάρκεια πού θά περνάει ἡ Στρατιά ἱππικοῦ νά δίνεται ὁλόπλευρη βοήθεια στά τοπικά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ, ἐπειδή εἶναι ἀνάγκη νά χορηγηθεῖ ἔκτακτη καί γρήγορη βοήθεια στή Μόσχα σέ σιτηρά [252].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1921
Στάλθηκε στό Αἰκατερινοσλάβ

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ τηλεγραφήματος ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε: «σ. Σκλιάνσκι. Δόστε ἐντολή, παρακαλῶ, νά σταλεῖ κρυπτογραφικά καί νά μοῦ ἐπιστραφεῖ. 5/V. *Λένιν*». *Ἡ Σύντ.*

306

ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Στό Μικρό Συμβούλιο

Ἀπό τό *ΣΕΑ* Σᾶς στέλνεται σχέδιο (ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν + ΛΕΕ + ΠΕΕ) *ἐναέριας* συγκοινωνίας Βερολίνο—Μόσχα.

Παρακαλῶ νά ἐξακριβώσετε μέ πιό μεγάλη ἀκρίβεια, *πόσο θά κοστίσει αὐτό*, καί νά μοῦ πεῖτε [253].

5/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

307

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

σ. Λίτκενς! Ξέχασα κατά τή συνάντησή μας νά Σᾶς παρακαλέσω νά ἐξακριβώσετε ποῦ βρίσκεται ἡ δουλιά μέ τήν ἐπιτροπή τῶν ἐπιστημόνων πού συντάσσουν τό λεξικό (σύντομο) τῆς *σύγχρονης* (ἀπό τόν Πούσκιν ὥς τόν Γκόρκι) ρωσικῆς γλώσσας.

Ἀπό καιρό εἶχα συμφωνήσει γι' αὐτό μέ τόν Ποκρόβσκι καί τόν Λουνατσάρσκι [254].

Γίνεται; Τί ἀκριβῶς; Μάθετε καί γράψτε μέ ἀκρίβεια.

6/V. Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

308

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ [255]

Σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τῶν συλληφθέντων οἰκοδόμων τοῦ *ὑδραυλικοῦ σταθμοῦ στό Σβίρ* πρέπει νά μάθουμε:

1) σέ τίνος τά χέρια βρίσκονταν καί σέ ποιό στάδιο·

2) ἄν ἀπελευθερώθηκαν αὐτοί πού μέχρι τώρα δέν τούς ἔχει ἀπαγγελθεῖ συγκεκριμένη κατηγορία·

3) — ἐπίσης: ποιοί μποροῦν νά ἀπελευθερωθοῦν μέ ἀναστολή·

4) ἔγινε σοβαρή τεχνική πραγματογνωμοσύνη τῆς κατηγορίας;

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

309

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Β. ΛΟΥΝΑΤΣΑΡΣΚΙ

Δέν εἶναι ντροπή νά ψηφίζετε ὑπέρ τῆς ἔκδοσης τῶν «150 000 000» τοῦ Μαγιακόβσκι σέ 5000 ἀντίτυπα;

Εἶναι ἀνοησία, κουταμάρα, φοβερή κουταμάρα καί ἐπιτήδευση [256].

Κατά τή γνώμη μου, πρέπει ἀπό τέτια πράγματα νά ἐκδίδονται μόλις 1 στά 10 καί *ὄχι περισσότερο ἀπό 1500 ἀντίτυπα,* γιά τίς βιβλιοθῆκες καί τούς ἰδιότροπους.

Καί ὁ Λουνατσάρσκι νά στηλιτευτεῖ γιά φουτουρισμό.

6/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1957 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 18

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

310

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ν. ΠΟΚΡΟΒΣΚΙ

σ. Ποκρόβσκι! Ξανά καί ξανά ζητῶ τή βοήθειά Σας στήν πάλη κατά τοῦ φουτουρισμοῦ κ.τ.λ.

1) Ὁ Λουνατσάρσκι πέρασε στό συμβούλιο (δυστυχῶς!) τήν ἐκτύπωση τῶν «150 000 000» τοῦ Μαγιακόβσκι.

Δέν μπορεῖ νά σταματήσει αὐτό; Πρέπει νά σταματήσει.

Συμφωνοῦμε ὅτι ὄχι πάνω ἀπό δυό φορές τό χρόνο νά τυπώνονται οἱ φουτουριστές αὐτοί *καί ὄχι παραπάνω ἀπό 1500 ἀντίτυπα.*

2) Τόν Κισέλις, πού, ὅπως λένε, εἶναι καλλιτέχνης-*«ρεαλιστής»*, ὁ Λουνατσάρσκι, λέει, καί πάλι τόν ἐξοστράκισε, προωθώντας τόν φουτουριστή καί ἄμεσα καί *ἔμμεσα*.

Μά δέν μπορεῖ νά βρεθοῦν σίγουροι *ἀντι*φουτουριστές;

Λένιν

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1957 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 18

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

311

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. ΓΚ. ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΦ

Ψάξτε νά βρεῖτε ἄνθρωπο ἀπό τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου γιά νά μπεῖ στήν ἐπιτροπή διερεύνησης τῆς ὑπόθεσης Ἀλγκέμπα [257] γιά τή θέση μηχανικοῦ, ἄνθρωπο ὄχι μόνο σίγουρο, ἀλλά καί μέ *πρακτική πείρα*,

πού νά σταθμίσει καλά τό *κύριο*:

τή διαφύλαξη τῶν ὑλικῶν (σέ κάθε περίπτωση)

α) νά σταματήσει ἡ οἰκοδόμηση,

β) » ὄχι ἀμέσως, ἀλλά κατά τό φθινόπωρο,

γ) νά μεταφερθεῖ ἀπό κατεπεῖγον ἔργο σέ συνηθισμένο ἔργο,

δ) νά τελειώσει ἡ οἰκοδόμηση, ὅμως *σιδηροτροχιές νά μήν τοποθετηθοῦν*

κτλ.

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

312

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

σ. Τσιτσέριν!

Κατά τή γνώμη μου, αὐτό πρέπει νά δοθεῖ στόν Τύπο, *ὅμως* **μόνο** μέ ὑποχρεωτικό σχόλιο, πού θά πρέπει νά εἶναι πολύ *πονηρό*, ἀλλιῶς οἱ συντάκτες μας θά κάνουν ἀνοησίες. Ἤ γράψτε ἕνα τέτιο *ὑποχρεωτικό σχόλιο*, ἤ νά τό αναθέσετε σέ κάποιον ἄλλο, ὅμως μέ τή δική Σας λογοκρισία [258].

Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 6 καί 10 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

313

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ

σ. Σμολιανίνοφ! Ἐφιστῶ τήν προσοχή Σας στό ἄρθρο (αὐτές τίς μέρες στήν *«Ἰζβέστιγια»; ἤ* στήν *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»;)* τοῦ Μπελιακόφ γιά τό ὑφαντουργεῖο τοῦ Ναροφομίνσκ [259]. Συγκεντρῶστε ὅλη τήν προηγούμενη πολεμική γιά τό ζήτημα αὐτό. *Ἐμβαθύνετε. Μελετεῖστε* τά στοιχεῖα. Πέστε μου τά συμπεράσματα.

Ἡ ὑπόθεση, φαίνεται, εἶναι σοβαρή.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 6 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

314

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Λ. ΚΟΠΠ

Παρακαλῶ νά σταλεῖ *κρυπτογραφικά στόν Κόππ:*

Στόν Κόππ *. Παρακαλῶ νά σταλεῖ ἀμέσως ἡ βίζα τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης γιά τόν Σκλόβσκι, παρακαλῶ τόν Λουτοβίνοφ νά σταματήσει τήν ἀντιπολίτευσή του πού εἶναι καί ἀθέμιτη, ἀφοῦ ὑπάρχει ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, γιά τήν ὁποία κανείς δέν διαμαρτυρήθηκε, ἀντιπολίτευση λαθεμένη στήν οὐσία της, γιατί κανείς δέν προωθεῖ τόν Σκλόβσκι σέ ὑψηλές θέσεις, ἀλλά πρόκειται γιά βοήθεια στήν οἰκογένειά του καί γιά χρησιμοποίηση στελέχους [260].

Λένιν

Παρακαλῶ τόν Κόππ ἐπειγόντως καί ἐμπιστευτικά νά διαβιβάσει στόν Τόμας, ὅτι τόν παρακαλῶ νά δόσει τό γράμμα μου πρός τόν Λεβί καί τήν Τσέτκιν ἀμέσως στούς παραλῆπτες, μάλιστα θά παρακαλοῦσα νά βγεῖ ἀντίγραφο τοῦ γράμματος αὐτοῦ καί νά μοῦ ἀποσταλεῖ [261].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Μάη 1921
Στάλθηκε στό Βερολίνο

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἀπό πάνω μέ τό χέρι τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν εἶναι γραμμένες οἱ λέξεις: «Σέ περίπτωση ἀπουσίας, στόν Λουτοβίνοφ». *Ἡ Σύντ.*

315

ΣΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ

Στό Κρατικό Ἐκδοτικό
Ἀντίγραφο στόν σ. Γιαροσλάβσκι

8. V. 1921.

Ὕστερα ἀπό παράκληση τοῦ σ. Γιαροσλάβσκι πού μέ πληροφόρησε ὅτι ὑπάρχει ἡ γνώμη πώς δέν πρέπει νά κυκλοφορήσει ἡ μπροσούρα του «Γιά τό φόρο σέ εἶδος», θεωρῶ ἀπαραίτητο νά ἀνακοινώσω ὅτι, κατά τή γνώμη μου, ἡ μπροσούρα ἀξίζει νά κυκλοφορήσει. Ἄν ὑπάρχει ἄλλη γνώμη, πρέπει νά μπεῖ τό ζήτημα ἐπίσημα στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) [262].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

316

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

σ. Λίτκενς!

Τό γράμμα Σας (σχετικά μέ τό λεξικό) εἶναι ἀκριβῶς λαθεμένο [263].

Ἐσεῖς *κατηγορεῖτε* τόν Ποκρόβσκι γιά *διοικητικές μεθόδους,* ἀντί νά τόν *ἀπαλλάξετε* ἀπό τίς διοικητικές δουλιές.

Ἔργο τοῦ *διευθυντῆ* εἶναι νά δίνει ἐντολή 1) νά βρεθοῦν τά *ἔγγραφα* (ὑπῆρχε ἀπόφαση; ποιά; πότε; ποιός εἶναι ὑπεύθυνος;).

2) Ἄν ἡ ὑπόθεση δέν προωθήθηκε, νά μάθει *ἀπό τί* (ἄν ἀπό τά *σιτηρέσια* — πόσο; Τότε ἴσως νά ἀναβάλουμε τό ζήτημα ὥς τό φθινόπωρο;).

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

P. S. Θυμᾶμαι ὅτι ὁ Ποκρόβσκι πολλές φορές μοῦ *ἔλεγε* πώς αὐτός δέν ἀκολουθεῖ *διοικητικές μεθόδους.*

Ἐδῶ εἶναι ἡ οὐσία! Ἴσως περιμένετε τήν ἀναχώρηση τοῦ Ποκρόβσκι σέ ἄδεια καί *μετά* νά ψάξετε νά βρεῖτε τά ἔγγραφα;

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

317

* ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ» ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΙΖΒΕΣΤΙΓΙΑ»

9. V. 1921.

Παρακαλῶ νά δόσετε ἐξαιρετική προσοχή στό ἄρθρο τῆς «Ποσλέντνιγε Νόβοστι» [264] (Παρίσι), ἀρ. φύλ. 309;

«Ὁ Μιλιουκόφ καί ὁ Αὐξέντιεφ στούς ἀμερικανούς»

Εἶναι ἀπαραίτητο νά σημειώνονται *συστηματικά παρόμοια* ἄρθρα καί σημειώματα· εἶναι πάρα πολλά· νά δίνεται *συνοπτικό* δελτίο τους γιά νά βάζουμε στό νοῦ τῶν ὑπηρεσιῶν μας καί στή μάζα τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν ἀναγνωστῶν.

> ὅτι ἡ λευκοφρουρίτικη ἀστική τάξη πιό ἔξυπνα, θαυμάσια καταλαβαίνει τή σημασία τῶν ἐκχωρήσεων καί τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου γιά τή Σοβιετική ἐξουσία.

καί γι' αὐτό βάζει τώρα σάν *κύριο* καθῆκον της νά ματαιώσει τίς ἐμπορικές συμφωνίες τῆς ΣΟΣΔΡ μέ τά ξένα κράτη, νά τορπιλλίσει τήν πολιτική τῶν ἐκχωρήσεων.

Παρακαλῶ νά μοῦ γράψετε δυό λόγια γιά τό ζήτημα αὐτό [265].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Ζίζν», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

318

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ

σύντρ. Κράσιν! Προσέξτε ἐξαιρετικά. Ὁ Κλισκό μήπως εἶναι φλύαρος; Ὁ διπλωμάτης πρέπει νά ξέρει νά σωπαίνει καί νά μιλάει ἔτσι, πού νά μή λέει τίποτε. Τά ξέρει αὐτά ὁ Κλισκό; Τά καταλαβαίνει αὐτά; [266].

9/V. Λένιν

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

319

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ

Πρέπει νά Σᾶς καυτηριάσω.

1) Ἀργοπορήσατε μέ τίς παραγγελίες τῶν σιτηρῶν. Ἡ κατάστασή μας εἶναι ἐξαιρετικά σοβαρή.

2) Δέν χρησιμοποιήσατε ὅλες τίς πηγές (Σουηδία κ. ἄ., ἔστω καί γιά *μικρές* ποσότητες).

3) Δέν ὑπάρχει ἀκριβής ἐνημέρωση: τί μπορεῖ νά ἐφοδιαστοῦμε *ἄμεσα* ἔστω καί μέ πολύ ὑψηλές τιμές καί πολύ λίγη ποσότητα.

Προωθεῖστε ὅλα αὐτά στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο ἐπειγόντως [267].

Γράφτηκε όχι άργότερα άπό τίς 10 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

320

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

σ. Μπριουχάνοφ!

Διαβάστε αὐτό μέ προσοχή καί νά μοῦ τό ἐπιστρέψετε.

Πρέπει πιό ψύχραιμα (ὁ Χαλάτοφ ἐκνευρίζεται) καί πιό αὐστηρά νά παρακολουθεῖτε τό ζήτημα αὐτό *καθημερινά*.

Ἡ γνώμη μου: νά παραγγελθεῖ ἀμέσως *ἄσχημο* (;) φασόλι στό *Βερολίνο* καί *λίγο* λίπος στή Ρίγα. *Τώρα ἀμέσως.*

Ἀπαντεῖστε σήμερα κιόλας [268].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

321

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Κρυπτογραφικά

Στήν ἀντιπροσωπεία τῆς Σοβ. κυβέρνησης, Λονδίνο

Τήν ἐντολή πού σᾶς δόθηκε γιά δυό ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, πρέπει νά ἀρχίσετε νά τήν ἐκτελεῖτε ἀμέσως. Τίς ἄμεσες ἔστω καί μικρές ποσότητες ἀγοράστε τις ὁπουδήποτε, χωρίς νά διστάζετε

γιά τήν τιμή. Μπορεῖτε γιά λογαριασμό τῆς ἐντολῆς αὐτῆς νά ἀγοράζετε ὁποιαδήποτε ἄλλα εἴδη τροφίμων καί κονσερβῶν. Δέν μπορεῖ μήπως νά παρθεῖ ὁ,τιδήποτε γρήγορα ἀπό τόν Καναδά; Μπορεῖτε νά πληρώσετε μιά μέτρια πρόσθετη ἀμοιβή γιά τήν πιό γρήγορη παράδοση στά λιμάνια τῆς Βαλτικῆς. 10 τοῦ Μάη [269].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

322

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΣΛΕ [270]

Νά γραφτεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ ΣΛΕ, στέλνοντας ἀντίγραφο *ἀμέσως* στόν Μπριουχάνοφ (ἄν ἀκόμη δέν τό ἔχει), ἤ *δίνοντάς του ὥς τό βράδυ* **αὐτό** *τό ἀντίτυπο,* γιά νά δόσει τήν τελική γνώμη του. Ἄλλοι πρέπει νά ληστευτοῦν, *σ' αὐτούς ὅμως νά δοθεῖ αὐτό πού ζητοῦν.*

10/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

323

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Ν. ΟΣΙΝΣΚΙ ΚΑΙ Ι. Α. ΤΕΟΝΤΟΡΟΒΙΤΣ

Στούς Ὀσίνσκι καί Τεοντορόβιτς τηλεφωνικά:

Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας ἀπουσιάζει παρά τό νόμο, καί φοβᾶμαι ὅτι τά φορολογικά ζητήματα (μαλλί, καπνός) ἀντιμετωπίζονται ὄχι προσεκτικά ἀπ' αὐτούς καί χωρίς ἐπαρκή προστασία τῶν συμφερόντων τῶν ἀγροτῶν [271]. Ἀπαντεῖστε.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Τό τηλεγράφημα ὑπογράφηκε ἐπίσης ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Λ. Μπ. Κράσιν. *Ἡ Σύντ.*

324

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ!

Δέν προέκυψε μήπως κάποτε ζήτημα ξεχωρισμοῦ ἀπό τή σύνθεση τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ

ἑνός τέτιου τμήματος πού *δέν συμμετέχει* στή διοίκηση, πού δέν κατέχει *καμιά* διοικητική, διευθυντική, γενικά *καμιά* κυβερνητική οὔτε συνδικαλιστική, οὔτε συνεταιριστική θέση,

δηλ. ἑνός τέτιου τμήματος μελῶν τοῦ ΚΚΡ πού εἶναι ἀπασχολημένο *ἀποκλειστικά* μέ τήν ἰδεολογική δουλιά, τή ζύμωση καί τήν προπαγάνδα **χωρίς** νά ἔχει ὁποιαδήποτε διοικητική θέση.

Δέν μπορεῖ ἄραγε νά γίνει αὐτό; Δέν πρέπει νά τό κάνουμε;

Ὅμως τό Κόμμα μας χάνει φοβερά ἀπό τή βρ........ ἀηδία τοῦ διοικητικοῦ μας μηχανισμοῦ. Νά ξεχωρίζονται στίς ψηφοφορίες *ἤ νά λογαριάζονται ἰδιαίτερα* οἱ ψηφοφορίες; [272]

Λένιν

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό βιβλίο: Β. Μ. Μόλοτοφ. «Τό Κόμμα καί ἡ στρατολογία πρός τιμή τοῦ Λένιν». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

325

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

11/V.

σ. Μπριουχάνοφ! Στέλνω κρυπτογράφημα [273]. Διαβάστε το προσεκτικά, σημειῶστε τούς ἀριθμούς καί νά μοῦ τό ἐπιστρέψετε.

Πρέπει νά καταρτίσετε *ἀκριβές σχέδιο* χρησιμοποίησης, δηλαδή κατανομῆς τῶν προϊόντων ἀπό τό ἐξωτερικό ἀπό τίς 15. V. – 15. VI.

Σέ πρώτη γραμμή ἡ Πετρούπολη καί ἡ Μόσχα.

Νά ἐπανεξετάζεται αὐτό τό σχέδιο, ὕστερα ἀπό κάθε τηλεγράφημα γιά καινούργιες *σημαντικές* προμήθειες.

Στεῖλτε μου τό πρῶτο τέτιο σχέδιο.

Ψάρια *τόσα*.

Φασόλια (λύθηκε τό ζήτημα;) *τόσα*.

Σιτάρι τόσο.

Σκεφτεῖτε, ἄν θά πρέπει νά δημοσιευτεῖ *στόν Τύπο* γιά καθησύχαση.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

326

ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΜΟΣΧΑΣ *

Στό Τμῆμα γεωργίας τοῦ κυβερνείου Μόσχας

11. V. 1921.

Οἱ ἐργάτες τοῦ συνεταιρισμοῦ τοῦ νοσοκομείου Σολντάτενκο παρακαλοῦν νά παραχωρηθεῖ ὁ κῆπος Πετρόβσκι στούς ἐργάτες τοῦ νοσοκομείου Σολντάτενκο, τοῦ νοσοκομείου Χοντίνσκ καί τῶν ἐργαστηρίων τρακτέρ, συνολικά ὥς 3000 περίπου ἄτομα.

Ὑποστηρίζω τήν παράκληση τῶν ἐργατῶν καί τοῦ δόκτορα Ροζάνοφ καί παρακαλῶ νά ἱκανοποιηθεῖ ἀμέσως. Ἄν τό τμῆμα Γεωργίας τοῦ κυβερνείου Μόσχας συναντάει σ' αὐτό τό ζήτημα ἐμπόδια, παρακαλῶ νά μέ πληροφορήσετε σήμερα κιόλας ποῦ βρίσκονται αὐτά τά ἐμπόδια, καί ποιά γνώμη ἔχει γιά τήν οὐσία τοῦ ζητήματος τό τμῆμα Γεωργίας τοῦ κυβερνείου Μόσχας [274].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

* Στό ἀντίγραφο τοῦ γράμματος ὑπάρχουν οἱ σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν «ἀντίγραφο 11/V» καί «$\frac{12}{\text{V}}$ στίς 2 ἡ ὥρα τηλεφωνικά». *Ἡ Σύντ.*

327

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Σ. ΕΝΟΥΚΙΤΖΕ [275]

σ. 'Ενουκίτζε! Παρακαλῶ πολύ νά ἀσχοληθεῖτε ἐντατικά μ' αὐτό. Δέν μπορεῖ μήπως νά ὁριστεῖ ἕνα δραστήριο *ὑπεύθυνο πρόσωπο;* Νά τοῦ δόσετε ἐπίσημα ἀποστολή. Καί σέ μένα ἀντίγραφο.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 11 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

328

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Ι. ΚΟΥΡΣΚΙ

ἄκρως ἀπόρρητο

Λαϊκό 'Επιτροπάτο Δικαιοσύνης,
στόν σύντρ. Κούρσκι

'Από τόν ἔκτακτο πληρεξούσιο γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τοῦ Στόλου ἦρθε στό ΣΕΑ αἴτηση μέ ἡμερομηνία 10/V τρ. ἔτ. καί μέ ἀρ. 8086, πού ἀντίγραφό της ἐπισυνάπτεται, στήν ὁποία ἀνακοινώνονται ἐντελῶς ἀπόρρητα στοιχεῖα γιά τήν ἀριθμητική σύνθεση τοῦ στρατοῦ. Μέ μιά πιό πετυχημένη σύνταξη τῆς αἴτησης θά μποροῦσε νά ἀποφευχθεῖ ἡ παράθεση στοιχείων γιά τήν ἀριθμητική σύνθεση τοῦ στρατοῦ. 'Επιπλέον, ἡ ἀλληλογραφία ἔφτασε ὄχι σέ ἀπόρρητο φάκελλο καί δέν στάλθηκε μέ τό ἰδιαίτερο, ἀλλά μέ τό κοινό ταχυδρομεῖο. Χάρη σ' αὐτό ἀνοίχτηκε καί καταχωρήθηκε στό βιβλίο εἰσερχόμενων τῆς Διεύθυνσης 'Εσωτερικῶν ὑποθέσεων καί θά μποροῦσε, περνώντας μέσω τοῦ ταχυδρομείου νά βγεῖ στή δημοσιότητα.

Παρακαλῶ νά διεξαχθεῖ ἔρευνα [276].

'Ο πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

329

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ Α. Ι. ΣΒΙΝΤΕΡΣΚΙ ΓΙΑ ΤΟ ΑΠΟΘΕΜΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

13/V 1921.

Σβιντέρσκι	[Ἀπαντήσεις τοῦ Α. Ι. Σβιντέρσκι]
1) Πόσα ἐμπορεύματα ὑπάρχουν;	Γιά *πρίν τή συγκέντρωση* χρειάζονται ἐμπορεύματα 30 ἑκατομυρίων χρυσῶν ρουβλιῶν. Πάρθηκαν γιά *14 ἑκατομμύρια* ρούβλια. Χρειάζονται ἀκόμη 6 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ὑπάρχουν *συνολικά 20 ἑκατομμύρια ρούβλια*.
2) Πόσα στάλθηκαν;	Πάνω κάτω ἀξίας 8 περίπου ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν.
3) Στή Σιβηρία;	Περίπου 4 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν.
4) Στόν Καύκασο;	Ἀξίας πάνω ἀπό 3 ἑκατομμύρια ρούβλια. Τοπικά ἀπό προηγούμενες ἀποστολές ὑπάρχουν ἐμπορεύματα *3 ἑκατομμυρίων*.
Μπῆκε τό *ἁλάτι* στό ἀπόθεμά μας ἀνταλλαγῆς ἐμπο*ρευμάτων; Ἄν ναί, πόσο;*	Μπῆκε. Ὅμως πόσο, οὔτε ἐγώ, οὔτε ὁ Χιντσούκ ξέρουμε. Συνολικά ὅμως ἀπό τά παλιά ἀποθέματα *στίς ἀποβάθρες κτλ.* εἴχαμε *πάνω ἀπό 7 ἑκατομμύρια πούτια*.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

330

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΑΜΕΝΕΦ

Δέν πρέπει ἄραγε ὁ *Ἀρτιόμ* (σύν 3—4—5— νέους μέχρι καί **ἐξωκομματικούς ἐργάτες**) νά ἐξυπηρετεῖ εἰδικά τήν ΕΜ (διαφώτιση κτλ.) ὥς τίς 15. VI; [277]

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

331

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΚΑΛΙΝΙΝ

Ὑποστηρίζω ὁλοκληρωτικά τό προσχέδιο τοῦ Ὀσίνσκι καί παρακαλῶ νά προετοιμάσετε τό πόρισμά Σας γιά τό Σάββατο στό Πολιτικό Γραφεῖο, ὥστε νά τό περάσουμε ὥς τήν Τρίτη στό ΣΛΕ καί τήν Τετάρτη στήν ΠΚΕΕ [278].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 14 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

332

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Λ. ΒΟΪΚΟΦ

στόν σ. Βόικοφ

Σήμερα κιόλας νά μέ πληροφορήσετε γιατί καί ἀπό ὑπαιτιότητα τίνος καθυστερεῖ ἡ ἀναχώρηση γιά τή Νορβηγία μέ σκοπό τήν ἀγορά ἁλιευτικοῦ ἐξοπλισμοῦ γιά τό Μούρμαν τῶν σ.σ. Κοζακόφ καί Πιβοβάροφ (ἐπισυνάψετε ἀντίγραφα τῶν ἐγγράφων) [279].

14/V. 1921.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Α. Σμολιανίνοφ καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

333

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Φ. ΣΟΚΟΛΟΦ *

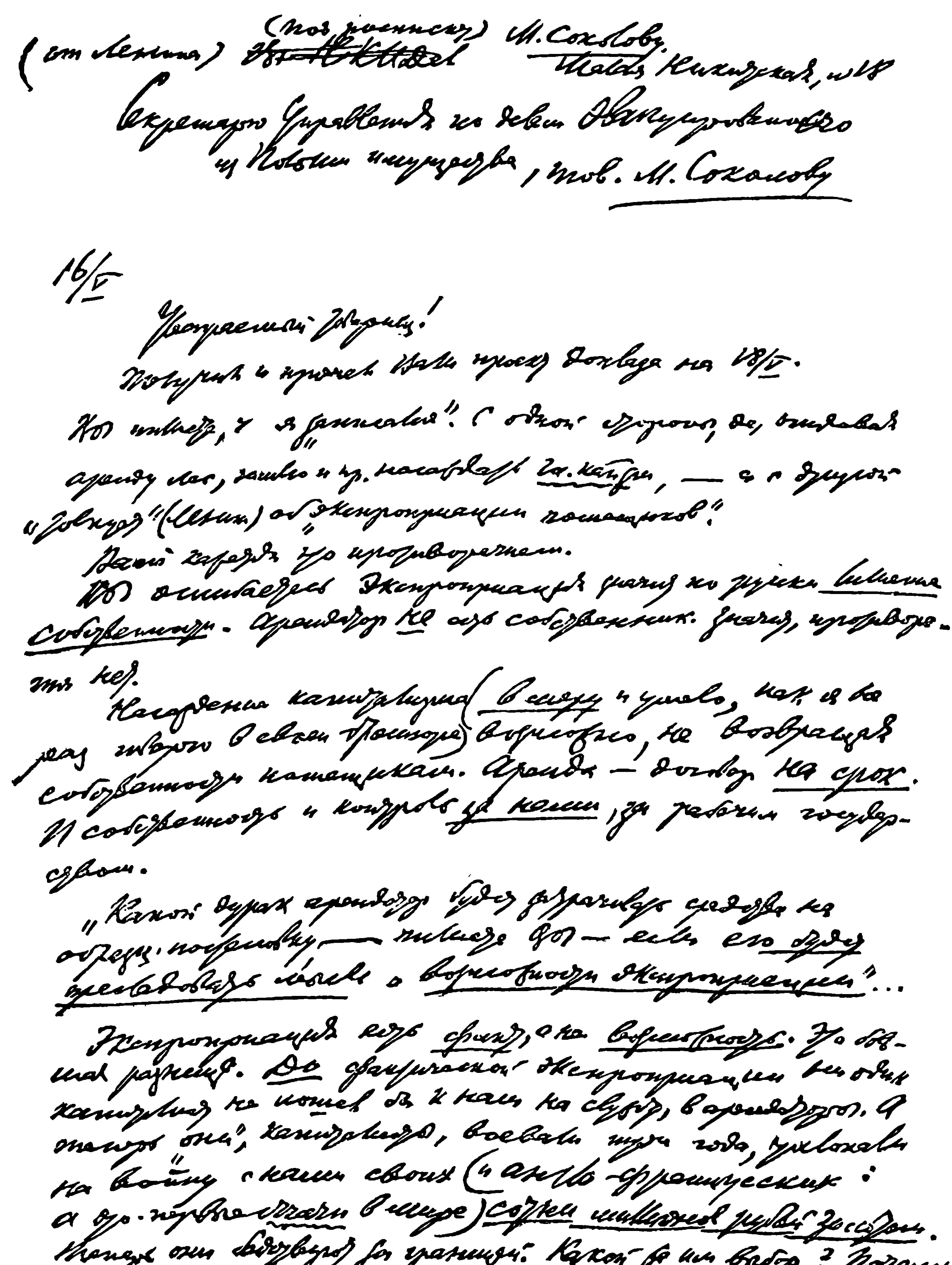
Γραμματέα τῆς Διεύθυνσης γιά τίς ὑποθέσεις περιουσιῶν πού διακομίστηκαν ἀπό τήν Πολωνία, σ. *Μ. Σοκολόφ*

16/V.

Ἀξιότιμε σύντροφε!

Πῆρα καί διάβασα τό σχέδιο τῆς ἔκθεσής Σας γιά τίς 18/V [280]. Γράφετε ὅτι ἐγώ τά «μπέρδεψα». Ἀπό τή μιά πλευρά τάχα, μέ τό

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ γράμματός του ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε τήν ἐπισημείωση: «(ἀπό τόν Λένιν) (μέ ἀπόδειξη παραλαβῆς) στόν *Μ. Σοκολόφ*. Μάλαγια Νικίτσκαγια, ἀρ. 18». *Ἡ Σύντ.*

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Μ. Φ. Σοκολόφ. — 16 τοῦ Μάη 1921.

Σμίκρυνση

νοίκιασμα τῶν δασῶν, τῆς γῆς κτλ., εἰσάγεται ὁ *κρατικός καπιταλισμός*, — κι' ἀπό τήν ἄλλη, «προτείνει» (ὁ Λένιν) τήν «ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικάδων».

Αὐτό Σᾶς φαίνεται ἀντίφαση.

Κάνετε λάθος. Ἀπαλλοτρίωση στή ρωσική γλώσσα σημαίνει *στέρηση τῆς ἰδιοκτησίας*. Ὁ ἐνοικιαστής *δέν* εἶναι ἰδιοκτήτης. Συνεπῶς, δέν ὑπάρχει ἀντίφαση.

Ἡ εἰσαγωγή τοῦ καπιταλισμοῦ *(σέ μέτρο* καί ἔξυπνα, ὅπως πολλές φορές γράφω στήν μπροσούρα μου *) εἶναι δυνατή, χωρίς νά ἐπιστραφεῖ ἡ ἰδιοκτησία στούς τσιφλικάδες. Τό νοίκιασμα εἶναι συμβόλαιο *γιά ὁρισμένη προθεσμία*. Καί ἡ ἰδιοκτησία καί ὁ ἔλεγχος εἶναι *δικά μας*, τοῦ ἐργατικοῦ κράτους.

«Ποιός βλάκας ἐνοικιαστής θά ξοδεύει χρήματα γιά μιά ὑποδειγματική ὀργάνωση — γράφετε — ἄν θά τόν *κυνηγάει ἡ σκέψη τῆς πιθανῆς ἀπολλοτρίωσης...»*

Ἡ ἀπαλλοτρίωση εἶναι *γεγονός* καί ὄχι *πιθανότητα*. Ὑπάρχει ἐδῶ μεγάλη διαφορά. *Ὥς* τήν ἔμπρακτη ἀπαλλοτρίωση οὔτε ἕνας καπιταλιστής θά ἐρχόταν νά μᾶς ὑπηρετήσει, σάν ἐνοικιαστής. Τώρα ὅμως «αὐτοί», οἱ καπιταλιστές, πολέμησαν τρία χρόνια, σπατάλησαν στόν πόλεμο ἐνάντιά μας τά δικά τους (καί τά ἀγγλογαλλικά: πού ἐκπροσωποῦν τούς πιό *βαθύπλουτους* τοῦ κόσμου) *ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια χρυσά ρούβλια*. Τώρα αὐτοί δεινοπαθοῦν στό ἐξωτερικό. Ποιά ἐκλογή λοιπόν ἔχουν νά κάνουν; Γιατί νά μήν ἔρθουν σέ συμφωνία: σέ 10 χρόνια θά πάρεις ὄχι ἄσχημα ἔσοδα, ἀλλιῶς... ψόφα στό ἐξωτερικό; Πολλοί θά ταλαντευτοῦν. Ἄν ἀπό τούς 100 οἱ 5 κάνουν μιά δοκιμή, κι' αὐτό δέν εἶναι ἄσχημο.

Γράφετε:

«Ἡ αὐτενέργεια τῶν μαζῶν τότε μόνο εἶναι *δυνατή*, ὅταν *ἐξαλείψουμε ἀπό τό πρόσωπο* τῆς γῆς τό ἀπόστημα αὐτό, πού λέγεται γραφειοκρατικές γενικές διευθύνσεις καί κέντρα».

Ἐγώ, ἄν καί δέν ἔχω πάει ἐπιτόπου, ὅμως ξέρω αὐτή τή γραφειοκρατία καί ὅλη τή ζημιά της. Τό λάθος Σας εἶναι ὅτι νομίζετε πώς εἶναι δυνατό νά ἐξαλειφθεῖ διαμιᾶς, ὅπως ἕνα «ἀπόστημα», «νά ξεπαστρευτεῖ ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς».

Αὐτό εἶναι λάθος. Μπορεῖ νά διώξει κανείς τόν τσάρο, νά διώξει τούς τσιφλικάδες, νά διώξει τούς καπιταλιστές. Αὐτό ἐμεῖς τό κάναμε. Ὅμως δέν μπορεῖς νά «διώξεις» τή γραφειοκρατία σέ μιά ἀγροτική χώρα, δέν μπορεῖς «νά τήν ἐξαλείψεις ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς». Μπορεῖς μόνο μέ μιά ἀργή, ἐπίμονη δουλιά νά τή *μειώσεις*.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 205-245. *Ἡ Σύντ.*

«Νά πεταχτεῖ» τό «γραφειοκρατικό ἀπόστημα», ὅπως Ἐσεῖς σέ ἄλλο μέρος λέτε, εἶναι ἐσφαλμένο ἀπό τήν ἴδια τήν τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Εἶναι ἄγνοια τοῦ προβλήματος. «Νά πεταχτεῖ» ἕνα τέτιου εἴδους ἀπόστημα *δέν εἶναι δυνατό*. Μόνο μπορεῖς νά τό *θεραπεύσεις*. Ἡ χειρούργηση στήν περίπτωση *αὐτή* εἶναι παραλογισμός, ἀδύνατο πράγμα· μόνο μιά *ἀργή θεραπεία* χρειάζεται, ὅλα τά ἄλλα εἶναι τσαρλατανισμός ἤ ἀφέλεια.

Ἐσεῖς ἀκριβῶς εἶστε ἀφελής, μέ συγχωρεῖτε γιά τήν εἰλικρίνεια. Ὅμως Ἐσεῖς ὁ ἴδιος γράφετε γιά τή νεότητά Σας.

Εἶναι ἀφελές νά ἀδιαφορεῖτε γιά τή θεραπεία, ἐπικαλούμενος τό γεγονός ὅτι 2-3 φορές δοκιμάσατε νά καταπολεμήσετε τή γραφειοκρατία καί ἀποτύχατε. Πρῶτο, ἀπαντῶ καί σ' αὐτή τήν ἀνεπιτυχή πείρα Σας, — πρῶτο ὄχι 2-3, ἀλλά 20-30 φορές πρέπει κανείς νά δοκιμάζει, νά ἐπαναλαμβάνει, νά ἀρχίζει ἀπό τήν ἀρχή.

Δεύτερο, ποῦ ἀποδείχτηκε ὅτι Ἐσεῖς ἀγωνιστήκατε σωστά, μέ ἐπιδεξιότητα; Οἱ γραφειοκράτες εἶναι καπάτσοι, πολλοί παλιάνθρωποι ἀπ' αὐτούς εἶναι ἀρχικαταφερτζῆδες. Μέ γυμνά χέρια δέν τούς πιάνεις. Σωστά Ἐσεῖς ἀγωνιστήκατε; Μέ ὅλους τούς κανόνες τῆς πολιτικῆς τέχνης *περικυκλώσατε* «τόν ἐχθρό»; Δέν ξέρω.

Μάταια ἐπικαλεῖστε τόν Ἔνγκελς [281]. Δέν Σᾶς ὑπόδειξε μήπως κάποιος «διανοούμενος» τήν παραπομπή αὐτή; Μυρίζει δογματισμό. Μοιάζει μέ ἀπελπισία. Καί τό νά ἀπελπιζόμαστε ἐμεῖς εἶναι ἤ γελοῖο, ἤ ντροπή.

Ἡ πάλη κατά τῆς γραφειοκρατίας σέ μιά ἀγροτική καί φοβερά ἐξαντλημένη χώρα, ἀπαιτεῖ μεγάλο διάστημα, καί πρέπει ἡ πάλη αὐτή νά διεξάγεται ἐπίμονα, χωρίς νά πέφτει τό ἠθικό ἀπό τήν πρώτη ἀποτυχία.

«Νά πεταχοῦν» οἱ «Γενικές διευθύνσεις»; Τιποτένια πράγματα. Καί τί θά βάλετε στή *θέση* τους; Αὐτό Ἐσεῖς δέν τό ξέρετε. Ὄχι νά *πεταχτοῦν*, ἀλλά νά ἐκκαθαριστοῦν, νά θεραπευτοῦν, νά θεραπευτοῦν καί νά καθαριστοῦν δέκα καί ἑκατό φορές. Καί νά μήν πέφτει τό ἠθικό.

Ἄν θά διαβάσετε τήν ἔκθεσή σας (καί δέν ἔχω καμιά ἀπολύτως ἀντίρηση γι' αὐτό) διαβάστε, παρακαλῶ, καί τό γράμμα μου αὐτό πού ἀπευθύνεται σέ Σᾶς.

Σᾶς σφίγγω τό χέρι καί παρακαλῶ νά μήν ἀφήνετε νά Σᾶς πιάνει «πνεῦμα κατάθλιψης».

Λένιν

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τήν 1 τοῦ Γενάρη 1924 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

334

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Λ. Α. ΦΟΤΙΕΒΑ [282]

σ. Φότιεβα!

Πέστε στόν Γκόιχμπαργκ ὅτι τά *πρακτικά* εἶναι ἀκατάλληλα: ἔπρεπε νά ἀναφερθεῖ *πότε στάλθηκε ἡ ἀνακοίνωση*.

Πρέπει νά διορθωθοῦν τά πρακτικά. Μόνο τότε μπορῶ νά διατυπώσω μομφή καί νά τή βάλω στό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἤ στό Μεγάλο.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

335

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Φ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΣΚΙ

σ. Βλαντίμιρσκι!

Πῶς ἔχει ἡ ὑπόθεση μέ τή διαίρεση κατά περιφέρειες τῆς ΣΟΣΔΡ;

Μοῦ φαίνεται πώς πρέπει νά βιαστοῦμε μέ τήν ὑπόθεση αὐτή καί νά τή συντονίσουμε μέ τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου.

Γράψτε, παρακαλῶ, ποιός εἶναι στήν ἐπιτροπή, πῶς πηγαίνει ἡ δουλιά κ.ἄ.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἀπό τήν Ε. Κ. Μίνινα

336

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

στόν σ. Λίτκενς

17/V. 1921.

Μέ τήν εὐκαιρία τοῦ διορισμοῦ τῆς «Νέας σκούπας» στό Κεντρικό Πρακτορεῖο Τύπου [283] πρέπει νά ἐκμεταλλευτεῖτε τή στιγμή καί νά καθορίσετε *ἐπακριβή διοικητική εὐθύνη:*

1) μέ τόν πιό ἀκριβολογημένο ἔγγραφο τρόπο νά καθοριστεῖ, *γιά τί πράγμα* εὐθύνεται ὁ *διευθυντής* τοῦ Κεντρικοῦ Πρακτορείου Τύπου καί οἱ *διευθυντές* Τύπου *τῶν κυβερνείων,*

2) τό ἴδιο σχετικά μέ τό δίκτυο τῶν βιβλιοθηκῶν:

(α) γενικές κρατικές (Δημόσια καί τοῦ Ρουμιάντσεφ)

(β) τῶν κυβερνείων

(γ) τῶν νομῶν

(δ) *ἐπαρχιακές βιβλιοθῆκες* (ἄν δέν εἶναι νωρίς; ἄν δέν ἀποφασίσατε νά περιοριστεῖτε γιά τήν ὥρα στίς βιβλιοθῆκες νομῶν)...

3) πρέπει Ἐσεῖς (κι' ἐμεῖς) μέ *ἀπόλυτη* ἀκρίβεια νά ξέρουμε *ποιόν* νά φυλακίσουμε (**καί** ἀπό τό Κεντρικό Πρακτορεῖο Τύπου, **καί** ἀπό τό *δίκτυο τῶν βιβλιοθηκῶν*· ὁπωσδήποτε καί *ἀπό τούς δυό* ὀργανισμούς), ἄν μέσα σέ *ἕνα μήνα* (2 ἑβδομάδες; 6 ἑβδομάδες;) ὕστερα ἀπό τήν ἔκδοση *κάθε* σοβιετικοῦ βιβλίου δέν ὑπάρχει αὐτό σέ *κάθε βιβλιοθήκη*. Στεῖλτε μου γιά τό ζήτημα αὐτό μιά **σύντομη** ἐνημέρωση.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τομ. XV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

337

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΦΡΟΥΝΖΕ

Στόν σύντρ. Φροῦνζε

Ἀντίγραφα στούς σ.σ. Πετρόβσκι καί Ρακόβσκι καί στήν ΚΕ τοῦ ΚΚ Οὐκρ. [284]

18/V. 1921.

Ὁ σύντρ. Μπουχάριν λέει ὅτι στό Νότο ἡ σοδιά εἶναι θαυμάσια.

Τώρα τό *κύριο ζήτημα ὅλης* τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ζήτημα ζωῆς ἤ θανάτου, εἶναι νά συγκεντρωθοῦν στήν Οὐκρανία 200-300 ἑκατομμύρια πούτια.

Γιά τό σκοπό αὐτό βασικό εἶναι τό ἁλάτι. Νά συγκεντρωθεῖ ὅλο, νά μπεῖ γύρω-γύρω τριπλή ζώνη ἀπό στρατό σέ ὅλους τούς χώρους τῆς ἐξόρυξης, νά μή ξεφύγει οὔτε ἕνα φούντι, νά μήν ἐπιτραπεῖ καμιά κλοπή.

Αὐτό εἶναι ζήτημα ζωῆς ἤ θανάτου.

Ἐνεργεῖστε κατά στρατιωτικό τρόπο. Ὁρίστε μέ ἀκρίβεια τούς ὑπεύθυνους γιά τήν κάθε ἐπιχείρηση. Καταλόγους τους σέ μένα (μέσω τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἅλατος).

Ἐσεῖς εἶστε Γενικός ἐπίτροπος ἅλατος.

Ἐσεῖς εὐθύνεστε γιά ὅλα [285].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1926 στό βιβλίο: Ι. Κ. Ἐρόσκιν καί Α. Φ. Χαβίν. «Ἡ βιομηχανία καί τό ἐμπόριο τῆς ΕΣΣΔ». Μόσχα - Λένινγκραντ

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

338

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ [286]

σ. Μόλοτοφ!

Μέ βάση τήν ἀναφορά

προτείνω στόν Μπριουχάνοφ νά σταλεῖ τηλεγράφημα *σήμερα* μέ τήν ὑπογραφή τοῦ προέδρου τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ γραμματέα τῆς ΚΕ:

1) αὐστηρή μομφή στούς *ἐπικεφαλῆς* (προέδρους τῶν Ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν κυβερνείων κτλ.),

2) ἀπειλή: θά τούς παραπέμψουμε σέ δίκη,

3) *τώρα ἀμέσως* νά παραπεμφθοῦν σέ δίκη οἱ ὑπεύθυνοι γιά τήν *ἐπιτόπια διανομή* πρίν ἱκανοποιηθεῖ τό κέντρο.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

339

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Π. ΣΕΡΕΜΠΡΟΒΣΚΙ

Τηλεγραφικά

Μπακού, στόν ἐπίτροπο πετρελαιοβιομηχανίας τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν ἤ Τιφλίδα καί ὅπου βρίσκεται ὁ Σερεμπρόβσκι

19. V. 1921.

Διάβασα τό φλύαρο τηλεγράφημά Σας πρός τόν Σεργκό [287].

Νά ἀναφέρετε πιό σύντομα, μέ μεγαλύτερη ἀκρίβεια μέ πόσα ροῦχα καί σιτηρά ἐφοδιάζετε τούς ἐργάτες τοῦ Μπακοῦ. Εἶναι ἀνόη-

το νά αὐξάνεται ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν, ὅταν ὁ μικρότερος ἀριθμός τους πού ἤδη ὑπάρχει δέν ἔχει ἐξασφαλιστεῖ μέ ροῦχα καί σιτηρά.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

340

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Β. Π. ΝΟΓΚΙΝ ΚΑΙ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

1) Στή Γενική διεύθυνση ὑφαντουργίας
σ. Νογκίν!
2) στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ
σ. Μπριουχάνοφ!

19/V.

Ὁ Ρακόβσκι τηλεφώνησε καί παραπονέθηκε ὅτι *δέν δίνουν* τό ὕφασμα πού ὑποσχέθηκαν. Ὅμως στό Νικολάγεφ οἱ ἀγρότες δίνουν πρόθυμα σιτάρι ἔναντι ὑφασμάτων. Παρακαλῶ νά συγκεντρώσετε τηλεφωνικά ἀμέσως ὅλα τά στοιχεῖα, ἐκτός ἀπ' αὐτά πού ζητήθηκαν ἐπίσημα, καί νά ἐπισπεύσετε, στέλνοντας σέ μένα τά ὀνόματα τῶν ὑπεύθυνων προσώπων τόσο στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, ὅσο καί στή Γενική διεύθυνση ὑφαντουργίας. Ποιός εὐθύνεται γιά τήν ἀποστολή ὑφασμάτων; Ἡ καθυστέρηση αὐτή εἶναι αἶσχος καί ἔγκλημα [288].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

341

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

19/V.

Ἐπωφεληθεῖτε ἀπό τήν ἀνάπαυση τοῦ Ποκρόβσκι ἔτσι, ὥστε χωρίς νά τόν βαρύνετε μέ διοικητικές ἀσχολίες, νά ἀρχίσετε τή δουλιά γιά τή σύνταξη λεξικοῦ τῆς ρωσικῆς γλώσσας.

1) Νά ορίσετε ἐπιτροπή ἀπό 3-5 ἄριστους φιλόλογους. Αὐτοί μέσα σέ 2 ἑβδομάδες πρέπει νά ἐπεξεργαστοῦν τό πρόγραμμα καί τή σύνθεση τῆς ὁριστικῆς ἐπιτροπῆς (γιά τόν καθορισμό τῆς δουλιᾶς, τή σύνθεσή της, τήν προθεσμία κτλ.).

2) Καθῆκον: ἕνα σύντομο (τύπου *μικροῦ* «Λαρούς») λεξικό τῆς ρωσικῆς γλώσσας (ἀπό τόν Πούσκιν μέχρι τόν Γκόρκι). Ὑποδειγματικό, σύγχρονο. Σύμφωνα μέ τή νέα ὀρθογραφία.

3) Μέ βάση τή δική τους (3-5) ἔκθεση τό *Ἐπιστημονικό-ἀκαδημαϊκό* κέντρο πρέπει *νά κάνει τήν ἐπικύρωση*. Τότε κατά τό φθινόπωρο θά ἀρχίσουμε [289].

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

342

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ

Ἐντολή στόν ὑποδιευθυντή Ἐσωτ. ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ σύντρ. *Σμολιανίνοφ*

1) Νά διατηρεῖτε ἐπαφή μέ τά Οἰκονομικά συμβούλια περιοχῶν καί νά παρακολουθεῖτε μέ βάση τά τηλεγραφήματα, τά ὑλικά καί τά πρακτικά πού αὐτά στέλνουν γιά τήν ὅλη δουλιά τους, καί νά ἐνημερώνετε περιοδικά τόν πρόεδρο τοῦ ΣΕΑ γιά τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς τους καί γιά τό πῶς ἐκπληρώνουν τά καθήκοντα τοῦ ΣΕΑ, καθώς ἐπίσης νά τούς δίνετε, μέ τή συγκατάθεση τοῦ σύντρ. *Λένιν*, ἤ σέ συμφωνία μέ τά ἀντίστοιχα Λαϊκά Ἐπιτροπάτα, ἐπεξηγήσεις καί ὑποδείξεις γιά τά ἀναφερόμενα ζητήματα.

2) Νά μελετοῦνται προσεκτικά τά πρακτικά καί τά ὑλικά τῶν Οἰκονομικῶν συμβουλίων τῶν κυβερνείων ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἐλέγχου ἐκπλήρωσης τῶν ἀποφάσεων καί τῶν γενικῶν ὁδηγιῶν τοῦ ΣΕΑ, νά παρακολουθεῖτε λεπτομερειακά τή δουλιά τῶν σπουδαιότερων χαρακτηριστικῶν Οἰκονομικῶν συμβουλίων τῶν κυβερνείων καί νά δοθεῖ κατάλογός τους γιά ἔγκριση στόν σύντρ. *Λένιν*.

3) Νά εἶστε ἐνημερωμένος σχετικά μέ τή δουλιά τῶν συμβουλίων τῶν οἰκονομικῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων, τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου * καί τῶν Ἐπιτροπῶν σχεδίου, πού συγκροτήθηκαν μέ ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ.

4) Νά παρακολουθεῖτε ἀπό τίς ἐφημερίδες, τίς ἐκθέσεις καί τίς εἰδικές ἐκδόσεις τῶν οἰκονομικῶν καί στατιστικῶν ὀργάνων τήν οἰκονομική καί παραγωγική ζωή τῆς χώρας.

---

* Ἡ λέξη «Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου» εἶναι γραμμένη ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

5) Νά παρακολουθεῖτε τήν ἔμπρακτη ἐκπλήρωση τῶν σπουδαιότερων ἀποφάσεων καί καθηκόντων τοῦ ΣΕΑ καί νά ἀναφέρετε γιά τό ζήτημα αὐτό στόν σύντρ. *Λένιν.*

6) Νά ἐκτελεῖτε τίς εἰδικές ἐντολές τοῦ προέδρου τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ γιά τά οἰκονομικά καί παραγωγικά ζητήματα.

7) Νά προετοιμάζετε τά ἀνεπαρκῶς προετοιμασμένα οἰκονομικά καί παραγωγικά ζητήματα πού μπαίνουν στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ ΣΕΑ.

8) Μέ πρωτοβουλία Σας καί μέ τή συγκατάθεση τοῦ σύντρ. Λένιν νά προετοιμάζετε καί νά προωθεῖτε μέσω τῶν ἀντίστοιχων Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων ἤ ἄμεσα στό ΣΕΑ τά ζητήματα πού προκύπτουν ἀπό τό ἐξεταζόμενο ὑλικό.

Γιά νά μπορέσει ὁ σ. *Σμολιανίνοφ* νά ἐκπληρώνει τά καθήκοντα αὐτά, ὅλη ἡ ἀλληλογραφία, τόσο ἡ τηλεγραφική, ὅσο καί ἡ ταχυδρομική, τῶν Οἰκονομικῶν συμβουλίων τῶν περιοχῶν καί τῶν Οἰκονομικῶν συμβουλίων τῶν κυβερνείων, πρέπει νά στέλνεται ἄμεσα στόν σ. *Σμολιανίνοφ* ὁ ὁποῖος καί θά ἀναφέρει ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητο στόν σύντρ. *Λένιν.*

Ὁ γραμματέας τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ διεξάγει τήν ἀλληλογραφία μέ τά συμβούλια τῶν περιοχῶν καί τίς συσκέψεις τῶν κυβερνείων μόνο σέ συμφωνία μέ τόν σ. *Σμολιανίνοφ,* ἐκτός ἀπό τίς ἀνακοινώσεις γιά τίς ἀποφάσεις τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ, πού ἐκπληρώνει ἄμεσα ἡ γραμματεία. Ἡ ἡμερήσια διάταξη τοῦ ΣΕΑ στέλνεται στά μέλη τοῦ ΣΕΑ μόνο ἀφοῦ ἐνημερωθεῖ μ' αὐτήν ὁ σύντρ. *Σμολιανίνοφ.*

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν) *

Προστίθεται ** στήν § 3: «Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου».

Προστίθεται ἡ § 9: «Νά συσκέπτεται τακτικά μέ τόν διευθυντή τῆς «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν» γιά τόν πληρέστατο συντονισμό τῆς δουλιᾶς της μέ τή δουλιά τοῦ ΣΕΑ».

19/V. 1921. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

---

* Τό ντοκουμέντο ὑπογράφεται ἐπίσης ἀπό τόν διευθυντή Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ Ν. Π. Γκορμπουνόφ. *Ἡ Σύντ.*

** Τό κείμενο ἀπό τή λέξη «Προστίθεται» καί ὥς τό τέλος εἶναι γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

ΝΒ: Νά δοθεῖ γιά τό ζήτημα αὐτό σύντομο σχόλιο στήν *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»*.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, διορθωμένο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

343

* ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΟΥ ΑΣΛΟ

Στίς 2 τοῦ Φλεβάρη μέ τό ὑπ' ἀρ. 785/ΔΕΥ ἔγγραφο Σᾶς ἔστειλα μέσω τοῦ Γκορμπουνόφ * γράμμα τοῦ *Κοτλιαρόφ* μέ τήν πρόταση νά χρησιμοποιηθοῦν ὅλοι οἱ γερανοί πού μένουν ἀχρησιμοποίητοι στίς μεγάλες πόλεις μέ ὅλα τά ἐξαρτήματά τους γιά τά ὀρυχεῖα μέ τήν παρακάτω ἀπόφαση:

«Νά συγκεντρωθοῦν πληροφοριακά δελτία καί νά ἐξακριβωθεῖ, ἄν μπορεῖ κάτι νά γίνει γιά νά βοηθηθοῦν τά ὀρυχεῖα. Νά παρθοῦν ὅλα τά περισσευούμενα». Ὅπως φαίνεται ἀπό τά ντοκουμέντα τοῦ ΑΣΛΟ, γι' αὐτό τό καθῆκον δούλεψαν 5 ἐπιτροπές:

1) Σύσκεψη στήν Ἐπιτροπή καταγραφῆς καί κατανομῆς μετάλλων γιά τή χρησιμοποίηση τῶν ἐγκαταστάσεων τῶν ἀνελκυστήρων στό Ντονμπάς (στίς 11 τοῦ Φλεβάρη).

2) Εἰδική ἐπιτροπή γιά ἐπιθεώρηση τῶν ἀνελκυστήρων στά σπίτια (δούλεψε ὥς τίς 23 τοῦ Φλεβάρη).

3) Τεχνική σύσκεψη ἀπό εἰδικούς τοῦ τεχνικοῦ τμήματος μετάλλων (περίπου στίς 22-24 τοῦ Μάρτη).

4) Σύσκεψη στό Τεχνικό τμῆμα ἐξόρυξης τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἄνθρακος γιά τό ζήτημα τῆς χρησιμοποίησης τῶν ἀνυψωτήρων τῆς Μόσχας καί ἄλλων μεγάλων πόλεων γιά τίς ἐξορυκτικές ἀνάγκες τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας (στίς 16 τοῦ Ἀπρίλη) καί τέλος,

5) Συνεδρίαση τῆς Κεντρικῆς παραγωγικῆς ἐπιτροπῆς στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη, πρωτόκολλα ἀρ. 321 καί 238.

Ἤδη ἡ ἐπιτροπή ὑπ' ἀρ. 3 διαπίστωσε ὁλοκάθαρα ὅτι ὁ ἐξοπλισμός τῶν ἀνελκυστήρων μπορεῖ ὁπωσδήποτε νά χρησιμοποιηθεῖ μερικά στήν ἐξορυκτική βιομηχανία. Ὅμως μέχρι τώρα πρακτικά

* Τά λόγια «μέσω τοῦ Γκορμπουνόφ» εἶναι γραμμένα ἰδιόχειρα ἀπό τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ. *Ἡ Σύντ.*

τίποτε δέν έγινε· ή ύπόθεση παρατραβάει χωρίς τέλος καί άσκοπα.

Προτείνω νά ύποβληθεϊ τό ζήτημα στό Συμβούλιο Έργασίας καί Άμυνας στίς 25 τοῦ Μάη μέ σχέδιο άπόφασης μέ παρόμοιο περίπου περιεχόμενο:

«Νά άνατεθεϊ στό προεδρεϊο τοῦ ΑΣΛΟ μέ σύμφωνη γνώμη τοῦ Λαϊκοῦ Έπιτροπάτου Έσωτερικῶν νά χρησιμοποιηθεϊ ἕνας άριθμός άνυψωτήρων τῆς Μόσχας, τῆς Πετρούπολης καί ἄλλων μεγάλων πόλεων, πού εἶναι κατάλληλοι γιά τήν έξορυκτική βιομηχανία, δηλ. βαροῦλκα, κύλινδροι, συρματόσχοινα.

Παράλληλα νά γίνουν οί άπαραίτητες δοκιμές γιά τή χρησιμοποίηση τοῦ έξοπλισμοῦ τῶν άνελκυστήρων σύμφωνα μέ τό πρωτόκολλο τῆς σύσκεψης πού έγινε στό Τεχνικό τμῆμα τοῦ τμήματος μετάλλων τῆς 24 τοῦ Μάρτη 1921, άναγνωρίζοντας ὅτι αὐτές οί δοκιμές έξαιτίας τῆς σημασίας τους, έχουν προτεραιότητα».

Προσθέτω * (α) Νά οριστεϊ ύπεύθυνο πρόσωπο.
(β) Νά έπιβληθεϊ τιμωρία γιά τήν καθυστέρηση (άπό τό Μάρτη ὥς τό Μάη).

Έκθεση στόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ [290].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Έπιτρόπων
Β. Ούλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, διορθωμένο καί ύπογραμμένο άπό τόν Β. Ι. Λένιν

344

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΟΣΙΝΣΚΙ

Σύντρ. Όσίνσκι.

Ὁριστήκατε πρόεδρος τῆς έπιτροπῆς γιά τήν Έντολή. Πήρατε τήν άπόφαση τοῦ ΣΕΑ; [291]

Τήν Έντολή (σχέδιο) τήν στέλνω στίς 4 ή ὥρα. Έγραψα βιαστικά, εἶμαι κουρασμένος, πολλά πρέπει νά διορθωθοῦν καί νά συμπληρωθοῦν.

Σᾶς παρακαλῶ, έξετάστε την μιά φορά στήν έπιτροπή καί *δόστε* την *γιά στοιχειοθέτηση* (μέ τό τυπογραφεῖο τῆς ΠΕΕ συμφώνησα:

* Τό κείμενο άπό τό λέξη «Προσθέτω» ὥς τίς λέξεις «Έκθεση στόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ» εἶναι γραμμένο ίδιόχειρα άπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

γρήγορα θά τή στοιχειοθετήσουν σέ φυλλάδιο). Τό φυλλάδιο σάν σχέδιο, νά διανεμηθεῖ στά συνέδρια τῶν ΣΛΟ καί τῶν συνδικάτων. Ἄς τό συζητήσουν στά τμήματα καί ἄς ἐκλέξουν ἐπιτροπές.

Ὕστερα ἀπό τή συζήτηση μ' αὐτούς θά τήν ὑποβάλουμε στό ΣΕΑ (τήν Τετάρτη εἴτε τήν Πέμπτη) καί θά τήν ἐγκρίνουμε.

Πῶς θά τή δόσετε στό τυπογραφεῖο τῆς ΠΕΕ, κανονίστε μέ τήν Φότιεβα, αὐτή ἀπό πρίν θά μιλήσει τηλεφωνικά μέ τόν Μπελένκι [292].

P. S. Τό κάθε ζήτημα πρέπει νά σταλεῖ στό ἀντίστοιχο Ἐπιτροπάτο γιά ἐξέταση [293].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

345

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ [294]

Διαβιβάστε στόν Σμολιανίνοφ:

1) Νά τά στείλει ἀμέσως γιά πόρισμα στίς ἁρμόδιες ὑπηρεσίες γιά νά

2) περάσουν στό *ΣΕΑ* τήν **Τετάρτη,** $\frac{25}{V}$.

Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 20 καί 25 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

346

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Σ. ΟΥΝΣΛΙΧΤ [295]

Γνωρίζοντας προσωπικά τόν σ. Γιάλαβα ἀπό τό 1917, βεβαιώνω τήν ἀναμφίβολη τιμιότητά του καί παρακαλῶ νά δοθεῖ διαταγή γιά τήν ἄμεση ἐπιστροφή τῶν χρημάτων πού τοῦ κατασχέθηκαν. Παρα-

καλῶ νά μοῦ στείλετε ἀντίγραφο τῆς διαταγῆς Σας, πού νά δείχνει τό ὄνομα τοῦ ὑπεύθυνου γιά τήν ἐκτέλεσή της.

Δεύτερο: παρακαλῶ νά ζητήσετε ὅλα τά ντοκουμέντα γιά τήν ἔρευνα πού ἔγινε στόν σ. Γιάλαβα καί νά μοῦ τά στείλετε. Τό συνημμένο παρακαλῶ νά μοῦ ἐπιστραφεῖ.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο τῶν ἀναμνήσεων τοῦ Ι. Σ. Οὔνσλιχτ

347

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Λ. ΜΕΣΤΣΕΡΙΑΚΟΦ *

σ. Μεστσεριακόφ!

Σᾶς παρακαλῶ νά μέ πληροφορήσετε, τί ἔγινε μέ τό γράμμα Σας τῆς 9/V (στήν ΚΕ, ἀρ. 72/150) [296]. Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά ἐκδοθεῖ *νόμος καί ἀπό τήν κρατική* καί ἀπό τήν *κομματική* πλευρά.

Περίπου ἔτσι:

1) δωρεάν μόνο στά μέλη τῆς ΚΕ + στά μέλη τῆς ΠΚΕΕ (;) μέ *ἀπόδειξη παραλαβῆς*·

2) στούς ὑπόλοιπους μόνο μέ ἀπόδειξη παραλαβῆς: γιά τίς βιβλιοθῆκες τῶν κυβερνείων καί τῶν νομῶν μέ τήν ὑποχρέωση νά παραδοθοῦν ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα·

3) γενικά γιά διανομή τόσα, τό ὑπόλοιπο γιά τίς βιβλιοθῆκες·

4) τρόπος ἐλέγχου.

23/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Ὁ Β. Ι. Λένιν στό γράμμα ἔγραψε ὑστερόγραφο: «Ἕνα τέτιο γράμμα νά σταλεῖ στόν Μεστσεριακόφ. Σέ ἔντυπο μέ ἀντίγραφο». *Ἡ Σύντ.*

348

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΡΑΝΤΣΕΝΚΟ

Γενική Διεύθυνση τύρφης
'Ιβ. 'Ιβ. Ράντσενκο
ἀπό τόν Λένιν

σ. Ράντσενκο!

'Υπόδειγμα τοῦ πῶς 'Εσεῖς παραβιάζετε τίς συστάσεις μου.

Τά ἔγγραφα γιά τή Σατούρκα στάλθηκαν στίς 14/IV, εἶναι πάρα πολύ ὀγκώδη. Χωρίς ξεχωριστά σημειωμένες σαφεῖς προτάσεις.

"Ημουν ἀπασχολημένος, δέν μποροῦσα νά τά διαβάσω, ἔμειναν «στό ἁλάτι» ὥς τίς 23/V.

Καί Σεῖς σωπαίνετε!

Αὐτό εἶναι αἶσχος!

Θά ἔπρεπε νά ἐπισυνάψετε δυό ἔγγραφα:

α) Παρακαλοῦμε τό «Πολιτικό Γραφεῖο» * νά κλείσει, γιατί εἶναι τελείως ἀκατάλληλο (5 σειρές). Τά ντοκουμέντα παραδόθηκαν στόν Λένιν.

β) Παρακαλοῦμε νά ὑπογραφεῖ τό τηλεγράφημα (εἴτε τό τηλεφωνογράφημα): γιατί δέν δίνετε 2 (4) λέβητες, ἐξηγεῖστε τίς αἰτίες, μήν ἐπιτρέπετε καθυστέρηση. *Λένιν.*

"Υστερα τά *δυό* **αὐτά** ἔγγραφα νά δοθοῦν σέ ἀντίγραφο στή *Φότιεβα* γιά ὑπενθύμιση.

Τότε θά ὠφελούμασταν, κι' ἐγώ θά ὑπόγραφα ἴσως στίς 15 εἴτε στίς 16/IV.

Στό *ἑξῆς μόνο ἔτσι νά κάνετε.*

Νά ἐπισυνάπτετε 2-3 ἔγγραφα μέ 5 σειρές δέν εἶναι δύσκολο, δίνοντας ἀντίγραφο στή Φότιεβα. Μόνος Σας πρέπει νά βγάλετε πρακτικά συμπεράσματα καί ὄχι νά ὑποχρεώνετε ἐμένα νά βγάζω πρακτικά συμπεράσματα πέντε σειρές ἀπό δεκάδες σελίδες.

Διαβάστε αὐτό στόν Βίντερ καί στεῖλτε μου τήν ἀπόδειξη παραλαβῆς, τή δική Σας καί τή δική του, ὅτι καί οἱ δυό *καταλάβατε* τίς ὑποδείξεις μου καί *ἀρχίσατε τήν ἐκπλήρωση.*

23/V. 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* «Πολιτικό Γραφεῖο» — νομαρχιακά ὄργανα τῆς ΠΕΕ, στή δοσμένη περίπτωση πρόκειται γιά τήν ΕΕ στήν οἰκοδόμηση τῆς Σατούρκα. *Ἡ Σύντ.*

349

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΗΝ Λ. Α. ΦΟΤΙΕΒΑ ΚΑΙ ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ

σ. *Φότιεβα!*

Γιά τήν ὑπόθεση τῆς Σατούρκα (ἀρ. 3 στό ἐξώφυλλο) ὁλοφάνερα Ἐσεῖς φταῖτε.

Πάρθηκε στίς $\frac{14}{IV}$.

Σήμερα εἶναι $\frac{23}{V}$.

Ἐσεῖς βάλατε στό ἀλάτι τά ζητήματα, δέν τά ὑπενθυμίσατε οὔτε σ' ἐμένα, οὔτε στόν Σμολιανίνοφ.

Ἔτσι δέν κάνει.

Δέν κάνει νά βάζουμε στό ἀλάτι τά ζητήματα. Ἔπρεπε ἤ μόνη Σας νά τά διαβάσετε, ἤ νά τά δόσετε γιά διάβασμα στόν Σμολιανίνοφ ἤ στόν Γκορμπουνόφ.

Δόστε τα τώρα στόν Σμολιανίνοφ καί γράψτε του στό δικό μου ἔντυπο ἐντολή:

α) αὐτή τή στιγμή νά ἐλέγξει, ἄν κάτι ἔγινε (τηλεφωνικά).
β) Ἄν ὄχι, τώρα νά προωθηθοῦν ἐπίσημα, δίνοντας σέ μένα γιά ὑπογραφή τά ὑπηρεσιακά ἔγραφα.
αα) κατάργηση τοῦ «Πολιτικοῦ Γραφείου»,
ββ) νά δοθοῦν 2 (—4;) λέβητες (;) κτλ. [297]

23/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

350

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ρ. Ε. ΚΛΑΣΣΟΝ

σ. Κλασσόν!

Πῆρα καί διάβασα τό ἔγγραφό Σας τῆς 20/V 1921 [298]. Εἶναι ἀπίθανο ὅτι θά μπορέσω νά Σᾶς συναντήσω πολύ σύντομα, γιατί εἶμαι πολύ ἀπασχολημένος.

Ὑπενθυμίστε στήν *Φότιεβα*, τήν γραμματέα τοῦ ΣΛΕ, ὕστερα ἀπό 1-2 ἑβδομάδες.

Οὐσιαστικά: ἔμεινα κατάπληκτος ἀπό τό γράμμα Σας. Τέτια παράπονα εἶναι συνηθισμένα νά κάνουν οἱ ἐργάτες, πού δέν ξέρουν

νά παλεύουν ἐνάντια στή γραφειοκρατία. Ὅμως Ἐσεῖς; ὁ Σταρκόφ; Γιατί οὔτε Σεῖς, οὔτε ὁ Σταρκόφ δέν μοῦ γράψατε ἔγκαιρα; Γιατί ὁ Σταρκόφ πού κάθεται στή Γερμανία ὁλόκληρους *μῆνες*, δέν μοῦ ἔγραψε οὔτε μιά φορά; Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά τιμωρηθεῖ γι' αὐτό.

Γιά ποιό λόγο καί αὐτός καί Σεῖς «κλαίγατε» μόνο καί δέν προτείνατε *συγκεκριμένες ἀλλαγές:* ἄς πάει νά ἀποφασίσει κάπως τό ΣΛΕ (εἴτε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, εἴτε κάποιος ἄλλος). (Νά μήν ἔχετε ἀπαίτηση ἀπό *ὅλα* τά ἐργοστάσια κτλ.)

Τώρα ὁλόκληρο τό ζήτημα ἐξαντλήθηκε, δέν εἶναι ἔτσι;

(Τό ἔλυσε ἤδη ἡ Γενική διεύθυνση τύρφης;)

Χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

351

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ι. ΜΠΟΚΙ *

24. V. 1921.

σ. Μπόκι!

Πῆρα τό τηλεφωνογράφημά Σας. Δέν εἶμαι καθόλου ἱκανοποιημένος [299].

Δέν κάνει ἔτσι.

Ἐσεῖς πρέπει νά ἐρευνήσετε τήν ὑπόθεση λεπτομερειακά καί νά μοῦ δόσετε ἀκριβεῖς πληροφορίες καί ὄχι μιά τέτια «γνώμη καί κάτι»: «μεγαλοποιήθηκαν»... «ἀπόλυτο σταμάτημα τῆς κλεψιᾶς δέν εἶναι δυνατό» (;;!!)

Αὐτό εἶναι αἶσχος καί ὄχι ἔκθεση.

1) Νά μοῦ ὀνομάσετε *ὅλα* τά ὑπεύθυνα πρόσωπα·
2) νά περιγράψετε τήν ὀργάνωση τῆς ὑπόθεσης·
3) νά ἀπαριθμήσετε τίς *κλεψιές*
   ὅλες μέ ἀκρίβεια·
   χρόνος· ποσό.
4) Πόσοι εἶναι *ὅλοι* οἱ ἐργαζόμενοι;
   (περίπου τή σύνθεσή τους; τά χρόνια ὑπηρεσίας; κτλ.)

---

* Στό γράμμα ὑπάρχει ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν: «Στήν Φότιεβα: νά σταλεῖ ἐμπιστευτικά, βγάζοντας ἀντίγραφο». *Ἡ Σύντ.*

5) Ποιά συγκεκριμένα μέτρα παίρνονται *έκεΐ* γιά τό σταμάτημα τῶν καταχρήσεων;

Ἀκριβής ὑπόδειξη τῶν μέτρων.

6) Πότε ἔγινε ἡ δίκη καί ἡ καταδίκη ἐκεῖ (IV. 1920;); Ὅλες τίς περιπτώσεις τῶν μεγάλων δικῶν; Τό σύνολο τῶν καταδικασθέντων;

Νά μοῦ ἀναφέρετε γιά τή λήψη τοῦ παρόντος καί τήν προθεσμία τῆς *ἐκτέλεσης* [300].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI — *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

352

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ [301]

Στόν Σμολιανίνοφ

Διαβάστε. *Ὅ,τι μπορεῖτε,* κάνετε *μόνοι σας.* Ἄν δέν μπορεῖτε μόνοι σας, ἐπιστρέψτε το σέ μένα καί νά μοῦ ὑπενθυμίσετε *τό ταχύτερο.*

24/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στό βιβλίο: Β. Β. Φομίν. «Ὁ Λένιν καί οἱ μεταφορές». Μόσχα — *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

353

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

NB

1) Νά δοθεῖ γιά ἀνάγνωση στόν Σμολιανίνοφ [302].

2) Νά πληροφορηθεῖ, ποιές βιοτεχνίες καί ἐπιχειρήσεις καί ὑπάλληλοι ὑπάρχουν σ' αὐτό τό νομό (πόσοι; καί ποῦ;)

3) Νά τεθεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ σέ σχέση μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τῆς 10. V. 1921 [303].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI — *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

354

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Α. ΣΕΜΑΣΚΟ

σ. Σεμάσκο!

Μέ πληροφοροῦν ὅτι ὁ 'Αβανέσοφ πιέζει τόν ἑαυτό του, ἄν καί βρίσκεται σέ πολύ ἄσχημη κατάσταση, τοῦ λείπει, λένε, ὁ ἕνας πνεύμονας (;) κτλ.

Σᾶς παρακαλῶ νά ὁρίσετε ἐντελῶς ἔμπιστους καθηγητές-γιατρούς καί νά ἀνατεθεῖ σ' αὐτούς νά δόσουν γραπτή γνωμάτευση (καί διάγνωση καί θεραπεία).

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

355

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ! Οἱ δυό γραμματεῖς μου (Κίζας καί Λεπεσίνσκαγια) θεραπεύονται καί ἀναπαύονται στή Ρίγα. *Ὕστερα ἀπό παράκλησή μου*, ὁ Γκανέτσκι τίς τακτοποίησε στήν παραλία*. Αὐτό πρέπει νά διατυπωθεῖ ἐπίσημα. Πῶς; Προτείνω ἀπόφαση τοῦ *'Οργανωτικοῦ Γραφείου:* 1) εἴτε νά ἀνατεθεῖ στόν Γκανέτσκι νά ὀργανώνει τήν ἀνάπαυση στή Ρίγα (στή Λεττονία γενικά) αὐτῶν πού στέλνονται ἀπό τό 'Οργανωτικό Γραφεῖο, εἴτε 2) νά ἀνατεθεῖ στόν Γκανέτσκι νά ἱδρύσει *ἕνα - δυό* ἀναπαυτήρια στή Λεττονία, νά στέλνονται μέσω τοῦ 'Οργανωτικοῦ Γραφείου καί νά διαμένουν ἐκεῖ ½ ἐργάτες, καί ½ σοβιετικοί ὑπάλληλοι. **Τό δεύτερο εἶναι καλύτερο.**

Ποιά εἶναι ἡ γνώμη Σας;

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 25 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 290. *Ἡ Σύντ.*

356

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

25/V.

σ. Κρζιζανόβσκι!

Ἐσεῖς θά ἔπρεπε νά εἴχατε στείλει *σχέδιο* «Ἐντολῆς τοῦ ΣΕΑ» *.

Σκεφτεῖτε μόνοι σας (καί τό προεδρεῖο, ἀλλά πρέπει νά ἐνημερώσετε καί ὅλα τά μέλη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου) ἀπό δυό ἀπόψεις:

α) Ὑπάρχουν ἐκεῖ ζητήματα τῆς δικῆς Σας «δικαιοδοσίας»: ὁ ἐξηλεκτρισμός καί τά τοπικά ὄργανα τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου. Ἐδῶ εἶναι ἀναγκαία ἡ λεπτομερειακή ἐξέταση καί μελέτη ἀπ' ὅλους σας, γιά νά *διευκρινιστεῖ* καί *συμπληρωθεῖ* (resp. ** νά τροποποιηθεῖ) ὁ κατάλογος τῶν λεπτομερειακῶν *ζητημάτων*.

β) Τά ὑπόλοιπα δέν εἶναι τῆς δικαιοδοσίας τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου, ὅμως οὐσιαστικά πολλά ἀφοροῦν τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου. Ἡ γνώμη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου εἶναι ἐπιθυμητή (ὄχι ὑποχρεωτική).

Λένιν

P. S. Δέν νομίζετε ὅτι γιά τή μελέτη τῶν ἐκθέσεων τῶν νομῶν καί ὅλων γενικά τῶν οἰκονομικῶν ἐκθέσεων πρέπει νά ξεχωριστεῖ ὁμάδα ἀπό μέλη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου; Εἴτε νά δοθοῦν σέ ὅλα τά μέλη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου ἀρκετές ἐκθέσεις, *ὑποχρεώνοντάς* τα νά τίς διαβάσουν καί νά τίς *μελετήσουν;*

Μέ τήν εὐκαιρία: ἡ μελέτη τῶν οἰκονομικῶν σχεδίων (γιά τό 1921) πρέπει ὑποχρεωτικά νά γίνεται *ἐξατομικευμένα*. Κάθε μέλος τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου εἶναι ὑπεύθυνο *γιά κάποια* πλευρά ἤ κάποιο μέρος τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς. Καί ἀντίστροφα: γιά *κάθε* πλευρά ἤ μέρος τῆς οἰκονομικῆς δουλιᾶς γιά τό 1921, σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τό τρέχον σχέδιο εἶναι ὑπεύθυνο, μέ τήν ἔννοια τῆς μελέτης, ὀνομαστικά. Αὐτό νά μοῦ τό στείλετε ὁπωσδήποτε.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1924 στό βιβλίο: Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. «Ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί ἡ σχεδιασμένη δουλιά». Μόσχα

Ὁλόκληρο δημοσιεύτηκε τό 1928 στό βιβλίο: «Ζαπίσκι Ἰνστιτούτα Λένινα» τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 266-291. *Ἡ Σύντ.*

** —respective — ἤ. *Ἡ Σύντ.*

357

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Φ. ΒΛΑΝΤΙΜΙΡΣΚΙ [304]

25/V.

σ. Βλαντίμιρσκι!

Σᾶς παρακαλῶ νά διαβάσετε τό «Σχέδιο ἐντολῆς τοῦ ΣΕΑ» καί νά μοῦ ἀναφέρετε τή γνώμη Σας, ἄν θά ἦταν σκόπιμο νά κυκλοφορήσουμε τίς ἐκθέσεις σέ *ὅλα* τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα (ὁπότε θά τό περάσουμε στό *ΣΛΕ* καί ὄχι στό *ΣΕΑ), τυπώνοντας* σέ 100-300 ἀντίτυπα τήν ἔκθεση κάθε νομοῦ ξεχωριστά (περιληπτικά).

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

358

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ *

σ. Μπριουχάνοφ!

Ὅπως φαίνεται: ἡ πειθαρχία τῶν Ἐπιτροπῶν ἐπισιτισμοῦ ἀδυνατίζει, καί πολύ σοβαρά.

Αὐτό εἶναι τελείως ἀπαράδεκτο.

Πρέπει μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις νά τήν ἀνεβάσουμε καί ἀμέσως τώρα, διαφορετικά δέν θά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν πείνα.

1) Τό ΛΕ Ἐπισιτισμοῦ πρέπει νά καθορίσει ὑπεύθυνα πρόσωπα *κατά κυβερνεῖα* καί *κατά νομούς,* γιά νά γνωρίζει *ποιόν θά φυλακίσει* (1) τόν ἐξουσιοδοτημένο ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ; 2) τόν πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ νομοῦ; 3) τόν ἐξουσιοδοτημένο ἐπίτροπο Στρατιωτικῶν;; Πρέπει ὄχι τό λιγότερο ἀπό τρία ὑπεύθυνα πρόσωπα).

2) Δέν πρέπει νά μείνει οὔτε μιά παραβίαση (νά παρθεῖ ἀπό τήν ὕπαιθρο ὅσο καθορίστηκε γιά τό κέντρο) *χωρίς τή σύλληψη* τοῦ ὑπαίτιου (διαμέσου τῆς ΠΚΕΕ).

Ἐσεῖς γράφετε μακροσκελῆ ἔγγραφα μέ παράπονα [305], πιό σωστά: *μέ θρήνους,* στή θέση πρακτικῶν προτάσεων:

||| «ὑποχρεώνεται ἡ ΠΚΕΕ νά φυλακίζει **τούς τάδε** γιά μή ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν πού ὁδήγησε τό κέντρο στήν πείνα».

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ γράμματος ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τήν ἐπισημείωση: «Νά ἀντιγραφεῖ σέ 2 ἀντίγραφα». *Ἡ Σύντ.*

Νά ποιές προτάσεις πρέπει νά ὑποβάλει στό Πολιτικό Γραφεῖο τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ.

3) Νά ἀρχίσει αὐτή τή στιγμή ἀνάλογη καμπάνια *ἀμείλικτων συλλήψεων* τῶν τοπικῶν Ἐπιτροπῶν ἐπισιτισμοῦ τῶν κυβερνείων κτλ. γιά ἀμέλεια, ἔλλειψη προετοιμασίας κτλ.

Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ θά εὐθύνεται γιά τή λειψή προετοιμασία τοῦ μηχανισμοῦ του καί γιά τήν ἀμέλειά του.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

359

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΠ. ΝΤ. ΒΙΓΚΙΛΙΟΦ

25. V. 1921.

Σύντρ. Βιγκιλιόφ!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ γιά τό γράμμα Σας τῆς 13/V ἀπό τή Βαρσοβία [306].

Βέβαια, ὑπάρχουν λίγες ἐλπίδες νά βρεθοῦν τά βιβλία μου (καί τοῦ Ζηνόβιεφ).

Ἄν μπορεῖ ὡστόσο νά γίνει προσπάθεια νά μάθουμε, τότε θά παρακαλοῦσα νά συγκεντρώσετε πληροφορίες. Ἐκεῖ πού ἔμενα ἄφησα ἕνα χειρόγραφο (γιά τή γεωργική ἀπογραφή στή Γερμανία τοῦ 1907), τό ὁποῖο θά δημοσίευα [307]. Εἴτε στήν Ulica Lubomirskiego, 47 καί 49 (ἐγώ ζοῦσα καί στά δυό σπίτια). Στή σοφίτα. Τά ἄφησα, ὅταν ἔφυγα τόν Αὔγουστο τοῦ 1914. Αὐτό ἔγινε στήν Κρακοβία.

Εἴτε στό Πορόνιν, σέ ἐκεῖνο τό σπίτι ὅπου ζοῦσα καί ὅπου Ἐσεῖς, ὅπως θυμᾶμαι, ἤρθατε μιά φορά.

Οἱ ἀποσκευές μου δέν εἶναι σπουδαῖες, ἀλλά θά ἤθελα τά βιβλία καί τά χειρόγραφα.

Ἀκόμη μιά φορά Σᾶς εὐχαριστῶ ὁλόψυχα γιά τίς φροντίδες καί Σᾶς στέλνω τούς καλύτερους χαιρετισμούς μου.

Δικός Σας *Λένιν*

Στάλθηκε στή Βαρσοβία

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

360

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ [308]

σ. Γκορμπουνόφ!

Σᾶς παρακαλῶ νά κάνετε τό maximum πού μπορεῖ νά γίνει σύμφωνα μέ τά ὑπογραμμισμένα σημεῖα καί ἐπιστρέψτε το, σημειώνοντας τί κάνατε [309].

25/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

361

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠ. ΧΑΛΑΤΟΦ

26/V. 1921.

σ. Χαλάτοφ!

Μέ μεγάλη μου λύπη εἶμαι ὑποχρεωμένος νά διαπιστώσω ὅτι ἡ δουλιά στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ «διανομῶν» * *δέν καλυτέρευσε.*

Τό ἴδιο χάος ἀριθμῶν.

Σέ σᾶς κυριαρχοῦν οἱ ἀκατέργαστοι ἀριθμοί καί ὄχι τό ἀντίστροφο.

Μοῦ δόσατε ἕνα σωρό ἀριθμούς, σωρό ἀπό μή ἀφομοιωμένο ὑλικό [310].

Σήμερα κιόλας ἔρχονται οἱ μοσχοβίτες καί φωνάζουν δυνατά: οὔτε ἴχνος καλυτέρευσης.

Καλῶ τόν Μπριουχάνοφ καί τόν Σβιντέρσκι. Αὐτοί ἔφεραν τόν Βισίνσκι. Αὐτός μοῦ ἔδοσε ἀριθμούς:

γιά 8 μέρες (18-25. V) ἔδοσαν στή Μόσχα 165 βαγόνια (χωρίς τή βρώμη).

165 : 8 = 20 5/8. Οἱ μοσχοβίτες λένε: καί 18 δέν ἔχουμε τακτικά.

Στή συνέχεια: σέ πέντε μέρες, 26-31, θά ὑπάρχουν (λέει ὁ Βισίνσκι) 90 βαγόνια σιτηρά + *63 βρώμη*. Οἱ μοσχοβίτες λένε: βρώμη δέν μποροῦμε περισσότερο ἀπό 1000 [πούτια] τήν ἡμέρα!!!

---

* Διεύθυνση διανομῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ. *Ἡ Σύντ.*

‖ Ὥστε, στήν πραγματικότητα ἔχουμε **χειροτέρευση:**
!! ‖ 26—31. V
‖ ἔναντι 18—25. V!!!

!! ‖ Χειροτέρευση ἀντί καλυτέρευση πού Ἐσεῖς ὑποσχεθήκατε:
ἦταν 20 5/8 βαγόνια σιτηρῶν,
γίνονται *18* βαγόνια *σιτηρῶν* + 1(;) βαγόνι βρώμη (;) [311].

Ξανά καί ξανά παρακαλῶ: non multa sed multum *. Λιγότερους ἀριθμούς, ὅμως *πιό πρακτικά.*

Δέν θά ἦταν καλύτερο νά πάρουμε *μόνο τά σιτηρά;* Ἀλλά *χωρίς τή βρώμη.* Ὅμως συγκεκριμένα: Τήν ἡμέρα γιά τή Μόσχα. Συγκεντρῶστε τήν προσοχή σας σ' αὐτό.

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

362

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

26. V. 1921.

σ. Κρζιζανόβσκι!

Νομίζω ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο ἡ Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου νά ἐπεξεργαστεῖ δυό πράγματα:

1) διαμέσου τῆς στατιστικῆς ὑποεπιτροπῆς νά καταρτιστεῖ σάν εἶδος index-number **.

Τό μηνιαῖο δελτίο τῶν κυριότερων στοιχείων τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς (ἀριθμοί καί καμπύλη). Περίπου:

Ἐξόρυξη καυσίμων
» ὀρυκτῶν
» σιδήρου.

Τά κυριότερα στοιχεῖα γιά τούς ἄλλους κλάδους τῆς βιομηχανίας:
% ἀπασχολημένων ἐργατῶν στήν παραγωγή·
% λειψῆς σπορᾶς·
ἡ κατάσταση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς·
% ἀνεπισκεύαστων ἀτμομηχανῶν·
ἀπόλυτο μέγεθος τῶν πουτιοβερστιῶν·
ξυλεία, καυσόξυλα κτλ.·

* οὐκ ἐν τῷ πολλῷ, τό εὖ. *Ἡ Σύντ.*
** — ἀριθμός-δείκτης. *Ἡ Σύντ.*

ἐφοδιασμός σέ τρόφιμα κτλ.·
ἐπίσης ὁ ἐξηλεκτρισμός
(πάντοτε νά γίνεται ἡ σύγκριση μέ τόν προηγούμενο χρόνο καί προπολεμικά).
Χωρίς αὐτά δέν θά ἔχουμε ἀνασκόπηση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.
Αὐτό εἶναι μιά ἀπό τίς βάσεις στή δουλιά τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου.

2) Ὑποεπιτροπή *οἰκονομικο - στατιστική*.
Ἡ ΚΔΣ πρέπει νά γίνει γιά μᾶς ὄργανο ἀνάλυσης *τρεχούμενης*, καί ὄχι «ἐπιστημονικῆς». Περίπου:
πόσους πλεονάζοντες ἔθρεψαν;
πόσες φάμπρικες εἶναι παραπανίσιες;
πῶς πρέπει νά ἀνακατανέμονται οἱ πρῶτες ὕλες; ἡ ἐργατική δύναμη;
ἡ παραγωγική δουλιά τοῦ στρατοῦ;
Οἱ ὑπάλληλοι τῆς στατιστικῆς πρέπει νά εἶναι οἱ **πρακτικοί** *βοηθοί* μας καί ὄχι σχολαστικιστές.
Σκεφτεῖτε καί γράψτε μου τά συμπεράσματα.

Δικός Σας *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό βιβλίο: Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. «Ἡ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων καί ἡ σχεδιασμένη ἐργασία». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

363

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

σ. Κρζιζανόβσκι!

Θυμᾶμαι ὅτι Ἐσεῖς μοῦ εἴπατε πώς εἶναι ἀπαραίτητο *νά ἀπομακρυνθοῦν* ἀπό ἐκεῖ οἱ μενσεβίκοι [312]. Αὐτό πρέπει νά ἀνατεθεῖ σέ *εἰδική ἐπιτροπή*.
Πῶς πρέπει νά τήν ὀργανώσουμε;
Πῶς θά ἐλέγχουμε τή δουλιά της;
Γράψτε μου καί ἐπιστρέψτε μου αὐτό [313].

26/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

364

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Π. ΣΕΡΕΜΠΡΟΒΣΚΙ

26. V. 1921.

Μπακού

Στόν ἐπίτροπο πετρελαιοβιομηχανίας τοῦ 'Αζερμπαϊτζάν

Σερεμπρόβσκι

Στό ὑπ' ἀρ. 3632 ἔγγραφό Σας σχετικά μέ τούς χίλιους τόννους ἀλεύρων καί τόν ἐφοδιασμό σέ ἱματισμό γιά 30 000, ἀποφασίστε σύμφωνα μέ τήν καθορισμένη τάξη, ὅμως γρήγορα [314]. Τό γράμμα πού μοῦ ὑποσχεθήκατε δέν τό πῆρα [315].

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

365

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ [316]

Κατά τή γνώμη μου, πρέπει ὁπωσδήποτε νά ὁριστεῖ *προσωπικά* ὑπεύθυνος *συντάκτης*, πού θά εὐθύνεται γιά τήν *ἑρμηνευτική* ἔκθεση τῶν ὁμιλιῶν, περιληπτικά, μέ τήν παράλειψη ὅλων, ὅσων δέν εἶναι ἐντελῶς κατάλληλα νά ἔρθουν στή δημοσιότητα.

26/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧΧV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

366

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ!

Τό σημείωμα τοῦ Λιζαριόφ εἶναι πάρα πολύ σπουδαῖο [317]. Πρέπει νά δοθεῖ ἐξαιρετική προσοχή καί νά ἐλεγχθεῖ διαμέσου ἀνθρώπων πού εἶναι πέρα γιά πέρα ἀντικειμενικοί.

Μήπως ἔκανε λάθος ὁ Μπελομπορόντοφ;
Μήπως ὑπάρχουν ὑπερβάσεις ἐκεῖ;
Μέσω τίνος θά γίνει ἔλεγχος;

26/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

367

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Τ. ΣΜΙΛΓΚΑ

Στόν σύντρ. Σμίλγκα
Ἀντίγραφο στή Γενική Διεύθυνση πετρελαιοβιομηχανίας
Ἀντίγραφο στόν σ. *Γκούμπκιν*

Καί στόν Τύπο καί στίς τοπικές ἀνακοινώσεις συχνά γίνεται λόγος γιά τή χειροτέρευση τῆς δουλιᾶς στό Μπακού.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά δυναμώσει ἡ προσοχή καί ἡ φροντίδα γιά τό Μπακού.

Παρακαλῶ νά ὑποβληθεῖ στό *ΣΕΑ* πρόγραμμα συστηματικῶν μέτρων βοήθειας τοῦ Μπακοῦ, χρησιμοποιώντας προμήθειες ἀπό τό ἐξωτερικό.

Πρέπει νά καθιερωθεῖ μόνιμη «παρακολούθηση» γιά τό τί γίνεται στό Μπακού *καί μέ τί ἐμεῖς τό βοηθᾶμε.*

Νά βγοῦν σύντομα συμπεράσματα καί γιά τά δυό ζητήματα (α: *τί ὑπάρχει·* β: *τί δόσαμε)* καί ἀκούραστα νά παρακολουθοῦμε [318].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

368

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ [319]

Ἐπεῖγον

Νότια περιοχή, πρόεδρο ΠΕΕ *Τζερζίνσκι,* ὅπου
Ἀντίγραφο: *Μόσχα, στόν Βόινοφ,*
στήν τριάδα ἀγώνα ἐναντίον τῆς καταστροφῆς τῶν μεταφορῶν

Ὅλοι οἱ οὐκρανοί σύντροφοι ἐπιμένουν κατηγορηματικά νά δυναμώσει ὁ ἀγώνας ἐνάντια στούς κερδοσκόπους στήν Οὐκρανία, οἱ ὁποῖοι

ἀπειλοῦν νά καταστρέψουν αὐτό πού ἄρχισε καί δίνει ἤδη ἀποτελέσματα στή συγκέντρωση σιτηρῶν γιά τά πεινασμένα κέντρα τῆς Δημοκρατίας. Παρακαλῶ νά δόσετε μεγάλη προσοχή καί νά μοῦ ἀναφέρετε, ἄν παίρνονται ἔκτακτα μέτρα, ποιά ἀκριβῶς καί τί ἀποτελέσματα ἔχουν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

369

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ *

σέ τρεῖς διευθύνσεις

1) Πετρούπολη, Οἰκονομικό συμβούλιο περιοχῆς
2) Συμβούλιο συνδικάτων Πετρούπολης, στούς Ἀβντέγεφ καί Οὐγκλάνοφ
3) Ἐκτελεστική ἐπιτροπή Πετρούπολης, στόν Μιχάιλοφ

Ἀπ' ἀφορμή τήν καταγγελία τοῦ σ. Μιχάιλοφ ὅτι δέν χορηγήθηκε πρίμ σέ εἶδος στούς ἐργάτες τοῦ «Ἐλεκτροπλούγκ» [320], προτείνω τό ζήτημα νά τακτοποιηθεῖ καί συντονιστεῖ ἐπειγόντως, παίρνοντας ὑπόψη τή σοβαρότητα τῆς κατασκευῆς εἴκοσι ἠλεκτραρότρων γιά τό φθινοπωριάτικο ὄργωμα [321]. 27 τοῦ Μάη. Ἀπαντεῖστε μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια **.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

* Στίς 31 τοῦ Μάη τό τηλεγράφημα στάλθηκε γιά δεύτερη φορά. *Ἡ Σύντ.*

** Ἡ τελευταία φράση γράφτηκε ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

370

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ [322]

σ. Σμολιανίνοφ!

Τόν Ράντσενκο τόν γνωρίζω ἀπό πολύ καιρό, ἀκόμη πρίν τήν ἐπανάσταση τοῦ 1917. Εἶναι ἄξιος ἀπόλυτης ἐμπιστοσύνης. Πρέπει νά βοηθηθεῖ μέ κάθε τρόπο. Πέστε μου τά ἀποτελέσματα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 27 ἤ 28 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

371

* ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΑΛΓΚΕΜΠΑ»

(ΑΠΟ ΜΝΗΜΗΣ) [323]

28. V. 1921.

Νά ἐλεγχθεῖ μέ τήν πιό μεγάλη ἀκρίβεια,

πόσες ἐργασίες συγκεκριμένα ἐκπληρώθηκαν (τί μέρος ἐκπληρώθηκε)·

πόσα συγκεκριμένα ὑλικά, σιδηροτροχιές κτλ., τρόφιμα κτλ. μεταφέρθηκαν ἐπιτόπου· ποῦ βρίσκονται· οἱ συνθῆκες φύλαξης αὐτῶν τῶν ὑλικῶν καί ὅλων τῶν μεταφερθέντων πραγμάτων· οἱ συνθῆκες, οἱ συγκεκριμένες δυνατότητες νά μεταφερθεῖ πίσω αὐτό τό ὑλικό, οἱ σιδηροτροχιές καί ὅλα τά ὑπόλοιπα χωρίς ἀπώλειες, χωρίς λεηλασίες ἤ μέ ἐλάχιστες ἀπώλειες· τό ποσοστό δυνατῶν καί πιθανῶν ἀπωλειῶν· αὐτή ἡ ἐμπεριστατωμένη ἐξακρίβωση τῆς πραγματικῆς κατάστασης, πού ἔγινε ἐπιτόπου, πού ἐλέγχθηκε μέ ἀκρίβεια, ἀποτελεῖ τό πιό βασικό καθῆκον.

Μέ βάση τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος, ἔχοντας ἀκριβῆ στοιχεῖα, πρέπει νά γίνει τό πόρισμα γιά ὅλη τήν οὐσία τοῦ προβλήματος: νά σταματήσει (καί ἄν ναί, μέ ποιόν τρόπο; σέ ποιές προθεσμίες; κτλ.) ἡ οἰκοδόμηση τῆς «Ἀλγκέμπα», εἴτε νά μή σταματήσει; κτλ. κτλ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

372

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Κ. ΜΠ. ΡΑΝΤΕΚ ΚΑΙ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

Τηλεφωνικά

Στούς *Ράντεκ*
καί *Ζηνόβιεφ*

28/V. 7 50′ βράδυ.

Αὐτή τή στιγμή πῆρα τηλεγράφημα ἀπό τό Βερολίνο μέ τήν ὑπογραφή τῆς **Τσέτκιν** μέ τό ἑξῆς περιεχόμενο:

«Ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος μέ διάφορες προφάσεις ἀρνεῖται νά ἐπιτρέψει τήν ἀναχώρηση τῶν ἀντιπροσώπων, πού εἶναι ἐξουσιοδοτημένοι ἀπό τήν ἀντιπολίτευση, τοῦ Μπράς καί τῆς Ἄννας Γκέιερ. Γι' αὐτό ἐγώ ἀρνοῦμαι νά ἀναχωρήσω, ἕως ὅτου δέν ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἀναχώρηση τῶν ὁμοϊδεατῶν μου».

Παρακαλῶ τόν Ράντεκ καί τόν Ζηνόβιεφ νά μοῦ ποῦν τή γνώμη τους τηλεφωνικά: δέν θά ἦταν καλύτερα νά συμβουλεύσουμε τήν ΚΕ νά συμφωνήσει μέ τήν ἀναχώρηση τοῦ Μπράς καί τῆς Ἄννας Γκέιερ; Εἴτε εἶναι καλύτερο σέ ὅλους καί σέ μένα ἐπίσης νά σιωπήσουμε τελείως; [324]

28/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Μάη 1921 *Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

373

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΜΠ. ΡΑΝΤΕΚ *

Σύντρ. Ράντεκ!

Σᾶς παρακαλῶ, ἀπαντεῖστε μου:

1) Πήρατε μήπως (Ἐσεῖς καί ὁ Ζηνόβιεφ) τό γράμμα μέ τό τηλεγράφημα τῆς Τσέτκιν;

Τί σκέπτεστε Ἐσεῖς;

2) Πότε σχεδιάζεται τό ἄνοιγμα τοῦ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς;

* Στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε τήν ἐπισημείωση: «Ἀντίγραφα νά σταλοῦν ἀμέσως στούς Ζηνόβιεφ καί *Κομπέτσκι*. **Ἐπεῖγον**». *Ἡ Σύντ.*

3) Πότε ἡ εἰσήγησή μου γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ; (πότε προϋποτίθεται ὅτι θά τεθεῖ;) [325]

4) Δόθηκε μήπως γιά μετάφραση ἡ μπροσούρα μου γιά τό φόρο σέ εἶδος; Καί στίς τρεῖς γλῶσσες; Πότε θά ἐκδοθεῖ; [326]

29/V. Salut! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Μάη 1921 *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο*

374

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ

Στόν Σμολιανίνοφ

Διαβάστε το· ἐπισπεῦστε τήν ὑπόθεση στό *ΣΕΑ*. Στεῖλτε αὐτό τό γράμμα *προσωπικά* στόν Ἰβ. Ἰβ. Ράντσενκο (Γενική Διεύθυνση τύρφης), γιά νά μοῦ τό ἐπιστρέψει, γράφοντας τή γνώμη του [327].

29/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Μάη 1921
Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX
Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

375

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠ. ΧΑΛΑΤΟΦ [328]

σ. Χαλάτοφ!

Ποιά ἡ γνώμη Σας;

1) Θά μπορούσατε τή μέρα τοῦ ἀνοίγματος τοῦ Διεθνοῦς συνεδρίου νά δόσετε στούς ἐργάτες τῆς Μόσχας *σιτάρι;* Πόσο;

2) Κατά τή διάρκεια τοῦ Ἰούνη σέ ποιό βαθμό καλυτέρευσε ὁ ἐφοδιασμός σέ **σιτηρά** τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας;

Λεπτομέρειες δέν χρειάζονται.

Maximum 2-4 ἀριθμοί σέ βαγόνια.

29/V. Λένιν

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Μάη 1921
Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX
Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

376

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ [329]

Στόν Σμολιανίνοφ

Ἐξετάστε καί νά μοῦ πεῖτε τό ἀποτέλεσμα. Σέ συμφωνία μέ τόν Ποτιάγεφ νά πάρετε μέτρα, ἐπείγοντα.

29/V. *Λένιν*

Γιατί τό τηλεγράφημα τῆς 14. V τό πῆρα στίς 28/V;;;

Λένιν

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

377

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ο. ΑΛΣΚΙ

29/V. 1921.

σ. Ἄλσκι! Ἐφιστῶ τήν προσοχή Σας σ' αὐτή τήν ἔκθεση, πού μοῦ ὑπόβαλε εἰδικά ἐξουσιοδοτημένος σύντροφος ἀπό τήν ΠΕΕ, σέ συμφωνία μέ τόν σ. Τζερζίνσκι. Ἔδοσα ἐντολή νά γίνει ἔρευνα, πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν ἔκθεση αὐτή, ὕστερα ἀπό τήν πληροφορία πού πῆρα ἀπό πολύ ἔμπιστους κομμουνιστές ὅτι στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο τά πράγματα δέν πᾶνε καλά [330].

Ἡ εἴδηση τοῦ σ. Μπόκι αὐτό τό ἐπιβεβαιώνει ἐντελῶς.

Σ' αὐτό ἐφιστῶ νά δόσετε τήν πιό σοβαρή προσοχή.

Στήν πρώτη σειρά Ἐσεῖς καί μετά **ὅλο** τό προσωπικό τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν καί ὁ σ. Μπάσα εἰδικά, πρέπει νά δόσετε δέκα φορές περισσότερη προσοχή στή δουλιά τοῦ Κρατικοῦ θησαυροφυλακίου. Ἄν σέ σύντομο χρονικό διάστημα δέν ἀναδιοργανωθεῖ ἡ δουλιά στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο ἔτσι πού νά *ἀποκλείονται ἐντελῶς* οἱ δυνατότητες κλοπῆς, καί παράλληλα νά ἐπιταχυνθεῖ ὅλη ἡ δουλιά καί νά μεγαλώσει ἡ ποσότητά της, τότε ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου καί **ὅλα** τά μέλη

τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν θά ἔχουν ὄχι μόνο κομματική, ἀλλά καί ποινική εὐθύνη.

Ἀπό τήν καθυστέρηση σχετικά μέ τή δουλιά τοῦ Κρατικοῦ θησαυροφυλακίου (τό χειμώνα ἡ ἐργασία εἶναι δύσκολη, μέχρι τό χειμώνα πρέπει νά κάνουμε *πολλά)*, ἀπό τίς κλοπές σ' αὐτό ἡ Δημοκρατία ἔχει *τεράστιες* ζημιές, γιατί ἀκριβῶς τώρα, στίς δύσκολες μέρες, πρέπει νά συγκεντρώσουμε **γρήγορα** τό *maximum* τῶν πολύτιμων ἀξιῶν γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέ τό ἐξωτερικό.

Εἶναι ἀπαραίτητο:

1) νά ὀργανωθοῦν κανονικές καί τακτικές συσκέψεις μέ τόν Μπόκι γιά τήν ταχύτατη ἀναδιοργάνωση τοῦ Κρατικοῦ θησαυροφυλακίου·

2) νά ἐπιτευχθεῖ ὥς τήν ἐντέλεια ἡ διαφύλαξη καί ἐπίβλεψη (εἰδικά χωρίσματα, ξύλινα χωρίσματα, ντουλάπες ἤ χωρίσματα γιά τήν ἀλλαγή τῶν ρούχων, ξαφνικές ἔρευνες, σύστημα διπλῶν καί τριπλῶν ξαφνικῶν ἐλέγχων μέ ὅλες τίς ἀρχές τῆς τέχνης τῆς *ποινικῆς δίωξης* κτλ. κτλ.)·

3) στήν ἀνάγκη, νά χρησιμοποιηθοῦν δεκάδες καί **ἑκατοντάδες** ὑπεύθυνοι καί ὁπωσδήποτε τίμιοι κομμουνιστές τῆς Μόσχας γιά συμμετοχή (ἄς ποῦμε 1 φορά τό μήνα ἤ στούς δυό μῆνες) σέ ξαφνικούς ἐλέγχους τήν ἡμέρα ἤ τή *νύχτα*. Οἱ ὁδηγίες καί γιά τούς ἐργαζόμενους *καί* γιά τούς *ἐλεγκτές* πρέπει νά εἶναι *πάρα πολύ λεπτομερεῖς*·

4) *ὅλα* χωρίς ἐξαίρεση τά μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν εἶναι ὑποχρεωμένα ὄχι λιγότερο ἀπό μιά φορά τό μήνα ξαφνικά, τήν ἡμέρα καί τή νύχτα, νά κάνουν *προσωπικά* ἔλεγχο στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο στόν τόπο τῆς δουλιᾶς καί παντοῦ, ὅπου μπορεῖ νά γίνουν κλοπές. Ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν εἶναι ὑποχρεωμένος νά κρατάει προσωπικά μυστικό ἡμερολόγιο αὐτῶν τῶν ἐλέγχων.

Ἐπειδή τό ἔγγραφο ἔχει *ἀπόρρητο* χαρακτήρα, Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ τό *ἐπιστρέψετε* ἀμέσως, ἔτσι πού *ἐδῶ ἤδη* νά ὑπογράψουν **ὅλα** τά μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν.

29/V Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

(P. S. Ἄν ὁ Τσουτσκάγεφ δέν ἀναχώρησε ἀκόμη, ἄς τό διαβάσει: ἡ εὐθύνη του δέν εἶναι μικρή!)

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

378

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Χ. ΛΟΥΤΟΒΙΝΟΦ

30/V.

σ. Λουτοβίνοφ!

Διάβασα τό γράμμα Σας τῆς 20/V καί μοῦ προξένησε θλιβερή ἐντύπωση. Ἐγώ περίμενα ὅτι στό Βερολίνο, ἀφοῦ ἀναπαυθήκατε λίγο, συνήλθατε ἀπό τήν ἀρώστια, κοιτάξατε «ἀπό μακριά» (ἀπό μακριά φαίνεται καλύτερα) καί σκεφτήκατε, θά καταλήγατε σέ καθαρά καί ἀκριβῆ συμπεράσματα. Ἐδῶ εἴχατε προφανή «διάθεση» δυσαρέσκειας. Ἡ διάθεση εἶναι κάτι τό σχεδόν τυφλό, ἀσυναίσθητο, ἀστόχαστο. Νά λοιπόν, σκέπτομαι, στή θέση τῆς διάθεσης θά ὑπάρχουν καθαρά καί ἀκριβῆ συμπεράσματα. Ἴσως, σκέφτηκα, ἐμεῖς καί νά διαφωνήσουμε σχετικά μ' αὐτά τά συμπεράσματα, ὅμως θά εἶναι καθαρά καί ἀκριβῆ συμπεράσματα ἑνός ἀπό τούς «θεμελιωτές» τῆς «ἀντιπολίτευσης» (ὅπως μόνος Σας παραδέχεστε στό γράμμα).

Ἡ θλιβερή ἐντύπωση πού δημιουργεῖ τό γράμμα Σας εἶναι γιατί δέν ὑπάρχουν οὔτε καθαρότητα, οὔτε ἀκρίβεια, ἀλλά καί πάλι σκοτεινή μόνο διάθεση καί ἐπιπλέον «παχιά λόγια».

Δέν κάνει ἔτσι.

Τά γεγονότα — μόνος Σας τό ὑπενθυμίζετε — εἶναι πεισματάρικα. Καί νά, κοιτάξτε, ποιά ἀκριβῶς εἶναι τά γεγονότα πού Ἐσεῖς ἀναφέρετε. Ἀπαριθμῶ *ὅλες* τίς δικές Σας *πραγματικές* ὑποδείξεις:

1) Ἡ ΚΕ τῶν σιδηροδρομικῶν συγκροτήθηκε «ἀπό παλιούς γραφειοκράτες».

Εἶναι μήπως αὐτό γεγονός; Ὀνόματα; Ἐγώ δέν ξέρω κανέναν ἄλλον ἐκτός ἀπό τόν Ρουτζουτάκ, ὅμως γνωρίζω ὅτι συγκροτήθηκε φροντισμένα. Λάθη μπορεῖ νά ὑπάρχουν. Πρέπει νά τά διορθώσουμε. Ἀλλά γι' αὐτό πρέπει στήν ἀρχή νά ὑποδειχτοῦν μέ ἀκρίβεια, γιά νά μήν ὑπάρχει θέση στή σκοτεινή διάθεση (καί ὄχι σπάνια στό *κουτσομπολιό* πού κρύβεται σ' αὐτό τό σκοτάδι: τό κουτσομπολιό ἀγαπᾶ τό σκοτάδι καί τήν ἀνωνυμία).

Ἐσεῖς δέν ἀναφέρατε ὀνόματα. Οὔτε γεγονότα.

Ὁ Ρουτζουτάκ; Σέ τί δέν εἶναι καλό στέλεχος; «Φυσιολογικά φθαρμένος»; Βρέστε ἀνάμεσά μας ἄφθαρτους. Θά τόν ἀνακαλέσουμε ἀπό τό Τουρκεστάν μόλις θεραπευτεῖ ὁ Ἰόφφε καί ὁ Σοκόλνικοφ.

Ποῦ βρίσκεται ἡ δική μας «φραξιονιστική σκοπιμότητα»; Στό ὅτι ἐπικεφαλῆς τῆς ΚΕ τῶν σιδηροδρομικῶν τοποθέτησαν ὀπαδό τῆς

πλειοψηφίας τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου; Αὐτό, κατά τή γνώμη σας, εἶναι «φραξιονισμός»; Ἄν εἶναι ἔτσι, Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ ἐξηγήσετε, τί πρέπει νά ἐννοοῦμε, ὅταν λέμε φραξιονισμός καί τί ὅταν λέμε κομματικότητα.

Μήπως θά ἀνακηρύξετε Σεῖς «κομματικότητα» τό ὅτι ὁ ἡγέτης τῆς πρώην «ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης» στό συνέδριο τῶν μεταλλουργῶν αὐτές τίς μέρες παρουσίασε κατάλογο τῆς ΚΕ, ὅπου ἀπό τά 22 μέλη τοῦ ΚΚΡ, οἱ 19 ἦταν ὀπαδοί τῆς πρώην «ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης»; [331]. Ἄν αὐτό δέν εἶναι «φραξιονιστική σκοπιμότητα», δέν εἶναι ἀναγέννηση τῆς φράξιας, τότε κάπως ἰδιόμορφα, κάπως ἀσυνήθιστα, καί μάλιστα κάπως ὄχι ἀνθρώπινα, χρησιμοποιεῖτε τήν ἔννοια τοῦ φραξιονισμοῦ.

2) Ἐπικεφαλῆς τοῦ ΠΚΣΣ «ὁ ἄνθρωπος πού φυσιολογικά εἶναι φθαρμένος». Δηλ. ὁ Τόμσκι; Ἤθελαν νά τόν ἀντικαταστήσουν μέ μιά τριάδα γραμματέων καί τώρα τόν ἀπομάκρυναν τελείως. Ἔτσι λοιπόν ὁ πυροβολισμός Σας ἐνάντια στό φραξιονισμό στράφηκε ἐνάντιά Σας. Αὐτό εἶναι ἤδη *γεγονός*.

3) Στήν πάλη κατά τῆς ἐπαίσχυντης ἀποστολῆς τοῦ Βερολίνου, Ἐσεῖς συναντᾶτε «λυσσαλέα ἀντίσταση ἀπό τή Μόσχα μέχρι καί τόν Ἰλίτς».

Μέ συγχωρεῖτε, αὐτό εἶναι ἐπινόηση.

Ἐσεῖς ἐπαινούσατε φοβερά τόν Στομονιακόφ, πού τόν ὑπεράσπιζε ὁ Κράσιν. Ἐπικεφαλῆς τῆς παλιᾶς ἀποστολῆς ἦταν ὁ Κόππ. Ὁ Κόππ ἀντικαταστάθηκε, ὁ Στομονιακόφ ἔμεινε.

Τί εἶναι αὐτό; «Λυσσαλέα ἀντίσταση τῆς Μόσχας»;

Ἤ λυσσαλέο ψέμα γιά τή Μόσχα;

Ἀπό τήν ἄποψη «τῶν γεγονότων», ποιά ἀπό τίς βαριές λεξοῦλες εἶναι κοντά στήν ἀλήθεια; Ἔ;

Στήν ἀποστολή τοῦ Βερολίνου ὑπῆρχε ἀκαταστασία, ἡ Μόσχα (καί ὁ Κράσιν) δέν ἐμπόδιζαν, δέν ἀντιστέκονταν, ἀλλά Σᾶς βοηθοῦσαν νά παλέψετε κατά τῆς ἀκαταστασίας αὐτῆς, ἐνισχύοντας τήν ἐξουσία τοῦ Στομονιακόφ, πού *Ἐσεῖς* τόν ἐκθειάζατε ὑπερβολικά.

4) Ἐσεῖς, λέει, ἀνακαλύψατε ἐδῶ (στό Βερολίνο) μιά σειρά «ἀπό ξετσίπωτους παλιανθρώπους καί κλέφτες», ὅμως ἡ Μόσχα δέν τούς ἀνακαλεῖ.

Ὀνόματα; Οὔτε ἕνα.

Αὐτό εἶναι γεγονός ἤ κουτσομπολιό;

Ἤ μήπως δέν γνωρίζετε, πῶς στέλνονται οἱ καταγγελίες στήν ΚΕ; στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο; στό Πολιτικό Γραφεῖο; στήν ὁλομέλεια τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς;

Ἀπό Σᾶς *δέν ὑπάρχει* καμιά καταγγελία οὔτε στό Πολιτικό Γραφεῖο, οὔτε στήν ὁλομέλεια. Νά, αὐτό εἶναι γεγονός.

(Σέ παρένθεση: ἀνάμεσά μας ὑπῆρχαν διαφωνίες γιά τόν Σκλόβσκι, ὅμως Ἐσεῖς δέν τό φέρατε στό Πολιτικό Γραφεῖο [332]. Ἐγώ γνωρίζω τόν Σκλόβσκι σάν μπολσεβίκο πολλά χρόνια πρίν τήν ἐπανάσταση. Σάν τίμιος ἄνθρωπος θά βοηθοῦσε στόν ἀγώνα ἐναντίον τῶν «παλιανθρώπων καί κλεφτῶν». Καί Σεῖς φρενάρετε τήν ἀναχώρηση τοῦ Σκλόβσκι στό Βερολίνο, ἄν καί αὐτός δέν εἶναι στέλεχος, δέν εἶναι σέ δουλιά.)

5) Ὁ Γκρζέμπιν. Νά γι' αὐτόν, καί **μόνο** γι' αὐτόν, διάβασα χτές τή δική Σας διαμαρτυρία καί τοῦ Στομονιακόφ στήν ΚΕ. Θά τήν ἐξετάσουμε στήν πρώτη συνεδρίαση [333].

Γιά τόν Γκρζέμπιν εἴχαμε διαφωνίες στήν ΚΕ. Μερικοί ἔλεγαν: νά ἀπομακρυνθεῖ ἐντελῶς, γιατί μπορεῖ νά μᾶς τά παραφουσκώνει σάν ἐκδότης. Ἄλλοι ἔλεγαν: σάν ἐκδότης θά ἐκδόσει φτηνότερα. Καλύτερα νά μᾶς τά παραφουσκώσει κατά 10 000, ὅμως θά ἐκδόσει φτηνότερα καί καλύτερα.

Ἐκλέξαμε ἐπιτροπή μέ ἴση ἀντιπροσώπευση καί ἀπό τίς δυό ἀποχρώσεις. Ἐγώ δέν πῆρα μέρος σ' αὐτή, ἐξαιτίας τῆς «συμπάθειάς μου» (κατά τή γνώμη κάποιου) πρός τόν Γκόρκι, ὑπερασπιστή τοῦ Γκρζέμπιν.

Ἡ ἐπιτροπή ἀποφάσισε *ὁμόφωνα*. Δέν θυμᾶμαι ἀκριβῶς τί ἀποφάσισε: φαίνεται — νά ἀγοράσει ἀπό τόν Γκρζέμπιν, ἄν εἶναι φτηνότερα.

Συνεπῶς, τό συμπέρασμά Σας: «καθοδηγηθήκατε ὄχι ἀπό κρατικά συμφέροντα», ἀλλά γιά νά καθησυχάσετε τόν Γκόρκι — εἶναι ἀναληθές. Καί γράφετε: «εἶμαι πεισμένος»!!! Ἄν οἱ ἄνθρωποι «πείθονταν» πρίν ἐλέγξουν τά γεγονότα πού εἶναι εὔκολο νά τά ἐλέγξουν, τότε αὐτό πῶς ὀνομάζεται;

6) Ὁ Λομονόσοφ, εἶναι θαυμάσιος εἰδικός, ὅμως «καταγγέλθηκε ἀπό τόν Κράσιν γιά τίς πιό ἐγκληματικές ἐμπορικές ἀγοραπωλησίες».

Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. Ἄν ὁ Κράσιν εἶχε καταγγείλει τόν Λομονόσοφ γιά καταχρήσεις, ὁ Λομονόσοφ θά ἀπομακρυνόταν καί θά παραπεμπόταν στό δικαστήριο. Ἐσεῖς κάτι ἀκούσατε... καί ἀπ' αὐτό κάνατε κουτσομπολιό.

Ὁ Κράσιν μοῦ ἔγραφε στήν ΚΕ: ὁ Λομονόσοφ εἶναι θαυμάσιος εἰδικός, ὅμως γιά ἐμπόριο εἶναι λιγότερο κατάλληλος καί ἔκανε λάθη. Ὁ Κράσιν, ὅταν γύρισε ἐδῶ, συνάντησε τόν Λομονόσοφ, ἐξέτασε τά ντοκουμέντα καί ὄχι μόνο δέν μιλάει γιά παραβάσεις, ἀλλά οὔτε καί γιά λάθη.

Διαλέξτε: νά ἀρχίσετε στά σοβαρά τήν ὑπόθεση γιά τίς παραβάσεις τοῦ Λομονόσοφ στήν Ἐπιτροπή ἐλέγχου (εἴτε ὅπου θέλετε), ἤ νά ἀνακαλέσετε τή διάδοση πού ἀπερίσκεπτα ἐπιλέξατε.

7) «Διορίζουν ἀπό δῶ στό ἐμπορικό τμῆμα τέτιους λογουχάρη ἀπατεῶνες: στό παρελθόν ἦταν ἐργοστασιάρχης, πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία τοῦ ἀφαίρεσε ὅλα τά γουναρικά καί τώρα τόν στέλνουν νά πουλήσει αὐτά τά γουναρικά. Γιά ὄνομα τοῦ θεοῦ, τί θά βγεῖ ἀπ' αὐτό;»

Ἔτσι γράφετε. Καί πῶς ἐδῶ νά μή χάσεις τή διάθεσή σου. Ἱδρυτής ὁλόκληρης ἀντιπολίτευσης καί σκέπτεται ἔτσι!

Εἶναι τό ἴδιο σάν νά ἔλεγε ἕνας ἀμόρφωτος χωριάτης: «ἀπό χιλιάδες τσαρικούς στρατηγούς ἀφαίρεσαν τή γῆ καί τούς βαθμούς καί αὐτούς τούς στρατηγούς καί τσιφλικάδες τούς ἔβαλαν στόν Κόκκινο Στρατό»! Μάλιστα, παραπάνω ἀπό χίλιοι πρώην στρατηγοί τοῦ τσάρου καί τσιφλικάδες ὑπηρετοῦν σέ πολύ βασικές θέσεις στόν Κόκκινο Στρατό. Καί αὐτός νίκησε.

Ὁ θεούλης θά συγχωρέσει τόν ἀμόρφωτο χωριάτη. Ἀλλά Ἐσᾶς;

Πῶς μπορεῖτε Σεῖς, ὑπεύθυνο πρόσωπο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἄν *ξέρετε* «τόν ἀπατεώνα», νά ἀποσιωπᾶτε τό *ὄνομά* του; Νά μήν τόν στέλνετε στό δικαστήριο;

Καί ἄν Ἐσεῖς δέν ξέρετε τό ὄνομα, σημαίνει ὅτι αὐτό εἶναι πάλι διάδοση: πάλι κουτσομπολιό;

Ἐγώ διάλεξα ἀπό τό γράμμα Σας κυριολεκτικά ὅλα ὅσα ἔχουν κάποια, ἔστω καί ἐλαφρά ὁμοιότητα μέ γεγονότα τοῦ γράμματός Σας. Τίποτε, τίποτε καί ξανά τίποτε.

Ἄν δέν Σᾶς ἤξερα, τότε, παίρνοντας ἕνα τέτιο γράμμα σάν τό δικό Σας, θά ἔλεγα:

εἴτε αὐτός ὁ ἄνθρωπος εἶναι νευροπαθής, πού ἁρπάζει ὑστερικά ἀσυναρτησίες ἀπό διαδόσεις καί δέν μπορεῖ νά σκεφτεῖ, νά κρίνει, νά ἐλέγξει·

εἴτε εἶναι ἄνθρωπος ἀνεπίδεκτος μόρφωσης καί ἀμαθής, πού ἔπεσε θύμα κουτσομπολιοῦ·

εἴτε εἶναι μεταμφιεσμένος μενσεβίκος, πού συνειδητά κάνει κουτσομπολιό.

Ἐπειδή Σᾶς ξέρω, Σᾶς λέω ὅτι τό γράμμα Σας εἶναι ἕνα ὑπέροχο «ἀνθρώπινο ντοκουμέντο» πού δείχνει πῶς «ὁ ἱδρυτής τῆς ἀντιπολίτευσης» συναρπάζεται ἀπό τήν ἐπιθυμία νά παίζει τήν ἀντιπολίτευση μέ κάθε θυσία καί νά ξεφωνίζει ἐντελῶς ἄστοχα καί ἄκαιρα, γιά προστατευτισμό, γιά κομισσάριους, γιά τό σύστημα κτλ.

«Μά τό ζήτημα δέν εἶναι γιά τά πρόσωπα, ἀλλά γιά τό ἴδιο τό σύστημα. Τώρα βάζω τό ἐρώτημα: τό προλεταριάτο ἤ

ἡ ξεχαρβαλωμένη, ξεπεσμένη, μικροαστική διανόηση», — γράφετε.

Αὐτό εἶναι γελοῖο. Συγκεκριμένα τό γράμμα Σας εἶναι ἕνα θαυμάσιο ἀκριβῶς ἀνθρώπινο ντοκουμέντο, πού μᾶς δείχνει τόν συγγραφέα σάν ὑπόδειγμα ἀνερμάτιστης μικροαστικῆς διανόησης. Γιατί ἀπό τούς ἐπαγγελματίες προλετάριους, ἀπό τόν πραγματικό ταξικό τους ρόλο, οὔτε μιά φορά δέν βγῆκαν στή ζωή ἀνερμάτιστοι μικροαστοί διανοούμενοι.

Ὁ ἀνερμάτιστος μικροαστός διανοούμενος κλαψουρίζει, κλαίει, τά χάνει μπροστά σέ ὁποιαδήποτε ἐκδήλωση βρωμιᾶς καί κακοῦ, χάνει τήν αὐτοκυριαρχία, ἐπαναλαμβάνει ὁποιοδήποτε κουτσομπολιό, κορδώνεται, ξεστομίζοντας κάτι τό ἀσυνάρτητο γιά τό «σύστημα».

Ὁ προλετάριος (ὄχι ἀπό τό πρώην ἐπάγγελμά του, ἀλλά ἀπό τόν πραγματικό ταξικό του ρόλο), βλέποντας τό κακό, ἀρχίζει πρακτικά τόν ἀγώνα: ὑποστηρίζει ἀνοιχτά καί ἐπίσημα τήν ὑποψηφιότητα τοῦ καλοῦ στελέχους Ἰβάν, προτείνει νά ἀντικατασταθεῖ ὁ κακός Πιότρ, ἀνακινεῖ τό ζήτημα — καί τό ὁδηγεῖ ἐνεργητικά, σταθερά, μέχρι τό τέλος — ἐνάντια στόν ἀπατεώνα Σίντορ, ἐνάντια στόν προστατευτισμό τοῦ Τίτ, ἐνάντια στίς ἐγκληματικές συναλλαγές τοῦ Μιρόν, ἐπεξεργάζεται θετικές, πρακτικές προτάσεις (ὕστερα ἀπό 2-3 μῆνες ἐκμάθησης τῆς νέας δουλιᾶς καί τῆς πρακτικῆς γνωριμίας μέ τό καινούργιο περιβάλλον): νά καθιερωθεῖ ἕνα τέτιο σύστημα ἐπιτρόπων εἴτε πολιτικῶν ἐπιτρόπων, νά μεταβληθοῦν κάπως ἔτσι οἱ κανονισμοί, νά σταλοῦν μέ ἀποστολή τόσοι πασίγνωστοι κομμουνιστές (μέ τέτια κομματική ἡλικία) στά τάδε μέρη.

Νά τέτιοι προλετάριοι, ἀφοῦ μάλιστα, ἔχασαν τό προλεταριακό τους ἐπάγγελμα, μπόρεσαν νά οἰκοδομήσουν τόν Κόκκινο Στρατό καί νά νικήσουν μ' αὐτόν (στό πεῖσμα χιλιάδων προδοτῶν καί ἀπατεώνων, πού ἦταν καί ἔμειναν κατά χιλιάδες ἀνάμεσα στούς στρατιωτικούς εἰδικούς καί στρατιωτικούς γραφειοκράτες).

Νά τέτιοι προλετάριοι δέν θά φτάσουν ποτέ μέχρι τόν ταξικό ρόλο τοῦ ἀνερμάτιστου μικροαστοῦ διανοούμενου, πού παραδέρνει ἀνήσυχος, πού τά διπλώνει μπροστά στίς συκοφαντίες, πού ὀνομάζει τίς ἀσυναρτησίες τοῦ κουτσομπολιοῦ «σύστημα».

Αὐτή εἶναι ἡ εἰλικρινής ἀπάντησή μου. Ἄν καί σπάνια ἀπαντῶ πλήρως — ἄλλη φορά δέν ἀρκεῖ γι' αὐτό οὔτε μιά ὥρα.

Σάν παλιός φίλος Σᾶς λέω: νά θεραπεύσετε τά νεῦρα. Τότε θά Σᾶς ἔρθει ἡ σκέψη καί ὄχι ἡ διάθεση.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1957 στό περιοδικό «Βοπρόσι 'Ιστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 2

'Ολόκληρο δημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

379

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ [334]

σ. Σμολιανίνοφ! Πρέπει αὐτό νά ἐλεγχθεῖ. Πῶς; Νά διοριστοῦν ἄραγε δυό *ἀξιόπιστοι* ἐμπειρογνώμονες, σέ συμφωνία μέ τούς Φομίν καί Λεζάβα, μέ προσωπική ἐγγύηση καί τῶν δυό γιά τούς ὑποψήφιους;

'Επικοινωνεῖστε καί μέ τούς δυό καί πέστε μου τό ἀποτέλεσμα.

30/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

380

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

30. V. 1921.

σ. Σκλιάνσκι!

Γιά τό ζήτημα τῆς παραγωγικῆς χρησιμοποίησης τοῦ στρατοῦ.

Δέν πρέπει αὐτό νά τό ξεχνᾶμε οὔτε λεπτό.

Πρέπει νά σκεφτοῦμε, νά προετοιμάσουμε, νά ἐπεξεργαστοῦμε συστηματικό σχέδιο μιᾶς τέτιας χρησιμοποίησης καί νά τό ἐφαρμόσουμε ἀπαρέγκλιτα.

Προωθοῦνται ἰδιαίτερα δυό πλευρές αὐτοῦ τοῦ ζητήματος:

1) τρεχούμενες, οἱ πιό πολύ ἐπείγουσες δουλιές τῆς οἰκονομίας (διαφύλαξη καί ἐξόρυξη ἅλατος, δουλιές γιά τά καύσιμα κτλ.)·

2) δουλιά γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ γενικοῦ σχεδίου τῆς οἰκονομίας γιά μιά σειρά χρόνια. Τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ, πού ὑπολογίστηκε (πρώτη σειρά ἐργασιῶν) σέ 10 χρόνια, ἀπαιτεῖ 370 ἑκατομμύρια ἐργάσιμες ἡμέρες. Γιά ἕνα χρόνο αὐτό δίνει στόν ἕναν ἄνθρωπο ἀπό τό στρατό (37: 1,6) = 24 ἐργάσιμες ἡμέρες, δηλ. *2 ἡμέρες τό μήνα.*

Βέβαια, οἱ συνθῆκες στρατωνισμοῦ τοῦ στρατοῦ, ἡ μεταφορά τους στούς τόπους δουλιᾶς κτλ., κτλ., δημιουργοῦν πλῆθος δυσκολιῶν, ὅμως ὁ στρατός μπορεῖ καί πρέπει *(μέ τή βοήθεια τῆς γενικῆς ἐκπαίδευσης)* νά δόσει μεγάλη βοήθεια στό ζήτημα τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ. Μέ τό μεγάλο αὐτό ἔργο πρέπει ὁ στρατός νά συνδεθεῖ — καί ἰδεολογικά, καί ὀργανωτικά, καί οἰκονομικά — καί νά καταπιαστεῖ μ' αὐτό συστηματικά.

Σᾶς παρακαλῶ νά βάλετε αὐτό τό ζήτημα στό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας, ἀνακοινώνοντας αὐτό τό γράμμα. Μετά χαρᾶς θά ἄκουγα τίς ἀντιλήψεις τῶν μελῶν τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας ἤ θά εἶχα ἔστω καί σύντομες γνῶμες τους γι' αὐτό τό ζήτημα [335].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

381

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ο. ΑΛΣΚΙ

σ. Ἄλσκι!

Ἐγώ δέν γνωρίζω τόν ἐπιστολογράφο, δέν θυμᾶμαι τό ἄτομο πού αὐτός ἀναφέρει.

Πρέπει γενικά νά ἐξεταστεῖ ἡ παράκλησή του καί νά τοῦ *δοθεῖ ἀπάντηση* [336].

30/V. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

382

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ [337]

30/V — 21.

Πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ σ. Μπριουχάνοφ,
ἀντίγραφο στόν σ. Σμολιανίνοφ

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ ἀποστολή τσουβαλιῶν γιά τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τῆς Οὐκρανίας σ. Βλαντίμιροφ, ὅπως καί ἡ ἀποστολή ἐμπορευμάτων γιά τό *ἀνταλλάξιμο ἀπόθεμα ἐμπορευμάτων τῆς Οὐκρανίας*. Παρακαλῶ νά μέ πληροφορήσετε γιά τίς διαταγές Σας πού θά ἐπακολουθήσουν *. Νά ἀνακοινώσετε μέ ἀκρίβεια σήμερα καί νά ἀνακοινώνετε καθημερινά ἐπίσημα καί γραπτά, τί γίνεται ἀκριβῶς. Προσωπικά ὑπεύθυνος εἶναι ὁ Μπριουχάνοφ. Νά ὁριστοῦν ὑπεύθυνα ἄτομα γιά τά λεπτομερειακά μέτρα.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

383

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ [338]

Στόν Σμολιανίνοφ:

ἀκόμη καί ἀκόμη μιά φορά ἐλέγξετε καί ἐπισπεύσετε *σύμφωνα* μέ τήν ειδική μου ἐντολή.

Ἡ ὑπόθεση εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαία. Συντάξτε ἀκόμη ἕνα ἔγγραφο καί δόστε μου τό *σήμερα* στό ΣΛΕ γιά ὑπογραφή.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Ὅλο τό ἑπόμενο κείμενο γράφτηκε ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

384

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Ι. Σ. ΟΥΝΣΛΙΧΤ, Β. Β. ΦΟΜΙΝ, Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

Στήν ΠΕΕ — σ. Οΰνσλιχτ, ΛΕ Συγκοινωνιῶν — σ. Φομίν
καί Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ σ. Μπριουχάνοφ

Ὀργανῶστε τόν πιό αὐστηρό ἔλεγχο γιά τήν ταχύτερη προώθηση τῶν ὑφασμάτων ἀπό τή Μόσχα στό Χάρκοβο τῆς Οὐκρανίας γιά ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων.

Δόστε ἐντολή στούς σιδηροδρόμους. Τό ζήτημα εἶναι πολύ σπουδαῖο. Ἀναφέρατε ἐκτέλεση *.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, συμπληρωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

385

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΚΟΡΟΛΙΟΦ [339]

Ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ γιά τά ὑπεύθυνα περιοδεύοντα στελέχη εἶναι ἀπόφαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ.

Αὐτό λοιπόν εἶναι ἀναντίρρητο.

(Ἐγώ προσωπικά εἶμαι ἐντελῶς σύμφωνος μ' αὐτή.)

Μοῦ φαίνεται ὅτι πρέπει νά ἀναχωρήσετε ὁπωσδήποτε.

1) Ὁ μηχανισμός τῆς ΚΕ πρέπει νά δυναμώσει καί νά *πλησιάσει* τή βάση.

2) Ἐσᾶς στό κυβερνεῖο πρέπει νά Σᾶς ἀντικαθιστοῦν οἱ βοηθοί Σας. Πρέπει νά προωθοῦνται οἱ νέοι.

3) Ἐσεῖς θά μπορεῖτε (καί εἶστε ὑποχρεωμένος) νά περιοδεύετε *προσωπικά* καί συχνότερα στό κυβερνεῖο τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ καί νά ἐλέγχετε, νά βοηθᾶτε, σέ συμφωνία μέ τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο νά προωθεῖτε ὑποψήφιους κτλ.

---

* Οἱ λέξεις «Ἀναφέρατε ἐκτέλεση» γράφτηκαν ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

4) Δέν χρειάζεται νά εἶστε θεωρητικός. Εἶναι ἀρκετό νά εἶστε *κομματικός*. Ἐσεῖς — εἶστε ἄνθρωπος τῆς οἰκονομικῆς δράσης. Καί μᾶς [χρειάζεται] ἀκριβῶς οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκονομικῆς δράσης (ἀπό τήν ΚΕ) νά βοηθοῦν τή βάση, νά ἐλέγχουν, νά δίνουν ὁδηγίες.

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Προζέκτορ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

386

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. ΝΤ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ

Ἐπιτροπή δημοσίων ἔργων, στόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τῆς ΕΔΕ
σ. Τσιουρούπα
Ἀντίγραφα: στόν πρόεδρο τῆς ΕΔΕ σ. Σαπρόνοφ
στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ σ. Μπογκντάνοφ

Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ κάνετε γνωστό στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα, ἄν καί πότε δόσατε ἀκριβεῖς ὁδηγίες σχετικά μέ τήν ἐπείγουσα ἀποπεράτωση τῆς Κασίρα (σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου) [340]. Σέ ποιόν συγκεκριμένα;

Ποιός συγκεκριμένα εἶναι προσωπικά ὑπεύθυνος ἐπιτόπου γιά τήν ἐκπλήρωση στήν προθεσμία;

Δέν θά χρειαζόταν νά γίνει ειδική ὑπόμνηση ἀπό τό κέντρο, εἴτε νά παρθοῦν ειδικά μέτρα γιά νά γίνει ἡ ἐκπλήρωση νοικοκυρεμένα;

(Εἶδα προσωπικά ὅτι οἱ στύλοι στό δρόμο τῆς Κασίρα ἤδη σωριάστηκαν στή γῆ. Δουλιά ἄσχημη. Δέν θά γίνουν ἄραγε ἀπ' αὐτό θανατηφόρα δυστυχήματα; [341])

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

387

* ΣΤΟ ΛΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΕΙΩΝ

Ἀντίγραφο: στή Γραμματεία τοῦ ΣΕΑ

31/V.

Ἐπικυρώνοντας τίς ὑποδείξεις τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ, πού δόθηκαν τηλεφωνικά στό μέλος τοῦ συμβουλίου

τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων *σ. Νικολάγεφ*, προτείνω τήν Τετάρτη, 1 τοῦ Ἰούνη νά γίνει ἔκθεση στό ΣΕΑ γιά τό χρονολογικό πρόγραμμα ραδιοτηλεφωνικῆς οἰκοδόμησης πρώτης σειρᾶς (δηλ. ἐγκατάσταση ραδιοτηλεφωνικῶν δεκτῶν στά κέντρα τῶν κυβερνείων καί νομῶν σέ περιοχή ἀκτίνας 2000 βερστιῶν γύρω ἀπό τή Μόσχα) καί τήν ἴδια μέρα νά τεθοῦν στήν ἡμερήσια διάταξη ὅλα τά ζητήματα πού σχετίζονται μέ τή ραδιοτηλεφωνική οἰκοδόμηση καί συγκεκριμένα: ἡ παράδοση τοῦ ἐργαστηρίου πρώην *Ἀνόσοφ* στή δικαιοδοσία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων, γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ραδιοτηλεφωνικῶν ἐργασιῶν μέ χρήματα ἄμεσα ἀπό τό κέντρο κτλ.

Προτείνεται στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων νά καθορίσει ἀκριβῶς τό πρόσωπο πού θά εὐθύνεται προσωπικά γιά τήν ἐκπλήρωση μέσα στήν προθεσμία ὁλόκληρου τοῦ προγράμματος ραδιοτηλεφωνικῆς οἰκοδόμησης πού ὑποβλήθηκε γιά ἔγκριση στό ΣΕΑ [342].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

388

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Π. ΠΑΒΛΟΒΙΤΣ

Στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐθνοτήτων σ. Πάβλοβιτς

31. V. 1921.

σ. Πάβλοβιτς!

Συμφώνησα γιά τήν ἔκδοση (στήν Πετρούπολη) ἐκπαιδευτικοῦ ἄτλαντα.

Θά ἦταν πολύ σοβαρό νά προστεθοῦν χάρτες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Δέν καταπιάνεστε Σεῖς μ' αὐτό;

Περίπου:

1) Οἱ ἀποικιακές κτήσεις 1876—1914—1921 μέ παράρτημα εἴτε μέ εἰδική γραμμοσκιά τῶν μισοαποικιακῶν χωρῶν (Τουρκία, Περσία, Κίνα κτλ.).

2) Σύντομη στατιστική τῶν ἀποικιῶν καί μισοαποικιῶν.

3) Χάρτης οἰκονομικῶν ἐξαρτήσεων. Παράδειγμα, στήν κάθε χώρα ± μέ ἀριθμό (ἑκατομμύρια εἴτε δισεκατομμύρια φράγκα), πόσα χρωστάει αὐτή ἡ χώρα καί πόσα τῆς χρωστοῦν·

τό ἴδιο συγκριτικά 1876—1914—1921

(ἄν πάρουμε τό 1876 σάν κορύφωμα τοῦ προμονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ).

4) Οἱ σιδηρόδρομοι στό ἐξωτερικό μέ σημείωση, στήν κάθε χώρα, σέ ποιόν ἀνήκουν οἱ περισσότεροι (στούς ἄγγλους, γάλλους, στή Βόρεια Ἀμερική κτλ).

Αὐτό θά εἶναι ὑπερβολικά ἀνομοιόμορφο; Μπορεῖ νά βρεθοῦν κατάλληλες μορφές, τό κύριο, ἐκεῖνο πού κυριαρχεῖ νά σημειώνεται συνοπτικά.

5) Ἐπίσης νά σημειωθοῦν οἱ κύριες πηγές ἐκείνων τῶν πρώτων ὑλῶν (πετρέλαια, ὀρυκτά κτλ.), γιά τίς ὁποῖες γίνεται ἀγώνας — ἐπίσης μέ σημειώσεις (τόσα % εἴτε ἑκατομμύρια φράγκα ἀνήκουν στήν τάδε χώρα).

Πρέπει ὑποχρεωτικά νά προσθέσουμε *στά ἐγχειρίδια* τέτιους χάρτες μέ σύντομο ἐπεξηγηματικό κείμενο.

Ὑπάρχει δυνατότητα νά Σᾶς δόσουμε γιά βοηθητική δουλιά βοηθό στατιστικό.

Παρακαλῶ νά ἀπαντήσετε, ἄν ἀναλαμβάνετε, πῶς καί πότε [343].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1923 στό περιοδικό «Προζέκτορ», τεῦχ. 21

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

389

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Τ. ΣΜΙΛΓΚΑ

31. V. 1921.

σ. Σμίλγκα!

Τό ζήτημα γιά τήν πιθανότητα κρίσης καυσόξυλων στή Μόσχα στήν ἐπικείμενη χειμερινή περίοδο ἔχει *ἐξαιρετική* σημασία. Τό ζήτημα αὐτό ἀποκτᾶ πολιτική σημασία. Ἡ Μόσχα δέν μπορεῖ νά πάρει στά 1921-1922 *λιγότερα* καύσιμα ἀπό τό 1920-1921.

Μέ κάθε θυσία.

Πρέπει 1) νά καταστεῖ εἰδικά ὑπεύθυνος γι' αὐτό ὁ Ντανισέβσκι·

2) τό καθῆκον αὐτό νά χωριστεῖ λεπτομερειακά στά συστατικά του μέρη καί μέ τό κάθε μέρος νά *ἐπιφορτιστεῖ* εἰδικό *πρόσωπο*, πού θά ἔχει καθοριστεῖ μέ ἀκρίβεια·

3) νά ἐνισχυθεῖ εἰδικά μέ στελέχη ἡ Διεύθυνση καυσίμων τῆς Μόσχας (ἴσως πάρετε τόν Γκόλντμπεργκ; Νά τραβήξετε μετά στή δουλιά, τουλάχιστον γιά ἕνα ὁρισμένο χρόνο, τόν Ράντσενκο κτλ.).

4) Ἐσεῖς *προσωπικά* νά κάνετε ὑποχρεωτικά, ἐπανειλημμένα εἰδικό, ἰδιαίτερο ἔλεγχο, ἐπιθεώρηση, νά πραγματοποιήσετε μεγάλη καλυτέρευση.

Νά μοῦ ὑποβάλετε ὁπωσδήποτε ἀκριβές πρόγραμμα ὅλων αὐτῶν τῶν ἔκτακτων ἐργασιῶν καί δραστικῶν ἐνεργειῶν καί νά γνωστοποιήσετε πότε.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

390

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ

στόν σ. Σμολιάνινοφ

Πρέπει νά μοῦ ὑπενθυμίσετε σχετικά μέ τά «προστατευτικά», προσωπικά, βαγόνια. Διαδίδεται ὅτι στό σιδηροδρομικό δίκτυο ὑπάρχουν 900 τέτια!!

Ἀποκορύφωμα αἴσχους!

Λένε ὅτι ἡ ὑπόθεση βρίσκεται στό ΣΛΕ. Συγκεντρῶστε ὅλα τά στοιχεῖα καί πέστε μου τό ἀποτέλεσμα [344].

$\frac{31}{V}$ 1921. *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

391

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Ν. Π. Γκορμπουνόφ!

Παρακαλῶ διαβάστε τό συνημμένο [345].

Ἐμβαθύνετε. Ἐλέγξτε.

Πρέπει νά ξέρετε ὅτι ὁ Τσερτκόφ παραπονέθηκε ἀκόμη μιά φορά στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης γιά ὄχι σωστή στάση ἀπέναντι στούς αἱρετικούς. Τό παράπονο ἐξετάστηκε ἀπό εἰδική ἐπιτροπή (ὑπό τήν προεδρεία τοῦ Μ. Ν. Ποκρόβσκι *. Πληροφορηθεῖτε ἀπ' αὐτόν συμπληρωματικά).

Τό παράπονο τοῦ Τσερτκόφ κρίθηκε *ἀβάσιμο*.

Πάρτε το αὐτό ὑπόψη καί ἐμβαθύνετε στήν ὑπόθεση. Δόστε της σωστή κατεύθυνση.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

392

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΑ ΛΑΪΚΑ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΑ

31/V. 1921.

Ὅλα τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα πού δέν ἔστειλαν τροποποιήσεις καί συμπληρώσεις στό σχέδιο ἐντολῆς πρός τά περιφερειακά ὄργανα, σύμφωνα μέ τό γράμμα μου τῆς 28/V **, ὑποχρεοῦνται νά τά στείλουν στήν Ἐπιτροπή ὄχι ἀργότερα ἀπό σήμερα [346].

Ὅσοι δέν τό ἐκτελέσουν αὐτό θά ἔχουν σοβαρότατη εὐθύνη.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 7. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 342-343. *Ἡ Σύντ.*

393

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

Ὁλόκληρο τό κείμενο διαστρεβλώθηκε *φοβερά* [347].

Προτείνω νά ἀποφασιστεῖ:

1) ὅλα τά ντοκουμέντα πού ζητήθηκαν γιά τόν Στομονιακόφ καί πού ἀναφέρονται ἀπό τόν Κράσιν, νά σταλοῦν ἀμέσως καί ὑποχρεωτικά ὄχι ἀργότερα ἀπό σήμερα·

2) νά ἐπιλεγοῦν καί ἄλλοι ὑποψήφιοι γιά τή θέση τοῦ πολιτικοῦ πληρεξούσιου ἀντιπροσώπου στή Γερμανία [348].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Μάη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

394

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

σ. Λίτκενς!

Γιά τό ζήτημα τοῦ λεξικοῦ συμφωνοῦμε λοιπόν ἔτσι:

1) περίπου ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα (ὅταν θά λείπει ὁ Ποκρόβσκι) κάνετε μιά *τυπική* ἀπόφαση καί όρίστε *ὑπεύθυνο πρόσωπο* εἴτε *πρόσωπα*·

2) μέ βάση αὐτή τήν ἀπόφαση συντάξτε *σχέδιο* δουλιᾶς, ὑποδείχνοντας ὄχι μόνο τά ὑπεύθυνα πρόσωπα, ἀλλά καί τά ἔξοδα καί τά σιτηρέσια.

Ἡ ἐκπλήρωση πρέπει νά ἀρχίσει σύμφωνα μέ τό σχέδιο, ἀπό τόν Αὔγουστο εἴτε τό Σεπτέμβρη.

Λένιν

Γράφτηκε στά τέλη τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

395

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ ΚΑΙ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ *

Στούς σ.σ. **Λεζάβα καί Ρίκοφ**

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἐδῶ (καί στό *Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου*) ὑπάρχει ἀκαταστασία.

Ἔπρεπε ἤδη νά ὑπῆρχε σημείωση: τί ζητήθηκε; πότε; ἀπό ποιόν; ἀπό ποιόν *ἐγκρίθηκε* ἡ ἀξίωση;

Βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι δέν ὑπάρχουν σημειώσεις. Ἀπόλυτο χάος. Ὁ καιρός περνάει.

Οἱ ἐκσκαφεῖς χρειάζονται ἐπειγόντως.

Γιατί δέν δόθηκε παραγγελία στή Γερμανία;

στήν Ἀμερική;

στή Σουηδία;

Ἀπό ποιόν στάλθηκε ὁ *Ρέινε;* [349]

Λένιν

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τό Μάη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

396

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΑΒΑΝΕΣΟΦ

Συγκεντρῶστε τά ὑλικά Σας γιά τούς *ἐκσκαφεῖς* (ἐκεῖ κάτι εἶναι σάπιο)· συνεννοηθεῖτε μέ τόν *Γκορμπουνόφ* καί τόν *Σμολιανίνοφ* καί πέστε μου τό ἀποτέλεσμα.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τό Μάη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Στό ἀριστερό μέρος τοῦ γράμματος ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε: «[τό ζήτημα γιά τούς ἐκσκαφεῖς]». *Ἡ Σύντ.*

397

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. ΜΠ. ΚΡΑΣΙΝ

Κρυπτογραφικά

στόν Κράσιν

Μᾶς εἶναι πολύ ἀναγκαῖα κάθε εἴδους δάνεια, γιατί τώρα τό κύριο εἶναι νά πάρουμε καί μάλιστα ἀμέσως ἐμπορευματικό ἀπόθεμα γιά ἀνταλλαγή μέ σιτηρά τῶν ἀγροτῶν. Σ' αὐτόν τόν ἄμεσο σκοπό πρέπει νά ὑποταχθεῖ ὅλη ἡ πολιτική τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου.

Ἀπαντεῖστε μου σ' αὐτό.

Λένιν

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

398

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

Πῶς πηγαίνουν οἱ δουλιές τοῦ Τουχατσέβσκι;
Ἀκόμη δέν ἔπιασε τόν Ἀντόνοφ; [350]
Ἐξασκεῖτε πίεση;
Πότε θά κάνετε ἔκθεση στό Πολιτικό Γραφεῖο;

Γράφτηκε τό Μάη — πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἰούλη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

399

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ [351]

στόν σ. *Μόλοτοφ*

Ἀποστέλλοντας τό πρός ἐμένα γράμμα τοῦ σ. Βασίλιεφ, παρακαλῶ

1) εἴτε νά μπεῖ στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο ὁ ἔλεγχος (ἐκπλήρωσης τῆς ἐντολῆς τῆς ΚΕ γιά νά τελειώσουμε μέ τόν Ἀντόνοφ), εἴτε αὐτό τόν

ἔλεγχο νά τόν κάνει ἡ γραμματεία τῆς ΚΕ, ἀφοῦ γνωριστεῖ μέ τά ντοκουμέντα καί προσκαλέσει τόν σ. Σκλιάνσκι καί ἀκόμη κάποιον·

2) νά σταλεῖ τό ἐπισυναπτόμενο *ἀπόρητα καί προσωπικά* στόν σ. Σκλιάνσκι γιά νά τό διαβάσει καί νά μοῦ τό ἐπιστρέψει, προσθέτοντας (σέ Σᾶς, ἀντίγραφο σέ μένα) ποιά μέτρα δραστικῶν ἐνεργειῶν πῆρε [352].

1/VI. 1921.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

400

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΑΒΑΝΕΣΟΦ

1/VI.

σ. Ἀβανέσοφ!

Πρέπει νά συντάξετε ἐγκύκλιο γιά ὅλα τά τοπικά ὄργανα τῆς Ἐργατοαγροτικῆς ἐπιθεώρησης, σχετικά μέ τίς τοπικές οἰκονομικές συσκέψεις.

1) Νά ζητᾶτε *ἀτομικό* κατάλογο ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐργατοαγροτικῆς ἐπιθεώρησης σέ ὅλες τίς οἰκονομικές συσκέψεις.

2) Νά ζητᾶτε νά Σᾶς πληροφοροῦν ἀμέσως γιά κάθε ἀλλαγή στόν κατάλογο.

3) Νά ζητᾶτε νά εἶναι εἴτε κομμουνιστές, εἴτε ἐξωκομματικοί, *ἰδιαίτερα καί προσωπικά* νά ἔχουν συστηθεῖ σάν σίγουροι καί τίμιοι.

4) Νά ζητᾶτε ἀπ' αὐτούς αὐστηρά ἀπολογισμό *καί ἰδιαίτερα* όσοναφορᾶ τή χρησιμοποίηση ἐξωκομματικῶν καί ἐκθέσεων *ἀπ' αὐτούς,* τούς ἐξωκομματικούς, γιά τή δουλιά τῶν οἰκονομικῶν συμβουλίων.

Νά μποῦν γιά ἔγκριση ὅλα αὐτά στό προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ, γιά νά καταπιαστοῦν τά τοπικά ὄργανα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 1 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1928 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. VIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

401

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΙΖΒΕΣΤΙΓΙΑ ΤΗΣ ΠΚΕΕ»

σ. Στεκλόφ! Παρακαλῶ νά καταχωρηθεῖ μέ μικρά στοιχεῖα στήν «Ἰζβέστιγια».

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*
1/VI. 1921.

Γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή

Τόν τελευταῖο καιρό μοῦ ἔτυχε νά ἀναφέρω τό ὄνομα τοῦ πρώην μενσεβίκου Ι. Μάισκι, πού ἦταν ὑπουργός στόν Κολτσάκ. Ὁ σ. Μάισκι μέ γράμμα του διαμαρτύρεται γιατί συγκαταλέγεται στούς Μάρτοφ καί Τσερνόφ καί ἀναφέρει ὅτι αὐτός, ὁ Μάισκι, εἶναι ἤδη μέλος τοῦ ΚΚΡ καί δουλεύει σέ σοβιετική θέση στό Ὄμσκ σάν διευθυντής τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Σιβηρίας.

Θεωρῶ ὑποχρέωση νά φέρω σέ γνώση τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ αὐτή τήν ὑπόδειξη τοῦ σ. Ι. Μάισκι [353].

1. VI. 1921. *Ν. Λένιν*

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 119, 2 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

402

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ *

Στό προεδρεῖο τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου
Στόν σύντροφο Κρζιζανόβσκι

Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι τό ΣΕΑ, δίνοντας διάφορα ἐπιμέρους καθήκοντα στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου, δέν κατανέμει πάντοτε σωστά αὐτά τά καθήκοντα ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἁρμοδιοτήτων τῶν Ἐπιτροπῶν σχεδίου στά ξεχωριστά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα.

Γι' αὐτό τό λόγο, καθώς καί γιά τήν καλύτερη ὀργάνωση ὅλης τῆς δουλιᾶς τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου, γενικά κρίνεται άπα-

* Ὑπάρχει δακτυλογραφημένο κείμενο αὐτοῦ τοῦ ντοκουμέντου, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

ραίτητο νά καθιερωθεῖ ἡ ἐξατομίκευση τῆς τρέχουσας δουλιᾶς καί τῆς εὐθύνης ὅλων τῶν μελῶν τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου.

Ὅλα τά μέλη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου, μέ ἐξαίρεση αὐτῶν πού καθορίζονται εἰδικά μέ ξεχωριστές ἀποφάσεις τοῦ προεδρείου, παίρνουν ἀπό τό προεδρεῖο ἀποστολές συστηματικῆς μελέτης ὅλων τῶν ὑλικῶν πού ἀφοροῦν τήν ἐκπλήρωση ὁρισμένων οἰκονομικῶν καθηκόντων ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ὀρθολογιστικοῦ σχεδιασμοῦ καί τῆς ἔμπρακτης ἐκπλήρωσης τῶν σχεδίων (π.χ. ἡ οἰκονομία στά καύσιμα, ἡ μεταφορά τους, ἡ ἐλλιπής φόρτωση στούς σιδηροδρόμους, τό κλείσιμο ἐπιχειρήσεων πού δέν εἶναι ἀναγκαῖες· ἡ διανομή εἰδῶν ἐπισιτισμοῦ μέ στόχο τήν ἐξοικονόμησή τους, καί ἡ αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας κτλ. κτλ.).

Τό ἴδιο καθῆκον μπορεῖ νά ἀνατεθεῖ σέ δυό καί περισσότερα μέλη, ἄν τό συμφέρον τῆς δουλιᾶς ἀπαιτεῖ ἡ μελέτη καί ὁ ἔλεγχος τοῦ σχεδίου νά γίνουν ἀπό διαφορετικές ἀπόψεις εἴτε μέ διαφορετικούς τρόπους.

Μέ ἕνα τέτιο σύστημα τό ΣΕΑ μέ τά ἐπιμέρους καθήκοντα θά ἀποσπᾶ λιγότερο ὅλη τήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου ἀπό τή γενική δουλιά, καί, ἐκτός ἀπ' αὐτό, θά πετυχαίνεται μεγαλύτερη παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου καί θά σταθμιστεῖ ἀκριβέστερα ἡ εὐθύνη τῶν μελῶν της.

Παρακαλῶ νά ὑποβληθεῖ αὐτή ἡ πρόταση γιά συζήτηση στό προεδρεῖο καί νά μοῦ ἀνακοινώσετε τήν ἀπόφασή του [354].

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1939 στό περιοδικό «Κράσνι Ἀρχίβ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

403

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Σ. ΟΥΝΣΛΙΧΤ [355]

Ἀντίγραφο
Ἐπεῖγον. Ἀπόρρητο

Στόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τῆς ΠΕΕ σ. Οὔνσλιχτ

Συγκεντρῶστε στοιχεῖα καί νά μοῦ ἀνακοινώσετε ὄχι ἀργότερα ἀπό αὔριο ἀκριβεῖς καί ἐξαντλητικές ἀπαντήσεις στά παρακάτω ἐρωτήματα:

1) Ἂν εἶναι σωστό ὅτι στήν Πετρούπολη στίς 27 τοῦ Μάη συνέλαβαν τόν καθηγητή *Π. Α. Σουρκέβιτς* (ἠλεκτροτεχνικό Ἰνστιτοῦτο), τόν καθηγητή *Ν. Ν. Μαρτινόβιτς* (Πανεπιστήμιο καί Ἰνστιτοῦτο Ἀνατολῆς), τόν καθηγητή *Σέρμπα* (Πανεπιστήμιο, καθηγητής συγκριτικῆς γλωσσολογίας), τόν καθηγητή *Μπ. Σ. Μαρτίνοφ* (Πανεπιστήμιο, καθηγητής τοῦ ἀστικοῦ δικαίου), τόν ἀνώτερο ζωολόγο *Α. Κ. Μορντβίλκο* (Ἀκαδημία ἐπιστημῶν), τή γυναίκα τοῦ καθηγητῆ *Τιχάνοφ* (Ἰνστιτοῦτο πολιτικῶν μηχανικῶν), τόν καθηγητή *Μπ. Ε. Βορομπιόφ* (Ι Πολυτεχνεῖο).

2) Ἂν εἶναι σωστό ὅτι ὁ καθηγητής Παντελέι Ἀντόνοβιτς Σουρκέβιτς συλλαμβάνεται ἤδη γιά πέμπτη φορά καί ὁ καθηγητής Μπορίς Ἐβντοκίμοβιτς Βορομπιόφ γιά τρίτη φορά.

3) Ποιά εἶναι ἡ αἰτία τῆς σύλληψης καί γιατί ἀκριβῶς ἐπιλέχτηκε ἡ σύλληψη σάν μέτρο καταστολῆς, ἀφοῦ αὐτοί δέν θά δραπέτευαν.

4) Ἂν δίνονται ἐντολές ἀπό τήν ΠΕΕ, τήν Ἔκτακτη ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου εἴτε ἀπό ἄλλες Ἔκτακτες ἐπιτροπές ὄχι γιά προσωπικές συλλήψεις, ἀλλά γιά συλλήψεις «κατά τήν κρίση τους» καί ἂν δίνονται, ποιῶν ἀκριβῶς συνεργατῶν (βαθμός εὐθύνης, ἀξίωμα, πολιτική ὡριμότητα).

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

404

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ο. ΑΛΣΚΙ

3. VI. 1921.

Σύντρ. Ἄλσκι!

Ἐπιθυμῶ νά βοηθήσω τόν σύντροφο *Γκάστεφ,* διευθυντή τοῦ Ἰνστιτούτου ἐργασίας.

Χρειάζεται 0,5 ἑκατομμύρια σέ χρυσό γιά νά κάνει συμπληρωματικές ἀγορές. Βέβαια, αὐτό τώρα δέν τό μποροῦμε. Δέν θά μποροῦσε μήπως νά ἀγοραστεῖ ἀπό τή Γερμανία ἔστω κατιτί μέ παλτά ἀπό πρόβια γούνα;

Σκεφτεῖτε, μάθετε ἀκριβέστερα καί προσπαθεῖστε νά χορηγηθεῖ σ' αὐτόν ἕνα ὁρισμένο ποσό. Ἐμεῖς πρέπει νά ὑποστηρίζουμε ἕνα τέτιο ἵδρυμα, ἄν καί βρισκόμαστε σέ δύσκολη θέση [356].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Ὀργκανιζάτσιγια Τρουντά», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

405

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

3. VI. 1921.

σ. Σκλιάνσκι!

Σᾶς παρακαλῶ νά δεχτεῖτε τόν κομιστή σ. Τσεβεριόφ, μέλος τοῦ ΚΚΡ ἀπό τό 1908, ἐργάτη ἀπό τά Οὐράλια, ὑπηρέτησε στόν Κόκκινο Στρατό τρία χρόνια, ἦταν διοικητής τῆς 23ης μεραρχίας, τώρα πολιτικός ἐπίτροπος τῆς 111ης ταξιαρχίας. Οἱ ἀντιλήψεις του, σχετικά μέ τό λάθος πού διαπράξαμε, μοῦ φαίνονται πολύ σοβαρές [357].

Παρακαλῶ δεῖξτε ὅσο εἶναι δυνατό μεγαλύτερη προσοχή σ' αὐτά πού ἐκθέτει καί διατάξτε νά ἐπανεξεταστεῖ τό ζήτημα πιό προσεκτικά. Ἀνακοινῶστε μου τά ἀποτελέσματα.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1924 στήν ἐφημερίδα «Βλάστ Τρουντά», ἀρ. φύλ. 41

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

406

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Μ. ΓΚΟΥΜΠΚΙΝ

Γενική Διεύθυνση πετρελαιοβιομηχανίας
στόν σ. Γκούμπκιν

3. VI. 1921.

Ξεφυλλίζοντας τό περιοδικό «Νεφτιανόγε ί Σλάντσεβογε Χοζιάιστβο» στά τεύχη 1-4 (1921) συνάντησα τό δημοσίευμα (σελ. 199) «Γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν μεταλλικῶν σωλήνων μέ μπετόν κατά τή γεώτρηση πετρελαιοπηγῶν».

Ἀποδείχνεται ὅτι αὐτό μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ κατά τήν περιστροφική γεώτρηση. ΣτόΜπακού κάτι τέτιο ὑπάρχει, ὅπως διάβασα στήν ἔκθεση ἀπό τό Μπακού [358].

Ἐμεῖς, ἀπό τίς ἀνεπαρκεῖς γεωτρήσεις, καταστρεφόμαστε καί καταστρέφουμε καί τό Μπακού.

Μπορεῖ νά ἀντικαταστήσουμε τούς σιδηροσωλῆνες μέ μπετόν κτλ., πού εὐκολότερα ὡστόσο μποροῦμε νά τό προμηθευτοῦμε ἀπ' ὅ,τι τούς σιδηροσωλῆνες καί πού κοστίζει, σύμφωνα μέ τά γραφόμενα τοῦ περιοδικοῦ Σας, «ἐντελῶς μηδαμινό» ποσό!

Καί μιά τέτιου εἴδους εἴδηση τή θάβετε σέ ἕνα μικρό σημείωμα ἑνός ἐξαιρετικοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικοῦ, πού μπορεῖ νά τό καταλαβαίνει, ἴσως, 1 ἄνθρωπος σέ 1 000 000 στή ΣΟΣΔΡ.

Γιατί δέν σημάνατε συναγερμό; Γιατί δέν τό παρουσιάσατε στόν ἡμερήσιο Τύπο; Δέν ὁρίσατε ἐπιτροπή ἀπό πρακτικούς; Γιατί δέν ψηφίσατε στό ΣΕΑ μέτρα ἐνθάρυνσης; [359]

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

407

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ [360]

3/VI.

σ. Σκλόβσκι!

Δυστυχῶς, μέ κανέναν τρόπο δέν μπορῶ οὔτε σήμερα, οὔτε αὔριο. Τή Δευτέρα ἐπίσης ἀπό τό πρωί συνεδρίαση. Καλύτερα γράψτε μου στό ὑπόμνημα.

Χθές πήραμε τηλεγράφημα ἀπό τόν Λουτοβίνοφ: «τό διαβατήριο τοῦ Σκλόβσκι ζητήθηκε».

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

408

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ! Πληροφορεῖστε με, Σᾶς παρακαλῶ, ἄν ἀποφασίστηκε κάτι τό ἀκριβές ἀνάμεσα σέ Σᾶς καί στόν Κράσιν σχετικά μέ τόν Σκλόβσκι. Μοῦ εἴπατε ὅτι μάλιστα;

Ὑπάρχει γραπτή ἀπόφαση; Πάρτε, παρακαλῶ, ἀντίγραφό της, δόστε ἐντολή στόν γραμματέα.

Ὁ Σκλόβσκι ἤδη ταλαντεύεται ἄν θά πρέπει νά ἀναχωρήσει: εἶναι μήπως σωστό ὅτι ὁ Στομονιακόφ (;) ἐμποδίζει (;;).

Κάτι τό *αἰσχρό* κρύβει αὐτή ἡ ἱστορία.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

409

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΣΚΛΟΒΣΚΙ

4/VI. Σύντρ. Σκλόβσκι! Αὐτή τή στιγμή μίλησα τηλεφωνικά μέ τόν Ζελένσκι. Ἡ ἐντύπωσή μου εἶναι ὅτι στή Μόσχα ὑπάρχει ἐναντίον Σας προκατάληψη ἤ κάποια ἀντιπολίτευση, ἤ γενικά κάτι τό ἄσχημο καί ὅτι ἡ ὑπόθεση δέν θά ἔχει τέλος. Ὁ Ζελένσκι ἐπίσημα μοῦ εἶπε: «Τόν σ. Σκλόβσκι τόν γνωρίζουν πολλοί ἀπό τούς καθοδηγητές. Ἐγώ προσωπικά θεωρῶ δυνατό νά τοῦ δοθεῖ μιά θέση στό συμβούλιο τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, ὅμως ὄχι στή θέση τοῦ Φέλντμαν. Ὁ σ. Σκλόβσκι ἄς περάσει ἀπό μένα, νά διευκρινίσουμε λεπτομερειακά, ἄν ταιριάζει ἕνας τέτιος συνδυασμός». Ἡ προσωπική γνώμη τοῦ Ζελένσκι, ἀπ' ὅσο μπόρεσα νά καταλάβω, εἶναι πιό εὐμενής γιά τή δική Σας ὑποψηφιότητα (γιά μέλος τοῦ συμβουλίου — πρέπει νά εἶναι τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν), ἀπό ἄλλους ἔγκυρους μοσχοβίτες. Ἀποφασίστε ἀπό «τήν ἀρχή», ὅπως χθές μιλήσαμε, ἤ νά ἐπιχειρήσετε προσωπική συνάντηση μέ τόν Ζελένσκι.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

P. S. Αὐτή τή στιγμή μίλησα ἀκόμη μέ τόν γιατρό Ὄμπουχ γιά τό τηλέφωνο τῆς Μόσχας. Ὁ Ὄμπουχ εἶπε ὅτι ὁ Φέλντμαν ἑτοιμαζόταν νά φύγει, ὅμως «αὐτοί» τόν *μετάπεισαν* νά μήν τό κάνει αὐτό.

Ἀπό τόν Μόλοτοφ ἔχω μόνο τό κείμενο τῆς ἀπόφασης τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου, πού Ἐσεῖς ἤδη τό γνωρίζετε. Αὐτό δέν λέει τίποτε [361].

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

410

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

1) Ζητεῖστε τή γνώμη του [362]: ἄς στείλει τό ἡμερολογιακό σχέδιο δουλιᾶς (προετοιμασία τοῦ νέου ἄτλαντα) σύμφωνα μέ τήν ὑπόσχεσή του.

2) Νά πάρετε ἀπό τόν Ράντεκ εἴτε ἀντίγραφο τοῦ γράμματός του πρός τόν Λαπίνσκι (ἄτλαντας τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ), εἴτε σύντομη πληροφόρηση μέ τή διεύθυνση τοῦ *Λαπίνσκι* [363].

4/VI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

411

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Γκλέμπ Μαξιμιλιάνοβιτς!

Δέν θά ἦταν δυνατό νά ἑτοιμάσετε γιά τήν εἰσήγησή μου στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς

2-3 σελιδοῦλες

μέ τά ἀποτελέσματα, τί ἐπιτεύχθηκε στόν ἐξηλεκτρισμό.

Μόνο μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια αὐτό πού πραγματοποιήθηκε, ὄχι σχέδια

1) Ἡ Κασίρα τόσο.
2) Ἄν ὑπάρχει ἀκόμη ἔστω κάτι παρόμοιο;
3) Συνένωση τῶν σταθμῶν πού ὑπάρχουν;

Πραγματικά.

4) Μικροί σταθμοί στά χωριά;
   Ὁ ἀριθμός τους (1921) εἶναι ἄγνωστος;
   Ἔμμεσες ὑποδείξεις;

Ἄν δέν Σᾶς δυσχεραίνει, δόστε ἐντολή, *ὄχι* ὅμως *περισσότερες* ἀπό 2-3 σελίδες.

Ἄν εἶναι δύσκολο, μή σκοτίζεστε, θά βολευτῶ μέ γενικές παρατηρήσεις [364].

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

412

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ!

Διαβάστε, Σᾶς παρακαλῶ, τό γράμμα τοῦ Σκλόβσκι πού ἐπισυνάπτεται.

Μά ὑπάρχει ἀπόφαση τῆς *ΚΕ* — δέν εἶναι ἀλήθεια; γραπτή καί ἐπίσημη (τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου) — «σέ δουλιά στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στό Βερολίνο».

Αὐτή τήν ἀπόφαση τή *σαμποτάρει* ὁ Λουτοβίνοφ καί τώρα καί ὁ Στομονιακόφ. Γιατί; Δέν ξέρω μέ ἀκρίβεια, ὅμως μαντεύω: ὁ Λουτοβίνοφ κατηγορεῖ τόν Λένιν «γιά προστατευτισμό» πρός τόν Σκλόβσκι (!!). Κάποιος εἶναι δυσαρεστημένος ἀπό τό ὅτι ἡ ἀπόφαση τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου πού δέν ἐπιτρέπει στόν Σκλόβσκι νά πάει στό ἐξωτερικό, ἀκυρώθηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο [365].

Δημιουργήθηκε παράλογο δίκτυο ραδιουργιῶν. Ὁ Σκλόβσκι εἶναι ἐντελῶς ἀκατάλληλος στή Ρωσία. Ἡ οἰκογένειά του (πολλά παιδιά, ἄρωστη γυναίκα) *δέν* προσαρμόστηκε στή Ρωσία. Ἐδῶ εἶναι μαρτύριο. Ἄνθρωπος ἀναμφίβολα τίμιος, μπολσεβίκος ἀπό τήν πρώτη ἐπανάσταση (1905), προσωπικά τόν γνωρίζουμε ἐγώ, ὁ Ζηνόβιεφ, ὅλοι οἱ μπολσεβίκοι στήν Ἐλβετία. Ὁ Τσιτσέριν εἶναι εὐχαριστημένος ἀπό τή δουλιά του στό ἐξωτερικό. Τό ἴδιο καί ὁ Κράσιν.

Τό σαμποτάρισμα ἀπό τόν Λουτοβίνοφ (καί τώρα ἀπό τόν Στομονιακόφ) εἶναι ἁπλῶς *ματαίωση* τῆς ἀπόφασης τῆς ΚΕ, πού προκαλεῖ ἀγανάκτηση. Εἶστε δυσαρεστημένοι; Νά κάνετε ἔνσταση στήν ὁλομέλεια εἴτε στήν Κεντρική Ἐπιτροπή Ἐλέγχου, αὐτό εἶναι ἀναφαίρετο *δικαίωμά Σας*. Αὐτοί *δέν* ἔκαναν ἔνσταση, ἀλλά *κρυφά ματαιώνουν* καί ὁδηγοῦν τόν Σκλόβσκι σχεδόν μέχρι τή σκέψη τῆς αὐτοκτονίας. Δέν θέλουν νά καταλάβουν ὅτι *δημιουργεῖται* πρόστυχος κατατρεγμός τοῦ ἀνθρώπου, αἰσχρός, ὕπουλος.

Στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου παντοῦ εἶναι κλέφτες. Ὁ Κόππ πολλαπλασίασε φανερά τούς κλέφτες. Πρέπει, ὅπως φαίνεται, νά ἀπομακρύνουμε τόν Κόππ. Πρέπει νά ἐκτιμοῦμε πολύ περισσότερο τούς τίμιους ἀνθρώπους, πού γνωρίζουν καί τή γλώσσα καί τό ἐμπόριο.

Σᾶς παρακαλῶ, εἴτε διαμέσου τῆς γραμματείας τῆς ΚΕ (εἴτε — μάλλον πιό βολικά; — νά σταλεῖ *ὁ Σόλτς* στήν ΚΕΕ) νά *νουθετήσει* (θά ἦταν καλύτερα γραπτά;) τόν Στομονιακόφ *σοβαρά:* σταμάτα νά κάνεις σαμποτάζ, διαφορετικά θά φτάσεις μέχρι τή διαγραφή σου

ἀπό τό Κόμμα. Ἂς ζητήσει συγνώμη ἀπό τόν Σκλόβσκι καί νά ἀφήσει τό σαμποτάζ.

Γράψτε μου δυό λέξεις.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 4 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

413

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

σ. Κρζιζανόβσκι!

Δέν ξέρω, ἄν ἔγιναν ὅλα γιά τήν κατατόπιση τῶν μελῶν τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μέ τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ.

Ἂν ὄχι, πρέπει νά γίνουν στή διάρκεια 1-2 ἑβδομάδων *ὑποχρεωτικά*.

Πρέπει νά γίνει ἔκθεση (στούς διαδρόμους τοῦ συνεδρίου) μέ

1) χάρτη ἐξηλεκτρισμοῦ μέ σύντομο κείμενο σέ *τρεῖς* γλῶσσες
2) ἐπίσης — χάρτες τῶν ἐπαρχιῶν
3) ἰσολογισμό ἐξηλεκτρισμοῦ { 370 ἑκατομ. ἐργάσιμες ἡμέρες, τοῦβλα, χαλκός κτλ.
4) χάρτη μέ τούς πιό βασικούς τοπικούς, μικρούς, καινούργιους σταθμούς.

Πρέπει νά ὑπάρχει *σύντομη* μπροσούρα (16-24 σελίδες) σέ *τρεῖς γλῶσσες*· περίληψη τοῦ «Σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ» [366].

Ἐγώ δέν θά μπορέσω νά εἶμαι τήν Τρίτη στίς 7/VI στό ΣΛΕ.

Ἂν συζητηθεῖ τό ζήτημα σχετικά μέ τήν ἐπιτροπή χρησιμοποίησης, ἑτοιμαστεῖτε *μόνος Σας* γιά σοβαρό ἀγώνα καί ὑποβάλετε *ἀκριβεῖς* προτάσεις, ἔτσι πού στήν ἀνάγκη νά γίνει ἔνσταση στήν ΚΕ καί στήν ΠΚΕΕ [367].

Δικός Σας *Λένιν*

Ὑπό ἐχεμύθεια:

Στήν Πετρούπολη ἀνακαλύφθηκε καινούργια συνωμοσία. Πῆρε μέρος ἡ διανόηση. Ὑπάρχουν καθηγητές, πού εἶναι πολύ κοντά στόν Ὀσάντσι. Αὐτό ἔδοσε ἀφορμή νά γίνουν πολλές ἔρευνες στούς φίλους του *καί δίκαια* [368].

Προσοχή!!!

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 21 τοῦ Γενάρη 1931 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 21

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

414

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ

5/VI.

σ. Φρούμκιν!

Γιά τήν παράλογη ἱστορία σχετικά μέ τό ἀπόθεμα γιά τό Νοτιοανατολικό Οἰκονομικό συμβούλιο θεωρῶ ὑπεύθυνο καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου (αἶσχος) *καί Ἐσᾶς* [369]. Ἐσεῖς μόνο κλαψουρίζατε, ἔπρεπε ὅμως νά ὑποβάλετε ἀκόμη ἀπό τόν Ἀπρίλη ἀκριβεῖς *προτάσεις* στό ΣΕΑ: 1) ἡμερολογιακό πρόγραμμα ἀποστολῆς τόσου χρυσοῦ· 2) τόσου μαλλιοῦ *κτλ.*

Ἐσεῖς ὅμως ἀπό τόν Ἀπρίλη μέχρι τόν Ἰούνη κλαψουρίζατε.

Πρέπει τώρα νά τελειώσει ὅ,τι δέν ἔγινε.

Νά ὑποβληθεῖ στό ΣΕΑ τήν Τετάρτη (μπορῶ νά ορίσω ἐπιτροπή αὔριο, 6/VI — μπορεῖ νά ὁριστεῖ μέ σύμφωνη γνώμη τῶν ἐπιτρόπων) ἐπεξεργασμένο μέ ἀκρίβεια ἡμερολογιακό πρόγραμμα *λεπτομερειακῶν* μέτρων.

Συνεννοηθεῖτε γι' αὐτό μέ τόν Χιντσούκ (φαίνεται, ξέρει ἀπό ἐμπόριο. Στό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ *κανένας* δέν ἔχει ἰδέα).

Γράψτε μου ἀμέσως, ἄν τώρα ἐγγυᾶστε ὅτι θά κάνετε κάτι *σωστά* καί τί ἀκριβῶς.

Θά μπορέσετε *πρακτικά* νά ὀργανώσετε τό ἐμπόριο μέ τήν Κωνσταντινούπολη; Εἴτε θά πέσετε πάνω πάλι στήν «Ἀνκόνα» [370]; στούς μαυραγορίτες, στούς ἀπατεῶνες (καί χρεοκόπους: τέτιοι στήν Κωνσταντινούπολη εἶναι *πάρα πολλοί)* καί θά ντροπιάσετε μόνο τόν ἑαυτό Σας καί ὅλη «τήν ἐπιχείρηση ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων» τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Οἰκονομικοῦ συμβουλίου;

Τό Νοτιοανατολικό Οἰκονομικό συμβούλιο πρέπει νά ἀναπτύξει *περισσότερη* πρωτοβουλία, ὅμως καί νά εὐθύνεται περισσότερο.

(Ἄν Ἐσεῖς δέν θά ταξιδέψετε ξανά ἐκεῖ, καλέστε ἀπευθείας τηλεφωνικά τόν Μπελομπορόντοφ ἤ τόν Καγκανόβιτς καί πέστε τους *ὅλα, ὅσα Σᾶς γράφω*· προσπαθεῖστε ἐπιτέλους νά πετύχετε *ἀποτέλεσμα* καί *πρακτικό ἔλεγχο.)*

Τό Νοτιοανατολικό Οἰκονομικό συμβούλιο ἄς μήν κλαψουρίζει, ἀλλά *ἔγκαιρα* νά ὑποβάλει στό ΣΕΑ *πρακτικές* προτάσεις καί νά μήν ἀργοπορεῖ σχετικά μέ τήν ἐπίβλεψη γιά τήν ἐκπλήρωσή τους [371].

Περιμένω γράμμα. Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

415

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ

5/VI.

σ. Λεζάβα!

Ἡ δουλιά στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου πηγαίνει ἀπό τό κακό στό χειρότερο.

Ὅταν Ἐσεῖς εἴσασταν ἄρωστος, ὁ Κράσιν ἀκόμη μιά φορά ἐκδήλωσε τήν ἀδύνατη πλευρά του: πάρα πολύ μεγάλη αὐτοπεποίθηση, πού φτάνει κάποτε σχεδόν μέχρι τόν τυχοδιωκτισμό. «Ἐγώ ὅλα — λέει — τά καταφέρνω, ὅλα τά πετυχαίνω».

Τόν διακρίνει ἕνα τέτιο χαρακτηριστικό γνώρισμα.

Καί παρά τίς «ἐπιτυχίες» του, τήν καπατσοσύνη, τήν ἐπιδεξιότητα καί τήν τέχνη του, ἐγώ δέν ἐγγυῶμαι ὅτι κάποτε δέν θά πέσει ἐξαιτίας αὐτοῦ πάνω σέ μεγάλο σκάνδαλο μέ ἀποτέλεσμα νά διωχτεῖ κακήν κακῶς.

Ἔτσι δέν γίνεται. Ὁ Κράσιν ἦταν ἐδῶ, εἶδε ὅτι εἶστε ἄρωστος καί *δέν ἔκανε τίποτε.*

Ἄφησε μόνο του τόν Βόικοφ πού εἶναι φανερό ὅτι δέν εἶναι κατάλληλος, ἀκριβέστερα: δέν μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα.

Στό ΣΕΑ στίς 3/VI ἔφτασε σχεδόν μέχρι τή χρεοκοπία. Τό ΣΕΑ στίς 25/III 1921 ἀποφάσισε ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου *ὑποχρεώνεται* νά ἐφοδιάσει τό Νοτιοανατολικό Οἰκονομικό συμβούλιο μέ 7 ἑκατομμύρια σέ χρυσό ὥς τίς 15/VI.

Δέν ἔγινε τίποτε. Ὁ Βόικοφ προβάλλει σάν δικαιολογία τή δήλωση πού δῆθεν ἄκουσε ἀπό τόν Κράσιν, ὅτι στήν Κωνσταντινούπολη δέν εἶναι δυνατό νά ἐμπορευτοῦμε, ἐκεῖ εἶναι, λέει, ἀπατεῶνες.

Ἄν ὁ Κράσιν μίλησε ἔτσι, τότε ὁ Κράσιν κάποτε γι' αὐτό θά δικαστεῖ. Ὁ Κράσιν ἦταν ὑποχρεωμένος *ἤ* νά ἐφαρμόσει τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ τῆς 25/ΙΙΙ, *ἤ* νά ἱκανοποιήσει τό Νοτιοανατολικό Οἰκονομικό συμβούλιο μέ ἄλλο τρόπο, ὄχι διαμέσου τῆς Κωνσταντινούπολης (αὐτό τό 3ο μέ προσανατολισμό στίς «ἐπιτυχίες»).

Μή κάνοντας οὔτε τοῦτο, οὔτε τό ἄλλο, οὔτε τό τρίτο, ὁ Κράσιν παραβιάζει τό νόμο καί ματαιώνει ὅλη τή δουλιά. Ἔτσι δέν γίνεται.

Σᾶς παρακαλῶ:

1) νά στείλετε στόν Κράσιν ἀντίγραφο τοῦ γράμματος (εἶτε τό πρωτότυπο),

2) νά μιλήσετε προσωπικά μέ τόν Φρούμκιν καί τόν Χιντσούκ,

3) νά ἐλέγξετε προσωπικά τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ, *χωρίς νά βασιστεῖτε* στόν Βόικοφ,

4) νά σκεφτεῖτε σοβαρά γιά τήν ἀντικατάσταση τοῦ Βόικοφ μέ τόν Ταρατούτα ἤ τόν Πάικες, ἤ μέ ὅποιον ἄλλον θέλετε, πρακτικό καί *εὐσυνείδητο* ἄνθρωπο.

Ὁσοναφορᾶ τόν Σερεμπρόβσκι καί τό Μπακού τώρα φοβᾶμαι πάρα πολύ ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου θά ἐπαναλάβει τήν ἱστορία σχετικά μέ τό Νοτιοανατολικό.

Αὐτό δέν θά τό ἀνεχτῶ πιά σέ καμιά περίπτωση.

Προτείνω νά σταλεῖ στόν Σερεμπρόβσκι καί στόν Ραμπινόβιτς τό παρακάτω τηλεγράφημα ἀπομέρους μου. Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ γνωρίσετε ἀμέσως τίς ἀντιρήσεις Σας ἤ τίς συμπληρώσεις.

«Μπακού, Σερεμπρόβσκι, ἀντίγραφο στούς Ραμπινόβιτς καί Ὀρτζονικίτζε στό Μπακού ἤ στήν Τιφλίδα.

Ἀνησυχῶ πάρα πολύ ἀπό τό σύμφωνο πού ἔκλεισε ὁ Σερεμπρόβσκι μέ τή Σοσιφρός * καί ἀπορῶ γιά τό ὅτι ὁ Ραμπινόβιτς μᾶς ἀνάφερε γι' αὐτό χωρίς δυστυχῶς σχόλια καί πρακτικές προτάσεις, ἐνῶ ὁ ἴδιος ὁ Σερεμπρόβσκι δέν μᾶς ἐνημέρωσε [372]. Τό σύμφωνο εἶναι περίεργο. Ποῦ εἶναι οἱ ἐγγυήσεις ὅτι ἡ Σοσιφρός δέν ἐξαπατᾶ; Πῶς ἦταν δυνατό νά δοθεῖ σ' αὐτή τό μονοπώλιο. Ἐγώ δέν εἶμαι γενικά ἐνάντια στό ἀπευθείας ἐμπόριο τῆς Διεύθυνσης ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί τῆς Ἐπιτροπῆς πετρελαίων τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν μέ τήν Κωνσταντινούπολη, εἶμαι ἕτοιμος νά ὑποστηρίξω τήν αὐτονομία τοῦ Μπακοῦ σέ σημαντικά ὅρια, ὅμως χρειάζονται ἐγγυήσεις. Παρακαλῶ νά μοῦ ἀπαντήσετε ἀμέσως, ἄν στάλθηκε μέ

* Σοσιφρός — Ἐμπορική-Βιομηχανική καί Οἰκονομική ἑταιρία γιά τή Ρωσία. *Σημ. μετ.*

ἔμπιστο ταχυδρόμο ἀκριβής κατάλογος ὅλων αὐτῶν πού ἀγοράστηκαν ἀπό τόν Σερεμπρόβσκι στήν Κωνσταντινούπολη· πότε ἀκριβῶς στάλθηκε καί λεπτομέρειες γιά τό σύμφωνο καί πότε. Ὑποχρεώνω τόν Σερεμπρόβσκι νά στέλνει γράμμα μέ κάθε ταχυδρόμο, γνωστοποιώντας τηλεγραφικά τό ὄνομα τοῦ ταχυδρόμου καί τήν ἡμερομηνία ἀναχώρησης. Ποιά παραγγελία ἀκριβῶς δόθηκε τώρα στή Σοσιφρός. Καί οἱ τρεῖς παραλῆπτες ὑποχρεοῦνται νά μοῦ ἀπαντήσουν τηλεγραφικά [373]. *Ἀπόρρητο κρυπτογραφικά* *.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν»*

Ἔχετε εἰδήσεις ἀπό τόν Σάμμερ; Τί γίνεται ἐκεῖ; Σᾶς στέλνει ἀπολογισμούς; Πόσο συχνά; Λεπτομερειακούς ἤ σύντομους; Γράψτε μου.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

416

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΡΑΝΤΣΕΝΚΟ

5. VI. 1921.

σ. Ράντσενκο! Μήν κατηγορεῖτε ἀβάσιμα τή Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης. Ἡ δουλιά αὐτή ἀναγνωρίστηκε μέ *νόμο* ὅτι ἔχει *ἐξαιρετική* σημασία [374].

Ἡ Γενική Διεύθυνση τύρφης εἶναι ὑποχρεωμένη νά ἐφαρμόζει αὐτό τό νόμο ἐντελῶς εὐσυνείδητα.

Ἡ ἐφεύρεση εἶναι μεγάλη. Μέ τούς ἐφευρέτες πρέπει νά ξέρουμε νά κάνουμε τή δουλιά μας, ἔστω κι' ἄν αὐτοί ἔχουν λίγες ἰδιοτροπίες.

Ἐγώ γιά τήν ὥρα δέν βλέπω ἰδιοτροπίες.

Ὁ Κιρπίτσνικοφ εἶναι ἐφευρέτης. Πρέπει νά τόν ἀφήσουμε ἐλεύθερο καί νά τόν στείλουμε. Ἀντιρήσεις μποροῦν νά ὑπάρχουν μόνο *ἀπό πολιτικῆς πλευρᾶς:* ἄν ὑπάρχουν τέτιες, ἐνημερῶστε με *ἐμπιστευτικά.*

Ἄν δέν ὑπάρχουν τέτιες, στεῖλτε τόν Κιρπίτσνικοφ ὁπωσδήποτε.

Γνωρίζω θαυμάσια καί ἐκτιμῶ ἐξαιρετικά τήν ὑπηρεσία Σας στήν ὀργάνωση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης τύρφης. Τήν ὀργανώσατε ὑποδειγ-

---

* Τίς λέξεις «Ἀπόρρητο κρυπτογραφικά» ὁ Β. Ι. Λένιν τίς ὑπογράμμισε καί ἔγραψε: «(Τό ὑπογραμμισμένο νά κρυπτογραφηθεῖ)». *Ἡ Σύντ.*

ματικά. Σᾶς παρακαλῶ πολύ: *μήν κάνετε* **λάθη**, μήν κατηγορεῖτε ἀβάσιμα τή Γενική Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

417

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ρ. Ε. ΚΛΑΣΣΟΝ

5/VI. 1921.

σ. Κλασσόν!

Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ ἀνακοινώσετε (καί στόν Σμολιανίνοφ, ὅταν ἐγώ θά λείπω, ἤ ὅταν δέν θά ἔχω χρόνο) **ἀκριβεῖς** προτάσεις γιά τή βοήθεια στή Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης.

Ἐσεῖς φταῖτε λίγο, πού χάθηκε τό 1921.

Κοιτάξτε, μήν Σᾶς διαφύγει τό 1922.

Γιατί δέν δόσατε πρίμ στή Γερμανία 10-50 χιλιάδες *σέ χρυσό* γιά τήν ἐφεύρεση τοῦ τρόπου ἀφυδάτωσης; Ἀφοῦ ἐμεῖς εἴχαμε μιλήσει γι' αὐτό πρίν ἀναχωρήσετε!

Μήπως γιατί δέν ὑπῆρχαν χρήματα (ἔπρεπε ἀπό τά πρίν νά τό εἰσηγηθεῖτε στό *ΣΕΑ);* Ἤ γιατί γιά πρίμ τέτιου εἴδους χρειάζονται πάρα πολλά; Πόσα; Ἤ ἀπό ἄλλη αἰτία; Δέν θά ἦταν δυνατό τώρα νά ὑποσχεθοῦμε τέτια εἴτε παρόμοια πρίμ μέ συμβόλαια στή Γερμανία καί στόν Καναδά καί στήν Ἀμερική;

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

418

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΠΡΕΟΜΠΡΑΖΕΝΣΚΙ

σ. Πρεομπραζένσκι!

Δέν μπόρεσα νά συνομιλήσω μαζί Σας ὅταν μέ καλέσατε στό τηλέφωνο.

Πρέπει νά ἀποφασίσουμε σχετικά μέ τόν Λίτκενς. Ἐγώ ὅλο καί πιό πολύ πείθομαι γιά τήν ἀνάγκη *μιᾶς τέτιας* ἀπόφασης:

1) Ὁ Λίτκενς διορίζεται διευθυντής στό ΛΕ Παιδείας.

2) Αὐτό θά δημοσιευτεῖ.

3) Ἐπίσης θά δημοσιευτεῖ: «Γιά τά ζητήματα πού ἀφοροῦν τίς γενικές διευθύνσεις, οἱ ὁποῖες ἔχουν σχέση μέ τίς μάζες τῶν μαθητῶν, συγκεκριμένα: τή Γενική Διεύθυνση κοινωνικῆς διαπαιδαγώγησης, τή Γενική Διεύθυνση ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης καί τή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης, ὁ Λίτκενς χρησιμοποιεῖ τά δικαιώματά του ὕστερα ἀπό *συμφωνία* μέ τούς συντρόφους πού εἶναι *ἐπικεφαλῆς* αὐτῶν τῶν Γενικῶν Διευθύνσεων».

4) Γιά ὅλες τίς *γενικές* ὑποθέσεις τοῦ Ἐπιτροπάτου, πού ἔχουν *ἄμεση εἴτε ἔμμεση* σχέση μέ τή διεύθυνση, δέν μπορεῖ νά ἀγνοεῖται ὁ Λίτκενς.

Καί αὐτό θά δημοσιευτεῖ.

Χωρίς αὐτό θά ὑπάρχει χάος ἀπύθμενο, ὁ Λίτκενς θά αἰσθάνεται τόν ἑαυτό του «ξεχαρβαλωμένο», ἐμεῖς (ἡ ΚΕ καί ἡ κυβέρνηση) δέν θά γνωρίζουμε, ἄν ὁ Λίτκενς *πέτυχε* ἤ ὄχι *στίς ἐξετάσεις*. Γιατί μέχρι τώρα δέν τοῦ δίνονταν *σ υ γ κ ε κ ρ ι μ έ ν α* δικαιώματα.

Ἐσεῖς δέν ἔχετε νά φοβᾶστε τίποτε (μέ τούς ὅρους τῆς § 3 καί τῆς *δημοσίευσης* τοῦ παρόντος). Ὁ Λίτκενς *ἄδικα* δέν μπορεῖ νά Σᾶς «ἐπισκεφθεῖ».

Ἀπαντεῖστε μου, παρακαλῶ, ἀμέσως μέ γράμμα: ἐγώ δέν μπορῶ νά εἶμαι στή Μόσχα.

Βιάζομαι νά τό προωθήσω στήν ΚΕ.

Αὐτό τό ἔγγραφο νά τό ἐπιστρέψετε, γιατί δέν ἔχω τό κείμενο τῶν προτάσεων πού ἐκτέθηκαν παραπάνω.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

P. S. *Ἡ διαβάθμιση* καί *προώθηση* τῶν εἰδικῶν στή Γενική Διεύθυνση ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης *πρέπει* νά τοποθετηθεῖ *τ υ π ι κ ά:* 100-200 ἄτομα ἀμέσως νά καταγραφοῦν σέ καρτέλες.

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

419

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΑΒΑΝΕΣΟΦ

5/VI.

σ. Ἀβανέσοφ! Ἐγώ αὔριο δέν μπορῶ νά παραβρεθῶ στήν ἐπιτροπή [375]. Σᾶς παρακαλῶ, ὅταν *ὅλα* θά ἔχουν τελειώσει, πρίν *ἀκόμη* ὑποβληθοῦν στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ γιά ἐπικύρωση (ὅμως αὐτή

ἐπικυρώνει;) *νά μοῦ στείλετε τό κείμενο*, γιά νά μοῦ δοθεῖ *ὁπωσδήποτε ἡ δυνατότητα* νά κάνω τίς τροποποιήσεις μου πρίν ἐγκριθεῖ ἀπό τήν ΠΚΕΕ (ἡ ἐντολή τοῦ ΣΕΑ καί ΣΛΕ, — ὁ κανονισμός γιά τό Οἰκονομικό συμβούλιο τοῦ κυβερνείου κτλ.).

Σᾶς παρακαλῶ πολύ ἀκόμη: νά παρακολουθήσετε στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ ὥστε νά τιμωρηθοῦν *αὐστηρά* οἱ Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων (ὄχι λιγότερο μέ κράτηση γιά τούς ὑπεύθυνους τῶν αὐτοκινήτων κτλ., ὄχι λιγότερο μέ μομφή γιά τούς «προέδρους τῶν κυβερνείων») [376]. Ἄν εἶναι μικρότερη τιμωρία, νά ὑποβάλετε *ἔνσταση* στήν ΚΕ, ἐγώ θά Σᾶς ὑποστηρίξω.

Ἀπαντεῖστε μου σ' αὐτό μέ δυό λέξεις.

Μέ κομ. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 5 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

420

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ

Στόν Σμολιανίνοφ

Αὐτό εἶναι τό κορύφωμα τοῦ αἴσχους [377]. Συνεννοηθεῖτε ἐπειγόντως μέ τόν Ἀβανέσοφ καί τόν πρόεδρο τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης δασῶν, ἀκυρῶστε *(μαζί μ' αὐτούς)* αὐτή τήν ἀπόφαση τῶν ἀστραχανικῶν καί βάλτε τό ζήτημα στό *ΣΕΑ* γιά τήν παραπομπή τους στό δικαστήριο.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 5 ἤ στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

421

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΗΝ Λ. Α. ΦΟΤΙΕΒΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟΝ Ι. Α. ΣΑΜΜΕΡ

Στήν Φότιεβα

Λ. Α.

Ἀποστείλετε, παρακαλῶ, αὐτό πού ἐπισυνάπτεται, *ἀφοῦ τό διαβάσετε*, γιά νά γνωρίζετε τό περιεχόμενο. Χρειάζονται (ἐμπι-

στευτικά) ἀντίγραφα τῶν γραμμάτων τοῦ Ράντσενκο, Κλασσόν, Φρούμκιν, Πρεομπραζένσκι *.

Στόν Λεζάβα νά τό στείλετε, *ἀφοῦ κρατήσετε* ἀντίγραφο (ἐμπιστευτικά). Ἄν αὐτός δέν ἔχει ἀντίρηση, στεῖλτε *ἀμέσως* τηλεγράφημα, ἄν ἔχει ἀντίρηση πέστε μου *ἀπό τό τηλέφωνο.*

Ἡ μελάνη, ὅπως βλέπετε, εἶναι ἄχρηστη, στεῖλτε μου, παρακαλῶ, ἕνα μικρό μπουκαλάκι μέ καλή μελάνη γιά στυλογράφο.

Στεῖλτε ἀκόμη τό παρακάτω τηλεγράφημα:

Χάρκοβο, στόν Σάμμερ

Πῶς πηγαίνουν οἱ δουλιές τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στήν Οὐκρανία; Οἱ ποσότητες τοῦ ἀνταλλάξιμου ἀποθέματός Σας; Στήν πραγματικότητα πόσα ὑπάρχουν; Πόσα καράβια πλέουν πρός τά λιμάνια τοῦ Νότου; Στέλνετε μήπως ἐδῶ λεπτομέρειες γραπτά; Σέ ποιόν καί πότε στείλατε; Ἀναφέρατε ἔστω καί σύντομα τηλεγραφικά ἤ τηλεφωνικά στήν γραμματέα μου Φότιεβα.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Ἐλέγξετε τηλεφωνικά ἄν ὁ *Σάμμερ* εἶναι στό Χάρκοβο, ἄν ὄχι, ποῦ εἶναι, πότε θά ἐπιστρέψει. (Ἄν μιλήσετε μέ τό τηλέφωνο, γράψτε μέ ἀκρίβεια τήν ἀπάντησή του.)

Ζητῶ ἀκόμη φάκελα ὅσο τό δυνατό περισσότερα. Καί λίγο χαρτί.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Παρακαλέστε τήν βιβλιοθηκάριο νά μοῦ προμηθεύσει γιά λίγο καιρό τόν *Χάινε,* 2 τομίσκους ποιήματα καί τόν *Γκαῖτε,* Φάουστ, καί τούς δυό στά γερμανικά, θά ἦταν καλύτερα σέ μικρό μέγεθος.

Ἐπισπεῦστε, παρακαλῶ, τίς ἀπαντήσεις σέ ὅλα τά γράμματά μου τόσο σ' αὐτά, ὅσο καί στά προηγούμενα (ἰδιαίτερα τοῦ *Ἄλσκι)* [378].

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα ἀρ. 414, 416, 417, 418. *Ἡ Σύντ.*

422

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ [379]

Ἐπεῖγον!

σ. Λεζάβα!

Σᾶς παρακαλῶ νά προσθέσετε τή λέξη *ὁπωσδήποτε* («ἐγώ γενικά δέν εἶμαι *ὁπωσδήποτε* ἐνάντια στό ἀπευθείας ἐμπόριο τῆς Διεύθυνσης Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν μέ τήν Κωνσταντινούπολη κτλ.) καί νά τό στείλετε μ' αὐτή τήν προσθήκη.

Περιμένω γράμμα Σας (P. S. Τί εἴδους σύμφωνο εἶναι αὐτό τῶν 35 ἑκατομμυρίων φράγκων στό Ροστόβ;)

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

423

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ [380]

Σύντρ. Σμολιανίνοφ! Αὐτό πρέπει νά γίνει μέ σύγκληση ἔκτακτης σύσκεψης τῶν Ἐπιτροπάτων: Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν + ΑΣΛΟ + (; Ἐργατοαγροτική Ἐπιθεώρηση;). Ὁ Φομίν θά μποροῦσε καί ἦταν ὑποχρεωμένος *μόνος του* νά τό κάνει αὐτό. Συνεννοηθεῖτε καί ὀργανῶστε.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στό βιβλίο: Β. Β. Φομίν. «Ὁ Λένιν καί οἱ συγκοινωνίες». Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

424

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ [381]

σ. Ν. Π. Γκορμπουνόφ!

Σᾶς παρακαλῶ, συνομιλεῖστε μέ ὅποιον εἶναι ἀναγκαῖο (πρίν ἀπ' ὅλα μέ τόν Μόλοτοφ) καί νά *ἐπιδιώξετε νά δοθεῖ* στόν Σκλόβσκι *βοήθεια* πρακτικά καί γρήγορα.

Νά μοῦ γράψετε τό ἀποτέλεσμα [382].

Λένιν

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

425

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ι. ΡΑΝΤΣΕΝΚΟ

('Απόρρητο)

Γενική Διεύθυνση τύρφης, στόν σ. *Ράντσενκο*

7/VI.

'Αγαπητέ 'Ιβάν 'Ιβάνιτς!

Καταλαβαίνω πέρα γιά πέρα πόσο όδυνηρό εἶναι γιά Σᾶς νά βλέπετε πώς ἄτομα ὄχι σοβιετικά — ἴσως μάλιστα ἐνμέρει ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, χρησιμοποίησαν τήν ἐφεύρεσή τους μέ σκοπό τό κέρδος. Σᾶς πιστεύω ἀπόλυτα ὅτι τέτιος εἶναι ὁ Κιρπίτσνικοφ. Βέβαια καί ὁ Κλασσόν δέν εἶναι ὀπαδός μας.

"Ομως ἡ οὐσία εἶναι ὅτι, ὅσο καί ἄν τό αἴσθημα τῆς ἀγανάκτησής Σας εἶναι δικαιολογημένο, δέν πρέπει νά κάνετε λάθη, νά μήν ὑποκύψετε σ' αὐτήν.

Οἱ ἐφευρέτες εἶναι ἄνθρωποι ξένοι, ἐμεῖς ὅμως πρέπει νά τούς χρησιμοποιήσουμε. Εἶναι προτιμότερο νά τούς δόσουμε τή δυνατότητα νά ἰδιοποιηθοῦν, νά κερδίσουν, νά ἁρπάξουν, ὅμως νά προωθήσουν *καί γιά μᾶς* τήν ὑπόθεση, πού ἔχει ἐξαιρετική σημασία γιά τή ΣΟΣΔΡ.

"Ας σκεφτοῦμε πιό λεπτομερειακά τά *καθήκοντα* γι' αὐτούς τούς ἀνθρώπους. Πιθανόν νά κάνουμε τό ἑξῆς σχέδιο:

1) Νά ἐπιτραπεῖ τό ταξίδι στόν Κιρπίτσνικοφ μέ τόν ὅρο νά ἐκτελέσει μέ ἀκρίβεια ὁρισμένα καθήκοντα· νά γίνει κατάλογος τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

2) Νά σταλοῦν μαζί μ' αὐτόν δυό-τρία ἄτομα πολιτικά σίγουρα (ἕνας ἐργάτης, ἕνας δικός μας μηχανικός κτλ.) σάν ἕνα εἶδος «ἐπιτρόπων». Νά τούς δόσουμε ἀκριβεῖς ὁδηγίες.

Νά ἐγκριθοῦν οἱ **1** § καί **2** § σέ συμφωνία μέ τόν Κρζιζανόβσκι.

3) Νά ἱδρυθεῖ στή Ρωσία εἰδικό κέντρο, νά παραγγελθοῦν γιά τή Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης οἱ πιό καλύτερες μηχανές, νά ὀργανωθεῖ μ' αὐτές τίς εἰδικές μηχανές αὐτό τό εἰδικό κέντρο, δηλ. εἰδική ἐπιχείρηση καί νά τῆς ἀνατεθεῖ *μέ δικό της τρόπο* νά προωθεῖ αὐτή τήν ὑπόθεση.

Γι' αὐτή τή δουλιά θά βρεῖτε ἀνθρώπους;

4) Νά δοθοῦν *ἀπό τή Γενική Διεύθυνση τύρφης* πρίμ (10-30 χιλιάδες *χρυσά* ρούβλια) στόν Καναδά καί στή Γερμανία γιά τόν καλύτερο τρόπο ἀφυδάτωσης τῆς τύρφης καί τά καλύτερα ὑποδείγματα μηχανῶν γιά τή Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης κτλ.

Δικός Σας *Λένιν*

P. S. Παραξενεύομαι, γιατί ὁ Κλασσόν δέν χορήγησε πρίμ στή Γερμανία, ἄν καί μιλήσαμε μαζί του γι' αὐτό. Μήπως αὐτός φρενάρει; Δέν γίνεται νά γίνει αὐτό ἀπευθείας μέσω τῆς *Γενικῆς Διεύθυνσης τύρφης;* Γιά τό σκοπό αὐτό δέν πρέπει νά λυπηθοῦμε χρήματα.

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

426

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Ι. ΣΤΟΥΤΣΚΑ [383]

στόν σ. Στούτσκα (**Ἀπόρρητο**)

7/VI.

σ. Στούτσκα!

Ἐκπλήρωσα τήν παράκλησή Σας καί σήμερα ἤδη ἔγραψα στόν Τσιτσέριν νά ἐξασκήσει μεγαλύτερη πίεση στή λεττονική κυβέρνηση καί νά τηλεγραφήσει στόν Γκανέτσκι ὅτι ἐγώ τόν παρακαλῶ ὁπωσδήποτε νά ἐξασκήσει πίεση καί νά σώσει τούς ἐργάτες.

Σᾶς στέλνω τούς καλύτερους χαιρετισμούς μου καί Σᾶς συγχαίρω γιά τίς ἐπιτυχίες τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος στή Λεττονία!

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

427

* ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ! Σᾶς παρακαλῶ, στεῖλτε τό παρακάτω γράμμα, χωρίς νά ἀναφέρετε τό ὄνομά μου, στό ἀντίστοιχο σοβχόζ *τοῦ νομοῦ καί τοῦ κυβερνείου* καί κατόπιν ἐλέγξετε τήν ἐκπλήρωση:

Πληροφορηθήκαμε ὅτι οἱ ἀγρότες δυσφοροῦν ἀπό τήν κακή διαχείριση στό *σοβχόζ* «Γκόρκι» κοντά στή Μόσχα. Ἦταν, λέει, πλούσιο καί ὀργανωμένο ἀγρόκτημα καί τώρα ὅλη ἡ δουλιά ξεπέφτει. Κατα-

στρέφεται ἡ μικρή λίμνη, ὅπου ὑπῆρχε ἰχθυοτροφεῖο, τώρα ὅμως τά ψάρια «χάνονται». Πρέπει νά γίνει προσπάθεια νά βρεθεῖ στή Μόσχα κατάλληλος ἄνθρωπος, γνώστης τῆς ἀναπαραγωγῆς ψαριῶν καί κατασκευῆς τεχνητῶν λιμνῶν καί νά σταλεῖ ἐπιτόπου· νά μπεῖ τό καθῆκον στό σοβχόζ «Γκόρκι»: νά τραβηχτοῦν ὑποχρεωτικά στή δουλιά οἱ ἀγρότες τῶν περιχώρων, *νά δοθεῖ σ' αὐτούς μερίδιο ἀπό τά κέρδη, καί μ ε ρ ί δ ι ο μ ε γ α λ ύ τ ε ρ ο* ἀπό τήν ἰχθυοτροφία, ὅμως νά μή χρεοκοπήσει τό νοικοκυριό, ἀλλά νά ἀνορθωθεῖ [384].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

428

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ

Ὁπωσδήποτε θά μιλήσουμε τηλεφωνικά *γιά τόν Πάικες* **(1-ο Σπίτι τῶν Σοβιέτ,** *ἀρ. 3 3 5)*. Δούλεψε στήν ΕΑΕ, ἐπίσης στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας. Θά προτιμοῦσε νά δουλέψει στό ἐξωτερικό. Δέν ἔχει ἀντίρρηση νά δουλέψει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου (γνωρίζει γαλλικά καί λιγάκι γερμανικά). Θά ἐπιθυμοῦσε στό Γραφεῖο τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς, ἄν αὐτό διαμορφωνόταν κατάλληλα.

Δέν θά ἐπιθυμοῦσε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί στούς συνεταιρισμούς.

Ὄχι ὑποχρεωτικά στή Μόσχα.

Θά ἦταν σύμφωνος ἐπίσης νά δουλέψει σέ κομματική δουλιά.

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

429

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ

σ. Μόλοτοφ!

1) Γιά τόν Πάικες ρωτεῖστε, παρακαλῶ, μέ τή σειρά ὅλα τά μέλη τοῦ Ὀργανωτικοῦ καί τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.
Ἐπισκεφθεῖτε τόν Πάικες προσωπικά ¼ τῆς ὥρας. Κατά τή γνώμη μου, θά ἦταν κατάλληλος γιά μεγάλη οἰκονομική δουλιά *(ὄχι*

σέ Πανεπιστήμιο). Ἂν δέν εἶναι κατάλληλος ἐδῶ, δέν θά μποροῦσε νά τόν δόσουμε στή Σιβηρία στόν Ι. Ν. Σμιρνόφ, *ἀνταλλάσσοντάς* τον μέ κάποιον ἄλλον;

2) Τόν Μ. Ζ. Μανουήλσκι *δέν* τόν γνωρίζω. Δέν ἔχω γνώμη. Σᾶς συμβουλεύω νά *ρωτηθοῦν οἱ σύντροφοι ἀπό τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ* καί νά ἐξακριβώσετε ἀπό τούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους.

3) Ὁσοναφορᾶ τήν παράδοση σέ ἐκχώρηση τοῦ λιμανιοῦ τῆς Πετρούπολης, τό ζήτημα λύθηκε *στό ΣΛΕ* (ἐγώ δέν ἤμουν παρών) μόνο *καταρχήν* καί *παραπέμφθηκε σέ ἐπιτροπή* [385]. Στήν ἐπιτροπή αὐτή *πρέπει* νά ἀγωνιστοῦν καί ὁ Τσιτσέριν καί ὁ Τζερζίνσκι.

Γράψτε τους γι' αὐτό (καί **στόν Ζηνόβιεφ**).

Ἀπό τήν ἐπιτροπή θά μπεῖ ἀκόμη μιά φορά στό *ΣΛΕ*. Εἶναι λοιπόν πρόωρο νά τεθεῖ στό Πολιτικό Γραφεῖο. Ὁ Τσιτσέριν καί ὁ Τζερζίνσκι βιάζονται χωρίς λόγο, δέν ἐμβαθύνουν στήν ὑπόθεση σοβαρά μέ συνηθισμένο, σοβιετικό τρόπο.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 7 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

430

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ *

2) Τόν Ἀμπραμόβιτς (μενσεβίκο) τόν πῆρε σέ σοβιετική ὑπηρεσία, ὅπως λέει ὁ Κόππ, *ὁ Φεντορόβσκι.*

Προτείνω νά παρθεῖ ἀπόφαση στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο:

(α) νά ἀπολυθεῖ ἀμέσως ὁ Ἀμπραμόβιτς·

(β) νά δοθεῖ ἐντολή στόν Φεντορόβσκι νά δόσει ἀμέσως κιόλας ἐξηγήσεις, πῶς αὐτός, χωρίς τήν ἔγκριση τῆς ΚΕ, πῆρε στήν ὑπηρεσία (ἤ ἔδοσε δουλιά) στόν Ἀμπραμόβιτς [386].

(Ὁ Φεντορόβσκι πρέπει γι' αὐτό νά *τιμωρηθεῖ* παραδειγματικά.)

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 10 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Ἡ ἀρχή τοῦ γράμματος δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

431

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Μ. ΓΚΟΥΜΠΚΙΝ

Στή Γενική Διεύθυνση πετρελαιοβιομηχανίας
στόν σ. Γκούμπκιν

$\frac{10}{VI}$ 1921.

Σ. Γκούμπκιν! Τό γράμμα Σας καί ἡ περικοπή ξεκαθαρίζουν ἐντελῶς τό ζήτημα [387]. Ἀφοῦ αὐτό εἶναι μόνο *πρόταση* — βέβαια, τό ζήτημα ἀλλάζει. Ἀπ' ὅσο θυμᾶμαι, αὐτό τό πολύ βασικό κομμάτι τοῦ ἀγγλικοῦ κειμένου τό παρέλειψαν στό ρωσικό περιοδικό.

Πρέπει νά ἐπεξεργαστεῖτε *ἀκριβῆ* μέτρα βοήθειας τοῦ Μπακοῦ καί νά ὑποβληθοῦν στό *ΣΕΑ, παρακολουθώντας* τήν ἐκπλήρωσή τους.

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

432

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. Μ. ΓΙΟΥΡΟΒΣΚΙ

στόν σ. Γ. Μ. Γιουρόβσκι
(διεύθυνση — στήν *ΠΕΕ* ἤ στό ΛΕ Οἰκονομικῶν)

σ. Γιουρόβσκι!

Τό γράμμα Σας τῆς 2/VI, ἀπό λάθος τοῦ γραμματέα, τό πῆρα μόλις σήμερα, 10/VI [388].

Ἐνεργεῖστε διαμέσου τῶν ἱδρυμάτων (ἰδιαίτερα τῆς ΚΕ), ὑποβάλλοντας ἀκριβεῖς προτάσεις γιά τήν καλύτερη ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς.

Ἐσεῖς εἶστε συμμέτοχος. Ἐσεῖς εἶστε καί ὑπεύθυνος.

Ἄν τό ζήτημα πηγαίνει ἄσχημα — διορθῶστε το, κάνοντας ἐπίσημες προτάσεις.

Δέν εἶναι καθόλου ἀρκετό ὅτι Ἐσεῖς ἤδη μοῦ τό εἴπατε [389].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

433

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ III ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ [390]

Ἡ οὐσία τῆς ὑπόθεσης εἶναι ὅτι ὁ Λεβί *ἀπό πολιτική ἄποψη* ἔχει σέ πολύ μεγάλο βαθμό *δίκιο*. Δυστυχῶς, αὐτός ἔκανε μιά σειρά πράξεις πού παραβιάζουν τήν πειθαρχία, γιά τίς ὁποῖες τό Κόμμα τόν διέγραψε.

Οἱ θέσεις τοῦ Τάλχαϊμερ καί τοῦ Μπέλα Κούν εἶναι ριζικά λαθεμένες πολιτικά. Ἀριστερίστικη φρασεολογία καί παιχνίδι μέ τόν ἀριστερισμό.

Ὁ Ράντεκ ταλαντεύεται καί κατάστρεψε τό πρωταρχικό του σχέδιο, κάνοντας μιά σειρά ὑποχωρήσεις στίς ἀνοησίες τῶν «ἀριστερῶν». Ἡ πρώτη «ὑποχώρησή» του, ἡ πιό χαρακτηριστική: στήν § 1 τῶν θέσεών του «Umgrenzung der Fragen» * προηγούμενα ἀναφερόταν: «ἡ κατάκτηση τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐργατικῆς τάξης *(γιά τίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ)»* (σημειῶστε). Διορθώθηκε (verballhornt **): «ἡ κατάκτηση *τῶν τμημάτων* τῆς ἐργατικῆς τάξης, *πού κοινωνικά ἀποφασίζουν»*.

Ἀριστούργημα! Μέ τέτια συμφραζόμενα, νά μετριάσουμε ἐδῶ τήν ἀναγκαιότητα τῆς κατάκτησης «γιά τίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ» τῆς *πλειοψηφίας* ἀκριβῶς τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἶναι κορύφωμα ἀνοησίας.

Γιά νά κατακτήσουμε τήν ἐξουσία, πρέπει *κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους* (μεταξύ τῶν ὁποίων καί ἡ κατάκτηση τῆς *πλειοψηφίας* τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού ἤδη ἔχει πραγματοποιηθεῖ, *γιά τίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ)* νά δοθεῖ *χτύπημα* ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν τμημάτων τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού κοινωνικά ἀποφασίζουν, στό ἀποφασιστικό σημεῖο.

Τροποποιώντας, verballhornen αὐτή τήν ἀλήθεια ἔτσι, πού στήν § 1 τῶν γενικῶν καθηκόντων τῆς ΚΔ γιά τήν κατάκτηση τῆς ἐργατικῆς τάξης *γιά τίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ νά μετριάσουμε* τή θέση γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς κατάκτησης τῆς *π λ ε ι ο ψ η φ ί α ς* τῆς ἐργατικῆς τάξης, αὐτό εἶναι κλασικό παράδειγμα ἀνοησίας τοῦ Μπέλα Κούν καί τοῦ Τάλχαϊμερ (ἔχει παρουσιαστικό, πού νά πάρει ὁ διάβολος, σπουδαῖο, στήν πραγματικότητα ὅμως εἶναι τέτιος, πού πρέπει νά τόν περιλάβεις μέ τό ξύλο) καί... *τῆς βιαστικῆς ὑποχωρητικότητας* τοῦ Ράντεκ.

---

* —«Καθορισμός κύκλου ζητημάτων». *Ἡ Σύντ.*

** — ἀλλοιώθηκε — μέ τό πρόσχημα τῆς διόρθωσης χειροτέρεψε. *Ἡ Σύντ.*

Οἱ θέσεις τοῦ Ράντεκ ἦταν ἐξαιρετικά μακροσκελεῖς, χωρίς σκελετό, χωρίς πολιτικό κεντρικό σημεῖο. Ὁ Ράντεκ ὅμως τίς αλλοίωσε *ἀκόμη* περισσότερο, τίς διέστρεψε τελειωτικά.

Τί νά κάνουμε; Δέν ξέρω. Εἶναι λυπηρό πού χάθηκε χρόνος καί δουλιά.

Ἄν δέν ἐπιθυμεῖτε ἀνοιχτή πολεμική στό συνέδριο, τότε προτείνω:

1) σήμερα κιόλας (μιά πού ὁ Μπουχάριν βεβαιώνει ὅτι σήμερα θά πρέπει νά ἀποφασίσετε γιά τό βασικό, ὄχι ἀργότερα: ἄν τό ἀναβάλετε, θά εἶναι καλύτερα) νά καταψηφίσετε τίς θέσεις τοῦ Τάλχαϊμερ καί Μπ. Κούν σάν βασικά λαθεμένες. Αὐτό νά γραφτεῖ. Ἄν αὐτό δέν τό κάνετε καί δείξετε ἐκεῖ ἐξαιρετική ἐπιείκεια, ὅλα θά τά χαλάσετε.

2) νά παρθεῖ σάν βάση τό πρῶτο σχέδιο τοῦ Ράντεκ, ὄχι τό «βελτιωμένο» μέ τροπολογίες, ἕνα ὑπόδειγμά τους ἐγώ παρουσίασα.

3) νά ἀνατεθεῖ σέ 1-3 ἄτομα νά συντομεύσουν αὐτό τό κείμενο καί νά τό διορθώσουν ἔτσι, πού (ἄν αὐτό εἶναι δυνατό) νά μήν εἶναι χωρίς σκελετό, ἀλλά πραγματικά νά περιέχει στό ἐπίκεντρο, μέ σαφήνεια, μέ ἀκρίβεια, ξεκαθαρισμένα, σάν κεντρικές ἰδέες, τά παρακάτω:

Τά Κομμουνιστικά κόμματα πουθενά ἀκόμη δέν κατάκτησαν τήν πλειοψηφία (τῆς ἐργατικῆς τάξης): ὄχι μόνο γιά τήν ὀργανωτική καθοδήγηση, ἀλλά καί γιά τίς ἀρχές τοῦ κομμουνισμοῦ. Αὐτό εἶναι τό βασικό ἀπ' ὅλα. Νά «ἀδυνατίσει» αὐτό τό θεμέλιο τῆς μοναδικά σωστῆς τακτικῆς, εἶναι *ἐγκληματική ἐπιπολαιότητα*.

Ἀπό δῶ προκύπτει: εἶναι δυνατές πολύ γρήγορα ἐπαναστατικές ἐκρήξεις, πολύ περισσότερο μέ τήν ἀφθονία ἐκρηκτικοῦ ὑλικοῦ πού ὑπάρχει στήν Εὐρώπη· εἶναι δυνατή, σέ ἐξαιρετικές περιπτώσεις, καί ἡ εὔκολη νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ὅμως τό νά οἰκοδομοῦμε τώρα τήν τακτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πάνω σ' αὐτή τή δυνατότητα εἶναι παραλογισμός· εἶναι παραλογισμός καί ἐπιζήμιο νά γράφουμε καί νά σκεπτόμαστε ὅτι δῆθεν τελείωσε ἡ περίοδος τῆς διαφώτισης καί ἄρχισε ἡ περίοδος τῆς δράσης.

Τήν τακτική ἡ Κομμουνιστική Διεθνής πρέπει νά τήν ἐπεξεργάζεται ἔτσι: σταθερά καί συστηματικά νά κατακτᾶς τήν *πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης* καί σέ πρώτη σειρά *μέσα* στά **παλιά** *συνδικάτα*. Τότε θά νικήσουμε σίγουρα σέ ὁποιαδήποτε στροφή τῶν γεγονότων.

Μέ ἐξαιρετικά τυχερή στροφή τῶν γεγονότων ἀκόμη καί ὁ ἀνόητος θά μπορέσει νά «νικήσει» μέσα σέ μικρό χρονικό διάστημα.

Ἀπό δῶ προκύπτει: ἡ τακτική τοῦ «ἀνοιχτοῦ γράμματος» εἶναι παντοῦ ὑποχρεωτική. Αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε ἀνοιχτά, μέ ἀκρίβεια, καθαρά, γιατί οἱ ταλαντεύσεις σχετικά μέ τό «ἀνοιχτό γράμμα» εἶναι πάρα πολύ ἐπιβλαβεῖς, πάρα πολύ ἐπαίσχυντες καί **ἔχουν διαδοθεῖ** πάρα πολύ. Γιατί νά τό κρύψουμε. Ὅλοι ὅσοι δέν κατανόησαν αὐτό τό ὑποχρεωτικό τῆς τακτικῆς τοῦ «ἀνοιχτοῦ γράμματος», νά *διαγραφοῦν* ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνή ὄχι ἀργότερα ἀπό ἕνα μήνα ὕστερα ἀπό τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἐγώ διακρίνω καθαρά τό λάθος μου, πού ψήφισα γιά τήν παραδοχή τοῦ KAPD [391], πρέπει σύντομα καί ἐντελῶς νά διορθωθεῖ.

Εἶναι προτιμότερο νά μεταφερθεῖ ὁλόκληρο τό κείμενο (καί κατά τόν γερμανικό τρόπο: νά παραθέσουμε ὁλόκληρο τό κείμενο) τοῦ «ἀνοιχτοῦ γράμματος», νά ἀναλύσουμε τή σημασία του καί νά τό φέρουμε σάν ὑπόδειγμα παρά νά πολυλογοῦμε, ὅπως ὁ Ράντεκ.

Μ' αὐτά ἐγώ περιόριζα τή *γενική* ἀπόφαση γιά τήν τακτική.

Τότε μόνο θά ἔχει δοθεῖ *ὁ τόνος*. Ἡ κεντρική ἰδέα θά εἶναι καθαρή. Δέν θά ὑπάρχει ἀμορφία. Δέν θά ὑπάρχει ἡ δυνατότητα στόν καθένα νά ἀφαιρεῖ, ὅ,τι θέλει (ὅπως ὁ Ράντεκ).

Τότε τό πρωταρχικό σχέδιο τοῦ Ράντεκ θά ἐλαττωνόταν ὄχι λιγότερο ἀπό 4 φορές.

Θά εἶναι καιρός νά πάψουμε νά γράφουμε καί νά ψηφίζουμε *μπροσοῦρες* ἀντί θέσεις. Μάλιστα, καί ὅταν ἀνάμεσά μας δέν ὑπάρχουν ἀντιρήσεις, μ' αὐτό τό σύστημα ἐπιμέρους λάθη θά εἶναι ἀναπόφευκτα. Ὅταν ὅμως θά ὑπάρχουν ἀμορφία καί διένεξη, θά πέσουμε σέ *μεγάλα* λάθη καί θά καταστρέψουμε ὅλη τήν ὑπόθεση.

Καί ὕστερα, ἄν ἔχετε μεγάλες φαγωμάρες, μπορεῖ νά προστεθεῖ συμπλήρωση: μέ βάση τήν τέτια τακτική, καί συγκεκριμένα, σάν παράδειγμα, ὄχι σάν ἀρχή, ἀλλά ἀκριβῶς σάν παράδειγμα, προσθέτουμε ἀκόμη αὐτό κι' αὐτό.

Στή συνέχεια.

Νά συναθροίσουμε τόν Σερράτι καί τόν Λεβί σ' ἕναν «ὀπορτουνισμό» εἶναι ἀνοησία. Ὁ Σερράτι εἶναι φταίχτης, σέ τί; Πρέπει νά ποῦμε μέ ἀκρίβεια, καθαρά γιά τό *ἰταλικό* ζήτημα καί ὄχι γιά τό ζήτημα τῆς γενικῆς τακτικῆς. Στό ὅτι διασπάστηκε μέ τούς κομμουνιστές, δέν διέγραψε τούς ρεφορμιστές Τουράτι καί Σία. Ὡσότου δέν θά ἐκπληρώσετε αὐτό, σύντροφοι ἰταλοί, θά εἶστε *ἐκτός* τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Σᾶς διαγράφουμε [392].

Καί στούς ιταλούς κομμουνιστές μιά πολύ σοβαρή συμβουλή καί *απαίτηση:* ώσότου δέν θά κατορθώσετε επίμονα, υπομονητικά, επιδέξια νά **πείσετε** καί νά τραβήξετε μέ τό μέρος σας τήν πλειοψηφία τῶν *ἐργατῶν* πού ἀκολουθοῦν τόν Σερράτι, μή κάνετε τόν παλληκαρά, μή παίζετε τόν ἀριστερισμό. «Fall Levi» * ὄχι στή γενική τακτική, ἀλλά στήν ἐκτίμηση τῆς Märzaktion **, γιά τό γερμανικό ζήτημα. Ὁ Μπράντλερ εἶπε: ἦταν ἄμυνα. Ἡ κυβέρνηση προκάλεσε.

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι αὐτό εἶναι σωστό, ὅτι αὐτό εἶναι γεγονός.

Ποιό συμπέρασμα βγαίνει ἀπό δῶ;

1) Ὅτι ὅλες οἱ φωνές γιά ἐπίθεση ἦταν λαθεμένες καί ἀνόητες καί τέτιες ἦταν πάρα πολλές·

2) ὅτι ἦταν *λάθος* ἡ τακτική τοῦ συνθήματος γιά *γενική* ἀπεργία, ἀφοῦ ἦταν πρόκληση τῆς κυβέρνησης, πού *ἐπιθυμοῦσε* νά τραβήξει στόν ἀγώνα ἕνα *μικρό φρούριο* τοῦ κομμουνισμοῦ (ἐκείνη τήν περιοχή τοῦ κέντρου, πού ἡ πλειοψηφία ἀνῆκε στούς κομμουνιστές).

3) Στό ἑξῆς τέτια λάθη πρέπει νά ἀποφεύγονται, γιατί στή *Γερμανία* ὑπάρχει εἰδική κατάσταση, ὕστερα ἀπό τή δολοφονία 20 000 ἐργατῶν στόν ἐμφύλιο πόλεμο, πού ἔγινε μέ ἐπιδέξιους ἑλιγμούς τῶν δεξιῶν.

4) Τό νά ὀνομαστεῖ ἡ ἄμυνα ἑκατοντάδων χιλιάδων ἐργατῶν «πραξικόπημα» καί πολύ περισσότερο «μπακουνικό πραξικόπημα» (ὁ Μπράντλερ λέει: *ἕνα ἑκατομμύριο.* Δέν λέει ψέματα ἄραγε; Δέν *π α ρ α σ ύ ρ ε τ α ι* μήπως; Γιατί δέν ὑπάρχουν στοιχεῖα κατά περιοχές καί πόλεις;;;) — εἶναι χειρότερο ἀπό λάθος, εἶναι παραβίαση τῆς ἐπαναστατικῆς πειθαρχίας. Ἐπειδή σ' αὐτό ὁ Λεβί πρόσθεσε: ἀκόμη κάτι τέτιες παραβιάσεις (ἀκριβῶς, μέ μεγάλη προσοχή νά γίνει ἡ ἀπαρίθμησή τους), τότε εἶναι ἄξιος τιμωρίας καί δίκαια τιμωρήθηκε μέ διαγραφή.

Πρέπει νά τεθεῖ *προθεσμία* διαγραφῆς, τουλάχιστο μισός χρόνος. Ἔπειτα νά τοῦ *ἐπιτραπεῖ* πάλι νά ζητήσει νά ξαναμπεῖ στό Κόμμα καί ἡ Κομμουνιστική Διεθνής θά συμβουλεύσει νά τόν δεχτοῦν, *ἄ ν* αὐτός στή διάρκεια αὐτῆς τῆς προθεσμίας συμμορφωθεῖ.

Ἀκόμη δέν διάβασα τίποτε, ἐκτός ἀπό τήν μπροσούρα τοῦ Μπράντλερ καί γράφω αὐτά μόνο μέ βάση τίς μπροσοῦρες τοῦ Λεβί καί τοῦ Μπράντλερ. Ὁ Μπράντλερ ἀπόδειξε, ἄν ἀπόδειξε, ἕνα πράγμα: ἡ Märzaktion δέν ἦταν «μπακουνικό πραξικόπημα» [γιά μιά τέτια *βρισιά* θά ἔπρεπε ὁ Λεβί νά διαγραφεῖ], ἀλλά ἡρωική ὑπεράσπιση ἑκατοντάδων χιλιάδων ἐπαναστατῶν ἐργατῶν, ὅμως, ὅσο ἡρωική

* — «Περίπτωση Λεβί». *Ἡ Σύντ.*
** — τῆς ἐκδήλωσης τοῦ Μάρτη. *Ἡ Σύντ.*

καί ἄν ἦταν, *στό ἑξῆς δέν πρέπει* νά δεχτοῦμε μιά παρόμοια μάχη, μέ πρόκληση τῆς κυβέρνησης, πού ἤδη δολοφόνησε μέ προβοκάτσιες ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1919, 20 000 ἐργάτες, ὡσότου ἡ πλειοψηφία δέν ταχθεῖ μέ τούς κομμουνιστές σέ ὅλη τή χώρα καί ὄχι μόνο σέ μιά μικρή περιοχή.

((Οἱ ἡμέρες τοῦ Ἰούλη 1917 δέν ἦταν μπακουνικό πραξικόπημα. Γιά μιά τέτια ἐκτίμηση ἐμεῖς θά διαγράφαμε ἀπό τό Κόμμα. Οἱ ἡμέρες τοῦ Ἰούλη ἦταν μιά ἡρωική *ἐπίθεση*. Καί ἐμεῖς βγάλαμε τό ἑξῆς συμπέρασμα: τήν ἑπόμενη ἡρωική ἐπίθεση δέν θά τήν κάνουμε *πρόωρα*. Πρόωρη ἀποδοχή τῆς γενικῆς μάχης, νά ποιά εἶναι ἡ οὐσία τῆς Märzaktion. Δέν ἦταν πραξικόπημα, ἀλλά *λάθος*, πού μετριάζεται ἀπό τόν ἡρωισμό τῆς ἄμυνας ἑκατοντάδων χιλιάδων.))

Γιά τόν Σμέραλ. Δέν θά ἦταν δυνατό ἔστω 2-3 *ντοκουμέντα;*

Δέν θά ἦταν ἁμαρτία, ἄν τυπώνονταν γιά τήν Κομμουνιστική Διεθνή ἔστω **2** ντοκουμέντα (ἀπό 2-4 σελιδοῦλες) γιά κάθε χώρα.

Ποιά στοιχεῖα ὑπάρχουν γιά τόν Σμέραλ; Γιά τόν Στράσσερ;

Νά μή ξεχάσετε ἕνα ἀπό τά βασικότερα: ὑποχρεωτικά νά ἀπορίψουμε ὅλα ἀπό τίς πρῶτες θέσεις τοῦ Ράντεκ, πού ἔχουν σχέση μέ τό «κόμμα ἀναμονῆς» καί μέ τήν καταδίκη τους. Ὅλα νά ἀποριφθοῦν [393].

Γιά τή Βουλγαρία, τή Σερβία (Γιουγκοσλαβία;) καί τήν Τσεχοσλοβακία νά τεθεῖ τό ζήτημα συγκεκριμένα, εἰδικά, καθαρά καί μέ ἀκρίβεια *γι' αὐτές* τίς χῶρες.

Ἄν ἀνάμεσά μας δέν ὑπάρχει σ' αὐτό συμφωνία, προτείνω νά συγκληθεῖ τό Πολιτικό Γραφεῖο.

10/VI. 1921. *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

434

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Ἀπόρρητο

Στόν σύντροφο **Κρζιζανόβσκι**

10/VI.

σ. Κρζιζανόβσκι!

Φοβᾶμαι ὅτι ἡ συνάντησή μας *δέν θά μπορέσει* νά πραγματοποιηθεῖ στίς κοντινές μέρες ἐξαιτίας τῶν ἐργασιῶν τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Γι' αὐτό Σᾶς γράφω λίγες λέξεις.

Εἶναι «αὐθάδης» ἀρχικατεργάρης [394]. Φοβᾶμαι ἀκόμη ὅτι αὐτός χρησιμοποίησε τό γράμμα μου συνειδητά [395]. Πρέπει νά σκεφτοῦμε *στρατηγικά.*

Νά κάνουμε μήπως ἔτσι:

1) Ὕστερα ἀπό 2-3 ἑβδομάδες νά δοθεῖ ἀνασκόπηση τῶν *στοιχείων* τῆς δουλιᾶς καί σέ ὑποσημείωση νά μιλᾶμε περιφρονητικά ἐναντίον τῶν μή ἐργαζόμενων κομμουνιστῶν.

2) Νά βιαστεῖτε μέ τήν ἀνάθεση ἀτομικῶν καθηκόντων. *Μήν ἀργοπορεῖτε.*

3) Νά δοθεῖ στόν «αὐθάδη» ἀκριβῶς ἕνα τέτιο καθῆκον **καί**

4) Παράλληλα *τό ἴδιο* καθῆκον νά δοθεῖ σέ ἄνθρωπο πιό θετικό, πρακτικό, προσεκτικό.

5) Ἐνάντια στόν αὐθάδη νά συγκεντρωθεῖ ντοκουμενταρισμένο ὑλικό καί νά προωθηθεῖ (ὕστερα ἀπό 5-7 ἑβδομάδες, ἴσως ὕστερα ἀπό 2-3 ἑβδομάδες, ὄχι ὅμως αὐτές τίς μέρες) στήν ΚΕ;

Ἐπαναλαμβάνω, πρέπει νά σκεφτοῦμε στά σοβαρά τόν ἀγώνα. Γιατί ὁ αὐθάδης ψεύδεται καί τό ψέμα *μπορεῖ νά κερδίσει.*

Στεῖλτε τόν Μπαλίεφ (διαμέσου τῆς Φότιεβα), ἀφοῦ οἱ ἴδιοι τόν χρησιμοποιήσετε *πλήρως* [396].

Τόν Ραμζίν ὠθεῖστε τον σέ πρακτική δουλιά, νά κάνει πρακτικές καί θετικές προτάσεις στό ΑΣΛΟ καί στό ΣΕΑ.

Φοβᾶμαι, **πάρα πολύ** φοβᾶμαι ὅτι αὐτός παριστάνει τόν *ἀκαδημαϊκό!!*

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 10 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

435

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

Στόν σύντροφο *Κρζιζανόβσκι*

Γκλ. Μ.!

Τό σχέδιο τοῦ Σερεντά (ὁσοναφορᾶ τό «τσίμπημα» κτλ.) καί τό δικό Σας, καί τά δύο εἶναι καλά. Πρέπει νά γίνει καί τοῦτο κι' ἐκεῖνο [397].

Ἐπισυνάπτω τό σημειωματάκι τοῦ Βάσκοφ σέ περίπτωση, πού Ἐσεῖς δέν ἔχετε ἀντίγραφο. (Ἄν ὑπάρχει νά μοῦ τό ἐπιστρέψετε.) Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά δημοσιευτεῖ στήν *«Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν»*. Μόνο πρέπει νά διορθωθεῖ λιγάκι τό κείμενο. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο.

Τό δεύτερο. Νά διορθωθοῦν οἱ παραδρομές.

Νά σημειωθοῦν καθαρά:

(1) Τά τελειωμένα (Σατούρκα;) βέρστια ἀπό τή Μόσχα;
δίνει (τώρα) kw;
(2) Τά σχεδόν τελειωμένα (Κασίρκα;)
(3) Τελειωμένα κατά τό ½ (ὁ κολπίσκος τοῦ Οὕτκιν;)
(4) Αὐτά πού βρίσκονται στήν ἀρχή (Κίζελ;)
(Βόλχοφ;) [398]

Αὐτοί εἶναι μεγάλοι σταθμοί, κατόπιν *τό ἴδιο οἱ ὁμαδικοί*.

Ὁ πίνακας 1917-1921 εἶναι *ὁ πιό πολύτιμος*. Εἶναι ἀσαφές, πρόκειται μήπως γι' αὐτούς πού χτίστηκαν (εἴτε μπῆκαν σέ λειτουργία) γιά κάθε χρόνο **χωριστά;** Εἴτε εἶναι τό ἄθροισμα γιά **ὅλα** τά χρόνια;

1917	μπῆκαν σέ λειτουργία	2	σταθμοί	— 2 480	kw
1918	**πάνω ἀπ' αὐτό;**	8	»	— 4 757	
1919	**πάνω ἀπ' αὐτό;**	36	»	— 1 648	kw
1920	πάνω ἀπ' αὐτό	100	»	— 8 699	kw
1921	(γιά πόσους μῆνες;):	39	»	— 2 004	kw;

Πρέπει **νά εἰπωθεῖ ἀκριβέστερα** [399].

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

436

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

11/VI.

σ. Μόλοτοφ!

Ἐγώ καί ὅλα τά κομματικά στελέχη τοῦ κέντρου γνώριζαν τόν Σουρέν Σπανταριάν ἀπό τό 1908-1909. Ἦταν πολύτιμο καί διακεκριμένο στέλεχος. Πρέπει νά τόν γνωρίζει ἡ Στάσοβα, πιθανόν καί οἱ καυκασιανοί (μπορεῖ καί ὁ Ἐνουκίτζε). Ὁ πατέρας τοῦ Σουρέν

στό Παρίσι τό 1910-1911 ἔπαιρνε ἀπό μᾶς βοήθεια ὕστερα ἀπό παράκληση τοῦ Σουρέν *.

Προτείνω στή Γραμματεία τῆς ΚΕ:

1) νά δοθεῖ γιά μετάφραση τό γράμμα πού ἐπισυνάπτεται [400],

2) νά ζητηθεῖ ἡ γνώμη τῆς Στάσοβα, τοῦ Ἐνουκίτζε καί τῶν ἄλλων, πού γνωρίζουν τόν Σουρέν καί τόν πατέρα του (ἄν ἡ Γραμματεία κρίνει ἀναγκαία τή συμπληρωματική ἐρώτηση)· νά ζητηθεῖ ἡ γνώμη σχετικά μέ τήν ἀποστολή στήν Τιφλίδα,

3) νά ἀνατεθεῖ στόν *Μπαγκότσκι* (Ἐρυθρός Σταυρός;) στήν Ἐλβετία ἤ στόν *Κλισκό* στό Λονδίνο νά ἀλληλογραφήσουν μέ τόν πατέρα τοῦ Σουρέν καί νά τόν βοηθήσουν, σάν πατέρα διακεκριμένου ἐπαναστάτη, μέ χρήματα [401].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

437

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

στόν σ. Ζηνόβιεφ

11/VI. **Ἐπεῖγον**

σ. Ζηνόβιεφ!

Μόλις τώρα διάβασα τίς θέσεις καί τό ½ ἀπό τό ἄρθρο (περίληψη) τοῦ Κούουσινεν.

Τό ἐπέστρεψα σ' αὐτόν μέ σημειώσεις [402].

Ἐπιμένω ἀπόλυτα ὅπως δόσουν τήν παραπάνω περίληψη σ' αὐτόν *καί μόνο* σ' αὐτόν ((δηλ. ὄχι στόν Μπέλα Κούν)) ἐξάπαντος σ' αὐτό τό συνέδριο.

Εἶναι ἀπαραίτητο.

Αὐτός γνωρίζει καί **σκέπτεται** (was sehr selten ist unter den Revolutionären **).

Πρέπει νά βρεθεῖ ὁπωσδήποτε ἀμέσως *ἕνας* γερμανός, πραγματικός, καί νά τοῦ δοθεῖ αὐστηρή ἐντολή

νά διορθώσει ἀμέσως τή γλώσσα,

νά ὑπαγορεύσει στή δακτυλογράφο τό διορθωμένο κείμενο.

---

* Βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 48ος, ντοκουμέντο ἀρ. 51. *Ἡ Σύντ.*

** — πράγμα πολύ σπάνιο ἀνάμεσα στούς ἐπαναστάτες. *Ἡ Σύντ.*

Καί στό συνέδριο νά διαβάσει τό ἄρθρο-περίληψη ἀντί τοῦ Κούουσινεν (νά δοθεῖ ἐντολή στόν Κούουσινεν νά τελειώσει τό ἄλλο μισό σέ 3 μέρες).

Ὁ γερμανός θά τό διαβάσει καλά. Τό ὄφελος θά εἶναι τεράστιο [403].

Τό ζήτημα θά *τεθεῖ:* καί αὐτό γιά τήν ἀρχή θά εἶναι πολύ, πάρα πολύ ἀρκετό.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

P. S. Δέν μοῦ ἐπιστρέψατε [404] τό ἀντίγραφο τοῦ γράμματός μου πρός τόν Λεβί. *Ἐπιστρέψτε το ὁπωσδήποτε.* Δέν θά ἡσυχάσω, ἄν δέν τό ἐπιστρέψετε.

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ἰούνη 1921
Στάλθηκε στήν Πετρούπολη

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 4 τοῦ Ὀχτώβρη 1931 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 274

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

438

ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ [405]

Στό *Μικρό Συμβούλιο*

Πολύ φοβᾶμαι ὅτι δίπλα στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν αὐτό θά εἶναι δημόσιο ἵδρυμα, πού δέν θά χαίρει τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ πληθυσμοῦ. Γιατί νά μή προσπαθήσουμε ὡστόσο *τά ἴδια χρήματα* καί *τίς ἴδιες δυνάμεις*, πού ὑπάρχουν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν, νά τά πάρουμε καί νά τά παραδόσουμε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων, ἔτσι πού αὐτό θά εἶναι ἕνα *προσιτό γιά τό κοινό πληροφοριακό ἵδρυμα;* Θά εἶναι θεμελιακά λαθεμένο, ἄν μείνει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν. Εἶναι ἀπαραίτητο ἀπό ἄποψη ἀρχῶν νά παραδοθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων.

Παρακαλῶ νά ἐξεταστεῖ τό ζήτημα ἀκόμη μιά φορά καί σέ περίπτωση διαφωνίας νά ὑποβληθεῖ στό Μεγάλο ΣΛΕ [406].

11/VI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

439

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ! Ἡ ὑπόθεση σχετικά μέ τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τό *συλλογικό ἐφοδιασμό* (τῶν ἐπιχειρήσεων μέ τρόφιμα) σέ σχέση μέ τό κλείσιμο τῶν μή ἀναγκαίων καταστημάτων καί τή συγκέντρωση τῆς παραγωγῆς σέ πιό μεγάλες ἐπιχειρήσεις, ξεχάστηκε.

Τό σχέδιο αὐτό ὑποβλήθηκε στό Πολιτικό Γραφεῖο ἀπό τόν Λάριν καί τόν Γκόλτσμαν (ΠΚΣΣ). Τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 10/V ἀποφάσισε: νά γίνει ἡ ἐπεξεργασία του καί νά *ὑποβληθεῖ στό ΣΛΕ* [407].

Τό συνέδριο τῶν συνδικάτων ἀποφάσισε τό *ἴδιο* [408].

Καί τό ξέχασαν!

Συνεννοηθεῖτε μέ τόν Λάριν καί τό ΠΚΣΣ, πάρτε τό κείμενο τῆς ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς 10/V καί *ἐπισπεῦστε αὐτή τήν ὑπόθεση στόν ἀνώτατο βαθμό.* Φοβᾶμαι ὅτι ἐξαιτίας τῶν ἀλλαγῶν στό ΠΚΣΣ ἡ ὑπόθεση σκεπάστηκε.

Εἶναι ἀνάγκη νά προωθηθεῖ *μέ γρήγορους ρυθμούς.*

Τηλεφωνεῖστε μου αὔριο κιόλας, τή Δευτέρα, στίς 13/VI τά *ἀποτελέσματα* τῶν ἐνεργειῶν Σας καί πληροφοριῶν.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

440

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

στόν Λίτκενς

Τό ζήτημα τῆς «διευκρίνισης» παρατράβηξε ἐξαιτίας τῶν δικῶν μου «συμφωνιῶν» μέ τόν Πρεομπραζένσκι.

Γιατί εἶστε ἐνάντια στήν πρότασή μου: νά όριστεῖτε «διευθυντής τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου» καί νά δημοσιευτεῖ *.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 418. *Ἡ Σύντ.*

Μέ κομματικό τρόπο (εἴτε μέ σοβιετικό) νά προστεθεῖ: ὁ διευθυντής, *ὅλα* τά ζητήματα πού ἀφοροῦν τίς γενικές διευθύνσεις (1) τή Γενική Διεύθυνση ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης· 2) τή Γενική Διεύθυνση κοινωνικῆς διαπαιδαγώγησης καί πολυτεχνικῆς μόρφωσης τῶν παιδιῶν· 3) τή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς διαφώτισης), τά χειρίζεται *σέ συμφωνία* μέ τούς «γενικούς διευθυντές» (δηλ. ὄχι μονοπρόσωπα· βέβαια ἔχει δικαίωμα νά τά ὑποβάλλει στό συμβούλιο τοῦ *Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου)*.

Ὁσοναφορᾶ τό Κεντρικό Πρακτορεῖο Τύπου: ποιό εἶναι τό κείμενο τῆς *ἀκριβοῦς* πρότασής Σας; Τί πρέπει νά ἀποφασίσει ἡ ΚΕ; [409]

Δέν δόσατε αὐτό τό κείμενο.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

441

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Α. ΛΙΤΚΕΝΣ

Στόν σ. *Λίτκενς*

Ἑπομένως, μποροῦμε νά τελειώσουμε μέ τό ὅτι

1) νά συντομεύσετε τήν εἰσήγησή Σας στό Πολιτικό Γραφεῖο (5 λεπτά).

2) Προσπαθεῖστε νά συνεννοηθεῖτε μέ τόν Μόλοτοφ, δίνοντάς του αὐτό τό σημείωμά μου, γιά νά τό περάσει στό *Ὀργανωτικό Γραφεῖο* (γιά τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο καί τή Γραμματεία τῆς ΚΕ) «νά ἐνισχυθεῖ ἡ ὑποστήριξη τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας, κάνοντας γι' αὐτό τό σκοπό πιό συχνές τίς συναντήσεις μέ τόν σ. Λίτκενς».

Τήν οὐσία τῶν παραπάνω νά ἐκθέσετε καί προφορικά στόν Μόλοτοφ.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

442

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Γ. ΛΑΡΙΝ [410]

Νά προστεθεῖ:

Νά δίνεται ὑποχρεωτικά πρίμ γιά τήν οἰκονομία στά καύσιμα καί στά τρόφιμα.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 14 καί 18 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

443

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΒΙΛΧΕΛΜ ΚΙΟΝΕΝ, ΑΟΥΓΚΟΥΣΤ ΤΑΛΧΑΪΜΕΡ, ΠΑΟΥΛ ΦΡΟΪΛΙΧ

16/VI. Στούς συντρόφους
Κιόνεν
Τάλχαϊμερ
Φρόιλιχ

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Πῆρα ἀντίγραφο τοῦ γράμματός σας πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματός μας. Εὐχαριστῶ πολύ. Χθές ἔκανα γνωστή προφορικά τήν ἀπάντησή μου. Ἐπωφελοῦμαι τῆς εὐκαιρίας νά ὑπογραμμίσω ὅτι ἀνακαλῶ κατηγορηματικά τίς ἀπότομες καί ἀπρεπεῖς ἐκφράσεις πού χρησιμοποίησα καί μέ τοῦτο τό γράμμα ἐπαναλαμβάνω γραπτά τήν προφορική μου παράκληση νά μέ συγχωρήσετε [411].

Μέ συντροφικούς χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

444

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. Π. ΓΚΟΡΜΠΟΥΝΟΦ

σ. Γκορμπουνόφ!

Ἀπαντεῖστε τους, προτείνοντας **ἀνταλλαγή** βιβλίων [412].

16/VI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

445

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Α. ΜΠΟΓΚΝΤΑΝΟΦ

Στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ σ. Μπογκντάνοφ
Ἀντίγραφο στόν πρόεδρο τῆς Ἐπ. δημοσίων ἔργων σ. *Σαπρόνοφ*

16 τοῦ Ἰούνη 1921

Ὁ Βίντερ μοῦ ἔστειλε γράμμα, ὅπου τονίζει τήν ἀνάγκη νά παρθοῦν μιά σειρά *εἰδικά μέτρα* γιά νά ἐκπληρωθοῦν μέ ἀκρίβεια οἱ ὁδηγίες τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, πού ἀφοροῦν τήν ἐπείγουσα ἀποπεράτωση τῆς Κασίρα. Σᾶς στάλθηκε ἀντίγραφο αὐτοῦ τοῦ γράμματος. Προτείνω τό ζήτημα νά ἐξεταστεῖ ἐπειγόντως, νά παρθοῦν τά κατάλληλα μέτρα, καί ὅ,τι χρειάζεται νά ὑποβληθεῖ ἀμέσως στό ΣΕΑ. Στεῖλτε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 22. VI — 1921, μέσω τοῦ Διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ σ. Γκορμπουνόφ, ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά τό τί ἔγινε γιά κάθε σημεῖο.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1961 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

446

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Α. ΣΜΟΛΙΑΝΙΝΟΦ [413]

σ. Σμολιανίνοφ! Ἐπισπεῦστε αὐτή τήν ὑπόθεση. Ἐπιταχύνετε ὅλα.

Συνομιλεῖστε ὁπωσδήποτε προσωπικά μέ τό τηλέφωνο (σύμφωνα μέ τήν ἐντολή μου) *μέ τόν Σάμμερ.* Ὅταν χρειαστεῖ, γιά νά

ἀσκήσετε πίεση, ζητεῖστε τήν ὑπογραφή τοῦ Ρίκοφ. Τό Σάββατο, 18/VI, γράψτε μου.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

447

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Μ. ΜΟΛΟΤΟΦ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΠΓ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ)

17/VI.

σ. Μόλοτοφ!

Αὐτή τή στιγμή συμφώνησα μέ τόν Μπογκντάνοφ γιά μιά τέτια ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου:

Ὁ Σαπρόνοφ νά μείνει ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ ΑΣΛΟ, ἀναθέτοντας στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ νά ἀναζητήσει γιά τή θέση τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς δημοσίων ἔργων ἄλλο πρόσωπο ἀπό τούς οἰκοδόμους ἐργάτες.

Σύμφωνα μέ τά λόγια τοῦ Μπογκντάνοφ, ὁ Σαπρόνοφ δέν θά εἶναι ἐνάντια.

Ἐγώ εἶμαι *ὁλοκληρωτικά ὑπέρ* αὐτῆς τῆς ἀπόφασης (σέ ἀντικατάσταση αὐτοῦ πού προσλήφθηκε).

Παρακαλῶ νά ρωτήσετε τηλεφωνικά τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου [414], εἴτε νά τούς στείλετε σημειώματα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

448

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Μ. Ι. ΚΑΛΙΝΙΝ, Α. Σ. ΕΝΟΥΚΙΤΖΕ, ΝΤ. Ι. ΚΟΥΡΣΚΙ, Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ

Παρακαλῶ νά βγάλετε 5 ἀντίγραφα:

1) πρός τόν πρόεδρο τῆς ΠΚΕΕ ἤ τόν *ἀναπληρωτή* του
2) πρός τόν γραμματέα τῆς ΠΚΕΕ
3) πρός τόν Κούρσκι
4) πρός τόν Τζερζίνσκι

καί στόν καθένα γράμμα ἀπό μένα **σέ ἔντυπο:**

Θά σᾶς παρακαλοῦσα νά ἐξεταστεῖ ὅσο μπορεῖ πιό σύντομα ἡ παρούσα αἴτηση καί στά δυό μέρη της (ἡ ἐλάττωση τῆς ποινῆς καί ἡ μεταφορά πραγμάτων ἀπό τό διαμέρισμα τοῦ Ταγκάντσεφ, πού ἀνήκουν σ' αὐτόν προσωπικά) καί νά ἔχετε τήν καλοσύνη νά μοῦ πεῖτε τή γνώμη σας ἔστω καί πολύ συνοπτικά [415].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

449

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ [416]

Νά σταλεῖ αὐτή τή στιγμή μέ τήν ἀπευθείας γραμμή

Μπακού

Στόν Ὀρτζονικίτζε

Ὁ Σερεμπρόβσκι δέν πρέπει νά θίγεται ἀπό τόν τόνο τοῦ τηλεγραφήματός μου: ἤμουν ἀνήσυχος γιά τήν τύχη τοῦ Μπακοῦ. Θεωρῶ τόν Σερεμπρόβσκι πολυτιμότατο στέλεχος. Ἀπαιτῶ ἀπό Σᾶς συχνές καί ἀκριβεῖς πληροφορίες γιά τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς σχετικά μέ τήν καλυτέρευση τῆς ὑπόθεσης τῶν πετρελαίων τοῦ Μπακοῦ, ὅπως καί γιά τά ἀποτελέσματα τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων μέ τό ἐξωτερικό. Δεῖξτε αὐτό τό τηλεγράφημα στόν Σερεμπρόβσκι.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

450

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ [417]

Νά συνδεθεῖτε ἐπειγόντως τηλεφωνικά μέ τούς Μπριουχάνοφ, Χαλάτοφ καί Φρούμκιν καί νά ζητήσετε ἀντίγραφο τῆς ἀπάντησής τους στόν Ἐλιάβα.

Αὐτοί πρέπει νά ἀπαντήσουν στόν Ἐλιάβα τηλεγραφικά.

19/VI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

451

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ε. Μ. ΣΚΛΙΑΝΣΚΙ

19/VI.

Σύντρ. Σκλιάνσκι! Σᾶς παρακαλῶ νά μεταθέσετε στή γραμματεία τήν ὑπάλληλό Σας Λίντια Ντμίτριεβνα Γκριμπάνοβα. Ἕνα μέρος ἀπό τό προσωπικό τῆς γραμματείας μας τό πῆραν σέ τοπικές ὑπηρεσίες. Πρέπει νά προωθοῦνται ἔμπειρα καί ἔμπιστα στελέχη. Ἐλπίζω ὅτι Ἐσεῖς δέν θά φέρετε ἀντίρηση σέ μιά τέτια προώθηση τῆς Γκριμπάνοβα, πού ὅλοι μας εἴμαστε εὐχαριστημένοι ἀπό τήν πείρα τῆς δουλιᾶς της.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

452

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΤ. Ι. ΚΟΥΡΣΚΙ [418]

Ἀπόρρητο

σ. Κούρσκι! Αὐτό εἶναι πολύ σοβαρό. Νά χειριστεῖτε πάρα πολύ αὐστηρά καί πολύ γρήγορα (μέ προσωπική Σας ἐπίβλεψη) τήν ὑπόθεση αὐτή γιά τήν παραβίαση τοῦ συμφώνου μέ τή Μεγάλη Βρετανία (σέ συμφωνία μέ τόν Λεζάβα καί τόν Κάμενεφ). Νά μοῦ ἀναφέρετε γιά τήν πορεία τῆς ὑπόθεσης *2 φορές* τήν *ἑβδομάδα.*

20/VI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

453

ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ [419]

Διευκρινίζουμε γιά κάθε σημεῖο τοῦ γράμματός Σας τῆς 20. VI:

1) Συμφωνοῦμε νά δοθοῦν σέ ἐκχωρήσεις καί οἱ τέσσερις ἐπιχειρήσεις (Κιστίμ, Ἐκιμπαστούζ, Ρίντερ, Ταναλίκ). 2) Ἐπιτρέπουμε νά δοθοῦν σέ ἐκχώρηση οἱ διακλαδώσεις σιδηροδρομικῶν γραμμῶν· ἐξασφαλίζουμε στόν ἀνάδοχο μέ μιά ὁρισμένη μορφή τά συμφέροντά του στίς σιδηροδρομικές ἀρτηρίες. 3) Γιά τήν προθε-

σμία νά κάνετε παζάρια. 4) Χορηγοῦμε ὁρισμένο ποσό σοβιετικῶν χρημάτων, παζαρέψτε. 5) Γιά τό ποσοστό παραχώρησης, παζαρέψτε. Τό πετρέλαιο νά μή παρθεῖ ὑπόψη [420]. 6) Συμφωνοῦμε γιά τίς ἐγγυήσεις τοῦ ἀπαραβίαστου.

Δέν θά δόσουμε ἐκχωρήσεις, ἄν δέν συμφωνοῦν νά μᾶς δίνουν 50-100% τρόφιμα καί βιομηχανικό ἐξοπλισμό πού εἰσάγουν γιά τόν ἑαυτό τους, μέ ἐγγυημένη πληρωμή.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 20 τοῦ Ἰούνη καί 2 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

454

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ο. ΑΛΣΚΙ

σ. Ἄλσκι! Πάρθηκαν μέτρα γιά νά *ἐπιταχυνθεῖ* καί *δυναμώσει* ἡ δουλιά στό Θησαυροφυλάκιο;

Ἔγινε κινητοποίηση τῶν κομμουνιστῶν; [421]

Τό ἀποτέλεσμα: ὕστερα ἀπό *πόσους μῆνες* καί *τί συγκεκριμένα* θά γίνει; Ἄν ἡ ὑπόθεση «βαλτώσει», *Ἐσεῖς* θά εἶστε ὁ ὑπαίτιος, γιατί σέ παρόμοια περίπτωση *Ἐσεῖς* πρέπει νά ὑποβάλετε ἔνσταση *γρήγορα*, νά φέρετε τό ζήτημα μέχρι τήν *ἀνώτατη ἱεραρχική βαθμίδα*, δηλ. μέχρι τό Πολιτικό Γραφεῖο.

Ὅμως γρήγορα.

Πρέπει νά ἐπωφεληθεῖτε τό *καλοκαίρι*, ὅμως Ἐσεῖς τό χάνετε: προειδοποιῶ, ὅτι θά φέρετε ὁλοκληρωτικά τήν εὐθύνη. Βιαστεῖτε, κάνετε τά παράπονά Σας σέ μένα (ὁσοναφορᾶ τό ΣΕΑ) καί στό Πολιτικό Γραφεῖο, ἄν ἐγώ δέν εἶμαι ἁρμόδιος [422].

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

455

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ

Σύντρ. Φρούμκιν!

Θά ἐπιθυμοῦσα νά Σᾶς ἔβλεπα, ὅμως δύσκολα μπορῶ νά διαλέξω χρόνο. Ὀργανῶστε ἐπικοινωνία (μέ τό τηλέφωνο καί διεύθυνση, πού νά μπορῶ νά Σᾶς *βρίσκω πάντα* καί σέ ὁποιαδήποτε ὥρα).

Πῶς πᾶνε οἱ δουλιές μέ τό 'Οπτόργκ; 'Εγώ δέν διάβασα τίποτε [423].
Εἶστε σύμφωνος νά ἀκυρωθεῖ αὐτή ἡ συμφωνία ἤ ὄχι.
Ἄν ὄχι, ἄν θά βάλετε σήμερα τό ζήτημα στό ΣΛΕ.
Βάλτε το, εἰδοποιεῖστε ἀμέσως τόν Λεζάβα καί τόν Βόικοφ.
'Απαντεῖστε μέ τόν κομιστή.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ 'Ιούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

456

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ [424]

'Επεῖγον

Στόν σύντρ. Λεζάβα
'Αντίγραφο στόν σ. Φρούμκιν

21/VI.

σ. Λεζάβα. Σᾶς παρακαλῶ νά ἐπισπεύσετε τή σύσκεψη μέ τόν Φρούμκιν (γιά τό ζήτημα τοῦ *'Οπτόργκ)* ἔτσι πού *ὄχι ἀργότερα ἀπό αὔριο,* 22/VI, νά ὑποβληθεῖ στό *ΣΕΑ.*

Χωρίς νά ὑπάρχει ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ, οἱ συμφωνίες νά *μήν* ἀκυρωθοῦν, μόνο νά προετοιμαστεῖ τό ταχύτερο γιά νά ἀποφασίσει τό *ΣΕΑ* στίς 22/VI.

Ἡ προετοιμασία πρέπει νά γίνει ἀπό κοινοῦ μέ τόν Φρούμκιν.

Σᾶς παρακαλῶ νά στείλετε αὐτό τό γράμμα στόν σ. Βόικοφ ἤ σ' ἐκεῖνο τό μέλος τοῦ συμβουλίου, στό ὁποῖο θά ἀναθέσετε αὐτή τή δουλιά.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ 'Ιούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

457

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Ι. ΡΙΚΟΦ

σ. Ρίκοφ

21/VI.

Σύντρ. Ρίκοφ! Πῆρα ἀπό τόν Σερεμπρόβσκι τά ἔγγραφα (συμφωνία μέ τή «Σοσιφρός», ἄλλες συμφωνίες ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου κ.ἄ.) [425].

Πρέπει νά μελετηθοῦν. Πῶς θά γίνει; Νομίζω ἡ μελέτη νά ἀνατεθεῖ στήν τριάδα (μέχρι αὔριο): στόν Μπριουχάνοφ (μέ δικαίωμα νά ἀναπληρώνεται ἀπό τόν Φρούμκιν), στόν Λεζάβα (μέ ἀναπληρωτή τόν Βόικοφ) καί στόν Χιντσούκ.

Χρειάζεται ἡ συγκατάθεσή Σας.

Ἐπιθυμῶ νά τούς δόσω τήν ἐντολή σήμερα, σάν πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ, γιά νά μελετήσουν καί νά δόσουν τό πόρισμα μέχρι αὔριο στό ΣΕΑ.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

458

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ, Ν. Λ. ΒΟΪΚΟΦ, Λ. Μ. ΧΙΝΤΣΟΥΚ

Στούς σσ. Μπριουχάνοφ
Βόικοφ
Χιντσούκ

21. VI. 1921.

Ἀποστέλλοντας στόν σύντροφο Χιντσούκ τά ὑλικά πού πῆρα ἀπό τόν σύντροφο Σερεμπρόβσκι, τόν παρακαλῶ νά ὀργανώσει σύσκεψη:

Πρόεδρος ὁ Χιντσούκ
μέλη — ὁ Μπριουχάνοφ ἤ ὁ Φρούμκιν
ἤ ἄλλο μέλος τοῦ συμβουλίου
πού ὁρίζεται ἀπό τόν Μπριουχάνοφ.

Ὁ σ. Λεζάβα μέ δικαίωμα ἀναπλήρωσής του ἀπό τόν σ. Βόικοφ ἤ ἄλλο μέλος τοῦ συμβουλίου.

Καθῆκον — νά μελετήσει τά ὑλικά τοῦ Σερεμπρόβσκι καί νά δόσει τό πόρισμά της τήν Τετάρτη 22/VI, γιά νά ὑποβληθεῖ στό *ΣΕΑ* στίς 6 τό βράδυ τῆς 22/VI. [426]

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

459

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Α. ΤΕΟΝΤΟΡΟΒΙΤΣ

21/VI.

Σύντρ. Τεοντορόβιτς!

Τώρα ὁ φόρος γιά τό κρέας ψηφίστηκε [427].

Δέν θά θεωρούσατε Ἐσεῖς ἐπίκαιρο τώρα νά καταπιαστεῖτε ἐντατικά γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς κρεατοπαραγωγικῆς κτηνοτροφίας στά σοβχόζ τῶν *προαστίων*, στά βιομηχανικά σοβχόζ (δηλαδή πού καταχωρήθηκαν στούς βιομηχανικούς ἐργάτες), στό στρατό κτλ. κτλ.;

Εἴπατε κάποτε ὅτι οἱ εἰδικοί θεωροῦν δυνατή τήν ἀνάπτυξη τῆς κονικλοτροφίας καί χοιροτροφίας (ὄχι σέ βάρος τῶν προϊόντων τῶν σιτηρῶν). Γιατί νά μή νομιμοποιηθοῦν τώρα μ' αὐτό τό πνεῦμα μιά σειρά μέτρα.

Γράψτε δυό λέξεις.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

460

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

21/VI.

Μοῦ εἶναι ἀπαραίτητο νά βρεθεῖ *τό τυπωμένο κείμενο τῆς ἀπόφασης γιά τούς μενσεβίκους τῆς Γεωργίας*, πού ψηφίστηκε στήν Πανρωσική συνδιάσκεψη τῶν *μενσεβίκων* τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅπως θυμᾶμαι στά τέλη τοῦ 1919 ἤ στίς ἀρχές τοῦ 1920 [428].

Στήν ἀρχή δημοσιεύτηκε σέ μιά ἐφημερίδα (νομίζω, στήν τοτινή ἐφημερίδα τῶν *τυπογράφων)* καί κατόπιν σέ *μπροσούρα*.

Ὅπως θυμᾶμαι, ἡ ἀπόφαση ὀνομαζόταν *ἀπόφαση γιά τήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος*.

Νά ρωτηθοῦν *τηλεφωνικά:*

1) Ἡ βιβλιοθηκάριός μου *	Μήπως αὐτοί γνωρίζουν, ποῦ μπορεῖ νά βρεθεῖ;
2) Ὁ Μίχα Τσχακάγια *(μέσω τοῦ Ἐνουκίτζε)*	
3) Ὁ Ἐνουκίτζε	
4) Ὁ Μεστσεριακόφ, συντάκτης τῆς *«Πράβντα»*	

Λένιν

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

461

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. Κ. ΜΑΡΤΕΝΣ

22. VI. 1921.

σ. Μάρτενς!

Πρέπει νά Σᾶς κατηγορήσω γιά τό ὅτι στείλατε τά ἔγγραφα σχετικά μέ τίς παροικίες ἀμερικανῶν μεταναστῶν στή Ρωσία [429] ἀντικανονικά.

Τά διάβασα μόλις στίς 20/VI. Ἔπρεπε νά τά διαβιβάσετε ὄχι διαμέσου τοῦ Μπουχάριν, ἀλλά νά διατυπώσετε πρακτικές προτάσεις στή ρωσική γλώσσα σέ 20 σειρές καί νά τά στείλετε στό ΣΕΑ, καί σέ μένα προσωπικά νά στείλετε ἀντίγραφο μέ σύντομο γράμμα.

Ἡ καθυστέρηση προῆλθε ἀπό τήν ἀντικανονική κατεύθυνση τῆς ὑπόθεσης.

Στήν οὐσία. Ἐγώ εἶμαι ὑπέρ, *ἄν* οἱ ἀμερικανοί ἐργάτες καί μετανάστες φέρνουν μαζί τους:

1) τρόφιμα γιά δυό χρόνια (Ἐσεῖς γράφετε ὅτι αὐτό συνέβαινε, συνεπῶς εἶναι δυνατό)·

2) ἐνδυμασία γιά τό ἴδιο χρονικό διάστημα·

3) ἐργαλεῖα ἐργασίας.

Τό 1ο (καί τό 2ο) ἔχει τή μεγαλύτερη σημασία. Τά 200 δολλάρια ἔχουν μικρότερη σημασία. Ἄν ἐξασφαλιστεῖ τό 1ο, εἶμαι σύμφωνος *νά δοθεῖ ὑποστήριξη μέ κάθε τρόπο.*

Γιά νά ἐπιταχυνθεῖ, προετοιμάστε ἀμέσως σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ καί νά τό ὑποβάλετε σήμερα (ἄν προλαβαίνετε μέχρι τίς 3

* Σ. Μ. Μανουτσαριάντς. *Ἡ Σύντ.*

ἡ ὥρα), σήμερα κιόλας στό ΣΕΑ στίς 6 ἡ ὥρα θά ἀποφασίσουμε· ἄν καθυστερήσετε, ὑποβάλετέ το ὡστόσο στό ΣΕΑ στίς 6 ἡ ὥρα, θά συγκροτήσουμε ἐπιτροπή καί θά ἀποφασίσουμε τήν Πέμπτη στίς 24/VI.

Σχέδιο ἀπόφασης: 1) ὅροι — οἱ τρεῖς πού προαναφέρθηκαν, 2) διευθύνετε (Σεῖς + 1 ἀμερικανός ἐργάτης + 1 ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργασίας;), 3) ἐμεῖς θά βοηθήσουμε (παραχωροῦμε γῆ, δάση, ὀρυχεῖα κτλ.), 4) οἱ οἰκονομικές σχέσεις θά εἶναι περίπου αὐτές.

Σᾶς παρακαλῶ, ἀπαντεῖστε μέ τόν κομιστή.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

P. S. Ἀφοῦ εἶχα γράψει τό γράμμα, εἶδα ὅτι τό ζήτημα εἶναι στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ ΣΕΑ. Σᾶς παρακαλῶ νά ἐπεξεργασ:εῖτε τά σημεῖα πού ὑπόδειξα [430].

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

462

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΡΙΚΟΥΝΟΦ

σ. Ρικουνόφ!

Διάβασα τό γράμμα Σας καί εἶμαι *σχεδόν μέ ὅλα* ἀπόλυτα σύμφωνος [431].

Εἶναι πάρα πολύ σωστό γιά τήν προσέλκυση τῶν ἐμπόρων.

Τό στέλνω στά μέλη τῆς ΚΕ.

Πιέζετε περισσότερο.

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

463

ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΣΛΕ [432]

Στό Μικρό Συμβούλιο

Παρακαλῶ νά ἐξεταστεῖ **ἐπειγόντως**. Πρέπει νά βοηθηθοῦν καί νά τούς δοθοῦν ὁπωσδήποτε χρήματα.

Ὑπάρχουν ὁδηγίες τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά νά ἀποπερατωθεῖ ἡ Κασίρα ὁπωσδήποτε τό 1921. Πρέπει νά *ἐλέγχεται ἡ ἐκπλήρωση*.

22/VI. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 22 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

464

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΙΣΕΛ ΚΝΕΛΕ [433]

Ἀγαπητέ σύντροφε Μισέλ! Ἄν Ἐσεῖς ἐπιμένετε, ἐγώ εἶμαι σύμφωνος. Μόλις τελειώσει ἡ συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς, στήν ὁποία παρευρίσκομαι, (ἐλπίζω, μετά ἀπό 30-40 λεπτά) εὐχαρίστως θά συζητήσω μέ Σᾶς καί ὅλους τούς ἄλλους συντρόφους ἐδῶ, ἄν Ἐσεῖς δέν ἔχετε ἀντίρηση.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 22 τοῦ Ἰούνη καί 3 τοῦ Ἰούλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1961 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τή φωτοτυπία τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

465

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Μ. ΛΙΤΒΙΝΟΦ

23. VI. 1921.

Σύντρ. Λιτβίνοφ!

Ὁ κομιστής εἶναι ὁ Πεσκόφ, γιός τοῦ Γκόρκι, κομμουνιστής.

Ὅταν αὐτός γιά πρώτη φορά πῆγε στήν Ἰταλία σάν ταχυδρόμος, συμφωνήσαμε μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν, ὅτι θά τόν ἄφηναν στήν Ἰταλία [434].

Τώρα τόν ἐπανέφεραν καί, ὅπως φαίνεται, σωστά, γιατί διαφορετικά δέν θά εἴχαμε εἰδήσεις καί ἔγγραφα ἀπό τόν Βορόβσκι.

῞Ομως πηγαίνει δεύτερη φορά καί *πάλι δέν θέλουν νά τόν αφήσουν έκεῖ.*

Αὐτός ὅμως ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἀνάπαυση, πού ἀπό καιρό τοῦ ὑποσχέθηκαν. Δέν θά ἦταν δυνατό νά γίνει *τώρα* ἔτσι, ὥστε νά παραμείνει ἐκεῖ; Προσπαθεῖστε, παρακαλῶ, *καί τηλεφωνεῖστε μου.*

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

466

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Λ. ΚΟΠΠ

Στόν σύντρ. Γκορμπουνόφ — Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν
Παρακαλῶ νά σταλεῖ στό Βερολίνο
στόν Κόππ — Βερολίνο

Τό διαβατήριο πού χορηγήθηκε στόν Σκλόβσκι στίς 30 τοῦ Μάη ἀκυρώθηκε μέ διαταγή τοῦ Χίλγκερ τῆς 7-8 τοῦ Ἰούνη, πού ἀπαγόρευε νά τοῦ δοθεῖ διαβατήριο. Παρόλο πού Ἐσεῖς τηλεγραφήσατε στίς 14, ὁ Χίλγκερ μέχρι τώρα δέν πῆρε διαταγή τοῦ Μάλτσαν σχετικά μέ τή χορήγηση διαβατηρίου στόν Σκλόβσκι καί στήν οἰκογένειά του [435].

Ἐπισπεῦστε.

23 τοῦ Ἰούνη. *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Ἰούνη 1923

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

467

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Λ. ΠΙΑΤΑΚΟΦ

Μπάχμουτ
Πρός τόν πρόεδρο τῆς ΚΔΑΒ * Πιατακόφ,
ἀντίγραφο στόν πρόεδρο τῆς ΕΕ τοῦ κυβερνείου

24. VI. 1921.

Ἀπουσίαζα λόγω ἀσθενείας, μόλις σήμερα διάβασα τό τηλεγράφημά Σας μέ ἀρ. 1/4266 τῆς 6 τοῦ Ἰούνη [436]. Νά ἀναφέρετε, ἄν ἔχετε

* Κεντρική Διεύθυνση ἀνθρακοβιομηχανίας. *Ἡ Σύντ.*

διαφωνίες μέ τούς Ρουχιμόβιτς, Γιοῦνοφ, Μέζεντσεφ. Ἄν ὑπάρχουν — ποιές; Λειτουργεῖ τό Οἰκονομικό συμβούλιο τοῦ κυβερνείου; Ποιές εἶναι οἱ ἀποφάσεις του σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ συντονισμοῦ μέ τά ὄργανα τῶν συνδικάτων καί ποιά ἔκτακτα μέτρα χαράζει καί παίρνει τό Οἰκονομικό συμβούλιο κυβερνείου γιά τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ καί συγκεκριμένα γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων ἐντός τοῦ κυβερνείου σας καί στό ἐξωτερικό διαμέσου τοῦ Ταγκανρόγκ [437].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

468

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Ρ. ΜΕΝΖΙΝΣΚΙ

24. VI. 1921.

σ. Μενζίνσκι!

Ὁ Γκόρκι ἦρθε χθές σέ μένα καί εἶπε ὅτι ὑποσχεθήκατε νά τόν βοηθήσετε στό ζήτημα, νομίζω, τῆς Ἐπιτροπῆς ἐμπειρογνωμόνων [438].

Ζητάει 2 αὐτοκίνητα.

Σοβαρά δέν ἔχετε τόση ἐξουσία γιά νά τοῦ δόσετε ἕνα τέτιο μικροπράγμα ἀπό τήν Ἔκτακτη ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου τῆς Πετρούπολης;

Ἄν δέν μπορεῖτε, γράψτε μου ἀμέσως, θά παρακαλέσω τόν Σκλιάνσκι.

Ὁ Γκόρκι *π ρ έ π ε ι* νά βοηθηθεῖ καί *γ ρ ή γ ο ρ α μ ά λ ι σ τ α*, γιατί ἐξαιτίας αὐτοῦ δέν φεύγει γιά τό ἐξωτερικό. *Καί αὐτός κάνει αἱμοπτύσεις!*

Ἑπομένως εἴτε δίνετε ἐντολή ἔκτακτα, δείχνοντας πυγμή, καί πετυχαίνετε τήν *ἐ κ π λ ή ρ ω σ η* (καί ὄχι στά χαρτιά).

Εἴτε, ἄν παρ' ἐλπίδα δέν μπορεῖτε, ἀπαντεῖστε μου ἀμέσως καί ἐπιστρέψτε αὐτό, καί θά ἀπευθυνθῶ στή στρατιωτική διεύθυνση [439].

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς

Λένιν

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

469

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ι. ΜΠΟΚΙ

25/VI. 21.

Πῆρα τήν ἔκθεσή Σας τῆς 23/VI [440].

Τό ζήτημα πρέπει νά τελειώσει μέ κάθε θυσία καί ἀκόμη εἶναι καλοκαίρι. Χθές ὁ Μπάσα ὑπόβαλε στό ΣΛΕ ἕνα μέρος ἀπό τίς ἐπιθυμίες Σας, πού θά ἐγκριθοῦν ὕστερα ἀπό συμφωνία [441].

Συντάξτε, κατά τό δυνατό, *ἀκριβές ἡμερολογιακό* πρόγραμμα τῶν ἀπαραίτητων μεταρυθμίσεων. Στεῖλτε το σέ μένα (ἀφοῦ προηγούμενα συμφωνήσετε μέ τόν Μπάσα ἤ τόν Ἄλσκι, καλύτερα καί μέ τούς δυό) καί νά ἀναφέρετε μιά φορά τήν ἑβδομάδα γιά τήν πορεία τῆς ἐκπλήρωσής του.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τήν Λ. Α. Φότιεβα

470

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ

25/VI.

σ. Φρούμκιν!

Διάβασα τίς προτάσεις Σας. Εἶμαι σύμφωνος. Θά τίς ὑποβάλουμε σήμερα στό Πολιτικό Γραφεῖο [442]. Παρακαλῶ μόνο νά ἐπεξεργαστεῖτε τήν προσθήκη: «νά ἀνατεθεῖ σέ μιά ὀλιγάριθμη ἐπιτροπή, ἀπό τούς Λεζάβα, Χιντσούκ, Φρούμκιν + ;; νά ἐπεξεργαστεῖ ἀμέσως σχέδιο κάλυψης αὐτοῦ τοῦ ποσοῦ (100) ἀπό τό είδικό ἀπόθεμα ἐξαγωγῶν, πρῶτες ὕλες, ξυλεία, κτλ. καί ἡ κάλυψη αὐτή νά πραγματοποιεῖται μέ μεγάλη αὐστηρότητα καί μέ ἑβδομαδιαῖο ἀπολογισμό. Νά ὀνομαστεῖ: είδική κάλυψη ἔκτακτων ἐξόδων».

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

471

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Β. ΝΤ. ΚΑΪΣΑΡΟΦ ΚΑΙ Ι. Ι. ΙΟΝΟΦ

Πετρούπολη

1) *Στόν πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς Καϊσάροφ*
2) *στόν Ἰόνοφ*

25/VI. 1921.

Σχετικά μέ τόν ἐκπαιδευτικό ἄτλαντα

Πῆρα τά ὑλικά σχετικά μέ τόν ἄτλαντα. Τά κοίταξα βιαστικά καί ἔκανα μικρές συμπληρώσεις (στό κείμενο μέ κόκκινη μελάνη).

Παρακαλῶ νά στείλετε:

1) Ἡμερολόγιο δουλιᾶς (ὄχι μέ τίς καλύτερες συνθῆκες — «ἄν» δόσουν αὐτό κι' αὐτό — *ἀλλά* μέ τίς *ὑπάρχουσες)*· ἰδιαίτερα: πότε θά τελειώσει ἡ δουλιά.

2) Καταμερισμό ἐργασίας ἀνάμεσα στά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς.

3) Κείμενο καί χάρτες, πότε θά εἶναι ἕτοιμα, πρίν δοθοῦν γιά ἐκτύπωση.

4) Πόρισμα γιά τό ζήτημα, ἄν εἶναι ἐπιθυμητό καί δυνατό νά χρησιμοποιηθοῦν σ' αὐτή τή δουλιά ὁ Ἀνούτσιν καί ὁ Μπορζόφ (ἀπό ποιές αἰτίες — σέ περίπτωση θετικῆς εἴτε ἀρνητικῆς ἀπάντησης στά ἐρωτήματα).

5) Πόρισμα, ἄν ἀναλαμβάνουν τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς εἴτε ὁ πρόεδρός της νά ἐκτελέσουν τή συμπληρωματική δουλιά γιά τήν ὁποία γίνεται λόγος στό ἐπισυναπτόμενο ἀντίγραφο τοῦ γράμματός μου πρός τόν Πάβλοβιτς. Ὁ Πάβλοβιτς δέν καταπιάστηκε. Ἐγώ ἔδοσα παραγγελία σέ ἕναν σύντροφο στή Γερμανία, ὅμως μέχρι τώρα δέν πῆρα ἀπάντηση *. Καλά θά ἦταν , ἄν θά τό ἔκανε ἡ ἐπιτροπή [443].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο ντοκουμέντα ἀρ. 388, 410. *Ἡ Σύντ.*

472

ΠΡΟΣ ΑΝΕΞΑΚΡΙΒΩΤΟ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ [444]

Δόστε προσοχή. Ἐγώ δέν τόν γνωρίζω. Αὐτή εἶναι ἡ γνώμη τοῦ Κρζιζανόβσκι.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι μπορεῖ νά βρεθοῦν ἑκατοντάδες παλιοί (πρίν τό 1917) μεταλλουργοί κομματικοί.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

473

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Σ. ΕΝΟΥΚΙΤΖΕ [445]

25/VI.

Σύντρ. Ἐνουκίτζε!

Εὐχαριστῶ γιά τό γράμμα Σας [446].

Σᾶς στέλνω ἀντίγραφο τῆς πρωτοκολλημένης ἀπόφασης τῆς 31/V τοῦ ἀνακριτῆ γιά τίς πιό σοβαρές ὑποθέσεις στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης σ. Τορχόβσκι.

Ἀφοῦ Ἐσεῖς σταματήσατε αὐτή τήν ὑπόθεση, παίρνοντας ἐπίσημα ὅλη τήν εὐθύνη γιά τήν (ἐξοργιστική) γραφειοκρατία, πού ἔδειξε ὁ σύντροφος Πλατόνοφ, ἐγώ δέν θά ἐγείρω ξανά αὐτό τό ζήτημα. Θά συμφωνούσατε νά κάνατε στόν Πλατόνοφ ἔγγραφη παρατήρηση μέ προειδοποίηση ὅτι, ἄν ἐπαναληφθεῖ ἀκόμη κατιτί παρόμοιο, δέν θά τόν ὑπερασπίσετε πιά καί θά τιμωρηθεῖ πολύ αὐστηρά, μέχρι τή στέρηση τοῦ δικαιώματος νά κατέχει σοβιετικό ἀξίωμα στή διάρκεια ἀρκετῶν χρόνων.

Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ στείλετε ἀντίγραφο τοῦ γράμματός Σας πρός τόν Πλατόνοφ [447].

Τήν πρωτοκολλημένη ἀπόφαση τοῦ ἀνακριτῆ Τορχόβσκι, παρακαλῶ, νά μοῦ τήν ἐπιστρέψετε.

Δικός Σας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

474

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ *

Γκ. Μ.!

Γιά νά μή ξεχάσω:

Σχετικά μέ τόν ἠλεκτρικό σταθμό. Πρέπει μαζί μέ τήν Ἐπιτροπή Μόσχας ἤ μέ ἐπιτροπή της + τήν Ἔκτακτη ἐπιτροπή Μόσχας νά καταρτίσετε *ἡμερολογιακό πρόγραμμα* ὁλοκληρωτικῆς ἐκκαθάρισης ἀπό τούς μενσεβίκους ὥς τήν 1. XII. 1921, ἤ ὥς μιάν ἄλλη παρόμοια προθεσμία.

Καί ἡ Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου νά κάνει ἕνα *π ρ α κ τ ι κ ό* πρόγραμμα δουλιᾶς:

α) πρακτικός ἔλεγχος τῶν τρεχούμενων πλάνων (τί καί πῶς)·

β) ἀριθμητική ἐλάττωση τῶν ἱδρυμάτων (ἐπίσης μέ προθεσμίες)·

γ) ἐπίσης ἐλάττωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπαλλήλων *κ τ λ*.

Πρόγραμμα μέ ἀκρίβεια καί *πρακτικό.*

Χαιρετισμούς! *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

475

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Μ. ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ

25/VI. 1921.

σ. Κρζιζανόβσκι!

Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ δόσετε (σύντομη) γνώμη γιά τήν οὐσία αὐτοῦ, πού ἐπισυνάπτεται [448]. Νά γράψετε *ὄχι* στά ἔγγραφα πού ἐπισυνάπτονται.

Τά δυό ἔγγραφα πού ἐπισυνάπτονται νά ἐπιστραφοῦν.

Ἔχετε τήν καλοσύνη νά τηλεφωνήσετε στήν γραμματέα, *πότε* θά μπορέσετε νά στείλετε τή γνώμη Σας.

Μέ κομμουν. χαιρετισμούς *Λένιν*

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο ἀρ. 363. *Ἡ Σύντ.*

476

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ [449]

25/VI. *ὥρα 11 τό βράδυ.*

Τό ζήτημα αὐτό πρέπει νά προωθηθεῖ *ἐντατικά* διαμέσου τοῦ *Μάρτενς*, μέλους τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ.

Νά μοῦ πεῖτε τή Δευτέρα.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Ἰούνη 1921

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ [450]

ἀπόρρητο

Πρός ὅλες τίς ἐπαναστατικές ἐπιτροπές τῆς Κριμαϊκῆς χερσονήσου

Μέ τήν εἴσοδο τῶν ἔνδοξων στρατευμάτων μας στην Κριμαϊκή χερσόνησο περιῆλθαν στά χέρια μας διάφορες ἀποθῆκες ἐμπορευμάτων, πού μεταφέρθηκαν ἀπό τό ἐξωτερικό, ὅπως καί ἐμπορεύματα πού συγκεντρώθηκαν ἀπό τό ἐσωτερικό γιά ἐξαγωγή. Ἡ Σοβιετική Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία μας σήμερα διεξάγει ἐντατικό ἀγώνα ἐνάντια στό οἰκονομικό χάος καί συναντᾶ μεγάλες ἐλλείψεις στόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τῶν πρωτοπόρων παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων μέ τά πιό ἀπαραίτητα μέσα παραγωγῆς, ὑλικά καί μισοκατεργασμένες ὕλες. Ὅλα αὐτά τά εἴδη, πού βρίσκονται στήν Κριμαϊκή χερσόνησο καί ἔμειναν σέ μᾶς ἀπό τόν ἐχθρό, πρέπει νά καταγραφοῦν μέ τόν πιό λεπτομερή τρόπο ἀπό διϋπηρεσιακές ἐπιτροπές καί αὐτές οἱ λεπτομερεῖς καταστάσεις πρέπει νά ἀνακοινωθοῦν στήν Ἐπιτροπή κατάσχεσης ἀδέσποτων περιουσιῶν *, ἀντίγραφο **, στήν Ἐπιτροπή χρησιμοποίησης *** στή Μόσχα. Ὅλα τά ἐμπορεύματα ἐγχώριας προέλευσης πρέπει ἐπίσης νά διαφυλαχτοῦν ἀπό κάθε διαρπαγή, νά καταγραφοῦν λεπτομερειακά καί τά στοιχεῖα τους πρέπει ἐπίσης νά ἀνακοινωθοῦν στήν Ἐπιτροπή κατάσχεσης ἀδέσποτων περιουσιῶν, ἀντίγραφο **, στήν Ἐπιτροπή χρησιμοποίησης. Ἀπ' αὐτά τά ἐμπορεύματα πού ἔχουν σημασία ἐξαγωγῆς τους στό ἐξωτερικό πρέπει νά τά χρησιμοποιήσουμε γιά τήν προμήθεια ἀπό τό

---

* Ἐπιτροπή γιά τήν κατάσχεση τῶν ἀδέσποτων περιουσιῶν, ὑπαγόμενη στόν ἔκτακτο πληρεξούσιο τοῦ ΣΕΑ γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί Ναυτικοῦ. *Ἡ Σύντ.*

** Οἱ λέξεις «Ἐπιτροπή ἀδέσποτων περιουσιῶν, ἀντίγραφο» γράφτηκαν ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

*** Ἐπιτροπή χρησιμοποίησης ὑλικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ στό ΣΕΑ. *Ἡ Σύντ.*

ἐξωτερικό μέσων παραγωγῆς πού τόσο πολύ μᾶς εἶναι ἀπαραίτητα, τό ὑπόλοιπο μέρος πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ πιό ὀρθολογιστικά γιά τίς ἐσωτερικές ἀνάγκες μας στόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, τῶν παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων καί τοῦ πληθυσμοῦ. Ὅλα τά πρόσωπα καί ἱδρύματα, πού θά ἀνεχθοῦν παραβίαση αὐτῆς τῆς διαταγῆς καί θά ἐπιτρέψουν διαρπαγή αὐτῶν τῶν λαφύρων - ἐμπορευμάτων θά ὑποστοῦν τήν πιό σκληρή τιμωρία.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Νοέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1942 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 54

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, διορθωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

2

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΕ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΑΣΩΝ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ ΜΕ ΞΥΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ, ΤΟΥΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΥΣ ΤΟΥ ΣΕΑ ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ [451]

Οἱ σιδηρόδρομοι διατρέχουν τόν κίνδυνο νά μείνουν χωρίς καύσιμα ὥς τόν ἐρχομό τῆς περιόδου τῶν μεταφορῶν μέ ἕλκυθρα. Ἡ κρίση μπορεῖ καί πρέπει νά ἐξαλειφθεῖ μέ τήν ἀποφασιστική, συντονισμένη δουλιά ὅλων τῶν Ἐπιτροπῶν δασῶν καί μέ τή σωστή ἐκπλήρωση ἀπόλα τά ἱδρύματα τῶν ὑποχρεώσεών τους. Οἱ ἐργασίες γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν σιδηροδρόμων μέ καύσιμα, σύμφωνα μέ τίς ἀποφάσεις τοῦ ΣΕΑ τῆς 6 καί 22 τοῦ Ὀχτώβρη, ἐξισώνονται μέ στρατιωτικά - ἔκτακτα καθήκοντα. Προτείνω στούς προέδρους τῶν Ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν κυβερνείων νά πάρουν κατεπείγοντα μέτρα ὥστε 1) οἱ Ἐπιτροπές δασῶν τῶν κυβερνείων, οἱ Ἐπιτροπές ἐφοδιασμοῦ μέ ξυλεία καί τεχνικό ἐξοπλισμό τῶν σιδηροδρόμων, οἱ Ἐπαρχιακές ἐπιτροπές δασῶν νά ἐκπληρώνουν τά προγραμματισμένα καθήκοντα, πού τούς δόθηκαν ἀπό τή Γενική Διεύθυνση δασῶν γιά τήν ἐναποθήκευση καί μεταφορά τῶν καυσόξυλων· 2) οἱ Ἐπιτροπές ἐργασίας τῶν κυβερνείων νά ἐκτελέσουν ἐπίμονα καί σχεδιασμένα τήν ὑποχρεωτική ἐργασία μεταφορῶν μέ κάρα σύμφωνα μέ τίς ἀπαιτήσεις τῶν Ἐπιτροπῶν δασῶν· 3) ἡ ἐργατική δύναμη καί τά ζῶα πού δουλεύουν στήν ὑλοτομία, μεταφορά, ξυλοκοπή καί φόρτωση τῶν καυσόξυλων νά μή χρησιμοποιοῦνται σέ καμιά ἄλλη δουλιά· 4) οἱ Ἐπιτροπές ἐπισιτισμοῦ τῶν κυβερνείων νά ἐφοδιάζουν πλήρως

μέ ζωοτροφές τίς Ἐπιτροπές δασῶν σύμφωνα μέ διατακτικές τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ· 5) οἱ Ἐπιτροπές δασῶν νά δίνουν κάθε εβδομάδα τακτικά στή Γενική Διεύθυνση δασῶν στοιχεῖα, πόσα καυσόξυλα μεταφέρθηκαν καί σέ ποιό δρόμο καί πόσοι κορμοί δέντρων πριονίστηκαν.

24 τοῦ Νοέμβρη 1920. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν* *

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

3

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ [452]

Ἀντίγραφο στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν

Ἐπειδή οἱ ἐπισκευές τοῦ ποτάμιου καί θαλάσσιου στόλου ἔχουν ἐξαιρετική σημασία, προτείνεται σέ ὅλες τίς Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές κυβερνείων μέ τήν προσωπική εὐθύνη τῶν προέδρων τους, ἀφήνοντας κατά μέρος τόν ἄχρηστο φορμαλισμό καί τή γραφειοκρατία, νά δοθεῖ στά ὄργανα τῆς ναυσιπλοΐας κάθε δυνατή βοήθεια γιά τόν ἐφοδιασμό τους μέ ὑλικά, τρόφιμα, ἐργατική δύναμη καί οἰκήματα.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β Ι. Λένιν

4

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΒΛΑΝΤΙΚΑΥΚΑΣ

Βλαντικαυκάς, Ἐπαναστατική ἐπιτροπή
Ἀντίγραφο στό μέλος τοῦ Ἐπαν. συμβ. τοῦ μετώπου Καυκάσου Ὀρτζονικίτζε

Σύμφωνα μέ πληροφορίες πού πῆρε τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων οἱ πρόσφυγες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, πάνω ἀπό 300 οἰκογένειες, πού ἔφυγαν γιά νά σωθοῦν ἀπό τίς ἀντεπαναστατικές

* Τό τηλεγράφημα ὑπογράφηκε ἐπίσης ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης δασῶν Α. Λόμοφ. *Ἡ Σύντ.*

συμμορίες τό 1919 ἀπό τό χωριό Ἀλαγγίρ, βρίσκονται στό σταθμό Ἀρντόν καί στήν πόλη Βλαντικαυκάς σέ ἐξαιρετικά ἄθλια κατάσταση. Παρόλες τίς ἐνέργειές τους, οἱ πρόσφυγες δέν μπόρεσαν μέχρι στιγμῆς νά πετύχουν ἐπιστροφή στή γενέτειρά τους, εἴτε βοήθεια μετακόμισης καί τακτοποίησης σέ καινούργια μέρη. Ἐπειγόντως νά ἱκανοποιήσετε τίς νόμιμες ἀπαιτήσεις τῶν προσφύγων καί νά τούς δόσετε πραγματική βοήθεια γιά τήν τακτοποίησή τους σέ μόνιμο τόπο κατοικίας.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

5

* ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΟΙΚΗΤΕΣ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ Μ. Β. ΦΡΟΥΝΖΕ, Κ. Α. ΑΥΞΕΝΤΙΕΒΣΚΙ, Α. Μ. ΠΟΣΤΝΙΚΟΦ, ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΤΑΘΜΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΙΟΙΚΗΤΕΣ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ, ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΟΙΚΗΤΕΣ ΤΗΣ 4ης, 6ης ΚΑΙ 1ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ ΙΠΠΙΚΟΥ, ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΙΕΒΟΥ Α. Ι. ΕΓΚΟΡΟΦ

Ἀντίγραφο στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Οὐκρανίας, ἀντίγραφο στόν Ἀρχιστράτηγο

Τό Συμβούλιο Ἄμυνας ἀποφάσισε νά παρθοῦν ἀποφασιστικά, δραστήρια μέτρα γιά τήν ἐκφόρτωση τῶν στρατιωτικῶν ἁμαξοστοιχιῶν στίς συγκοινωνιακές γραμμές τῆς Νότιας περιοχῆς, ἰδιαίτερα τῶν ἁμαξοστοιχιῶν πού ἤδη ἔφτασαν ὥς τούς σταθμούς, ὅπου ἡ ἐκφόρτωση μπορεῖ νά γίνει ἀνάλογα μέ τίς συνθῆκες ἐφοδιασμοῦ μέ τρόφιμα καί χώρου [453]. Παρόλες τίς δυσκολίες καί τά ἐμπόδια πού συνεπάγεται αὐτή ἡ ἐκφόρτωση, τό Συμβούλιο Ἄμυνας προτείνει νά γίνει ἀμέσως, γιατί αὐτό τό ἀπαιτεῖ ἡ καταστροφική ἔλλειψη καυσίμων καί ἡ ἀνάγκη νά ἐφοδιαστοῦν μέ κάθε θυσία τά ἐργατικά

* Τό τηλεγράφημα ὑπογράφηκε καί ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν. *Ἡ Σύντ.*

κέντρα μέ τρόφιμα. Τό Συμβούλιο Ἄμυνας προτείνει σέ ὅλα τά ὄργανα νά θεωρήσουν αὐτή τή διαταγή σάν στρατιωτική καί νά ἐντείνουν στό ἀνώτατο ὅριο τίς δυνάμεις γιά τήν ἐκπλήρωσή της.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο

6

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΚΕΜΑΛ [454]

Στόν πρόεδρο τῆς Μεγάλης Ἐθνοσυνέλευσης
τῆς Τουρκίας Μουσταφά Κεμάλ

Ἑφτά τοῦ Γενάρη.

Μετά χαρᾶς πήραμε τήν ἀνακοίνωσή Σας σχετικά μέ τήν ἀνακήρυξη τῆς αὐτονομίας τῶν Ὀρεινῶν. Ἀπό τήν ἀνακοίνωσή Σας ἡ Σοβιετική κυβέρνηση πείστηκε ὅτι ἡ πολιτική τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας σχετικά μέ τά ἔθνη, πού ἀνήκουν στή Ρωσική Ὁμοσπονδία, ἀπολαμβάνει τῆς συμπάθειας Σας. Ἡ Σοβιετική Ρωσία παραχωρεῖ αὐτονομία σέ ὅλους τούς λαούς πού ζοῦν στό ἔδαφός της καί ὑποστηρίζει τήν ἵδρυση ἀπ' αὐτούς τοπικῶν Δημοκρατιῶν, σύμφωνα μέ τήν ἀρχή τοῦ δικαιώματος κάθε λαοῦ γιά αὐτοδιάθεση. Μόνο αὐτή ἡ ἀρχή ἐπιτρέπει νά καθιερωθοῦν ἀδελφικές σχέσεις, πού στηρίζονται στήν ἀλληλοκατανόηση καί ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη, οἱ ὁποῖες ὑπάρχουν ἀνάμεσα σέ ὅλα τά ἔθνη, πού περιλαμβάνονται στή Σοβιετική Ρωσία. Μόνο ἡ πολιτική αὐτή συνενώνει καί δυναμώνει ὅλα τά ἔθνη τῆς Ρωσίας σέ μιά μεγάλη ἰσχυρή οἰκογένεια, ἱκανή νά ἀγωνιστεῖ ἐνάντια σέ ὅλους τούς ἀναρίθμητους ἐχθρούς πού μᾶς περιβάλλουν. Συγκροτώντας ἕνα μεγάλο σύνολο, ὄχι μόνο ἀποκρούουμε τίς ἄμεσες ἐπιθέσεις τῶν ἐχθρῶν μας, ἀλλά, ἐκτός ἀπ' αὐτό, γινόμαστε ἄτρωτοι ἀπό κάθε εἴδους ραδιουργίες, στίς ὁποῖες καταφεύγουν οἱ κοινοί μας ἀντίπαλοι. Μέ χαρά διαπιστώνω ὅτι τά μέτρα πού ἐμεῖς παίρνουμε σχετικά μέ τά μικρά ἔθνη, ἑρμηνεύονται σωστά ἀπό Σᾶς καί συναντοῦν ἀπό τήν πλευρά Σας τέτια ὑποδοχή, πού ἀσφαλῶς μπορεῖ νά εὐνοεῖ τήν ἐπικράτηση καλῆς ἀλληλοκατανόησης καί ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης.

Ἐπιτρέψτε μου νά Σᾶς ἐκφράσω ἀκόμη μιά φορά τίς εὐχαριστίες μου γιά τήν ἀνακοίνωσή Σας, ὅπως καί τίς πιό εἰλικρινεῖς μας εὐχές στόν τουρκικό λαό καί τήν κυβέρνησή του, πού ἀγωνίζονται μέ ἀκαταμάχητη ἐνέργεια γιά τήν ἀνεξαρτησία καί τήν ἄνθηση τῆς χώρας τους.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Γενάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1957 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 15

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο
Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά

7

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΤΗΣ ΛΟΥΪΖΑ ΜΠΡΑΪΑΝΤ (ΡΙΝΤ) [455]

12. I. 1921.

Πιστοποιῶ ὅτι ἡ κομίστρια τοῦ παρόντος εἶναι ἡ συντρ. Λουΐζα Μπράιαντ (Louise Bryant), ἀμερικανίδα κομμουνίστρια, χήρα τοῦ σ. Τζών Ρίντ, μέλους τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Παρακαλῶ πολύ τά κομματικά καί σοβιετικά ἱδρύματα νά δόσουν κάθε δυνατή βοήθεια στήν συντρ. Λουΐζα Μπράιαντ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1957 στό περιοδικό «Ἰνοστράνναγια Λιτερατούρα, τεῦχ. 11

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

8

* ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΗΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ [456]

Σχετικά μέ τό ὑπ' ἀρ. 2371 γράμμα

Ἡ ἀνθρωπιστική βοήθεια μέ τή μορφή ἀποστολῆς διάφορων φαρμάκων, πού πρότεινε ὁ Ἐρυθρός Σταυρός τῆς Σουηδίας στούς ἀρώστους τῆς κομμούνας τῆς Πετρούπολης ἔγινε δεκτή ἀπό τήν

κυβέρνηση τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας μέ εἰλικρινή εὐχαρίστηση.

Δυστυχῶς ὅμως, ἡ Σοβιετική κυβέρνηση τῆς Ρωσίας εἶναι ὑποχρεωμένη νά ἀπορίψει τήν παράκληση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Σουηδίας σχετικά μέ τήν αναχώρηση τοῦ καθηγητῆ Πάβλοφ στή Σουηδία γιά ἐπιστημονική δουλιά, γιατί τώρα ἡ Σοβιετική Δημοκρατία μπῆκε σέ περίοδο ἐντατικῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, πού αὐτό ἀπαιτεῖ τήν ἔνταση ὅλων τῶν πνευματικῶν καί δημιουργικῶν δυνάμεων τῆς χώρας καί κάνει ἀναγκαία τήν ἀποτελεσματική βοήθεια καί συνεργασία τέτιων διακεκριμένων ἐπιστημόνων, ὅπως ὁ καθηγητής Πάβλοφ.

Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, πού διαρκῶς προσπαθοῦσε νά δημιουργήσει τίς πιό εὐνοϊκές συνθῆκες γιά ἐπιστημονικοερευνητική δουλιά στή Ρωσία, περιόριζε τίς δυνατότητες στόν τομέα αὐτόν ἐξαιτίας τοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τοῦ πολέμου, πού ἔκαναν ἐνάντια στή Ρωσία φανερά ἤ κρυφά ὅλες σχεδόν οἱ δυτικοευρωπαϊκές Δυνάμεις. Ἐννοεῖται, ἡ διακοπή τῶν σχέσεων καί ἡ ἐχθρική στάση ὅλων τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν κρατῶν πρός τή Ρωσία δέν βοηθοῦσαν στή δημιουργία ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στούς ἐπιστήμονες τῶν δυό στρατοπέδων· οἱ λόγοι αὐτοί ἀπόκλειαν σχεδόν ἐντελῶς τή δυνατότητα ἐπικράτησης τῶν τόσο χρήσιμων ἐπαφῶν καί ἀνταλλαγῆς γνωμῶν, ὅπως καί τῆς ἀνταλλαγῆς ἐπιστημονικῶν ἐπιτεύξεων ἀνάμεσα στούς ρώσους καί δυτικοευρωπαίους ἐπιστήμονες. Ἐπίσης αὐτό εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά γίνει ἀνέφικτη ἡ ἀπόκτηση ἐπιστημονικῶν βιβλίων καί σχολικῶν ἐγχειριδίων.

Τώρα, πού οἱ πολεμικές ἐπιθέσεις ὅλων τῶν ἐχθρῶν τῆς Ρωσίας ἀποκρούστηκαν καί οἱ ἀμοιβαῖες σχέσεις μέ τίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης βαθμιαῖα, ὅμως σταθερά, ἀποκαθίστανται, ὑπάρχει ἡ ἐλπίδα ὅτι θά δημιουργηθοῦν οἱ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιά τήν ἀνάπτυξη καί τή χρησιμοποίηση τῆς ρωσικῆς ἐπιστήμης.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στά «Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ». Μόσχα, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

9

* ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΕ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΕΠΑΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΙΒΗΡΙΑΣ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΠΑΣΚΙΡΙΑΣ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΙΡΓΙΖΙΑΣ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΑΣ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΑΤΑΡΙΑΣ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ

Στό Γραφεῖο στατιστικῆς τοῦ κυβερνείου ἀνατίθεται ἐπειγόντως καί σέ καθορισμένη προθεσμία νά ἐπεξεργαστεῖ τά στοιχεῖα ἀπογραφῆς τοῦ 1920 μέ σκοπό τήν ἐξακρίβωση τῆς ταξικῆς σύνθεσης τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Δημοκρατιῶν, τήν κατάταξη τοῦ πληθυσμοῦ κατά παραγωγικά καί ἐπαγγελματικά γνωρίσματα, τή μελέτη τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς κατά ἐκτάσεις, τύπους καί μορφές της, τόν καθορισμό τῆς γεωγραφικῆς διάταξης τῆς βιομηχανίας καί τήν ὁμαδοποίηση τῶν ἐπιχειρήσεων κατά τύπους, μορφές καί ὀργανωτικά γνωρίσματα, τή μελέτη τῆς λαϊκῆς παιδείας καί τήν ὀργάνωση ἄλλων ἐργασιῶν.

Τά προγράμματα ἐπεξεργασίας καθορίστηκαν ἀπό τήν Κεντρική Διεύθυνση στατιστικῆς, ἐξετάστηκαν ἀπό τήν ΙΙΙ Πανρωσική συνδιάσκεψη [457] μέ τή συμμετοχή ἀντιπροσώπων τῶν στατιστικῶν ὀργανώσεων ὅλων τῶν ὁμοσπονδοποιούμενων Δημοκρατιῶν καί θεωρήθηκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῆς στατιστικῆς ὑπηρεσίας. Τά στοιχεῖα τῶν ἀπογραφῶν εἶναι ἀναγκαῖα στίς Δημοκρατίες γιά τή σχεδιασμένη ὀργάνωση τόσο τῆς παραγωγῆς, ὅσο καί τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ.

Ἐξαιτίας τῆς σοβαρότητας καί τοῦ ἐπείγοντος τῶν ἐργασιῶν εἶναι ἀπαραίτητο οἱ Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές καί οἱ Ἐπαναστατικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων καί ὅλα τά τμήματά τους νά δόσουν ὁλόπλευρη βοήθεια στό Γραφεῖο στατιστικῆς τῶν κυβερνείων, δίνοντας σ' αὐτό συνεργάτες, ἐπιστρατεύοντας γι' αὐτό τίς ἀπαραίτητες δυνάμεις, ἐξασφαλίζοντας στό Γραφεῖο στατιστικῆς τῶν κυβερνείων κτίρια, θέρμανση, φωτισμό, ἐφοδιασμό σέ τρόφιμα καί ἄλλες ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιά τήν καλή πορεία τῶν ἐργασιῶν τους.

Νά πάρετε στά χέρια σας τήν ἐπίβλεψη, φροντίδα καί εὐθύνη γιά τή δουλιά τοῦ Γραφείου στατιστικῆς τοῦ κυβερνείου, νά ἀπαιτήσετε γι' αὐτό τό σκοπό ἔκθεση κάθε βδομάδα ἀπό τόν διευθυντή τοῦ Γραφείου στατιστικῆς τοῦ κυβερνείου καί νά ἐξαλείφετε ὅλες τίς δυσκολίες, πού ἐμποδίζουν τή δουλιά καί νά ἀσκεῖτε δίωξη σέ ὅλα τά πρόσωπα καί ἱδρύματα πού δέν δίνουν βοήθεια στό Γραφεῖο στατιστικῆς τοῦ κυβερνείου. Νά ἀνακοινώνετε στήν Κεντρική

Διεύθυνση στατιστικῆς τήν πρώτη κάθε μήνα γιά τήν πορεία τῶν ἐργασιῶν νά κάνει ἔκθεση σέ μένα.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

10

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ [458]

Ροστόβ τοῦ Ντόν. Πρός τόν πληρεξούσιο
τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Φρούμκιν

Σύμφωνα μέ πληροφορίες τοῦ Μάρκοφ, ἡ ἐλάττωση φόρτωσης εἰδῶν ἐπισιτισμοῦ στόν Καύκασο ἐξηγεῖται μέ τήν ἔλλειψη σιτηρῶν πού μεταφέρθηκαν σέ ἀρκετή ποσότητα στούς σταθμούς, πράγμα πού μέ ἀνησυχεῖ ὑπερβολικά, καθώς καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν. Ἔτσι, ὅλες οἱ προσπάθειες γιά τήν προσαρμογή τῶν νοτιοανατολικῶν γραμμῶν σέ κανονική κατάσταση σχετικά μέ τά καύσιμα, πού κατορθώθηκε μέ βαριές θυσίες, μποροῦν νά ἀποβοῦν ἄκαρπες. Προτείνω νά ἐπιβεβαιώσετε ἐνυπόγραφα τίς πληροφορίες τοῦ Μάρκοφ, καθώς καί νά ἐξηγηθοῦν οἱ αἰτίες ἐλάττωσης τῆς φόρτωσης τόν τελευταῖο καιρό. Τονίζω ὅτι, μέ τίς ἐξαιρετικές δυσκολίες πού ὑπάρχουν στίς μεταφορές ἀπό τή Σιβηρία καί μέ τίς ἀποφάσεις τῆς ΚΕ γιά τό σταμάτημα τῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν σέ ὅλη τήν Εὐρωπαϊκή Ρωσία μέ σκοπό τή διευκόλυνση τῆς καμπάνιας γιά τή σπορά, ὅλος ὁ ἐφοδιασμός μεταφέρεται σέ σημαντικό βαθμό στό Βόρειο Καύκασο. Σέ Σᾶς ἀνατίθεται τό καθῆκον νά δίνετε κάθε μήνα γιά μεταφορά ἔξι ἑκατομμύρια, συμπεριλαμβάνοντας καί τό σπόρο, γι' αὐτό ἀντίστοιχα νά αὐξήσετε τή συγκέντρωση σιτηρῶν, παίρνοντας ἀποφασιστικά μέτρα· νά ἐξασφαλίσετε ἔμπρακτα φόρτωση γιά τό κέντρο διαμέσου τοῦ Μπατάισκι—Τσαρίτσιν ὄχι λιγότερο ἀπό διακόσια βαγόνια κατά μέσο ὅρο τό εἰκοσιτετράωρο. Μέ τά μέτρα πού πῆρε τό Συμβούλιο Ἄμυνας αὐτή ἡ φόρτωση καί προώθηση ἐξασφαλίζεται. Ὁ διευθυντής Σας τῶν ἐσωτερικῶν ὑπηρεσιῶν Γκίσσεν μετάδοσε μέ τήν ἀπευθείας γραμμή στόν Χαλάτοφ ὅτι Ἐσεῖς ὑπολογίζετε ὥς τήν Πρωτομαγιά νά δόσετε στό κέντρο μόνο ἑφτά ἑκατομμύρια. Ἀπό τό

γεγονός ὅτι ἡ κρίση ἤδη ἄρχισε οὐσιαστικά στόν ἐφοδιασμό τοῦ κέντρου, αὐτό εἶναι τελείως ἀπαράδεκτο. Ἡ κατάσταση ὑποχρεώνει ἐπιτακτικά τό κέντρο νά παρακολουθεῖ ἀδιάκοπα τήν πορεία συγκέντρωσης καί τήν πραγματική ἀποστολή καθημερινά. Ἀναφέρατε ἀμέσως, σήμερα κιόλας, γιά ὑποβολή στό Συμβούλιο Ἄμυνας, τήν πραγματική ποσότητα πού ὑπάρχει σέ ὁλόκληρο τόν Καύκασο, ξεχωριστά κατά κυβερνεῖα καί σταθμούς καί τίς σκέψεις Σας ὁσοναφορᾶ τήν παραπέρα συγκέντρωση καί ἐξασφάλιση καθημερινῆς φόρτωσης, ἐπίσης καί σέ τί πρέπει νά ἐκφράζεται ἡ ἄμεση βοήθεια τοῦ κέντρου.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν*
15/ΙΙ. 21.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

11

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ ΚΑΙ ΤΟΝ Σ. ΝΤ. ΜΑΡΚΟΦ [459]

Μέ τήν ἀπευθείας γραμμή

Ροστόβ τοῦ Ντόν. Στούς Φρούμκιν, Μάρκοφ

Ἐξαιτίας τῆς ἐπισιτιστικῆς κατάστασης τῆς Δημοκρατίας, πού ὀξύνθηκε στό ἔπακρο, ἰδιαίτερα μετά τήν προσωρινή διακοπή ἄφιξης σιτηρῶν ἀπό τή Σιβηρία, πρέπει νά παρθοῦν ἡρωικά μέτρα γιά νά ἐνισχυθεῖ καί νά φτάσει στό ἀνώτατο δυνατό ὅριο ἡ φόρτωση καί ἀποστολή σιτηρῶν στό κέντρο ἀπό τό Βόρειο Καύκασο. Ἡ έντελῶς ἐξαιρετική σημασία πού ἀπόκτησε τώρα ὁ Καύκασος, ἐπιφορτίζει Ἐσᾶς καί ὅλα τά στελέχη τοῦ ἐπισιτισμοῦ καί τῶν συγκοινωνιῶν στόν Καύκασο μέ ἐξαιρετική εὐθύνη. Ἀκόμη μιά φορά ἐπιβεβαιώνω τήν ἀνάγκη γιά τήν καθημερινή ἀποστολή στό κέντρο 200 βαγονιῶν. Νά ἀναφέρετε καθημερινά μέ τήν ἀπευθείας γραμμή προσωπικά σέ μένα καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, ἐκτός ἀπό τά στοιχεῖα πού δίνετε γιά τήν πραγματική φόρτωση: 1) τήν ποσότητα σιτηρῶν πού μεταφέρθηκε ξεχωριστά κατά σταθμούς, 2) ξεχωριστά

κατά ἀποθῆκες φόρτωσης, 3) τή μεταφορά μέ κάρα στούς σταθμούς κατά εἰκοσιτετράωρο.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

12

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Κ. ΚΑΓΚΑΝΟΒΙΤΣ

Ὄμσκ. Στόν ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ τῆς Σιβηρίας, Καγκανόβιτς

Ἐξαιτίας τῆς κατάστασης τῆς Δημοκρατίας σχετικά μέ τόν ἐπισιτισμό, πού ὀξύνθηκε ὑπερβολικά, δίνω ἐντολή πού ἔχει ἰσχύ πολεμικῆς διαταγῆς νά αὐξηθεῖ μέ ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων ἡ φόρτωση καί μεταφορά σιτηρῶν πρός τό κέντρο καί νά φτάσει στόν ὑπέρτατο βαθμό. Καθημερινά νά ἀναφέρετε προσωπικά σέ μένα καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ μέ τήν ἀπευθείας γραμμή: 1) τήν ποσότητα σιτηρῶν πού ὑπάρχουν στούς σταθμούς τῶν σιδηροδρόμων, 2) τήν ποσότητα σιτηρῶν πού μεταφέρθηκαν στούς σταθμούς κατά εἰκοσιτετράωρο, 3) τή φόρτωση σιτηρῶν κατά εἰκοσιτετράωρο, ξεχωριστά γιά τό κέντρο, ξεχωριστά γιά τίς τοπικές ἀνάγκες, 4) ἄν ὑπάρχει ἐλλιπής φόρτωση — ποιές οἱ αἰτίες.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

13

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Τ. ΣΜΙΛΓΚΑ

Στόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου Νοτιοανατολικῆς Ἐργασιακῆς στρατιᾶς Σμίλγκα

Τό ΣΕΑ γιά ἄλλη μιά φορά ὑποδείχνει ἐπίμονα ὅτι τά σιτηρά τοῦ Καυκάσου ἀποτελοῦν τήν κύρια, σχεδόν τή μοναδική, πηγή ἐφοδιασμοῦ μέ σιτηρά τῆς Κεντρικῆς Ρωσίας. Γι' αὐτό πρέπει νά συντονιστεῖ ἀκόμη πιό στενά καί πιό ἐντατικά ἡ δουλιά τῶν τοπικῶν ὀργάνων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν γιά τή συγκέντρωση, ἀποθήκευση, με-

ταφορά καί προώθηση τῶν φορτίων ἐπισιτισμοῦ στό κέντρο. Ἀμέσως νά ἐξετάσετε, ποιά μέτρα πρέπει νά πάρετε καί μάλιστα τά πιό ἐνεργητικά, καί νά ἐνημερώσετε τό ΣΕΑ, στέλνοντας ἀκριβολογημένη ἔκθεση μέ τήν ἀπευθείας γραμμή γιά τά μέτρα πού πήρατε.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1934 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

14

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Χ. ΓΚ. ΡΑΚΟΒΣΚΙ [460]

Μέ τήν ἀπευθείας γραμμή

Χάρκοβο, στόν Ρακόβσκι
Ἀντίγραφο στόν Βλαντίμιροφ

Ὁ πιό προσεκτικός ὑπολογισμός τῶν σιτηρῶν πού ἀναμένονται νά φτάσουν, παίρνοντας ὑπόψη τήν παρατεινόμενη διακοπή τῆς συγκοινωνίας μέ τή Σιβηρία, μέ σκοπό τή μερική ἔστω ἐλάττωση τῆς ἐπισιτιστικῆς κρίσης στό κέντρο, μᾶς ὑποχρεώνει μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο νά ἀπαιτήσουμε ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ τῆς Οὐκρανίας νά πραγματοποιεῖ τακτικά τήν ἀποστολή σαράντα βαγονιῶν μέ τρόφιμα καθημερινά μέ προορισμό τό κέντρο. Ἐκφράζω τή θερμή ἐπιθυμία γιά τήν ἀποστολή ἑξήντα βαγονιῶν σύμφωνα μέ τό τηλεγράφημα ἀρ. 3781 τοῦ Βλαντίμιροφ, πιστεύοντας ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ τῆς Οὐκρανίας θά ἀνταποκριθεῖ θερμά σ' αὐτή τήν ἔκκληση. Ἀπό τήν πλευρά μου τό παρακαλῶ νά καταβάλει τίς πιό μεγάλες προσπάθειες καί νά πάρει ἀμέσως ὅλα τά προσιτά μέτρα γιά νά ἐκπληρώσει τό νέο αὐτό καθῆκον του, ὥστε νά βελτιωθεῖ ἡ ἐπισιτιστική μας κατάσταση στή φοβερά δύσκολη γιά μᾶς στιγμή μέ σκοπό τήν παροχή πραγματικῆς βοήθειας στό ἔργο τῆς ἀποστολῆς σιτηρῶν στήν Κεντρική Ρωσία.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύτηκε ὄχι ὁλόκληρο στίς 3 τοῦ Μάρτη 1921 στήν ἐφημερίδα «Προντοβόλστβενναγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 41

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά, σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

15

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΤΣΟΥΒΑΧΙΑΣ [461]

Τσεμποκσάρι. Στήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή Τσουβαχίας
Ἀντίγραφο στήν Ἐπιτροπή ἐπισιτισμοῦ τῆς περιοχῆς

Σύμφωνα μέ ὑπάρχουσες πληροφορίες, στά ὅρια τῆς Δημοκρατίας τῆς Τσουβαχίας [462] βρίσκονται 25 χιλ. πούτια κρέατος, πού δέν μεταφέρθηκαν στούς σιδηροδρομικούς σταθμούς ἀπό ἔλλειψη κάρων. Ἐπειδή πλησιάζει ὁ καιρός πού λιώνουν τά χιόνια, καί μπορεῖ νά καταστραφεῖ τό κρέας, προτείνουμε νά παρθοῦν μέτρα μέ πολεμικούς ρυθμούς γιά νά ἐξασφαλιστεῖ τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ μέ μέσα συγκοινωνίας γιά τή μεταφορά τοῦ κρέατος. Τηλεγραφεῖστε ἀμέσως γιά τά μέτρα πού πήρατε.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

16

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΡΙΜΑΙΑΣ

Σεβαστούπολη. Στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Κριμαίας

Νά πάρετε ἀποφασιστικά μέτρα γιά τήν ἀποτελεσματική διαφύλαξη τῶν καλλιτεχνικῶν ἀξιῶν, πινάκων, εἰδῶν πορσελάνης, μπρούντζου, μαρμάρου κτλ., πού βρίσκονται στά παλάτια τῆς Γιάλτας καί σέ κτίρια ἰδιωτῶν, τά ὁποῖα παραχωροῦνται τώρα γιά θεραπευτήρια στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς, καί πού σχετικά μ' αὐτές ἔχουμε πληροφορίες ὅτι μεταφέρονται. Στό ἑξῆς καί μέχρι τήν

ἄφιξη εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἀπό τή Μόσχα γιά τήν ἐπιλογή καί διαφύλαξη τῶν παραπάνω ἀντικειμένων, ὅλη ἡ εὐθύνη γιά τή διατήρησή τους ἀνατίθεται σέ Σᾶς.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Φλεβάρη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

17

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΒΙΑΤΚΑ, ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ, ΤΗΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [463]

Ἐπικυρώνω πρός ἀπαρέγκλιτη ἐκτέλεση σάν πολεμικῆς διαταγῆς τήν ἐκπλήρωση τῆς ἐντολῆς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τήν ἀποστολή σιτηρῶν μέ βάση τό σχέδιο τοῦ μήνα Μάρτη, καί διατάσσω λόγω τῆς δύσκολης κατάστασης τῆς Δημοκρατίας νά πάρετε ὅλα τά μέτρα καί νά δείξετε τήν πιό μεγάλη δραστηριότητα γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντος πού σᾶς ἀνατέθηκε, ἔχοντας στό νοῦ σας ὅτι μόνο μέ τήν ἐντατική καί συνειδητή δουλιά ὅλων τῶν ὀργάνων μπορεῖ νά βρεθεῖ διέξοδος ἀπό τήν παρατεταμένη κρίση ἐπισιτισμοῦ, πού δημιουργήθηκε καί πού περιπλέκεται στό ἔπακρο ἀπό τήν ἔλλειψη καυσίμων γιά τή μεταφορά σιτηρῶν στό κέντρο ἀπό ὁρισμένες ἀπομακρυσμένες περιοχές.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν* *

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 27 τοῦ Φλεβάρη 1921

Δημοσιεύτηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1921 στήν «Προντοβόλστβεναγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 41

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

* Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ ἐπίσης ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ. *Ἡ Σύντ.*

18

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΟΥΦΑ [464]

Οὐφά
Στόν πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς κυβερνείου

Παρακαλῶ νά διαβιβάσετε στούς ἀγρότες τοῦ χωριοῦ Μπεκέτοβο, τῆς ἐπαρχίας Μπουλγκάκοβο, τοῦ νομοῦ Οὐφά (36 βέρστια ἀπό τήν Οὐφά μέχρι τό δημόσιο δρόμο τοῦ Ὀρενμπούργκ) Ἀλεξέι Ρομάνοβιτς Σαπόσνικοφ καί Ταράς Γκριγκόριεβιτς Κοντρόφ * πρόσκληση νά ἔρθουν τώρα ἀμέσως στή Μόσχα σέ σύσκεψη γιά σοβαρές ὑποθέσεις, πού ἀφοροῦν τήν ἀγροτιά καί τό ἀγροτικό νοικοκυριό. Προθεσμία παραμονῆς στή Μόσχα — μερικές ἡμέρες. Στεῖλτε γι' αὐτό στό Μπεκέτοβο ἐπιδέξιο καί ἱκανό ἄνθρωπο. Σέ περίπτωση συμφωνίας νά ὀργανώσετε ἀμέσως τό ταξίδι τους στό βαγόνι τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου, νά τούς ἐξασφαλίσετε γιά τό ταξίδι τρόφιμα καί ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται, δόστε κάθε προσοχή καί φροντίδα. Γιά τά ἐπακόλουθα ἀμέσως νά ἀναφέρετε μέ τήν ἀπευθείας γραμμή.

1/III. 1921. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν* *

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

19

* ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ [465]

Ἀντίγραφο στήν Κομματική ἐπιτροπή κυβερνείου,
ἀντίγραφο στήν Ἐπιτροπή ἐπισιτισμοῦ κυβερνείου

Παρά τίς ἐπανειλημμένες ἐντολές τοῦ κέντρου καί τίς πολεμικές διαταγές τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας

---

* Ὅπως φαίνεται πρόκειται γιά τόν Ταράς Ἰλίτς Κοντρόφ. *Ἡ Σύντ.*

** Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ ἐπίσης καί ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Α. Ντ. Τσιουρούπα. *Ἡ Σύντ.*

σ. Λένιν μέ άρ. 155, 171 καί 186 γιά τό δυνάμωμα τῆς ἀποστολῆς καί φόρτωσης φορτίων γιά τή σπορά, ἡ φόρτωση τό Φλεβάρη καί τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη ἔδοσε μηδαμινά ἀποτελέσματα: ὁλόκληρη αὐτή ἡ περίοδος χάθηκε ἀνεπανόρθωτα. Ἔτσι, ἡ ὀργάνωση τῆς σχεδιασμένης σπορᾶς στά καταναλωτικά κυβερνεῖα βρίσκεται σέ κίνδυνο καί ἡ καταστροφή πλησιάζει. Ἡ κατάσταση αὐτή δέν μπορεῖ νά εἶναι παραπέρα ἀνεκτή, εἶναι ἀνάγκη χωρίς καθυστέρηση νά παρθοῦν τά πιό ἀποφασιστικά μέτρα γιά τήν ἀποστολή καί φόρτωση τῶν σπόρων.

Γιά τό σκοπό αὐτό διατάσσω τούς προέδρους τῶν Ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων καί τῶν συνδικαλιστικῶν Ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων νά ἐκπληρώσουν ἀπαρέγκλιτα τά παρακάτω:

1) Νά θεωρεῖται σάν πολεμικό τό καθῆκον τῆς ἀποστολῆς σπόρων καί ἄλλων ἀγροτικῶν φορτίων μέχρι τήν πλήρη πραγματοποίηση ὅλου τοῦ σχεδίου.

2) Στή διάρκεια τριῶν ἡμερῶν νά ἐπιστρατευτοῦν σέ κάθε κυβερνεῖο πέντε ἄτομα ἀπό τά πιό δραστήρια καί συνειδητά, πού νά εἶναι γνῶστες σιδηροδρομικῶν συγκοινωνιῶν.

3) Οἱ ἐπιστρατευμένοι σύντροφοι νά ἐφοδιαστοῦν ἀμέσως μέ ὅ,τι χρειάζεται γιά τό ταξίδι τους πρός τούς τόπους φόρτωσης τῶν σπόρων.

4) Νά γνωστοποιηθεῖ μέ τήν ἀπευθείας γραμμή στήν Κεντρική Διεύθυνση συγκοινωνιῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ τό ὄνομα, ἐπίθετο, ἄν εἶναι μέλη τοῦ Κόμματος, ἡ ἡλικία, ἡ εἰδικότητα τῶν ἐπιστρατευμένων συντρόφων γιά νά διοριστοῦν σάν ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ στίς Διευθύνσεις καί τά τμήματα τῶν σιδηροδρόμων.

5) Ἐπιφορτίζονται ὅλα τά σοβιετικά, κομματικά, στρατιωτικά, σιδηροδρομικά ὄργανα καί ἀρχές νά δόσουν στούς ἐπιστρατευμένους συντρόφους τήν πιό μεγάλη βοήθεια κατά τήν ἐκπλήρωση τῶν ὑπηρεσιακῶν τους ὑποχρεώσεων, πού προβλέπονται ἀπό τίς ὁδηγίες τοῦ κέντρου πρός τίς Ἐπιτροπές ἐπισιτισμοῦ τῶν κυβερνείων.

Ὁ ἀγώνας γιά τά σιτηρά, γιά τήν ἀνόρθωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἡ ὀρθολογιστική χρησιμοποίηση τῶν σιδηροδρομικῶν συγκοινωνιῶν, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ VIII συνεδρίου τῶν Σοβιέτ καί τοῦ X συνεδρίου τοῦ Κόμματος, ἀποτελοῦν ἐξαιρετικά σοβαρό μαχητικό καθῆκον τῆς ἡμέρας· ἀπό τίς ἐπιτυχίες τῆς δουλιᾶς αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἡ ὑπεράσπιση τῆς Δημοκρατίας τῶν ἐργαζομένων καί ὅλων τῶν κατακτήσεων τῆς ἐπανάστασης.

Γνωστοποιεῖστε τή λήψη τῆς παρούσας στό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας, ἀντίγραφο στό τμῆμα κατανομῆς, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)* *

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1961 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι Λένιν

20

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΑ ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΛΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Πρός ὅλα τά ΣΛΟ τῶν κυβερνείων, τά γραφεῖα βιομηχανίας

Ἀντίγραφα στά Τμήματα γεωργίας τῶν κυβερνείων καί τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα Γεωργίας τῶν Ὁμοσπονδιακῶν Δημοκρατιῶν

Ἡ ἀπόφαση τοῦ VIII συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ἀπαιτεῖ ἀπό ὅλα τά ὄργανα τῆς Δημοκρατίας ὑπερένταση τῶν δυνάμεων καί μέσων γιά τίς ἀνάγκες τῆς καμπάνιας τῆς σπορᾶς. Πάρτε ἐπείγοντα, ρεαλιστικά μέτρα:

Πρῶτο. Σχετικά μέ τήν ἐξασφάλιση τῶν ἐργαστηρίων ἐπισκευῆς μέ μέταλλο, καύσιμα, γράσσο καί ἐργαλεῖα.

Δεύτερο. Μαζί μέ τά γεωργικά ὄργανα νά ὀργανώσετε τό μάζεμα παλιοῦ μετάλλου καί νά τό μοιράσετε ἀμέσως στά ἐργαστήρια ἐπισκευῶν.

Τρίτο. Νά ὀργανώσετε τή συγκέντρωση κάρβουνου γιά τά σιδεράδικα.

Τέταρτο. Μαζί μέ τά γεωργικά ὄργανα νά ὀργανώσετε τό μάζεμα καί τήν ἐπεξεργασία λιπασμάτων: φωσφορίτη, στάχτης, ὀστεάλευρου, φωσφορούχου σκουριᾶς.

Πέμπτο. Νά χορηγήσετε μέσα μεταφορᾶς γιά τίς ἀνάγκες τῆς καμπάνιας τῆς σπορᾶς.

Ἕκτο. Νά παραχωρήσετε στά γεωργικά ὄργανα ὅσα ἀπό τά τοπικά ἀδέσποτα φορτία μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν γιά τίς ἀνάγκες τῆς καμπάνιας τῆς σπορᾶς.

* Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ ἐπίσης ἀπό τόν πρόεδρο τοῦ ΠΚΣΣ Μ. Π. Τόμσκι, τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας Ν. Ὀσίνσκι καί τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ. *Ἡ Σύντ.*

Ἕβδομο. Νά πάρετε μέτρα γιά νά ἐρευνήσετε καί χρησιμοποιήσετε τά τοπικά ἐργαστήρια γιά τήν κατασκευή ἁπλῶν ἀγροτικῶν μηχανῶν καί ἀνταλλακτικῶν.

Γιά ὅλα τά μέτρα πού πήρατε μέ μαχητικό καί ἐπείγοντα τρόπο γιά βοήθεια τῆς καμπάνιας τῆς σπορᾶς νά τηλεγραφήσετε στό ΑΣΛΟ, μέ ἀντίγραφο στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας (ἐφοδιασμός) καί στόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1961 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

21

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΑΣΤΡΑΧΑΝ [466]

Ἄστραχαν, στήν Ἐπιτροπή ἐργασίας κυβερνείου

Προτείνεται μέ τή μορφή στρατιωτικῆς διαταγῆς νά παρθοῦν ἀποφασιστικά μέτρα γιά νά ἐκτελεστεῖ ἀπαρέγκλιτα μέσα στήν προθεσμία ἡ ἐπιστράτευση γιά τή Διεύθυνση ἁλιείας τῆς περιοχῆς Ἄστραχαν 1000 ἀνδρῶν καί 4000 γυναικῶν σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Ἐργασίας τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1920 ὁλοκληρωτικά, χωρίς καμιά ἀλλαγή. Γιά τήν ἐκπλήρωση εἶσαστε ὑπεύθυνοι. Γιά τήν πορεία τῆς ἐπιστράτευσης νά τηλεγραφεῖτε μιά φορά τήν ἑβδομάδα στήν Κεντρική Διεύθυνση Ἐργασίας.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάρτη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, πού ὑπογράφηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

---

* Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ ἐπίσης ἀπό τόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ Α. Ι. Ρίκοφ καί τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας Ν. Ὀσίνσκι. *Ἡ Σύντ.*

22

* ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΕ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΠΑΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΙΒΗΡΙΑΣ, ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΝ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ, ΟΥΡΑΛΙΩΝ, ΤΙΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΕΣ ΜΠΑΣΚΙΡΙΑΣ, ΚΙΡΓΙΖΙΑΣ, ΤΑΤΑΡΙΑΣ, ΓΚΟΡΣΚΑΓΙΑ, ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Ἀντίγραφα στά Γραφεῖα στατιστικῆς τῶν κυβερνείων

Ἡ ἐκστρατεία τῆς σπορᾶς ἄρχισε. Ἡ ἔκβασή της, ὅπως καί τό μέγεθος τῆς σοδιᾶς, θά καθορίσουν τίς πηγές ἐπισιτισμοῦ τῆς Δημοκρατίας στήν προσεχή χρονιά, θά ἐπιδράσουν σέ ὅλη τήν οἰκονομική ζωή τῆς χώρας. Διαμέσου τῶν Γραφείων στατιστικῆς τῶν κυβερνείων νά ὀργανώσετε ἐπειγόντως τίς ἐργασίες σας γιά τήν ἐξακρίβωση τοῦ μεγέθους τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων, τόν ἀριθμό τῶν ζώων στήν τρέχουσα χρονιά, ὅπως καί τήν ἀδιάκοπη στατιστική παρακολούθηση τῆς κατάστασης τῶν σπαρτῶν καί τῶν χόρτων, τά ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας δυό φορές τό μήνα νά τά γνωστοποιεῖτε ἐπειγόντως στήν ΚΔΣ γιά τήν ἔκθεση στό ΣΛΕ.

Ὑποδείξεις γιά τίς μεθόδους καί τίς προθεσμίες ἐκπλήρωσης τῶν ἐργασιῶν πού ἀναφέρονται παραπάνω δόθηκαν σέ ὅλα τά Γραφεῖα στατιστικῆς τῶν κυβερνείων μέ τίς ἐγκυκλίους τῆς ΚΔΣ ἀρ. 893 καί 895.

Μέ προσωπική Σας εὐθύνη νά πάρετε ὅλα τά μέτρα βοήθειας πρός τά Γραφεῖα στατιστικῆς τῶν κυβερνείων γιά τήν ἐπείγουσα ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν καθηκόντων, χωρίς νά ἐπιτρέψετε οὔτε μιά μέρα καθυστέρηση ἀπό τήν προθεσμία.

Μέ βάση τίς δικές Σας πληροφορίες, ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση σέ καθορισμένη μέ ἀκρίβεια προθεσμία πρέπει νά καθορίσει τά ποσοστά τοῦ φόρου σέ εἶδος, γιατί ἡ καθυστέρηση τῶν πληροφοριῶν ἀπό τό κυβερνεῖο Σας θά ἐμποδίσει τή σχεδιασμένη δουλιά τῆς κυβέρνησης στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τοῦ ἐπισιτισμοῦ καί τῆς ὀργάνωσης τῆς εἴσπραξης τοῦ φόρου σέ εἶδος.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε τήν 1 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1961 στό περιοδικό «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

23

* ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΣΠΟΡΑΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ

Προτείνω νά ἀπαντήσετε ἐπειγόντως, ποιά μέτρα πάρθηκαν καί παίρνονται γιά τή διεξαγωγή τῆς καμπάνιας τοῦ πρώιμου ὀργώματος τῆς γῆς πού βρίσκεται σέ ἀγρανάπαυση. Εἰδικότερα:

1) Ἐκδόθηκαν γιά τό ζήτημα αὐτό ἀποφάσεις, μέ ποιό περιεχόμενο, ἄν σ' αὐτές δόθηκε προσοχή στήν ἀνάγκη νά παρθοῦν ὑπόψη οἱ παραγωγικές συνθῆκες ὁρισμένων χωριῶν, εἰδικότερα ἡ ὕπαρξη ἐκτάσεων γιά ζωοτροφές;

2) Δόθηκαν ὁδηγίες καί ὑποδείξεις στά τοπικά στελέχη;

3) Ἐκδόθηκαν προκηρύξεις, πλακάτ, ἤ πάρθηκαν ἄλλα μέτρα πλατιᾶς προπαγάνδισης τοῦ πρώιμου ὀργώματος;

4) Χρησιμοποιήθηκαν οἱ γεωπόνοι γιά τήν ἐξέταση τῶν παραγωγικῶν συνθηκῶν στά χωριά καί γιά τήν προπαγάνδιση τοῦ πρώιμου ὀργώματος.

Τονίζω ὅτι σ' αὐτή τή δουλιά πρέπει νά δόσετε ἰδιαίτερη προσοχή, ἐκτελώντας την μέ μεγάλη δραστηριότητα καί ταυτόχρονα μέ περίσκεψη. Χρησιμοποιεῖστε τήν πείρα τοῦ Συμβουλίου γεωργίας τοῦ κυβερνείου Τούλας, πού ἀποφάσισε νά καθορίζεται τό πρώιμο ὄργωμα ὑποχρεωτικό γιά ὅλους τούς πολίτες τοῦ χωριοῦ, ἄν τό ἕνα τρίτο τῶν πολιτῶν ἐκφράστηκε ὑπέρ τοῦ πρώιμου ὀργώματος. Ὅμως, συνάμα, εἶναι ἀπαραίτητο, ἡ σύμφωνη γνώμη τοῦ ἑνός τρίτου νά μή παρθεῖ μέ ἀπειλές καί φοβέρες, καί αὐτό τό ἕνα τρίτο νά ἀποτελεῖται ἀπό πραγματικά καλούς νοικοκυρέους καί ἡ ἀπόφαση αὐτή νά μήν ἐφαρμόζεται χωρίς τήν τελική γνώμη τοῦ γεωπόνου.

Τίς ἀπαντήσεις στά τέσσερα ἐρωτήματα πού μπῆκαν νά τίς δόσετε τηλεγραφικά στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 18 τοῦ Ἀπρίλη.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας *Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 11 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1961 στό περιοδικό «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ», τεῦχ 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

---

* Τό ραδιοτηλεγράφημα τό ὑπόγραψε καί ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας Ν. Ὀσίνσκι. *Ἡ Σύντ.*

24

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ [467]

Ἐξαιρετικά ἐπεῖγον. Κατά προτεραιότητα

Ροστόβ τοῦ Ντόν. Στόν Φρούμκιν
ἀντίγραφο στή Ρ. Ν. * *Μάρκοφ*

Ἡ ὀργάνωση ἐπειγόντων δρομολογίων εἶναι στό ἔπακρο μή ἱκανοποιητική. Ἀντί γιά ἑβδομήντα βαγόνια πού πρέπει νά δίνονται στό εἰκοσιτετράωρο, στή διάρκεια ἐννέα ἡμερῶν τοῦ Ἀπρίλη δόθηκαν συνολικά τέσσερα ἐπείγοντα δρομολόγια. Σᾶς ἐφιστῶ τήν προσοχή στήν ἐξαιρετικά ἀσήμαντη ὕπαρξη δρομολογίων μέ σιτηρά στή νοτιοανατολική σιδηροδρομική γραμμή: στίς 8 τοῦ Ἀπρίλη ἔγιναν πέντε δρομολόγια. Ἀπαιτῶ νά ἀναπληρωθοῦν στίς προσεχεῖς κιόλας ἡμέρες ὅλα, ὅσα δέν στάλθηκαν στό κέντρο σύμφωνα μέ τό τηλεγράφημά μου ἀρ. 242, στό ἑξῆς νά ἐκπληρώνετε τό μαχητικό καθῆκον μέ ἐπιμέλεια, ἀναντίρρητα, μέ ἀκρίβεια καί στήν προθεσμία. Προειδοποιῶ: ἡ ἀλληλογραφία Σας μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ δέν Σᾶς δίνει τό δικαίωμα νά ἀναστέλλετε τήν πορεία ἐκπλήρωσης τοῦ καθήκοντος εἴτε τήν ἐλάττωση τοῦ μεγέθους του. Ἐπιβεβαιῶστε τή λήψη.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

25

ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΜΙΡΗ ΤΟΥ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ ΑΜΑΝΟΥΛΛΑ-ΧΑΝ [468]

Πρός τόν φωτισμένο κυβερνήτη
καί σταθερό ἱδρυτή καί φύλακα τῆς ἀνεξαρτησίας
τοῦ Μεγάλου κράτους τοῦ Ἀφγανιστάν

στήν Αὐτοῦ μεγαλειότητα
Ἐμίρη τοῦ Ἀφγανιστάν
Ἀμανουλλά-χάν

Ἡ κυβέρνηση τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας Σᾶς ἐκφράζει τίς εὐχαριστίες της γιά τά

* Ρ. Ν. — συμβατική διεύθυνση σιδηροδρόμων: τοπικός διευθυντής συγκοινωνίας. *Ἡ Σύντ.*

ἰδιόχειρα γράμματά Σας καί γιά τίς εἰλικρινεῖς καί φιλικές ὑψηλές γνῶμες Σας γιά τίς σχέσεις μεταξύ τῶν δυό μεγάλων κρατῶν — τοῦ Ἀφγανιστάν καί τῆς Ρωσίας.

Εἶμαι εὐτυχής νά Σᾶς κάνω γνωστό ὅτι τό Σύμφωνο φιλίας ἀνάμεσα στά δυό κράτη ὑπογράφηκε στή Μόσχα στίς 28 τοῦ Φλεβάρη 1921 ἀπό τούς ἐξουσιοδοτημένους καί τῶν δυό κρατῶν καί ἐπικυρώθηκε ἀπό τό ἀνώτατο ὄργανο τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας — τήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τῶν Ἐργατῶν, Ἀγροτῶν καί Κόκκινων Στρατιωτῶν βουλευτῶν [469].

Τό Σύμφωνο ἀνάμεσα στά δύο κράτη συσφίγγει καί ἐπίσημα τή φιλία καί ἀλληλοσυμπάθεια, πού δυό χρόνια τώρα ἀναπτύσσονται καί σταθεροποιοῦνται ἀνάμεσα στό Ἀφγανιστάν καί στή Ρωσία, γιά τό δυνάμωμα τῶν ὁποίων διάθεσαν ἀρκετές δυνάμεις ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Μεγάλου κράτους τοῦ Ἀφγανιστάν στή Ρωσία πολυσέβαστος Μουχάμεντ Βαλί-χάν καί ὁ ἔκτακτος ἐξουσιοδοτημένος ἀντιπρόσωπος τῆς ΣΟΣΔΡ στήν Καμπούλ Γιάκοφ Ζαχάροβιτς Σούριτς.

Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση τῆς Ρωσίας καί τό Μεγάλο κράτος τοῦ Ἀφγανιστάν ἔχουν κοινά συμφέροντα στήν Ἀνατολή, τά δυό κράτη ἐκτιμοῦν τήν ἀνεξαρτησία τους καί ἐπιθυμοῦν νά βλέπουν ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί ὅλους τούς λαούς τῆς Ἀνατολῆς ἀνεξάρτητους καί ἐλεύθερους. Τά δυό κράτη τά προσεγγίζουν ὄχι μόνο τά περιστατικά πού ἀναφέρονται παραπάνω, ἀλλά καί ἰδιαίτερα ὅτι ἀνάμεσα στό Ἀφγανιστάν καί στή Ρωσία δέν ὑπάρχουν ζητήματα πού θά μποροῦσαν νά προκαλέσουν διαφωνίες καί ἔστω νά ἐπισκιάσουν τή ρωσοαφγανική φιλία. Ἡ παλιά ἰμπεριαλιστική Ρωσία ἐξαφανίστηκε γιά πάντα καί βορεινός γείτονας τοῦ Μεγάλου κράτους τοῦ Ἀφγανιστάν εἶναι ἡ Σοβιετική Ρωσία, πού ἅπλωσε χέρι φιλίας καί ἀδελφοσύνης σέ ὅλους τούς λαούς τῆς Ἀνατολῆς καί σέ πρώτη γραμμή στό λαό τοῦ Ἀφγανιστάν.

Τό Μεγάλο κράτος τοῦ Ἀφγανιστάν ἦταν ἕνα ἀπό τά πρῶτα κράτη, τούς ἀντιπροσώπους τοῦ ὁποίου ὑποδεχτήκαμε στή Μόσχα μέ χαρά καί εἴμαστε εὐτυχεῖς νά σημειώσουμε ὅτι τό πρῶτο σύμφωνο φιλίας, πού ἔκλεισε ὁ ἀφγανικός λαός, ἦταν τό σύμφωνο μέ τή Ρωσία.

Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ εἰλικρινέστατη ἐπιθυμία μας θά πραγματοποιηθεῖ καί ὅτι ἡ Ρωσία θά μείνει γιά πάντα ὁ πρῶτος φίλος

τοῦ Μεγάλου κράτους τοῦ 'Αφγανιστάν γιά τό καλό καί τῶν δυό λαῶν.

Ἡ κυβέρνηση τῆς ΣΟΣΔΡ πῆρε μέτρα γιά τήν ἐξάλειψη τῶν μικροπαρεξηγήσεων ἀνάμεσα στούς ὑπαλλήλους τοῦ 'Αφγανιστάν καί στίς τοπικές ἀρχές τῆς Ρωσίας καί σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες πού ἔχουμε οἱ σχέσεις τοπικά τακτοποιήθηκαν σύμφωνα μέ τό πνεῦμα φιλίας, πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στά δύο Μεγάλα Κράτη.

Μερικές σκέψεις πού ἔθιξε ἡ Μεγαλειότητά Σας στό τελευταῖο γράμμα καί πού ἀφοροῦν τήν ἀμοιβαία συμπάθεια γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν λαῶν τῆς 'Ανατολῆς, τίς δεχτήκαμε μέ μεγάλη συμπάθεια καί χαρά. 'Εμεῖς τίς εἴδαμε μέ σοβαρότητα, ἀνάλογα μέ τίς ὑψηλές σκέψεις πού θίγουν. 'Αναθέσαμε στόν ἔκτακτο ἀντιπρόσωπό μας Σούριτς νά Σᾶς ἐξηγήσει τίς σκέψεις μας προσωπικά.

Ἡ κυβέρνηση τῆς ΣΟΣΔΡ θά ἐπιθυμοῦσε νά τονίσει ἀκόμη τίς ὑπηρεσίες πού ἀξίζουν τήν πιό μεγάλη ἐπιδοκιμασία, τοῦ ἐκτάκτου πρεσβευτῆ Σας Μουχάμεντ Βαλί-χάν στό ἔργο τῆς στερέωσης τῆς φιλίας ἀνάμεσα στά δυό κράτη καί τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Συμφώνου φιλίας.

Βέβαιος γιά τό παραπέρα δυνάμωμα τῶν δεσμῶν φιλίας ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στό 'Αφγανιστάν, ἐπιτρέψτε μου νά Σᾶς ἐκφράσω τή συμπάθειά μου καί τήν πεποίθηση ὅτι ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ Μεγάλου κράτους τοῦ 'Αφγανιστάν δέν θά κλονιστεῖ ἀπό κανέναν οὔτε μέ τή βία, οὔτε μέ τήν πανουργία.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε ἀργότερα ἀπό τίς 20 τοῦ 'Απρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό βιβλίο «Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ». Μόσχα, τόμ. IV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

26

* ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ

'Αντίγραφο: στόν Οἶκο βιβλίου

Σᾶς προτείνω νά ἀναθέσετε στόν Οἶκο βιβλίου νά κάνει τήν παρακάτω δουλιά σάν πείραμα:

1) 'Από τίς κυριότερες ἐφημερίδες («'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», «Πράβντα», «'Εκονομίτσεσκαγια Ζίζν», «Πετρογκράντσκαγια Πρά-

βντα») καί ἀπό τίς κεντρικές ἐφημερίδες περιοχῶν — οὐκρανικές, καυκασιανές, σιβηριανές, τῶν Οὐραλίων κτλ. (συνολικά μαζί μέ τίς κεντρικές ὄχι περισσότερες ἀπό 10 ἐφημερίδες) — νά συγκεντρωθοῦν σέ ἀποκόμματα γιά τό Μάη ὅλα τά ὑλικά πού ἀφοροῦν οἰκονομικά, διαχειριστικά καί παραγωγικά ζητήματα, συμπεριλαμβάνοντας ἐπίσης καί ὅλους τούς ἀπολογισμούς καί τά στατιστικά στοιχεῖα, νά ταξινομηθοῦν λεπτομερειακά καί νά κολληθοῦν σέ λεύκωμα· ἀπό τά λευκώματα αὐτά νά σχηματιστοῦν τέσσερις παράλληλες συλλογές.

2) Νά καταρτιστεῖ λεπτομερέστατο συστηματικό καί ἀλφαβητικό εὑρετήριο στή μηνιαία συλλογή τῶν παραπάνω ἐφημερίδων, τό ὁποῖο θά συμπεριλάμβανε ὅλα τά ὑλικά πού ὑπάρχουν στίς ἐφημερίδες, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν ἀνακοινώσεων.

Γιά τή δουλιά αὐτή νά καθοριστεῖ ἀμοιβή μέ τό κομμάτι καί, σέ περίπτωση καλῆς ἐκπλήρωσής της, πού θά ἱκανοποιεῖ τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, νά καθοριστεῖ πριμοδότηση μέ μερική πληρωμή σέ εἶδος σέ συμφωνία μέ τό τμῆμα πριμοδότησης τοῦ ΠΚΣΣ.

Γιά τήν ἐκτέλεση νά μοῦ στείλετε ἔκθεση μέσω τοῦ διευθυντῆ ἐσωτερικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σ. *Γκορμπουνόφ.*

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

27

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΣΙΒΗΡΙΑΣ [470]

Ροστόβ τοῦ Ντόν, στόν Φρούμκιν
ἀντίγραφο στό Συμβούλιο Στρατιᾶς ἐργασίας,
στόν Μπελομπορόντοφ
Ὄμσκ, στόν ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ Σιβηρίας Σμιρνόφ
ἀντίγραφο στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας

Ἐπειδή ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση ἐπιδεινώθηκε, δίνεται διαταγή νά ἐνταθεῖ ἡ φόρτωση εἰδῶν διατροφῆς γιά τό κέντρο καί σέ

καμιά περίπτωση νά μήν ἐπιτραπεῖ ἡ διακοπή τῆς φόρτωσης στίς μέρες τῶν γιορτῶν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπ' τόν Χαλάτοφ, καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

28

* ΠΡΟΣ ΟΛΑ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Ἐγκύκλιος

Προτείνω *:

1) ἔγκαιρα καί χωρίς καθυστέρηση νά σταλοῦν στή Διεύθυνση ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ τά πρωτόκολλα συνεδριάσεων τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου σέ τρία ἀντίτυπα·

2) νά ἐπισυναφθοῦν στά πρωτόκολλα τῶν Οἰκονομικῶν Συμβουλίων ἀντίγραφα ὅλων τῶν ὑλικῶν, στή βάση τῶν ὁποίων λύθηκε τό ζήτημα (γραπτές εἰσηγήσεις, θέσεις κτλ.), ὅπως καί τά στενογραφημένα πρακτικά τῶν συνεδριάσεων, ἄν αὐτά κρατοῦνται·

3) νά σταλοῦν στή Διεύθυνση ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ ἀπό τρία ἀντίτυπα τῶν οἰκονομικῶν περιοδικῶν καί ἐφημερίδων, πού ἐκδίδουν τόσο τό Οἰκονομικό Συμβούλιο, ὅσο καί τά ξεχωριστά οἰκονομικά ὄργανα.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Α. Σμολιανίνοφ, διορθωμένο καί ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

29

* ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ [471]

Προτείνω νά σταλοῦν ἀμέσως: 1) τά πρωτόκολλα συνεδριάσεων τῶν οἰκονομικῶν συσκέψεων τῶν κυβερνείων ἀπό τή στιγμή τῆς ὀργάνωσης, ἐπισυνάπτοντας σ' αὐτά ὅλα τά ὑλικά, ἐκθέσεις, ψηφί-

* Ἡ λέξη «προτείνω» γράφτηκε ἰδιόχειρα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. *Ἡ Σύντ.*

σματα, ἀποφάσεις, θέσεις κτλ. στή βάση τῶν ὁποίων λύνονταν τά ζητήματα πού μπῆκαν. 2) Στό μέλλον νά στέλνονται χωρίς καμιά καθυστέρηση στό ΣΕΑ τά πρωτόκολλα συνεδριάσεων τῶν οἰκονομικῶν συσκέψεων τῶν κυβερνείων, ἐπισυνάπτοντας τά ὑλικά πού αναφέρονται στήν πρώτη παράγραφο. 3) Νά στέλνονται σέ τρία ἀντίτυπα οἱ οἰκονομικές ἐφημερίδες καί τά περιοδικά, πού ἐκδίδονται ἀπό τά οἰκονομικά καί συνεταιριστικά ὄργανα. Ἡ εὐθύνη γιά τήν ἔγκαιρη ἐκτέλεση τῆς διαταγῆς πέφτει στούς προέδρους καί γραμματεῖς τῶν οἰκονομικῶν συσκέψεων τῶν κυβερνείων.

4/V—21. Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

30

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΙΒΗΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΣΙΒΗΡΙΑΣ [472]

Ὄμσκ, Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας
Ὄμσκ, ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ Σιβηρίας

Ἐξαιτίας τῆς κρίσιμης κατάστασης τοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ κέντρου πού σχετίζεται μέ τό σταμάτημα τῆς φόρτωσης στό Βόρειο Καύκασο, προτείνουμε, μέ τή μορφή στρατιωτικῆς διαταγῆς καί μέ εὐθύνη τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Σιβηρίας καί τῆς ἐπιτροπῆς Ἐπισιτισμοῦ Σιβηρίας στή διάρκεια τοῦ Μάη νά σταλοῦν στό κέντρο τρία ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά.

Ὕστερα ἀπό συμφωνία μέ τόν σ. Καγκανόβιτς προτείνεται τό παρακάτω σχέδιο ἐκπλήρωσης τῆς ἐντολῆς: πρῶτο, ἕως ὅτου ἀρχίσει ἡ ναυσιπλοΐα, μέ τούς προηγούμενους στρατιωτικούς ρυθμούς νά φορτώνονται σιτηρά σέ ὅλους τούς σιδηροδρομικούς σταθμούς, συμπεριλαμβανομένων καί ἐκείνων τῶν σιτηρῶν πού προορίζονται νά μεταφερθοῦν μέ τίς ὑδάτινες μεταφορές — στό Σεμιπαλάτινσκ καί Νοβονικολάγεβσκ. Δεύτερο, μέ τήν ἔναρξη τῆς ναυσιπλοΐας σέ πρώτη σειρά νά μεταφερθοῦν σιτηρά γιά φόρτωση γιά τό κέντρο, τροποποιώντας τό σχέδιο μεταφορῶν πού ἔγινε πρωτύτερα. Τρίτο, νά ἀρχίσετε ἀμέσως τή συγκέντρωση σιτηρῶν στίς περιοχές πού εἶναι κοντά στίς σιδηροδρομικές γραμμές μέ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, ρίχνοντας γιά τό σκοπό αὐτό στήν ἀγορά ἐμπορεύματα πού ὑπάρχουν στή Σιβηρία, καί γιά λογαριασμό αὐτῶν πού φορτώθηκαν καί ἤδη στάλθηκαν τίς τελευταῖες μέρες ἀπό τό κέντρο στή Σιβηρία.

Τέταρτο, συνιστᾶται νά ἀναλάβετε τίς παρακάτω περιοχές: Πετροπάβλοβσκ, Σλάβγκοροντ, Νοβονικολάγεβσκ, Μπαρναούλ. Πέμπτο, ἡ ἀποστολή στό κέντρο ἀπό τό πρῶτο καί δεύτερο σημεῖο νά ἀνέρχεται σέ δυό ἑκατομμύρια πούτια, ἀπό τό τρίτο σημεῖο — ἕνα ἑκατομμύριο. Ἕκτο, ἡ συγκέντρωση σιτηρῶν μέ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων στίς περιοχές πού ὑποδείχτηκαν, εἴτε σέ ἄλλες νά γίνεται χωρίς νά καταργηθεῖ τό παρακράτημα [473] μέ σκοπό τό σταμάτημα τῆς αἰσχροκέρδειας.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό βιβλίο «Ἡ Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας (Σιμπρεβκόμ). Αὔγουστος 1919 — Δεκέμβρης 1925. Συλλογή ντοκουμέντων καί ὑλικῶν». Νοβοσιμπίρσκ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

31

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Ν. ΣΜΙΡΝΟΦ [474]

Ὄμσκ, στόν πρόεδρο Ἐπαν. ἐπιτροπῆς Σιβηρίας Σμιρνόφ
Ἀντίγραφο στήν ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ Σιβηρίας

Σχετικά μέ τήν ἀναφορά Σας ἀρ. 224/7 τῆς 29/IV. Θεωρῶ τίς ἐνέργειες ὄχι σωστές, ἡ αὐξημένη κατανάλωση 350 χιλιάδων πουτιῶν σπόρου γιά τίς ἐσωτερικές ἀνάγκες τοῦ κυβερνείου εἶναι ἀπαράδεκτη, θέτει τόν ἐφοδιασμό τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης σέ πάρα πολύ δύσκολη κατάσταση. Ἀκυρώνω τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς σποράς στή Σιβηρία γιά τή συμπληρωματική χορήγηση σπόρων περισσότερο ἀπό 4 500 000 πούτια. Προτείνω ἐπίσης νά δοθοῦν ἐξηγήσεις γιά τή μή ἐκτέλεση τῆς διαταγῆς σχετικά μέ τήν ἀδιάκοπη φόρτωση στίς μέρες τῶν γιορτῶν *. Ἐφιστῶ τήν προσοχή στήν ἐξαιρετικά δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση τοῦ κέντρου, ἀπαιτῶ πλήρη καί χωρίς ὅρους ἐκπλήρωση τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κέντρου καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό βιβλίο «Ἡ Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας (Σιμπρεβκόμ). Αὔγουστος 1919 — Δεκέμβρης 1925. Συλλογή ντοκουμέντων καί ὑλικῶν». Νοβοσιμπίρσκ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, Παραρτήματα, ντοκουμέντο ἀρ. 27. *Ἡ Σύντ.*

32

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΓΚ. ΜΑΞΙΜΟΦ [475]

Αἰκατερινμπούργκ, Οἰκονομικό συμβούλιο περιοχῆς, πρόεδρο Μαξίμοφ

Στούς φακέλλους τοῦ ΣΕΑ δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνα πρωτόκολλο συνεδριάσεων τοῦ Οἰκονομικοῦ συμβουλίου τῆς περιοχῆς Οὐραλίων καί τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐργασιακῆς στρατιᾶς 1. Προτείνω νά σταλοῦν ἐπειγόντως στό ΣΕΑ ὅλα τά πρωτόκολλα μέ συνημμένα ὅλα τά ὑλικά: ἀποφάσεις οἰκονομικοῦ χαρακτήρα ἀπό τήν 1 τοῦ Γενάρη 1921. Στό μέλλον νά στέλνονται χωρίς καθυστέρηση.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 6 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

33

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ [476]

Ἀντιπροσωπεία τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, Λονδίνο

Κρυπτογραφικά

Χωρίς καθυστέρηση ἀγοράστε καί στεῖλτε στήν Πετρούπολη μέχρι δύο ἑκατομ. πούτια σιτάρι. Ἡ ἐπείγουσα παράδοση ἀποτελεῖ τόν κυριότερο ὅρο. Εἶναι ἐπιτρεπτή ἡ μερική παράδοση ἀλεύρων, ὅπως καί βρίζας. Κάθε τρεῖς μέρες κρυπτογραφικά νά μᾶς πληφορορεῖτε γιά τήν κατάσταση αὐτῆς τῆς κατεπείγουσας διαταγῆς.

Ἐπίσημο ἔμβασμα γιά τό ἀπαραίτητο συνάλλαγμα θά παραλάβετε συμπληρωματικά.

7 τοῦ Μάη. *Λένιν* *

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό βιβλίο «Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ». Μόσχα, τόμ. IV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ φωτοτυπία τοῦ κειμένου, γραμμένο ἰδιόχειρα ἀπό τόν Λ. Μπ. Κράσιν

* Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ ἐπίσης ἀπό τόν Λ. Μπ. Κράσιν. *Ἡ Σύντ.*

34

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Ι. ΦΡΟΥΜΚΙΝ

Ροστόβ τοῦ Ντόν,
στόν ἐξουσιοδοτημένο ἀντιπρόσωπο τοῦ ΛΕ Ἐπισιτισμοῦ
Φρούμκιν
Ἀντίγραφο στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή 11

Σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες πού ἔχουμε, ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς 11ης στρατιᾶς εἶναι καταστροφική καί ἀπειλεῖ μέ ἀποσύνθεση. Προτείνουμε νά παρακολουθεῖτε μέ τή μεγαλύτερη προσοχή τόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα τῆς στρατιᾶς, παίρνοντας ὅλα τά μέτρα πού εἶναι προσιτά σέ Σᾶς, κατά τό δυνατό ὄχι σέ βάρος τῆς ἐκπλήρωσης τῶν ἐντολῶν τοῦ κέντρου.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων *Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

35

* ΣΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΟΥ ΑΣΛΟ [477]

Ἀντίγραφο στό Τμῆμα ἠλεκτρισμοῦ καί ΚΕΣ τοῦ ΑΣΛΟ **

Παίρνοντας θετικά ὑπόψη τίς ἐπανειλημμένες ἀποφάσεις γιά τήν παράδοση τῶν ἀτμολέβητων ἀπό τόν τροχιοδρομικό σταθμό τῆς Μόσχας στήν οἰκοδόμηση τῆς Σατούρα, πράγμα πού καθορίστηκε μέ ἀπόφαση στό τέλος τοῦ Μάρτη, μέ τίς ὑπογραφές τῶν προέδρων τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς γιά τά καύσιμα, τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης καυσίμων, τοῦ Τμήματος ἠλεκτρισμοῦ τοῦ ΑΣΛΟ, τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου, καί ἐπειδή ἡ οἰκοδόμηση τῆς Σατούρα ἔχει

---

* Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ ἐπίσης ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ. *Ἡ Σύντ.*

** Κεντρική Ἐπιτροπή σχεδίου τοῦ ΑΣΛΟ. *Ἡ Σύντ.*

ἐξαιρετική σημασία, παρακαλῶ χωρίς καμιά καθυστέρηση νά λυθεῖ αὐτό τό ζήτημα [478].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

36

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΣΙΒΗΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΣΕΜΙΠΑΛΑΤΙΝΣΚ [479]

Μέ τόν ἀσύρματο

Ὄμσκ, Ἐπιτροπή ἐπισιτισμοῦ Σιβηρίας.
Ἀντίγραφο στήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας,
ἀντίγραφο στήν ἀντιπροσωπεία τῆς Κιργιζίας,
Σεμιπαλάτινσκ, ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου,
ἀντίγραφο στό Σεμιπαλάτινσκ, Ἐπιτροπή σπορᾶς τοῦ κυβερνείου

Σύμφωνα μέ προσωπική πληροφορία τοῦ μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς σπορᾶς τοῦ κυβερνείου Σεμιπαλάτινσκ Μπαλαμπόλκιν, ἡ ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου Σεμιπαλάτινσκ κράτησε ἀπόθεμα στήν ἐπαρχία Ἀούλσκ μέχρι 20 χιλιάδες θημωνιές μή ἀλωνισμένα σιτηρά. Ξανακοιτάξτε τό ζήτημα, ἐξετάζοντάς το ὁλόπλευρα: ἄν τό ἀλώνισμα τῶν σιτηρῶν δέν μπορεῖ νά γίνει ἔτσι, πού ἕνα μέρος τους νά δοθεῖ στούς ἀγρότες σάν δάνειο εἴτε σάν πληρωμή γιά τό ἀλώνισμα, ἄν τό δάνειο αὐτό χρησιμοποιηθεῖ γιά σπορά καί ἄν εἶναι ἐγγυημένο τό ἀλώνισμα τῶν ὑπόλοιπων σιτηρῶν, τότε ἐπιτρέπω τή μερική παράβαση ἀπό τή διαταγή μου ἀρ. 410 *, δίνοντας μέρος τῶν σιτηρῶν, ὄχι ὅμως περισσότερο ἀπό 300 χιλιάδες πούτια, γιά σπορά, τηρώντας τούς παραπάνω ὅρους, ὅμως παίρνοντας ὑπόψη πρίν ἀπ' ὅλα τήν καταστροφική ἐπισιτιστική κατάσταση τῶν ἐργατῶν στά κέντρα καί τήν πρωτεύουσα. Γιά τά μέτρα πού θά πάρετε στή βάση

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, Παραρτήματα, ντοκουμέντο ἀρ. 31. *Ἡ Σύντ.*

τῶν παραπάνω, νά μοῦ τηλεγραφήσετε ἀμέσως, στέλνοντας ἀντίγραφο στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι Λένιν

37

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΕ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΙΒΗΡΙΑΣ, ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΠΟΥΧΑΡΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ, ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ [480]

Ἀντίγραφα στίς Διευθύνσεις Ἐπισιτισμοῦ κυβερνείων, στήν ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ Σιβηρίας
Ἀντίγραφα στίς Διευθύνσεις Ἐπισιτισμοῦ ἀκρινῶν περιοχῶν καί στίς Διευθύνσεις Ἐπισιτισμοῦ τῶν μετώπων

Ἡ δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση πρίν ἀπόλα δέν πρέπει νά ἔχει ἀντανάκλαση στήν τροφοδοσία τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, πού τώρα πιά σέ σημαντικό βαθμό ἐλαττώθηκε ἀριθμητικά καί θά ἐλαττώνεται ἀδιάκοπα ὥς τήν ἀριθμητική δύναμη πού καθορίστηκε. Ἡ πραγματοποίηση τοῦ παρακρατήματος, τό πέρασμα στό φόρο σέ εἶδος, ἡ γενική ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς χώρας δέν δίνουν στό κέντρο τή βεβαιότητα ὅτι θά ἐξασφαλίσει τά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μέ τά ἀναγκαῖα τρόφιμα σέ ἐπαρκή ποσότητα, ὅμως ὁ στρατός δέν πρέπει νά ὑποσιτίζεται. Γι' αὐτό ὅλα τά τοπικά ὄργανα, καί σέ πρώτη σειρά οἱ Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων, πρέπει νά στρέψουν ὅλη τήν προσοχή τους στόν ἐφοδιασμό τοῦ στρατοῦ, βοηθώντας τον μέ ὅλα τά μέσα πού ἔχουν στή διάθεσή τους. Οἱ ἐπιτροπές Ἐπισιτισμοῦ κυβερνείων ὑποχρεώνονται πρῶτα νά ἱκανοποιοῦν τίς ἀνάγκες τοῦ στρατοῦ γιά λογαριασμό τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων, στά ὅρια τῶν ἐντολῶν πού δίνει τό κέντρο. Ἡ δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση, πού χειροτερεύει μέ τό πέρασμα ἀπό τό παρακράτημα στό φόρο σέ εἶδος, πρέπει νά ἔχει τή λιγότερη ἀντανάκλαση στό στρατό. Αὐτό τό καθῆκον γίνεται ἐπεῖγον γιά τίς Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές κυβερνείων στή σημερινή μεταβατική περίοδο.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

38

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ [481]

Νίζνι Νόβγκοροντ
Οἰκονομική σύσκεψη
Ἀντίγραφο: στήν ΠΕΕ

Στίς 7 τοῦ Μάη σᾶς στάλθηκε ἀπό τή Διεύθυνση ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας τηλεγράφημα μέ ἀρ. 417 μέ τό παρακάτω περιεχόμενο: «Νίζνι Νόβγκοροντ, Οἰκονομική σύσκεψη. Νά τηλεγραφήσετε, ἄν εἶναι ἀκριβής ἡ ποσότητα τῶν 6 769 800 πουτιῶν τύρφης πού ὑπολογίζεται ὅτι θά παραχθεῖ τό 1921 καί πού ἀναγράφεται στό πρωτόκολλο ἀρ. 9».

Στίς 26 τοῦ Μάη μέ τό ὑπ' ἀρ. 491 τηλεγράφημα σᾶς στάλθηκε ὑπόμνηση.

Ἐπειδή μέχρι σήμερα δέν δόθηκε ἀπάντηση καί στά δυό τηλεγραφήματα, προτείνω ἀμέσως νά δοθοῦν ἐξηγήσεις γιά τήν αἰτία καθυστέρησης καί ἀπάντηση στήν οὐσία τοῦ ζητήματος, καί στήν ΠΕΕ προτείνω νά ἐρευνήσει τίς αἰτίες τῆς καθυστέρησης καί νά τιμωρήσει τούς ὑπαίτιους, ἀναφέροντας στή Διεύθυνση ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας τά ἐπίθετά τους καί τή θέση πού κατέχουν [482].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

39

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ

Πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς κυβερνείου,
ἀντίγραφο στό Γραφεῖο στατιστικῆς κυβερνείου

Ἡ οἰκονομική οἰκοδόμηση τῆς Δημοκρατίας, ἡ κατάρτιση ἑνιαίου οἰκονομικοῦ σχεδίου, ἡ σωστή καί ἔγκαιρη εἴσπραξη τῶν φόρων σέ εἶδος ἀπαιτοῦν ἀπό τήν κρατική στατιστική ἰδιαίτερη

ἔνταση τῶν δυνάμεων καί σχεδιασμένη πορεία τῶν ἐργασιῶν τόσο γιά τήν ἐπείγουσα ἐπεξεργασία τῶν ὑλικῶν τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1920, πού ὑπάρχουν στό Γραφεῖο στατιστικῆς τοῦ κυβερνείου, ὅσο καί γιά τή διενέργεια ἐρευνῶν κατά τήν ἀνοιξιάτικη, καλοκαιρινή καί φθινοπωρινή περίοδο τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων τοῦ ἀριθμοῦ καί τῆς κατάστασης τῶν ζώων, τῆς παραγωγικότητας τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, ἔρευνας τῶν νοικοκυριῶν κατά ὁμάδες, τῆς δυναμικότητας καί τῶν προϋπολογισμῶν τους. Ὅλα τά καθήκοντα τῆς ΚΔΣ στά τοπικά ὄργανα πρέπει νά ἐκπληρωθοῦν μέ ἀκρίβεια στήν καθορισμένη προθεσμία καί μέ ἑνιαῖο πρόγραμμα. Σᾶς κάνω καί πάλι γνωστή τήν ἀνάγκη νά παρθοῦν μέτρα πού νά ἐξασφαλίζουν τή δουλιά τοῦ Γραφείου στατιστικῆς τοῦ κυβερνείου, συγκεκριμένα τήν ἐξασφάλιση τοῦ Γραφείου μέ ἐργατική δύναμη, χρησιμοποιώντας, μέ τή μορφή προσωπικῆς ἐργασίας, συνεργάτες ἄλλων ἱδρυμάτων μέ πλατιά ἐφαρμογή τῆς πληρωμῆς μέ τό κομμάτι, τήν ἐξασφάλιση μέ μέσα μεταφορᾶς γιά τίς δουλιές τῶν ἀποστολῶν, τήν ἐξασφάλιση μέ κτίρια, μέ πλήρεις ἐγκαταστάσεις, τόν ἔγκαιρο ἐφοδιασμό μέ χρήματα καί τρόφιμα.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 3 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

40

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ [483]

Πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς κυβερνείου
Ἀντίγραφα: διευθυντή τῆς Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης τῶν κυβερνείων, πρόεδρο τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς κυβερνείων, γραμματεῖς τῶν Ἐπιτροπῶν κυβερνείων, Συμβούλια ἐπισιτισμοῦ κυβερνείων καί ἐπιτρόπους Ἐπισιτισμοῦ κυβερνείων

Τόν τελευταῖο καιρό ἀποκαλύφθηκε ὅτι σέ ὁρισμένα κυβερνεῖα ἐκδίδονται ἀπό τίς τοπικές Ἐκτελεστικές ἐπιτροπές κυβερνείων καί κάποτε καί ἀπό τίς Κομματικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων ἀποφάσεις, πού ριζικά παραβιάζουν τίς ἐντολές τοῦ κέντρου καί ἀλλάζουν τά καθιερωμένα σχέδια γιά τόν κρατικό ἐφοδιασμό τοῦ κέντρου

πράγμα πού προκαλεῖ ἀποδιοργάνωση καί βοηθοῦν στή δουλιά τους τούς ἐχθρούς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὑποσκάπτοντας τό κύρος της. Χωρίς νά θίξουμε ὁρισμένες περιπτώσεις, πού γι' αὐτές διατάχθηκε ἀνάκριση καί οἱ ὑπαίτιοι θά φέρουν σοβαρή εὐθύνη ἀπέναντι στή Δημοκρατία, θεωροῦμε ὑποχρέωσή μας νά σᾶς κάνουμε ξανά γνωστή τήν ἀνάγκη τῆς ἐκπλήρωσης τῶν ἐντολῶν τῶν κεντρικῶν ὀργάνων καί ἰδιαίτερα τῶν ἐπισιτιστικῶν καί ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ ἔκδοση τοπικῶν ἀποφάσεων, πού ἀλλάζουν ριζικά τίς ἐντολές τοῦ κέντρου, χωρίς νά ζητηθεῖ ἡ συγκατάθεσή του γιά μιά τέτια ἀλλαγή τῶν ἐντολῶν του. Κάνοντας γνωστά αὐτά πού ἐκθέσαμε γιά τήν πιστή καί ἀπαρέγκλιτη ἐκπλήρωση, προειδοποιοῦμε ὅτι στό ἑξῆς σχετικά μέ τούς ὑπαίτιους παραβίασης τῶν ἐντολῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, καί τῶν σχεδίων ἐφοδιασμοῦ θά παίρνονται τά πιό αὐστηρά μέτρα τιμωρίας.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

41

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΝΙΖΝΙ ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ [484]

Νίζνι Νόβγκοροντ, Ἐκτελεστική ἐπιτροπή κυβερνείου,
ἀντίγραφο στό Τμῆμα μεταφορῶν καί ὑλικῶν,
στήν ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ Βόλγα

Στό λιμάνι τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ συγκεντρώθηκε μιά μεγάλη νηοπομπή μέ ἀλάτι, πού πρέπει νά ξεφορτωθεῖ γρήγορα. Ὑπάρχουν ἀκόμη 5 ἑκατομμύρια περίπου πούτια ἀλάτι. Ἡ ἐκφόρτωση γίνεται ἐξαιρετικά ἀργά λόγω τῆς μή χορήγησης ἀπαραίτητου ἀριθμοῦ φορτοεκφορτωτῶν στήν ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ τοῦ Βόλγα, ὅπως καί λόγω τῆς χαμηλῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς, ἄν καί ὑπάρχει πλήρης ἱκανοποίηση στή βασική μερίδα. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μέ ἀπόφασή του τῆς 31 τοῦ Μάη 1921 θεώρησε τή μεταφορά τοῦ ἀλατιοῦ σάν πολεμικό ἐπιχειρησιακό καθῆκον. Γι'

* Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ καί ἀπό τόν πρόεδρο τῆς ΠΚΕΕ Μ. Ι. Καλίνιν καί τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) Β. Μ. Μόλοτοφ. *Ἡ Σύντ.*

αὐτό προτείνω νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ τοῦ Βόλγα μέ τούς ἀπαραίτητους φορτοεκφορτωτές γιά τό ξεφόρτωμα τῶν φορτηγίδων σέ συντομότατη προθεσμία, κατά προτίμηση πρίν ἀπό ἄλλα φορτία, μέ σκοπό τήν πλήρη καί γρήγορη κυκλοφορία τους. Γιά τήν πορεία τῶν ἐργασιῶν νά μέ ἐνημερώνετε.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας *Λένιν*

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

42

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΙΒΗΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) [485]

Ὄμσκ, Γραφεῖο Σιβηρίας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ
Ἀντίγραφο: Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας, στόν Σμιρνόφ
Ἀντίγραφο: ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ Σιβηρίας, στόν Καλμανόβιτς

Ἡ καταστροφική κατάσταση σχετικά μέ τά τρόφιμα γιά τό στρατό, γιά τίς πρωτεύουσες, καί τά μεγαλύτερα ἐργοστασιακά κέντρα, ἐξανάγκασαν τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ πρίν ἕνα μήνα νά πάρει ἔκτακτη ἀπόφαση: συγκεκριμένα, μέ τήν ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων, χρησιμοποιώντας ὅλες τίς δυνατότητες, νά πετύχουμε μεταφορά ἀπό τή Σιβηρία κατά μέσο ὅρο 100 βαγονιῶν μέ σιτηρά κατά εἰκοσιτετράωρο γιά τό κέντρο, ἤ τρία ἑκατομμύρια πούτια τό μήνα, ἔστω καί σέ βάρος τῶν τοπικῶν ἀναγκῶν τῆς Σιβηρίας. Ἡ ὑπεύθυνη αὐτή ἀπόφαση ἐπιβλήθηκε ἀπ' ὅλη τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε στή Δημοκρατία. Ἡ ὕπαρξη σιτηρῶν στή Σιβηρία, μέ τήν προϋπόθεση καθιέρωσης στό ἐλάχιστο τῆς τοπικῆς κατανάλωσης πού Σᾶς ὑποδείχτηκε, ἔκανε αὐτό τό καθῆκον ἔμπρακτα πραγματοποιήσιμο. Ἡ Ἐπαναστατική ἐπιτροπή καί ἡ ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ Σιβηρίας μέ τηλεγράφημα τῆς 18 τοῦ Μάη παραδέχτηκαν ὅτι ἡ ἀποστολή στή διάρκεια τοῦ μήνα μέχρι 7 τοῦ Ἰούνη τριῶν ἑκατομμυρίων πουτιῶν σιτηρῶν γιά τό κέντρο εἶναι ἐντελῶς πραγματοποιήσιμη, ὅμως στήν πραγματικότητα σ' αὐτή τήν προθεσμία στείλατε συνολικά περίπου 1600 βαγόνια, καί ἡ φόρτωση στίς πρῶτες μέρες τοῦ Ἰούνη δέν δείχνει καμιά ἄνοδο. Ἡ τόσο ἀνεπαρκής ἀποστολή σιτηρῶν, πού μόλις καί ξεπερνάει τά 50% τοῦ ἀπαραίτητου μίνιμουμ, ὅλο καί περισσότερο ὀξύνει τήν ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας

καί δημιουργεῖ ἐξαιρετικά δυσάρεστη ἔνταση ἀνάμεσα στούς πεινασμένους ἐργάτες τοῦ κέντρου, ἡ ὁποία ἐγκυμονεῖ σοβαρές πολιτικές συνέπειες. Ἡ ΚΕ, παίρνοντας ὑπόψη τά παραπάνω, προτείνει μέ τή μορφή στρατιωτικῆς διαταγῆς, νά ἐξασφαλιστεῖ μέ τήν ἡρωική ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων, ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν κομματικῶν, σοβιετικῶν ὀργάνων τῆς Σιβηρίας καί μέ εὐθύνη τοῦ Γραφείου τῆς Σιβηρίας καί προσωπικά τοῦ προέδρου τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Σμιρνόφ, τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς Ἐπισιτισμοῦ τῆς Σιβηρίας Καλμανόβιτς, κανονική καί πλήρης φόρτωση μίνιμουμ 100 βαγονιῶν μέ σιτηρά γιά τό κέντρο καθημερινά. Ἡ ἐντολή πρέπει νά ἐκπληρωθεῖ ἀναντίρρητα. Τή λήψη, τή σταθερή ἐγγύηση πραγματικῆς ἐκτέλεσης νά ἀναφέρετε ἀμέσως στήν ΚΕ, ἀντίγραφο στόν Λένιν, ἀντίγραφο στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, στή διανομή.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων *Λένιν* *

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ Μάη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό βιβλίο «Ἡ Ἐπαναστατική ἐπιτροπή Σιβηρίας (Σιμπρεβκόμ). Αὔγουστος 1919 — Δεκέμβρης 1925. Συλλογή, ντοκουμέντων καί ὑλικῶν». Νοβοσιμπίρσκ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

43

ΤΗΛΕΦΩΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ Α. ΜΠ. ΧΑΛΑΤΟΦ, Β. Β. ΦΟΜΙΝ, Α. Α. ΑΝΤΡΕΓΕΦ ΚΑΙ Α. Ο. ΑΛΣΚΙ [486]

σ.σ. Χαλάτοφ (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ),
Φομίν (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν),
Ἀντρέγεφ (ΠΚΣΣ), καί Ἄλσκι (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν)

Πρέπει ἀμέσως ἤδη, χωρίς καμιά χρονοτριβή, νά παρθοῦν ἀποφασιστικά μέτρα γιά νά ἐξασφαλιστοῦν μέ τρόφιμα καί χρήματα οἱ ἐργασίες γιά τήν ἐκβάθυνση τῆς κοίτης τοῦ μέσου καί ἄνω Βόλγα.

Σᾶς παρακαλῶ νά μοῦ γνωρίσετε, τί πραγματικά κάνατε μέ βάση τό σημείωμα τῆς ἀποστολῆς τῆς Βασικῆς ἐπιτροπῆς γιά τίς μεταφορές τοῦ ΣΕΑ ἀπό τό Καζάν τῆς 14 τοῦ Ἰούνη αὐτῆς τῆς

* Τό τηλεγράφημα ἔχει ὑπογραφεῖ καί ἀπό τόν γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) Β. Μ. Μόλοτοφ. *Ἡ Σύντ.*

χρονιᾶς μέ τίς ὑπογραφές τοῦ Κάμενεφ καί ἄλλων καί μέ τό ὑπ. ἀρ. 2868 τηλεγράφημα τοῦ Κολεγκάγεφ [487].

Ὁ πρόεδρος τοῦ ΣΕΑ *Λένιν*

Μόσχα, Κρεμλίνο.
14 τοῦ Ἰούνη.

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε το 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

44

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΜΠ. ΕΪΣΜΟΝΤ

Στόν ἀναπληρωτή τοῦ Ἔκτακτου ἐξουσιοδοτημένου τοῦ Συμβ. Ἄμυνας γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί Στόλου σ. Ἔισμοντ

Ἀντίγραφο: *στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ* σ. *Μπογκντάνοφ*

Παρακαλῶ νά ἐκτελεστεῖ ἐπειγόντως ἡ ὑπ' ἀρ. 211/280 παράκληση τοῦ προέδρου τοῦ ΑΣΛΟ σ. *Μπογκντάνοφ* γιά τή χορήγηση στό οἰκοδομικό ἔργο τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα 100 σκηνῶν ἀπό καραβόπανο μεγάλου τύπου ἤ 200 σκηνῶν μικροῦ τύπου [488].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Μόσχα, Κρεμλίνο,
24 τοῦ Ἰούνη 1921.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

45

* ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ἀντίγραφο: στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ
σ. *Μπογκντάνοφ*

Σᾶς προτείνω νά ἐκπληρώσετε ἐπειγόντως τήν ὑπ' ἀρ. 211308 παράκληση τοῦ ΑΣΛΟ τῆς 13 τοῦ Ἰούνη γιά νά παραμείνουν στά ἔργα τῆς Κασίρα ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι πού ὑπῆρχαν στίς 15 τοῦ

Ἰούνη τρ. ἔ. καί νά ἐπιστρατευτεῖ στή διάρκεια δυό ἑβδομάδων μέ πολεμικούς ρυθμούς ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμός διάφορων ἐργατῶν, πού ὑποδείχνεται στήν παράκληση τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ γιά τά ἔργα τῆς Κασίρα, ἤ σέ περίπτωση πού δέν μπορεῖ νά γίνει ἐπιστράτευση, νά μεταφερθοῦν ἀπό τό Νοτιοδυτικό μέτωπο γιά τά ἔργα τῆς Κασίρα στρατιωτικά τμήματα μέ τεχνικό προσωπικό καί ἐργαλεῖα καί νά παρθοῦν μέτρα, ὥστε ἡ Ἐπιτροπή γιά τήν Κασίρα νά μήν ἐπιτρέπει νά φεύγουν οἱ ἐργάτες καί οἱ ὑπάλληλοι χωρίς νά τό ξέρει ἡ διεύθυνση τῶν ἔργων [489].

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας

Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Ἰούνη 1921

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΗΚΑΝ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΗΚΑΝ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

(6 τοῦ Νοέμβρη 1920 — 26 τοῦ Ἰούνη 1921)

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ). *6 τοῦ Νοέμβρη 1920.*
Τόμος 42ος, σελ. 7-8.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ. *2 τοῦ Δεκέμβρη 1920.*
Τόμος 42ος, σελ. 54.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΣΤΗΝ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΕΙΩΝ. *6 τοῦ Δεκέμβρη 1920.*
Τόμος 42ος, σελ. 84.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΕ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΛΑΪΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΣ. *22 τοῦ Δεκέμβρη 1920.*
Τόμος 42ος, σελ. 382-386.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟΚΚΙΝΗΣ ΠΡΕΣΝΙΑ. *Δεκέμβρης, νωρίτερα ἀπό τίς 25, 1920.*
Τόμος 42ος, σελ. 200-201.

ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ. *12 τοῦ Φλεβάρη 1921.*
Τόμος 42ος, σελ. 334-336.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ V ΠΑΝΟΥΚΡΑΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ. *25 ἤ 26 τοῦ Φλεβάρη 1921.*
Τόμος 42ος, σελ. 351.

ΣΧΕΔΙΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΤΟΥ ΜΠΑΚΟΥ. *Δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Φλεβάρη 1921.*
Τόμος 42ος, σελ. 423-426.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Κ. ΟΡΤΖΟΝΙΚΙΤΖΕ. *2 τοῦ Μάρτη 1921.*
Τόμος 42ος, σελ. 367.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΧΙ ΣΤΡΑΤΙΑΣ. *10 τοῦ Μάρτη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 128.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΩΝ. *6 τοῦ 'Απρίλη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 162.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ 1ου ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ. *7 τοῦ 'Απρίλη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 145.

ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ, ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΤΗΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ, ΤΟΥ ΝΤΑΓΚΕΣΤΑΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΡΕΙΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. *14 τοῦ 'Απρίλη 1921.*
Τόμ. 43ος, σελ. 198-200.

ΠΡΟΣ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΠΟΛΗΣ ΤΩΝ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ. *14 τοῦ 'Απρίλη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 201.

ΣΧΕΔΙΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ. *"Οχι ἀργότερα ἀπό τίς 27 τοῦ 'Απρίλη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 253-254.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ(μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΥΣ ΕΞΩΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ. *"Οχι ἀργότερα ἀπό τίς 4 τοῦ Μάη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 390-392.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΚΡΖΙΖΑΝΟΒΣΚΙ ΣΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ. *14 τοῦ Μάη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 260-263.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΜΕΤΑΛΛΩΡΥΧΟΥΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΤΡΟΒΣΚΙ. *25 τοῦ Μάη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 294.

ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΑΪΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ. *28 τοῦ Μάη 1921.*
Τόμος 43ος, σελ. 342-343.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ο. Β. ΚΟΥΟΥΣΙΝΕΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ, ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΟΥΛΙΑΣ ΤΟΥΣ». *10 τοῦ 'Ιούνη 1921.*
Τόμος 44ος, σελ. 13-15.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ *

(6 τοῦ Νοέμβρη 1920 — 26 τοῦ Ἰούνη 1921)

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Λ. Μ. ΚΑΡΑΧΑΝ

18 τοῦ Νοέμβρη 1920

Τόμος 42ος, σελ. 431.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ

22 τοῦ Νοέμβρη 1920

Τόμος 42ος, σελ. 431.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

16 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Τόμος 42ος, σελ. 431.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Π. ΜΙΛΙΟΥΤΙΝ

16 τοῦ Δεκέμβρη 1920

Τόμος 42ος, σελ. 431.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΚ. Ι. ΛΟΜΟΦ ΚΑΙ Ν. Π. ΜΠΡΙΟΥΧΑΝΟΦ

5 τοῦ Γενάρη 1921

Τόμος 42ος, σελ. 432.

---

* Στόν κατάλογο συμπεριλήφθηκαν γράμματα, ἀναφερόμενα ἀνάμεσα στίς ἐργασίες τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού δέν βρέθηκαν, στούς 42-43 τόμους τῆς 5ης ἔκδοσης τῶν Ἁπάντων.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Β. ΤΣΙΤΣΕΡΙΝ

9 τοῦ Γενάρη 1921

Τόμος 42ος, σελ. 432.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΦΟΜΙΝ

10 τοῦ Φλεβάρη 1921

Τόμος 42ος, σελ. 432.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ι. Σ. ΟΥΝΣΛΙΧΤ

18 τοῦ Φλεβάρη 1921

Τόμος 42ος, σελ. 432.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΚ. Ε. ΖΗΝΟΒΙΕΦ

'Ανάμεσα στίς 22 καί 29 τοῦ Μάρτη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 421.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Β. Β. ΑΝΤΟΡΑΤΣΚΙ

7 τοῦ 'Απρίλη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 421.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Φ. Ε. ΤΖΕΡΖΙΝΣΚΙ

12 τοῦ 'Απρίλη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 421.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΓΚ. ΜΠΕΛΟΜΠΟΡΟΝΤΟΦ

17 τοῦ 'Απρίλη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 421.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Μ. ΛΕΖΑΒΑ

"Οχι νωρίτερα άπό τίς 20 — ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ 'Απρίλη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 422.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΠ. ΡΕΪΧΕΝΜΠΑΧ

16 τοῦ Μάη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 422.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Μ. Β. ΦΡΟΥΝΖΕ

19 τοῦ Μάη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 422.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. ΜΠ. ΧΑΛΑΤΟΦ

30 τοῦ Μάη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 422.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Π. Ι. ΠΟΠΟΦ

4 τοῦ 'Ιούνη 1921

Τόμος 43ος, σελ. 422.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Πρόκειται γιά τή συνεδρίαση τῆς προκαταρκτικῆς σύσκεψης γιά τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης σύνδεσης ἀνάμεσα σέ ὅλα τά παραγωγικά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα. Ἡ προκαταρκτική σύσκεψη συγκλήθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1920. Πρόεδρος τῆς σύσκεψης εἶχε ὁριστεῖ ὁ Β. Ι. Λένιν. — *1*.

[2] Ὁ καθηγητής τῆς Ἀκαδημίας γεωπονικῶν ἐπιστημῶν Πετρόβσκο-Ραζουμόβσκι (τώρα Ἀκαδημία γεωπονικῶν ἐπιστημῶν τῆς Μόσχας τιμημένη μέ τό μετάλλιο τοῦ Λένιν «Κ. Α. Τιμιριάζεφ») Β. Α. Μιχελσόν στά ἄρθρα του, ἔγραφε γιά τά χρόνια τῆς πολυομβρίας καί ἀνομβρίας, τά ὁποῖα περιοδικά ἐπαναλαμβάνονται καί ἀλληλοδιαδέχονται. Προβλέποντας τόν ἐρχομό τῆς ξηρασίας σύντομα, ὁ καθηγητής Μιχελσόν ἔβαλε τό καθῆκον τῆς πάλης ἐναντίον της μέ τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας τόσο στή βιομηχανία, ὅσο καί στήν ἀγροτική οἰκονομία. Ὕστερα ἀπό ὑπόδειξη τοῦ Β. Ι. Λένιν τό ἄρθρο τοῦ Μιχελσόν δημοσιεύτηκε στίς 17 τοῦ Νοέμβρη 1920 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς Πανενωσιακῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς», ἀρ. φύλ. 258 μέ τόν τίτλο «Σοβαρή προειδοποίηση», καί τήν ἑπόμενη μέρα ἡ «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» δημοσίευσε ἄρθρο τοῦ Σ. Π. Σερεντά «Ἀπ' ἀφορμή τοῦ ἄρθρου «Σοβαρή προειδοποίηση»», στό ὁποῖο καθορίζονταν συγκεκριμένα μέτρα γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀφορία.

Στίς 25 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὁ Σ. Π. Σερεντά σέ γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν ἀνάφερε: «Βλαντίμιρ Ἰλίτς! Ἐκτέλεσα τίς ὁδηγίες Σας σχετικά μέ τή δημοσίευση τοῦ ἄρθρου τοῦ καθηγητῆ Μιχελσόν γιά τήν ἐπερχόμενη ξηρασία («Ἰζβέστιγια», ἀρ. φύλ. 258) καί τό σχόλιό μου ἀπ' ἀφορμή τό ἄρθρο τοῦ Μιχελσόν (ἐπισυνάπτω τό φύλ. 259 τῆς «Ἰζβέστιγια»).

Ἔστειλα ἐπίσης αὐτά στήν «Πράβντα» ὅμως δέν τά δημοσίευσαν, γιατί δημοσιεύτηκαν πρωτύτερα στήν «Ἰζβέστιγια». Στό Ρωσικό Τηλεγραφικό Πρακτορεῖο στάλθηκε σύντομο σημείωμα». (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *2*.

[3] Τό σημείωμα γράφτηκε στήν ἀπόφαση τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 4 τοῦ Νοέμβρη 1920 πού δακτυλογραφήθηκε σέ ἔντυπο τοῦ ΣΛΕ καί στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν γιά ὑπογραφή. Στήν ἀπόφαση γινόταν λόγος γιά τή χορήγηση στή Διεύθυνση ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ ἔκτακτης πίστωσης 5 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν γιά τήν ἀγορά λαχανικῶν γιά τό νοσοκομεῖο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. — *3*.

[4] Όπως φαίνεται, πρόκειται γιά τίς θέσεις μέ τίς όποιες ό Β. Ι. Λένιν μίλησε στήν όλομέλεια τής ΚΕ τοΰ ΚΚΡ(μπ) στίς 8 τοΰ Νοέμβρη 1920. Οί θέσεις τοΰ Λένιν άποτέλεσαν τή βάση τοΰ σχεδίου του άπόφασης «Τά καθήκοντα τών συνδικάτων καί οί μέθοδοι πραγματοποίησής τους». (Βλ. Άπαντα, 5 έκδ., τόμ. 42ος, σελ. 9-10). — *3.*

[5] Στό τηλεγράφημα ύπάρχει ή παρακάτω σημείωση, γραμμένη άπό τήν Λ. Α. Φότιεβα: «Ό Ποκρόβσκι συνομίλησε προσωπικά μέ Σάς καί Σείς τοΰ είπατε ότι, όταν θά έξαντληθούν όλα τά μέσα, νά άπευθυνθεί σέ Σάς. Όλα τά μέσα έξαντλήθηκαν» (Κεντρικό κομματικό άρχείο τοΰ Ίνστιτούτου μαρξισμού-λενινισμού τής ΚΕ τοΰ ΚΚΣΕ).

Τό διάταγμα γιά τήν ίδρυση κρατικού Πανεπιστημίου στά Ούράλια έγκρίθηκε άπό τό Συμβούλιο τών Λαϊκών Έπιτρόπων στίς 19 τοΰ Όχτώβρη 1920. — *4.*

[6] Στίς 19 τοΰ Νοέμβρη 1920 ό Β. Ι. Λένιν έστειλε στόν Α. Ζ. Γκόλτσμαν έπερώτηση γιά τή δυνατότητα νά βραβευτούν μέ είδη οί τυπογράφοι γιά τήν έτοιμασία έφτά «Δελτίων τής ΓΚΟΕΛΡΟ». Τήν ίδια μέρα μέ γράμμα του ό Γκόλτσμαν έπέστησε τήν προσοχή τοΰ Λένιν στίς ύπερβολικά μεγάλες άπαιτήσεις τής ΓΚΟΕΛΡΟ στό ζήτημα τής βράβευσης σέ είδος.

Τό σημείωμα πού δημοσιεύεται είναι άπάντηση στό γράμμα τοΰ Γκόλτσμαν. — *4.*

[7] Τό σημείωμα γράφτηκε άπ' άφορμή τό γράμμα, πού πήρε ό Β. Ι. Λένιν, τοΰ προέδρου τοΰ ένοποιημένου συμβουλίου τών θρησκευτικών κοινοτήτων καί όμάδων Β. Γκ. Τσερτκόφ τής 10 τοΰ Νοέμβρη 1920. Ό Τσερτκόφ έγραφε ότι τό διάταγμα τοΰ Συμβουλίου τών Λαϊκών Έπιτρόπων τής 4 τοΰ Γενάρη 1919, πού ύπογράφηκε άπό τόν Λένιν, δέν έκτελείται άπό όρισμένα ύπεύθυνα σοβιετικά πρόσωπα. (Τό διάταγμα έδινε δικαίωμα σέ πρόσωπα, πού δέν μπορούσαν λόγω τών θρησκευτικών τους πεποιθήσεων νά πάρουν μέρος στή στρατιωτική ύπηρεσία, νά έκτελούν ύστερα άπό άπόφαση τοΰ λαϊκού δικαστηρίου άντί στρατιωτική ύπηρεσία, ύγειονομική ή άλλη έργασία.)

Ή έπιτροπή, πού σχηματίστηκε μέ ύπόδειξη τοΰ Λένιν, συνεδρίασε δυό φορές, στίς 14 καί 19 τοΰ Νοέμβρη 1920. Στίς 23 τοΰ Νοέμβρη τό Συμβούλιο τών Λαϊκών Έπιτρόπων άκουσε τά συμπεράσματα τής έπιτροπής καί στίς 14 τοΰ Δεκέμβρη ένέκρινε άλλαγές καί προσθήκες στό διάταγμα τής 4 τοΰ Γενάρη 1920. Γι' αύτό τό ζήτημα βλ. έπίσης σέ τούτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 391. — *5.*

[8] Στίς 11 τοΰ Νοέμβρη 1920 ό διοικητής τών στρατευμάτων τοΰ Νότιου μετώπου Μ. Β. Φρούνζε, προσπαθώντας νά άποφευχθεί ή παραπέρα αίματοχυσία, άπευθύνθηκε μέ τόν άσύρματο στόν Βράνγκελ μέ πρόταση νά σταματήσει τήν άντίσταση καί ύποσχέθηκε άμνηστία γιά όσους καταθέσουν τά όπλα. Ό Βράνγκελ δέν άπάντησε στήν πρόταση τοΰ Φρούνζε καί τήν άπόκρυψε άπό τά στρατεύματά του. — *6.*

[9] Ή έπιτροπή γιά τήν έπεξεργασία τών ζητημάτων παραχώρησης έκχωρήσεων στή Σιβηρία, πού συγκροτήθηκε μέ άπόφαση τοΰ Συμβουλίου τών Λαϊκών Έπιτρόπων τής 30 τοΰ Όχτώβρη 1920, στίς 16 τοΰ Νοέμβρη παρουσίασε στό Συμβούλιο τών Λαϊκών Έπιτρόπων σχέδιο διατάγματος. Τό Συμβούλιο τών Λαϊκών Έπιτρόπων άνάθεσε σέ είδική έπιτροπή (Β. Ι. Λένιν, Ντ. Ι. Κούρσκι,

Α. Μ. Λεζάβα, Β. Π. Μιλιούτιν καί Σ. Π. Σερεντά) νά ξαναδουλέψει καί νά συντάξει σέ μιά έβδομάδα τό σχέδιο διατάγματος. Στίς 23 τοῦ Νοέμβρη 1920 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψήφισε διάταγμα γιά τίς ἐκχωρήσεις καί ἐνέκρινε πρόταση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἔκδοση μπροσούρας γιά τίς ἐκχωρήσεις. Στά τέλη τοῦ Νοέμβρη — ἀρχές τοῦ Δεκέμβρη 1920 ἐκδόθηκε ἡ μπροσούρα «Γιά τίς ἐκχωρήσεις. Διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 23 τοῦ Νοέμβρη 1920. Κείμενο τοῦ διατάγματος. Ἀντικείμενα τῶν ἐκχωρήσεων. Χάρτες». — *7.*

[10] Τό σημείωμα γράφτηκε σχετικά μέ τό γράμμα τοῦ ἔκτακτου πληρεξούσιου ἀντιπροσώπου τοῦ ἐπιτρόπου γιά τόν ἐπισιτισμό τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Ταμπόφ Ε. Γκ. Παρφιόνοφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 7 τοῦ Νοέμβρη 1920. Ὁ Παρφιόνοφ ἔγραφε ὅτι τόν Ἰούνη τοῦ 1920 ὁ μηχανικός Α. Α. Μπάρισνικοφ τοῦ ἀνακοίνωσε, ὅτι ἐφεῦρε τεχνική σόλα, τήν ὁποία μποροῦν νά χρησιμοποιήσουν γιά τίς ἀνάγκες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ὁ Παρφιόνοφ μαζί μέ τόν Μπάρισνικοφ πῆγαν στή Μόσχα, στή Γενική Διεύθυνση τῆς βιομηχανίας βυρσοδεψίας τοῦ ΑΣΛΟ, ὅπου οἱ ἐμπειρογνώμονες τούς εἶπαν, ὅτι κατ' ἀρχήν ἡ ἐφεύρεση εἶναι χρήσιμη, ὅμως γιά ὁριστική ἀπόφαση πρέπει νά γίνει δοκιμή. Ὁ Παρφιόνοφ ἀνάφερε ὅτι ἡ δοκιμή γίνεται ἀργά καί παρακάλεσε τόν Λένιν νά δόσει ἐντολή, νά μπεῖ γρηγορότερα ἡ ἐφεύρεση στήν παραγωγή.

Στίς 19 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὁ Λένιν πῆρε ἀπάντηση στήν ἐρώτησή του, (βλ. τό ἀκόλουθο ντοκουμέντο) μέ τήν ὁποία τοῦ ἀνακοινωνόταν ὅτι ἡ Ἐπιτροπή γιά τίς ὑποθέσεις τῶν ἐφευρέσεων τοῦ ἐπιστημονικο-τεχνικοῦ τμήματος τοῦ ΑΣΛΟ ἐξέτασε τήν αἴτηση τοῦ Μπάρισνικοφ, πού ὑποβλήθηκε στήν Ἐπιτροπή στίς 15 τοῦ Σεπτέμβρη, καί στίς 30 τοῦ Σεπτέμβρη ἔδοσε στόν ἐφευρέτη πιστοποιητικό. Ἡ ἐπιτροπή ἀνάφερε ὅτι ἡ ἐφεύρεση τοῦ Μπάρισνικοφ λίγο διαφέρει ἀπό τίς ἤδη γνωστές καί ἡ ποιότητα τοῦ δέρματος θά καθοριστεῖ ἀπό τά ἀποτελέσματα τῶν δοκιμῶν. Οἱ πρωταρχικές δοκιμές, πού ἔκανε ἡ Γενική Διεύθυνση δέρματος, δέν ἔδοσαν ἱκανοποιητικά ἀποτελέσματα καί ὁ Μπάρισνικοφ ἀσχολεῖται μέ τήν τελειοποίηση τῆς ἐφεύρεσής του. Τό τελικό συμπέρασμα θά βγεῖ ἀπό τά ἀποτελέσματα τῶν παραπέρα δοκιμῶν. — *8.*

[11] Λεπτομερή ἀπάντηση σέ ὅλα τά ζητήματα, πού μπῆκαν, ὁ Λένιν πῆρε ἀπό τήν Ἐπιτροπή γιά τίς ὑποθέσεις τῶν ἐφευρέσεων τοῦ ἐπιστημονικο-τεχνικοῦ τμήματος τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1920. Στήν ἀπάντηση ἐπισυνάπτονταν: 1) κατάσταση ὑποθέσεων πού εἶχαν ἐξεταστεῖ ἀπό τήν Ἐπιτροπή κατά τομεῖς, 2) οἱ πιό βασικές ἐφευρέσεις πού θεωρήθηκαν χρήσιμες καί ἐνμέρει εἶχαν ἐφαρμοστεῖ στή ζωή, 3) κατάσταση ἐφευρέσεων, πού ἦταν ἄξιες προσοχῆς ἀπομέρους τοῦ κράτους, 4) προκαταρκτική γνώμη τοῦ ἐμπειρογνώμονα Φ. Μπλιστάνοφ γιά τό ὑποκατάστατο τοῦ δέρματος, πού εἶχε ἐφεύρει ὁ μηχανικός Α. Α. Μπάρισνικοφ, 5) ἔκθεση τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 1ης τοῦ Νοέμβρη 1920, 6) πληροφορίες γιά τόν πρόεδρο τοῦ Τεχνικοῦ τμήματος στρατιωτικό μηχανικό-τεχνολόγο Β. Α. Πετρόφ.

Ταυτόχρονα ὁ Λένιν πῆρε συμπληρωματικά στήν ἐπίσημη ἔκθεση τῆς Ἐπιτροπῆς πληροφορίες, ἀπό τό μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Α. Κ. Κάουφμαν, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀνάφερε γιά τίς ἀδυναμίες στή δουλιά τῆς Ἐπιτροπῆς καί τίς αἰτίες τους. — *9.*

[12] Στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1920 μέ τηλεγράφημα ἀπό τό Μπακού ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν γιά τόν ἐπιτυχή ἀγώνα ἐναντίον τῶν συμμοριῶν στόν Καύκασο καί γιά τήν ἀνάγκη αὔξησης τῶν ἐνισχύσεων τοῦ μετώπου τοῦ Καυκάσου γιά τήν ἐπιτυχή ἄμυνα τοῦ Μπακοῦ ἀπό πιθανή ἐπίθεση ἐκμέρους τῆς μενσεβίκικης Γεωργίας, πού στήν πραγματικότητα ἦταν ὄργανο τῆς Ἀντάντ. — *9.*

[13] Πρόκειται γιά τίς παρατηρήσεις καί προσθῆκες τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια στό σχέδιο γράμματος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) «Γιά τίς Προλετκούλτ», πού πρωταρχική παραλλαγή του εἶχε προετοιμάσει ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί σέ συνέχεια ἔγινε ἡ ἐπεξεργασία του μέ βάση τίς παρατηρήσεις μελῶν τῆς ΚΕ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. Ἡ Κρούπσκαγια πρότεινε νά συμπεριληφθεῖ στό γράμμα ἡ παρακάτω θεμελιακή προσθήκη: «Ἡ Προλετκούλτ παρουσιάστηκε *πρίν* τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση. Αὐτή εἶχε ἀνακηρυχτεῖ «ἀνεξάρτητη» ἐργατική ὀργάνωση, ἀνεξάρτητη ἀπό τό ὑπουργεῖο Λαϊκῆς Παιδείας τόν καιρό τοῦ Κέρενσκι. Ἡ Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἄλλαξε τήν προοπτική. Οἱ Προλετκούλτ συνέχισαν νά παραμένουν «ἀνεξάρτητες», ὅμως τώρα αὐτή ἦταν πιά «ἀνεξαρτησία» ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία». Στή διατύπωση τῆς Κρούπσκαγια συμπεριλήφθηκαν καί οἱ παρακάτω φράσεις: «Ἀντί νά βοηθήσουν τήν ἐργαζόμενη νεολαία νά μορφωθεῖ σοβαρά, νά βαθαίνει ὁ κομμουνιστικός τρόπος ἀντιμετώπισης ὅλων τῶν προβλημάτων τῆς ζωῆς καί τῆς τέχνης, καλλιτέχνες καί φιλόσοφοι, πού στήν οὐσία εἶναι μακριά ἀπό τόν κομμουνισμό καί εἶναι ἐχθρικά διατεθειμένοι πρός αὐτόν αὐτοανακηρύχθηκαν γνήσια προλεταριακοί, ἐμπόδιζαν τούς ἐργάτες...». Καί παρακάτω: «Ἡ ΚΕ ὄχι μόνο δέν ἐπιθυμεῖ νά δεσμεύσει τήν πρωτοβουλία τῆς ἐργατικῆς διανόησης στόν τομέα τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας, ἀλλά, ἀπεναντίας, ἡ ΚΕ ἐπιθυμεῖ νά δημιουργήσει γι' αὐτήν περισσότερο ὑγιεῖς καί κανονικές συνθῆκες καί νά τῆς δόσει τή δυνατότητα νά ἐπιδρᾶ ἀποδοτικά σέ ὅλα τά ζητήματα τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας» («Ζητήματα ἱστορίας τοῦ ΚΚΣΕ, 1958, τεῦχ. 1, σελ. 36). Ἡ Κρούπσκαγια ἔκανε ἐπίσης στό σχέδιο τοῦ γράμματος μιά σειρά ἀπό πιό μικρές προσθῆκες.

Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ γράμματος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) «Γιά τίς Προλετκούλτ» γινόταν μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν καί μέ τήν προσωπική συμμετοχή του. Στή βάση αὐτοῦ τοῦ σοβαροῦ κομματικοῦ ντοκουμέντου μπῆκαν οἱ ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, πού ἔγιναν ἀπό τόν ἴδιο στό σχέδιο ἀπόφασης «Γιά τήν προλεταριακή κουλτούρα» καί στό «Σχέδιο ἀπόφασης τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν Προλετκούλτ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμος 41ος, σελ. 336-337, τόμος 42ος, σελ. 12). Στίς 1 τοῦ Δεκέμβρη 1920 τό γράμμα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) «Γιά τίς Προλετκούλτ» δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα». — *10.*

[14] Στίς 18 τοῦ Νοέμβρη 1920 τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας Ν. Ι. Μουράλοφ ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά ἱκανοποιηθεῖ ἡ ἐπιθυμία τῶν ἐργατῶν τοῦ Ἰβάνοβο-Βεζνεσένσκ, γιατί ἡ ποσότητα τῶν ἠλεκτρικῶν ἀρότρων πού παραγγέλθηκαν γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας ἦταν περιορισμένη. Στό σημείωμα αὐτό τοῦ Μουράλοφ ὑπάρχει ἐπισημείωση τοῦ γραμματέα, πού γράφτηκε μέ ὑπόδειξη τοῦ Λένιν: «Μιλεῖστε μέ τόν Κισελιόφ, γιά νά ἔρθουν οἱ ἐργάτες τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ νά συνεννοηθοῦν μέ τόν Σερεντά, ἄν χρειάζονται ἄροτρα ἤ τρακτέρ» (Κεντρικό

κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *10.*

15 Στίς 16 τοῦ Νοέμβρη 1920 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μέ εἰσήγηση τοῦ Α. Μ. Λεζάβα ἐνέκρινε σχέδιο διατάγματος «Γιά τήν κατάσχεση ὅλης τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν πού ἔφυγαν ἔξω ἀπό τά ὅρια τῆς Δημοκρατίας ἤ κρύβονται μέχρι σήμερα» καί τό παρέδοσε γιά τή σύνταξή του στόν Ντ. Ι. Κούρσκι, ἐξουσιοδοτώντας τόν Β. Ι. Λένιν νά ὑπογράψει τό διάταγμα. Στίς 19 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὁ Λένιν ὑπόγραψε τό διάταγμα (βλ. «Συλλογή νομοθετημάτων καί διαταγμάτων τῆς Ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης, 1921, ἀρ. 18, ἄρθρο ΙΙΙ, σελ. 106). — *11.*

16 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση «Γιά τόν ἐφοδιασμό μέ καύσιμα καί τρόφιμα τῶν ἐργοστασίων τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, πού ἐπανέλαβαν τίς ἐργασίες τους καί ἔχουν συγκαταλεχθεῖ στήν ὁμάδα προτεραιότητας τῶν ὑφαντουργικῶν ἐπιχειρήσεων», ἡ ὁποία εἶχε ψηφιστεῖ ὕστερα ἀπό εἰσήγηση Β. Ι. Λένιν στό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας τήν 1η τοῦ Ὀχτώβρη 1920. Στό ὑπόμνημα τοῦ Γκ. Κ. Κορολιόφ λαθεμένα ἀναγράφηκε ἡ ἡμερομηνία 5 τοῦ Ὀχτώβρη. — *11.*

17 Τό γράμμα στάλθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ὕστερα ἀπό τή συνομιλία του μέ τόν πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ Γκ. Κ. Κορολιόφ, πού εἶχε σταλεῖ μέ ἀποστολή στή Μόσχα σέ σχέση μέ τήν ἐπισιτιστική κρίση στό κυβερνεῖο, τή διακοπή τοῦ ἐφοδιασμοῦ στά βασικῆς σημασίας ὑφαντουργικά ἐργοστάσια καί τήν ἄσχημη χρηματική πληρωμή τῶν ἐργατῶν. Στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὁ Κορολιόφ ἀνάφερε στόν Λένιν τή δύσκολη κατάσταση στό κυβερνεῖο καί ὑπόβαλε ὑπόμνημα στό ὁποῖο ἀπαριθμοῦνταν τά ἀπαραίτητα μέτρα γιά τήν ἐξάλειψη τῆς δύσκολης κατάστασης. Γι' αὐτή τή συνομιλία μέ τόν Λένιν ὁ Κορολιόφ διηγεῖται: «Ἀρχίζω νά ἐκθέτω τίς ἀνάγκες τῆς βιομηχανίας τοῦ Ἰβάνοβο. Φαίνεται ὁ Β. Ι. Λένιν σάν νά μήν ἀκούει τάχα τήν ἀναφορά μου, βομβαρδίζει μέ δεκάδες ἐρωτήματα, σάν νά μήν ἔχουν δῆθεν σχέση μέ τήν ἀναφορά μου: «Πόσους ἐργάτες ἀπέσυραν ἀπό τούς λαχανόκηπους; Πῶς ὀργάνωσαν τούς λαχανόκηπους; Μέ τί καλλιεργοῦν τή γῆ; Πῶς εἶναι τό ζήτημα τῆς κατοικίας;». Δέν ξεχνᾶ καί τά παιδιά τῶν ἐργατῶν: «Πρέπει ἀκόμη καί κομμάτια νά γίνουμε, ὅμως τά παιδιά δέν πρέπει οὔτε λεπτό νά τά ξεχνᾶμε» ...Συνομιλώντας ἔτσι, σκεφτόμουν: πάει χαμένη ἡ ἀναφορά μου. Ὁ Ἰλίτς δέν ἄκουσε τό κύριο. Ὅμως μέ τό τέλειωμα τῆς συζήτησης ἐξακριβώθηκε ὅτι ἀπ' ὅσα ἐγώ εἶπα, δέν τοῦ ξέφυγε οὔτε μιά λέξη καί εἶχε ἤδη βγάλει τά συμπεράσματά του. Ἔμεινα ἔκπληκτος μέ τήν τέτια ἱκανότητά του» («Ἀναμνήσεις γιά τόν Β. Ι. Λένιν», μέρος 3ο, Μόσχα, 1961, σελ. 290).

Στίς 16 τοῦ Νοέμβρη 1920 μετά τήν εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς, πού εἶχε ὁριστεῖ ἀπό τόν Λένιν, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πῆρε ἀπόφαση γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν τοῦ Ἰβάνοβο - Βοζνεσένσκ μέ χρήματα καί τρόφιμα. Καί τήν ἑπόμενη μέρα, στίς 17 τοῦ Νοέμβρη, μέ εἰσήγηση τῆς ἴδιας ἐπιτροπῆς πάρθηκε ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας γιά τήν τροφοδοσία τοῦ Ἰβάνοβο - Βοζνεσένσκ μέ τρόφιμα καί καύσιμα.

Σχετικά μέ τό ζήτημα παροχῆς βοήθειας στά ἐργοστάσια τοῦ Ἰβάνοβο - Βοζνεσένσκ βλ. ἐπίσης τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 240. — *11.*

18 Τό γράμμα αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ὕστερα ἀπό τή συζήτηση γιά τό φόρο σέ εἶδος μέ τόν ἀντιπρόσωπο τῶν ἀγροτῶν τοῦ νομοῦ Μοσάλσκ τοῦ κυβερνείου τῆς Καλούγκας Ν. Σ. Μποντιάκοφ, πού ἔγινε στίς 16 τοῦ Νοέμβρη 1920.— *12.*

19 Ὁ Σ. Π. Σερεντά καί ὁ Ν. Π. Μπριουχάνοφ ἔστειλαν στόν Β. Ι. Λένιν τίς ἀπαιτούμενες πληροφορίες στίς 18 τοῦ Νοέμβρη 1920. — *12.*

20 Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἔκλεισε ἐμπορική συμφωνία μέ τήν Ἀγγλία στίς 16 τοῦ Μάρτη 1920. — *14.*

21 Πρόκειται γιά τήν προϋποτιθέμενη κατοχή τοῦ Μπατούμ ἀπό τίς ἔνοπλες δυνάμεις τῆς Ἀγγλίας, σέ συμφωνία μέ τή μενσεβίκικη κυβέρνηση τῆς Γεωργίας. Σχετικά μ' αὐτό στίς 16 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν ἐπέδοσε διακοίνωση στόν ἀντιπρόσωπο τῆς μενσεβίκικης κυβέρνησης Μαχαράτζε καί ραδιοτηλεγράφημα στόν ὑπουργό Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας Κῶρζον. Ὁ Τσιτσέριν ἔγραφε ὅτι τήν κατοχή τοῦ Μπατούμ ἡ Σοβιετική κυβέρνηση τή θεωρεῖ ἀπόπειρα ἐξαπόλυσης νέου πολέμου στόν Καύκασο, ἀπόπειρα δημιουργίας ἄμεσης ἀπειλῆς γιά τήν ἀσφάλεια τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ὁ Τσιτσέριν ἐφιστοῦσε σοβαρά τήν προσοχή στίς βαριές συνέπειες πού θά προκύπτουν ἀπ' αὐτό, πού τήν εὐθύνη τους ὁλοκληρωτικά θά τή φέρουν οἱ κατακτητές καί οἱ συνεργάτες τους. — *14.*

22 Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀπευθείας τηλεφωνικά ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν τήν πληροφορία, πού πῆρε ἀπό τόν Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε, γιά τήν ἐντεινόμενη ἀπειλή ἐναντίον τοῦ Σοβιετικοῦ Ἀζερμπαϊτζάν ἀπομέρους τῆς μενσεβίκικης κυβέρνησης τῆς Γεωργίας, γιά τήν πολιτική κατάσταση στήν Τουρκία, Περσία καί γιά τίς ἐπιλογές τῶν ἄγγλων στήν περιοχή, γιά τά πρακτικά μέτρα πού προτάθηκαν ἀπό τόν Ὀρτζονικίτζέ σέ σχέση μέ τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε, καί παρακάλεσε τόν Λένιν νά ἐπιταχύνει τή μεταφορά τῶν ἐνισχύσεων, πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά τήν ἄμυνα τῶν συνόρων τοῦ Σοβιετικοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί νά δόσει σέ ὅλα τά ζητήματα πού θίχτηκαν ὁδηγίες. — *14.*

23 Στίς 14 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε σέ συνέλευση ἀγροτῶν τοῦ χωριοῦ Γιαροπόλετς. Στήν ὁμιλία του ὁ Λένιν ἔθιξε τά ζητήματα ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς ἐπαρχίας, καλυτέρευσης τῆς λαϊκῆς παιδείας καί ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας. Στίς 18 τοῦ Νοέμβρη πραγματοποιήθηκε γενική συνέλευση τοῦ ἠλεκτροτεχνικοῦ συνεταιρισμοῦ, στήν ὁποία πῆραν μέρος ἐξουσιοδοτημένοι 14 χωριῶν τοῦ νομοῦ Βολοκολάμσκ τῆς ἐπαρχίας Γιαροπόλσκ. Ἡ συνέλευση ἔστειλε γράμμα στόν Λένιν μέ τήν παράκληση νά τούς βοηθήσει: 1) στήν παραλαβή τῶν ἀπαραίτητων μέσων καί ὑλικῶν γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς ἐπαρχίας Γιαροπόλσκ· 2) στήν ἀποστολή δασκάλων γιά τήν ἄνοδο τῆς λαϊκῆς παιδείας καί 3) στό ζήτημα τῆς ἀνάπτυξης τῆς καλλιέργειας λιναριοῦ.

Τό πρῶτο ντοκουμέντο γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν, ἀφοῦ διάβασε τό γράμμα πού πῆρε τῆς 19 τοῦ Νοέμβρη. Τήν ἴδια μέρα ὁ Λένιν ἔστειλε ἐπερώτηση γιά τήν ποσότητα ἐγχρώμων μετάλλων, πού φυλλάσσονται στήν ἀποθήκη Μίζα-Ράιοβο (Γενική Διεύθυνση πυροβολικοῦ). Τό δεύτερο ντοκουμέντο γράφτηκε πάνω στήν ἀναφορά πού στάλθηκε στόν Λένιν στίς 20 τοῦ Νοέμβρη στήν ἐπερώτησή του γι' αὐτό τό ζήτημα. — *15.*

24 Ἡ ἔκθεση γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς ἐπαρχίας Γιαροπόλσκ, τοῦ νομοῦ Βολοκολάμσκ, τοῦ κυβερνείου Μόσχας, στάλθηκε στόν Λένιν στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1920. — *15.*

25 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας τῆς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1920 γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ἀνθρακωρύχων τοῦ Ντονμπάς μέ ἐνδυμασίες. — *16.*

26 Τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας στή συνεδρίασή του στίς 24 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὀργάνωσε Προσωρινό συμβούλιο ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Στρατιωτικῶν, τοῦ Ἔκτακτου ἐξουσιοδοτημένου τοῦ Συμβουλίου Ἄμυνας γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί Ναυτικοῦ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν, τοῦ Πανενωσιακοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῶν Συνδικάτων, τῆς ΚΕ τῶν συνδικάτων μεταλλωρύχων καί ἀνάθεσε στό Συμβούλιο τήν ἐπίβλεψη γιά τό σωστό καί γρήγορο ἐφοδιασμό τοῦ Ντονμπάς μέ ὅλα τά ἀπαραίτητα γιά τήν ἄνοδο τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας. — *16.*

27 Τό δημοσιευόμενο σημείωμα γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὕστερα ἀπό συνομιλία πού εἶχε μέ τόν ἀγρότη τοῦ χωριοῦ Κάσινο τοῦ νομοῦ Βολοκολάμσκ τοῦ κυβερνείου Μόσχας Σ. Α. Κουρκόφ, ὁ ὁποῖος διηγήθηκε στόν Λένιν γιά τό σχέδιο οἰκοδόμησης τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ καί παρακάλεσε νά βοηθηθεῖ στήν προμήθεια δυναμομηχανῆς. — *16.*

28 Τό δημοσιευόμενο ντοκουμέντο γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἀπ' ἀφορμή τήν § 4 τοῦ σχεδίου ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων «Γιά τά ἀνώτατα κρατικά ἐργαστήρια Καλῶν Τεχνῶν τῆς Μόσχας». Ὕστερα ἀπό τήν ἀποδοχή τῆς πρότασης τοῦ Λένιν ἡ § 4 ἐγκρίθηκε ὡς ἑξῆς: «Οἱ εἰσαγόμενοι φοιτητές θεωροῦνται ὅτι ἐκτελοῦν ὑποχρεωτική σπουδαστική ἐργασία μέ ἔλεγχο στά μαθήματα σύμφωνα μέ εἰδικούς κανόνες, οἱ ὁποῖοι πρέπει νά καθιερωθοῦν ἀπό τή Γενική Διεύθυνση κομμουνιστικῆς ἐργασίας μαζί μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας σέ χρονικό διάστημα δυό ἑβδομάδων καί νά ὑποβληθοῦν γιά ἔγκριση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων».

Ἡ παρατήρηση στήν § 3 τοῦ σχεδίου διορθώθηκε ἀπό τόν Λένιν ὡς ἑξῆς: ἀντί τῶν λέξεων «Στό φροντιστήριο» πρόσθεσε «Σέ ὅλες τίς τάξεις». Ὕστερα ἀπό τή διόρθωση τοῦ Λένιν ἡ παρατήρηση διατυπώθηκε ἔτσι: «Σέ ὅλες τίς τάξεις, ἡ διδασκαλία τῶν πολιτικῶν μαθημάτων καί τῶν βάσεων τῆς κομμουνιστικῆς κοσμοαντίληψης εἶναι ὑποχρεωτική».

Μ' αὐτή τή διατύπωση ψηφίστηκε στίς 18 τοῦ Νοέμβρη 1920 ἡ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. — *17.*

29 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Α. Μ. Λεζάβα, πού εἶχε ἀπευθυνθεῖ στόν Β. Ι. Λένιν μέ παράπονα κατά τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν γιά τήν καθυστέρηση τῆς ἔκδοσης ἄδειας ταξιδιοῦ στό ἐξωτερικό ὑπαλλήλων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου. Ὁ Λεζάβα παρακαλοῦσε τόν Λένιν νά τόν βοηθήσει στό ζήτημα αὐτό. — *17.*

30 Τό ζήτημα κατασκευῆς ἠλεκτρικῶν ἀρότρων συζητήθηκε στίς συνεδριάσεις τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στίς 23 τοῦ Νοέμβρη, 1 καί 3 τοῦ Δεκέμβρη 1920.

Στίς 23 τοῦ Νοέμβρη, τήν Τρίτη, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἔκθεση τοῦ Β. Π. Μιλιούτιν γιά τήν πορεία ἐκτέλεσης τῆς παραγγελίας γιά τήν κατασκευή ἠλεκτρικῶν ἀρότρων «Φάουλερ» συγκρότησε ἐπιτροπή ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ ΑΣΛΟ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Βιομηχανίας καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας γιά τήν ἐξασφάλιση ὅλων τῶν ἐργασιῶν στήν καθορισμένη προθεσμία. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἔνταξε 1 000 ἐργάτες τοῦ πρώην ἐργοστασίου Ἰλίν σέ κατηγορία σιτηρέσιου κόκκινου στρατιώτη τῶν μετόπισθεν. — *18.*

31 Τά σημειώματα γιά τόν Β. Π. Μιλιούτιν γράφτηκαν ἀπ' ἀφορμή τήν προετοιμαζόμενη γιά ἔκδοση μπροσούρα «Γιά τίς ἐκχωρήσεις. Διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 23 τοῦ Νοέμβρη 1920. Κείμενο τοῦ διατάγματος. Ἀντικείμενα τῶν ἐκχωρήσεων. Χάρτες».

Στό πρῶτο σημείωμα γίνεται λόγος γιά τό χάρτη πού ἐπισυνάφθηκε στήν μπροσούρα γιά τίς ἐκχωρήσεις ὀρυχείων, στόν ὁποῖο μέ κόκκινες καί γαλάζιες γραμμοσκιές σημειώνονταν τά ἀντικείμενα τῶν ἐκχωρήσεων πού προτείνονταν. Στό δεύτερο — γιά τίς ἐπεξηγήσεις στό χάρτη αὐτό.

Στήν πρώτη σελίδα τοῦ τυπογραφικοῦ δοκίμιου τῆς μπροσούρας, πού στάλθηκε γιά ἐξέταση στόν Β. Ι. Λένιν ὑπάρχουν ἰδιόχειρες σημειώσεις του: «Δέν διορθώθηκε. Ἀντίγραφο τοῦ Λένιν. Βλ. τήν τελευταία σελίδα».

Στήν τελευταία σελίδα τοῦ τυπογραφικοῦ δοκιμίου ὑπάρχει ἡ ἀπάντηση τοῦ Μιλιούτιν στό δεύτερο σημείωμα τοῦ Λένιν: «Μπορεῖ νά φυλακιστεῖ, ἡ ὑπόθεση, ὅμως, ἔγκειται στό ὅτι τό κοινό βιάστηκε πολύ. (Τό κείμενο τῶν ἐκχωρήσεων ὀρυχείων τό ἔγραψε τήν τελευταία στιγμή ὁ Σιρομόλοτοφ.) Ἄν ἐκτυπωθεῖ σέ περισσότερα ἀπό 2 χιλιάδες, τότε ἡ ὑπόθεση διορθώνεται. Ἐγώ εἶμαι ὑπέρ τῆς μομφῆς. Ὕστερα να καθοριστεῖ σέ ποιόν καί σέ τί ποσότητα θά σταλεῖ καί σέ πόσα ἀντίτυπα νά ἐκτυπωθεῖ. Ταυτόχρονα, στό ἐξωτερικό, σάν εἶδος συνέντευξης μαζί μου νά ἀναπτυχθεῖ ἀπό μένα πιό λεπτομερειακά μέ βάση αὐτή τήν μπροσούρα». (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ - λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Λένιν πάρθηκαν ὑπόψη, ἡ μπροσούρα κυκλοφόρησε μέ λεπτομερεῖς ἐπεξηγήσεις καί χωρίς παραλείψεις. — *18.*

32 Κατά τή διάρκεια συζήτησης μέ τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐθνοτήτων Α. Ζ. Κάμενσκι, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔστρεψε τήν προσοχή στήν ἀνάγκη ἔκδοσης φιλολογίας σχετικά μέ τό ἐθνικό ζήτημα.

Στίς 26 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὁ Κάμενσκι ἔστειλε γράμμα στόν Λένιν, στό ὁποῖο ἀνάφερε τήν καθυστέρηση ἀπό τό Κρατικό ἐκδοτικό τῆς ἔκδοσης τῆς συλλογῆς τῶν ἀποφάσεων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας γιά τό ἐθνικό ζήτημα στά τρία χρόνια, πού εἶχε προετοιμαστεῖ καί ζήτοῦσε τήν προσωπική ἐπέμβαση τοῦ Λένιν. Τό σημείωμα πού δημοσιεύεται γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν στό γράμμα τοῦ Κάμενσκι.

Ἀμέσως μετά ἀπ' αὐτό, τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, ἡ συλλογή τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐθνοτήτων «Ἡ πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό ἐθνικό ζήτημα στά τρία χρόνια, 1917—XI—1920» ἐκδόθηκε ἀπό τό Κρατικό ἐκδοτικό. — *19.*

[33] Τίς πληροφορίες, πού ζητοῦνταν στό σημείωμα, ὁ Β. Ι. Λένιν τίς πῆρε ἀπό τόν Β. Β. Φομίν στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1920. — *20.*

[34] Τό σημείωμα πρός τόν Σ. Π. Σεραντά γράφτηκε στό πληροφοριακό σημείωμα τῆς 25 τοῦ Νοέμβρη 1920 σχετικά μέ τήν παραγγελία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας γιά τήν κατασκευή ἠλεκτρικῶν καλλιεργητικῶν ἐργαλείων.

Στίς 30 τοῦ Νοέμβρη 1920 ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας Σ. Π. Σερεντά καί ὁ τμηματάρχης τοῦ τμήματος ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας Μπ. Ι. Οὐγκρίμοφ ἔστειλαν στόν Β. Ι. Λένιν ἀναφορά μέ ἀπάντηση στά ἐρωτήματά του. Ἀνάφεραν ὅτι ἡ παραγγελία βασικά γίνεται σύμφωνα μέ τό σχέδιο, ὅτι ἡ προθεσμία τῆς ἐκτέλεσής της στήν 1η τοῦ Ἀπρίλη θά δόσει τή δυνατότητα νά χρησιμοποιηθοῦν τά ἄροτρα στήν καμπάνια τῆς σπορᾶς καί ὅτι τά ἐργοστάσια τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης ἄρχισαν κιόλας τήν ἐκτέλεση τῆς παραγγελίας. Στήν ἀναφορά ἀναφερόταν ὅτι «οἱ ἐργάτες καί οἱ ὑπάλληλοι, πού ἐκτελοῦν τήν παραγγελία, δέν παίρνουν τίς βασικές καί πριμοδοτημένες μερίδες συσσιτίου, πού τούς εἶχαν ὑποσχεθεῖ. Ὅλη ἡ ὑπόθεση διευθύνεται καί προωθεῖται μέ τήν πίστη καί τό κύρος ὁρισμένων δραστήριων στελεχῶν, ἡ τέτια ἀνώμαλη κατάσταση εἶναι ἀναγκαῖο νά διευθετηθεῖ μέ ἐπείγουσα ἐπικύρωση τοῦ κανονισμοῦ σχετικά μέ τήν παραγγελία καί εἰδικά τήν ἐξασφάλιση συσσιτίου τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων». Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε μέ δυό γραμμές τίς λέξεις: «ἀνώμαλη» καί ἀρχίζοντας ἀπό τίς λέξεις «εἶναι ἀναγκαῖο» μέχρι τό τέλος σ' αὐτό τό μέρος πρόσθεσε ὑστερόγραφο: «Παράδοξη ἀσυνεννοησία. Ποιός πρέπει νά ἐπικυρώσει; Τό ΣΛΕ; Γιατί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας *δ έ ν ε ἰ σ η γ ε ῖ τ α ι ;* καί (1) γιά τήν παραγγελία καί (2) γιά τίς μερίδες συσσιτίου. Ζητῶ τή γνώμη. 30/XI. *Λένιν»*· στό ἐπάνω μέρος τοῦ ντοκουμέντου ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τήν ἐντολή: *«Νά μοῦ ἐπιστραφοῦν καί τά δυό ντοκουμέντα»* (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 171).

Γιά τό ζήτημα τῆς κατασκευῆς τῶν ἠλεκτρικῶν ἀρότρων βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 29, 60, 369. — *20.*

[35] Πρόκειται γιά τήν ἐπιτροπή πού συγκρότησε τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας στίς 24 τοῦ Μάρτη 1920 μέ τήν προεδρία τοῦ Β. Γκ. Γκρόμαν. (Τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ γιά τή συγκρότηση τῆς ἐπιτροπῆς βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 281-281.) Στήν ἐπιτροπή ἔμπαινε τό καθῆκον νά μελετήσει τήν ἐπίδραση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, τῆς ἔνοπλης ἐπέμβασης καί τοῦ ἀποκλεισμοῦ πού ὀργάνωσε ἡ Ἀντάντ σέ ὅλες τίς πλευρές τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας κάι τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῆς Σοβιετικῆς χώρας.

Ἐπειδή ἡ ἐπιτροπή δέν μπόρεσε νά δόσει λύση στά καθήκοντα πού τῆς ἀνατέθηκαν, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 7 τοῦ Σεπτέμβρη 1920 ἀποφάσισε: Ὥς τίς 5 τοῦ Ὀχτώβρη ἡ ἐπιτροπή πρέπει νά διαλυθεῖ καί ὅλες οἱ ἐργασίες νά παραδοθοῦν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου ». Στίς 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1920 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πῆρε ὑπόψη του τήν ἀναφορά τοῦ Α. Μ. Λεζάβα γιά τή διάλυση τῆς ἐπιτροπῆς. — *20.*

[36] Πρόκειται γιά τό τελευταῖο ἐδάφιο τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν στόν Λ. Μπ. Κράσιν τῆς 27 τοῦ Νοέμβρη 1920: «Ἡ ἀνασύσταση τῆς ἐπιτροπῆς Γκρόμαν ἀπό τό ἐξωτερικό ἐμπόριο καί ἀπό μᾶς φρενάρεται ἀπό τόν στατιστικολόγο Ποπόφ, πού ἐπιθυμεῖ νά πάρει μέρος. Τό Συμβούλιο τῶν

Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἄγνωστο γιά ποιούς λόγους τόν ὑποστήριξε. Οἱ προστριβές συνεχίζονται. Ἐλπίζουμε γρήγορα νά βάλουμε σέ λειτουργία τήν ἐπιτροπή». Τό ἐδάφιο αὐτό ὑπογράμμισε ὁ Β. Ι. Λένιν, σημείωσε στό περιθώριο τρεῖς γραμμές καί ἔβαλε δυό θαυμαστικά καί δυό ἐρωτηματικά σημεῖα (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Τό δημοσιευόμενο γράμμα γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν στό τηλεγράφημα. — *21.*

37 Πρόκειται γιά τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας, πού εἶχε γράψει ὁ Β. Ι. Σολοβιόφ καί τό σχέδιο θέσεων γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας πού κατάρτισε ὁ Ε. Α. Λίτκενς. Καί τά δυό αὐτά σχέδια εἶχαν ἀποσταλεῖ ἀπό τούς συντάκτες τους οτόν Β. Ι. Λένιν. Σχετικά μέ τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας βλ. ἐπίσης Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 87, 319-332 καί 376. — *21.*

38 Τό ζήτημα γιά τήν κατάργηση τῶν φόρων σέ χρῆμα συζητήθηκε στίς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 3 καί 30 τοῦ Νοέμβρη καί στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1920. Στίς 3 τοῦ Νοέμβρη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων συγκρότησε ἐπιτροπή μέ μέλη τούς Σ. Ε. Τσουτσκάγεφ (πρόεδρο), Ν. Ι. Μπουχάριν, Ν. Ν. Κρεστίνσκι, Ντ. Ι. Κούρσκι, Σ. Π. Σερεντά, Φ. Φ. Σιρομόλοτοφ, Ο. Γ. Σμίντ· ἀργότερα ἡ ἐπιτροπή συμπληρώθηκε ἀπό τούς Μ. Φ. Βλαντίμιρσκι καί Α. Ντ. Τσιουρούπα. Στίς 30 τοῦ Νοέμβρη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψήφισε ἀπόφαση πού εἶχε γράψει ὁ Β. Ι. Λένιν γιά τούς ἄμεσους φόρους (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 51). Στίς 18 τοῦ Δεκέμβρη τό ΣΕΑ καταρχήν ψήφισε τό σχέδιο διατάγματος πού πρότεινε ὁ Τσουτσκάγεφ, γιά τήν κατάργηση τῶν φόρων σέ χρῆμα καί τό παρέδοσε στήν ἐπιτροπή μέ μέλη τούς Τσουτσκάγεφ, Κούρσκι καί Τ. Β. Σαπρόνοφ. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀνάθεσε στήν ἐπιτροπή αὐτή νά ξαναδουλέψει τό σχέδιο, παίρνοντας ὑπόψη τίς ὑποδείξεις πού ἔγιναν καί σέ περίπτωση ὁμόφωνης ἀπόφασης νά ὑποβληθεῖ τό διάταγμα γιά ὑπογραφή στόν Β. Ι. Λένιν καί νά κατατεθεῖ στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ. Στίς 3 τοῦ Φλεβάρη 1921 τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ ψήφισε καταρχήν τήν ἀπόφαση γιά τό σταμάτημα τῆς εἴσπραξης ὅλων τῶν φόρων πού ἴσχυαν τόσο τῶν κρατικῶν, ὅσο καί τῶν τοπικῶν. Τό πέρασμα στή νέα δημοσιονομική πολιτική σέ σχέση μέ τήν ψήφιση τῆς ΝΕΠ ἔβαλε ξανά στή σειρά τό πρόβλημα τῆς φορολογίας. — *22.*

39 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) πού πάρθηκε στίς 27 τοῦ Νοέμβρη 1920 (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 47). — *23.*

40 Γιά τήν ἱστορία τοῦ γραψίματος αὐτοῦ τοῦ σημειώματος διηγεῖται στά ἀπομνημονεύματά της ἡ Α. Ι. Ἐλιζάροβα: «Αὐτό ἔγινε τό φθινόπωρο τοῦ 1920. Ἀπό τό Γενάρη αὐτοῦ τοῦ χρόνου, σύμφωνα μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, τό τμῆμα μου εἶχε μεταφερθεῖ ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Προνοίας στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας. Δέν ἀποφάσισα νά μεταφερθῶ ἀμέσως μαζί τους: φοβόμουν μήπως δέν μπορῶ νά δουλέψω μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας, μέ τό ὁποῖο εἶχα μερικές διαφορετικές ἀντιλήψεις, ἰδιαίτερα ὕστερα ἀπό τόν ἀναπάντεχο διορισμό γιά ἀναπληρωτή μου ἀντί μιᾶς ἀπό τίς συνεργάτριές μου ἀντιπρόσωπο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας—

ἀνθρώπου τελείως ἄγνωστου. Ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς μέ συμβούλεψε νά δοκιμάσω, καί ἄν δέν γίνεται τίποτε καί δέν τά καταφέρω νά βρῶ κοινή γλώσσα μ' αὐτήν πού θά μέ ἀναπλήρωνε, τότε νά παλέψω γιά τήν ἀντικατάστασή της μέ ἄλλη. Πραγματικά, ἡ δουλιά δέν γινόταν...». Ἡ Ἐλιζάροβα μίλησε γι' αὐτό στόν Λένιν καί αὐτός στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ἔστειλε τό σημείωμα πού δημοσιεύεται (βλ. «Ἀναμνήσεις γιά τόν Β. Ι. Λένιν», μέρος 2, 1957, σελ. 350). — *24.*

41 Τό βιβλίο τοῦ Μ. Ν. Ποκρόβσκι «Ἡ ἱστορία τῆς Ρωσίας σέ πολύ σύντομη μελέτη. Μέρος Ι καί ΙΙ (Ἀπό τούς ἀρχαιότατους χρόνους μέχρι τό δεύτερο μισό τοῦ 19ου αἰώνα)» εἶχε ἐκδοθεῖ ἀπό τό Κρατικό ἐκδοτικό τό Δεκέμβρη τοῦ 1920. — *24.*

42 Στίς 9 τοῦ Δεκέμβρη 1920 ὁ Κ. Γ. Μιχαλιόφ προσλήφθηκε ὁδηγός τοῦ ὑποτμήματος τῶν τρακτέρ τοῦ Τμήματος μηχανικῆς καλλιέργειας τῆς Κεντρικῆς διεύθυνσης τῶν τμημάτων ἐφοδιασμοῦ τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας καί τό Γενάρη τοῦ 1921 πῆρε φύλλο πορείας σάν ὁδηγός τρακτέρ στή διάθεση τοῦ Τμήματος γεωργίας τοῦ κυβερνείου Βορόνεζ. — *27.*

43 Ὅπως φαίνεται, τό γράμμα αὐτό, πού ἀντίγραφό του εἶχε σταλεῖ στόν Ε. Α. Πρεομπραζένσκι, γράφτηκε ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ Β. Ι. Λένιν ἀνακάλυψε παραλείψεις στή διόρθωση τῆς μπροσούρας «Γιά τίς ἐκχωρήσεις. Διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 23 τοῦ Νοέμβρη 1920. Κείμενο τοῦ διατάγματος. Ἀντικείμενα τῶν ἐκχωρήσεων. Χάρτες», πού εἶχε σταλεῖ σ' αὐτόν γιά ἐξέταση (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 30).

Στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1920 ὁ Λένιν πῆρε ἀπάντηση ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ διευθυντῆ τοῦ Κρατικοῦ ἐκδοτικοῦ Ντ. Βέις μέ τήν ἀναφορά γιά τή σειρά ἐκτύπωσης βιβλίων καί μπροσούρων καί μέ τήν ἐπεξήγηση σχετικά μέ τήν ἐκτύπωση τῆς μπροσούρας «Γιά τίς ἐκχωρήσεις». — *29.*

44 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΠΚΣΣ τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1920 ἀπ' ἀφορμή τή δουλιά τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τή σύγκληση τοῦ Ι Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν ἐργατῶν μεταφορῶν (ἡ ἀπόφαση γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου εἶχε παρθεῖ ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 7 τοῦ Δεκέμβρη), γιά τήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου καί γιά τούς εἰσηγητές. Τό συνέδριο ἔγινε στή Μόσχα ἀπό τίς 22 μέχρι τίς 31 τοῦ Μάρτη 1921. Ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε στό συνέδριο (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 130-144). — *29.*

45 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Γ. Μ. Σατουνόβσκι πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 12 τοῦ Δεκέμβρη 1920. Στό γράμμα αὐτό σέ γενικές γραμμές ἔμπαινε τό ζήτημα γιά τήν παραπέρα ἐλάττωση τῆς ἐργάσιμης μέρας γιά πρόσωπα πού ἀσχολοῦνταν σέ βαριές δουλιές, γιά τήν ὑλική ἀμοιβή τῶν ἐφευρετῶν καί καινοτόμων καί γιά τήν καλυτέρευση τῆς παραγωγικῆς προπαγάνδας. — *29.*

46 Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 8 τοῦ Δεκέμβρη 1920 πῆρε ἀπόφαση νά ἀπαλλάξει τόν Α. Ι. Σβιντέρσκι ἀπό τά καθήκοντα τοῦ μέλους τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί στή θέση του νά διοριστεῖ ὁ Α. Μπ. Χαλάτοφ. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ, ὑποχρέωνε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ νά πάρει πιό δραστήρια μέτρα γιά τή συμμετοχή

ἐργατῶν στή Διεύθυνση ὅλων τῶν τμημάτων καί στήν παραπέρα πλαισίωση μέ ἐργάτες τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ σέ πλατύτερη ἔκταση καί μέ ταχύτερους ρυθμούς.

Ἐνάντια στήν ἀπαλλαγή τοῦ Σβιντέρσκι τάχθηκε ὁ Α. Ντ. Τσιουρούπα, ἀπειλώντας μέ παραίτηση ἀπό τή θέση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ. Ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ στή συνεδρίασή της στίς 9 τοῦ Δεκέμβρη 1920 ἐπικύρωσε ξανά τήν ἀπόφασή της καί δέν ἔκανε δεκτή τήν παραίτηση τοῦ Τσιουρούπα. — *31*.

47 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση γιά τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, πού ψήφισε ἡ σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ μέ βάση τήν εἰσήγηση πού ἔκανε ὁ Ν. Π. Μπριουχάνοφ στίς 26 τοῦ Σεπτέμβρη 1920. Τό 12ο σημεῖο τῆς ἀπόφασης ἀνάφερε: «Γιά νά δοθεῖ στή δουλιά τοῦ καθοδηγητικοῦ κέντρου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ περισσότερη εὐλυγισία, νά ἀνατεθεῖ στό ΣΛΕ νά περιορίσει τή σύνθεση τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ σέ ἐφτά μέλη (μεταξύ τῶν ὁποίων ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐπισιτισμοῦ καί ὁ ἀναπληρωτής του), ὑποχρεώνοντας τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ νά καθορίσει μέ ἀκρίβεια τά καθήκοντα καί τίς ὑποχρεώσεις τοῦ καθένα» («Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνόδων τῆς ΠΚΕΕ τῆς 7ης περιόδου», Μόσχα, 1920, σελ. 77).

Στίς 9 τοῦ Δεκέμβρη 1920 ἔγινε ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚR(μπ), στήν ὁποία πάρθηκε ἀπόφαση νά ἐλαττωθεῖ ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς συνόδου τῆς ΠΚΕΕ μέχρι ἐφτά μέλη, συμπεριλαμβάνοντας καί τόν Λαϊκό ἐπίτροπο. Στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1920 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐνέκρινε τή νέα σύνθεση τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ: Λαϊκός ἐπίτροπος Α. Ντ. Τσιουρούπα, ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί μέλη ὁ Ι. Σ. Λομπατσιόφ, Ν. Ὀσίνσκι, Α. Π. Σμιρνόφ, Α. Μπ. Χαλάτοφ, Λ. Μ. Χιντσούκ. — *32*.

48 Ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε ἀπό τόν Α. Γκ. Γκόιχμπαργκ σχέδιο ἀπάντησης στόν Λ. Μπ. Κράσιν τήν ἴδια μέρα, 14 τοῦ Δεκέμβρη 1920 καί στίς 16 τοῦ Δεκέμβρη τό ἔστειλε στόν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά πόρισμα. — *33*.

49 Στίς 13 τοῦ Δεκέμβρη 1920 ὁ Β. Ι. Λένιν δέχτηκε τόν Σ. Μ. Τέρ-Γκαμπριελιάν, πού εἶχε στείλει μέ ἀποστολή ἡ Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Ἀρμενίας στή Μόσχα γιά νά ἐκθέσει στόν Λένιν τήν πολιτική καί οἰκονομική κατάσταση τῆς Ἀρμενίας.

Σάν ἀποτέλεσμα τῆς τυχοδιωκτικῆς πολιτικῆς τῶν ντασνάκων, πού εἶχαν ἀρχίσει μέ τήν ἔγκριση τῆς Ἀντάντ στό τέλος τοῦ Σεπτέμβρη 1920 πόλεμο ἐναντίον τῆς Τουρκίας, ὁ τουρκικός στρατός κατέλαβε τίς πόλεις Σαρικαμίς, Κάρς, Ἀλεξανδρούπολη κ.ἄ. Στίς περιοχές πού κατέλαβαν τά τουρκικά στρατεύματα ἐξαπόλυαν αἱματηρά πογκρόμ ἐνάντια στόν ἀρμενικό πληθυσμό, πού στή διάρκειά τους χάθηκε μεγάλος ἀριθμός ἀνθρώπων, πολλοί πέθαναν ἀπό τήν πείνα καί τίς ἐπιδημίες. Χιλιάδες ἀρμενικῶν οἰκογενειῶν ἐγκατέλειψαν τίς πατρικές τους ἑστίες, μετατράπηκαν σέ πρόσφυγες, ζητώντας σωτηρία σέ κεῖνες τίς περιοχές τῆς Ἀρμενίας, ὅπου δέν ὑπῆρχαν τουρκικά στρατεύματα.

Ἡ ντασνάκικη κυβέρνηση τῆς Ἀρμενίας ἀρνήθηκε τή μεσολάβηση τῆς ΣΟΣΔΡ καί προτίμησε νά κλείσει στίς 2 τοῦ Δεκέμβρη 1920 τό ὑποδουλωτικό

σύμφωνο τῆς 'Αλεξανδρούπολης, μέ τό ὁποῖο ἡ 'Αρμενία ἀνακηρυσσόταν τουρκικό προτεκτοράτο. Ὅμως τό σύμφωνο δέν μπῆκε σέ ἐφαρμογή γιατί πρίν τήν ὑπογραφή του στήν 'Αρμενία στίς 29 τοῦ Νοέμβρη 1920 ἀνακηρύχθηκε ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ἡ ντασνάκικη κυβέρνηση ἀνατράπηκε. Στίς 6 τοῦ Μάρτη 1921 ἀνάμεσα στή ΣΟΣΔΡ καί στήν Τουρκία ὑπογράφηκε σύμφωνο, τό ὁποῖο οὐσιαστικά ἀκύρωσε τό σύμφωνο τῆς 'Αλεξανδρούπολης. Τό ζήτημα τῶν σοβιετοτουρκικῶν συνόρων στόν Καύκασο λύθηκε τελικά μέ τήν ὑπογραφή τοῦ συμφώνου τοῦ Κάρς στίς 13 τοῦ 'Οχτώβρη 1921. — *33.*

50 Στό ἔντυπο τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στό ὁποῖο γράφτηκε ἡ ἐντολή αὐτή, ὑπάρχει ἡ ἐπισημείωση: «Πρός τόν σύντρ. Πέτερσον. Παρακαλῶ νά δοθεῖ ἐντολή γιά νά μήν ἐμποδίζονται οἱ δουλιές πού καθορίστηκαν. 18/XII. Α. 'Ενουκίτζε» καί «Παραδόθηκε προσωπικά στόν Σνιγκιριόφ. Πέτερσον. 18/XII» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *34.*

51 'Η ἐντολή γράφτηκε σχετικά μέ τό τηλεφωνογράφημα, πού πῆρε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 19 τοῦ Δεκέμβρη 1920. Στό τηλεφωνογράφημα αὐτό ἀναφερόταν ὅτι 23 ἀντιπρόσωποι, πού εἶχαν ἐκλεγεῖ γιά τό VIII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ μέ συμβουλευτική ψῆφο ἀπό τά συνέδρια τῶν Σοβιέτ τῶν νομῶν τοῦ κυβερνείου Νίζνι-Νόβγκοροντ, ἀποκλείστηκαν ἀπό τήν 'Επιτροπή ἐλέγχου τῶν πληρεξουσίων νά συμμετάσχουν στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου καί γι' αὐτό δέν ἔχουν κατάλυμα. Τίς λέξεις τοῦ τηλεφωνογραφήματος «μήν ἔχοντας κατάλυμα» ὁ Λένιν τίς ὑπογράμμισε 6 φορές καί σημειώνοντας στό περιθώριο μέ τρεῖς γραμμές, ἔγραψε: «NB».

'Η γραμματέας τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων Α. Π. Κίζας ἀπάντησε στόν Λένιν ὅτι στούς συντρόφους θά δοθεῖ κατάλυμα καί ὅτι σέ κείνους πού ἡ 'Επιτροπή ἐλέγχου τῶν πληρεξουσίων δέν ἐπιτρέπει νά πάρουν μέρος στό συνέδριο, δίνεται τροφή, κατάλυμα καί τούς ἐφοδιάζουν μέ σιδηροδρομικά εἰσιτήρια ἐπιστροφῆς. — *35.*

52 Στίς 19 τοῦ Δεκέμβρη 1920 ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τῆς ἀγροτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ VIII Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ. — *35.*

53 Πρόκειται γιά τό «Σχηματικό διοικητικό χάρτη τῆς ΣΟΣΔΡ». 'Η ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν ἐκτελέστηκε στίς 7 τοῦ Φλεβάρη 1921. 'Ο χάρτης ἐκδόθηκε τό 1921 σέ δυό τιράζ. Τό πρῶτο ἦταν μονόχρωμο, τό δεύτερο, συμπληρωμένο μέ νέα στοιχεῖα, ἦταν πολύχρωμο. 'Αντίτυπα αὐτῶν τῶν χαρτῶν φυλάσσονται στήν Κρατική βιβλιοθήκη τῆς ΕΣΣΔ «Β. Ι. Λένιν». — *35.*

54 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Λ. Μ. Μιχάιλοφ στόν Β. Ι. Λένιν, πού γράφτηκε στά μέσα τοῦ Δεκέμβρη 1920, καί στό ὁποῖο ὑπῆρχε ἡ παράκληση νά δοθεῖ βοήθεια γιά τήν κατασκευή ἠλεκτροκίνητων ἀρότρων ὥς τήν 1η τοῦ 'Απρίλη 1921 καθώς καί γιά τήν ἐξίσωση τῆς τροφοδοσίας τῶν ἐργατῶν τῶν ἐπιχειρήσεων, πού κατασκευάζουν ἠλεκτροκίνητα ἄροτρα, μέ τούς ἐργάτες τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης.

Στίς 23 τοῦ 'Ιούνη 1921 ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ ἔστειλε στόν Λένιν ἀναφορά μέ λεπτομερειακή ἔκθεση τῶν μέτρων πού πάρθηκαν, μέ ἀπαίτηση τοῦ Λένιν, γιά νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ κατασκευή τῶν ἠλεκτροκίνητων ἀρότρων. — *36.*

55 Τό τηλεγράφημα αὐτό στάλθηκε στό Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας τῆς Πετρούπολης, στίς Διευθύνσεις τῶν ἐργοστασίων καί στίς ἐργοστασιακές Ἐπιτροπές τῶν ἐργοστασίων τῆς Πετρούπολης-Βαλτικῆς, Μεταλλουργίας, Ὀμποῦχοφ, «Σίμενς-Σοῦκερτ», «Ντυμό», Ἐργοστάσιο κατασκευῆς καλωδίων καί ἐξοπλισμοῦ τοῦ Βορᾶ, καθώς καί στό Τμῆμα ἠλεκτρισμοῦ τοῦ ΑΣΛΟ, στό Τμῆμα μετάλλων τοῦ ΑΣΛΟ, στά ἐργοστάσια τῆς Μόσχας «Ντυνάμο», «Ἰζολιάτορ» καί στό ἐργοστάσιο Κολτσιούγκιν. — *37.*

56 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό VIII Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού ἔγινε στίς 22-29 τοῦ Δεκέμβρη 1920 καί στό ὁποῖο ὁ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι εἰσηγήθηκε τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας. Τό σχέδιο ἀπόφασης μέ βάση τήν εἰσήγηση γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τό εἶχε γράψει ὁ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 196-197). — *38.*

57 Πρόκειται γιά τήν ἐντολή τοῦ Ν. Α. Σεμάσκο πρός τόν Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς νά ὀργανώσει Ἐπιτροπή γιά τόν ἐξοπλισμό κέντρων ὑγειονομικοῦ ἐλέγχου στούς σιδηροδρομικούς σταθμούς τῆς Μόσχας γιά τήν ὑποδοχή τῶν τρένων μέ ἀποστρατευόμενα τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.

Στό πίσω μέρος τοῦ σημειώματος ὁ Μπόντς-Μπρουγέβιτς ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν: «1) Τήν Παρασκευή συνέρχεται ἡ Ἐπιτροπή στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς (ὀργανωτική). 2) Τό τεχνικό προσωπικό (τό πιό βασικό) ἐπιλέχτηκε. 3) Ἕνα μέρος τῶν ὑλικῶν βρέθηκε. 4) Τό σχέδιο τῶν ἐγκαταστάσεων ἐπεξεργάστηκε, τήν Παρασκευή θά ἐγκριθεῖ. 5) Τό Σάββατο θά ἀρχίσουν οἱ ἐργασίες» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *40.*

58 Ἡ ἐντολή γράφτηκε στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων «Γιά τήν ὀργάνωση συμβουλευτικοῦ γραφείου τεχνικῆς στό ἐξωτερικό», πού εἶχε προταθεῖ ἀπό τόν Λ. Μπ. Κράσιν.

Στίς 29 τοῦ Μάρτη 1921 τό ΣΛΕ πῆρε ἀπόφαση γιά τή δημιουργία Γραφείου ξένης ἐπιστήμης καί τεχνικῆς στή σοβιετική ἐμπορική ἀντιπροσωπεία στό Βερολίνο. — *40.*

59 Τό σημείωμα γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στό γράμμα τοῦ Ε.Μ. Σκλιάνσκι, ὅπου ἀναφερόταν ὅτι μερικοί ὑπάλληλοι τῶν σιδηροδρόμων καί τῶν Διευθύνσεων στρατιωτικῶν ἐπικοινωνιῶν διαδίδουν μυστικές πληροφορίες. — *40.*

60 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στό πίσω μέρος τῆς τελευταίας σελίδας καί στήν 3η σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου τῆς μπροσούρας τοῦ Μπέλα Κούν (Κολοσβάρι) «Von Revolution zu Revolution» («Ἀπό τήν ἐπανάσταση στήν ἐπανάσταση»), πού ἐκδόθηκε τό 1920 στή Βιέννη. Στό ἐξώφυλλο τοῦ φυλλαδίου ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε πάνω: «Λένιν. Βλ. τήν τελευταία σελίδα», καί στίς σελίδες 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18, 19, 21-27, 29, 35, 41-43, 48-55, ἔκανε παρατηρήσεις, σημειώσεις, ὑπογραμμίσεις καί μαρκαρίσματα (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ του ΚΚΣΕ). — *41.*

61 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σέ σχέση μέ τό γράμμα πού πῆρε ἀπό τήν παλιά ὀπαδό τῆς «Ναρόντναγια Βόλια» Λ. Μπορόντζίτς (Ἀνάνινα) μέ τήν παράκληση νά τῆς παρασχεθεῖ βοήθεια γιά τή χορήγηση διαμερίσματος καί μερικῶν ἐπίπλων. — *42.*

62 Πρόκειται γιά τό σχέδιο άπάντησης τοῦ Β. Ι. Λένιν στό γράμμα τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς Διεύθυνσης τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Σουηδίας πρός τόν Λένιν μέ ἀρ. 2371 τῆς 9 τοῦ Νοέμβρη 1920. Τό γράμμα περιεῖχε τήν παράκληση νά ἐπιτραπεῖ στόν Ι. Π. Πάβλοφ «νά ἀναχωρήσει στή Σουηδία, ὅπου θά τοῦ παρεχόταν ἡ δυνατότητα σέ εὐνοϊκή καί ἥσυχη κατάσταση νά κάνει τίς μεγάλες του ἔρευνες» καί ἔκανε γνωστό ὅτι «ἡ ἰδέα αὐτή γεννήθηκε στούς ἐπιστημονικούς κύκλους τοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Βραβείων Νόμπελ καί υἱοθετήθηκε ἀπό τό Σουηδικό Ἐρυθρό Σταυρό. Ὁ καθηγητής Πάβλοφ δέν γνωρίζει τίποτε γι' αὐτό» («Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ», τόμ. III, Μόσχα, 1959, σελ. 682).

Ὁ Λένιν ἐκτιμοῦσε πάρα πολύ τίς ἐπιστημονικές ὑπηρεσίες τοῦ Πάβλοφ καί τοῦ φερόταν μέ μεγάλη προσοχή καί φροντίδα. Στίς 24 τοῦ Γενάρη 1921 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πῆρε ἀπόφαση, πού τήν εἶχε γράψει ὁ Λένιν, «Γιά τίς συνθῆκες πού ἐξασφαλίζουν τήν ἐπιστημονική ἐργασία τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Πάβλοφ καί τῶν συνεργατῶν του» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 262-263).

Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 76 καί στά Παραρτήματα, ντοκουμέντο 8. — *43.*

63 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 3 τοῦ Γενάρη 1921, στό ὁποῖο γινόταν λόγος γιά τίς διαπραγματεύσεις τοῦ προέδρου τῆς ρωσοουκρανικῆς ἀντιπροσωπείας Α. Α. Ἰόφφε μέ τόν πρόεδρο τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας τῆς Πολωνίας Γιάν Ντόμπσκι σχετικά μέ τή σύναψη συνθήκης εἰρήνης ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στήν Οὐκρανία ἀπό τή μιά πλευρά καί τήν Πολωνία ἀπό τήν ἄλλη. Ὁ Ντόμπσκι ἀπαιτοῦσε ἡ Σοβιετική Δημοκρατία νά πληρώσει τό ποσό τῶν 73 ἑκατομμυρίων χρυσῶν ρουβλιῶν γιά τά πολεμικά ἔξοδα τῆς Πολωνίας, ὁ Ἰόφφε συμφωνοῦσε στό ποσό τῶν 30 ἑκατομμυρίων.

Στή συνθήκη εἰρήνης, πού συνάφθηκε στίς 18 τοῦ Μάρτη 1921, ἀναφερόταν ὅτι καί οἱ δυό πλευρές παραιτοῦνται ἀπό τίς ἀποζημιώσεις τῶν πολεμικῶν ἐξόδων καί ζημιῶν, πού προξένησε ὁ πόλεμος. — *43.*

64 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τίς προσεχεῖς συνομιλίες μέ τήν οὑγγρική κυβέρνηση τοῦ Χόρτι σχετικά μέ τήν ἀνταλλαγή τῶν συλληφθέντων ἀπ' αὐτήν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Οὑγγαρίας μέ ὁμήρους, πού βρίσκονταν στή Σοβιετική Ρωσία. Ὑποδείχνοντας, ὅτι οἱ συνομιλίες αὐτές μποροῦν νά πάρουν γενικότερο χαρακτήρα καί ὅτι οἱ οὖγγροι κομμουνιστές κάποτε ἐκδήλωσαν δυσαρέσκεια ἀπό τή συμφωνία τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης μέ τήν ἀντιδραστική κυβέρνηση τοῦ Χόρτι γιά τόν ἐπαναπατρισμό τῶν αἰχμαλώτων πολέμου, ὁ Τσιτσέριν ἔγραφε στόν Β. Ι. Λένιν: «...Θά ἤθελα νά μάθω τή θέση Σας ἀρχῶν σχετικά μέ τό ἐπιτρεπτό γιά μᾶς νά γίνονται πολιτικές διαπραγματεύσεις μέ μαυροεκατονταρχίτικες κυβερνήσεις, ὅταν πρόκειται γιά τήν ἐξωτερική μας ἀσφάλεια» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *44.*

65 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν κατασκευή σταθμῶν ὑγειονομικοῦ ἐλέγχου Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς πρός τόν Β. Ι. Λένιν στίς 5 τοῦ Γενάρη 1921, στό ὁποῖο ἀναφερόταν ὅτι οἱ σταθμοί ὑγειονομικοῦ ἐλέγχου στούς σιδηροδρομικούς σταθμούς τῆς Μόσχας, πού

προετοιμάστηκαν γιά τήν ὑποδοχή τῶν τρένων μέ τά ἀποστρατευόμενα τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, δέν ἐξασφαλίστηκαν μέ καυσόξυλα. — *44.*

66 Στίς 15 τοῦ Δεκέμβρη 1920 στό χωριό Μοντένοβο τῆς ἐπαρχίας Μπογκορόντσκι, τοῦ νομοῦ Βερέγια, τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας ὁ Β. Ι. Λένιν ὕστερα ἀπό πρόσκληση τῶν ἀγροτῶν, ἐκφώνησε λόγο γιά τήν τρέχουσα πολιτική κατάσταση στή συνέλευση τῶν κατοίκων τῶν χωριῶν Μοντένοβο, Σάλικοβο καί ἄλλων. Μέ παράκληση τῶν ἀγροτῶν ὁ Λένιν ὑπόγραψε τό πρωτόκολλο τῆς συνέλευσης. Στά παράπονα τῶν ἀγροτῶν ὅτι σ' αὐτούς ἐπιβλήθηκε ἀβάσταχτος φόρος σέ εἶδος γιά τήν παράδοση σιτηρῶν καί σανοῦ, ὁ Λένιν ἀπάντησε ὅτι δέν μπορεῖ ἐδῶ τοπικά νά λύσει τό ζήτημα καί παρακάλεσε νά στείλουν πληρεξούσιο στή Μόσχα.

Ἐκτελώντας τήν ἐντολή τοῦ Λένιν, ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ ὀργάνωσε ὁλόπλευρο ἔλεγχο τῆς πραγματικῆς κατάστασης τῶν ἀγροτῶν τοῦ χωριοῦ Μοντένοβο. Στίς 5 τοῦ Μάρτη 1921 ἡ εἴσπραξη φόρου σέ εἶδος ἀπό τούς ἀγρότες τοῦ χωριοῦ Μοντένοβο σταμάτησε. Πρίν ἀπ' αὐτή τήν ἀπόφαση ἡ γενική συνέλευση τῶν ἀγροτῶν τοῦ χωριοῦ Μοντένοβο στίς 29 τοῦ Γενάρη 1921, συζητώντας τό ζήτημα τοῦ φόρου σέ εἶδος, ἀποφάσισε ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἐκπληρωθεῖ ὁλοκληρωτικά ὁ φόρος σέ εἶδος. «Ὅμως, συναισθανόμενοι τήν κρίσιμη κατάσταση τῆς χώρας, ἀποφασίσαμε νά βοηθήσουμε μέ τρόφιμα καί ζωοτροφές, ἀφήνοντας γιά τόν ἑαυτό μας τό πιό ἐλάχιστο. Ἐκτός ἀπό τήν προηγούμενη πληρωμή τοῦ φόρου σέ εἶδος προσθέτουμε σίκαλη 3 πούτια, βρώμη 10 πούτια, πατάτες 31 πούτια, σανό 24 πούτια» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *44.*

67 Ἡ ἐντολή γράφτηκε στό τηλεγράφημα, πού πῆρε ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπό τόν Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε στίς 8 τοῦ Γενάρη 1921. Στό τηλεγράφημα ἀναφερόταν: «Ροστόβ, 7/Ι—21. Ἡ μητέρα τοῦ σ. Μάρκοφ βρίσκεται στήν Κριμαία. Δυόμισι χρόνια δέν ὑπάρχουν ειδήσεις ἀπ' αὐτήν, εἶναι ὁλότελα μόνη της, ἄρωστη, χωρίς μέσα συντήρησης. Παράκληση νά βοηθήσετε γιά τήν ἀνέρευσή της καί, ἄν ζεῖ, νά τακτοποιηθεῖ σέ ὁποιοδήποτε θεραπευτήριο. Ἡ διεύθυνσή της ἦταν: Ἀλούπκα, ἔπαυλη Λουτοβίνοβα στόν ὀπωροφόρο κῆπο. Ὀρτζονικίτζε» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *46.*

68 Πρόκειται γιά τήν αἴτηση τῶν ἀγροτῶν τοῦ χωριοῦ Γκόρκι τῆς ἐπαρχίας Σουχάνοβσκι, τοῦ νομοῦ Ποντόλσκ τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας πρός τό Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Μόσχας τῆς 9 τοῦ Μάρτη 1921 μέ τήν παράκληση νά παρασχεθεῖ βοήθεια γιά τόν ἠλεκτροφωτισμό τοῦ χωριοῦ, χρησιμοποιώντας γι' αὐτό τόν ἠλεκτροσταθμό τοῦ γειτονικοῦ σοβχόζ «Γκόρκι». Στήν αἴτηση ἐπισυνάπτονταν προϋπολογισμός καί ἐπεξηγηματικό σημείωμα, στό ὁποῖο ἀπαριθμοῦνταν λεπτομερειακά τά ἀπαραίτητα ὑλικά γιά τήν ἐγκατάσταση ἠλεκτροφωτισμοῦ στό χωριό Γκόρκι. — *46.*

69 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα πού στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν ἀπό τόν διευθυντή τῆς ΚΣΣ Π. Ι. Ποπόφ, στό ὁποῖο ἀναφερόταν: «Γιά τό συνέδριο τοῦ Κόμματος (τό Μάρτη) πιθανόν νά εἶναι ἀπαραίτητο νά δοθεῖ στατιστική ἐπισκόπηση τῆς κατάστασης τῶν κλάδων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, καί ἐπίσης νά ὑποβληθοῦν σέ στατιστική ἐπεξεργασία μερικά ζητήματα, πού θά ἐξετα-

στοῦν στό συνέδριο. Θά ἤθελα νά πάρω ἀπό Σᾶς ὑποδείξεις γι' αὐτό τό ζήτημα. Μέ τόν σ. Γκορμπουνόφ συνεννοήθηκα σχετικά μέ τήν ἐπεξεργασία τῶν στοιχείων, πού ἀφοροῦν τή δράση τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Τίς δυό τελευταῖες σειρές τοῦ γράμματος τοῦ Ποπόφ ὁ Λένιν τίς σημείωσε μέ δυό κάθετες γραμμές στά πλάγια. — *47.*

70 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Γ. Μ. Στεκλόφ «Στή χώρα τῆς Κομμούνας», ἀφιερωμένο στό συνέδριο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Γαλλίας στήν Τούρ (25-30 τοῦ Δεκέμβρη 1920). Τό ἄρθρο εἶχε δημοσιευτεῖ σέ κύριο ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 7, 13 τοῦ Γενάρη 1927. — *47.*

71 Τό τηλεγράφημα αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σέ ἀντίγραφο τηλεγραφήματος πού ἔστειλε ὁ Ν. Α. Σεμάσκο στόν Ντ. Ι. Οὐλιάνοφ μέ τό ἀκόλουθο περιεχόμενο: «Παρακαλῶ, νά προτείνετε ρητά στόν διευθυντή τοῦ Τμήματος ὑγιεινῆς νά βοηθήσει μέ κάθε τρόπο τή Διεύθυνση λουτροπόλεων γιά τήν προετοιμασία τῆς ὑποδοχῆς, ἐγκατάστασης καί θεραπείας ἀρώστων ἐργατῶν πού καταφθάνουν ἀπό τή Μόσχα καί τήν Πετρούπολη. Νά παρθοῦν ἀπαραίτητα τά πιό ἐπείγοντα μέτρα, γιατί οἱ ἄρωστοι θά καταφθάσουν στίς 20 τοῦ Γενάρη. Πρέπει νά τούς ἐξασφαλίσετε τή μεταφορά μέ τά αὐτοκίνητα, οἰκήματα, τρόφιμα, καύσιμα σύμφωνα μέ τό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ. Ἄν ὁ διευθυντής τοῦ Τμήματος ὑγιεινῆς δέν κατανοεῖ αὐτές τίς βασικές παγκρατικές ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στούς ἐργαζόμενους τῆς Δημοκρατίας σᾶς παρακαλῶ πολύ νά διοριστεῖ ἄλλος. Ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ὑγιεινῆς Σεμάσκο» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Μέ διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων «Γιά τή χρησιμοποίηση τῆς Κριμαίας γιά θεραπεία τῶν ἐργαζομένων» πού ὑπογράφηκε ἀπό τόν Λένιν στίς 21 τοῦ Δεκέμβρη 1920, τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς ἦταν ὑποχρεωμένο νά ἀνοίξει στήν Κριμαία θεραπευτήρια, γιά νά εἶναι σέ θέση νά δεχτοῦν τό Γενάρη τοῦ 1921 5000 ἀνθρώπους καί τήν ἄνοιξη 25 000. — *47.*

72 Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις τῆς κομματικῆς σύσκεψης γιά τά ζητήματα τῆς λαϊκῆς παιδείας, πού εἶχε συνέλθει στή Μόσχα ἀπό τίς 31 τοῦ Δεκέμβρη μέχρι τίς 4 τοῦ Γενάρη 1921. Ἐπειδή στή σύσκεψη ἡ ἐξέταση τοῦ ζητήματος γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας περιορίστηκε σέ γενικολογίες, ὁ Β. Ι. Λένιν ὑπόδειξε νά καθυστερήσει ἡ ἐφαρμογή τῶν ἀποφάσεων πού πάρθηκαν στή σύσκεψη. Αὐτό τό ζήτημα συζητήθηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ). Ἡ ὁλομέλεια συγκρότησε εἰδική ἐπιτροπή μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν. Γιά τό ζήτημα τῆς ἀναδιοργάνωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 37, 128, 234, 418, 440 καί στόν 42 τόμο, σελ. 87, 319-321, 322-332, 376. — *48.*

73 Τό σημείωμα γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ Μ. Μ. Λιτβίνοφ πρός τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν τῆς 16 τοῦ Γενάρη 1921 ἀπό τήν πόλη Ρέβελ. Στό τηλεγράφημα ὁ Λιτβίνοφ γνωστοποιοῦσε ὅτι τό ὀλλανδικό συνδικάτο βιομηχανίας πετρελαίου «Ρόγιαλ-Ντάτς» πρότεινε νά τοῦ χορηγηθεῖ μονοπωλιακό δικαίωμα ἐξαγωγῆς ἀκάθαρτου καί φωτιστικοῦ πετρελαίου ἀπό τή Σοβιετική Ρωσία καί νά δοθοῦν

στό συνδικάτο ἐκχωρήσεις σέ ἀνεκμετάλλευτες πετρελαιοφόρες περιοχές. Γι' αὐτό τό ζήτημα βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 90. — *48.*

74 Στό γράμμα πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 14 Γενάρη 1921 ἡ Ντ. Ζ. Σκλόβσκαγια (σύζυγος τοῦ Γκ. Λ. Σκλόβσκι) ἔγραψε ὅτι μετά τήν ἐπιστροφή ἀπό τήν προσφυγιά στή Ρωσία τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1920 αὐτή ἡ ἴδια καί ἰδιαίτερα τά παιδιά της ἀρωσταίνουν συνέχεια, δέν μποροῦν νά προσαρμοστοῦν στίς ἐδῶ συνθῆκες καί ζητοῦσε ἀπό τόν Λένιν νά συμβάλει γιά τήν ἀποστολή τοῦ Σκλόβσκι γιά δουλιά στό ἐξωτερικό, ἔτσι πού μαζί μ' αὐτόν νά μποροῦσε νά ἀναχωρήσει καί ἡ οἰκογένειά του. Στό τέλος τοῦ γράμματος ἡ Σκλόβσκαγια παρακαλοῦσε τόν Λένιν νά τῆς ἀπαντήσει καί γνωστοποιοῦσε τή διεύθυνσή της στή Μόσχα.

Στό γράμμα τῆς Σκλόβσκαγια ὁ Λένιν ἔγραψε: «σ. Γκορμπουνόφ. Παρακαλῶ πολύ νά ἐκπληρωθεῖ ἡ παράκληση, δίκαιη παράκληση. Ἡ οἰκογένεια αὐτή στή Ρωσία δέν μπορεῖ *νά ἐπιβιώσει. Λένιν.* Νά φυλαχτεῖ ἡ διεύθυνση. Νά σταλεῖ στόν Κρεστίνσκι» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἀναχώρησης τοῦ Σκλόβσκι στό ἐξωτερικό βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 85, 138, 139, 141, 250, 284, 314, 407, 408, 409, 412, 424, 466. — *48.*

75 Ἀπό τίς 1 μέχρι τίς 22 τοῦ Γενάρη 1921 ὁ Β. Ι. Λένιν βρισκόταν σέ ἄδεια, διέμενε στό Γκόρκι καί ἐρχόταν στή Μόσχα στίς συνεδριάσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) καί τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας. — *49.*

76 Πρόκειται γιά τό ὑπόμνημα καί τά πληροφοριακά στοιχεῖα τοῦ εἰδικοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ΣΕΑ γιά τίς γενικές διευθύνσεις καυσίμων Α. Β. Ἔιντουκ γιά τήν κατάσταση καί τίς προοπτικές ἐφοδιασμοῦ τῆς Σοβιετικῆς δημοκρατίας μέ καύσιμα. Στίς 20 τοῦ Γενάρη 1921 ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ καί ὁ Ἔιντουκ διατύπωσαν γι' αὐτό τό ζήτημα πρακτικές προτάσεις. Στίς 28 τοῦ Γενάρη τό ΣΕΑ συγκρότησε πληρεξούσια ἐπιτροπή γιά τά καύσιμα μέ τήν προεδρία τοῦ Β. Α. Ἀβανέσοφ καί στίς 31 τοῦ Γενάρη, ὕστερα ἀπό τήν ἐξέταση τῆς δήλωσης τοῦ Ἔιντουκ γιά τήν καταστροφική κατάσταση τῶν σιδηροδρόμων, τό ΣΕΑ συμπεριέλαβε στήν ἐπιτροπή αὐτή καί τόν Ἔιντουκ. Στίς 2 τοῦ Φλεβάρη τό ΣΕΑ πῆρε ἀπόφαση γιά τό ζήτημα τῶν καυσίμων. — *49.*

77 Στίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1920 στήν κοινή συνεδρίαση τῶν μελῶν τοῦ ΚΚΡ(μπ) πού ἦταν ἀντιπρόσωποι στό VIII συνέδριο τῶν Σοβιέτ, τῶν μελῶν τοῦ ΠΚΣΣ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν συνδικάτων τῆς πόλης Μόσχας, ἔγινε συζήτηση, ἄν ὁ Γ. Ε. Ρουτζουτάκ εἶναι ὁ συγγραφέας τῶν θέσεων «Τά παραγωγικά καθήκοντα τῶν συνδικάτων». Σχετικά μ' αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπαίτησε ἀπό τό ΠΚΣΣ ντοκουμενταρισμένα στοιχεῖα γιά τήν προέλευση τῶν θέσεων. Τοῦ ὑποβλήθηκε ἀπόσπασμα ἀπό τό πρωτόκολλο ἀρ. 44 τῆς συνεδρίασης τοῦ Προεδρείου τοῦ ΠΚΣΣ τῆς 1 τοῦ Νοέμβρη καί συνοδευτικό σημείωμα τοῦ Σ. Α. Λοζόβσκι. Ὁ Λένιν τά ὑλικά πού συγκεντρώθηκαν μαζί μέ τίς θέσεις τοῦ Ρουτζουτάκ τά ἔστειλε στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα», ἡ ὁποία δημοσίευσε ὅλα τά ὑλικά στίς 21 τοῦ Γενάρη 1921, μέ πρόλογο τό συνοδευτικό γράμμα τοῦ Λένιν. — *50.*

78 Μέ πρωτοβουλία τοῦ κομματικοῦ πυρήνα οἱ σιδηροδρομικοί τοῦ σταθμοῦ Προλετάρσκαγια τῶν σιδηροδρόμων Βλαντικαυκάς συγκέντρωσαν γιά τούς

ἐργαζόμενους τῆς Μόσχας τρόφιμα καί συνοδευόμενα ἀπό τρεῖς ἀντιπροσώπους, πού ἔκλεξαν στή γενική συνέλευση, τά ἔστειλαν στή Μόσχα. Στό σιδηροδρομικό σταθμό Λίσκι τό είδικό ἀπόσπασμα πάλης ἐνάντια στούς μαυραγορίτες καί κερδοσκόπους κατάσχεσε τά ἄλευρα, δίνοντάς τους ἀπόδειξη. Τά σιτηρά δόθηκαν στόν κυλινδρόμυλο κοντά στή Μόσχα.

Μέ παράκληση τοῦ Β. Ι. Λένιν, λεπτομερειακά συνομίλησε μέ τούς ἀντιπροσώπους ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ, στόν ὁποῖο διηγήθηκαν γιά τή ζωή τῶν σιδηροδρομικῶν, γιά τή δουλιά τοῦ σταθμοῦ καί γιά τήν ἐργασιακή κομμούνα. Ὁλόκληρη τή συνομιλία, ὅπως καί τό γράμμα πού ἔφεραν, ὁ Γκορμπουνόφ ὑποσχέθηκε νά τά δόσει στόν Λένιν. Τήν ἑπόμενη μέρα ὁ Γκορμπουνόφ παρέδοσε στούς ἀντιπροσώπους τό γράμμα τοῦ Λένιν, πού δημοσιεύεται. — *50.*

79 Πρόκειται γιά τίς ἐκχωρήσεις πετρελαίου (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 83). Τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ στίς 24 τοῦ Ἀπρίλη 1921 ἐξέτασε τό ζήτημα τῶν ἐκχωρήσεων πετρελαίου καί ἀποφάσισε νά δεχτεῖ τίς διαπραγματεύσεις σάν ἐπιθυμητές μέ τό ὁλλανδικό συνδικάτο βιομηχανίας πετρελαίου «Ρόγιαλ-Ντάτς» γιά τήν παραχώρηση σ' αὐτό δικαιώματος ἐξαγωγῆς προϊόντων πετρελαίου (μέχρι 100 ἑκατομμυρίων πουτιῶν) ἀπό τίς περιοχές τοῦ Μπακοῦ καί τοῦ Γκρόζνι, μέ τόν ὅρο νά χορηγήσει τό συνδικάτο ἀρκετά μέσα μεταφορᾶς ἀπαραίτητα γιά τήν ἐξαγωγή καί γιά τήν παραχώρηση στό συνδικάτο τοῦ δικαιώματος ἐκμετάλλευσης μέ τή μορφή ἐκχώρησης νέων πετρελαιοφόρων περιοχῶν καί είδικότερα στήν περιοχή Οὐχτίνσκ. Σάν ἀντάλλαγμα γιά τή χορήγηση ἐκχωρήσεων, τό συνδικάτο ὄφειλε νά ἐφοδιάζει τίς πετρελαιοπηγές μέ τίς ἀπαραίτητες ἐγκαταστάσεις καί νά κάνει πετρελαιοαγωγό. Τήν 1η τοῦ Φλεβάρη 1921 τό ΣΛΕ ψήφισε ἀπόφαση γιά τίς ἐκχωρήσεις πετρελαίου, πού εἶχε γιά βάση της τό σχέδιο, τό ὁποῖο εἶχε γράψει ὁ Β. Ι. Λένιν (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 146). Στό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος στήν ἔκθεση γιά τήν πολιτική δράση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ὁ Λένιν πληροφόρησε τό συνέδριο γιά τήν πορεία τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος τῶν ἐκχωρήσεων πετρελαίου καί ἔκφρασε τή βεβαιότητα, ὅτι τό συνέδριο θά ἐγκρίνει τίς θέσεις τῆς ΚΕ (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 21-23). Στίς 15 τοῦ Μάρτη τό Χ συνέδριο στήν ἀπόφαση «Ἡ Σοβιετική δημοκρατία σέ καπιταλιστική περικύκλωση» ἐνέκρινε καταρχήν ἐκχωρήσεις μέρους τῶν πετρελαιοπηγῶν στό Γκρόζνι καί Μπακοῦ (βλ. «Τό δέκατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ(μπ). Μάρτης τοῦ 1921. Στενογραφημένα πρακτικά». Μόσχα, 1963, σελ. 610-612).

Σχετικά μέ τίς ἐκχωρήσεις πετρελαίου βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 104, 143, 182, 205, 206, 207, 214, 219, τόμος 42ος, σελ. 334-336, 423-426· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 125-159. — *53.*

80 Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀποφάσισε: «Νά ἀνατεθεῖ στόν σ. Γκορμπουνόφ νά ὀργανώσει λεπτομερή ἔλεγχο γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΣΛΕ, ἰδιαίτερα ἐκείνων, πού δέν καθόριζαν προθεσμίες ἐκπλήρωσης» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *53.*

81 Τό γράμμα γράφτηκε στό ὑπόμνημα τοῦ διευθυντῆ οἰκοδόμησης τοῦ πρώτου ραδιοτηλεφωνικοῦ σταθμοῦ τῆς Μόσχας Π. Α. Ὀστριακόφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 26 τοῦ Γενάρη 1921. Ὁ Ὀστριακόφ ἀνάφερε γιά τίς δυσκολίες πού

προέκυψαν στήν πορεία τῶν ἐργασιῶν, παρακαλοῦσε τόν Λένιν νά βοηθήσει στήν ἐξάλειψή τους καί νά ἐγκριθεῖ τό σχέδιο διατάγματος πού προτείνει.

Στίς 27 τοῦ Γενάρη 1921 τό ΣΛΕ ψήφισε διάταγμα γιά τήν ὀργάνωση πλατιᾶς ραδιοτηλεφωνικῆς οἰκοδόμησης. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀνάθεσε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων νά ἐφοδιάσει μέ ραδιοεγκαταστάσεις τή Μόσχα καί τά σπουδαιότερα σημεῖα τῆς Δημοκρατίας γιά ἀμοιβαία τηλεφωνική σύνδεση. — *54.*

[82] Τό σημείωμα γράφτηκε στήν ἀναφορά τοῦ Γ. Λάριν πρός τούς Β. Ι. Λένιν καί Α. Ι. Ρίκοφ τῆς 26 τοῦ Γενάρη 1921. Ὁ Λάριν ἀνάφερε ὅτι σέ σχέση μέ τό διορισμό τοῦ Β. Β. Φομίν σάν προέδρου τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου μεταφορῶν (ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 25 τοῦ Γενάρη) αὐτός (ὁ Λάριν) σταματᾶ νά ἐκτελεῖ καθήκοντα ἀναπληρωτῆ τοῦ προέδρου τοῦ ΑΣΜ.

Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 5 τοῦ Φλεβάρη 1921, συζητώντας τό ζήτημα σχετικά μέ τό Ἀνώτατο Συμβούλιο μεταφορῶν, ἀποφάσισε νά δεχτεῖ τήν παραίτηση τοῦ Λάριν, ἀνάθεσε στόν Ρίκοφ νά ἐφαρμόσει αὐτή τήν ἀπόφαση στήν πιό κατάλληλη μορφή καί ἀνάθεσε στόν Φομίν τήν πλήρη καθοδήγηση τοῦ ΑΣΜ. — *54.*

[83] Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Π. Ν. Λεπεσίνσκι πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 26 τοῦ Γενάρη 1921, στό ὁποῖο ἐκφραζόταν ἡ παράκληση νά συμβάλει γιά νά τοῦ χορηγηθεῖ κατοικία. — *55.*

[84] Ὁ Β. Ι. Λένιν κάθε δυό βδομάδες ἔπαιρνε λεπτομερεῖς πληροφορίες γιά τήν πορεία κατασκευῆς ἀλυσσοφόρου γερανοῦ τύρφης στό ἐργοστάσιο τῆς πόλης Σόρμοβο. Στίς 24 τοῦ Ἰούνη 1921 ἀνάφεραν στόν Λένιν ὅτι ἡ συναρμολόγηση τοῦ γερανοῦ τελειώνει καί ὅτι οἱ δοκιμές θά γίνουν τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἰούλη. — *55.*

[85] Τό διάταγμα γιά τίς ἐκχωρήσεις ἐγκρίθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 23 τοῦ Νοέμβρη 1920. — *56.*

[86] Ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 27 τοῦ Γενάρη 1921 δέχτηκε τόν Α. Μ. Γκόρκι καί ἀντιπροσωπεία τοῦ Ἑνωμένου συμβουλίου τῶν ἐπιστημονικῶν καί ἀνώτατων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων τῆς Πετρούπολης, ἀποτελούμενη ἀπό τόν μόνιμο γραμματέα τῆς Ἀκαδημίας ἐπιστημῶν τῆς Ρωσίας ἀκαδημαϊκό Σ. Φ. Ὀλντενμπουργκ, τόν ἀντιπρόεδρο τῆς Ἀκαδημίας ἐπιστημῶν ἀκαδημαϊκό Β. Α. Στεκλόφ καί τόν πρόεδρο τῆς Στρατιωτικο-ιατρικῆς Ἀκαδημίας καθηγητή Β. Ν. Τονκόφ. Κατά τή διάρκεια τῆς συνομιλίας παρέδοσαν στόν Λένιν σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐπιδότηση τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν τῆς Δημοκρατίας. Τό σχέδιο αὐτό, μαζί μέ τό σημείωμα, πού ἔγραψε σ' αὐτό ὁ Λένιν τό ἔστειλε στόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ. Τήν 1η τοῦ Φλεβάρη 1921 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων συζήτησε τό σχέδιο διατάγματος πού ὑπόβαλε τό Μικρό ΣΛΕ γιά τά μέσα, πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν κανονική λειτουργία τῶν ἐπιστημονικο-ἐκπαιδευτικῶν καί ἐπιστημονικο-τεχνικῶν ἱδρυμάτων τῆς ΣΟΣΔΡ. — *56.*

[87] Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τῆς Ἀκαδημίας ἐπιστημῶν τῆς Ρωσίας πρός τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 21 τοῦ Γενάρη 1921 μέ τήν παράκληση νά ἐθνικοποιηθεῖ καί νά παραδοθεῖ στήν Ἀκαδημία τό πρώην ἀγρό-

κτημα τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Α. Α. Σαχμάτοφ—Γκουμάνοβκι-Σαχμάτοβκι (στό κυβερνεῖο Σαράτοφ) γιά τήν ὀργάνωση σπιτιοῦ ἀνάπαυσης τῶν ἐπιστημόνων. Στίς 31 τοῦ Γενάρη 1921 τό Μικρό ΣΛΕ πῆρε ἀπόφαση νά ρωτηθεῖ γι' αὐτό τό ζήτημα ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Σαράτοφ. — *57.*

88 Ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε τά ἀπαραίτητα γι' αὐτόν στοιχεῖα γιά τά ἱδρύματα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας, γιά τά σχολικά κτίρια πού τά χρησιμοποιοῦν διάφορα ἱδρύματα, τά κείμενα τῆς ἰσχύουσας νομοθεσίας, τίς ἀποφάσεις καί ὁδηγίες γιά τά σχολεῖα 2ης βαθμίδας, γιά τήν ἐπαγγελματική τεχνική ἐκπαίδευση καί τά ὑλικά τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης γιά τά ζητήματα τῆς λαϊκῆς παιδείας. — *58.*

89 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀντάλλαξε σημειώματα μέ τήν Μ. Ι. Γκλιάσσερ γιά τό ζήτημα τῆς δημοσίευσης στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» «τῶν ὁδηγιῶν γιά τόν τρόπο κατάρτισης τοῦ σχεδίου ὑποχρεωτικῆς σπορᾶς» στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας στίς 28 τοῦ Γενάρη 1921. Οἱ ὁδηγίες συζητήθηκαν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 25 τοῦ Γενάρη 1921 καί παραδόθηκαν στό Μικρό ΣΛΕ γιά τελειωτική ἐπεξεργασία σέ προθεσμία δυό ἡμερῶν. Ἡ ἐγκριμένη ὁδηγία, ὑπογραμμένη ἀπό τούς Β. Ι. Λένιν, Ν. Π. Γκορμπουνόφ καί τήν Λ. Α. Φότιεβα, δημοσιεύτηκε στίς 29 τοῦ Γενάρη 1921 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 19 μέ ἐντολή τοῦ Λένιν (βλ. τό ἑπόμενο ντοκουμέντο). — *58.*

90 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Β. Β. Βορόβσκι πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 28 τοῦ Γενάρη 1921 σχετικά μέ τήν ὑποστήριξη τῆς παράκλησης τοῦ ἐργοστασίου «Ἐλεκτροσίλα» τῆς Πετρούπολης γιά τήν ἐξασφάλιση μέ μερίδα τροφίμων καί χρήματα τῆς οἰκογένειας τοῦ νεκροῦ μηχανικοῦ Ι. Ντ. Ἐβνίν. — *59.*

91 Τό σημείωμα γράφτηκε σέ σχέση μέ τά γράμματα τοῦ γερμανοῦ μηχανικοῦ Ι. Λ. Στέινμπεργκ πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 10 καί 14 τοῦ Γενάρη 1921. Στά γράμματα γινόταν λόγος γιά τή δράση τῆς ὁμάδας τεχνικῆς βοήθειας πρός τή Σοβιετική Ρωσία, πού εἶχε ὀργανωθεῖ στό Βερολίνο ἀπό μηχανικούς-εἰδικούς καί γιά τήν πρόταση αὐτῆς τῆς ὁμάδας νά ὀργανωθοῦν στή Ρωσία μιά σειρά ἐπιχειρήσεις στή βάση τῶν ἐκχωρήσεων. Ὁ Στέινμπεργκ πρότεινε τή μεσολάβησή του ἀνάμεσα στή ΣΟΣΔΡ καί στούς γερμανικούς βιομηχανικούς καί τραπεζιτικούς κύκλους στό ζήτημα τοῦ κλεισίματος τῶν ἐκχωρήσεων. Στά γράμματα ὁ Λένιν ἔκανε σειρά ἀπό ὑπογραμμίσεις καί στά πλάγια τῆς πρότασης γιά τήν προμήθεια ἐγκαταστάσεων γιά τήν παραγωγή κονσερβῶν κρέατος στή Σιβηρία ἔγραψε: «NB» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *60.*

92 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν μέ παράκληση τοῦ ἀγρότη τοῦ χωριοῦ Λγκόβο τοῦ νομοῦ Στάριτσκ τοῦ κυβερνείου Τβέρ Α. Ι. Γκοῦσεφ, ὁ ὁποῖος ἐπισκέφτηκε τόν Λένιν στίς 30 τοῦ Γενάρη 1921 μέ ἐντολή τῆς συνδιάσκεψης τῶν ἐξωκομματικῶν ἀγροτῶν τοῦ κυβερνείου. — *60.*

93 Τό γράμμα γράφτηκε σέ ἀπάντηση ἀναφορᾶς τοῦ μέλους τῆς ΚΕΕ τῆς Οὐκρανίας Μ. Α. Κρουτσίνσκι πρός τόν Β. Ι. Λένιν, στήν ὁποία ἐκφραζόταν δυσαρέσκεια ἀπό τή δράση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας καί ἰδιαίτερα τοῦ Ν. Ὀσίνσκι. — *61.*

94 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν μεταλλωρύχων Γκ. Κοτλιαρόφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 24 τοῦ Γενάρη 1921, στό ὁποῖο προτεινόταν νά ἀφαιρεθεῖ ἀπό τίς ἀνυψωτικές μηχανές τῶν σπιτιῶν τῆς Μόσχας τό ἀτσαλόσυρμα καί νά παραδοθεῖ γιά χρήση στά μεταλλεῖα, πού οἱ μηχανισμοί τους ἀργοῦν ἀπό ἔλλειψη ἀτσαλοσύρματος. Γι' αὐτό βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 343. — *62.*

95 Ὁ Α. Β. Πεσεχόνοφ, πρώην ὑπουργός Ἐπισιτισμοῦ στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, δούλευε στά 1921 στό Κεντρικό Γραφεῖο Στατιστικῆς τῆς Οὐκρανίας. Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 20 τοῦ Γενάρη 1921 πῆρε τήν ἀπόφαση νά ἀπολυθεῖ ὁ Πεσεχόνοφ ἀπ' αὐτή τή δουλιά. Τόν Ἰούλη τοῦ 1922 ὁ Πεσεχόνοφ συνελήφθη γιά συμμετοχή στήν ἀντεπαναστατική ὀργάνωση «Ἕνωση ἀναγέννησης» καί ἀπελάθηκε ἔξω ἀπό τά ὅρια τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. — *63.*

96 Τό τηλεφωνογράφημα γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ γραμματέα τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου τῆς Πετρούπολης Σ. Σ. Ζόριν πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921. Ὁ Ζόριν ἀνάφερε γιά τή δύσκολη κατάσταση τῆς Πετρούπολης σέ καύσιμα καί σέ τρόφιμα καί ρωτοῦσε, ἄν μπορεῖ σέ μιά τέτια δύσκολη στιγμή, νά ἀναχωρήσει ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ (ὁ Ζηνόβιεφ ἔπρεπε νά φύγει στό Αἰκατερινμπούργκ γιά νά πάρει μέρος στήν κομματική συνδιάσκεψη πρίν ἀπό τό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος). — *63.*

97 Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 1 τοῦ Φλεβάρη 1921 ἀποφάσισε νά ψηφιστεῖ κονδύλι 15 ἑκατομμυρίων χρυσῶν ρουβλιῶν γιά τήν ἀγορά ἀπό τό ἐξωτερικό 18 ἑκατομμυρίων 400 χιλ. πουτιῶν κάρβουνου γιά τήν Πετρούπολη. — *63.*

98 Στό βιβλίο ἐξερχομένων ντοκουμέντων, πού κρατοῦσαν οἱ γραμματεῖς τοῦ Λένιν, εἶναι γραμμένο: «2. ΙΙ ἀρ. 159. Πρός τόν Ριαζάνοφ 2 βιβλία τοῦ Ἔνγκελς καί τό γράμμα» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *64.*

99 Τήν 1η τοῦ Φλεβάρη 1921 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πῆρε ἀπόφαση νά ἀνατεθεῖ στό Μικρό ΣΛΕ νά ἐλέγξει τήν ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων καί τῶν ἐντολῶν τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ ΣΛΕ ἀπό τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα καί τό ζήτημα τῆς ἐκπλήρωσης τῶν ἀποφάσεων πού ἔχουν καταρχήν σοβαρή σημασία νά τό εἰσηγηθεῖ στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. — *64.*

100 Πρόκειται γιά τό τηλεγράφημα, πού ἔστειλε ὁ Ι. Β. Στάλιν στό Μπακού στόν Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε. Ὁ Στάλιν ἀνάφερε ὅτι, λόγω τοῦ ὅτι δυνάμωσε ἡ ἀντισοβιετική πολιτική τῆς μενσεβίκικης κυβέρνησης τῆς Γεωργίας μποροῦν νά δημιουργηθοῦν τέτιες καταστάσεις, πού θά ἀπαιτοῦν ἀπαντητικά μέτρα μέ χρησιμοποίηση ἐνόπλων δυνάμεων γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς κυριαρχίας καί τῆς ἀσφάλειας τῶν Σοβιετικῶν δημοκρατιῶν. Γι' αὐτό ὁ Στάλιν ρωτοῦσε σχετικά μέ τήν κατάσταση καί τήν ἀριθμητική δύναμη τῶν στρατευμάτων, πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ στόν Καύκασο. — *66.*

101 Τό σημείωμα γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς γιά τή σπορά τοῦ κυβερνείου Γιαροσλάβ Σεβαρντίν καί τοῦ προέδρου τῆς Ἐκτελε-

στικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Λέβιν πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 4 τοῦ Φλεβάρη 1921. Στό τηλεγράφημα ἀναφερόταν ὅτι στό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας Β. Β. Κουράγεφ τρεῖς φορές (στίς 28, 29 τοῦ Γενάρη καί τήν 1η τοῦ Φλεβάρη) εἶχε ἀποσταλεῖ τηλεγραφικά γιά νά ἐγκριθεῖ τό σχέδιο σπορᾶς ἀγροτικῶν καλλιεργειῶν, πού εἶχε ἐπεξεργαστεῖ καί ἐγκριθεῖ στό κυβερνεῖο καί στό ὁποῖο μέχρι στιγμῆς δέν εἶχε δοθεῖ ἀπάντηση. — *68.*

102 Μέ τό ζήτημα γιά τό Τσεντροπετσάτ (Κεντρικό πρακτορεῖο τῆς ΠΚΕΕ γιά τόν ἐφοδιασμό καί διάδοση ἔντυπων ἔργων) ὁ Β. Ι. Λένιν ἀσχολήθηκε σέ συνδυασμό μέ τήν ἀναδιοργάνωση τῆς δουλιᾶς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. Στίς «Ὁδηγίες τῆς ΚΕ πρός τούς κομμουνιστές-στελέχη τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας» καί στό ἄρθρο «Γιά τή δουλιά τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 319-321, 322-332) ὁ Λένιν ἀνάφερε τήν ὄχι ἱκανοποιητική ὀργάνωση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν βιβλιοθηκῶν μέ βιβλία, ἐφημερίδες καί περιοδικά καί θεωροῦσε ἀπαραίτητο νά ἀνασυγκροτηθεῖ τό σύστημα διανομῆς τῆς φιλολογίας.

Ὁ Λένιν στίς 7 τοῦ Φλεβάρη 1921 πῆρε ἀπό τόν Μπ. Φ. Μάλκιν τίς προτάσεις γιά τό Τσεντροπετσάτ. Ὁ Μάλκιν πρότεινε νά γίνει τό Τσεντροπετσάτ ἀνεξάρτητο τμῆμα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας, στό ὁποῖο νά συγκεντρωθεῖ ὁλόκληρος ὁ ἐφοδιασμός μέ ἔντυπο ὑλικό τῶν ἱδρυμάτων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας καί νά συγκεντροποιηθοῦν τά ἀποθέματα βιβλίων τῆς ΣΟΣΔΡ. Ὁ Λένιν τήν ἴδια μέρα ἔστειλε στόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι τήν ἀπάντηση τοῦ Μάλκιν (βλ. τό ἑπόμενο ντοκουμέντο). — *68.*

103 Τό σημείωμα γράφτηκε κατά τή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Ὁ Λ. Μπ. Κράσιν στό ἴδιο φύλλο ἀπάντησε στόν Β. Ι. Λένιν: «1) τήν εἰσήγηση, πιθανό, νά τήν παρουσιάσω ὄχι ἀργότερα ἀπό αὔριο.

2) Οἱ εἰδικοί πρέπει νά παρθοῦν ἀπό τό Μπακού. Ἄνθρωποι, πού νά γνωρίζουν τήν ἐξόρυξη πετρελαίου, σ' αὐτό τό πλάτος δέν ὑπάρχουν καί οὔτε ποτέ ὑπῆρχαν.

3) Πρέπει γιά πρόεδρος νά σταλεῖ ὁ Τιχβίνσκι καί νά ὑποδείξει ἀπό ἐκεῖ εἰδικούς τοῦ Μπακοῦ (θά δόσω 2-3 ὀνόματα)» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *69.*

104 Ἡ ἐντολή δόθηκε στόν γραμματέα σέ σχέση μέ τήν πρόταση τοῦ γερμανοῦ μηχανικοῦ Ι. Λ. Στέινμπεργκ νά μεσολαβήσει γιά τόν ἐφοδιασμό βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ καί γιά τήν ἀνοικοδόμηση ἐργοστασίων ἰχθυοκονσερβοποιίας στά παράλια τοῦ Μούρμανσκ ἀπό τό Γερμανικό σύνδεσμο βιομηχάνων κονσερβοποιίας κρέατος. Αὐτή ἡ πρόταση ἐκθέτονταν στό γράμμα τοῦ Στέινμπεργκ πρός τόν Λ. Μπ. Κράσιν τῆς 27 τοῦ Γενάρη 1921, πού ἀντίγραφό του τήν ἴδια κιόλας μέρα μαζί μέ ἐπεξηγηματικό σημείωμα ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν.

Στίς 14 τοῦ Φλεβάρη ὁ πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης κονσερβοποιίας Λ. Σ. Ρόζενμπεργκ ἔστειλε τό πόρισμα σχετικά μέ τίς προτάσεις αὐτές, ὕστερα ἀπ' αὐτό στάλθηκε στόν Στέινμπεργκ ἡ ἀκόλουθη ἀπάντηση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ: 1) Ἡ ἀνοικοδόμηση καί ὁ ἐξοπλισμός καινούργιων ἐργοστασίων ἰχθυοκονσερβοποιίας στά παράλια τοῦ Μούρμανσκ θά ἦταν δυνατή καταρχήν μέ τήν τήρηση μιᾶς σειρᾶς προϋποθέσεων, πού ὑπόκεινται σέ συμπληρωματική ἐξέταση. 2) Ἡ μεταβίβαση σέ ἐκχωρήσεις τῶν

ἐργοστασίων κονσερβῶν κρέατος, πού λειτουργοῦν καί βρίσκονται στά χέρια τοῦ κράτους, δέν εἶναι δυνατή. — *69.*

105 Τό κείμενο τοῦ τηλεγραφήματος, πού προτάθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἐγκρίθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 14 τοῦ Φλεβάρη 1921. — *71.*

106 Ἡ ἔνοπλη ἐξέγερση τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στή μενσεβίκικη κυβέρνηση τῆς Γεωργίας ἄρχισε μέ τήν καθοδήγηση τῶν γεωργιανῶν μπολσεβίκων τή νύχτα τῆς 11 πρός 12 τοῦ Φλεβάρη 1921. Μέ παράκληση τῶν ἐργαζομένων τῆς Γεωργίας ἡ κυβέρνηση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἔδοσε ἐντολή στά τμήματα τῆς 11ης στρατιᾶς νά ὑποστηρίξουν τούς ἐξεγερμένους. Στηριζόμενοι στήν ὑποστήριξη τῶν τμημάτων τῆς 11ης στρατιᾶς, οἱ ἐργάτες καί ἀγρότες τῆς Γεωργίας μετά ἀπό ἡρωικό ἀγώνα σύντριψαν τά μενσεβίκικα στρατεύματα. Στίς 25 τοῦ Φλεβάρη ἀπελευθέρωσαν τήν πρωτεύουσα τῆς Γεωργίας Τιφλίδα καί ἀνακήρυξαν τή Γεωργία Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία. Σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, τό ἑπόμενο ντοκουμέντο καί τό ντοκουμέντο 167. — *71.*

107 Τό κείμενο τοῦ τηλεγραφήματος, πού προτάθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἐγκρίθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στίς 15 τοῦ Φλεβάρη 1921. — *71.*

108 Οἱ ἀμοιβαῖες ἐδαφικές ἀξιώσεις ἀπ' ἀφορμή σέ ποιόν ἀνήκει ὁ νομός Μπορτσαλίνσκι καί μέρος τοῦ νομοῦ Ἀχαλκαλάσκι τοῦ κυβερνείου τῆς Τιφλίδας ὁδήγησαν κατά τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 σέ πόλεμο ἀνάμεσα στή μενσεβίκικη Γεωργία καί στή ντασνάκικη Ἀρμενία. Ὕστερα ἀπό τή λεγόμενη «εἰρηνική μεσολάβηση» τῆς ἀγγλικῆς διοίκησης, πού ἐπιδίωκε τούς δικούς της ἀποικιακούς σκοπούς, οἱ πολεμικές ἐπιχειρήσεις σταμάτησαν, τό βόρειο κομμάτι τοῦ νομοῦ Μπορτσαλίνσκι ἔμεινε στή Γεωργία, τό νότιο — στήν Ἀρμενία καί τό κεντρικό — ἐπαρχία Λόρι — ἀνακηρύχθηκε οὐδέτερη ζώνη μέ μιά μικτή γεωργιανο-αρμενική κατώτερη διοίκηση, πού ὑποτασσόταν στή στρατιωτική διοίκηση τῆς Ἀντάντ. Τό Νοέμβρη τοῦ 1920 σέ συνδυασμό μέ τόν πόλεμο τῆς ντασνάκικης Ἀρμενίας μέ τήν Τουρκία, ἡ οὐδέτερη ζώνη μέ τήν ἔγκριση τῆς Ἀντάντ καταλήφθηκε ἀπό στρατεύματα τῆς μενσεβίκικης Γεωργίας. Ὁ ἐργαζόμενος πληθυσμός τῆς οὐδέτερης ζώνης, πού εἶχε ὑποβληθεῖ σέ ὠμή ληστεία καί βία, μέ τήν καθοδήγηση τῶν κομμουνιστῶν τή νύχτα τῆς 11 πρός τίς 12 τοῦ Φλεβάρη 1921 ξεσηκώθηκε ἔνοπλα ἐναντίον τῶν καταπιεστῶν. Ἡ ἐξέγερση αὐτή ἀποτέλεσε τήν ἀρχή τῆς γενικῆς νικηφόρας ἐξέγερσης τῶν ἐργαζομένων τῆς Γεωργίας ἐναντίον τοῦ μενσεβίκικου καθεστῶτος. — *71.*

109 Στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη 1921 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ ἐνέκρινε τήν ἀπόφαση «Γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν ἐργατικῶν πανεπιστημιακῶν σχολῶν μέ οἰκοτροφεῖα». Ἡ ἀπόφαση αὐτή δημοσιεύτηκε στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1921 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» ἀρ. φύλ. 93. — *72.*

110 *Τό Ἀκαδημαϊκό κέντρο* ἤ τό κέντρο θεωρητικῆς καί προγραμματισμένης καθοδήγησης ἦταν ἕνα ἀπό τά ὄργανα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. Μέ βάση τόν «Κανονισμό γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας» πού εἶχε ἐγκριθεῖ ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 11 τοῦ Φλεβάρη 1921, τό

Ἀκαδημαϊκό κέντρο ἀποτελοῦνταν ἀπό ἕναν ἐπιστημονικό τομέα (Κρατικό ἐπιστημονικό συμβούλιο) μέ τρεῖς ὑποτομεῖς — ἐπιστημονικο-πολιτικό, ἐπιστημονικο-τεχνικό, ἐπιστημονικο-παιδαγωγικό — καί ἕναν καλλιτεχνικό τομέα (Γενική καλλιτεχνική ἐπιτροπή) μέ πέντε ὑποτομεῖς — φιλολογικό, θεατρικό, μουσικό, εἰκαστικῶν τεχνῶν, κινηματογραφικό. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, στό Ἀκαδημαϊκό κέντρο ἀνῆκαν ἡ Γενική Διεύθυνση ἀρχείων καί ἡ Γενική Διεύθυνση μουσείων. — *72.*

111 Τά δυό δημοσιευόμενα σημειώματα πρός τόν Ν. Ν. Κρεστίνσκι γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν κατά τή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ). Τό πρῶτο γράφτηκε σέ ἀπάντηση στό σημείωμα τοῦ Κρεστίνσκι στό ὁποῖο ἀναφερόταν ὅτι στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» ἔφτασε ἄρθρο γιά τά πλεονεκτήματα τοῦ φόρου σέ εἶδος ἀπό τό παρακράτημα τροφίμων. Ὁ Λ. Μπ. Κάμενεφ ἔστειλε τό ἄρθρο στόν Κρεστίνσκι μέ τήν παράκληση νά δημοσιευτεῖ ὁπωσδήποτε στίς 17 τοῦ Φλεβάρη. Τό μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» Ν. Λ. Μεστσεριακόφ ἀμφέβαλε γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἐπείγουσας δημοσίευσης τοῦ ἄρθρου, ὁ Κρεστίνσκι ἀνέφερε ὅτι βασικά εἶναι σύμφωνος μέ τόν Μεστσεριακόφ.

Τό δεύτερο σημείωμα ἀποτελεῖ ἀπάντηση στήν ἀναφορά τοῦ Κρεστίνσκι ὅτι τόν φέρνει σέ ἀμηχανία ὁ ἐπίσημος χαρακτήρας τοῦ ἄρθρου, σχεδόν ἐκμέρους τῶν Σοβιέτ τῆς Μόσχας, γιατί ὅλοι οἱ συντάκτες του ὑπόγραψαν: «ὁ ἐπίτροπος Ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας Σορόκιν καί ὁ διευθυντής τοῦ Τμήματος γεωργίας τοῦ κυβερνείου Ρόγκοφ».

Σέ ἀπάντηση στό δεύτερο σημείωμα τοῦ Λένιν ὁ Κρεστίνσκι ἔγραψε: «Ὁ Στάλιν θεωρεῖ ὅτι στρατηγικά εἶναι ἀσύμφορο, ὥστε νά μή δόσουμε ἐμεῖς ἀφορμή γιά τήν ἀναπόφευκτη συζήτηση· γι' αὐτό εἶναι ὑπέρ τῆς μή δημοσίευσης αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου πρίν ἐξεταστεῖ προκαταρκτικά ἀπό μᾶς. Ἔτσι, τό ζήτημα θά τό λύσει ὁ Μπουχάριν. Θά τηλεφωνήσω ἀμέσως γι' αὐτό στήν Μαρία Ἰλίνιτσνα καί στόν Μεστσεριακόφ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στίς 16 τοῦ Φλεβάρη τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἀποφάσισε ὅτι τό ἄρθρο μπορεῖ νά δημοσιευτεῖ.

Τό ἄρθρο «Παρακράτημα ἤ φόρος», ὑπογραμμένο ἀπό τόν Π. Σορόκιν καί τόν Μ. Ρόγκοφ, δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 35 καί 43 στίς 17 καί 26 τοῦ Φλεβάρη 1921 σάν συζητήσιμο. Γι' αὐτό τό ἄρθρο μίλησε ὁ Λένιν στή συνεδρίαση τῆς ὁλομέλειας τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῆς Μόσχας στίς 28 τοῦ Φλεβάρη 1921 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 363). — *73.*

112 Τό σημείωμα γράφτηκε στό δακτυλογραφημένο κείμενο τοῦ «Σχεδίου γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ ἐπιστημονικο-τεχνικοῦ τμήματος», στό ὁποῖο ὑπάρχουν συντακτικές διορθώσεις καί σημειώσεις, πού τίς ἔκανε ἰδιόχειρα ὁ Β. Ι. Λένιν. Στίς 24 τοῦ Φλεβάρη 1921 ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ πῆρε ἀπό τόν ἀντιπρόεδρο τοῦ συμβουλίου τοῦ ΕΤΤ σχέδιο, πού ἦταν διορθωμένο σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν. Μέ τήν τελειωτική του μορφή ὁ «Κανονισμός γιά τό ἐπιστημονικο-τεχνικό τμῆμα» ἐγκρίθηκε ἀπό τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ στίς 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1921. Σ' αὐτόν, μέ πρόταση τοῦ Λένιν, συμπεριλήφθηκε παράγραφος, πού ὑποχρέωνε τό ΕΤΤ νά γνωρίσει τή ΣΟΣΔΡ μέ τήν εὐρωπαϊκή καί ἀμερικανική τεχνική. — *73.*

113 Στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1921 ὁ Ν. Ι. Μουράλοφ ἔστειλε τήν παρακάτω κρίση γιά τόν Β. Ζ. Γέσιν:

«'Αγαπητέ Βλαντίμιρ 'Ιλίτς.

Ξέρω τόν Γέσιν άπό τό 1916 σάν θαυμάσιο κομμουνιστή (ύπηρετούσα μαζί του στόν παλιό στρατό στό ίδιο τμήμα) καί καλό ήλεκτρολόγο. Ξέρει τή δουλιά καλά πρακτικά, θεωρητικά πιό άδύνατα, πάντως «βάζει κάτω» δεκάδες τέτιους είδικούς σάν τόν καθηγητή Ούγκρίμοφ.

"Ανθρωπος τίμιος, άφοσιωμένος, ίκανός γιά έργασία. Δέν έχει όμως τήν ίκανότητα νά ξεπερνάει τή χάρτινη γραφειοκρατία μας (αύτό είναι καί δική μου άμαρτία).

Νομίζω ότι ό διορισμός του στήν έπιτροπή τοῦ ΣΕΑ θά εἶναι πολύ ὠφέλιμος» (Κεντρικό κομματικό άρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Μέ πρόταση τοῦ Λένιν ό Γέσιν έγκρίθηκε μέλος τῆς έπιτροπῆς Γενικοῦ σχεδίου στό ΣΕΑ (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 24). — *74*.

114 *'Η Γενική έπιτροπή γιά τή γενική ύποχρεωτική έργασία* (ΓΕΕ) καί οί τοπικές έπιτροπές γιά τή γενική ύποχρεωτική έργασία ύπῆρχαν παράλληλα μέ τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εργασίας (ΛΕΕ). Οί όργανώσεις αύτές μαζί μέ τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εσωτερικῶν καί τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Στρατιωτικῶν άσχολοῦνταν μέ τήν έφαρμογή τῆς ύποχρεωτικῆς έργασίας. 'Ο παραλληλισμός στή δουλιά τους όδηγοῦσε σέ περιττές προστριβές. Γι' αύτό τό λόγο μπῆκε τό ζήτημα γιά τήν έπανεξέταση τῆς κατάστασης πού ύπῆρχε.

Στίς 14 τοῦ Φλεβάρη 1921 τό Μικρό ΣΛΕ ψήφισε σχέδιο άπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τή διάλυση τῆς Γενικῆς 'Επιτροπῆς 'Εργασίας (ΓΕΕ) καί τῶν τοπικῶν έπιτροπῶν καί τήν άναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Εργασίας. Τήν άπόφαση αύτή ό Β. Ι. Λένιν δέν τήν ύπόγραψε καί τήν παρέπεμψε γιά συζήτηση στό ΣΛΕ, πράγμα πού έκανε γνωστό στόν Σμίντ μέ τό τηλεγράφημα πού δημοσιεύεται. Στίς 19 τοῦ Φλεβάρη ό Σμίντ άπάντησε στόν Λένιν ότι ζητάει νά άναβληθεῖ ή τελική λύση τοῦ ζητήματος μέχρι τήν έπιστροφή του στή Μόσχα.

Στίς 22 τοῦ Μάρτη 1921 τό ΣΛΕ πῆρε ύπόψη του τίς προτάσεις τοῦ Λένιν καί μέ τήν παρουσία τοῦ Σμίντ ένέκρινε τό σχέδιο άπόφασης γιά τή διάλυση τῆς ΓΕΕ καί τῶν τοπικῶν έπιτροπῶν καί τήν άναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Εργασίας. Στίς 24 τοῦ Μάρτη 1921 ή ΠΚΕΕ καί τό ΣΛΕ ψήφισαν μαζί τήν άπόφαση «Γιά τή διάλυση τῆς Γενικῆς 'Επιτροπῆς γιά τή γενική ύποχρεωτική έργασία καί τῶν τοπικῶν έπιτροπῶν γιά τή γενική ύποχρεωτική έργασία καί τήν άναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Εργασίας». — *74*.

115 Τό σημείωμα γράφτηκε στό άπόσπασμα άπό τό πρωτόκολλο τῆς συνεδρίασης τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ τῆς 17 τοῦ Φλεβάρη 1921. Τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς έξέτασης τῆς ύπόθεσης τοῦ κλεισίματος συμφωνίας μέ τούς ίδιοκτῆτες τοῦ φορτίου στό ίταλικό άτμόπλοιο «'Ανκόνα» άποφάσισε:

«α) ή ύπόθεση νά παραπεμφθεῖ γιά έξέταση στό 'Ανώτατο Δικαστήριο τῆς ΠΚΕΕ·

β) λόγω τῆς παραπομπῆς τῆς ύπόθεσης γιά έξέταση στό δικαστήριο νά άπαγορευτεῖ στόν σ. Σέινμαν τό κλείσιμο έμπορικῶν συμφωνιῶν μέ έμπορικούς οἴκους τοῦ έξωτερικοῦ χωρίς τήν προκαταρκτική έγκριση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Εξωτερικοῦ 'Εμπορίου·

γ) στόν σ. Φρούμκιν γίνεται παρατήρηση, γιατί έχοντας τή δυνατότητα νά άκυρώσει τή συμφωνία μέ τούς ίδιοκτῆτες τοῦ «'Ανκόνα», δέν τό έκανε

αὐτό· καί τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά ἀγοραστοῦν γιά μεγάλο χρηματικό ποσό ἐμπορεύματα κακῆς ποιότητας».

Στό ἀπόσπασμα αὐτό τοῦ πρωτοκόλλου ὑπάρχει ἡ ἐπισημείωση τοῦ Α. Ι. Σβιντέρσκι: «Ἡ θέση τοῦ Φρούμκιν τώρα εἶναι τόσο δύσκολη, πού ἡ παραπομπή του στό δικαστήριο θά ὑπονομεύσει ὁλότελα τήν ἐπισιτιστική δουλιά στόν Καύκασο. Νά ἀντικαταστήσουμε ὅμως τόν Φρούμκιν δέν μποροῦμε μέ κανέναν» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ὁ Β. Ι. Λένιν ὑπογράμμισε μέ δυό γραμμές τήν παράγραφο «β» τῆς ἀπόφασης καί ἔγραψε σ' αὐτή τό σημείωμα πού δημοσιεύεται. — *75.*

116 Τό σημείωμα γράφτηκε στό ἀπόσπασμα ἀπό τό πρωτόκολλο τῆς συνεδρίασης τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ τῆς 17 τοῦ Φλεβάρη 1921. Τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ, ἀφοῦ ἄκουσε τό ζήτημα γιά τό διορισμό ἐπιτροπῆς γιά τήν καθοδήγηση τῆς δουλιᾶς γιά παροχή βοήθειας στόν ἀγροτικό πληθυσμό πού δοκιμάστηκε ἀπό τήν ἀφορία στά κυβερνεῖα Ριαζάν, Καλούγκα, Ὀριόλ, Τούλας καί Τσαρίτσιν, ἐνέκρινε πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς τόν Μ. Ι. Καλίνιν, ἀναπληρωτή του — τόν Π. Γκ. Σμιντόβιτς καί μέλη — τούς Λ. Μπ. Κάμενεφ, Α. Π. Σμιρνόφ καί ἕναν ἀντιπρόσωπο, πού ἔπρεπε νά προταθεῖ ἀπό τό ΠΚΣΣ. Δινόταν ἐντολή στήν ἐπιτροπή σέ μιά βδομάδα νά ὑποβάλει σχέδιο μέτρων γιά ἐξέταση ἀπό τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ.

Στό σημείωμα ὑπάρχει ἐπισημείωση τοῦ Α. Ι. Σβιντέρσκι: «Ἡ διάθεση γι' αὐτό τό ζήτημα στήν πλειοψηφία τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ εἶναι τέτια, πού θά ἦταν ὠφέλιμο τό σχέδιο, νά περάσει προκαταρκτικά διαμέσου τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τό ὁποῖο μ' αὐτόν τό τρόπο θά δόσει τίς ἀπαραίτητες ὁδηγίες» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Τό σημείωμα πού δημοσιεύεται εἶναι ἀπάντηση σ' αὐτή τήν ἐπισημείωση. — *75.*

117 Τό σημείωμα γράφτηκε κατά τή διάρκεια τῆς συνεδρίασης τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1921 σέ ἀπάντηση στό σημείωμα τοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ, πού ζητοῦσε τή γνώμη τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ τῆς 17 τοῦ Φλεβάρη σχετικά μέ τόν Α. Λ. Σέινμαν καί τόν Μ. Ι. Φρούμκιν (βλ. τή σημείωση 115).

Οἱ Α. Ντ. Τσιουρούπα, Α. Μ. Λεζάβα καί Μπριουχάνοφ ἀπευθύνθηκαν στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν παράκληση νά ἐπανεξεταστεῖ ἡ ἀπόφαση τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ. Τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 19 τοῦ Φλεβάρη, ἐξετάζοντας αὐτή τήν παράκληση, πῆρε τήν ἀκόλουθη ἀπόφαση: «Νά παρακληθεῖ τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ νά ἐπανεξετάσει τήν ἀπόφαση σέ τέτια ὅμως πλαίσια, πού, μήν ἐμβαθύνοντας στήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης καί μήν ἀκυρώνοντας τήν παραπομπή τῆς ὑπόθεσης στό δικαστήριο γιά ἐξέταση ποιός ἦταν ὁ ἔνοχος ἀναμφισβήτητων καταχρήσεων πού ὑπάρχουν στήν ὑπόθεση, νά διευκρινιστεῖ, ὅμως, μέ μεγάλη ἀκρίβεια, ὅτι οὔτε ὁ σ. Φρούμκιν, οὔτε ὁ σ. Σέινμαν μπορεῖ νά εἶναι ὕποπτοι γιά ὁποιεσδήποτε πράξεις πού προσβάλλουν τήν τιμή τους, ὅτι ἡ παραπομπή τῆς ὑπόθεσης στό δικαστήριο δέν ἀφορᾶ αὐτούς καί ὅτι γι' αὐτό δέν ὑπάρχει λόγος νά θεωρεῖται ἡ ἀπόφαση πώς προσβάλλει τούς σ. Φρούμκιν καί Σέινμαν ἔστω καί στό ἐλάχιστο» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *75.*

118 Πρόκειται γιά τή διάλεξη τοῦ Β. Π. Μιλιούτιν «Γιά τίς μεθόδους ἐπεξεργασίας τοῦ ἑνιαίου οἰκονομικοῦ σχεδίου», πού ἔκανε στίς 17 τοῦ Φλεβάρη 1921 στή Σοσιαλιστική 'Ακαδημία. 'Η δημοσιογραφική περίληψη γιά τή διάλεξη καί οἱ θέσεις τῆς διάλεξης δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «'Εκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 37, 19 τοῦ Φλεβάρη 1921. 'Ο Λένιν, τήν κριτική τῶν θέσεων τοῦ Μιλιούτιν στό ζήτημα τοῦ οἰκονομικοῦ σχεδίου, τήν ἔκανε στό ἄρθρο «Γιά τό ἑνιαῖο οἰκονομικό σχέδιο» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 339-347). — *76.*

119 "Οπως φαίνεται, πρόκειται γιά τά ἐγχειρίδια ἠλεκτροτεχνικῆς, πού ἔφεραν ἀπό τό ἐξωτερικό ὕστερα ἀπό παράκληση τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 59). — *78.*

120 Τό 1921 ὁρισμένες ὁμάδες ἀμερικανῶν ἐργατῶν ἔκφρασαν τήν ἐπιθυμία νά ἔρθουν στή Σοβιετική Ρωσία γιά νά συμμετάσχουν στήν οἰκονομική της ἀνασυγκρότηση. Τό σημαντικότερο μέρος αὐτῶν τῶν ἐργατῶν ἀποτελοῦνταν ἀπό ρώσους μετανάστες, πού εἶχαν ἀναχωρήσει στήν 'Αμερική πρίν τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Οἱ ἐργάτες, πού ἐπιθυμοῦσαν νά ἔρθουν στή Ρωσία, συγκεντρώνονταν γύρω ἀπό τήν ὀργάνωση «Σύλλογος τεχνικῆς βοήθειας στή Σοβιετική Ρωσία», πού ἱδρύθηκε στίς ΕΠΑ τό Μάη τοῦ 1919. 'Η Σοβιετική κυβέρνηση ἔδειχνε κατανόηση στήν ἐπιθυμία τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν καί προσπαθοῦσε νά κάνει ὅ,τι εἶναι δυνατόν, γιά νά τούς βοηθήσει. Τό ζήτημα αὐτό συζητήθηκε ἐπανειλημμένα στίς συνεδριάσεις τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ. Στίς 22 τοῦ 'Ιούνη 1921 τό ΣΕΑ ἐνέκρινε ἀπόφαση «Γιά τήν ἀμερικανική βιομηχανική μετανάστευση» στήν ὁποία ἔκρινε ἐπιθυμητή «τήν ἀνάπτυξη ὁρισμένων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἤ ὁμάδων ἐπιχειρήσεων μέ τόν τρόπο τῆς ἐκμίσθωσής τους σέ ὁμάδες ἀμερικανῶν ἐργατῶν καί ἀναπτυγμένων βιομηχανικά ἀγροτῶν μέ βάση συμφωνία, πού οἱ ὅροι της θά ἐξασφάλιζαν σ' αὐτούς ὁρισμένο βαθμό οἰκονομικῆς αὐτονομίας» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 202). Τό ΣΕΑ θεώρησε ἐπίσης ἀπαραίτητο νά ρυθμιστεῖ ἡ βιομηχανική μετανάστευση ἐργατῶν ἀπό τίς χῶρες τοῦ ἐξωτερικοῦ καί ἀνάθεσε στό ΑΣΛΟ νά ἐπεξεργαστεῖ τούς ὅρους ἐκμίσθωσης ἐπιχειρήσεων σ' αὐτούς τούς ἐργάτες. Γι' αὐτό τό ζήτημα βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 159, 461, 476. — *78.*

121 'Η ἐπιτροπή, γιά τήν ὁποία ρωτᾶ ὁ Β. Ι. Λένιν, εἶχε συγκροτηθεῖ μέ ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ τῆς 25 τοῦ 'Απρίλη 1921. 'Εκτός ἀπό τά ἄλλα ζητήματα, πού εἶχαν σχέση μέ τούς ἐπαναμετανάστες ἐργάτες, ἡ ἐπιτροπή ἦταν ὑποχρεωμένη «μαζί μέ τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εργασίας (σ. Μάρτενς) νά συγκεντρώνει πληροφορίες γιά τήν ἀποδοχή ἐργατῶν μεταναστῶν ἀπό τό ἐξωτερικό (σέ ποιόν ἀριθμό καί μέ ποιούς ὅρους)» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *78.*

122 'Ο Ε. Μ. Σκλιάνσκι γνωστοποιοῦσε στόν Ι. Ν. Σμιρνόφ γιά τήν προώθηση τῶν στρατευμάτων, πού στάλθηκαν γιά τόν ἀγώνα ἐνάντια στίς κουλάκικες συμμορίες στή Σιβηρία. — *79.*

123 Τό γράμμα αὐτό γράφτηκε ἐπειδή ὁ Λ. Μπ. Κράσιν στίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1921 ὑπόβαλε στόν Β. Ι. Λένιν ἔκθεση «Οἱ ἐκχωρήσεις γιά τήν ἐξόρυξη πετρελαίου στό Μπακού καί στό Γκρόζνι καί ἡ στάση τῆς Διεύθυνσης πετρελαίου ἀπέναντι στό ζήτημα αὐτό». Πρίν ἀπό αὐτό, στίς 8 τοῦ Φλεβάρη 1921, ὁ Κράσιν ὑπόβαλε στήν

ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ὑπόμνημα «Γιά τόν κίνδυνο ἀπώλειας τῶν πετρελαιοφόρων ἐκτάσεων καί γιά τίς ἐκχωρήσεις στό Μπακού καί στό Γκρόζνι». Ἀκόμη πρίν τίς 12 τοῦ Φλεβάρη ὁ Λένιν ἐξέτασε καί ἔκανε πολλές σημειώσεις καί ὑπογραμμίσεις στά ὑλικά πού τοῦ δόθηκαν ἀπό ειδικούς γιά τά πετρέλαια (ὑπόμνημα τοῦ Ι. Μ. Γκούμπκιν «Γιά τήν κατάσταση στίς πετρελαιοφόρες περιοχές τῆς Δημοκρατίας» τῆς 9 τοῦ Φλεβάρη, ὑπόμνημα τοῦ Α. Ι. Τσεβτσίνσκι γιά τό ζήτημα «Γιά τό τεχνικό πλημμύρισμα τῶν κοιτασμάτων πετρελαίου στήν περιοχή τοῦ Μπακοῦ» τῆς 9 τοῦ Φλεβάρη, ὑπόμνημα τοῦ Ζ. Ν. Ντόσσερ τῆς 10 τοῦ Φλεβάρη, ὑπόμνημα τοῦ Ι. Ν. Στριζόφ «Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ πλημμυρίσματος τῶν κοιτασμάτων πετρελαίου» τῆς 9 τοῦ Φλεβάρη καθώς καί ἡ μπροσούρα «Ἡ κατάσταση τῆς πετρελαιοβιομηχανίας στήν περιοχή Μπακού στό τέλος τοῦ 1920. Ἔκθεση τοῦ πληρεξούσιου τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας γιά τήν ἄντληση καί μεταφορά πετρελαίου») πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα «Τό γράμμα γιά τίς ἐκχωρήσεις πετρελαίου» τῆς 12 τοῦ Φλεβάρη 1921 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 334-336)).

Τό πρωί στίς 23 τοῦ Φλεβάρη ὁ Λένιν ξανακοίταξε ὅλα αὐτά τά ὑλικά καί ὕστερα ἔγραψε τό γράμμα αὐτό. Σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 104, 147, 182, 205, 206, 207, 219· τόμ. 42ος, σελ. 423-426, Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 125-148. — *79.*

124 Τό τηλεγράφημα στάλθηκε στίς 25 τοῦ Φλεβάρη 1921. Εἶναι ἀπάντηση στό ὑπ' ἀρ. 672 τηλεγράφημα τοῦ Χ. Γκ. Ρακόβσκι πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 22 τοῦ Φλεβάρη 1921. Ὁ Ρακόβσκι ἀνάφερε ὅτι στήν Οὐκρανία ὑπάρχει ἀχρησιμοποίητο ἐπισιτιστικό ἀπόθεμα καί πρότεινε νά χρησιμοποιηθεῖ βασικά γιά τίς τοπικές ἀνάγκες καί ἕνα μέρος νά ἀνταλλαγεῖ σέ ἄλλες χῶρες μέ ἀγροτικές μηχανές καί ἐργαλεῖα γιά τήν Οὐκρανία καί γιά τό ζήτημα αὐτό ζητοῦσε τή γνώμη τοῦ Λένιν. — *80.*

125 Τό σημείωμα γράφτηκε τό βράδυ τῆς 25 τοῦ Φλεβάρη 1921 κατά τήν ὥρα τῆς συνεδρίασης τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπαντᾶ στό ἀκόλουθο σημείωμα τοῦ Ν. Π. Γκορμπουνόφ: «Ἦρθε ὁ καθηγητής Τιχβίνσκι, ὁ ὁποῖος λέει ὅτι Ἐσεῖς τόν καλέσατε καί ζητάει νά τοῦ καθοριστεῖ συνάντηση» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *83.*

126 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν κατά τή σύσκεψη γιά τό ζήτημα πρώτων ὑλῶν. Τό γράμμα ἀνάφερε ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ πρός τό παρόν δέν πρέπει νά ὑπολογίζουν στήν παραλαβή ἀρκετῆς ποσότητας σιτηρῶν καί ὅτι ἐξαιτίας αὐτοῦ θά πρέπει νά προετοιμαστοῦν γιά τό εντατικό ἄλεσμα τῶν ἀποθεμάτων κεχριοῦ πού ὑπάρχουν. — *83.*

127 Μετά τή συνομιλία μέ τόν Ι. Α. Τσεκουνόφ ὁ Β. Ι. Λένιν, στό περιθώριο τοῦ βιβλίου καταγραφῆς ἀκροάσεων ἀπέναντι ἀπό τό ἐπίθετο τοῦ Τσεκουνόφ, ἔγραψε στή σημείωση: «Γέρος μέ φωτεινό μυαλό· δέν μπῆκε στό Κόμμα λόγω τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων» («Ὀγκονιόκ», τεῦχ. 29, 15 τοῦ Ἰούλη 1962). — *83.*

128 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στίς 1 τοῦ Φλεβάρη 1921, μέ βάση τό δελτίο σχετικά μέ τά ἀποθέματα σιτηρῶν, πού πῆρε ἀπό τόν Α. Ντ.

Τσιουρούπα. Στό δελτίο ἀνακοινωνόταν ὅτι στήν Εὐρωπαϊκή Ρωσία, στή Σιβηρία καί στόν Καύκασο ὑπῆρχαν 40,3 ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά καί 5,4 ἑκατομμύρια πούτια πλιγούρι. — *84.*

129 Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τά τηλεγραφήματα, πού πάρθηκαν σ' ἀπάντηση στά τηλεγραφήματα, πού στάλθηκαν σέ μιά σειρά πόλεις, ὑπογραμμένα ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Ν. Π. Μπριουχάνοφ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, Παραρτήματα, ντοκουμέντο 17). — *85.*

130 Τό σημείωμα γράφτηκε σέ ἀπάντηση στή γραπτή ἐρώτηση τοῦ Ν. Π. Γκορμπουνόφ: «Ὁ Ζηνόβιεφ ρωτᾶ, θά δοθεῖ βοήθεια σέ εἴδη ἐπισιτισμοῦ;» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *85.*

131 Τό σημείωμα γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Αὐτόνομης Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Ταταρίας Σαΐντ-Γκαλίεφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Α. Ν. Βινοκοῦροφ, πού στάλθηκε στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921 σάν ἀπάντηση στήν ἐρώτησή τους (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 107). Ὁ Σαΐντ-Γκαλίεφ ἀνάφερε: «Βεβαιώνω ὅτι ὁ πρώην διοικητής τοῦ τμήματος ποινικῆς δίωξης τοῦ Καζάν Νικολάι Γκολουμπιάτνικοφ πέρυσι στίς 2 τοῦ Μάρτη, καθηδηγώντας προσωπικά τή σύλληψη συμμοριτῶν, τραυματίστηκε μέ δυό σφαῖρες καί ἔπειτα ἀπό μερικές ὧρες ὑπόκυψε. Ὁ Γκολουμπιάτνικοφ ἦταν ἄνθρωπος ἐνεργητικός, ἄμεμπτης τιμιότητας, ἀποκάλυψε πολλές μεγάλες κλοπές». Τό τηλεγράφημα αὐτό στάλθηκε ἀπό τόν Βινοκοῦροφ στόν Λένιν μέ τό παρακάτω σημείωμα: «Βλαντίμιρ Ἰλίτς! Νομίζω ὅτι στή μητέρα τοῦ σκοτωμένου σ. Γκολουμπιάτνικοφ εἶναι δυνατό νά ὁριστεῖ ἐνισχυμένη σύνταξη γιά ὑπηρεσίες πού ἔχει προσφέρει. Εἶναι ἀνάγκη ὁ σ. Μπριουχάνοφ νά ἐπικυρώσει στήν ἐπιτροπή Ἐπισιτισμοῦ τοῦ κυβερνείου Σαμάρας τήν καθιέρωση τῆς σύνταξης καί τή χορήγηση ἐνδυμασίας καί ὑποδημάτων, τά ὁποῖα αὐτή ἔχει ἀνάγκη. Ἐπιστρέψτε τό ἀντίγραφο τοῦ τηλεγραφήματος» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *85.*

132 Τό σημείωμα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου μεταφορῶν Β. Β. Φομίν γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τίς ἀνησυχητικές εἰδήσεις πού ἔφτασαν στόν Β. Ι. Λένιν γιά τήν καθυστέρηση στούς σιδηροδρόμους φορτίων ἐπισιτισμοῦ.

Ἀπαντώντας στά ἐρωτήματα πού ἔβαζε στό σημείωμα ὁ Λένιν, ὁ Φομίν ἀνάφερε κατά σημεῖο: «Στό 1) δόθηκε ταχύτητα 200 βέρστια *. Καθορίστηκε ἰδιαίτερη ἐποπτεία. 2) Γιά τό ποῦ βρίσκονται τώρα — δέν διαθέτω στοιχεῖα. 3) Στοιχεῖα γιά τήν ὥρα δέν ἔχουμε. Στό βόρειο τμῆμα τοῦ Ὄμσκ ἐπισιτιστικά εἴδη προωθοῦνται. Ἀπαιτοῦν ἄδεια βαγόνια. Μέτρα πάρθηκαν. 4) Τό Ροστόβ ἐργάζεται καλά: στίς 27—8 ἁμαξοστοιχίες, στίς 28— ἐπίσης 8. 5) Γιά τή Βιάτκα στίς 28 τοῦ μήνα 324 βαγόνια καί στό βόρειο τμῆμα τοῦ Ὄμσκ 13 δρομολόγια μέ εἴδη ἐπισιτισμοῦ. Γενικά τώρα νομίζω ὅτι σύντομα ἡ κατάσταση κάμποσο θά καλυτερέψει» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *87.*

---

* 1 βέρστι = 1,06 χιλιόμετρα. *Σημ. μετ.*

133 Τό σημείωμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν τό ἔστειλε στόν Β. Β. Φομίν μαζί μέ τό γράμμα τοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ τῆς 2 τοῦ Μάρτη, πού γνωστοποιοῦσε στόν Λένιν τίς μεγάλες δυσκολίες στόν ἐφοδιασμό τροφίμων μέσω τῶν σιδηροδρόμων.

Τήν ἴδια μέρα ὁ Φομίν ἔδοσε τίς παρακάτω γραπτές ἀπαντήσεις: «Ἡ εἰκόνα, πού περιέγραψε ὁ Χαλάτοφ, γενικά εἶναι σωστή. 1) Γιά τήν ὥρα δέν ὑπάρχει λόγος νά ὑποτεθεῖ ὅτι στό Νοτιοανατολικό σιδηροδρομικό δίκτυο μπορεῖ πάλι νά δημιουργηθεῖ συνωστισμός. Πετρέλαιο τό δίκτυο παίρνει σχετικά σέ ἱκανοποιητική ποσότητα. Ἡ ταχύτητα στά δρομολόγια μέ εἴδη ἐπισιτισμοῦ διπλασιάστηκε· 58 βέρστια σέ περίοδο στασιμότητας καί 108 τήν τρέχουσα στιγμή. Ὁ μοναδικός κίνδυνος πού μπορεῖ νά συμβεῖ στό δίκτυο θά εἶναι τυχαῖο ἐμπόδιο μέ τίς τρέχουσες ἐπισκευές, γιά νά μή συμβεῖ ὅμως αὐτό παίρνονται ὅλα τά μέτρα. 2) Τό ζήτημα τῆς φρούρησης τῶν συγκοινωνιῶν ἀποτελεῖ τό πιό οὐσιαστικό ζήτημα τώρα καί στό ἐγγύς μέλλον. Ἀπαραίτητα νά δοθεῖ ἐξαιρετική προσοχή στά σιδηροδρομικά δίκτυα τοῦ Ὄμσκ, τοῦ Πέρμ, τοῦ Βορᾶ, τῆς Σαμάρας-Ζλατοούστ, τοῦ Νοτιοανατολικοῦ, τοῦ Ντονιέτς τοῦ Βλαντικαυκάς καί τοῦ *Β ό λ γ α* τό ὁποῖο ἔπειτα ἀπό 1½-2 μῆνες θά ἀποτελεῖ τή μοναδική πηγή καυσίμων, πού θά συμβάλει στή διατήρηση τῆς σιδηροδρομικῆς κίνησης.

Ἐμεῖς, κάνουμε ὅλα ὅσα εἶναι δυνατό ἀπό τήν πλευρά μας. Ὁ Γκρούσιν, ὁ Βόινοφ καί ἐγώ παρακολουθοῦμε ἄμεσα».

Στήν ἀπάντηση τοῦ Φομίν ὁ Λένιν σημείωσε: «Στό φάκελλο ἐπισιτισμοῦ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *87.*

134 Πρόκειται γιά τίς θέσεις τοῦ Φ. Ζεμίν πού ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν «Ἡ ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν πόρων τῆς ΣΟΣΔΡ». Στίς 12 τοῦ Μάη 1921 ὁ Λένιν πῆρε γι' αὐτές τίς θέσεις γραπτό πόρισμα ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν Α. Ο. Ἄλσκι, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἐπιβεβαίωνε ὅτι τό ζήτημα γιά τήν καταγραφή τῶν ὑλικῶν τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τέθηκε ἔγκαιρα ὑπόδειχνε τίς λαθεμένες θέσεις τοῦ ἀρθρογράφου. — *88.*

135 Πρόκειται γιά τό τηλεγράφημα, πού στάλθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, τῆς 2 τοῦ Μάρτη 1921, στό ὁποῖο γνωστοποιοῦνταν οἱ μεγάλες δυσκολίες στή δράση τῶν ὀργάνων ἐπισιτισμοῦ στήν Οὐκρανία ἐξαιτίας τῶν ἐπιδρομῶν τῶν συμμοριῶν τοῦ Μαχνό. Στό τηλεγράφημα ὑποδείχνονταν ὅτι σ' αὐτές τίς συνθῆκες ὁ ἐφοδιασμός τοῦ Ντονμπάς καί τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ «ἀποτελεῖ σχεδόν ἄλυτο πρόβλημα» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *88.*

136 Πρόκειται γιά τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ «Γιά τήν ἄδεια εἰσόδου τῶν ρώσων ἐργατῶν καί μεταναστῶν πού ἐπιστρέφουν ἀπό τό ἐξωτερικό καί γιά τά πράγματα πού ἀνήκουν σ' αὐτούς», τό ὁποῖο εἶχε προετοιμαστεῖ στό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 2 τοῦ Μάρτη 1921. Στό σχέδιο καθοριζόταν αὐστηρά ἡ ποσότητα πραγμάτων (κοστούμια, ζευγάρια ὑποδημάτων, ἐσώρουχα κτλ.) πού μποροῦσαν νά πάρουν μαζί τους οἱ ἐργάτες πού ἔρχονταν στή Ρωσία. Ἔπειτα ἀπό τίς παρατηρήσεις τοῦ Λένιν, πού ἔκανε σ' αὐτό τό σημείωμα, τό μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 3 τοῦ Μάρτη ψήφισε αὐτή τήν ἀπόφαση, ἀφοῦ ἀφαίρεσε τό ἄρθρο πού καθόριζε τά πράγματα πού ἔφεραν μαζί τους οἱ ἐργάτες. — *88.*

137 Τό ντοκουμέντο αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γιατί πῆρε τό πρωτόκολλο τοῦ Συμβουλίου ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ὑπογραμμένο ἀπό τόν Α. Μ. Λεζάβα, στό ὁποῖο ἀναφερόταν ὅτι τά μέλη τοῦ Συμβουλίου, μέ ἐξαίρεση τόν πρόεδρο Λεζάβα, δέν παρουσιάστηκαν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου στίς 28 τοῦ Φλεβάρη 1921. — *89.*

138 Στίς 20 τοῦ Μάη 1921 ὁ Ε. Μ. Σκλιάνσκι πληροφόρησε τόν Β. Ι. Λένιν γιά τήν ἐκπλήρωση τῆς παράκλησης τοῦ Κοντράτι Ἐμελιάνοφ. Τήν ἴδια μέρα ὁ Λένιν ἔστειλε στόν πατέρα τοῦ Κοντράτι Ἐμελιάνοφ στό Σεστρορέτσκ Ν. Α. Ἐμελιάνοφ τό παρακάτω τηλεγράφημα: «Ὁ Κοντράτι Ἐμελιάνοφ στάλθηκε μέ ἀποστολή στήν Πολεμική Ἀκαδημία Μηχανικοῦ στήν Πετρούπολη. Γειά χαρά. *Λένιν*» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ, σελ. 356). — *90.*

139 Στό πρωτόκολλο μέ ἀρ. 55 τῆς συνεδρίασης τοῦ Γραφείου τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ τῆς 3 τοῦ Μάρτη 1921 ὁ Λένιν σημείωσε στό περιθώριο τοῦ φύλλου καί ὑπογράμμισε τό κείμενο τῶν σημείων «ζ» καί «μ». Τό σημεῖο «ζ» ἔγραφε: «Στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς ὁμάδας τοῦ ΠΚΣΣ, πού καθορίστηκε στίς 4 τοῦ Μάρτη, νά συμπεριληφθεῖ ἡ ἔκθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τήν ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας καί νά προταθεῖ στό συμβούλιο τοῦ Ἐπιτροπάτου νά ὁρίσει τόν ὁμιλητή του γι' αὐτό τό ζήτημα». Στό σημεῖο «μ» γινόταν λόγος γιά τήν ἀνάγκη νά γίνουν γνωστές στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) οἱ ἀποφάσεις πού πῆρε τό γραφεῖο τῆς ὁμάδας (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 3 τοῦ Μάρτη 1921 ψήφισε τήν πρόταση τοῦ Λένιν. — *90.*

140 Τό σημείωμα γράφτηκε σέ ἀπάντηση στήν παρακάτω πρόταση τοῦ Μ. Ν. Ποκρόβσκι: «Βλαντίμιρ Ἰλίτς, στό Πανεπιστήμιο τῆς Μόσχας συγκροτεῖται σχολή κοινωνικῶν ἐπιστημῶν. Καθορίσαμε ὅλους τούς κομμουνιστές, πού εἶναι δυνατό νά διδάξουν. Ὅμως οἱ ἐλπίδες γιά *πραγματική* τους συμμετοχή εἶναι λίγες. Θά εἶναι πολύ δελεαστικό νά χρησιμοποιηθοῦν οἱ μενσεβίκοι (Γκρόμαν, Ἐρμάνσκι, Σουχάνοφ, Τσερεβάνιν καί Μάρτοφ). Πῶς τό βλέπετε αὐτό Ἐσεῖς;» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *90.*

141 Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τίς ὁμιλίες μερικῶν μελῶν τῆς «ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης». — *91.*

142 Τό ντοκουμέντο αὐτό γράφτηκε στό ὑπόμνημα τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ Α. Γκ. Γκόιχμπαργκ γιά τήν παραβίαση ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ τῆς 30 τοῦ Νοέμβρη 1920 σχετικά μέ τή δουλιά τῆς ἐπιτροπῆς στό ζήτημα τῶν ζημιῶν, πού προξένησε στή Σοβιετική Ρωσία ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ἡ ἔνοπλη ἐπέμβαση τῆς Ἀντάντ καί ὁ ἀποκλεισμός. Ἡ ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ ὑποχρέωνε τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα Ἐξωτερικῶν καί Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου νά θέσουν στή διάθεση τῆς Ἐπιτροπῆς ὅλα τά ὑλικά πού εἶχαν γιά τό ζήτημα αὐτό. Ὅμως ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν Λ. Μ. Καραχάν μέ γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν στίς 5 τοῦ Μάρτη 1921 (αὐτό τό γράμμα τήν ἴδια μέρα διαβιβάστηκε ἀπό τόν Λένιν στόν Γκόιχμπαργκ) τοῦ ἔκανε γνωστό ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν ἐπίσης ἐπεξεργάζεται τό ζήτημα γιά τίς ζημιές πού προξένησε ὁ πόλε-

μος καί ὁ ἀποκλεισμός καί ζήτησε νά παραδοθοῦν τά ὑλικά στήν ἐπιτροπή τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν.

Στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1921 τό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐξέτασε τό ζήτημα τῆς παράβασης ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ καί πῆρε ὑπόψη τήν ἀνακοίνωση τοῦ Καραχάν γιά τό σταμάτημα τῆς ἐπεξεργασίας ἀπό τό Ἐπιτροπάτο τῆς ὑπόθεσης πού ἀφοροῦσε τίς ζημιές. — *91*.

143 Πρόκειται γιά τό ὑπόμνημα τοῦ Α. Γκ. Γκόιχμπαργκ τῆς 7 τοῦ Μάρτη καί τό γράμμα τοῦ Λ. Μ. Καραχάν τῆς 5 τοῦ Μάρτη 1921. — *91*.

144 Πρόκειται γιά τήν ἐπιτροπή, πού συγκροτήθηκε στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 7 τοῦ Μάρτη 1921 γιά τή σύνταξη νομοσχεδίου γιά τήν ἀλλαγή τοῦ παρακρατήματος μέ φόρο σέ εἶδος, πού ἀργότερα ψήφισε τό Χ συνέδριο τοῦ ΚΚΡ(μπ). Ἡ ἐπιτροπή ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς Β. Ι. Λένιν (πρόεδρο), Α. Ντ. Τσιουρούπα, Λ. Μπ. Κάμενεφ καί Γκ. Ι. Πετρόβσκι. — *91*.

145 Πρόκειται γιά τό ἄνοιγμα τοῦ Χ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ(μπ). — *91*.

146 Πρόκειται γιά τή συνδιάσκεψη τῆς Μόσχας γιά τό κλείσιμο σοβιετοτουρκικοῦ συμφώνου (26 τοῦ Φλεβάρη — 16 τοῦ Μάρτη 1921), πού ἔληξε μέ τήν ὑπογραφή συμφώνου φιλίας καί ἀδελφοσύνης ἀνάμεσα στή ΣΟΣΔΡ καί στήν Τουρκία. Κατά τό σύμφωνο ἡ Τουρκία παραιτοῦνταν ἀπό τίς ἀξιώσεις της στό Μπατούμ καί συμφώνησε ὅτι τό Μπατούμ, ἀποτελώντας τμῆμα τῆς Σοβιετικῆς Γεωργίας, θά ἔχει δικαιώματα τοπικῆς αὐτονομίας. Ἡ Τουρκία ἀποκτοῦσε τό δικαίωμα τῆς ἐλεύθερης διαμετακόμισης ἐμπορευμάτων διαμέσου τοῦ Μπατούμ.

Τό ζήτημα γιά τό Μπατούμ προέκυψε ἐξαιτίας τοῦ ὅτι ἡ μενσεβίκικη κυβέρνηση τῆς Γεωργίας, πού βρισκόταν στίς τελευταῖες μέρες τῆς ὕπαρξής της, ἔπειτα ἀπό συμβουλή τῆς Ἀντάντ τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη ἔκλεισε μυστική συμφωνία μέ τήν τουρκική κυβέρνηση, σύμφωνα μέ τήν ὁποία τό Μπατούμ μαζί μέ τήν περιοχή του καί ἀκόμη δύο ἄλλες περιοχές περνοῦσαν στήν Τουρκία. Τά τουρκικά στρατεύματα μέ βάση αὐτή τή συμφωνία κινήθηκαν πρός τό Μπατούμ καί στίς 11 τοῦ Μάρτη τό κατέλαβαν. Στίς 19 τοῦ Μάρτη τά τούρκικα στρατεύματα ὑποχρεώθηκαν νά ἐγκαταλείψουν τό Μπατούμ. — *92*.

147 Τό γράμμα ὑπαγορεύτηκε τηλεφωνικά ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν πρός τήν Λ. Α. Φότιεβα. Σ' αὐτό ὑπάρχει σημείωση τοῦ Ι. Β. Στάλιν ὅτι δέν συμφωνεῖ μέ τήν πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν, καθώς καί ὑπογραφές τῶν Φ. Ε. Τζερζίνσκι, Λ. Μπ. Κάμενεφ, Β. Μ. Μόλοτοφ καί Λ. Ντ. Τρότσκι ὅτι διάβασαν τό ντοκουμέντο. — *93*.

148 Πρόκειται γιά τήν ἀποστολή τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Χ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ(μπ) στήν καταστολή τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἐξέγερσης στήν Κρονστάνδη. — *94*.

149 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Φ. Ι. Μαχαράτζε πρός τόν Β. Ι. Λένιν, μέ τό ὁποῖο γνωστοποιοῦνταν ἡ στρατιωτική καί πολιτική κατάσταση στή Γεωργία. Στό γράμμα ὑπάρχει ἐπισημείωση τοῦ Λένιν: «Νά μοῦ ἐπιστρα-

φεῖ». Στήν 3η σελίδα τοῦ γράμματος ὁ Λένιν ὑπογράμμισε τό μέρος, ὅπου ὁ Μαχαράτζε ἐκφραζόταν κατά τῆς ἀποστολῆς μεγάλου ἀριθμοῦ πληρεξουσίων στή Γεωργία ἀπό τό κέντρο. — *94*.

150 Στίς 14 τοῦ Μάρτη 1921 τό Μικρό ΣΛΕ πῆρε ἀπόφαση πού ἀπαγόρευε σέ ὅλα τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα νά στέλνουν πληρεξουσίους τους στή Γεωργία, χωρίς είδική ἄδεια τοῦ ΣΛΕ γιά κάθε μιά περίπτωση. — *94*.

151 Πρόκειται γιά τίς διαπραγματεύσεις τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου γιά τή χορήγηση δανείου ἀπό τή Σουηδία στό ποσό τῶν 100 ἑκατομμυρίων σουηδικῶν κορώνων, πού θά ἀποσβήνονταν στή διάρκεια 40 χρόνων. Ἡ σουηδική πλευρά πρότεινε δάνειο μέ ὅρους παροχῆς: γιά τά δύο πρῶτα χρόνια μέ ἐπιτόκιο 7% τό χρόνο καί γιά τά ἑπόμενα — μέχρι τό τέλος τῆς ἐξόφλησης τοῦ δανείου μέ ἐπιτόκιο 6% τό χρόνο. Διαπραγματεύσεις γιά τή χορήγηση μεγάλων πιστώσεων ἀπό τή Σουηδία ἔγιναν καί ἀργότερα, τό φθινόπωρο τοῦ 1921. Τελείωσαν ὅμως χωρίς ἀποτέλεσμα. — *95*.

152 Τό σημείωμα γράφτηκε μέ εὐκαιρία τή συνεισήγηση πού ἔκανε ὁ Α. Ντ. Τσιουρούπα στίς 15 τοῦ Μάρτη 1921 στήν 14η συνεδρίαση τοῦ Χ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ(μπ) σχετικά μέ τήν ἀντικατάσταση τοῦ παρακρατήματος μέ τό φόρο σέ εἶδος (βλ. «Τό Δέκατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ(μπ). Μάρτης τοῦ 1921. Στενογραφημένα πρακτικά». Μόσχα, 1963, σελ. 415-425). Τήν κύρια εἰσήγηση γι' αὐτό τό ζήτημα τήν ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 57-73). — *95*.

153 Τό φθινόπωρο τοῦ 1920 ὁ Οὐάσιγκτων Βάντερλιπ, πού ἦταν ἀντιπρόσωπος τοῦ μεγάλου ἀμερικανικοῦ «Συνδικάτου Βάντερλιπ», ἔφτασε στή Μόσχα γιά συνομιλίες σχετικά μέ ἐκχωρήσεις στήν ἐκμετάλλευση ἁλιευτικῶν περιοχῶν, στήν ἐξερεύνηση καί ἄντληση πετρελαίου καί ἐξόρυξη κάρβουνου στήν Καμτσάτκα καί στό ὑπόλοιπο τμῆμα τῆς Ἀνατολικῆς Σιβηρίας πού βρίσκεται ἀνατολικά τοῦ 160οῦ μεσημβρινοῦ. Στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη εἶχε ἐκπονηθεῖ σχέδιο συμφωνίας, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο τό συνδικάτο ἔπαιρνε ἐκχωρήσεις διάρκειας 60 χρόνων. Μετά ἀπό 35 χρόνια ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀποκτοῦσε τό δικαίωμα νά ἐξαγοράσει πρίν ἀκόμη λήξει ἡ προθεσμία ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις πού εἶχαν δοθεῖ μέ ἐκχωρήσεις, καί μέ τή λήξη ὅλης τῆς προθεσμίας οἱ ἐπιχειρήσεις μέ τόν ἐξοπλισμό τους, σέ πλήρη λειτουργία, θά περνοῦσαν χωρίς καμιά ἀποζημίωση στήν ἰδιοκτησία τῆς ΣΟΣΔΡ.

Ὅμως τό «Συνδικάτο Βάντερλιπ» δέν ὑποστηρίχτηκε οὔτε ἀπό τήν κυβέρνησή του, οὔτε ἀπό τήν πλευρά ἔγκυρων οἰκονομικῶν κύκλων τῶν ΕΠΑ καί τό σχέδιο συμφωνίας δέν ὑπογράφηκε. — *99*.

154 Ὁ Α. Α. Ἰόφφε στό γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν στίς 15 τοῦ Μάρτη 1921, πού ἐκείνη τήν περίοδο βρισκόταν στή Ρίγα σάν πρόεδρος τῆς Σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας γιά διαπραγματεύσεις εἰρήνης μέ τήν Πολωνία, ἐκδήλωνε τή δυσαρέσκειά του γιατί, παρά τό γεγονός ὅτι διέθετε μεγάλη πεῖρα πολιτικῆς καί ἰδιαίτερα διπλωματικῆς δουλιᾶς, ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος τακτικά τόν μεταθέτει ἀπό μιά δουλιά σέ ἄλλη. — *99*.

155 Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 7 τοῦ Δεκέμβρη 1921, ὅπου συζητήθηκε τό ζήτημα τῆς διένεξης τοῦ συνδικάτου

ἐργατῶν ναυσιπλοΐας μέ τήν ΚΕ τοῦ Ἑνωτικοῦ συνδικάτου ἐργατῶν σιδηροδρόμων καί ναυσιπλοΐας. Ὁ Β. Ι. Λένιν καί οἱ ὀπαδοί του κατά τή συζήτηση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἔμειναν μειοψηφία καί ψηφίστηκε ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Ν. Ι. Μπουχάριν μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ Τρότσκι. Τό ἐπεισόδιο αὐτό ὁ Λένιν τό ἐξετάζει στό ἄρθρο του «Ἡ κρίση στό κόμμα» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 236). — *100.*

156 Πρόκειται γιά τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος, πού ἐκλέχτηκε στίς 14 τοῦ Μάρτη 1921 στή 13η συνεδρίαση τοῦ Χ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στίς 16 τοῦ Μάρτη, ἔπειτα ἀπό τό κλείσιμο τοῦ συνεδρίου, συνῆλθε ἡ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ), ἡ ὁποία ἐξέλεξε τά καθοδηγητικά ὄργανα τῆς ΚΕ. — *100.*

157 Σ' ἀπάντηση στό ζήτημα αὐτό στίς 19 τοῦ Μάρτη 1921 ἀνακοινώθηκε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ὁ καθηγητής Γκ. Ο. Γκράφτιο ἀφέθηκε ἐλεύθερος. — *101.*

158 Τό σημείωμα γράφτηκε «στήν πληροφοριακή ἔκθεση, γιά τά κοιτάσματα μερικῶν ὀρυκτῶν στήν περιοχή τοῦ Κουμπάν» πού στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν, καί πού τήν σύνταξε ὁ ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Ἀνώτατης τεχνικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν Π. Σ. Γιανουσέβσκι. Στήν ἔκθεση εἰδικότερα ἀναφερόταν ὅτι ὑπάρχουν σημαντικά κοιτάσματα μαγγανίου στήν περιοχή τοῦ Κουμπάν. — *102.*

159 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 18 τοῦ Μάρτη 1921, μέ τό ὁποῖο ἔκανε γνωστό ὅτι, σύμφωνα μέ πληροφορίες πού πῆρε μέσω τοῦ Β. Βάντερλιπ, ὁ νέος πρόεδρος τῶν ΕΠΑ Οὐ. Χάρντινγκ (ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ διαδέχτηκε τόν Β. Οὐΐλσων, τό Μάρτη τοῦ 1921, κατέλαβε τό προεδρικό ἀξίωμα ἀπομέρους τοῦ Κόμματος τῶν ρεπουμπλικάνων) ἐκφράστηκε δῆθεν ὑπέρ τῆς σύναψης ἐμπορικῶν σχέσεων μέ τή Σοβιετική Ρωσία. Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή ὁ Τσιτσέριν πρότεινε στή σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ, πού ἄνοιγε τίς ἐργασίες της, νά ψηφίσει ἔκκληση γιά τήν ἐπιθυμία σύναψης ἐμπορικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στή Σοβιετική Ρωσία καί στίς ΕΠΑ. Στίς 20 τοῦ Μάρτη ἡ ΠΚΕΕ ψήφισε Ἔκκληση πρός τό Κογκρέσσο τῶν ΕΠΑ καί τόν πρόεδρο Χάρντινγκ. Στήν Ἔκκληση ἀναφερόταν ὅτι «ἀπό τήν ἀρχή τῆς ὕπαρξής της ἡ Σοβιετική Ρωσία ἔλπιζε στή δυνατότητα γρήγορης σύναψης φιλικῶν σχέσεων μέ τή μεγάλη Βορειοαμερικανική δημοκρατία καί θεωροῦσε ὅτι ἀνάμεσα στίς δυό Δημοκρατίες θά δημιουργηθοῦν στενές καί σταθερές σχέσεις πρός ἀμοιβαῖο ὄφελος». Ἡ ΠΚΕΕ πρότεινε «νά στείλει στήν Ἀμερική εἰδική ἐπιτροπή γιά τή διεξαγωγή διαπραγματεύσεων μέ τήν ἀμερικανική κυβέρνηση γιά τή λύση τοῦ ζητήματος τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων καί τῆς ἐπανάληψης τοῦ ἐμπορίου ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στήν Ἀμερική («Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 61, 22 τοῦ Μάρτη 1921). Ὅμως ἡ φιλική αὐτή πράξη τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης δέν βρῆκε ἀπήχηση στήν κυβέρνηση τῶν ΕΠΑ, ἡ ὁποία, ὅπως καί πρῶτα, δέν ἐπιθυμοῦσε νά ἀναγνωρίσει τό Σοβιετικό κράτος. Ἀπαντώντας στήν ἔκκληση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, ὁ ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν ΕΠΑ Τσ. Χιούζ σέ δηλώσεις του στίς 25 τοῦ Μάρτη 1921 πρόβαλε σάν ὅρο ἀνάπτυξης τοῦ σοβιετοαμερικανικοῦ ἐμπορίου τήν ἀπαίτηση νά ἀποκατασταθεῖ στή Σοβιετική χώρα τό ἀστικό καθεστώς. Ἡ τέτια ἐχθρική στάση τῆς κυβέρνησης τῶν ΕΠΑ πρός τή Σοβιετική Ρωσία καθυστέρησε γιά πολλά χρόνια τή διευθέτηση τῶν διπλωματικῶν καί ἐμπορικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στίς χῶρες. — *102.*

160 Πρόκειται γιά τήν άπόφαση τοῦ Χ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ(μπ) «Ή Σοβιετική Δημοκρατία καί ή καπιταλιστική περικύκλωση» (βλ. τό «Δέκατο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ(μπ). Μάρτης 1921. Στενογραφημένα πρακτικά». Μόσχα, 1963, σελ. 610-612). — *102.*

161 Στό κεντρικό κομματικό άρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ διασώθηκε μέρος τῶν σημειωμάτων πού στάλθηκαν στό Χ συνέδριο τοῦ ΚΚΡ(μπ) πρός τόν Β. Ι. Λένιν. Ἡ βασική μάζα τῶν σημειωμάτων ἀφορᾶ τό φόρο σέ εἶδος καί τά ζητήματα πού σχετίζονται μ' αὐτόν (τό συνεταιρισμό, τή νομισματική μεταρύθμιση, τό ἐμπόριο, κτλ.). Μιά σειρά ἀπό τά σημειώματα ἦταν ἀφιερωμένα στήν ἐσωκομματική ζωή καί σέ ἄλλα ζητήματα, πού συζητήθηκαν στό συνέδριο. Σύμφωνα μέ ὑπόδειξη τοῦ Λένιν ὅλα τά σημειώματα κατατάχθηκαν ἀπό τόν γραμματέα κατά θέμα καί γι' αὐτά ἔγινε κατάλογος. — *103.*

162 Ἡ ἐντολή γράφτηκε στό γράμμα τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Χ συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἀπό τήν 4η στρατιά Α. Α. Φρένκελ, ὁ ὁποῖος ἀπαντώντας στήν παράκληση τοῦ Β. Ι. Λένιν νά τοῦ ὑποδείξει μερικά γνωστά, καλά ἀγροτικά στελέχη, ἔδινε τίς διευθύνσεις καί τά βιογραφικά στοιχεῖα τεσσάρων ἀγροτῶν, πού βρίσκονταν στήν 42 μεραρχία τῆς 4ης Στρατιᾶς. — *103.*

163 Ἡ ἔναρξη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου πέτυχε τόν Β. Ι. Λένιν στό χωριό Πορόνιν (Γαλικία). Στίς 25 τοῦ Ἰούλη (7 τοῦ Αὐγούστου) 1914 οἱ αὐστριακές ἀρχές ἔκαναν ἔρευνα στό διαμέρισμα τοῦ Λένιν, συνάμα ὁ διοικητής τῆς χωροφυλακῆς κατάσχεσε χειρόγραφα τοῦ Λένιν γιά τό ἀγροτικό ζήτημα, νομίζοντας ὅτι οἱ στατιστικοί πίνακες εἶναι κρυπτογράφημα. Τήν ἑπόμενη μέρα ὁ Λένιν πιάστηκε. Χάρις ὅμως στή μεσολάβηση τῶν πολωνῶν, ρώσων καί αὐστριακῶν σοσιαλδημοκρατῶν στίς 6 (19) τοῦ Αὐγούστου ὁ Λένιν ἀποφυλακίστηκε καί πῆρε ἄδεια νά φύγει ἀπό τήν Αὐστρία γιά τήν Ἐλβετία. Ἀναχωρώντας, ὁ Λένιν ἄφησε στό Πορόνιν καί στήν Κρακοβία σχεδόν ὁλόκληρη τή βιβλιοθήκη καί τό ἀρχεῖο του. «Πολύ φοβᾶμαι γιά τήν τύχη τους», ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν στήν Α. Ι. Οὐλιάνοβα-Ἐλιζάροβα τό Νοέμβρη τοῦ 1914 (Ἅπαντα, 4η ἔκδ., τόμ. 37ος, σελ. 435). Γιά τίς ἔρευνες ἀνεύρεσης τοῦ ἀρχείου τοῦ Λένιν τῆς Κρακοβίας καί Πορόνιν βλ. τή σημείωση ἀρ. 306. — *104.*

164 Σέ σχέση μέ τήν προετοιμασία γιά τό πέρασμα ἀπό τό παρακράτημα στό φόρο σέ εἶδος ὁ Β. Ι. Λένιν συγκέντρωνε καί μελετοῦσε τίς γνῶμες τῶν ἀγροτῶν σχετικά μέ τούς δρόμους ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη 1921 μέ πρόσκλησή του (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, Παραρτήματα, ντοκουμέντο 18) ἦρθαν στή Μόσχα οἱ ἀγρότες Α. Ρ. Σάποσνικοφ, Τ. Ι. Κοντρόφ καί Ι. Γκ. Κοντρόφ, οἱ ὁποῖοι συνομίλησαν μέ τόν Β. Ι. Λένιν, τόν Μ. Ι. Καλίνιν καί τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα, πῆραν μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, ὅπου ψηφίστηκε ὁ νόμος γιά τήν ἀντικατάσταση τοῦ παρακρατήματος μέ φόρο σέ εἶδος. Οἱ ἀγρότες, ὅταν ἐπέστρεψαν ἀπό τή Μόσχα, ἔκαναν ἀνακοίνωση στή συνδιάσκεψη τῶν ἐξωκομματικῶν ἀγροτῶν τοῦ κυβερνείου στήν Οὐφά σχετικά μέ τό ταξίδι καί τή συνάντησή τους μέ τόν Λένιν. Τά μέλη τῆς σύσκεψης ἔστειλαν στόν Τσιουρούπα τηλεγράφημα, μέ τό ὁποῖο δήλωναν ὅτι «σημειώνουν μέ ἱκανοποίηση τήν ἔκδοση νέων νόμων γιά τή χρησιμοποίηση τῆς γῆς»(Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *105.*

165 Στό γράμμα τοῦ Β. Ν. Καγιοῦροφ ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε ὑπογραμμίσεις (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 72). — *106.*

166 Πρόκειται γιά τήν πρόταση τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα νά ἀναβληθεῖ ἡ ἔγκριση τῆς σύνθεσης τῆς Ἐπιτροπῆς χρησιμοποίησης τῶν ὑλικῶν πόρων τῆς ΣΟΣΔΡ στό ΣΕΑ, πού εἶχε ὁριστεῖ γιά τίς 25 τοῦ Μάρτη 1921, μέχρι τήν ἑπόμενη συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας. Τό ζήτημα αὐτό ἔμεινε στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνεδρίασης τοῦ ΣΕΑ τῆς 25 τοῦ Μάρτη. Ἡ Ἐπιτροπή ἐγκρίθηκε, στή σύνθεση τῆς ὁποίας μπῆκαν οἱ Λ. Ν. Κρίτσμαν, Α. Ζ. Γκόλτσμαν καί Β. Ν. Σμιρνόφ. — *109.*

167 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ τῆς 15 τοῦ Δεκέμβρη 1920 στήν ὁποία εἶχε ἐγκριθεῖ τό σχέδιο μεταφορᾶς πετρελαίου, πού εἶχε ὑποβληθεῖ στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη ἀπό τό Ἀνώτατο Συμβούλιο μεταφορῶν. Ἡ ἀπόφαση ὑπόδειχνε μιά σειρά πρακτικά μέτρα, πού εἶχαν σχέση μέ τή μεταφορά πετρελαίου, ἀρχίζοντας ἀπό τήν ἐπισκευή τῶν βαγονιῶν-βυτίων καί τήν ὠφελιμότερη χρησιμοποίησή τους ὥς τόν καθορισμό ὁρίων διαδρομῆς. Καθορίζονταν ἰδιαίτερα μέτρα γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν βιομηχανίας πετρελαίου καί τῶν σιδηροδρόμων μέ εἴδη διατροφῆς καί ἐνδυμασίας. — *110.*

168 Τό σημείωμα γράφτηκε στό τηλεφωνογράφημα τοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν, στό ὁποῖο γνωστοποιοῦνταν ἡ ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ τῆς 25 τοῦ Μάρτη νά παραδοθοῦν τά ὑποδήματα πού παραλήφθηκαν ἀπό τό ἐξωτερικό, στή Στρατιωτική διεύθυνση, τή στιγμή πού αὐτά εἶχαν παραγγελθεῖ ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ γιά τούς ἐργάτες. Ὁ Μπριουχάνοφ παρακαλοῦσε «νά ἐπανεξεταστεῖ ἡ ἀπόφαση πού πάρθηκε σχετικά μέ τήν ὑπόθεση αὐτή στίς 25 τοῦ Μάρτη 1921, ἀναστέλλοντας ἀμέσως τή μεταφορά τῶν ὑποδημάτων στίς ἀποθῆκες τοῦ ἔκτακτου πληρεξούσιου τοῦ ΣΕΑ γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τοῦ Στόλου» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *111.*

169 Πρόκειται γιά τό κλείσιμο ἐκχωρητικῆς συμφωνίας μέ τή Μεγάλη βόρεια τηλεγραφική ἑταιρία, ἰδιοκτήτη ὑποθαλάσσιων τηλεγραφικῶν καλωδίων, πού ἕνωνε τούς τηλεγράφους τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μέ τούς τηλεγράφους τῆς Δανίας, Ἰαπωνίας, Κίνας καί Σουηδίας. Στή συμφωνία πού ἐκπονήθηκε, καταγράφονταν λεπτομερειακά οἱ ὅροι ἐκμετάλλευσης τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν πού ἀναφέρθηκαν παραπάνω (βλ. «Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ», τόμ. IV, Μόσχα, 1960, σελ. 187-196). Ἡ συμφωνία ὑπογράφηκε στίς 24 τοῦ Ἰούνη 1921 ἀπό τόν πρόεδρο τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Μεγάλης βόρειας τηλεγραφικῆς ἑταιρίας Β. Βάιμαν. Ἀπό τήν πλευρά τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης ἡ συμφωνία ὑπογράφηκε στίς 21 τοῦ Ἰούλη 1921 ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. Μέ βάση τή συμφωνία πού ὑπογράφηκε, ἡ σύμβαση ἴσχυε γιά 25 χρόνια, μέχρι τίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1946. Τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα στή Μόσχα ὑπογράφηκε καινούργια συμφωνία γιά τόν καθορισμό τηλεγραφικῶν διαβιβάσεων μέσω τῶν γραμμῶν τῆς Μεγάλης Βόρειας τηλεγραφικῆς ἑταιρίας καί τῶν γραμμῶν τοῦ ὑπουργείου Ἐπικοινωνιῶν διαβιβάσεων τῆς ΕΣΣΔ, πού ἰσχύει καί μέχρι σήμερα. — *112.*

170 Ἀπαντώντας σ' αὐτό τό σημείωμα ὁ Φ. Ε. Τζερζίνσκι τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα ἔστειλε πληροφοριακά στοιχεῖα στόν Β. Ι. Λένιν, ὅπου ἐκθέτονταν ἡ ἱστορία

τῆς ἀνεπιτυχοῦς ἀγορᾶς ἀπό τό ἐξωτερικό καρφιῶν γιά ὑποδήματα. Στή βεβαίωση τοῦ Τζερζίνσκι ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε: «*(Γιά τά καρφιά ὑποδημάτων)* Νά διαφυλαχτεῖ καί νά μοῦ ὑπενθυμίσετε» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 211). — *113.*

171 Στό τηλεφωνογράφημα τοῦ προέδρου τῆς Πανουκρανικῆς ΚΕΕ Γκ. Ι. Πετρόβσκι ἀναφερόταν: «Βλαντίμιρ Ἰλίτς, ἐξαιτίας τῶν διαφωνιῶν στό Πολιτικό Γραφεῖο, ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚ Οὐκρανίας παρακαλεῖ νά δόσετε τή γνώμη Σας στίς παρακάτω δυό θέσεις σχετικά μέ τό φόρο σέ εἶδος: 1) Ὁ ἑνιαῖος φόρος σέ εἶδος μέ φορολογία τή ντεσιατίνα ἀπό 3 μέχρι 5 πούτια κατά ντεσιατίνα θά δόσει, σύμφωνα μέ τούς ὑπολογισμούς τῶν ἐμπνευστῶν, μέχρι 120 ἑκατομμύρια πούτια, μεταφέροντάς τα σέ σιτάρι θά δόσει 70 ἑκατομμύρια πούτια σπειρί καί 50 000 πούτια ἄλλα προϊόντα (κρέας, λίπος καί ἄλλα προϊόντα). Ἀμέσως νά ἀνακοινωθεῖ ὁ φόρος γιά τό πέρασμα ἀπό τό παρακράτημα στό φόρο. Νά ἐπεξεργαστοῦν μιά σειρά μεταβατικά μέτρα. 2) Τό γενικό ποσό τοῦ φόρου νά φτάσει τά 130 ἑκατομμύρια πούτια, χωρίς νά ὑπολογιστοῦν τά ἄλλα προϊόντα, καί νά ἐφαρμοστεῖ ἀπό τήν καινούργια σοδιά. Ἡ συγκέντρωση τοῦ παρακρατήματος νά ἐλαττωθεῖ στό μέλλον στά 20%. Ὅσοι ἐκπλήρωσαν τό παρακράτημα, θέτουν σέ κυκλοφορία τά ὑπόλοιπα γιά ἀνταλλαγή μέ ἐμπορεύματα» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *113.*

172 Πρόκειται γιά τήν ἐπιτροπή ἐπεξεργασίας πρακτικῶν μέτρων γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ φόρου σέ εἶδος, πού συγκροτήθηκε μέ ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 25 τοῦ Μάρτη 1921. Στίς 29 τοῦ Μάρτη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐπικύρωσε τήν ἐπιτροπή αὐτή ἡ ὁποία ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς: Λ. Μπ. Κάμενεφ (πρόεδρο), Α. Μ. Λεζάβα, Β. Π. Μιλιούτιν, Ν. Ὀσίνσκι καί Α. Ντ. Τσιουρούπα. — *113.*

173 Πρόκειται γιά τή δημοσιονομική ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί τοῦ ΣΛΕ, πού συγκροτήθηκε μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀμέσως ὕστερα ἀπό τό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος γιά τήν ἐπεξεργασία ζητημάτων τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς σέ σχέση μέ τό πέρασμα στή νέα οἰκονομική πολιτική. Πρόεδρος τῆς δημοσιονομικῆς ἐπιτροπῆς ἦταν ὁ Ε. Α. Πρεομπραζένσκι. — *114.*

174 Στίς 28 τοῦ Μάρτη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) καί στίς 29 τοῦ Μάρτη τό ΣΛΕ πῆραν ἀπόφαση νά συμπεριληφθεῖ στό συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν ὁ Ε. Α. Πρεομπραζένσκι. — *114.*

175 Πρόκειται γιά τό σχέδιο σχετικά μέ τίς βασικές ἀρχές τῶν συμφωνιῶν γιά ἐκχωρήσεις, πού ἡ ἐπεξεργασία τους εἶχε ἀνατεθεῖ στόν πρόεδρο τοῦ ΑΣΛΟ Α. Ι. Ρίκοφ. — *114.*

176 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ γιά τίς ἐκχωρήσεις πετρελαίων τῆς 1 τοῦ Φλεβάρη 1921 (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 146). — *115.*

177 Στό προσχέδιό του γιά τίς βασικές ἀρχές τῶν συμφωνιῶν γιά ἐκχωρήσεις (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 148) ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε μιά σειρά συμπληρώσεις καί διορθώσεις. Τό σχέδιο αὐτό τοῦ Λένιν ἀποτέλεσε τή βάση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ, πού ψηφίστηκε στίς 29 τοῦ Μάρτη. Κάνοντας εἰσήγηση στίς 11 τοῦ Ἀπρίλη 1921 στή συνεδρίαση τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ

ΠΚΣΣ μέ θέμα τίς έκχωρήσεις, ό Λένιν διάβασε καί σχολίασε ένα πρός ένα τά σημεία όλόκληρου τοῦ κειμένου τῆς άπόφασης τοῦ ΣΛΕ «Οί βασικές άρχές τῶν συμφωνιῶν γιά τίς έκχωρήσεις» (βλ. Άπαντα, 5 έκδ., τόμ. 43ος, σελ. 167-181). — *115*.

[178] Ό Β. Ι. Λένιν, στίς 28 τοῦ Μάρτη 1921 πῆρε τήν παρακάτω άπάντηση: «Ή σύνθεση τῆς έπιτροπῆς έκχωρήσεων άποτελεῖται άπό τούς: Λόμοφ, Λεζερσόν, Λιαντάου, Βόρμς. Ό Λεζερσόν καί ό Λιαντάου ἦταν μηχανικοί, ό ένας μηχανολόγος, ό άλλος χημικός. Όρισμένες έκχωρήσεις άνάλογα μέ τό χαρακτήρα τους έπεξεργάζονται άπό άντίστοιχους είδικούς καί συντρόφους τοῦ άντίστοιχου κλάδου τῆς βιομηχανίας. Οί έκχωρήσεις γιά τά πετρέλαια έπεξεργάζονται άπό τούς Στριζόφ, Γκούμπκιν καί Ντοσέρ· οί δασικές — άπό τόν Λίμπερμαν κτλ.» (Κεντρικό κομματικό άρχεῖο τοῦ Ίνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *115*.

[179] Τό σχέδιο τηλεγραφήματος πρός τόν Λ. Μπ. Κράσιν γιά τίς έκχωρήσεις πετρελαίου εἶχε προετοιμαστεῖ άπό τόν Ι. Μ. Γκούμπκιν καί στίς 28 τοῦ Μάρτη 1921 ύποβλήθηκε γιά έπικύρωση στόν Β. Ι. Λένιν. Ό Λένιν έκανε μερικές συμπληρώσεις στό κείμενο τοῦ τηλεγραφήματος (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 151-152). — *115*.

[180] Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Γκ. Λ. Πιατακόφ τῆς 22 τοῦ Μάρτη 1921, μέ τό όποῖο ζητοῦσε τή συμβολή τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν άποστολή τοῦ Σ. Ι. Σιρτσόφ σέ κομματική δουλιά στό Ντονμπάς, γιά τήν όποία όπως αύτός άνάφερε, έμπόδιζε ή ΚΕ τοῦ ΚΚ Ούκρανίας κι' αύτό μόνο, γιατί κατά τή διάρκεια συζήτησης γιά τά συνδικάτα ό Σιρτσόφ τάχθηκε μέ τό μέρος τῶν τροτσκιστῶν. Σέ σχέση μέ τήν παράκληση τοῦ Πιατακόφ ό Λένιν στίς 30 τοῦ Μάρτη έστειλε τηλεγράφημα στό Χάρκοβο στούς Γκ. Ι. Πετρόβσκι καί Μ. Β. Φροῦνζε, πού ζητοῦσε νά διευκρινιστοῦν όλα τά περιστατικά αύτῆς τῆς ύπόθεσης καί νά τοῦ δοθεῖ άπάντηση (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 212).

Στό γράμμα του ό Πιατακόφ έθιξε έπίσης καί τό ζήτημα τῶν έκχωρήσεων, διαφωνώντας μέ τήν παραχώρησή τους στό Ντονμπάς. — *116*.

[181] Βλ. τή σημείωση 167. — *117*.

[182] Τό σημείωμα αύτό γράφτηκε άπ' άφορμή τήν παρακάτω έπερώτηση, πού μεταδόθηκε στόν Β. Ι. Λένιν άπό τήν γραμματέα τοῦ ΣΛΕ Λ. Α. Φότιεβα: «Στήν έπιτροπή έπεξεργασίας μέτρων γιά τήν έλάττωση τῶν τροφοδοτούμενων στρατιωτῶν στό κυβερνεῖο τῆς Μόσχας παρουσιάστηκε διαφωνία: ό Μουράλοφ τάχθηκε μέ τή διαταγή τοῦ άχριστράτηγου Κάμενεφ γιά τή μεταφορά 11 χιλιάδων κόκκινων στρατιωτῶν στό κυβερνεῖο Μόσχας γιά τήν ένίσχυση τῆς ύπηρεσιακῆς φρουρᾶς. Ό Χαλάτοφ καί ό Γκόλτσμαν εἶναι κατά καί πρότειναν νά περάσει μέσω τοῦ ΣΕΑ, ζητώντας τή γνώμη τῶν μελῶν τοῦ ΣΕΑ. Ή έπερώτηση έδοσε τά παρακάτω άποτελέσματα: οί Ρίκοφ, Σκλιάνσκι, Μπριουχάνοφ, Φομίν, καί Όσίνσκι προτείνουν νά άνασταλεῖ ή διαταγή τοῦ άρχιστράτηγου γιά τή μεταφορά 11 χιλιάδων κόκκινων στρατιωτῶν στό κυβερνεῖο Μόσχας, μέχρι τήν έπίλυσή της άπό τό Έπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας. Ό Άβανέσοφ τάχθηκε μέ τή διαταγή τοῦ άρχιστράτηγου. Ό Άνιξτ προτείνει νά άνασταλεῖ ή διαταγή τοῦ άρχιστράτηγου καί ή έπίλυση τοῦ ζητήματος νά μεταφερθεῖ στό ΣΕΑ στίς 30 τοῦ Μάρτη. Μέ ποιά γνώμη τάσσεστε Σεῖς;» (Κεντρικό κομματικό άρχεῖο τοῦ Ίνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Στίς 30 τοῦ Μάρτη τό ΣΕΑ ψήφισε ἀπόφαση πού ἀνέστειλε τή διαταγή τοῦ ἀρχιστράτηγου γιά τή μεταφορά 11 χιλιάδων στρατιωτῶν στό κυβερνεῖο τῆς Μόσχας καί παρέπεμψε τό ζήτημα γιά νά ἀποφασίσει στό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας. — *119.*

183 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) πού πῆρε ὁ Β. Ι. Λένιν, στό ὁποῖο πρότεινε νά ἀπευθυνθοῦν πρός τίς κομματικές ὀργανώσεις τῆς Δημοκρατίας καί στίς περιοχές μέ μουσουλμανικό πληθυσμό μέ εἰδική ἐγκύκλιο γιά τήν ἀναγκαιότητα νά τηρεῖται καί νά μήν προσβάλλεται τό θρησκευτικό αἴσθημα τῶν μουσουλμάνων κατά τή διεξαγωγή ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας. Στό γράμμα του ὁ Τσιτσέριν μνημόνευε μιά ἀπό τίς ὁμιλίες τοῦ Ν. Ν. Ναριμάνοφ: «Ὁ Ναριμάνοφ ἔδοσε κάποτε πολυτιμότατες ὑποδείξεις στούς διαφωτιστές τῆς Ἀνατολῆς γι' αὐτό ἀκριβῶς τό ζήτημα. Ἡ ὁμιλία τους πρός τούς μουλάδες γιά τό διαχωρισμό τῆς ἐκκλησίας ἀπό τό κράτος ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα τακτικοῦ χειρισμοῦ τοῦ μουσουλμανικοῦ στοιχείου». Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε στό γράμμα τοῦ Τσιτσέριν ἐκεῖνα τά σημεῖα, ὅπου προτεινόταν νά ἐκδοθεῖ ἡ ἐγκύκλιος καί χαρακτηριζόταν ἡ ὁμιλία τοῦ Ναριμάνοφ (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).— *120.*

184 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Β. Βάντερλιπ, στό ὁποῖο γνωστοποιοῦσε στόν Β. Ι. Λένιν τήν πρόθεσή του νά στείλει τηλεγράφημα στόν ὑπουργό Ἐξωτερικῶν τῶν ΕΠΑ Τσ. Χιούζ πού νά ἀντικρούει τήν ἀντίληψη πού ἐπικρατοῦσε στίς ΕΠΑ, ὅτι στή Σοβιετική Ρωσία δέν ὑπάρχουν ἀποθέματα ἀπό πρῶτες ὕλες σέ ἀρκετό βαθμό γιά ἀνάπτυξη τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Ὁ Βάντερλιπ ζητοῦσε νά κοιταχτεῖ τό σχέδιο τηλεγραφήματος πού αὐτός σύνταξε. — *120.*

185 Βλ. τή σημείωση 150. — *120.*

186 Ἡ εἰσήγηση τοῦ Κουζνεντσόφ «Οἱ ἀνάγκες τῆς βιομηχανίας πετρελαίου τοῦ Ἔμπα» στάλθηκε στόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. — *122.*

187 Βλ. τή σημείωση 210. — *122.*

188 Στίς 16 τοῦ Ἀπρίλη 1921 ἀπό τόν πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς πετρελαίου Α. Π. Σερεμπρόβσκι πάρθηκε τηλεγράφημα, μέ τό ὁποῖο παρακαλοῦσε τόν Β. Ι. Λένιν: «Νά σταλεῖ τυπική ἀναγνώριση ὁρισμένης αὐτοτέλειας τῆς Ἐπιτροπῆς πετρελαίου νά ἀνταλλάσσει μέ τήν Περσία, τό Τουρκεστάν καί τήν Εὐρώπη προϊόντα πετρελαίου μέ βιομηχανικό ἐξοπλισμό καί ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν μέ ἐνδυμασία καί τρόφιμα» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπευθύνθηκε στούς Α. Ι. Ρίκοφ, Β. Π. Μιλιούτιν καί Α. Μ. Λεζάβα μέ τήν παράκληση νά δοθεῖ πόρισμα καί συντονισμένο σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς χορήγησης στήν Ἐπιτροπή πετρελαίου ὁρισμένης αὐτοτέλειας γιά τήν ἀνταλλαγή προϊόντων πετρελαίου (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 266). Στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη τό ΣΛΕ καθόρισε εἰδική ἐπιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία σχεδίου ἀπόφασης γιά τή διεύρυνση τῆς ἁρμοδιότητας τῆς Ἐπιτροπῆς πετρελαίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν σχετικά μέ τήν ἀνταλλαγή προϊόντων στήν Περσία, στό Τουρκεστάν καί στήν Εὐρώπη μέ εἴδη ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐργατῶν. — *124.*

189 Στίς 2 τοῦ Ἀπρίλη 1921 κιόλας ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐργασίας Β. Β. Σμίντ συγκάλεσε διϋπηρεσιακή σύσκεψη διαφόρων ὑπηρεσιῶν, στήν ὁποία συζήτησε

τά ζητήματα, τά όποία πρότεινε ό Β. Ι. Λένιν. Στήν άπόφαση τῆς σύσκεψης άναφερόταν: «Σέ περίπτωση σχεδιασμένης έλάττωσης τοῦ γενικοῦ άριθμοῦ έργατῶν πού άνήκουν στή δοσμένη παραγωγική μονάδα καί οί όποῖοι δέν άσχολοῦνται μέ τήν παραγωγή, νά διατηρηθεῖ γι' αὐτή τήν παραγωγική μονάδα έκείνη ή ποσότητα τροφίμων, πού θά καθορίσει γι' αὐτήν τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ ὥς τήν έλάττωση τῶν έργατῶν πού δέν άσχολοῦνται παραγωγικά σ' αὐτήν» (Κεντρικό κομματικό άρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *125*.

190 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Β. Φ. Γκόριν, πού γνωστοποιοῦσε στόν Λένιν ὅτι ό κοσμήτορας τοῦ 1 κρατικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας δέν τοῦ δίνει τή δυνατότητα νά κάνει συστηματικά σειρά άπό διαλέξεις φιλοσοφίας. Ὁ Γκόριν ἔγραφε έπίσης ὅτι στό Πανεπιστήμιο εἶναι μεγάλη ή έπιροή τῶν πρώην μενσεβίκων καί καντέτων, πού προπαγανδίζουν άστικές άντιλήψεις. — *126*.

191 Πρόκειται γιά τήν άπάντηση τοῦ Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε στό τηλεγράφημα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 30 τοῦ Μάρτη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 210.) — *126*.

192 Τό ζήτημα γιά τή Διεύθυνση ύδραυλικῆς έξόρυξης τύρφης συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1921 τό ΣΛΕ ἄκουσε τίς είσηγήσεις τῶν Β. Ντ. Κιρπίτσνικοφ καί Ι. Ι. Ράντσενκο γιά τήν πορεία τῶν έργασιῶν τῆς Διεύθυνσης ύδραυλικῆς έξόρυξης τύρφης καί πῆρε άπόφαση γιά τήν άνάγκη ίκανοποίησης τῶν αίτημάτων τῆς Διεύθυνσης ύδραυλικῆς έξόρυξης τύρφης λόγω τῆς έξαιρετικῆς σπουδαιότητας αὐτῶν τῶν έπιχειρήσεων. Στήν είδική έπιτροπή, πού συγκροτήθηκε άπό τούς Α. Ζ. Γκόλτσμαν, Α. Μπ. Χαλάτοφ καί Ι. Ι. Ράντσενκο, προτάθηκε σέ προθεσμία δύο ήμερῶν νά καθοριστεῖ μέ λεπτομέρεια τό μέγεθος καί ή σειρά ίκανοποίησης τῶν αίτημάτων τῆς Διεύθυνσης ύδραυλικῆς έξόρυξης τύρφης. Τό ΣΛΕ στή συνεδρίασή του στίς 7 τοῦ Ἀπρίλη ἄκουσε τήν είσήγηση τῆς έπιτροπῆς, άποφασίστηκε νά χορηγηθεῖ στή Διεύθυνση ύδραυλικῆς έξόρυξης τύρφης στή διάρκεια πέντε μηνῶν τό ποσόν τῶν 25 έκατομμυρίων ρουβλιῶν γιά άτομική πριμοδότηση τοῦ είδικευμένου τεχνικοῦ προσωπικοῦ.

Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ στίς 6 τοῦ Ἀπρίλη συζητήθηκε γενικά τό ζήτημα γιά τά μέτρα, πού θά έξασφάλιζαν τόν έφοδιασμό μέ τρόφιμα κατά τήν έξόρμηση γιά τήν τύρφη. — *128*.

193 Πρόκειται γιά τό κείμενο τῆς όμιλίας τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι στήν πρώτη συνεδρίαση τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς γενικοῦ σχεδίου (Γκοσπλάν) στίς 5 τοῦ Ἀπρίλη 1921. — *128*.

194 Πρόκειται γιά τό γράμμα καί τό δικό του σχέδιο διατάγματος, πού ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν ό διευθυντής τοῦ Τμήματος άνοικοδόμησης τοῦ ΑΣΛΟ Α. Ε. Λουγκανόβσκι γιά τήν καλυτέρευση τῆς θέσης τῶν έργατῶν καί ύπαλλήλων, πού άσχολοῦνται στίς συγκοινωνίες, στή βιομηχανία καί στίς πιό βασικές έπιχειρήσεις κοινῆς ώφέλειας. — *131*.

195 Στίς 7 τοῦ Ἀπρίλη τό ΣΛΕ ψήφισε διάταγμα γιά τήν πριμοδότηση σέ εἶδος τῶν έργατῶν, ὅπου άναφερόταν: «Νά καθιερωθεῖ δοκιμαστικά γιά τούς έργάτες μερικῶν άπό τούς πιό βασικούς κλάδους τῆς βιομηχανίας πριμοδότηση σέ εἶδος μέ τή χορήγηση στούς έργάτες μέρους τῶν προϊόντων πού αὐτοί παρά-

γουν γιά ἀνταλλαγή μέ εἴδη ἀγροτικῆς παραγωγῆς» («Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 76, 9 τοῦ Ἀπρίλη 1921). — *131.*

196 Ἡ ἐπισημείωση ἔγινε στό σημείωμα τοῦ Ε. Μ. Σκλιάνσκι, μέ τό ὁποῖο ἔκανε γνωστό ὅτι ἔπειτα ἀπό τή λήψη τῆς ἀπόφασης γιά τήν ἐλάττωση τῆς ἀριθμητικῆς δύναμης τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ μερικά καθοδηγητικά στρατιωτικά στελέχη ἐπιμένουν στήν αὔξηση τοῦ ἀριθμητικοῦ ὁρίου πού καθορίστηκε γιά τά τμήματα πού διατηρήθηκαν. — *132.*

197 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα πρός τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν παράκληση νά παρθεῖ ἀπόφαση νά σταλεῖ ἐπειγόντως μαζί μέ ἄλλους συντρόφους, πού ἀναχωροῦν γιά θεραπεία, στό ἐξωτερικό ἡ Ε. Φ. Ροζμιρόβιτς πού πέρασε βαριά καρδιακή πάθηση. — *132.*

198 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔστειλε στόν Α. Μπ. Χαλάτοφ τό κείμενο τηλεγραφήματος τοῦ Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε πού πῆρε ἀπό τό Μπακού καί πού γινόταν γνωστή ἡ πάρα πολύ δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση στόν Καύκασο.

Στίς 9 τοῦ Ἀπρίλη 1921 ὁ Λένιν ἔστειλε στόν Ὀρτζονικίτζε ἀπάντηση στό τηλεγράφημά του (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 238). Ἐκτός ἀπ' αὐτό, στίς 11 τοῦ Ἀπρίλη ὁ Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τήν ἀπάντηση τοῦ Μ. Ι. Φρούμκιν στό αἴτημα τοῦ Χαλάτοφ, ἔστειλε στόν Φρούμκιν ὑπογραμμένο ἀπ' αὐτόν τηλεγράφημα πού εἶχε προετοιμαστεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ γιά τήν ἀνάγκη «νά παρθοῦν τά πιό ἀποφασιστικά μέτρα σχετικά μέ τόν ἐφοδιασμό τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, τῆς Γεωργίας, τῆς Ἀρμενίας καί κάθε δεύτερη μέρα νά ἀναφέρει γιά τήν πορεία τοῦ ἐφοδιασμοῦ τους καί τί στήν πραγματικότητα ἔχει σταλεῖ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *133.*

199 Γιά τή σημασία αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ὁ Β. Ι. Λένιν στάθηκε στό ἄρθρο του «Σχετικά μέ τή δουλιά τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 42ος, σελ. 322-332). — *133.*

200 *Τό πρῶτο σημείωμα* γράφτηκε στό ἀντίγραφο γράμματος, πού στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν, τοῦ Π. Α. Κοζμίν πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι γιά τή δυνατότητα χρησιμοποίησης τῶν ἀεροκινητήρων στόν ἐξηλεκτρισμό. Μέ τό σημεῖο «Χ» ὁ Λένιν σημείωσε ἐκεῖνο τό μέρος τοῦ γράμματος, ὅπου γινόταν λόγος ὅτι χρησιμοποιώντας ἐγκαταστάσεις μέ κινητήρια δύναμη τόν ἀέρα καί τό νερό, «ἐμεῖς γιά δέκα χρόνια μπορεῖ νά πάρουμε πέντε φορές περισσότερη ἐνέργεια, παρά ἀπό τό σχέδιο ΓΚΟΕΛΡΟ». Ὁ Λένιν ἀφοῦ ὑπογράμμισε αὐτές τίς λέξεις, στό περιθώριο τῆς σελίδας ἔβαλε ἐρωτηματικό. Μέ τό σημεῖο « # » σημείωσε τή δήλωση τοῦ ἐπιστολογράφου ὅτι «... ἡ ἐπεξεργασία αὐτοῦ τοῦ προγράμματος πάνω σέ τεχνικοοικονομική βάση πρέπει νά ἀνατεθεῖ σέ είδική ἐπιτροπή πού τήν καθοδήγησή της μπορῶ νά ἀναλάβω ἐγώ» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ σελ. 216).

Τό δεύτερο σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Κοζμίν πρός τόν Λένιν πού τοῦ εἶχε σταλεῖ μαζί μέ ἀντίγραφο τοῦ γράμματος τοῦ Κρζιζανόβσκι.

Στά κείμενα καί τῶν δυό γραμμάτων τοῦ Κοζμίν ὁ Λένιν ἔκανε σειρά ἀπό σημειώσεις καί ὑπογραμμίσεις (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. ΧΧ, σελ. 215-217). — *134.*

201 Τό σημείωμα στάλθηκε στόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ μαζί μέ τό γράμμα ὑπογραμμένο ἀπό σαρανταεννέα ἀγρότες τοῦ χωριοῦ Γκολόβνικι τῆς ἐπαρχίας Ζαμπορόβσκ τοῦ νομοῦ Πέρεμίσλ τοῦ κυβερνείου τῆς Καλούγκα, ὅπου γνωστοποιοῦσαν στόν Β. Ι. Λένιν γιά ὑπερβάσεις τῶν τοπικῶν στελεχῶν.

Στίς 14 τοῦ 'Απρίλη 1921 ὁ Λένιν ἀνάθεσε στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εσωτερικῶν Μ. Φ. Βλαντίμιρσκι νά ἐξεταστεῖ αὐτή ἡ ὑπόθεση καί νά τιμωρηθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 254). Ἡ 'Εκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου τῆς Καλούγκα ἐξέτασε τά παράπονα τῶν ἀγροτῶν καί πῆρε μέτρα γιά τήν ἐξάλειψη τῶν ὑπερβάσεων. — *135.*

202 Τό ζήτημα γιά τίς ἔκτακτες ἀνάγκες τῶν πρωτοπόρων φάμπρικων τῆς ἐπαρχίας 'Ιβάνοβο-Βοζνεσένσκ συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ τήν Τρίτη στίς 12 τοῦ 'Απρίλη. Ψηφίστηκε τό σχέδιο ἀπόφασης μέ μερικές διορθώσεις, πού εἶχε προετοιμάσει ἡ ειδική ἐπιτροπή, καί πού πρόβλεπε συγκεκριμένα μέτρα βοήθειας τῶν πρωτοπόρων φάμπρικων μέ οἰκονομικά, καύσιμα, μηχανές καί τρόφιμα. — *138.*

203 Τό τηλεγράφημα στάλθηκε σέ ἀπάντηση τοῦ χαιρετιστηρίου τῆς συνδιάσκεψης φτωχολογιᾶς τῆς Γιακουτίας πρός τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων (ΙΙ συνδιάσκεψη ἐξωκομματικῶν τοῦ Τσουραπτσίνσκι). — *138.*

204 'Απαντώντας στό σημείωμα αὐτό ὁ Λ. Μ. Χιντσούκ ἀνακοίνωσε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι θά πάρει δραστικά μέτρα, γιά νά χρησιμοποιηθοῦν οἱ στρατιωτικές ἁμαξοστοιχίες στήν ἐπιτάχυνση τῆς μεταφορᾶς πατατόσπορου. 'Επίσης πληροφόρησε τόν Λένιν ὅτι ἡ φόρτωση πατατόσπορου στά ὅρια τῆς ΣΟΣΔΡ θά ἀρχίσει στίς 10 τοῦ 'Απρίλη καί ὅτι γιά τήν ἐπιτάχυνση τῶν ἐργασιῶν ἀγορᾶς πατατόσπορου ἀπό τό ἐξωτερικό στάλθηκε ἐκεῖ εἰδικός ἀντιπρόσωπος. — *139.*

205 Στίς 21 τοῦ 'Απρίλη 1921 στήν «Πράβντα» συμπληρωματικά μέ τήν ἐγκύκλιο, πού εἶχε δημοσιευτεῖ νωρίτερα, ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) δημοσίευσε γράμμα, ὅπου προτεινόταν κατά τό γιορτασμό τῆς Πρωτομαγιᾶς «νά μήν ἐπιτραποῦν σέ καμιά περίπτωση ὁποιεσδήποτε ἐκδηλώσεις, πού θά θίγουν τό θρησκευτικό αἴσθημα τῆς μάζας τοῦ πληθυσμοῦ». — *140.*

2С6 Στό ἀπαντητικό τηλεγράφημα, πού ἔστειλε τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα, ὁ Β. Β. Φομίν γνωστοποιοῦσε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι θεωρεῖ τό συμβούλιο πού προτάθηκε σάν ἐπιτυχές καί πρότεινε νά μπεῖ σ' αὐτό ὁ Φ. Σ. Λέμπεντ. Σχετικά μέ τήν πιθανή ἀναπλήρωση ἀπό τούς εἰδικούς ὁ Φομίν ἐκφράστηκε ἀρνητικά. — *140.*

207 Τό σημείωμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι γράφτηκε στήν ἀπόφαση συνέλευσης τῶν καθηγητῶν τῆς 'Ανώτατης Τεχνολογικῆς Σχολῆς τῆς Μόσχας, πού στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν. Ἡ συνέλευση τῶν καθηγητῶν τῆς ΑΤΣΜ, πού ἀνάμεσά τους ἦταν πολλά πρόσωπα μέ καντέτικες διαθέσεις, ἀποφάσισε νά φέρει σέ γνώση τοῦ Λένιν ὅτι θεωρεῖ παράνομο τό διορισμό νέας διεύθυνσης τῆς ΑΤΣΜ ἀπό τή Γενική ἐπιτροπή ἐπαγγελματικοτεχνικῆς ἐκπαίδευσης (Γκλαβπροφόρμπρ) ὡσότου ἐφαρμοστεῖ νέος κανονισμός τῶν ἀνώτατων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων, ἔκφραζε τή διαφωνία μέ τήν προσωρινή σύνθεση τῆς διεύθυνσης πού διορίστηκε καί ἀπαιτοῦσε νά χορηγηθεῖ τό δι-

καίωμα στό σύλλογο τῶν καθηγητῶν νά ἐκλέγει τή διεύθυνση τῆς σχολῆς. Σέ ἔνδειξη διαμαρτυρίας οἱ καθηγητές διέκοψαν τά μαθήματα. — *141.*

208 Ὁ Ντ. Ι. Κούρσκι ἀπάντησε ὅτι δέν θεωρεῖ παράνομο τό γεγονός τοῦ διορισμοῦ νέας διεύθυνσης ἀπό τή Γενική ἐπιτροπή ἐπαγγελματικοτεχνικῆς ἐκπαίδευσης, γιατί ὁ προεπαναστατικός κανονισμός τῆς ΑΤΣΜ ἔπαψε νά ἰσχύει καί ἡ ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς στά ἀνώτατα τεχνικά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα μεταβιβάστηκε στή Γενική ἐπιτροπή ἐπαγγελματικοτεχνικῆς ἐκπαίδευσης. Ταυτόχρονα ὁ Κούρσκι θεωροῦσε ἄσκοπο τό διορισμό τῆς διεύθυνσης χωρίς τήν παραχώρηση θέσης ὑποψηφίου, πού θά ἀνάδειχνε τό σῶμα τῶν καθηγητῶν.

Γιά τό ζήτημα τῆς ΑΤΣΜ βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 257, 270. — *141.*

209 Ἡ ἔκθεση τοῦ Ρ. Ε. Κλασσόν γιά τίς παραγγελίες τῆς Γενικῆς διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης στάλθηκε ἀπό τό Βερολίνο στίς 23 τοῦ Μάρτη 1921 προσωπικά στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Α. Μ. Λεζάβα. Ἡ ἔκθεση αὐτή δόθηκε στόν Β. Ι. Λένιν στίς 16 τοῦ Ἀπρίλη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 259). — *141.*

210 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι τῆς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1921 γιά τήν ἄσκοπη γιά ἐκείνη τήν περίοδο διεύρυνση τῶν πετρελαιοπηγῶν τοῦ Ἔμπα. Τό γράμμα αὐτό προετοιμάστηκε μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 218).

Στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ συζητήθηκε τό ζήτημα γιά τό προσωρινό σταμάτημα τῆς ἀνοικοδόμησης τῆς Ἀλγκέμπα (σιδηροδρομική γραμμή Ἀλεξάντροφ-Γκάι—Ἔμπα) καί τοῦ πετρελαιοαγωγοῦ. Πάρθηκε ἀπόφαση γιά τήν Ἀλγκέμπα, πού τό σχέδιό της εἶχε συντάξει ὁ Β. Ι. Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος σελ. 202). Στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη τό ΣΕΑ πῆρε ἀπόφαση γιά τό σταμάτημα τῆς κατασκευῆς τοῦ πετρελαιοαγωγοῦ καί στίς 6 τοῦ Μάη ἀποφάσισε νά μεταθέσει τήν κατασκευή τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Ἀλεξάντροφ-Γκάι—Ἔμπα ἀπό κατεπείγοντα σέ συνηθισμένο ρυθμό. Πάρθηκε ἐπίσης ἀπόφαση νά ὀργανωθεῖ ἐπιτροπή ἐλέγχου γιά τήν κατασκευή τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Τό σχέδιο καθηκόντων τῆς ἐπιτροπῆς εἶχε συνταχθεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν καί ἐγκρίθηκε ἀπό τό ΣΕΑ στίς 11 τοῦ Μάη (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 259 καί σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 371). — *143.*

211 Τήν ἐπερώτηση γιά τό διαβατήριο τοῦ Γκ. Λ. Σκλόβσκι καί τῆς οἰκογένειάς του ὁ Λένιν τή διαβίβασε μέσω τοῦ Λ. Μ. Καραχάν στό Βερολίνο στόν Β. Λ. Κόππ στίς 13 τοῦ Ἀπρίλη 1921. Στίς 23 τοῦ Ἀπρίλη ὁ Λένιν ἐπανέλαβε τήν ἐπερώτησή του. Ἔστειλε στόν Κόππ τηλεγράφημα μέ τήν παράκληση νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ ὑπόθεση τῆς χορήγησης διαβατηρίου γιά τόν Σκλόβσκι καί τήν οἰκογένειά του (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 284). — *144.*

212 Τό VIII συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού συνῆλθε στίς 22-29 τοῦ Δεκέμβρη 1921, ἐπικύρωσε τό σχέδιο ἐξόρυξης κάρβουνου στό Ντονμπάς γιά τό 1921 σέ ὕψος 600 ἑκατομμυρίων πουτιῶν. — *145.*

213 Φαίνεται στό κείμενο ἔγινε παραδρομή, πρέπει νά διαβαστεῖ Γκολόβνινο. Βλ. τή σημείωση 201. — *146.*

214 Μέ ἐντολή τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐσωτερικῶν, πού δόθηκε σέ σχέση μέ τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἡ Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου τῆς Καλούγκα ἐξέτασε τά παράπονα τῶν ἀγροτῶν καί πῆρε μέτρα γιά τήν ἐξάλειψη τῶν ὑπερβάσεων. — *146.*

215 Τό σημείωμα γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ ἐπιτρόπου γιά τόν ἐπισιτισμό τῆς περιοχῆς τοῦ Ὄμσκ Π. Κ. Καγκανόβιτς, ὅπου γνωστοποιοῦνταν ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά ἐκπληρωθεῖ στή Σιβηρία τό καθῆκον συγκέντρωσης τροφίμων ἔπειτα ἀπό τή δημοσίευση στόν Τύπο τῆς ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ καί ἄλλων ὑλικῶν γιά τήν κατάργηση τοῦ παρακρατήματος. — *147.*

216 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1921 γιά τήν κατάσταση στήν ΑΤΣΜ. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀκύρωσε τό διορισμό διεύθυνσης στήν ΑΤΣΜ ἀπό τή Γενική διεύθυνση ἐπαγγελματικοτεχνικῆς ἐκπαίδευσης, πρότεινε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας νά ὑποβάλει γιά ἐξέταση στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) σχέδιο καταστατικοῦ χάρτη τῶν ἀνώτατων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων καί νέα σύνθεση τῆς διεύθυνσης, καθώς καί σχέδιο ὁδηγιῶν γιά τό ρόλο καί τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν κομματικῶν πυρήνων, τῶν ἐξωκομματικῶν φοιτητῶν, τοῦ σώματος τῶν καθηγητῶν καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. Παράλληλα μ' αὐτό τό Πολιτικό Γραφεῖο ἀνέθεσε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας νά ἐπικρίνει τούς καθηγητές τῆς ΑΤΣΜ πού διέκοψαν τά μαθήματα. — *147.*

217 Πρόκειται γιά τήν ἀνακοίνωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας σχετικά μέ τήν κατάσταση στήν ΑΤΣΜ. Ἡ ἀνακοίνωση αὐτή δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα» στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1921 ὑπογραμμένη ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Παιδείας Α. Β. Λουνατσάρσκι καί τοῦ γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) Β. Μ. Μόλοτοφ. Τό καθηγητικό προσωπικό τῆς ΑΤΣΜ, πού διέκοψε τά μαθήματα, τιμωρήθηκε μέ μομφή καί τοῦ ἔγινε ὑπόδειξη ὅτι οἱ τέτιες πράξεις διαμαρτυρίες εἶναι ἀπαράδεκτες. Παράλληλα μ' αὐτό προτάθηκε στούς κομματικούς πυρῆνες τῆς ΑΤΣΜ καί ὅλων τῶν ἀνώτερων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων νά δημιουργήσουν τέτιες ἀμοιβαῖες σχέσεις μέ τό σῶμα τῶν καθηγητῶν καί τούς ἐξωκομματικούς φοιτητές, πού θά συνέβαλλαν στήν κανονική σπουδαστική ζωή στά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα καί στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστήμης στή Σοβιετική Ρωσία. — *147.*

218 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ΣΟΣΔΡ στή Γερμανία γιά τά ζητήματα τῶν αἰχμαλώτων πολέμου Β. Λ. Κόππ, πού πρότεινε νά ὀργανωθεῖ ἀνταλλαγή προϊόντων ἀνάμεσα στίς συνεταιριστικές ὀργανώσεις τῆς ΣΟΣΔΡ καί τῆς Γερμανίας. Ὁ Κόππ ἔκανε γνωστό ὅτι ὑπάρχει δυνατότητα νά κλειστεῖ τέτια συμφωνία μέ τούς γερμανικούς ἐργατικούς συνεταιρισμούς, μέ τήν ὁποία αὐτοί θά προμήθευαν τή Σοβιετική Ρωσία γιά τίς ἀνάγκες τοῦ χωριοῦ μέ ἐμπορεύματα πλατιᾶς κατανάλωσης καί σέ ἀνταλλαγή θά ἔπαιρναν ὁρισμένο μέρος (50%) τροφίμων πού θά ἔπαιρναν οἱ σοβιετικοί συνεταιρισμοί μέ τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων πλατιᾶς κατανάλωσης στά χωριά· τό ὑπόλοιπο μέρος αὐτῶν τῶν τροφίμων θά ἔπρεπε νά μείνει γιά τόν πληθυσμό τῆς Ρωσίας.

Ὁ Β. Ι. Λένιν τό γράμμα τοῦ Κόππ τό ἔστειλε στόν Λ. Μπ. Κάμενεφ σάν

πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐπεξεργασία πρακτικῶν μέτρων γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ φόρου σέ εἶδος (ἡ ἐπιτροπή εἶχε συγκροτηθεῖ μέ ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς 25 τοῦ Μάρτη 1921, ἡ σύνθεση τῆς ἐπιτροπῆς εἶχε ἐγκριθεῖ ἀπό τό ΣΕΑ στίς 29 τοῦ Μάρτη). Στά περιθώρια τοῦ γράμματος ὑπάρχουν σημειώσεις ὅτι συμφωνοῦν μέ τήν πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν τά ἄλλα μέλη κῆς ἐπιτροπῆς γιά τό φόρο σέ εἶδος — Α. Ντ. Τσιουρούπα, Α. Μ. Λεζάβα, Ν. Ὀσίνσκι, Β. Π. Μιλιούτιν καί ὁ ἐμπορικός ἀντιπρόσωπος τῆς ΣΟΣΔΡ στή Γερμανία Μπ. Σ. Στομονιακόφ.

Στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη ὁ Λένιν ζήτησε νά ἐκφράσουν γνώμη γιά τό σχέδιο ἀπόφασης στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) — νά συμφωνήσουν καταρχήν μέ τήν πρόταση τοῦ Κόππ καί νά ἀνατεθεῖ σ' αὐτόν μαζί μέ τόν Στομονιακόφ νά ἀρχίσουν προκαταρκτική συνομιλία μέ τούς γερμανικούς ἐργατικούς συνεταιρισμούς. Στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη ἡ ἀπόφαση αὐτή ἐπικυρώθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου. — *148.*

219 Ὁ Β. Ι. Λένιν στήν εἰσήγηση τοῦ Ρ. Ε. Κλασσόν γιά τίς παραγγελίες τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης ἔκανε μιά σειρά παρατηρήσεις καί ὑπογραμμίσεις (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 239-240). Στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη ὁ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι καί ὁ Λένιν μέ τηλεφωνογράφημα ζήτησαν ἀπό τόν Κλασσόν συμπληρωματικά στοιχεῖα στήν εἰσήγησή του (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 241).— 148.

220 *«Τό ἀνοιχτό γράμμα»* («Offener Brief») τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑνιαίου Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας πρός τό Σοσιαλιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας, τό Ἀνεξάρτητο Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Γερμανίας, τό Κομμουνιστικό Ἐργατικό κόμμα τῆς Γερμανίας καί πρός ὅλες τίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις δημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Γενάρη 1921 στήν ἐφημερίδα «Die Rote Fahne», ἀρ. φύλ. 11. Μ' αὐτό τό γράμμα ἡ ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ καλοῦσε ὅλους τούς ἐργάτες, τίς συνδικαλιστικές καί σοσιαλιστικές ὀργανώσεις τῆς Γερμανίας σέ κοινή πάλη ἐνάντια στήν ἀντίδραση πού δυνάμωνε, καί στήν ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου στά ζωτικά δικαιώματα τῶν ἐργαζομένων. Τό πρόγραμμα κοινῆς δράσης, πού πρότειναν οἱ κομμουνιστές, πρόβλεπε πάλη γιά τήν αὔξηση τῶν συντάξεων τῶν ἀναπήρων πολέμου, τήν ἐξάλειψη τῆς ἀνεργίας, τήν ἐξυγίανση τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τῆς χώρας σέ βάρος τῶν μονοπωλίων, τόν ἔλεγχο τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν σέ ὅλα τά τρόφιμα, στίς πρῶτες ὕλες, στά καύσιμα πού ὑπάρχουν, στή λειτουργία ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων πού σταμάτησαν, γιά τόν ἔλεγχο στή σπορά, τή συλλογή καί πώληση ὅλων τῶν προϊόντων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν μαζί μέ τίς ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν γῆς, τόν ἄμεσο ἀφοπλισμό καί τή διάλυση ὅλων τῶν ἀστικῶν στρατικοποιημένων ὀργανώσεων, τή δημιουργία ἐργατικῆς αὐτοάμυνας, τήν ἀμνηστία σέ ὅλους τούς πολιτικούς κρατούμενους, τήν ἄμεση ἀποκατάσταση τῶν ἐμπορικῶν καί διπλωματικῶν σχέσεων μέ τή Σοβιετική Ρωσία.

Ἡ δεξιά καθοδήγηση τῶν ὀργανώσεων, πρός τίς ὁποῖες ἀπευθυνόταν τό «Ἀνοιχτό γράμμα» ἀπόριψε τήν πρόταση γιά κοινή δράση μέ τούς κομμουνιστές, παρόλο πού οἱ ἐργάτες τάχθηκαν ὑπέρ τοῦ ἑνιαίου μετώπου τοῦ προλεταριάτου. — *149.*

221 Πρόκειται γιά τίς ἔνοπλες ἐκδηλώσεις τοῦ προλεταριάτου τῆς Γερμανίας τό Μάρτη τοῦ 1921.

Ἡ ἀριστερή πλειοψηφία τῆς ΚΕ τοῦ Ἑνιαίου Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας (ΕΚΚΓ), ξεκινώντας ἀπό τή λεγόμενη «θεωρία τῆς ἐπίθεσης», πού οἱ ὀπαδοί της θεωροῦσαν τήν τακτική τῆς ἐπίθεσης τή μοναδικά σωστή σέ ὁποιαδήποτε κατάσταση, ἀνεξάρτητα ἀπό τίς συγκεκριμένες πολιτικές συνθῆκες, ἔσπρωχνε τούς ἐργάτες στό δρόμο τῆς πρόωρης ἐξέγερσης. Ἡ γερμανική ἀστική τάξη, ἐκμεταλλευόμενη αὐτό, ξεσήκωσε προβοκατόρικα τούς ἐργάτες σέ ἔνοπλη ἐκδήλωση σέ δυσμενή γι' αὐτούς στιγμή. Τό Μάρτη τοῦ 1921 σέ μιά σειρά περιοχές τῆς Μέσης Γερμανίας ξέσπασε ἐξέγερση. Παρά τήν ἡρωική πάλη τῶν ἐργατῶν, ἡ ἐξέγερση κατεστάλη, μιά καί ἡ πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης δέν ἦταν προετοιμασμένη γιά τήν ἐκδήλωση καί δέν πῆρε μέρος στίς μάχες. — *149.*

222 Πρόκειται γιά τόν Μπέλα Κούν πού ἦταν τότε μέλος τοῦ προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *149.*

223 Ὁ Π. Λεβί παραβρέθηκε σάν ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἑνιαίου Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας (ΕΚΚΓ) στό XVII συνέδριο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Ἰταλίας, πού συνῆλθε στό Λιβόρνο στίς 15-21 τοῦ Γενάρη 1921, ὅπου τό κόμμα διασπάστηκε. Ὁ Λεβί, ἐπιστρέφοντας ἀπό τό συνέδριο στή Γερμανία, πῆρε κάτω ἀπό τήν προστασία του τούς ἰταλούς τοῦ κέντρου μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ντ. Σερράτι. Στίς 24 τοῦ Φλεβάρη 1921, μετά τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ, πού στρεφόταν κατά τοῦ Σερράτι καί τῶν ὀπαδῶν του καί χαιρέτιζε τήν ἵδρυση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἰταλίας, πέντε μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ (οἱ Ο. Μπράς, Ε. Ντέιμιγκ, Α. Χόφμαν, Π. Λεβί, ἡ Κ. Τσέτκιν) ἀποχώρησαν ἀπό τήν ΚΕ, αἰτιολογώντας τήν ἀποχώρησή τους ὅτι διαφωνοῦν μέ τήν ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ. — *149.*

224 Στίς 29 τοῦ Μάρτη 1921 ὁ Π. Λεβί ἔγραψε γράμμα στόν Β. Ι. Λένιν, ἀπάντηση στό ὁποῖο εἶναι αὐτό τό ντοκουμέντο. Στό γράμμα αὐτό ὁ Λεβί, ἀποδοκιμάζοντας τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη, δήλωνε ὅτι παραιτεῖται ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Κόμματος καί θά γράψει μπροσούρα, ὅπου θά ἐκθέσει τίς ἀπόψεις του.

Στίς ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη 1921 ὁ Λεβί ἔκδοσε τήν μπροσούρα («Unser Weg. Wider den Putschismus») («Ὁ δρόμος μας. Κατά τοῦ πραξικοπήματος»), στό ὁποῖο ἀποκαλοῦσε τήν πάλη ἑκατοντάδων χιλιάδων γερμανῶν προλεταρίων «Μπακουνικό πραξικόπημα». Ὁ Λεβί καλοῦσε τούς ἐργάτες νά καταδικάσουν τούς κομμουνιστές, οἱ ὁποῖοι δῆθεν φέρουν ὅλη τήν εὐθύνη γιά τήν ἀποτυχία τῆς ἐξέγερσης. Ἡ ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1921 διέγραψε τόν Λεβί ἀπό τό Κόμμα γιά σοβαρή παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας καί γιά τή ζημιά, πού προξένησε στό Κόμμα μέ τή δημοσίευση τῆς μπροσούρας καί ἀπαίτησε ἀπ' αὐτόν νά καταθέσει τό πληρεξούσιο τοῦ βουλευτῆ. Στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1921 ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐνέκρινε τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ γιά τή διαγραφή τοῦ Λεβί ἀπό τό Κόμμα. Τό ζήτημα τῶν διαφωνιῶν τακτικῆς, πού παρουσιάστηκαν σέ σχέση μέ τήν ἐκδήλωση τό μήνα Μάρτη, παραπέμφθηκε γιά συζήτηση στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό III συνέδριο ἐπικύρωσε τή διαγραφή τοῦ Λεβί ἀπό τό Κόμμα. Ὁ Λεβί πέρασε κατόπιν τελειωτικά σέ σοσιαλδημοκρατικές θέσεις καί ἔκανε πάλη ἐναντίον τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *149.*

225 Πρόκειται γιά τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό συνέδριο ἄνοιξε τίς ἐργασίες του στή Μόσχα στίς 22 τοῦ Ἰούνη 1921. — *150.*

226 Ἡ ἐντολή πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ γράφτηκε στό ὑπόμνημα ὁμάδας μελῶν τοῦ προσωρινοῦ προεδρείου καί τῆς ἐπιστημονικο-μεθοδικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κρατικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας πρός τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) γιά τό ζήτημα τῆς κατάρτισης σοβιετικῶν είδικῶν. Οἱ συντάκτες τοῦ ὑπομνήματος κατέκριναν τή δράση τοῦ παλιοῦ σώματος τῶν καθηγητῶν, πού ἐκφράζονταν κατά τῆς ἀνανέωσης τῆς ἀνώτατης ἐκπαίδευσης καί πρότειναν τίς δικές τους προτάσεις γιά διόρθωση σχεδίου καταστατικοῦ χάρτη λειτουργίας τῶν ἀνώτατων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων, πού εἶχε ψηφίσει τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας.

Στίς 20 τοῦ Ἀπρίλη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) πρότεινε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας προσωρινά νά μή δημοσιευτεῖ ὁ καταστατικός χάρτης λειτουργίας τῶν ἀνώτατων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων, γιά νά ξαναδουλευτεῖ καί νά συζητηθεῖ συμπληρωματικά αὐτό τό ζήτημα. — *151.*

227 Ἡ ἐπισημείωση αὐτή ἔγινε στό γράμμα τοῦ Α. Γκ. Μπελομπορόντοφ, πού στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν ἀπό τό Ροστόβ τοῦ Ντόν, ὅπου ἀναφερόταν γιά τό πρῶτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ στό κυβερνεῖο τῆς Σταυρούπολης. Ὁ Λένιν ἔκανε στό γράμμα μιά σειρά ὑπογραμμίσεις καί σημειώσεις· ἰδιαίτερα ἔστρεψε τήν προσοχή τῶν μελῶν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου στό παρακάτω μέρος τῆς ἀνακοίνωσης τοῦ Μπελομπορόντοφ: «Στό κυβερνεῖο ἦρθε καινούργια δύναμη: ἀποστρατευμένοι ἀγρότες τῆς Σταυρούπολης — τοῦ Μπουντιόνι καί τοῦ Ζλόμπιν μέ ἐπικεφαλῆς τούς διοικητές τους. Εἶναι σέ μεγάλο βαθμό συσπειρωμένοι καί ἀποτελοῦν τέτιο στοιχεῖο, πού μπορεῖ νά παίξει ἀρκετά σοβαρό ρόλο στή ζωή τοῦ κυβερνείου. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς εἶναι πολλοί κομμουνιστές. Αὐτοί ἀποτελοῦν τήν ἀγροτική πτέρυγα τοῦ Κόμματός μας, πού διαφέρει ἀπό τήν ὑπόλοιπη μάζα τῆς ἀγροτιᾶς μόνο ὁσοναφορᾶ τήν ἀνεβασμένη της συνειδητότητα, πού ἔχει ὅμως διατηρήσει τελείως τήν ἀγροτική της κοσμοθεωρία καί τή χωριάτικη ψυχολογία. Αὐτοί ἀποτελοῦσαν τό πιό χτυπητό γνώρισμα, σέ ὅλη τή μάζα τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ συνεδρίου» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *151.*

228 Ἡ ἐπισημείωση ἔγινε στήν εἰσήγηση τοῦ γραμματέα τοῦ κυβερνείου τοῦ Χαρκόβου γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ φόρου σέ εἶδος. Στήν § 1 τῆς εἰσήγησης προτεινόταν ὁ ἑνιαῖος φόρος σέ εἶδος νά εἰσπράττεται ἀπό τή ντεσιατίνα καί νά καθιερωθεῖ τέτια τάξη, πού ὁ ἀγρότης νά γνωρίζει ἀκριβῶς, «πόσο θά τοῦ πάρουν μιά φορά τό χρόνο καί ὅτι ἡ εἴσπραξη τοῦ φόρου σέ καμιά περίπτωση νά μήν ἐξαρτᾶται ἀπό τήν κρίση τοῦ τοπικοῦ φοροεισπράκτορα» (σ' αὐτό τό μέρος τῆς εἰσήγησης ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε στό περιθώριο: «Nota bene!»). Στήν § 2 τῆς εἰσήγησης ἐξεταζόταν τό ζήτημα σχετικά μέ τό μέγεθος τοῦ ὁλικοῦ ποσοῦ τοῦ φόρου σέ σιτηρά γιά τήν Οὐκρανία. Στήν § 4 προτεινόταν ἡ χρησιμοποίηση τῶν συνεταιρισμῶν γιά ἐμπορευματοανταλλακτικούς σκοπούς. Ὁλόκληρο τό κείμενο τῆς εἰσήγησης μέ τίς σημειώσεις καί τίς ὑπογραμμίσεις τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκε στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 74-78. — *151.*

229 Βλ. τή σημείωση 188. — *152.*

230 Τό σημείωμα γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τό τηλεγράφημα τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνιῶν Β. Β. Φομίν, στό ὁποῖο πρότεινε τήν ὑπαγω-

γή τῆς Διεύθυνσης τῶν λιμανιῶν τῆς Γεωργίας καί τῆς Ἀμπχάζιας (Μπατούμ, Πότι, Σουχούμ) στή Διεύθυνση θαλάσσιων συγκοινωνιῶν τῆς ΣΟΣΔΡ στό Ροστόβ εἴτε στό Νοβοροσίσκ. Κατά τῆς πρότασης αὐτῆς τάχθηκε ἡ Ἐπαναστική ἐπιτροπή τῆς Γεωργίας.

Στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ὑποστήριξε τήν Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Γεωργίας καί πῆρε ἀπόφαση νά ὑπαχθεῖ ἡ ὀργάνωση τῶν λιμανιῶν τῆς Γεωργίας καί Ἀμπχάζιας στή Γεωργία. Ἡ ἀπόφαση ὑποχρέωνε τή Διεύθυνση θαλάσσιων συγκοινωνιῶν νά παράσχει στά λιμάνια αὐτά κάθε ὑλική βοήθεια. — *154.*

231 Βλ. τή σημείωση 216. — *155.*

232 Μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ὁ Σ. Μ. Γκλίκιν ἔκθεσε τά βασικά του συμπεράσματα στό ἄρθρο «Σχετικά μέ τό σχέδιο ἐκχωρήσεων στούς δυτικοευρωπαϊκούς ἐργατικούς συνεταιρισμούς γιά τήν ἐπεξεργασία πρώτων ὑλῶν στή Σιβηρία», πού δημοσιεύτηκε στίς 24 τοῦ Ἀπρίλη 1921 στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 89 καί στήν ἴδια ἐφημερίδα στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη δημοσιεύτηκε ὑπογραμμένο ἀπό τόν Γκλίκιν σχέδιο γενικῶν θέσεων γιά τίς ἐκχωρήσεις στούς δυτικοευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς σχετικά μέ τήν ἐπεξεργασία ἐπισιτιστικῶν πρώτων ὑλῶν στή Σιβηρία. — *156.*

233 Στίς 4 τοῦ Μάη 1921 ὁ Β. Α. Ἀβανέσοφ ἔστειλε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τήν εἰσήγησή του, ὅπου ἐξέταζε τίς ἀποφάσεις καί τά ψηφίσματα τοῦ 1 Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν αἱρετικῶν ἀγροτικῶν παραγωγικῶν ἑνώσεων (τό συνέδριο ἔγινε στίς 19-26 τοῦ Μάρτη 1921). Ὁ Ἀβανέσοφ ἀπόδειξε ὅτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου ἀντιτίθενται στήν πολιτική τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους καί πρότεινε νά ἐπεξεργαστοῦν μέτρα γιά νά προφυλαχθεῖ ὁ πληθυσμός στά κέντρα καί στίς ἐπαρχίες ἀπό τήν ἐχθρική ἐπιροή τῶν αἱρετικῶν. Τό Μικρό ΣΛΕ ἀπ' ἀφορμή τίς ἀντισοβιετικές θέσεις τοῦ συνεδρίου τῶν αἱρετικῶν ἀγροτικῶν ἑνώσεων στή συνεδρίασή του στίς 16 τοῦ Μάη ἀνάθεσε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης μαζί μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο καί τήν ΠΕΕ σέ προθεσμία μιᾶς ἑβδομάδας νά δόσουν στίς τοπικές ἀρχές τίς ἀντίστοιχες ὁδηγίες. — *157.*

234 Τό τηλεφωνογράφημα γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σέ ἀπάντηση στήν πρόσκληση τοῦ βοηθοῦ τοῦ διοικητῆ τῆς στρατιωτικῆς περιφέρειας τῆς Μόσχας Β. Ν. Ρουσσό νά παραβρεθεῖ στίς 20 τοῦ Ἀπρίλη 1921 στήν παρέλαση πρός τιμή τῆς πρώτης ἐπετείου τῆς ἵδρυσης τῶν ἀθλητικῶν περιφερειακῶν σχολῶν τῆς Μόσχας, Β. Ι. Λένιν. — *157.*

235 Ἡ ἐντολή γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ Β. Β. Φομίν, πού γνωστοποιοῦσε ὅτι καθημερινά εἶναι δυνατό νά μεταφερθοῦν ἀπό τό Γκρόζνι 350 βαγόνια μέ δεξαμενές προϊόντων πετρελαίου καί γινόταν ἡ πρόταση γιά τήν ὀργάνωση τῆς μεταφορᾶς τους.

Στό ἐπάνω μέρος τοῦ τηλεγραφήματος ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε: «Σήμερα νά ὑποβληθεῖ στό ΣΛΕ». Τήν ἴδια κιόλας μέρα, στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πῆρε ἀπόφαση νά ἀνατεθεῖ σέ ἐπιτροπή ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ ΑΣΛΟ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν καί τόν Β. Α. Ἀβανέσοφ νά ἐξετάσει τίς προτάσεις τοῦ Φομίν καί νά ὑποβάλει στό ΣΕΑ σχέδιο ἀπόφασης γι' αὐτό τό ζήτημα. Στίς 6 τοῦ Μάη, τήν Παρασκευή,

στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ συζητήθηκαν οἱ προτάσεις γιά τή μεταφορά πετρελαίου ἀπό τό Γκρόζνι καί τήν πληρέστερη χρησιμοποίηση τῶν πετρελαιοφόρων βαγονιῶν, καί στίς 11 τοῦ Μάη ὁ Λένιν ὑπόγραψε λεπτομερειακή ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ, πού εἶχε προετοιμαστεῖ γι' αὐτό τό ζήτημα.

Τό δεύτερο τηλεγράφημα, γιά τό ὁποῖο γίνεται ὑπόμνηση, στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν ἀπό τόν Σ. Ε. Τσουτσκάγεφ. Σ' αὐτό γινόταν λόγος γιά τήν κατάσταση τῶν χρυσωρυχείων τοῦ Λένα. Τό ζήτημα αὐτό συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ στίς 22 καί 27 τοῦ 'Απρίλη 1921. Στήν ἀπόφαση πού πάρθηκε προτεινόταν στήν 'Επαναστατική ἐπιτροπή της Σιβηρίας «νά πάρει ὅλα τά ἀπαραίτητα μέτρα γιά τήν ἀνόρθωση τῶν χρυσωρυχείων τοῦ Λένα σύμφωνα μέ τά παραγωγικά προγράμματα, πού ἐνέκρινε τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λένινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *158.*

236 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στό ἀπόσπασμα ἀπό τό πρωτόκολλο τῆς συνεδρίασης τοῦ ΣΕΑ στίς 20 τοῦ 'Απρίλη 1921 μέ ἀπόφαση νά σταλεῖ τό προσωπικό καί τά ὑλικά μέσω τῆς ἀποστολῆς τοῦ Σ. Β. Μάλισεφ, πού ἔκανε ἐμπορικές πράξεις στήν Κεντρική 'Ασία, στή Μόσχα στή διάθεση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ (ἐπρόκειτο νά χρησιμοποιηθεῖ ὁλόκληρο τό προσωπικό τῆς ἀποστολῆς γιά ἐμπορικές ἀνταλλαγές στό Βόλγα, στήν Κάμα καί Μπέλαγια). Στόν Μάλισεφ εἶχε προταθεῖ νά συντονίσει τίς σκέψεις του γι' αὐτό τό ζήτημα μέσω τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ μέ ὅλα τά ἐνδιαφερόμενα ἱδρύματα καί νά τίς ὑποβάλει στό ΣΕΑ. Στό ἀπόσπασμα ἀπό τό πρωτόκολλο ὁ Λένιν ὑπογράμμισε καί σημείωσε μέ δυό κάθετες γραμμές τίς λέξεις: «νά συντονίσει μέσω τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *158.*

237 Τό σημείωμα αὐτό εἶναι ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) Ε. Γιαροσλάβσκι, πού ρωτοῦσε τόν Β. Ι. Λένιν: «'Εσεῖς θεωρεῖτε μήπως δυνατή τήν πρόσκληση τοῦ Ντεμπόριν καί τῆς Λ. 'Αξελρόντ γιά νά κάνουν διαλέξεις φιλοσοφίας (ἱστορία τῆς φιλοσοφίας καί ἱστορικός ὑλισμός); Γι' αὐτό ρωτοῦσε τό 'Επιστημονικό Συμβούλιο τοῦ Πανεπιστημίου Σβερντλόφ. 'Εμεῖς στό 'Οργανωτικό Γραφεῖο στό ζήτημα σχετικά μέ τήν Λ. 'Αξελρόντ ἀπαντήσαμε ἀρνητικά, τώρα αὐτό ἀνακινεῖται ξανά ἀπό τήν ὁμάδα λεκτόρων» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *159.*

238 Τό σημείωμα γράφτηκε στή διάρκεια συνεδρίασης τοῦ ΣΕΑ στίς 22 τοῦ 'Απρίλη 1921, ὅπου συζητήθηκε τό «Σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ὀργάνωση τῶν Γενικῶν Διευθύνσεων καυσίμων». Εἰσηγητής αὐτοῦ τοῦ ζητήματος ἦταν ὁ Ι. Τ. Σμίλγκα. Τό ΣΕΑ ἐνέκρινε τό σχέδιο ἀπόφασης πού προτάθηκε, κάνοντας σ' αὐτό μιά σειρά τροποποιήσεις· ἰδιαίτερα ἀποφασίστηκε ὅτι «οἱ ὅροι ἐλέγχου καί ἐποπτείας τοῦ Συμβουλίου ὀρυχείων γιά τή δουλιά τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης καυσίμων ἐπεξεργάζονται χωριστά ἀπό τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ καί ὑποβάλλονται γιά ἔγκριση στό ΣΕΑ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *160.*

239 Τό σημείωμα γράφτηκε στό περιθώριο ἀντίγραφου τοῦ γράμματος τοῦ Ι. Ι. Ράντσενκο πρός τόν Α. Μπ. Χαλάτοφ, πού στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν, μέ τήν

παράκληση νά χορηγηθοῦν μέ τή μορφή δανείου 3-5 χιλιάδες πούτια λίπους γιά τούς ἐργάτες ἐξόρυξης τύρφης μέχρι τήν παραλαβή ἀπό τή Γενική Διεύθυνση ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης τῆς παρτίδας, πού εἶχε παραγγελθεῖ στή Διεύθυνση ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. — *160.*

240 Πρόκειται γιά τό σχέδιο διατάγματος τῆς ΠΚΕΕ «Γιά τίς βάσεις ὀργάνωσης τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς στήν ἐργασιακή κομμούνα τῆς Καρελίας» καί γιά τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ «Γιά τά προσεχῆ οἰκονομικά καθήκοντα τῆς ἐργασιακῆς κομμούνας τῆς Καρελίας». Στίς 26 τοῦ Ἀπρίλη 1921 τό ΣΛΕ ἐνέκρινε τό πρῶτο ἀπό αὐτά τά σχέδια καί δέχτηκε τίς προτάσεις πού περιέχονταν στό δεύτερο σχέδιο. — *162.*

241 Στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη 1921 στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ συζητήθηκε σχέδιο ἀπόφασης πού ὑποβλήθηκε ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας Ι. Α. Τεοντορόβιτς γιά τά μέτρα πάλης κατά τῆς ξηρασίας. Ψηφίστηκαν τρία γενικά σημεῖα τοῦ σχεδίου ἀπόφασης καί τά ὑπόλοιπα, πού ἀφοροῦσαν συγκεκριμένα πρακτικά μέτρα, ἀποφασίστηκε νά ἐξεταστοῦν ἀμέσως μαζί μέ τίς ἐνδιαφερόμενες ὑπηρεσίες καί νά ἐγκριθοῦν στήν ἑπόμενη συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ. Στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη τό ΣΕΑ ψήφισε τήν ἀπόφαση στό σύνολό της. Στό πρῶτο σημεῖο αὐτῆς τῆς ἀπόφασης, ὑπογραμμιζόταν ἡ παρακάτω θέση: «Νά ἀναγνωριστοῦν ἡ πάλη κατά τῆς ξηρασίας ὑπόθεση πρωταρχικῆς σημασίας γιά τήν ἀγροτική ζωή τῆς χώρας καί τά μέτρα πού παίρνονται πρός αὐτή τήν κατεύθυνση ὅτι ἔχουν μαχητική σημασία». — *166.*

242 Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ στίς 26 τοῦ Ἀπρίλη 1921 εἰσηγητής γιά τό ζήτημα βοήθειας στήν καμπάνια γιά τήν ἁλιεία ἦταν ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ. Οἱ ἀποφάσεις, πού πῆρε τό ΣΛΕ, ἐξασφάλιζαν τή γρήγορη μεταφορά ἐμπορευμάτων γιά τή Γενική Διεύθυνση ἰχθυοβιομηχανίας καί τῆς δινόταν τό δικαίωμα (μέ ἔγκριση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ) νά ὑποβάλλει ἄμεσα τά ζητήματα στό ΣΛΕ καί στό ΣΕΑ. Δημιουργήθηκε ἐπιτροπή ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, τοῦ ΠΚΣΣ, τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἰχθυοβιομηχανίας γιά νά ἐξετάσει τό ζήτημα τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἰχθυοβιομηχανίας καί νά καταρτίσει σχέδιο καμπάνιας γιά τήν ἁλιεία. — *169.*

243 Πρόκειται γιά παραχώρηση κατοικιῶν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν γιά ἄτομα πού ἔρχονται ἀπό τό ἐξωτερικό. Στίς 26 τοῦ Ἀπρίλη 1921 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σχημάτισε ἐπιτροπή, στήν ὁποία ἀνάθεσε νά προετοιμάσει τό ζήτημα γιά τήν ἐξεύρεση κτιρίων γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν. — *170.*

244 Ὁ Α. Ο. Ἄλσκι, ἀπαντώντας στήν ἐπερώτηση αὐτή, ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν βεβαίωση τῆς ὀργανωτικῆς-καθοδηγητικῆς Διεύθυνσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν γιά τήν τιμή τοῦ χρυσοῦ ρουβλιοῦ καί ἀντίγραφο τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ τῆς 4 τοῦ Ἀπρίλη 1921 γιά τήν αὔξηση τῆς ἀνταλλάξιμης ἀξίας τοῦ ρουβλιοῦ μέ τό ξένο συνάλλαγμα.

Τά στοιχεῖα, πού πῆρε ὁ Λένιν, τά ἔστειλε στόν Ε. Α. Πρεομπραζένσκι γιά γνωμοδότηση, ὁ ὁποῖος ἔδοσε πόρισμα, ὅτι οἱ ὑπολογισμοί τῆς ἀξίας τοῦ ρουβλιοῦ πού ἔγιναν εἶναι παράλογοι. Σχετικά μέ ἐνδεχόμενες καταχρήσεις

στό ζήτημα αὐτό, ὁ Πρεομπραζένσκι ἀναφέρθηκε στή δήλωση τοῦ Ἄλσκι, ὁ ὁποῖος στό συμβούλιο κατηγορηματικά ἀπόριψε τέτιο ἐνδεχόμενο. — *171.*

245 Τήν ἑπόμενη μέρα, στίς 30 τοῦ Ἀπρίλη 1921, ὁ Φ. Ε. Τζερζίνσκι ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν ἀπαντητικό σημείωμα, στό ὁποῖο ἀνάφερε ὅτι θά συνομιλήσει μέ τόν Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ καί θά πάρει μέτρα ἐνάντια στό μαυραγοριτισμό. — *173.*

246 Στήν μπροσούρα τοῦ Γ. Μ. Σατουνόβσκι «Ὁ λευκός γαιάνθρακας καί ἡ ἐπαναστατική Πετρούπολη» θιγόταν τό ζήτημα τῆς ἀνόρθωσης τῆς Πετρούπολης σάν βιομηχανικό κέντρο, πού εἶχε παρακμάσει. Ὁ συγγραφέας ἐκφραζόταν μέ γενικούς καί πομπώδεις συλλογισμούς γιά χρησιμοποίηση τῆς ἐνέργειας τοῦ Σβίρ καί Βολχοφ στήν ἀνόρθωση τῆς οἰκονομίας τῆς Πετρούπολης καί δήλωνε ὅτι προβάλλει «ἐπαναστατικό» σχέδιο ἀναμόρφωσης σέ ἀντίθεση μέ τό σχέδιο ΓΚΟΕΛΡΟ, πού τό χαρακτήριζε σάν «εἰρηνικό», «ὄχι ἐπαναστατικό», ὑπολογισμένο γιά πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα.

Ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 24 τοῦ Ἀπρίλη 1921 ἔστειλε τήν μπροσούρα τοῦ Σατουνόβσκι στόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι. Στό ἐξώφυλλο τῆς μπροσούρας ἔγραψε: «Σύντρ. Κρζιζανόβσκι! Ποιά εἶναι ἡ γνώμη Σας; Ἐπιστρέψτε την μέ τή γνώμη σας. Θά τήν στείλω στόν Ζηνόβιεφ». Στή σελίδα 14 τῆς μπροσούρας ὁ Λένιν, ὑπογραμμίζοντας τίς λέξεις: «ἤδη ὕστερα ἀπό μερικούς μῆνες θά ὑπάρχει ρεῦμα γιά νά μποῦν σέ λειτουργία τά ὑπόλοιπα ἐργοστάσια», ἔκανε στό μέρος αὐτό ἐπισημείωση: «Φαίνεται, ἐδῶ ὑπάρχει ἀλάτι. Πόσους μῆνες; Πόσο ρεῦμα; Πρακτικά εἶναι δυνατό;». Στή σελίδα 15 τῆς μπροσούρας, ἀφοῦ σημείωσε τά λόγια τοῦ συγγραφέα γιά τίς γνῶμες τῶν εἰδικῶν-ὑδραυλικῶν, ὁ Λένιν ἔγραψε: «Ποιούς; Ποῦ καί πότε ἔχουν δημοσιευτεῖ;» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Γιά τό ζήτημα τῶν ἐνδεχόμενων μέτρων ἀνόρθωσης τῆς οἰκονομίας τῆς Πετρούπολης ὁ Λένιν στίς 3 τοῦ Μάη ἔκανε ἐπερώτηση στόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 302). — *173.*

247 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Λ. Ντ. Τρότσκι, μέ τό ὁποῖο αὐτός ἀπαντώντας στό γράμμα τοῦ Λένιν τῆς 20 τοῦ Ἀπρίλη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 298) προσπάθησε νά πάρει κάτω ἀπό τήν προστασία του τήν μπροσούρα τοῦ Σατουνόβσκι «Ὁ λευκός γαιάνθρακας καί ἡ ἐπαναστατική Πετρούπολη». Ὁ Λένιν ἔκανε μιά σειρά σημειώσεις στό γράμμα τοῦ Τρότσκι (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 208-209). — *175.*

248 Ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, ἀπαντώντας στήν ἐπερώτηση αὐτή τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἔκανε γνωστό, ὅτι πάρθηκε ἀπόφαση νά σταματήσουν προσωρινά οἱ οἰκοδομές στό Σβίρ, συγκεντρώνοντας ὅλες τίς προσπάθειες νά τελειώσουν οἱ ἐργασίες στόν κολπίσκο Οὔτκιν τό 1921 καί σέ καμιά περίπτωση νά μή διακοποῦν οἱ οἰκοδομήσεις στό Βόλχοφ. — *175.*

249 Δέν διευκρινίστηκε γιά ποιό πράγμα γίνεται λόγος. — *176.*

250 Στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη τό 1921 τό Προεδρεῖο τῆς ΚΕ τοῦ Πανρωσικοῦ συνδικάτου ἐργατῶν οἰκοδομῶν καθόρισε τή νέα σύνθεση στό συμβούλιο τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης κρατικῶν ἔργων (ΓΔΚΕ). Στίς 3 τοῦ Μάη ὁ Β. Ι. Λένιν, σύμφωνα

μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 30 τοῦ Ἀπρίλη, συνομίλησε μέ τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τῆς ΓΔΚΕ Μπ. Ι. Γκόλντμπεργκ γιά τήν κατάσταση στήν ἐπιτροπή (διατηρήθηκε ἡ ἐγγραφή τῆς ἀνακοίνωσης τοῦ Γκόλντμπεργκ, πού τήν ἔκανε ὁ Λένιν) καί ἔπειτα ὅπως φαίνεται, ἔκανε ἐπερώτηση στόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι.

Στό ἀπαντητικό γράμμα του, μέ τά χαρακτηριστικά τῶν Μπ. Ι. Γκόλντμπεργκ, Κ. Α. Ἀλφέροφ, Μ. Σ. Ρουντομίνερ, Σ. Ντ. Μάρκοφ, Β. Σ. Πρόζοφ καί ἄλλων στελεχῶν τῆς ΓΔΚΕ, ὁ Κρζιζανόβσκι πρότεινε γιά δυνάμωμα τῆς ἐπιτροπῆς νά πάρουν μέρος στό συμβούλιο ἐργάτες καί παλιά τίμια στελέχη τῆς ΓΔΚΕ, νά τοποθετηθοῦν ἐπικεφαλῆς ὁ Τ. Β. Σαπρόνοφ καί ὁ Γ. Β. Λομονόσοφ, καθώς καί μιά σειρά ἄλλα μέτρα.

Στίς 12 τοῦ Μάη 1921 τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ ἐπικύρωσε πρόεδρο τοῦ συμβουλίου τῆς ΓΔΚΕ τόν Σαπρόνοφ, ἀναπληρωτή τόν Γκ. Ντ. Τσιουρούπα, μέλος τοῦ συμβουλίου τόν Μ. Β. Ζαχάροφ καί ἀνέθεσε στούς Σαπρόνοφ καί Τσιουρούπα νά συμφωνήσουν γιά τούς ὑπόλοιπους ὑποψήφιους. — *176*.

251 Ἀπαντώντας σ' αὐτό τό σημείωμα, στάλθηκαν στόν Β. Ι. Λένιν πληροφορίες ὅτι οἱ τάφοι τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί τῆς Β. Ι. Ζασούλιτς τακτοποιήθηκαν, πώς ἡ Ἐπιτροπή κρατικῶν ἔργων ὑποσχέθηκε νά χορηγήσει στόν γλύπτη Ι. Γ. Γκίντσμπουργκ γύψο, πού χρειάζεται γιά τό μνημεῖο τοῦ Πλεχάνοφ.

Ἀργότερα, στίς 16 τοῦ Ἰούλη 1921, τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ψήφισε ἀπόφαση νά δοθεῖ βοήθεια γιά τήν τοποθέτηση τοῦ μνημείου τοῦ Πλεχάνοφ καί ἀνάθεσε στόν Ν. Α. Σεμάσκο νά συνεννοηθεῖ γι' αὐτό μέ τό Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης. — *177*.

252 Στό ἀπαντητικό τηλεγράφημα, πού πῆρε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 6 τοῦ Μάη 1921, ὁ Κ. Ε. Βοροσίλοφ ἀνάφερε: «Πῆρα τό ὑπ' ἀρ. 108/ΙΙΙ ὅλες οἱ ἀπαραίτητες διαταγές δόθηκαν. Θά παρακολουθοῦμε τήν ἀκριβή ἐκτέλεση τοῦ καθήκοντος πού Ἐσεῖς ἀναθέσατε» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *177*.

253 Στίς 4 τοῦ Μάη 1921 στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ συζητήθηκε ἡ πρόταση τοῦ ὑποκαταστήματος τοῦ Μπρεσλάου τῆς γερμανικῆς ἑταιρίας «Stahlwerkmark» νά τῆς παραχωρηθεῖ ἐκχώρηση γιά τήν ἀποκατάσταση ἀεροπορικῆς ταχυδρομικῆς καί ἐπιβατικῆς συγκοινωνίας ἀνάμεσα στή Σοβιετική Ρωσία καί Γερμανία. Τό ΣΕΑ καταρχήν ἐπιδοκίμασε τήν πρόταση καί ἀνάθεσε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Στρατιωτικῶν, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν καί στήν Πανρωσική Ἔκτακτη Ἐπιτροπή νά ἐπεξεργαστοῦν λεπτομερεῖς ὅρους τῶν πτήσεων καί νά ὑποβάλουν σχέδιο ἀπόφασης στό Μικρό ΣΛΕ.

Στίς 6 τοῦ Αὐγούστου 1921 ὁ Β. Ι. Λένιν ἀνάθεσε στόν Β. Α. Σμολιανίνοφ «νά ἐλέγξει, ἄν ἡ ὑπόθεση *προωθεῖται*» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 304). Στίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1921 τό Μικρό ΣΛΕ ἀποφάσισε: 1) νά θεωρηθεῖ κατεπείγουσα ἡ ὀργάνωση ἀεροπορικῆς συγκοινωνίας ἀνάμεσα στή Μόσχα καί στή Γερμανία, 2) νά ανατεθεῖ στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν, τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων καί τή Γενική Διεύθυνση πολιτικῆς ἀεροπορίας νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις μέ τίς γερμανικές φίρμες γιά τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης μικτῆς ρωσογερμανικῆς ἑταιρίας γιά τήν ὀργάνωση καί ἐκμετάλλευση τῆς ἀεροπορικῆς συγκοινωνίας Μόσχα—Γερμανία καί 3) νά ψηφιστεῖ κονδύλι γιά τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου

ἀπό 250 χιλιάδες χρυσά ρούβλια γιά τήν ὀργάνωση καί ἐξοπλισμό τῆς γραμμῆς καί τά στοιχειώδη ἔξοδα ἐκμετάλλευσής της.

Ἡ μικτή «ρωσογερμανικη ἑταιρία ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν» («Ντερουλιούφτ»), στήν ὁποία δόθηκε τό δικαίωμα νά ἐκτελεῖ ἀεροπορική συγκοινωνία ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στή Γερμανία, ἱδρύθηκε στίς 24 τοῦ Νοέμβρη 1921 στό Βερολίνο. — *178.*

254 Ἡ σκέψη γιά τήν ἀνάγκη «νά συνταχθεῖ λεξικό τῆς *σύγχρονης* ρωσικῆς γλώσσας» διατυπώθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἀκόμη ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1920 στό γράμμα πρός τόν Α. Β. Λουνατσάρσκι (βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 51ος, ντοκουμέντο 208). Οἱ ἐργασίες ὅμως ἄρχισαν μόλις τό 1921. Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 316, 341, 394 καί τή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 205.

Στή δουλιά γιά τό λεξικό χρησιμοποιήθηκαν πάνω ἀπό 30 ἐπιστήμονες τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης, κατά τό φθινόπωρο τοῦ 1923 ἦταν ἕτοιμος ὁ πρῶτος τόμος τοῦ λεξικοῦ, ὅμως δέν στάθηκε δυνατό νά τελειώσει ἡ ἐργασία ἐκείνη τήν περίοδο. Οἱ ἐργασίες γιά τό λεξικό ἐπαναλήφθηκαν μόλις τό 1927.

Τό νέο ἑρμηνευτικό λεξικό τῆς ρωσικῆς γλώσσας σέ τέσσερις τόμους, πού συντάχθηκε μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Ντ. Ν. Οὐσακόφ, ἐκδόθηκε στά 1935-1940. Στόν πρόλογο τοῦ Ι τόμου ἀναφερόταν ὅτι οἱ συντάκτες προσπάθησαν νά δόσουν στό λεξικό τό χαρακτήρα, πού νά ἀνταποκρίνεται στίς ἀπαιτήσεις πού πρόβαλε ὁ Β. Ι. Λένιν πρός τό ὑποδειγματικό ἑρμηνευτικό λεξικό τῆς σύγχρονης ρωσικῆς φιλολογικῆς γλώσσας. — *178.*

255 Τό ντοκουμέντο, ὅπως φαίνεται, γράφτηκε σέ σχέση μέ τό γράμμα τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι πρός τόν Β. Ι. Λένιν γιά τό ξεχαρβάλωμα τῆς δουλιᾶς στήν ἀνοικοδόμηση τῶν ὑδροηλεκτρικῶν σταθμῶν στό Σβίρ τῆς διεύθυνσης Ναυτικοῦ (ἔργα τοῦ Σβίρ) καί στόν κολπίσκο Οὔτκιν λόγω τῆς σύλληψης μεγάλης ὁμάδας καθοδηγητικῶν καί τεχνικῶν στελεχῶν. Φοβούμενος, ὅτι αὐτό θά προκαλέσει σημαντική ἀπώλεια χρόνου στό ἀρχικό στάδιο τῆς ἀνοικοδόμησης, ὁ Κρζιζανόβσκι ὑπόδειχνε τήν ἀνάγκη νά ἀπελευθερωθοῦν ὅλα ἐκεῖνα τά πρόσωπα, πού ἐνάντιά τους δέν ἀπαγγέλθηκαν ἄμεσες κατηγορίες, νά ἐφαρμοστεῖ πλατιά ἡ μέ ἀναστολή ἀπόλυση τῶν βασικῶν τεχνικῶν στελεχῶν καί νά προταθεῖ στή Γενική Διεύθυνση κρατικῶν ἔργων νά συμμετάσχει στίς ἀνακρίσεις.

Σέ ἀπάντηση στό ἐρώτημα τοῦ Λένιν ἀναφερόταν ὅτι στήν πορεία τῆς προκαταρκτικῆς ἀνάκρισης σχετικά μέ τήν ὑπόθεση ἀπολύθηκαν 120 φυλακισμένα ἄτομα λόγω μή συμμετοχῆς στήν ὑπόθεση ἤ μέ ἀναστολή. Ὅπως φαίνεται, ταυτόχρονα μ' αὐτό, στίς 6 τοῦ Μάη 1921, ὁ Ι. Σ. Οὔνσλιχτ ἔστειλε στόν Λένιν ἀντίγραφο πορίσματος τοῦ εἰδικοῦ πληρεξουσίου τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος τῆς ΠΕΕ τῆς 8 τοῦ Ἀπρίλη (πού παραδόθηκε στίς 12 τοῦ Ἀπρίλη στήν ΓΔΚΕ) πού κατηγοροῦσε καθοδηγητικά στελέχη τῶν ἔργων τοῦ Σβίρ γιά τεχνικό σαμποτάζ καί τήν εἰσήγησή του μέ τήν παράκληση νά διοριστεῖ ἐπιτροπή ἀπό τό ΣΕΑ μέ ἀντιπρόσωπο τῆς οἰκονομικῆς διεύθυνσης τῆς ΠΕΕ γιά γρήγορη συμπληρωματική ἔρευνα τῆς ὑπόθεσης ἐπιτόπου. Ἀργότερα, ἀπ' ἀφορμή τό γράμμα τοῦ Λ. Μπ. Κράσιν τῆς 17 τοῦ Μάη 1921, μέ τό ὁποῖο δινόταν ἡ διαβεβαίωση ὅτι οἱ συλλήψεις στήν ἀνοικοδόμηση τοῦ Σβίρ ἔγιναν ὕστερα ἀπό καταγγελίες καί ἡ ἴδια ἡ ὑπόθεση δέν εἶναι σοβαρή, ὁ Λένιν ξανά ἀσχολήθηκε μ' αὐτό τό ζήτημα. Ὁ Λένιν σημείωσε τήν πληροφορία τοῦ

Κράσιν καί ἔγραψε στό γράμμα: *«Στήν Φότιεβα.* Νά ἀντιγραφεῖ σέ ἔντυπό μου τό σημειωμένο καί νά σταλεῖ ἐπίσημη ἐρώτηση, ἀφοῦ πρῶτα τήν ὑπογράψω. Αὐτά νά κρατηθοῦν στό ἀρχεῖο» καί παρακάτω: «Ὁ Κράσιν γιά τήν ἀνοικοδόμηση στό Σβίρ. 17/V. 1921» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στίς 25 τοῦ Μάη ἡ περικοπή ἀπό τό γράμμα τοῦ Κράσιν μαζί μέ τήν παράκληση τοῦ Λένιν στάλθηκε στόν Οὔνσλιχτ γιά νά δόσει ἐπειγόντως τή γνώμη του.

Ὅπως ἔγραψε στά ἀπομνημονεύματά του ὁ Οὔνσλιχτ, τό ὑπόμνημα τῆς ΠΕΕ τῆς 17 τοῦ Αὐγούστου, πού διαπίστωνε ἀναμφισβήτητα τήν ἀντεπαναστατική σύνθεση τῶν καθοδηγητικῶν στελεχῶν τοῦ ἔργου, τήν ἔλλειψη σκοπιμότητας στό σχέδιο διεξαγωγῆς τῶν ἐργασιῶν, τήν τεχνική ἀντεπανάσταση καί ἡ πληροφορία γιά τήν καταδίκη δέν προκάλεσαν τίς ἀντιρήσεις τοῦ Λένιν. — *178.*

256 Στό ποίημα «150 000 000» ἐκδηλωνόταν τό πρόωρο φουτουριστικό πάθος τοῦ Β. Β. Μαγιακόβσκι: τό ποίημα διακρινόταν γιά τό ἐπιτηδευμένο ὕφος, τήν πολυπλοκότητα τῆς μορφῆς, τό περιεχόμενό του ἀρνοῦνταν τήν κλασική κληρονομιά καί ἐκθειάζονταν ὁ φουτουρισμός σάν τό μοναδικό φιλολογικό ρεῦμα ἐναρμονισμένο μέ τή σύγχρονη ἐποχή. — *179.*

257 Βλ. τή σημείωση 210. — *180.*

258 Τό σημείωμα γράφτηκε στό δελτίο τοῦ γραφείου Τύπου τῆς 6 τοῦ Μάη 1921 κάτω ἀπό τήν ἀνταπόκριση τῆς γαλλικῆς ἐφημερίδας «L' Echo de Paris» («Ἡ Ἠχώ τοῦ Παρισιοῦ») τῆς 1ης τοῦ Μάη. Ὁ ἀνταποκριτής,δόκτορας Λεζάντρ, πού εἶχε ἐπισκεφθεῖ μεγάλα βιομηχανικά κέντρα τῆς Κίνας καί Ἰαπωνίας, ἀνέφερε σχετικά μέ τήν κατάσταση στίς χῶρες τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς καί γιά τόν κίνδυνο ἐξάπλωσης τῆς ἐπιροῆς τοῦ μπολσεβικισμοῦ στήν Ἀνατολική Ἀσία.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, στέλνοντας τό δελτίο στόν Γκ. Β. Τσιτσέριν σημείωσε: «βλ. τή σελίδα *2»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Σέ σχέση μέ τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν δημοσιεύτηκε ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 99 τῆς 10 τοῦ Μάη 1921 «Οἱ φόβοι τοῦ γάλλου ἀστοῦ γιά τήν Ἄπω Ἀνατολή». — *180.*

259 Πρόκειται γιά τό ἄρθρο τοῦ Α. Α. Μπελιακόφ «Καί ὅμως τό ἁμάξι εἶναι ἀκόμη βαλτωμένο!», πού δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1921 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 95. Ὁ ἀρθρογράφος ἔγραφε ὅτι ἀπό φορμαλισμό καί γραφειοκρατία ἡ ὑφαντουργική φάμπρικα του Ναροφομίνσκ, πού εἶχε μπεῖ σέ λειτουργία τό Φλεβάρη τοῦ 1921, δέν ἐξασφαλίστηκε μέ καύσιμα καί δούλεψε μόνο ἕνα μήνα. Στό ἄρθρο ἔμπαινε τό ζήτημα γιά τήν ἀνάγκη λειτουργίας τῆς φάμπρικας σέ σύντομο χρονικό διάστημα.

Ὅπως ἀναθυμόταν ἀργότερα ὁ Β. Α. Σμολιανίνοφ, σάν ἀποτέλεσμα τῶν μέτρων, πού πῆρε ἡ Διεύθυνση Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ, τήν ἑπόμενη μέρα ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι καύσιμα παραδόθηκαν καί ἡ φάμπρικα ἐργάζεται. — *181.*

260 Στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἐπέτρεψε στόν Γκ. Λ. Σκλόβσκι νά βρεῖ δουλιά στό ἐξωτερικό γιά τόν ἑαυτό του σέ

συμφωνία μέ τούς Λ. Μπ. Κράσιν καί Γκ. Β. Τσιτσέριν, ἀκυρώνοντας ἔτσι τήν ἀπόφαση τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς 21 τοῦ Γενάρη, σύμφωνα μέ τήν ὁποία προτεινόταν στόν Σκλόβσκι νά βρεῖ δουλιά στή Μόσχα ἤ στήν Κριμαία.

Ἀπαντώντας στό δημοσιευόμενο γράμμα, ὁ Γ. Χ. Λουτοβίνοφ στίς 9 τοῦ Μάη ἀνάφερε ὅτι πῆρε ὅλα τά μέτρα γιά τήν παραλαβή τῶν γερμανικῶν διαβατηρίων γιά τόν Σκλόβσκι καί τήν οἰκογένειά του καί, μόλις παραληφθοῦν τά διαβατήρια, θά τούς τά στείλει. Παράλληλα ὅμως δήλωνε ὅτι θά διαμαρτυρηθεῖ γιά τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ σχετικά μέ τήν ἀποστολή τοῦ Σκλόβσκι νά ἐργαστεῖ στό ἐξωτερικό, γιατί θεωρεῖ αὐτή τήν ἀπόφαση ὄχι σωστή. Στό φάκελλο τοῦ γράμματος τοῦ Λουτοβίνοφ ὑπάρχει σημείωση τοῦ Λένιν: «*Στό ἀρχεῖο.* Παραλήφθηκε καί δόθηκε ἀπάντηση στίς 16/V. 1921». Ὅπως φαίνεται, ὁ Λένιν τό γράμμα αὐτό τοῦ Λουτοβίνοφ εἶχε ὑπόψη του, ὅταν ἀνάφερε ὅτι εἶχε διαφωνίες μέ τόν Λουτοβίνοφ σχετικά μέ τόν Σκλόβσκι (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 378).

Στίς 1 τοῦ Ἰούνη ἡ Λ. Α. Φότιεβα ἔστειλε στόν Σκλόβσκι τό παρακάτω σημείωμα: «σύντρ. Σκλόβσκι! Μέ ἐντολή τοῦ Βλαντίμιρ Ἰλίτς σοῦ κάνω γνωστό ὅτι πάρθηκε τηλεγράφημα τοῦ σ. Λουτοβίνοφ, πώς ἡ διαταγή γιά τό διαβατήριο παραλήφθηκε καί παίρνονται μέτρα. Μόλις παρθεῖ τό διαβατήριο θά Σᾶς εἰδοποιήσουμε ἀμέσως» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Γιά τό πῶς λύθηκε κατόπιν τό ζήτημα βλ. τή σημείωση 435. — *181.*

261 Σέ ἀπάντηση στό τηλεγράφημα αὐτό ὁ Τόμας ἀνακοίνωσε ὅτι τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τήν Κ. Τσέτκιν καί τόν Π. Λεβί (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 260) στάλθηκε στούς παραλῆπτες καί ἀντίγραφό του στάλθηκε στόν Λένιν. — *181.*

262 Στίς 14 τοῦ Μάη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) συζήτησε τό ζήτημα τῆς μπροσούρας τοῦ Ε. Γιαροσλάβσκι «Γιά τό φόρο σέ εἶδος» (Κρατικό ἐκδοτικό 1921) καί ἀποφάσισε νά ἐπιτρέψει τήν κυκλοφορία τῆς μπροσούρας. — *182.*

263 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Ε. Α. Λίτκενς τῆς 9 τοῦ Μάη 1921. Ἀπαντώντας στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 6 τοῦ Μάη (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 307), ὁ Λίτκενς ἔγραψε ὅτι ἡ ἐπιτροπή γιά τή σύνταξη λεξικοῦ τῆς ρωσικῆς γλώσσας δέν δουλεύει καί ἡ παράκληση τοῦ Λένιν νά πληροφορηθεῖ πῶς προωθεῖται ἡ ὑπόθεση, διαβιβάστηκε στόν Μ. Ν. Ποκρόβσκι. — *182.*

264 *«Ποσλέντνιγε Νόβοστι»* («Τελευταῖες Εἰδήσεις») — καθημερινή ἐφημερίδα τῶν λευκῶν ἐμιγκρέδων, ὄργανο τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ κόμματος τῶν καντέτων, ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1920 μέχρι τόν Ἰούνη τοῦ 1940· συντάκτης τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Π. Ν. Μιλιουκόφ. — *183.*

265 Τήν ἴδια κιόλας μέρα σέ ἀπαντητικό γράμμα πρός τόν Β. Ι. Λένιν τό μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» Ν. Λ. Μεστσεριακόφ ὑποσχέθηκε νά γνωριστεῖ μέ τό ἄρθρο «Ὁ Μιλιουκόφ καί ὁ Αὐξέντιεφ στούς ἀμερικανούς» καί ὁ συντάκτης τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» Γ. Μ. Στεκλόφ ἀνάφερε ὅτι σχετικά μέ τό ἄρθρο, πού ὑποδείχνει ὁ Λένιν θά δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα μικρό σχόλιο, ὅμως μελλοντικά προτίθεται νά ἀναπτύξει μόνος του αὐτό τό θέμα. — *183.*

266 Ταυτόχρονα μέ τό σημείωμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἔστειλε στόν Λ. Μπ. Κράσιν γράμμα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν τῆς 8 τοῦ Μάη 1921, στό ὁποῖο ὁ Τσιτσέριν ἀνάφερε στόν Λένιν ὅτι πρότεινε στόν Ν. Κ. Κλισκό νά μήν ἀντιδρᾶ σέ ὁποιεσδήποτε ἐκδηλώσεις καί δηλώσεις τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης καί τοῦ Τύπου ὥς τήν ἐπιστροφή τοῦ Κράσιν στό Λονδίνο. — *183.*

267 Ἀπαντώντας στό σημείωμα αὐτό ὁ Λ. Μπ. Κράσιν ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν πληροφοριακό ὑπόμνημα πού τό σύνταξε ὁ Π. Λ. Βόικοφ σχετικά μέ τά τρόφιμα, πού μπορεῖ νά ἀγοραστοῦν στό ἐξωτερικό μέ χρυσό καί πίστωση. Ὁ Κράσιν σημείωσε στό ὑπόμνημα: «Στή Σουηδία, Δανία καί Ὁλλανδία *δέν ὑπάρχει* τίποτε. Ὁ Τσιουρούπα μοῦ εἶπε ὅτι σιτηρά θά χρειαστοῦν τόν *Ἰούνη*. «Ἡ καταστροφικότητα» στίς ἀνάγκες ἐξακριβώνεται, ὅπως συνήθως, τήν τελευταία ἀκριβῶς στιγμή» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ὁ Λένιν, ἀφοῦ ἔσβησε αὐτή τήν ἐπισημείωση τοῦ Κράσιν, ἔστειλε αὐτό τό ντοκουμέντο στίς 10 τοῦ Μάη στόν Ν. Π. Μπριουχάνοφ (τίς ὑπογραμμίσεις τοῦ Λένιν, πού ἔκανε στό ὑπόμνημα, βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 234).

Ὁ Βόικοφ στίς 10 τοῦ Μάη σύνταξε ἐπίσης πληροφοριακό ὑπόμνημα διανομῆς τῶν τροφίμων καί εἰδῶν πλατιᾶς κατανάλωσης, πού ἀγοράστηκαν στό ἐξωτερικό μέ ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ. Στό πίσω μέρος τοῦ ὑπομνήματος ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση τοῦ Λένιν: «Στό φάκελλο *γιά τήν ἀγορά τροφίμων* ἀπό τό ἐξωτερικό. (Νά μοῦ ὑπενθυμίζετε *καθημερινά)»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *184.*

268 Ὁ Ν. Π. Μπριουχάνοφ, ἀπαντώντας σ' αὐτό τό σημείωμα, πρότεινε νά παρθεῖ ἀμέσως ἀπόφαση γιά τήν ἀγορά χοιρινοῦ λίπους ὄχι μόνο στή Ρίγα, ἀλλά καί στήν Ἀγγλία, νά διευκρινιστεῖ προκαταβολικά ἄν εἶναι δυνατό νά χρησιμοποιηθοῦν γιά τροφή τά βραζιλιανά ὄσπρια πού βρίσκονται στό Βερολίνο καί διαβεβαίωσε τόν Β. Ι. Λένιν ὅτι θα δόσει ἐντολή στόν Π. Λ. Βόικοφ νά ἀναφέρει ὅλες τίς πληροφορίες καί ὅτι θά παρακολουθεῖ προσωπικά τήν πορεία τῶν ἀγορῶν ἀπό τό ἐξωτερικό. — *184.*

269 Στό ἀπαντητικό τηλεγράφημα τοῦ Ν. Κ. Κλισκό, ἀναπληρωτῆ τοῦ ἐπίσημου ἀντιπροσώπου τῆς ΣΟΣΔΡ στή Μεγάλη Βρετανία, στίς 12 τοῦ Μάη 1921 ἀναφερόταν ὅτι ἡ ἐπείγουσα ἐντολή γιά τήν ὁποία γίνεται λόγος στό ντοκουμέντο αὐτό, πάρθηκε ὑπόψη γιά ἄμεση ἐκπλήρωση. — *185.*

270 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στό ὑπόμνημα πρός τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τοῦ διευθυντῆ τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἐπαγγελματικῆς μόρφωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας Ε. Α. Πρεομπραζένσκι, πού ὑπόδειχνε ὅτι ἡ ἐλάττωση τῆς ποσότητας τῶν μερίδων συσσιτίων γιά τή Γενική Διεύθυνση ἐπαγγελματικῆς μόρφωσης, ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΛΕ, στούς ἀνοιξιάτικους καί καλοκαιρινούς μῆνες τοῦ 1921 μέχρι 110 χιλ. θά ὁδηγήσει στή διακοπή τῶν μαθημάτων σέ πολλά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα καί παρακάλεσε τό ΣΛΕ νά αὐξήσει τό ποσό τῶν μερίδων συσσιτίου.

Στίς 10 τοῦ Μάη 1921 ἡ παράκληση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἐπαγγελματικῆς μόρφωσης μέ ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ ἀπορίφθηκε, στίς 19 τοῦ Μάη ὕστερα ἀπό ἐπανεξέταση τοῦ ζητήματος, τό ΣΛΕ ἔδοσε ὁδηγίες στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ νά χορηγήσει στούς ἐργαζόμενους στήν ἐκπαίδευση 165 χιλ. μερίδες. — *185.*

271 Όπως φαίνεται, πρόκειται γιά τήν άπουσία τώνάντιπροσώπων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΛΕ, πού συζητοῦσε σχέδια διαταγμάτων σχετικά μέ τήν ἀντικατάσταση τοῦ μονοπωλίου καπνοῦ μέ φόρο σέ εἶδος στόν καπνό καί γιά τό φόρο σέ εἶδος στό μαλλί. — *185.*

272 Τήν ἴδια μέρα, 10 τοῦ Μάη 1921, ὁ Β. Μ. Μόλοτοφ ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν, ὅτι ξεχωρισμός τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος, πού δέν συμμετέχουν στή διοίκηση, σέ κάποιες είδικές ὁμάδες ἤ κατηγορίες, δέν συναντᾶται στήν πρακτική τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων. — *186.*

273 Όπως φαίνεται, πρόκειται γιά τό τηλεγράφημα τοῦ Ν. Κ. Κλισκό τῆς 9 τοῦ Μάη 1921. Ἀπαντώντας στό τηλεγράφημα τῶν Β. Ι. Λένιν καί Λ. Μπ. Κράσιν τῆς 7 τοῦ Μάη (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, Παραρτήματα, ντοκουμέντο 33), ὁ Κλισκό ἀνάφερε γιά τήν ἀγορά στήν Ἀμερική 20 χιλ. πουτιῶν σταρένιο ἀλεύρι μέ παράδοση στό Ρέβελ στίς 15 τοῦ Μάη, 200 χιλ. πουτιῶν μέ παράδοση στήν Πετρούπολη στά μέσα τοῦ Ἰούνη καί γιά τήν παράδοση στά τέλη τοῦ Ἀπρίλη ἀκόμη 125 χιλ. πουτιῶν στό Ρέβελ. («Ποῦ εἶναι αὐτές οἱ *1 2 5* χιλ.; Πῶς μοιράστηκαν;» — ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν πάνω στήν ἀνακοίνωση αὐτή). Ὁ Κλισκό ὑποσχέθηκε ἐπίσης νά ἀναφέρει συμπληρωματικά σχετικά μέ τίς δυνατότητες γιά παραπέρα ἀγορές σιτηρῶν, ζήτησε νά τοῦ σταλεῖ ἐντολή καί συνάλλαγμα καί ρωτοῦσε «ἄν εἶναι δυνατό γιά τήν ἐπίσπευση καί ἐλάττωση τῶν τιμῶν νά σταλεῖ ἀλεύρι ἀπό καλαμπόκι καί φασόλια μέχρι 25% ἀνακατεμένο μέ σταρένιο ἀλεύρι». «Καί βέβαια μπορεῖ, μπορεῖ!» — ἀπάντησε ὁ Λένιν σ' αὐτό τό ζήτημα, ὑπογραμμίζοντας τή λέξη «μίγμα» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *186.*

274 Ἀπαντώντας σ' αὐτό τό γράμμα ὁ διευθυντής Διεύθυνσης κρατικῶν νοικοκυριῶν τοῦ γεωργικοῦ Τμήματος τοῦ κυβερνείου Μόσχας ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν ἀναφορά στίς 14 τοῦ Μάη, στήν ὁποία ὑπόδειχνε ὅτι ἡ διεύθυνση προτείνει νά ἀρχίσει ἀμέσως ἡ παράδοση λαχανόκηπων τοῦ Πετρόβσκ στήν ἄμεση διαχείριση ἀπό τόν πληρεξούσιο τῆς κολλεκτίβας τῶν συνεργατῶν τοῦ νοσοκομείου Σολντατένκοφ (τώρα νοσοκομεῖο Σ.Π. Μπότκιν). — *187.*

275 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Ν. Π. Γκορμπουνόφ τῆς 11 τοῦ Μάη 1921 πρός τόν γραμματέα τῆς ΠΚΕΕ Α. Σ. Ἐνουκίτζε. Στό γράμμα ἀναφερόταν ὅτι ὁ διευθυντής κατοικιῶν τῶν Σοβιέτ Α. Π. Πλατόνοφ δέν ἐκπλήρωσε τήν ἐντολή, πού τοῦ δόθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920, νά ἐπεκτείνει τήν αἴθουσα τῆς Διεύθυνσης ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ μέ τήν αἴθουσα στό Κρεμλίνο, πού εἶναι πιασμένη μέ παλιά ἀρχεῖα. Ὁ Γκορμπουνόφ πρότεινε στόν Ἐνουκίτζε νά δόσει ἐντολή στόν Πλατόνοφ νά ἐκπληρώσει ἔγκαιρα τήν ἐντολή αὐτή, χρησιμοποιώντας γιά τήν τεχνική διαρύθμιση τῆς αἴθουσας τήν τρέχουσα οἰκοδομική περίοδο. Στό γράμμα τοῦ Γκορμπουνόφ ὑπάρχουν ὑπογραμμίσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 473. — *188.*

276 Στίς 19 τοῦ Μάη τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης Π. Α. Κράσικοφ, πού εἶχε ἐνεργήσει ἀνάκριση γι' αὐτή τήν ὑπόθεση μέ ἐντολή τοῦ Ντ. Ι. Κούρσκι, πρότεινε νά τιμωρηθεῖ μέ παρατήρηση ὁ ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Ἔκτακτης ἐξουσιοδοτημένης ἐπιτροπῆς γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί Ναυτικοῦ Ν. Μπ. Ἔισμοντ (μέ δημοσίευση στόν Τύπο), νά ἀπολυθεῖ ἀπό τήν ὑπηρεσία ὁ σ. Ἄνγκερτ, πού βρίσκε-

ται στή διάθεση τῆς Ἔκτακτης ἐξουσιοδοτημένης ἐπιτροπῆς γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί Ναυτικοῦ, γιά ειδική ἀποστολή, σάν ἄμεσο ὑπεύθυνο ἀποστολῆς ἀναφορᾶς στό ΣΕΑ, πού περιεῖχε μυστικές πληροφορίες, χωρίς νά τηρήσει τά ἀπαραίτητα προφυλακτικά μέτρα καί νά τιμωρηθεῖ πειθαρχικά ἡ συνεργάτρια, πού ἔστειλε τήν ἀναφορά στό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας. — *188.*

277 Στίς 13 τοῦ Μάη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἀποφάσισε: «Νά ἀνατεθεῖ στόν σ. Ἀρτιόμ, σέ συμφωνία μέ τόν Ζελένσκι, νά ὀργανώσει ὁμάδα ἀπό διαφωτιστές μέ ἐπικεφαλῆς τόν σ. Ἀρτιόμ καί ὅσο μπορεῖ μεγαλύτερη χρησιμοποίηση ἐξωκομματικῶν ἐργατῶν, ὥστε ὥς τίς 10 τοῦ Ἰούνη νά γίνει δυνατό νά γνωριστοῦμε μέ τίς διαθέσεις τοῦ προλεταριάτου τῆς Μόσχας καί γιά τό δυνάμωμα τῆς διαφωτιστικῆς δουλιᾶς» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *189.*

278 Πρόκειται γιά τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΠΚΕΕ, πού προετοίμασε ὁ Ν. Ὀσίνσκι, σχετικά μέ τή διεύρυνση τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀγροτικῶν ἐπιτροπῶν καλυτέρευσης τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς (ἀγροτικές ἐπιτροπές), πού εἶχαν συγκροτηθεῖ στά ἀγροτικά Σοβιέτ.

Στίς 14 τοῦ Μάη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) πρότεινε στούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους νά ἐκφέρουν τή γνώμη τους στό σχέδιο γιά τή συζήτησή του στό ΣΛΕ. Στίς 19 τοῦ Μάη τό σχέδιο μέ μερικές τροπολογίες ψηφίστηκε ἀπό τό ΣΛΕ. Στίς 27 τοῦ Μάη ἡ ἀπόφαση ἐπικυρώθηκε ἀπό τήν ΠΚΕΕ καί δημοσιεύτηκε στίς 28 τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 115. — *190.*

279 Ὁ Π. Λ. Βόικοφ δέν ἀπάντησε σ' αὐτό τό τηλεφωνογράφημα, ἄν καί πῆρε ὅλα τά μέτρα γιά τήν ἐκπλήρωση τῆς ἐντολῆς τοῦ ΣΕΑ. Τήν 1η τοῦ Ἰούνη 1921 τό ΣΕΑ, θεωρώντας τήν τέτια συμπεριφορά σέ ἐπίσημες ἐπερωτήσεις ἀπαράδεκτη, τόν τιμώρησε μέ παρατήρηση.

Στήν ἐπερώτηση τοῦ Ν. Π. Γκορμπουνόφ στίς 17 τοῦ Μάη 1921 τό τμῆμα διαβατηρίων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν ἔστειλε στό ΣΛΕ πληροφοριακό ὑπόμνημα γιά τίς αἰτίες καθυστέρησης στή χορήγηση διαβατηρίου στόν Μ. Α. Κοζακόφ καί Φ. Ν. Πιβοβάροφ. Ὁ Β. Ι. Λένιν, παίρνοντας αὐτό τό ὑπόμνημα, ὑπόγραψε στίς 20 τοῦ Μάη γράμμα πρός τόν Ι. Σ. Οὔνσλιχτ, ὑποδείχνοντας «τό ἀπαράδεκτο τῆς καθυστέρησης σέ ὑπόθεση ἐξαιρετικά ἐπείγουσα», προτείνοντας «χωρίς καθυστέρηση νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ λύση τοῦ ζητήματος» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Τήν ἴδια ἀκόμη μέρα ὁ Λένιν ἐνημερώθηκε ὅτι τά διαβατήρια ἤδη εἶναι ἕτοιμα. — *190.*

280 Πρόκειται γιά τό σχέδιο συνεισήγησης τοῦ Μ. Φ. Σοκολόφ «Γιά τό φόρο σέ εἶδος καί ἀλλαγή πορείας στήν πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» στή γενική συνέλευση τοῦ πυρήνα τοῦ ΚΚΡ(μπ) τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν στίς 18 τοῦ Μάη 1921, πού στάλθηκε ἀπό τόν συγγραφέα στόν Β. Ι. Λένιν μέ τήν παράκληση νά τό διαβάσει καί νά ἀπαντήσει σέ μιά σειρά ἐρωτήματα, πού μπῆκαν στό σχέδιο αὐτό. — *190.*

281 Ὁ Μ. Φ. Σοκολόφ στό σχέδιο συνεισήγησης ἀναφέρθηκε στίς παρακάτω λέξεις τοῦ Ἔνγκελς: «Τό πιό χειρότερο ἀπ' ὅλα, πού μπορεῖ νά παρουσιαστεῖ σέ ἀρχηγό ἄκρως ἀριστεροῦ κόμματος, εἶναι ἡ ὑποχρεωτική ἀνάγκη νά κατέχει

τήν έξουσία τότε, πού τό κίνημα δέν ώρίμασε άκόμη άρκετά γιά τήν κυριαρχία τῆς τάξης πού άντιπροσωπεύει καί γιά τήν έφαρμογή μέτρων πού έξασφαλίζουν αὐτή τήν κυριαρχία» («Ό πόλεμος τῶν χωρικῶν στή Γερμανία» Κ. Μάρξ καί Φ. Ένγκελς. Ἅπαντα, 2η ἔκδ., τόμ. 7ος, σελ. 422-423). — *194.*

282 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στό πίσω μέρος τοῦ παρακάτω πρωτοκόλλου, πού στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν: «Ἡ συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς σχετικά μέ τήν ἁλιεία δέν μπόρεσε νά πραγματοποιηθεῖ ἐπειδή, ἐκτός ἀπό τόν πρόεδρο Γκόιχμπαργκ καί τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς Χλοπιάνκιν καί Σπέκτοροφ κανένας ἄλλος ἀπό αὐτούς πού προσκλήθηκαν δέν παρουσιάστηκε μέχρι τίς 12 καί 30, γεγονός πού ἀναφέρεται στόν πρόεδρο τοῦ ΣΕΑ. Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς: Α. Γκόιχμπαργκ». Ὁ Β. Ι. Λένιν στό πρωτόκολλο σημείωσε: «Παραλήφθηκε στίς 16/V, 2 ἡ ὥρα (ὥρα 14). *Λένιν»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ἀπαντώντας στό σημείωμα τοῦ Λένιν, ὁ Α. Γκ. Γκόιχμπαργκ ἀνάφερε ὅτι ἡ πρόσκληση στάλθηκε τήν Παρασκευή καί ἡ συνεδρίαση ὁρίστηκε τή Δευτέρα στίς 12 τό μεσημέρι. — *195.*

283 Πρόκειται γιά τόν Λ. Α. Λίμπερμαν, πού διορίστηκε διευθυντής τοῦ Κεντρικοῦ Πρακτορείου Τύπου. — *195.*

284 Ὁ Β. Ι. Λένιν, σέ σχέση μέ τήν παράκληση τοῦ Μ. Β. Φροῦνζε νά σταλεῖ ἀντίγραφο αὐτῆς τῆς ὁδηγίας καί στήν ἐπιτροπή περιοχῆς Κριμαίας, ἔγραψε τήν παρακάτω ἐντολή: «Νά σταλεῖ ἀντίγραφο τοῦ γράμματός μου πρός τόν Φροῦνζε στήν *ἐπιτροπή περιοχῆς Κριμαίας*, παίρνοντας τήν ἀκριβή διεύθυνση ἀπό τόν *Μπουχάριν* καί *ἐλέγχοντας ἰδιαίτερα τή λήψη»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *196.*

285 Τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα, στίς 18 τοῦ Μάη 1921, ὁ Β. Ι. Λένιν ὑπόγραψε ἀπόφαση τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ «νά δοθεῖ ἐντολή στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν νά χορηγήσει ἀπό τό κονδύλι τοῦ ΑΣΛΟ στή διάθεση τοῦ πληρεξουσίου τοῦ ΣΕΑ σ. Φροῦνζε γιά τό μήνα Μάη 100 000 000 ρούβλια γιά ἔκτακτα ἔξοδα μεταφορᾶς τοῦ ἀλατιοῦ ἀπό τήν Οὐκρανία καί Κριμαία» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ὅπως φαίνεται, σ' αὐτή τήν περίοδο ἀναφέρεται καί ἀκόμη ἕνα σημείωμα τοῦ Λένιν πρός τόν Φροῦνζε γι' αὐτό τό ζήτημα: «Τί κατορθώθηκε νά γίνει μέ τό ἁλάτι; Ποιός εἶναι ὑπεύθυνος *γιά τό ἁλάτι; Λένιν»* (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 414). Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ διατηρήθηκε ἐπίσης πληροφοριακό σημείωμα πού ἔστειλε ὁ Φροῦνζε τόν Ἰούνη τοῦ 1921 πρός τόν πρόεδρο τοῦ ΣΕΑ γιά τήν κατάσταση σχετικά μέ τή μεταφορά ἀλατιοῦ ἀπό τήν Κριμαία καί τήν Οὐκρανία, στό ὁποῖο ἀναφερόταν, πόσο ἁλάτι μεταφέρθηκε τό Μάη καί Ἰούνη καί ποιές προοπτικές ὑπάρχουν γιά τόν Ἰούλη τοῦ 1921. Στήν ἀναφορά ὑπάρχουν σημειώσεις τοῦ Λένιν: «στό ἀρχεῖο, γιά τή μεταφορά τοῦ ἀλατιοῦ, ἀπό τόν Φροῦνζε». — *197.*

286 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τό ὑπόμνημα, πού ἔστειλαν στίς 18 τοῦ Μάη 1921 οἱ Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί Α. Μπ. Χαλάτοφ στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) καί στόν Β. Ι. Λένιν. Κάνοντας γνωστό ὅτι τά κομματικά καί κρατικά ὄργανα τῆς Σιβηρίας, τοῦ Βορείου Καυκάσου καί τῆς Οὐκρανίας,

παρά τά μέτρα πού παίρνει τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, παραβιάζουν τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς 7 τοῦ Μάη 1921 σχετικά μέ τό ὕψος καθημερινῆς ἀποστολῆς σιτηρῶν πρός τό κέντρο καί σχετικά μέ τήν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τῶν περιοχῶν μόνο ὕστερα ἀπό τήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν ὁρίων, οἱ Μπριουχάνοφ καί Χαλάτοφ πρότειναν νά ἀσκήσουν ἐπιροή μέ τήν τήρηση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας στά καθοδηγητικά στελέχη τῶν περιοχῶν πού ἀναφέρονται. — *197.*

287 Πρόκειται γιά τό τηλεγράφημα τοῦ Α. Π. Σερεμπρόβσκι πρός τόν Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε σχετικά μέ τίς ἐμπορικές συνομιλίες, πού ἔκανε αὐτός στήν Κωνσταντινούπολη μέ ἀντιπροσώπους τουρκικῶν, γαλλικῶν καί ἰταλικῶν ἐμπορικῶν οἴκων. Ὁ Σερεμπρόβσκι, χωρίς νά δίνει ἀκριβῆ στοιχεῖα, ἀνάφερε γιά κλείσιμο συμφωνιῶν μέ μιά σειρά ἐμπορικούς οἴκους μέ ἐπωφελεῖς δῆθεν ὅρους, γιά τήν ἀποστολή στό Μπατούμ ἐμπορευμάτων γιά τό Μπακού καί γιά τίς δυνατότητες νά σταλοῦν γιά δουλιά στίς πετρελαιοπηγές τοῦ Μπακοῦ στρατιῶτες-βρανγκελικοί, πού ἐπιθυμοῦν νά γυρίσουν στή Ρωσία. — *197.*

288 Τήν ἴδια κιόλας μέρα, στίς 19 τοῦ Μάη 1921, ὁ Ν. Π. Μπριουχάνοφ ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν ἀντίγραφο τῆς βεβαίωσης γιά τήν ἀποστολή εἰδῶν ὑφαντουργίας στήν Οὐκρανία. Ὁ Β. Π. Νογκίν καί ὁ Μπ. Π. Πόζερν ἀνάφεραν ὅτι εἶχε δοθεῖ ἐντολή στήν Τριοχγκόρναγια μανιφακτούρα, ἀκόμη πρίν ἀποφασίσει τό ΣΕΑ, νά στείλει στήν Οὐκρανία δυό ἑκατομμύρια πήχεις εἰδῶν ὑφαντουργίας, ὅμως τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ δέν χορήγησε γι' αὐτό τό σκοπό ὑλικά συσκευασίας.

Ὁ Λένιν, στίς 23 τοῦ Μάη, ἀφοῦ πῆρε λεπτομερεῖς πληροφορίες ἀπό τόν ὑπεύθυνο τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑφαντουργίας Β. Ι. Βέλμαν γιά τίς αἰτίες τῆς καθυστέρησης, ἔγραψε στόν Β. Α. Σμολιανίνοφ: «Νά ἐμβαθύνετε καί νά ἐλέγξετε. 23. V. *Λένιν*» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Ἀργότερα, στίς 31 τοῦ Μάη, ἀπαίτησε νά ὀργανωθεῖ αὐστηρότατος ἔλεγχος γιά τήν ταχύτερη προώθηση σιδηροδρομικῶς τῶν εἰδῶν ὑφαντουργίας πού στάλθηκαν στήν Οὐκρανία (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 384). — *198.*

289 Στό ἀπαντητικό γράμμα ὁ Ε. Α. Λίτκενς ἀνέφερε ὅτι γιά τήν προετοιμασία τοῦ λεξικοῦ τῆς σύγχρονης ρωσικῆς γλώσσας συγκροτήθηκε προπαρασκευαστική ἐπιτροπή ἀπό τούς Ι. Π. Γκλιβένκο, Π. Ν. Σακούλιν, Α. Ε. Γκρουζίνσκι, Ν. Ν. Ντουρνοβό, Ντ. Ν. Οὐσακόφ καί Α. Α. Μπουσλέγεφ, ἡ ὁποία τήν 1η τοῦ Ἰούλη 1921 πρέπει νά παρουσιάσει στόν Β. Ι. Λένιν τό προκαταρκτικό σχέδιο.

Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε τίς λέξεις «τήν 1η τοῦ Ἰούλη» καί σημείωσε στό κάτω μέρος: «Νά μοῦ ὑπενθυμίσετε τήν 1. VII» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *199.*

290 Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ διατηρεῖται τό παρακάτω ντοκουμέντο τῆς 21 τοῦ Μάη 1921 ὑπογραμμένο ἀπό τόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ: «Πρός τή Γραμματεία τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας. Μέ ἐντολή τοῦ σ. Λένιν παρακαλῶ νά ἐγγραφεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς προκαταρκτικῆς συνεδρίασης τοῦ ΣΕΑ στίς 25 τοῦ Μάη τό ζήτημα σχετικά μέ τή χρησιμοποίηση στά ὀρυχεῖα τῶν ἐγκαταστάσεων τῶν ἀνυψωτικῶν μηχανισμῶν πού βρίσκονται σέ ἀργία στίς μεγάλες πόλεις. Εἰσηγητές οἱ σ. Ρίκοφ καί Γκορμπουνόφ».

Στίς 25 τοῦ Μάη 1921 τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας ψήφισε μέ μερικές τροποποιήσεις σχέδιο ἀπόφασης, πού σύνταξε ὁ Λένιν καί πρότεινε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης «νά διεξαχθοῦν ἀνακρίσεις καί νά τιμωρηθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι γιά γραφειοκρατία, πού ἐξαιτίας της, δέν ἐκπληρώθηκε πρακτικά μέχρι τώρα ἡ ἐντολή πού ἔδοσε ὁ πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ, στίς 2 τοῦ Φλεβάρη 1921 μέσω τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μέ ἀρ. 785/Δ.». (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *202.*

291 *Τό σχέδιο «Ἐντολή ἀπό τό ΣΕΑ (Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας) πρός τά τοπικά σοβιετικά ἱδρύματα»* τό εἶχε ἐπεξεργαστεῖ ὁ Β. Ι. Λένιν ταυτόχρονα μέ τό «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ γιά τίς τοπικές οἰκονομικές συσκέψεις, γιά τό σύστημα λογοδοσίας καί τήν καθοδήγηση ἀπό τήν Ἐντολή τοῦ ΣΕΑ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 266-291, 264-265). Στίς 20 τοῦ Μάη 1921 στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ τό σχέδιο τῆς «Ἐντολῆς» καί τῆς ἀπόφασης δόθηκαν γιά ἐξέταση σέ ειδική ἐπιτροπή ἀπό τούς Β. Π. Μιλιουκόφ, Π. Ι. Ποπόφ, μέ πρόεδρο τόν Ν. Ὀσίνσκι.

Ἡ ἐπιτροπή τοῦ ΣΕΑ, λόγω τῆς σοβαρότητας πού εἶχε ἡ ἐπείγουσα συζήτηση τοῦ σχεδίου τῆς «Ἐντολῆς», τό δημοσίευσε σέ ξεχωριστή μπροσούρα. Στή σύνταξη τοῦ σχεδίου τῆς «Ἐντολῆς» καί τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ κλήθηκαν καί πῆραν μέρος μέλη τοῦ Προεδρείου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου, ἀντιπρόσωποι ἀπό ἐνδιαφερόμενες ὑπηρεσίες καί τοπικές ὀργανώσεις.

Στίς 24 τοῦ Μάη τά ντοκουμέντα συζητήθηκαν στό IV συνέδριο τῶν Συμβουλίων Λαϊκῆς Οἰκονομίας, στίς 25 τοῦ Μάη — στό IV Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων. Ἡ Χ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἐνέκρινε τήν «Ἐντολή» καί ἀνάθεσε στήν ὁμάδα τῆς ΠΚΕΕ νά τή μετατρέψει σέ νόμο. Στίς 30 τοῦ Μάη τό σχέδιο τῆς «Ἐντολῆς» καί τό σχέδιο ἀπόφασης ὑποβλήθηκαν γιά συζήτηση στήν III σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ. Ἡ σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ ψήφισε τά σχέδια σάν βάση καί τά παρέδοσε στήν ἐπιτροπή. Στίς 30 τοῦ Ἰούνη καί τά δυό ντοκουμέντα — ἡ ἀπόφαση καί ἡ «Ἐντολή» ἐπικυρώθηκαν ἀπό τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ (βλ. «Συλλογή Νομοθετικῶν Διαταγμάτων καί Ἀποφάσεων τῆς Ἐργατοαγροτικῆς κυβέρνησης». Μόσχα, 1921, τεῦχ. 44, 1 τοῦ Ἰούλη, ἄρθρο 223, σελ. 429). Μιά καί ἡ «Ἐντολή» καθόριζε τά καθήκοντα γιά τό σύστημα λογοδοσίας ὄχι μόνο τῶν οἰκονομικῶν, ἀλλά καί ὅλων τῶν ἄλλων Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων, πῆρε τήν ὀνομασία «Ἐντολή τοῦ ΣΛΕ καί ΣΕΑ». — *202.*

292 Ὁ Λένιν, στέλνοντας αὐτό τό γράμμα στόν Ν. Ὀσίνσκι, ἔδοσε ἐντολή στήν Λ. Α. Φότιεβα νά συνεννοηθεῖ τηλεφωνικά μέ τόν Α. Γ. Μπελένκι (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 86). — *203.*

293 Ὁ Β. Ι. Λένιν τίς ἑπόμενες μέρες ἔγραψε μιά σειρά ἀπό γράμματα στούς καθοδηγητές ὁρισμένων ὑπηρεσιῶν, καθώς καί γράμμα «Πρός ὅλους τούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους καί τόν διευθυντή τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς» ὑποδείχνοντάς τους νά προετοιμάσουν τήν ἡμέρα τῆς ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου τῆς ΠΚΕΕ στίς 30 τοῦ Μάη 1921 γραπτές τροπολογίες, συμπληρώσεις καί σύντομο κατάλογο τῶν πιό βασικῶν ζητημάτων, πού πρέπει νά συμπεριληφθοῦν στίς ἐκθέσεις κατά ἀντίστοιχα Ἐπιτροπάτα (βλ. σέ τοῦτο

τόν τόμο, ντοκουμέντα 344, 356, 357 καί Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 342-343), καθώς καί τίς «Ἐντολές πρός τά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα» (σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 392). — *203.*

294 Τό ντοκουμέντο αὐτό γράφτηκε στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας γιά τήν παραγγελία ἀπό τή Γενική Διεύθυνση τύρφης στή φίρμα «Madruck» στή Γερμανία ειδῶν ἐξοπλισμοῦ γιά τήν κατασκευή ἐργοστασίου μπρικέτων τύρφης. Ὅπως φαίνεται, αὐτό τό σχέδιο εἶχε προετοιμαστεῖ μέ βάση τό σχέδιο, πού πρότεινε ὁ Ρ. Ε. Κλασσόν καί στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν μαζί μέ τό γράμμα τῆς 20 τοῦ Μάη 1921. Ἡ ἀπόφαση πάρθηκε ἀπό τό ΣΕΑ τήν 1 τοῦ Ἰούνη 1921. — *203.*

295 Ὅπως φαίνεται, τό σημείωμα γράφτηκε σέ σύνδεση μέ τήν ἀναφορά τοῦ Γ. Ε. Γιαλάβα πρός τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια ὅτι τό συνάλλαγμα καί μερικά πράγματα, πού κατασχέθηκαν στόν καιρό τῆς σύλληψής του ὕστερα ἀπό ψεύτικη καταγγελία, δέν τοῦ ἐπιστράφηκαν κατά τήν ἀπόλυσή του. Στό σημείωμα ἦταν συνημμένο γράμμα τῆς Κρούπσκαγια μέ χαρακτηρισμό τοῦ Γιαλάβα. Τήν ἴδια κιόλας μέρα, στίς 21 τοῦ Μάη, ὁ Ι. Σ. Οὔνσλιχτ ἔδοσε ἐντολή στόν πρόεδρο τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης Σεμιόνοφ νά ἐπιστρέψει ἀμέσως τά χρήματα καί τά πράγματα πού πάρθηκαν ἀπό τόν Γιαλάβα κατά τήν ἔρευνα καί νά στείλει μέ τόν ταχυδρόμο στή Μόσχα τό φάκελλό του. Ἀντίγραφο αὐτῆς τῆς ἐντολῆς στάλθηκε στόν Λένιν. Ὁ Οὔνσλιχτ στίς 10 τοῦ Ἰούνη, στέλνοντας στόν Λένιν τήν ἀλληλογραφία σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τοῦ Γιαλάβα, ἀνάφερε ὅτι ἡ ἐντολή τοῦ Λένιν ἐκτελέστηκε.

Ὁ Λένιν, στό φάκελλο πού πῆρε ἀπό τόν πρόεδρο τῆς ΠΕΕ, ἔγραψε τήν ἐπισημείωση: «ὑπόθεση **Γιαλάβα**» καί τήν παρακάτω σημείωση: «σ. Ν. Π. Γκορμπουνόφ! Διαβάστε, παρακαλῶ, καί πέστε μου τό ἀποτέλεσμα. 1) Ἄν ἐπιστράφηκαν τά χρήματα. 2) Ποιά ποινή ἐξέτινε ὁ Γιαλάβα καί *πότε τήν τελείωσε;* 11/VI. *Λένιν»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *203.*

296 Ὁ Ν. Λ. Μεστσεριακόφ στό γράμμα του πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ), πού ἀντίγραφό του εἶχε σταλεῖ στόν Β. Ι. Λένιν, ὑπόδειχνε τή δύσκολη κατάσταση τοῦ Κρατικοῦ ἐκδοτικοῦ ἀπ' ἀφορμή τήν ἀπαίτηση νά χορηγοῦνται ὅλες οἱ ἐκδόσεις πολιτικοῦ καί οἰκονομικοῦ χαρακτήρα πού ἐκδίδονται στά μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ), τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ, στούς ἀντιπροσώπους συνεδρίων τῶν συνδικάτων, τῶν συνεταιρισμῶν κτλ. καί πρότεινε στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) νά ἐγκρίνει κανονισμό, τόν ὁποῖο τό Κρατικό ἐκδοτικό θά πρέπει νά ἔχει σάν ὁδηγό κατά τή χορήγηση βιβλίων. — *204.*

297 Ὁ Β. Α. Σμολιανίνοφ στίς 24 τοῦ Μάη 1921 μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔστειλε τηλεφωνογράφημα στόν Ι. Σ. Οὔνσλιχτ καί ἀναφορά στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) πρός τόν Β. Μ. Μόλοτοφ μέ τήν παράκληση νά ἐπιταχυνθεῖ ἡ ἐξέταση τοῦ ζητήματος τοῦ «Πολιτικοῦ Γραφείου» στήν ἀνοικοδόμηση τῆς Σατούρα.

Τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα ὁ Λένιν ὑπόγραψε ἔγγραφο πρός τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν ἀνάγκη τῆς ταχύτερης παράδοσης τῶν ἀτμολέβητων ἀπό τό σταθμό τροχιοδρόμων τῆς Μόσχας στήν ἀνοικοδόμηση τῆς Σατούρα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, Παραρτήματα, ντοκουμέντο 35). — *206.*

298 Στό γράμμα τοῦ Ρ. Ε. Κλασσόν πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 20 τοῦ Μάη 1921 εἶχε ἐπισυναφθεῖ σύντομη ἔκθεση ἀπό τό ταξίδι του στό ἐξωτερικό γιά τίς ὑποθέσεις τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης καί σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας γιά τήν παραγγελία στή φίρμα «Μαντρούκ» (βλ. σημείωση 294).

Στήν ἔκθεσή του ὁ Κλασσόν ὑπόδειχνε τήν καθυστέρηση καί γραφειοκρατία τῆς ρωσικῆς σιδηροδρομικῆς ἀποστολῆς στή Γερμανία, στήν ὁποία εἶχε ἀνατεθεῖ νά διενεργεῖ τίς διατυπώσεις γιά τίς παραγγελίες τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης. — *206.*

299 Στίς 16 τοῦ Μάη 1921 ὁ ὑπάλληλος τοῦ Γκοσχράν (Κρατικό θησαυροφυλάκιο τῆς ΣΟΣΔΡ) Γ. Μ. Γιουρόβσκι διηγήθηκε στόν Β. Ι. Λένιν γεγονότα σχετικά μέ τίς καταχρήσεις πολύτιμων ἀντικειμένων στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο. Τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα, ὁ Β. Ι. Λένιν, ἀφοῦ σημείωσε τήν πληροφορία τοῦ Γιουρόβσκι, ἀνάθεσε στό μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς ΠΕΕ Γκ. Ι. Μπόκι νά ἐνεργήσει αὐστηρότατη ἔρευνα· στίς 20 τοῦ Μάη διαβίβασε τό γράμμα τοῦ Γιουρόβσκι γιά τήν κατάσταση στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο.

Στό τηλεφωνογράφημα τῆς 23 τοῦ Μάη (ἀπάντηση στό ὁποῖο γράφτηκε αὐτό τό γράμμα) ὁ Μπόκι ὑπόδειχνε ὅτι οἱ πληροφορίες τοῦ Γιουρόβσκι εἶναι δῆθεν πάρα πολύ ἐξογκωμένες καί ὅτι μαζί μέ τήν ΠΕΕ παίρνονται ὅλα τά μέτρα, ὥστε οἱ καταχρήσεις στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο νά περιοριστοῦν στό ἐλάχιστο. Στό τηλεφωνογράφημα ὑπάρχει ἡ ἐπισημείωση τοῦ Λένιν: «Νά μοῦ ὑπενθυμίσετε».

Ἀργότερα ὁ Λένιν ἐπανειλημμένα ἐπανῆλθε σ' αὐτό τό ζήτημα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, τά ντοκουμέντα 377, 432, 454, 469, καί τή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 288, 298, 370, 403-405). — *207.*

300 Στίς 28 τοῦ Μάη 1921 ὁ Γκ. Ι. Μπόκι παρουσίασε στόν Β. Ι. Λένιν ἔκθεση μέ λεπτομερειακά στοιχεῖα γιά τήν κατάσταση στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο γιά τό προσωπικό, τήν ὀργανωτική διάρθρωση, περιπτώσεις καταχρήσεων καί κατάλογο δικαστικῶν ὑποθέσεων σχετικά μέ τό Κρατικό θησαυροφυλάκιο. Στήν ἔκθεση προτείνονταν μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς καί τό σταμάτημα τῶν καταχρήσεων. Ὁ Λένιν στίς 29 τοῦ Μάη ἔστειλε αὐτή τήν ἔκθεση μέ συνοδευτικό γράμμα στόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν Α. Ο. Ἄλσκι (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 377). — *208.*

301 Τό ντοκουμέντο αὐτό γράφτηκε στό ὑπόμνημα τοῦ Β. Β. Φομίν τῆς 22 τοῦ Μάη 1921 πρός τόν Β. Ι. Λένιν καί τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ). Ὁ Φομίν ἀνάφερε τή δύσκολη κατάσταση στίς πετρελαιοπηγές τοῦ Μπακοῦ καί πρότεινε νά σταλεῖ πληρεξούσια ἐπιτροπή, πού θά ὑπόδειχνε ἐπιτόπου σειρά ἀπό συγκεκριμένα μέτρα ἀνασυγκρότησης τῆς βιομηχανίας ἄντλησης πετρελαίου, ἐπίσης καί ὁμάδα μελῶν τοῦ Κόμματος γιά νά κάνουν πολιτική δουλιά στή βάση. Ὑπόδειχνε ἐπίσης τήν ἀνάγκη νά καλυτερέψει ὁ ἐφοδιασμός τῶν ἐργατῶν μέ τρόφιμα, νά παραχωρηθεῖ ἀπόθεμα τροφίμων γιά πριμοδότηση, νά ὀργανωθεῖ τακτική ἐπιβατική σιδηροδρομική συγκοινωνία Μόσχα-Μπακού ὄχι λιγότερο ἀπό 3-4 φορές τήν ἑβδομάδα καί ἄλλα.

Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. ἐπίσης τή σημείωση 318. — *208.*

302 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα τῆς νέας πολιτικῆς τιμολογίου, πού ψηφίστηκε στίς 11 τοῦ Μάη 1921 ἀπό τήν VII συνδιάσκεψη τῶν συνδικάτων τοῦ νομοῦ Σκόπιν (Σκόπιν — πόλη στό κυβερνεῖο Ριαζάν).

Στήν ἀπόφαση ἀναφερόταν ὅτι ἡ μή ὀρθολογιστική κατανομή τῆς ἐργατικῆς δύναμης καί ἡ χαμηλή παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας ἀποτελοῦν μιά ἀπό τίς βασικές αἰτίες πού φρενάρουν τήν ἀνασυγκρότηση τῆς οἰκονομίας στό νομό Σκόπιν. Σάν ἕνα ἀπό τά μέτρα ἐξάλειψης αὐτῶν τῶν ἀδυναμιῶν προτεινόταν τό πέρασμα στό συλλογικό ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων. Τίς θέσεις, πού ἀναπτύσσονταν στήν ἀπόφαση, δινόταν ἐντολή νά τίς ὑπερασπίσουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς συνδιάσκεψης στό IV Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων. — *208.*

303 Τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 10 τοῦ Μάη 1921 ἀπόριψε τό σχέδιο ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Γ. Λάριν (ΑΣΛΟ) καί ὁ Α. Ζ. Γκόλτσμαν (ΠΚΣΣ) γιά τό συλλογικό ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων σέ μερικές κρατικές ἐπιχειρήσεις, πρότεινε νά τό ξαναεπεξεργαστοῦν καί νά ὑποβληθεῖ στό ΣΛΕ. Τό σχέδιο αὐτῆς τῆς ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 142). Ὅπως φαίνεται, σέ σχέση μέ τή συζήτηση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος στό ΣΛΕ ὁ Β. Α. Σμολιανίνοφ στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1921 ἔστειλε τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ νομοῦ Σκόπιν στόν ἀντιπρόσωπο τοῦ ΠΚΣΣ στήν ἐπιτροπή τοῦ ΣΛΕ γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν. Τό ΣΛΕ στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1921 διαβίβασε τό ἐπεξεργασμένο σχέδιο στό ΣΕΑ. Στίς 17 τοῦ Ἰούνη ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε ἀπό τό ΣΕΑ, στίς 18 τοῦ Ἰούνη ὑπογράφηκε ἀπό τόν Λένιν καί στίς 19 τοῦ Ἰούνη δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 132.

Ἡ ἀπόφαση πρόβλεπε τήν κατάργηση τῶν δελτίων τροφίμων σέ μιά σειρά ἐπιχειρήσεις καί τήν ὀργάνωση συλλογικοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐργατῶν μέ τρόφιμα, βιομηχανικά προϊόντα καί χρήματα γιά λογαριασμό τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐργαζομένων τῆς ἐπιχείρησης, πού τό ὕψος τους καθοριζόταν ἀπό τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς καί ὄχι ἀπό τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν πού καταχωρήθηκαν στόν κατάλογο καί δέν θά μποροῦσε νά ἐλαττωθεῖ, ἄν κατορθωνόταν νά μειωθεῖ ὁ γενικός ἀριθμός τῶν ἐργατῶν σέ περίπτωση καλύτερης ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς. Στίς 22 τοῦ Ἰούνη τό ΣΕΑ ἐνέκρινε τόν πρῶτο κατάλογο ἐπιχειρήσεων γιά τίς ὁποῖες ἴσχυε ἡ ἀπόφαση. Σ' αὐτή δέν συμπεριλήφθηκαν φάμπρικες καί ἐπιχειρήσεις τοῦ νομοῦ Σκόπιν.

Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 439, 442. — *208.*

304 Ἀνάλογο γράμμα τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα στάλθηκε στόν Μ. Κ. Βέτοσκιν. — *211.*

305 Βλ. τή σημείωση 286. — *211.*

306 Ὁ Μπ. Ντ. Βιγκιλιόφ μέ γράμμα του στόν Β. Ι. Λένιν στίς 13 τοῦ Μάη 1921 ὑποσχόταν νά ἐκπληρώσει τήν παράκλησή του πού τοῦ μετάδοσε ὁ Γ. Σ. Γκανέτσκι καί θά προσπαθήσει νά ἀναζητήσει τά βιβλία καί ὑλικά τοῦ Λένιν· ὅμως οἱ ἔρευνές του ἔμειναν χωρίς ἀποτέλεσμα.

Ἀργότερα, τό Μάρτη τοῦ 1924, γιά ἀναζήτηση τοῦ ἀρχείου τοῦ Λένιν στήν Κρακοβία καί τό Πορόνιν στάλθηκε στήν Πολωνία ὁ Γκανέτσκι. Ὁ Γκανέτσκι κατάφερε νά ἐξακριβώσει ὅτι μεγάλο μέρος τοῦ ἀρχείου καί τῶν βιβλίων τοῦ Λένιν ἔπεσαν στά χέρια τῶν χωροφυλάκων καί τόν Ἀπρίλη τοῦ 1921 μεταφέρθηκαν στή Βαρσοβία, στό Γενικό Ἐπιτελεῖο (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. II, σελ. 461-473)· 12 βιβλία βρέθηκαν στή βιβλιοθήκη τῆς πόλης Μπίντγκοσι (σέ 8 βιβλία ὑπῆρχαν σημειώσεις τοῦ Λένιν).

Οἱ πολωνικές ἀρχές, ὕστερα ἀπό ἐπανειλημμένες παρακλήσεις τῆς Σο-

βιετικῆς κυβέρνησης, ἐπέστρεψαν τό 1924 καί 1933 125 βιβλία τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Λένιν (ἀπ' αὐτά 40 εἶχαν σημειώσεις του) καί ἀσήμαντο μέρος τοῦ ἀρχείου τῆς Κρακοβίας καί τοῦ Πορόνιν — μερικά ἱστορικο-κομματικά ὑλικά καί ντοκουμέντα τοῦ Λένιν.

Μεγάλο μέρος τοῦ ἀρχείου τῆς Κρακοβίας καί τοῦ Πορόνιν ἀνακαλύφθηκε ἀπό τούς συνεργάτες τοῦ κρατικοῦ ἀρχείου τοῦ Βοεβοδάτου τῆς Κρακοβίας μόλις τό 1954. Ὅλα τά ὑλικά πού βρέθηκαν ἡ ΚΕ τοῦ Ἑνιαίου Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Πολωνίας τά παρέδοσε στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ. (Τά βιβλία τοῦ Λένιν, πού εἶχαν διασωθεῖ στή βιβλιοθήκη τῆς πόλης Μπίντγκοσι δωρήθηκαν στή Σοβιετική κυβέρνηση ἀκόμη τό Μάρτη τοῦ 1945.) Τώρα αὐτά φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ. Συνολικά παραλήφθηκαν ἀπό τήν Πολωνία 1070 ντοκουμέντα, ἀπ' αὐτά 250 ντοκουμέντα περίπου εἶναι τοῦ Λένιν. Πολλά ἀπ' αὐτά δημοσιεύτηκαν στούς τόμους τῶν Ἀπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, στά περιοδικά «Κομμουνίστ», «Βοπρόσι ἱστόριι τοῦ ΚΠΣΣ», «Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ» καί ἄλλα. Ὅμως σημαντικό μέρος τῶν ὑλικῶν τοῦ ἀρχείου τῆς Κρακοβίας καί τοῦ Πορόνιν μέχρι τώρα δέν βρέθηκαν. — *212.*

307 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τήν ἐργασία «Τό καπιταλιστικό σύστημα τῆς σύγχρονης γεωργίας», πού ἀποτελοῦνταν ἀπό ἑφτά κεφάλαια. Ὁ Γ. Σ. Γκανέτσκι στό ἄρθρο «Ἡ σύλληψη τοῦ Β. Ι. Λένιν στήν Αὐστρία τό 1914 μέ ντοκουμέντα» ἔγραφε: «στίς 7 τοῦ Αὐγούστου τό βράδυ παρουσιάστηκε στό διαμέρισμά μου ὁ Β. Ι. Λένιν (ζοῦσα ἐπίσης στό Πορόνιν) καί μοῦ διηγήθηκε περίπου τά παρακάτω: «Μόλις τώρα μοῦ ἔγινε ἔρευνα. Τήν διενέργησε ὁ τοπικός ὑπαξιωματικός τῆς χωροφυλακῆς... Ἡ ἔρευνα ἦταν ἀρκετά ἐπιφανειακή. Ὁ ἀνόητος ἄφησε ὅλη τήν κομματική ἀλληλογραφία, ἀλλά πῆρε τό χειρόγραφό μου γιά τό ἀγροτικό ζήτημα. Τούς στατιστικούς πίνακες τούς πέρασε γιά κρυπτογράφημα... Κρίμα στό χειρόγραφο: δέν εἶχε τελειώσει, μόνο νά μή χαθεῖ»» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. II, σελ. 173). Γι' αὐτό τό χειρόγραφο γίνεται λόγος στήν ἀναφορά τοῦ ὑπαξιωματικοῦ πρός τόν προϊστάμενο τῆς Νόβαγια Τάργκα, ὅπου ἔγραψε, ὅτι κατά τήν ἔρευνα πού ἔγινε στόν Β. Ι. Λένιν ἀνακαλύφθηκαν «τρία τετράδια, πού περιεῖχαν διάφορες συγκρίσεις τῆς Αὐστρίας, Οὐγγαρίας καί Γερμανίας, αὐτά τά τετράδια ἐπισυνάπτονται στήν ἀναφορά» (στό ἴδιο, σελ. 175).

Κατά τή διάρκεια τῆς ἐπίσκεψής του στήν Πολωνία ὁ Γκανέτσκι πέτυχε καί βρῆκε μέρος αὐτῶν τῶν χειρογράφων (βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 327-352).

Μέχρι σήμερα δέν βρέθηκαν τό τέλος τοῦ III κεφαλαίου «Τά ἀγροτικά νοικοκυριά στόν καπιταλισμό», ἡ ἀρχή καί τό τέλος τοῦ IV κεφαλαίου «Ἡ δουλιά τῶν γυναικῶν καί τῶν παιδιῶν στή γεωργία», τό V καί VI κεφάλαιο - «Κατασπατάληση τῆς ἐργασίας στή μικρή παραγωγή» καί «Ὁ καπιταλιστικός χαρακτήρας χρησιμοποίησης μηχανῶν στή σύγχρονη γεωργία» (Ἡ ὀνομασία τῶν κεφαλαίων γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σέ ξεχωριστό φύλλο, βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XIX, σελ. 359). — *212.*

308 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τό γράμμα τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 25 τοῦ Μάη 1921. Στό γράμμα ὑπάρχουν οἱ παρακάτω ὑπογραμμίσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν:

«3) Στό 14ο τυπογραφεῖο τυπώνεται ἡ μπροσούρα τοῦ Ποπόφ γιά τήν ‖

παραγωγή σιτηρῶν στή Ρωσία. Αὐτός μᾶς ἐνημέρωσε γιά τό περιεχόμενο αὐτῆς τῆς μπροσούρας, αὐτή μᾶς εἶναι ἐξαιρετικά χρήσιμη, σᾶς παρακαλῶ νά ἀσκήσετε πίεση νά ἐκδοθεῖ πιό γρήγορα.

4) Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά δόσετε ἔστω κάποια προσωρινά πιστοποιητικά προστασίας γιά τά μέλη καί τά ὑπεύθυνα στελέχη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου. Ἡ ὑπόθεση βάλτωσε στόν Ἀβανέσοφ καί στόν Γκορμπουνόφ.

5) Τό σαμποτάζ ἐνάντιά μας συνεχίζεται, γιά νά ἀπαλλαγοῦμε κάπως ἀπό τόν βρόγχο εἶμαι ἀναγκασμένος νά ἀποτανθῶ στήν «ἐλεύθερη ἀγορά». Παρακαλῶ πολύ νά νομιμοποιηθεῖ τέτιο δικαίωμα γιά τό Προεδρεῖο τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου σάν ἐξαίρεση (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 246). — *213.*

309 Ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ στίς 30 τοῦ Μάη 1921 ἀνακοίνωσε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ὁ διευθυντής τοῦ πολυγραφικοῦ τμήματος τῆς Μόσχας ὑποσχέθηκε νά ἐκτυπώσει 1000 ἀντίτυπα τῆς μπροσούρας τοῦ Π. Ι. Ποπόφ «Ἡ παραγωγή σιτηρῶν στή ΣΟΣΔΡ καί στίς ὁμόσπονδες μ' αὐτή Δημοκρατίες», γιά τήν ἀποστολή στόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι σχεδίου πληρεξουσίων γιά τά μέλη τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου, καί τίς διευκρινίσεις πού ἔδοσε στόν Κρζιζανόβσκι στήν παράκλησή του νά ἐπιτραπεῖ στό Προεδρεῖο τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου ἡ ἀγορά ἀπαραίτητων πραγμάτων στήν ἐλεύθερη ἀγορά. — *213.*

310 Ὁ Α. Μπ. Χαλάτοφ στίς 26 τοῦ Μάη 1921 ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν σημείωμα (συμπληρωματικά σ' αὐτά πού τοῦ εἶπε τήν προηγούμενη σέ συνομιλία) στό ὁποῖο εἶχαν ἐπισυναφθεῖ οἱ παρακάτω πίνακες: γιά τό προβλεπόμενο σχέδιο ἐφοδιασμοῦ τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης (ὑπολογίζοντας τά ἐπικείμενα συνέδρια τόν Ἰούνη), γιά τήν ἀπόσβεση χρέους πριμοδότησης μέ εἶδος τῆς Μόσχας, γιά τις προοπτικές νά φτάσουν τά σιτηρά πού ἀγοράστηκαν στό ἐξωτερικό, ἀντίγραφα ἐντολῶν πού ἔστειλε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ στίς 21 τοῦ Μάη γιά τά καταναλωτικά κυβερνεῖα γιά τήν παροχή στούς ἐργάτες ἑνός μέρους ἐμπορευμάτων μέ ἀντάλλαγμα σιτηρῶν, γιά τά σιτηρά πού φορτώθηκαν γιά τό κέντρο ἀπό τή Σιβηρία, τόν Καύκασο, τήν Οὐκρανία ἀπό τήν 1η μέχρι 22 τοῦ Μάη. — *213*

311 Στό κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ διατηρήθηκε σημείωμα μέ πληροφορίες γιά τήν πραγματική παραλαβή σιτηρῶν ἀπό τόν καταναλωτικό συνεταιρισμό τῆς Μόσχας ἀπό τίς 18 μέχρι 25 τοῦ Μάη 1921. Στό σημείωμα αὐτό ὑπάρχουν ἀριθμητικοί λογαριασμοί, πού ἔκανε, ὅπως φαίνεται, ὁ Β. Ι. Λένιν τήν ὥρα πού ἀνάφερε ὁ διευθυντής τῆς Διεύθυνσης διανομῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Γ. Βισίνσκι καί συμπεριλήφθηκαν σ' αὐτό τό γράμμα. — *214.*

312 Τό σημείωμα γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ τῆς 26 τοῦ Μάη 1921. Ὁ Χαλάτοφ πρότεινε νά μετατεθεῖ βαθμιαῖα σημαντικός ἀριθμός ὑπαλλήλων τοῦ πρώην Συνδέσμου ἠλεκτροφωτισμοῦ τοῦ 1886 καί τοῦ τροχιοδρομικοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Μόσχας σέ ἄλλα ἱδρύματα, ἐπειδή αὐτοί ἀποτελοῦσαν τό στήριγμα τῶν μενσεβίκων στή συνοικία Ζαμοσκβορέτσιγιε τῆς Μόσχας καί παρόλο πού ὁ ἐφοδιασμός καλυτέρευσε, αὐτοί συχνά ὀργάνωναν ἀπεργίες ά λά ἰταλικά. — *215.*

313 Ὁ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι στίς 31 τοῦ Μάη 1921 ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι δόθηκαν ὁδηγίες στόν διευθυντή τοῦ τμήματος ἠλεκτρισμοῦ τῆς Κρατικῆς

Ἐπιτροπῆς σχεδίου γιά τήν ἀπομάκρυνση τῶν ὑπαλλήλων-μενσεβίκων ἀπό τόν τροχιοδρομικό ἠλεκτροσταθμό τῆς Μόσχας.

Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 474. — *215.*

314 Στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Α. Π. Σερεμπρόβσκι ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι τό ἀτμόπλοιο «Πολωνία» μέ φορτίο λίπους καί πετρελαίου ἀναχώρησε στήν Κωνσταντινούπολη γιά νά παραλάβει ἄλευρα καί ἱματισμό. — *216.*

315 Πρόκειται γιά τήν ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 2 τοῦ Ἀπρίλη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 219). Ἡ ἀπάντηση στάλθηκε ἀπό τόν Α. Π. Σερεμπρόβσκι στίς 6 τοῦ Ἰούνη, ὕστερα ἀπό τή λήψη αὐτοῦ τοῦ τηλεγραφήματος. — *216.*

316 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στήν ἔκκληση τῶν ἀντιπροσώπων Τύπου πρός τό Προεδρεῖο τῆς X Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚΡ(μπ). Οἱ συντάκτες τῆς ἔκκλησης ζήτησαν ἄδεια νά χρησιμοποιήσουν τούς στενογραφημένους λόγους καί ὁμιλίες γιά τήν ἔγκαιρη δημοσίευσή τους στίς ἐφημερίδες. — *216.*

317 Πρόκειται γιά τό ὑπόμνημα πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 2 τοῦ Μάη 1921 τοῦ μέλους τοῦ προεδρείου τῆς κομματικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Σταυρούπολης καί προέδρου τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Φ. Σ. Λιζαριόφ. Ὁ Λιζαριόφ ἀνάφερε γιά τίς ἀντικανονικές σχέσεις πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στούς καθοδηγητές τῶν κομματικῶν καί σοβιετικῶν ὀργάνων τῆς Σταυρούπολης καί τήν ἄσχημη διαγωγή τους (κατάχρηση τῆς ὑπηρεσιακῆς τους θέσης, παραβίαση νομιμότητας, μέθη, σχέσεις μέ τήν τοπική ἀστική τάξη) καί γιά τήν ἀνοχή πού δείχνει στό ζήτημα αὐτό τό Γραφεῖο τῆς Νοτιοανατολικῆς περιοχῆς τοῦ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ). Ὁ Λιζαριόφ ἰσχυριζόταν ὅτι ὅλες οἱ προσπάθειές του νά ξεσκεπάσει τίς ἀσχημίες, νά ἀλλάξει τήν κατάσταση στό κυβερνεῖο Σταυρούπολης καί νά ρυθμίσει τή δουλιά τῆς κομματικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου προκάλεσαν τή δυσαρέσκεια τοῦ γραμματέα τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) Α. Γκ. Μπελομπορόντοφ, ὁ ὁποῖος κατηγόρησε τόν Λιζαριόφ στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου γιά ξεκαθάρισμα προσωπικῶν λογαριασμῶν καί τόν τιμώρησε ἐκμέρους τοῦ Γραφείου μέ αὐστηρή παρατήρηση.

Στό ἀντίγραφο τοῦ ὑπομνήματος ὑπάρχουν ὑπογραμμίσεις τοῦ Λένιν. Στό σημείωμα τῆς 21 τοῦ Μάη πού τό συνοδεύει ὑπάρχει σημείωση: «Νά μοῦ ὑπενθυμηθεῖ αὔριο, 24/V» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *216.*

318 Στίς 15 τοῦ Ἰούνη μετά ἀπό τήν εἰσήγηση τοῦ Ι. Τ. Σμίλγκα τό ΣΕΑ ἀποφάσισε μέ σκοπό νά δημιουργηθοῦν συνθῆκες γιά τό δυνάμωμα ὅλων τῶν ἐργασιῶν στίς πετρελαιοπηγές, στά ἐργοστάσια, στίς ἀποθῆκες καυσίμων κτλ. νά ξεχωριστεῖ σέ ειδική ὁμάδα προτεραιότητας ἡ βιομηχανία πετρελαίου, μέ ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις πού ἀνήκουν σ' αὐτήν (περιοχές ἄντλησης πετρελαίου, ἐργοστάσια διϋλισης πετρελαίου καί ἀποθῆκες), νά ὑποχρεωθοῦν ὅλα τά ὄργανα κατανομῆς νά ἱκανοποιοῦν σέ πρώτη σειρά τίς ἀπαιτήσεις τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πετρελαίου σέ ὑλικά, ἐξοπλισμό καί χρήματα, καί ἐπίσης ὑπόδειξε συγκεκριμένα μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐργατῶν τῆς βιομηχανίας πετρελαίου καί τῶν οἰκογενειῶν τους μέ τρόφιμα, ἱματισμό κτλ. Μέ ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ στίς 15 τοῦ Ἰούνη στό Μπακού καί σέ ὅλες τίς περιοχές ἄντλησης πετρελαίου στάλθηκε ἐπιτροπή μέ πρόεδρο τόν Σμίλγκα. Στά καθήκοντα τῆς ἐπιτροπῆς συμπεριλαμ-

βανόταν ή ρύθμιση τῶν ζητημάτων, πού σχετίζονταν μέ τήν ἄνοδο τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, τόν ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν, τήν ἐξασφάλιση μεταφορᾶς τοῦ πετρελαίου καί τῶν προϊόντων πετρελαίου. — *217.*

319 Τό τηλεγράφημα, ὅπως φαίνεται, γράφτηκε ὕστερα ἀπό τήν ἀνταλλαγή σημειωμάτων ἀνάμεσα στόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Β. Β. Φομίν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας στίς 27 τοῦ Μάη 1921 τῆς ὁποίας τήν ἡμερήσια διάταξη συμπλήρωσε ὁ Β. Ι. Λένιν μέ τήν παράγραφο «Οἱ μαυραγορίτες στήν Οὐκρανία».

«Ὅσο γιά τούς μαυραγορίτες — ἔγραφε ὁ Λένιν στόν Φομίν — εἶμαι παραφορτωμένος παράπονα ἀπό τήν Οὐκρανία. Τί νά γίνει; Νά σταλεῖ αὐστηρή διαταγή στόν Μπλαγκονράβοφ καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν;» Ὁ Λένιν ἀφοῦ πῆρε τήν ἀπάντηση τοῦ Φομίν, πού πρότεινε νά γνωστοποιηθεῖ στόν Φ. Ε. Τζερζίνσκι, γιά νά πάρει μέτρα ἐπιτόπου, ἔγραψε στόν Φομίν: «1) Ἐπιστρέψτε μου τό πρῶτο σημείωμα, 2) διεύθυνση τοῦ Τζερζίνσκι, 3) ἀκριβής ὀνομασία, τό ὄνομα τοῦ προέδρου τῆς τριάδας Μπλαγκονράβοφ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ὁ Λένιν στήν ἴδια κιόλας συνεδρίαση ρώτησε ἐπίσης τόν Φομίν γιά τήν προώθηση φορτίων ἐπισιτισμοῦ ἀπό τήν Οὐκρανία στή Ρωσία καί γιά τόν ἀριθμό μαυραγοριτῶν στούς νότιους σιδηροδρόμους. — *217*

320 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τή μή ἐκπλήρωση ἀπό τά ὄργανα τῆς Πετρούπολης τῆς ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας τῆς 28 τοῦ Γενάρη 1921 «Γιά τήν πριμοδότηση τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων, πού ἀσχολοῦνταν μέ τήν κατασκευή ἠλεκτροκίνητων ἀρότρων» (βλ. Ἱστορίτσεσκι Ἀρχίβ, 1956, τεῦχ. 4, σελ. 18).

«Ἐλεκτροπλούγκ» — λεγόταν ἡ ἐπιτροπή πού συγκροτήθηκε στό Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης, στήν ὁποία εἶχε ἀνατεθεῖ ἡ κατανομή τῶν παραγγελιῶν τῶν ἠλεκτροκίνητων ἀρότρων στά ἐργοστάσια τῆς Πετρούπολης καί ἡ ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς τους. Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἦταν ὁ Λ. Μ. Μιχάιλοφ. — *218.*

321 Στήν ἀναφορά, πού σύνταξε ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ στίς 23 τοῦ Ἰούνη 1921 γινόταν λόγος ὅτι ὕστερα ἀπό τά τηλεγραφήματα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, πού ἀσχολοῦνταν μέ τήν κατασκευή τῶν ἠλεκτροκίνητων ἀρότρων, πριμοδότηση σέ τρόφιμα χορηγήθηκε (μειωμένη λόγω τῆς δύσκολης ἐπισιτιστικῆς κατάστασης στήν Πετρούπολη). Στήν ἀναφορά ὑπάρχει σημείωση τοῦ Λένιν: «Πρός τόν Σμολιανίνοφ, στό ἀρχεῖο, *σ τ ό φ ά κ ε λ λ ο* γιά **τά ἠλεκτροκίνητα ἄροτρα»** (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *218.*

322 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στό γράμμα τῆς 27 τοῦ Μάη 1921 τῶν Ι. Ι. Ράντσενκο καί Α. Β. Βίντερ πρός τόν Β. Ι. Λένιν, μέ τό ὁποῖο ζητοῦσαν τή βοήθειά του γιά τή μετάθεση τοῦ πληρεξουσίου τῆς ΠΕΕ τοῦ κυβερνείου Ριαζάν στό ἐργοτάξιο τῆς Σατούρα σέ ἄλλο νομό καί τή ρύθμιση τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στήν ΠΕΕ τοῦ κυβερνείου Ριαζάν καί τή Διεύθυνση τοῦ ἐργοταξίου τῆς Σατούρα.

Στίς 28 τοῦ Μάη ὁ Β. Α. Σμολιανίνοφ ἀνάφερε στόν Λένιν ὅτι ἡ ΠΕΕ ὑποσχέθηκε νά ἱκανοποιήσει τήν παράκληση τοῦ Βίντερ καί Ράντσενκο. — *219.*

323 Στίς 11 τοῦ Μάη 1921 τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας ἐπικύρωσε τό σχέδιο καθηκόντων τῆς ἐπιτροπῆς, πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν γιά τόν ἔλεγχο τῆς κατασκευῆς τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς στήν περιοχή Ἔμπα (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 259). Τό ντοκουμέντο αὐτό, πού ἔχει σημείωση τοῦ γραμματέα — «πρωτ. 212, παρ. 7», ὅπως φαίνεται, εἶναι ἐγγραφή τῆς ἀπόφασης αὐτῆς γιά δεύτερη φορά. — *219.*

324 Ὁ Κ. Μπ. Ράντεκ καί ὁ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα, στίς 28 τοῦ Μάη 1921, σέ ἀπαντητικό γράμμα τους συμβούλεψαν τόν Β. Ι. Λένιν νά στείλει τό γράμμα τῆς Κ. Τσέτκιν στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή ἀπόριψε τήν ἀπαίτηση τῆς Τσέτκιν. Ἀργότερα, ὕστερα ἀπό σύσκεψη μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἑνωμένου Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Διεθνοῦς (πρίν ἀρχίσει τό συνέδριο), ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή ἔστειλε τηλεγράφημα στήν ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ μέ τήν παράκληση νά μήν ἐμποδίσουν τήν ἄφιξη τοῦ Α. Γκέιερ καί τοῦ Ο. Μπράς στό συνέδριο.

Ὅμως ὁ Α. Γκέιερ καί ὁ Ο. Μπράς δέν παραβρέθηκαν στό συνέδριο. Ἡ ΚΕ τοῦ ΕΚΚΓ ἐκφράστηκε κατά τῆς ἀποστολῆς τους στή Μόσχα, ὅπως φαίνεται, ἐπειδή αὐτοί ἐνέκριναν τή θέση τοῦ Π. Λεβί, τόν ὁποῖο στίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1921 ἡ ΚΕ εἶχε διαγράψει ἀπό τό Κόμμα (βλ. τή σημείωση 224) καί ἐπανειλημμένα παραβίαζαν τήν κομματική πειθαρχία. — *220.*

325 Ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 13 τοῦ Ἰούνη ἔγραψε τίς θέσεις τῆς εἰσήγησης σχετικά μέ τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ(μπ) στό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ εἰσήγηση γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἔγινε ἀπό τόν ἴδιο στή δέκατη ἕβδομη συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου στίς 5 τοῦ Ἰούλη 1921 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 44ος, σελ. 3-12, 34-54). — *221.*

326 Ὁ Μ. Β. Κομπέτσκι στίς 30 τοῦ Μάη 1921 ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ἡ μπροσούρα «Γιά τό φόρο σέ εἶδος (Ἡ σημασία τῆς νέας πολιτικῆς καί οἱ ὅροι της)» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 205-245) μεταφράστηκε στή γερμανική, γαλλική καί ἀγγλική γλώσσα καί ὕστερα ἀπό μιά ἑβδομάδα θά τυπωθεῖ. Αὐτή εἶχε δημοσιευτεῖ στή γερμανική καί γαλλική γλώσσα στό περιοδικό «Κομμουνιστίτσεσκι Ἰντερνατσιονάλ», 1921, τεῦχ. 17 καί στήν ἀγγλική γλώσσα στό τεῦχ. 16-17. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, βγῆκε σέ ξεχωριστές ἐκδόσεις στή γερμανική καί γαλλική γλώσσα γιά τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *221.*

327 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Ρ. Ε. Κλασσόν στόν Β. Ι. Λένιν τῆς 28 τοῦ Μάη 1921 μέ τήν ἀνακοίνωση, πῶς πάει τό ζήτημα μέ τήν παραγγελία στή φίρμα «Μαντρούκ» ἑνός περιστροφικοῦ πιεστηρίου γιά τό στύψιμο τῆς τύρφης. Στό γράμμα ὑπάρχουν σημειώσεις καί ὑπογραμμίσεις τοῦ Λένιν (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 241-242). Ἰδιαίτερα ὁ Λένιν ὑπογράμμισε στό γράμμα τήν πρόταση τοῦ Κλασσόν νά σταλεῖ στό ἐξωτερικό σάν εἰδικός στό ζήτημα τῆς ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης ὁ Β. Ντ. Κιρπίτσνικοφ, καί στό περιθώριο ἔγραψε: «Ποιά ἡ γνώμη τοῦ Ράντσενκο;». Ὅπως φαίνεται ἀπό τήν παραπέρα ἀλληλογραφία τοῦ Λένιν μέ τόν Ι. Ι. Ράντσενκο (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο ντοκουμέντα 416, 425) ὁ Ράντσενκο ἐκφράστηκε ἐνάντια στήν ἀποστολή τοῦ Κιρπίτσνικοφ στό ἐξωτερικό. — *221.*

328 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στό πίσω μέρος τοῦ τηλεφωνογραφήματος τοῦ Β. Β. Φομίν τῆς 28 τοῦ Μάη 1921 γιά τήν πορεία φόρτωσης καί ἀποστολῆς σιτηρῶν ἀπό τή Σιβηρία στό κέντρο.

Ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε στό τηλεφωνογράφημα: «Στόν Χαλάτοφ. Βλέπε πίσω» καί ὑπογράμμισε τήν ἀναφορά τοῦ Φομίν, ὅτι ἡ ἐντολή γιά τήν ἀποστολή 3 ἑκατομμυρίων πουτιῶν σιτηρῶν ἀπό τή Σιβηρία μέσα στό Μάη θά μποροῦσε νά ἐκπληρωθεῖ στίς 7 τοῦ Ἰούνη, ὅμως ἡ καθυστέρηση στό ἄνοιγμα τῆς ναυσιπλοΐας στό ποτάμι Ὄβι ἀναβάλλει τήν ἐκπλήρωση μέχρι τίς 13-15 τοῦ Ἰούνη (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 283).

Ὁ Α. Μπ. Χαλάτοφ, ἀπαντώντας στό σημείωμα τοῦ Λένιν, ἀνάφερε ὅτι κατά τή διάρκεια τοῦ Ἰούνη ἡ Μόσχα θά ἐξασφαλιστεῖ μέ σιτηρά κανονικά, ὑπολογίζοντας ⅔ τοῦ φουντιοῦ τήν ἡμέρα γιά τούς ἐργάτες, ½ φούντι γιά τά παιδιά, ⅓ τοῦ φουντιοῦ γιά τούς ὑπαλλήλους (στήν Πετρούπολη 20% παραπάνω). Ἐκτός ἀπ' αὐτό, τήν ἡμέρα τοῦ ἀνοίγματος τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς θά διανεμηθοῦν ἀπό δυό φούντια φασόλια στούς ἐργάτες, ἀπό ἕνα φούντι στούς ὑπαλλήλους καί ἀπό ἕνα φούντι ρύζι γιά τά παιδιά. Ὁ Χαλάτοφ ἐπίσης ὑπόδειχνε ὅτι, ἐπειδή ἡ παραγγελία γιά τό Μάη τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ γιά τήν ἀποστολή σιτηρῶν ἀπό τή Σιβηρία στό κέντρο θά ἐκπληρωθεῖ στίς 13-15 τοῦ Ἰούνη ἀντί στίς 7, δέν θά ἦταν δυνατή ἡ αὔξηση τοῦ ψωμιοῦ στούς ἐργάτες μέχρι ἕνα φούντι τήν ἡμέρα ἀπό τίς 15 τοῦ Ἰούνη. — *221.*

329 Τό ντοκουμέντο αὐτό γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας στά ἰχθυοτροφεῖα τοῦ Ἄστραχαν, μέλους τοῦ συμβουλίου τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἰχθυοτροφίας Ι. Π. Μπάμπκιν, πού ἀπευθυνόταν στούς Β. Ι. Λένιν, Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί Α. Ι. Ποτιάγεφ. Ὁ Μπάμπκιν ἀνάφερε ὅτι ἡ ἀποστολή κόκκινων στρατιωτῶν στό Ἄστραχαν, δέν γίνεται ἔγκαιρα, χωρίς νά ὑπολογίζονται οἱ πραγματικές ἀνάγκες τῆς ἁλιείας σέ ἐργατική δύναμη καί ζητοῦσε νά ἐξεταστεῖ ἀπό ποιόν δίνονται λαθεμένες πληροφορίες. Στό τηλεγράφημα ἀναφερόταν ὅτι γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν ἐργατῶν στήν ἁλιεία ὥς τό τέλος τῆς ἁλιευτικῆς περιόδου (στίς 25 τοῦ Ἰούνη 1921) πρέπει νά σταλοῦν βαθμιαῖα στό Ἄστραχαν 12 χιλιάδες περίπου ἄτομα.

Στό τηλεγράφημα ὑπάρχουν ὑπογραμμίσεις τοῦ Λένιν (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 289). — *222.*

330 Βλέπε τίς σημειώσεις 299 καί 300. — *222.*

331 Πρόκειται γιά τόν Α. Γκ. Σλιάπνικοφ.

Τό IV Πανρωσικό συνέδριο τῆς ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου συνῆλθε στή Μόσχα ἀπό τίς 26 μέχρι τίς 30 τοῦ Μάη 1921. Τό ζήτημα τῆς σύνθεσης τῆς ΚΕ τῆς ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου συζητήθηκε στίς συνεδριάσεις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 28 καί 31 τοῦ Μάη 1921. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ διαφυλάχτηκε ὁ κατάλογος τῶν ὑποψηφίων στήν ΚΕ τῆς ἕνωσης μέ σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τήν ἐπιγραφή: «19 τῆς πρώην ἐργατικῆς ἀντιπολίτευσης». — *225.*

332 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τήν ἀπάντηση τοῦ Γ. Χ. Λουτοβίνοφ στό τηλεγράφημα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 17 τοῦ Μάη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο,

ντοκουμέντο 314). Ὁ Λουτοβίνοφ ἀνάφερε ὅτι θεωρεῖ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) σχετικά μέ τήν ἀποστολή τοῦ Γκ. Λ. Σκλόβσκι νά ἐργαστεῖ στό Βερολίνο στή διάθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου ὄχι σωστή καί ὅτι γι' αὐτό θά κάνει ἔνσταση. — *226.*

333 Ὁ Μπ. Σ. Στομονιακόφ καί ὁ Γ. Χ. Λουτοβίνοφ μέ ἀναφορά τους πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 22 τοῦ Μάη 1921 διαμαρτύρονταν ἐνάντια στήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου ὅτι θά εἶναι καλό νά ἐκτυπωθοῦν στή Γερμανία ἀπό τόν Ζ. Ι. Γκρζέμπιν βιβλία τοῦ ἐκδοτικοῦ «Παγκόσμια φιλολογία». Ὑπόδειχναν ὅτι ὁ ἐκδοτικός μηχανισμός, θά ἐκδίδει τή φιλολογία φτηνότερα ἀπ' ὅ,τι ὁ Γκρζέμπιν, πού ἀνεβάζει τίς τιμές στίς σοβιετικές παραγγελίες τεχνητά.

Σ' αὐτή τήν ἀναφορά ὁ Λένιν ἔγραψε σημείωμα στόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ: «Γράψε δυό λέξεις: τί ἀποφάσισε ἡ ἐπιτροπή Σας; Θά τήν ἐγκρίνει ἡ ΚΕ;». (Ἐπρόκειτο γιά τήν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) γιά τήν ὑπόθεση Γκρζέμπιν. Ἡ ἀπόφαση ἐγκρίθηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη 1921.) Ὁ Ζηνόβιεφ, ἀπαντώντας σ' αὐτό, ἀνάφερε: «Ἡ ἐπιτροπή ἀποφάσισε κυρίως γιά τό παρελθόν (τίς προηγούμενες παραγγελίες). Δέν ἔδοσε νέες ἐντολές. Συμφωνήσαμε μόνο νά φέρει σέ πέρας τήν παραγγελία πού δόθηκε τόν περασμένο χρόνο» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 31 τοῦ Μάη ἐξέτασε τήν ἀναφορά τοῦ Στομονιακόφ καί τοῦ Λουτοβίνοφ καί ἀνάθεσε στόν Ζηνόβιεφ νά τούς στείλει τό ἀκριβές κείμενο τῆς ἀπόφασης τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ὑπόθεση Γκρζέμπιν, πού ἐνέκρινε τό Πολιτικό Γραφεῖο μαζί μέ τίς διευκρινίσεις. — *226.*

334 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στό γράμμα τοῦ γερμανοῦ μηχανικοῦ Ι. Λ. Στέινμπεργκ πρός τόν Β. Ι. Λένιν μέ τήν πληροφορία ὅτι ἡ ἀποστολή σιδηροδρομικῶν, μέ ἐπικεφαλῆς τόν καθηγητή Γ. Β. Λομονόσοφ, κατά τήν ἀγορά σιδηροτροχιῶν στή Γερμανία ἔκανε ὑπερβολική δαπάνη 25 ἑκατομμυρίων γερμανικῶν μάρκων.

Ὁ Β. Α. Σμολιανίνοφ στίς 16 τοῦ Ἰούλη 1921 πρότεινε στόν Α. Μ. Λεζάβα νά τοῦ στείλει τό πόρισμα τοῦ ἐμπορικοῦ ἀντιπροσώπου στή Γερμανία Μπ. Σ. Στομονιακόφ γιά τό ζήτημα αὐτό καί νά ἀναφέρει τίς ἀντιλήψεις του. — *229.*

335 Μέ ἐντολή τοῦ Ε. Μ. Σκλιάνσκι ἀντίγραφα αὐτοῦ τοῦ γράμματος διανεμήθηκαν στά μέλη τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας. Τό Ἐπαναστατικό Στρατιωτικό Συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1921 γιά τό ζήτημα «Τό γράμμα τοῦ σ. Λένιν γιά τή χρησιμοποίηση τοῦ στρατοῦ σέ ἐργασία» ἀποφάσισε: «Νά προτείνει σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Ἐπαν. Στρατ. Συμβ. τῆς Δημοκρατίας μέσα σέ 7 ἡμέρες νά ὑποβάλουν γραπτά συγκεκριμένες σκέψεις καί προτάσεις τους στό ΕΣΣΔ». Ἀφοῦ ὑπογράμμισε αὐτή τήν ἀπόφαση στό πρωτόκολλο συνεδρίασης τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας, ὁ Λένιν ἔγραψε: «Νά μοῦ ὑπενθυμίσετε στό τέλος τοῦ συνεδρίου τῆς *Κ Δ*» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ἀργότερα, στίς 4 τοῦ Ἰούλη 1921, ὁ Λένιν ὑπόδειξε ὅτι κατά τήν κατάρτιση τοῦ κρατικοῦ πλάνου λαϊκῆς οἰκονομίας πρέπει νά παίρνεται ἀπαραίτητα ὑπόψη ἡ δουλιά τοῦ στρατοῦ στήν οἰκονομία (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 44ος, σελ. 63). — *230.*

336 Σέ γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 17 τοῦ Μάη 1921 ὁ πολίτης τῆς Μασσαλίας (Γαλλία) Ντ. Καζιολλί ζήτησε ἀπό τόν Λένιν νά ἀποζημιωθεῖ γιά τήν ἀξία τῶν τοκοφόρων ὁμολογιῶν τοῦ ρωσικοῦ ἐσωτερικοῦ βραχυπρόθεσμου κρατικοῦ δανείου τοῦ 1916, πού ἀκυρώθηκαν καί στίς ὁποῖες αὐτός τοποθέτησε ὅλες τίς οἰκονομίες του. Ὁ Καζιολλί ἀναφέρθηκε στόν κ. Λιζό, σάν γνωστό τοῦ Λένιν ὁ ὁποῖος καί τόν συμβούλευσε νά ἀπευθυνθεῖ μ' αὐτό τό γράμμα.

Ὁ Α. Ο. Ἄλσκι, στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1921, πρότεινε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν νά ἀπαντήσει στόν Καζιολλί ὅτι μέ βάση τούς νόμους πού ἰσχύουν στή ΣΟΣΔΡ, ἡ παράκλησή του δέν μπορεῖ νά ἱκανοποιηθεῖ. — *230.*

337 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τά παράπονα τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ τῆς Οὐκρανίας Μ. Κ. Βλαντίμιροφ γιά τό μή ἱκανοποιητικό ἐφοδιασμό τῆς Οὐκρανίας μέ ἐμπορεύματα καί τήν ἔλλειψη σακκιῶν, πού φρενάρουν τή συγκέντρωση σιτηρῶν στήν Οὐκρανία.

Ὁ Ν. Π. Μπριουχάνοφ, ἐκδηλώνοντας τή διαμαρτυρία του στά παράπονα τοῦ Βλαντίμιροφ, ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι τά στοιχεῖα ἀποστολῆς ἐμπορευμάτων καί σακκιῶν στήν Οὐκρανία ὑποβάλλονται τακτικά ἀπό τή Διεύθυνση διανομῶν τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ στόν Β. Α. Σμολιανίνοφ.

Τήν 1 τοῦ Ἰούνη στάλθηκε τηλεγράφημα ὑπογραμμένο ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στήν πόλη Βιάζνικι (νομός Σούισκι τοῦ κυβερνείου Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ) νά σταλοῦν στή διάρκεια μιᾶς ἑβδομάδας ἀπό τίς φάμπρικες τοῦ κυβερνείου στήν Οὐκρανία 500 χιλιάδες σακκιά ἐφοδιασμοῦ. — *231.*

338 Τό σημείωμα γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ Μ. Κ. Βλαντίμιροφ τῆς 30 τοῦ Μάη 1921 πρός τόν Β. Ι. Λένιν. Ὁ Βλαντίμιροφ ἀνάφερε γιά τήν πορεία συγκέντρωσης σιτηρῶν στήν Οὐκρανία καί ὑπόδειχνε ὅτι ἡ μετάβαση στήν Οὐκρανία ἐργατῶν ἀπό τά κυβερνεῖα, πού λιμοκτονοῦν, γιά ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων δημιουργοῦν συμπληρωματικές δυσκολίες στά ὄργανα συγκέντρωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί ἔκφραζε ἀμφιβολίες γιά τή δυνατότητα νά συγκεντρωθεῖ τό ἀπαραίτητο ἐπισιτιστικό ἀπόθεμα μέχρι τήν ἔναρξη τῶν ἀγροτικῶν ἐργασιῶν, ἄν δέν ἐπισπευστεῖ ἡ ἀποστολή ἐμπορευμάτων. Στό τηλεγράφημα τοῦ Βλαντίμιροφ ὑπάρχουν ὑπογραμμίσεις τοῦ Λένιν.

Ὅπως φαίνεται, ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Βλαντίμιροφ καί ἀπό τό τηλεγράφημά του τῆς 23 τοῦ Μάη, ὁ Β. Α. Σμολιανίνοφ μέ ἐντολή τοῦ Λένιν ἔστειλε τήν 1 τοῦ Ἰούνη στόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Οὐκρανίας Χ. Γκ. Ρακόβσκι ἀπόφαση, ὑπογραμμένη ἀπό τόν Λένιν, γιά τή σειρά ἀποστολῆς ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων ἀπό τά λιμοκτονοῦντα βιομηχανικά κέντρα στήν Οὐκρανία γιά τή συγκέντρωση τροφίμων μέ ὀργανωμένη ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων. Βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 368, 384. — *231.*

339 Τό γράμμα γράφτηκε σ' ἀπάντηση στήν ἐρώτηση τοῦ Γκ. Κ. Κορολιόφ γιά τή σκοπιμότητα ἀνάκλησής του τό Μάη τοῦ 1921 ἀπό τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ γιά δουλιά μέ τήν ἰδιότητα τοῦ ὑπεύθυνου ὀργανωτῆ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στά κυβερνεῖα τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, Νίζνι Γκόροντ, Βλαντίμιρ καί Κοστρομά. — *232.*

340 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 10 τοῦ Μάη 1921 γιά τήν ἀποπεράτωση τῆς κατασκευῆς τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ στήν Κασίρα τό φθινόπωρο τοῦ 1921.

Ἡ κατασκευή τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ στήν Κασίρα ἄρχισε τό Φλεβάρη τοῦ 1919. Τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1919 ἀνακήρυξε τό ἔργο αὐτό «ἔργο γιά τήν ἄμυνα τῆς χώρας καί ἐξαιρετικῆς σημασίας γιά τήν περιφρούρηση τῶν μετόπισθεν».

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στόν ἠλεκτροσταθμό τῆς Κασίρα, γιατί αὐτός θά ἔπρεπε νά ἐφοδιάσει μέ ἠλεκτρενέργεια τά μεγαλύτερα ἐργοστάσια καί φάμπρικες τῆς Μόσχας καί ἦταν ἕνα ἀπό τά πρῶτα ἔργα γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ σχεδίου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας. Παρακολουθοῦσε διαρκῶς τήν πορεία τῆς κατασκευῆς, ἔπαιρνε ἄμεσα μέρος στή λύση ὅλων τῶν ζητημάτων, ἔλεγχε σέ ποιά κατάσταση βρίσκεται ὁ ἐφοδιασμός τοῦ ἔργου μέ τά ἀπαραίτητα ὑλικά, ἐργατική δύναμη, τεχνικό ἐξοπλισμό (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 386, 463 καί Παραρτήματα, ντοκουμέντο 45ο τίς Λενινιστικές Συλλογές, τόμ. XX, σελ. 213-215, τόμ. XXIII, σελ. 14-29). — *233.*

341 Πρόκειται γιά τούς στύλους στήριξης τῆς ὑπό κατασκευή γραμμῆς ἠλεκτροδότησης Κασιρα — Μόσχα. Οἱ ξύλινοι στύλοι στήριξης, πού γιά πρώτη φορά χρησιμοποιοῦνταν σέ γραμμή τέτιου μάκρους, τοποθετοῦνταν τό χειμώνα καί γι' αὐτό ἦταν ἀδύνατα στερεωμένοι. Ὅπως γράφει στά ἀπομνημονεύματά του ὁ Β. Α. Σμολιανίνοφ, ὕστερα ἀπό τό σημείωμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Γκ. Ντ. Τσιουρούπα εἶχαν παρθεῖ ὅλα τά ἀπαραίτητα προφυλακτικά μέτρα. — *233.*

342 Στίς 3 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας ἀποφάσισε νά χορηγήσει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων 5 ἑκατομ. ρούβλια γιά τήν τεχνική ὀργάνωση προφορικῆς πληροφοριοδότησης μέ τή βοήθεια ἐνισχυμένων τηλεφώνων σέ 6 πλατεῖες τῆς Μόσχας.

Ἡ εἰσήγηση τοῦ Α. Μ. Νικολάγεφ καί τά σχέδια ἀποφάσεων γιά τό πρόγραμμα — μίνιμουμ τῆς ραδιοτηλεφωνικῆς οἰκοδόμησης καί γιά τά μέτρα ἐκπλήρωσής του συζητήθηκαν στίς 15 τοῦ Ἰούνη στό ΣΕΑ. Οἱ ἀποφάσεις ψηφίστηκαν στίς 24 τοῦ Ἰούνη καί στίς 6 τοῦ Ἰούλη 1921. Τό ΣΕΑ ὑποχρέωσε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων νά χτίσει ὥς τήν 1η τοῦ Μάρτη 1922 4 ραδιοτηλεφωνικούς σταθμούς μετάδοσης (Μόσχα — Τασκέντη — Χάρκοβο — Νοβονικολάγεβσκ) καί 280 σταθμούς δέκτες στά κυβερνεῖα καί νομούς σέ ἀκτίνα 2000 *χιλ.* γύρω ἀπό τή Μόσχα. — *234.*

343 Στήν 1 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Μ. Π. Πάβλοβιτς ἀπάντησε ὅτι στούς προσεχεῖς μῆνες ἀπό ἔλλειψη χρόνου δέν θά μποροῦσε νά συμμετέχει στή σύνταξη χαρτῶν, πού θά χαρακτήριζαν τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἀποικιοκρατίας, γιά τόν καταρτιζόμενο μαθητικό ἄτλαντα. Βλ. σχετικά μ' αὐτό σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 410, 471. — *235.*

344 Τό ζήτημα γιά τόν περιορισμό τοῦ δικαιώματος χρησιμοποίησης βαγονιῶν γιά προσωπική ἐξυπηρέτηση συζητήθηκε στό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας στίς 11 καί 18 τοῦ Μάη 1921, στίς συνεδριάσεις τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ στίς 7 καί 23 τοῦ Ἰούνη. Ἀπόφαση γιά τόν περιορισμό χρησιμοποίησης βαγονιῶν γιά προσωπική ἐξυπηρέτηση ἐγκρίθηκε ἀπό τό ΣΛΕ (μέ εἰσήγηση τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ)

στίς 28 τοῦ Ἰούνη (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ, ἀρ. φύλ. 142 τῆς 2 τοῦ Ἰούλη 1921). — *236.*

345 Πρόκειται γιά τό ψήφισμα, τίς ἀποφάσεις καί ἄλλα ὑλικά τοῦ Ι Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν αἱρετικῶν ἀγροτικῶν ἑνώσεων, καθώς καί γράμματα τῆς Διεύθυνσης τοῦ Συμβουλίου τοῦ συνεδρίου καί τοῦ προέδρου αὐτῆς τῆς Διεύθυνσης Β. Γκ. Τσερτκόφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 30 τοῦ Μάη 1921 πού ζητοῦσαν νά ἐπιτραπεῖ στόν Τσερτκόφ καί Ν. Σ. Ραντιόνοφ (γραμματέα τῆς διεύθυνσης) νά παραβρεθοῦν στό Μικρό Συμβούλιο κατά τήν ἐξέταση τοῦ ζητήματος γιά τίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου. (Ἡ Διεύθυνση, ὅπως φαίνεται, δέν γνώριζε τήν ἀπόφαση τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ τῆς 16 τοῦ Μάη 1921, βλ. τή σημείωση 233.)

Τήν 1 τοῦ Ἰούνη ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ ζήτησε ἀντίγραφο αὐτῆς τῆς ἀπόφασης καί στίς 2 τοῦ Ἰούνη γνωστοποίησε στόν Τσερτκόφ ὅτι θά εἰδοποιηθεῖ ἔγκαιρα, ἄν γιά τήν ὑπόθεση τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν αἱρετικῶν ἀγροτικῶν ἑνώσεων θά χρειαστοῦν ὁποιαδήποτε λεπτομερῆ στοιχεῖα. — *237.*

346 Πρόκειται γιά τήν ἐπιτροπή πού συγκροτήθηκε στίς 30 τοῦ Μάη 1921 ἀπό τήν III σύνοδο τῆς ΠΚΕΕ γιά συζήτηση τῶν σχεδίων Ἐντολῆς τοῦ ΣΕΑ πρός τά τοπικά σοβιετικά ἱδρύματα καί τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ γιά τά τοπικά οἰκονομικά συμβούλια, γιά τήν ὑποβολή ἐκθέσεων καί γιά τήν καθοδήγηση ἀπό τήν Ἐντολή τοῦ ΣΕΑ (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 43ος, σελ. 266-291).

Στό ντοκουμέντο ὑπάρχουν σημειώσεις τοῦ γραμματέα γιά τήν παραλαβή διορθώσεων ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ὑγιεινῆς, τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν, τό ΠΚΣΣ κτλ. καί σημείωμα τοῦ Ν. Ὀσίνσκι: «Θά παραδοθοῦν ἄμεσα στόν Ἀβανέσοφ γιά τήν ἐπιτροπή τῆς ΠΚΕΕ (διορθώσεις στήν Ἐντολή)» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *237.*

347 Πρόκειται γιά τό τηλεφωνογράφημα τοῦ Γκ. Β. Τσιτσέριν τῆς 31 τοῦ Μάη 1921, πού στάλθηκε στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς 31 τοῦ Μάη νά ἐγκρίνει τήν παράκληση τοῦ Λ. Μπ. Κράσιν νά σταλεῖ στόν Μπ. Σ. Στομονιακόφ πληρεξούσιο ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν γιά τό διορισμό του σάν ἐμπορικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς κυβέρνησης τῆς ΣΟΣΔΡ στή Γερμανία καί νά ρωτηθεῖ ὁ Τσιτσέριν, ἄν τό ἐξασφαλίζει αὐτό ἡ ἐμπορική θέση τῆς ΣΟΣΔΡ στή Γερμανία ἤ εἶναι ἀπαραίτητο ἀμέσως νά διοριστεῖ πληρεξούσιος πολιτικός ἀντιπρόσωπος, πού τήν ὑποψηφιότητά του στή δοσμένη περίπτωση προτεινόταν νά τήν ὑποδείξει ὁ Τσιτσέριν.

Ὁ Τσιτσέριν, ὑποδείχνοντας τή σύνδεση τῆς ἐμπορικῆς θέσης μέ τήν πολιτική, ἀπάντησε ὅτι θά εἶναι πάρα πολύ ἐπιζήμια ἡ παραμονή στή Γερμανία ἑνός ἐμπορικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ΣΟΣΔΡ καί στήν περίπτωση ἀκόμη πού εἶχε ἐπίσημη πληρεξουσιότητα. Ὁ Τσιτσέριν, ἀπομέρους τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν, ἐκτός ἀπό τόν Β. Β. Βορόβσκι, συνιστοῦσε γιά τή θέση τοῦ πληρεξούσιου ἀντιπροσώπου τόν Ν. Ν. Κρεστίνσκι.

Στό κείμενο τοῦ τηλεφωνογραφήματος, πού διαβιβάστηκε στόν Β. Ι. Λένιν μέ τήν παράκληση νά ἀνακοινώσει τό ταχύτερο τήν ἀπόφασή του, ὑπῆρχαν μιά σειρά λάθη. — *238.*

348 Τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα στίς 31 τοῦ Μάη 1921 ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε ἀπό τό

Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) μέ ἐρωτήσεις τηλεφωνικά καί διαβιβάστηκε στόν Γκ. Β. Τσιτσέριν. — *238.*

349 Στό κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάσσεται σημείωμα τοῦ Α. Μ. Λεζάβα πρός τόν Β. Ι. Λένιν. Ὁ Λεζάβα ἔγραφε ὅτι ἡ ἀγορά ἐκσκαφέων στό ἐξωτερικό ἀνατέθηκε στόν Λ. Μπ. Κράσιν, δέν εἶναι γνωστό ὅμως τί ἔκανε. Στό ὑπόμνημα ἀναφερόταν ἐπίσης ὅτι ὁ μηχανικός Τ. Ε. Ρέινε, πού στάλθηκε στό ἐξωτερικό ἀπό τό Συμβούλιο μεταλλείων, εἶναι ἐξουσιοδοτημένος ἀντιπρόσωπος γιά ξεχωριστές ἀγορές τῆς ὑπηρεσίας του. — *239.*

350 Ὁ Μ. Ν. Τουχατσέβσκι εἶχε διοριστεῖ στρατιωτικός διοικητής τῆς στρατιωτικῆς περιοχῆς τοῦ Ταμπόφ καί τοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ τό καθῆκον τῆς διάλυσης τῶν συμμοριῶν τοῦ Ἀντόνοφ. — *240.*

351 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε σέ σχέση μέ τό γράμμα τοῦ γραμματέα τοῦ κυβερνείου Ταμπόφ τοῦ ΚΚΡ(μπ) Μπ. Α. Βασίλιεφ, στό ὁποῖο ἀνάφερε σχετικά μέ τήν πάλη ἐνάντια στίς κουλάκικες συμμορίες τοῦ Ἀντόνοφ, γιά τή χειροτέρευση τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ἐφοδιασμοῦ τοῦ κυβερνείου. Ὁ Βασίλιεφ παρακαλοῦσε νά βοηθηθεῖ ἐπειγόντως τό κυβερνεῖο μέ τρόφιμα καί νά δοθεῖ ἡ ἀπαραίτητη στρατιωτική βοήθεια. «Σᾶς παρακαλοῦμε, — ἔγραφε ὁ Βασίλιεφ, — νά ἀναλάβετε τήν ὑπόθεση τῆς πάλης κατά τοῦ Ἀντόνοφ ἐπίσης κάτω ἀπό τόν προσωπικό Σας ἔλεγχο καί καθοδήγηση» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *240.*

352 Στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἔδοσε ὁδηγίες στόν Μ. Ν. Τουχατσέβσκι νά διαλύσει τίς συμμορίες τοῦ Ἀντόνοφ στό κυβερνεῖο Ταμπόφ στή διάρκεια ἑνός μήνα.

Στό ὑπόμνημά του στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 16 τοῦ Ἰούλη 1921, πού σύνταξε ὁ Τουχατσέβσκι κατά παραγγελία τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἀνάφερε ὅτι σάν ἀποτέλεσμα τῶν ἐπιχειρήσεων, πού διεξήχθηκαν τό Μάη-Ἰούλη στό κυβερνεῖο Ταμπόφ, ἡ κουλάκικη ἐξέγερση κατεστάλη, ἀποκαταστάθηκε παντοῦ ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἔμειναν στίς συμμορίες τοῦ Ἀντόνοφ συνολικά 1200 ἄτομα περίπου, ἐνῶ στίς ἀρχές τοῦ Μάη ἦταν γύρω στίς 21 χιλιάδες. — *241.*

353 Ὅπως φαίνεται, τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα, πρίν σταλεῖ αὐτό τό γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή, ὁ Β. Ι. Λένιν ρώτησε τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Σιβηρίας Σ. Ε. Τσουτσκάγεφ: «Ποιά στοιχεῖα ἔχετε γιά τή δουλιά τοῦ Ι. Μάισκι σάν 1) μέλους τοῦ ΚΚΡ; (ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1921), 2) γιά τό ἀξίωμα πού κατέχει στό σοβιετικό μηχανισμό *(τί* δουλιά κάνει);».

Στό ἀπαντητικό γράμμα τοῦ Τσουτσκάγεφ μέ τή θετική γνώμη γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν ἐντολῶν τῆς κομματικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου ἀπό τόν Μάισκι γιά τή δουλιά του σάν διευθυντῆ τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Σιβηρίας ὑπάρχει σημείωση τοῦ Λένιν: «1. VI. Τσουτσκάγεφ».

Ὁ Λένιν διαβίβασε τό γράμμα τοῦ Μάισκι στά μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) μέ τήν παρακάτω ἐπισημείωση: *«Πρός τά μέλη τῆς ΚΕ.* Γιά γνώση. Ἔστειλα τό γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ἰζβέστιγια». 1/VI. *Λένιν»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *242.*

354 Στίς 2 καί 3 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Προεδρεῖο τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου ἄκουσε εἰσήγηση τοῦ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι σύμφωνα μέ τό περιεχόμενο τοῦ γράμματος τοῦ Β. Ι. Λένιν καί ἐνέκρινε σχέδιο ἐγκυκλίου πρός τούς προέδρους ὅλων τῶν τμημάτων καί ὑποεπιτροπῶν τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου, πού σύνταξε ὁ Π. Σ. Ὀσάντσι μέ βάση τίς προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἀντίγραφο ἀπό τό πρωτόκολλο συνεδρίασης τοῦ Προεδρείου διαβιβάστηκε στόν Β. Ι. Λένιν. — *243.*

355 Τό ντοκουμέντο πού δημοσιεύεται, γράφτηκε, ὅπως φαίνεται, ἀπ' ἀφορμή τήν ἀναφορά τοῦ Π. Σ. Ὀσάντσι. Στήν κατάσταση τῶν συλληφθέντων τή νύχτα τῆς 27 τοῦ Μάη 1921, ὅπου ὑπογραμμίστηκαν τά ἐπίθετα τῶν Π. Α. Στσουρκέβιτς, Μπ. Ε. Βορομπιόφ, ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε μιά σειρά σημειώσεις: «Οἱ δυό πού ὑπογραμμίστηκαν εἶναι προσωπικά γνωστοί στόν Ὀσάντσι»· «Τέτιοι, ὅπως ἐγώ»· «Τουλάχιστο δέν εἶναι δυνατή ἡ κράτηση στό σπίτι; Δέν εἶναι δυνατό νά παρθοῦν ἄλλα μέτρα καταστολῆς μέσων ἐκτροπῆς; Μά αὐτοί δέν πρόκειται νά τό σκάσουν» κτλ.

Τότε ὁ Λένιν ἔγραψε τό παρακάτω σημείωμα: «1) τόν τελευταῖο καιρό δίνεται ἐντολή «ἡ σύλληψη νά γίνεται σύμφωνα μέ τήν κρίση τοῦ καθενός». 2) Εἶναι καλύτερα νά δίνονται ἐντολές *ὀνομαστικά».*

Στίς 3 τοῦ Ἰούνη ὁ πρόεδρος τῆς ΠΕΕ τοῦ κυβερνείου Πετρούπολης ἀνάφερε στόν Ι. Σ. Οὔνσλιχτ ὅτι ὅλα τά πρόσωπα, πού ὑποδείχνονται στό τηλεγράφημα τοῦ Λένιν, ἀπελευθερώθηκαν, οἱ συλλήψεις στήν Πετρούπολη ἔγιναν ἀνάμεσα στά πρώην μέλη τοῦ κόμματος τῶν καντέτων, γιατί ἕνα τμῆμα τους πῆρε μέρος στή συνωμοσία πού ἀποκαλύφθηκε στήν Πετρούπολη, ὅτι, πρόσωπα πού δέν ἔχουν σέ βάρος τους στοιχεῖα πού ἐκθέτουν, ἀπελευθερώθηκαν. Οἱ συλληφθέντες βρίσκονταν ὑπό κράτηση ἀπό 12 ὧρες μέχρι 1 ½ εἰκοσιτετράωρο (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Βλ. ἐπίσης σημείωση 368. — *243.*

356 Ὁ Α. Ο. Ἄλσκι στό ἀπαντητικό γράμμα ἀνάφερε ὅτι θά μποροῦσε, ἄν ὁ Λένιν συμφωνοῦσε, νά ὑποβάλει μέ ὑπηρεσιακό τρόπο ἀπόφαση γιά ἐξαργύρωση τοκομεριδίων τοῦ κινέζικου δανείου σέ ὕψος 50 000 στερλίνων γιά τίς ἀνάγκες τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐργασίας. Ὁ Λένιν ἔγραψε σ' αὐτό τό γράμμα: «Παρακαλῶ νά σταλεῖ μέ ὑπηρεσιακό τρόπο. 14/VI. *Λένιν»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Στίς 8 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας ἀποφάσισε νά ἐγκρίνει τήν αἴτηση τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐργασίας γιά 100 000 χρυσά ρούβλια καί νά συστήσει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου τήν πραγματοποίησή της. — *245.*

357 Ὁ Α. Μ. Τσέβερεφ, στρατιωτικός ἐπίτροπος εἰδικῆς ταξιαρχίας τυφεκιοφόρων στό Νταγκεστάν, κατά τή διάρκεια συνομιλίας του μέ τόν Β. Ι. Λένιν, ἀνάφερε μερικές παρεκκλίσεις στήν ἐθνική πολιτική, πού ἔγιναν στό Νταγκεστάν. — *245.*

358 Πρόκειται γιά τήν μπροσούρα «Ἡ κατάσταση τῆς βιομηχανίας πετρελαίου στήν περιοχή τοῦ Μπακοῦ στά τέλη τοῦ 1920. Ἔκθεση τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἐργατοαγροτικῆς Ἄμυνας γιά τήν ἄντληση καί μεταφορά πετρελαίου». Μπακού, Κεντρικό πρακτορεῖο τύπου τοῦ Ἀζερμπαϊ-

τζάν, 1920 (Ἐπιτροπή πετρελαίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν). Σημειώσεις καί ὑπογραμμίσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν σέ τούτη τήν μπροσούρα βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 137-142. — *246.*

[359] Ὁ Ι. Μ. Γκούμπκιν στό γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 5 τοῦ Ἰούνη 1921 ἀνάφερε ὅτι τό σημείωμα «Γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν μεταλλικῶν σωλήνων μέ τσιμεντοκονία στή γεώτρηση πετρελαιοπηγῶν» εἶναι ἀναδημοσίευση (σχεδόν ὁλόκληρη) ἄρθρου ἀπό τό ἀμερικανικό περιοδικό Engineering and Mining Journal» («Μηχανική καί Μεταλλειολογία»), τεῦχ. 13 τῆς 27 τοῦ Μάρτη 1920, πού περιεῖχε μόνο προτάσεις τοῦ ἀρθρογράφου χωρίς νά ὑποδείχνει τήν πρακτική ἐφαρμογή τους. Στό γράμμα τοῦ Γκούμπκιν ὁ Λένιν σημείωσε: «στό ἀρχεῖο». «Δόθηκε ἀπάντηση στίς 10/VI». Τήν ἀπάντηση τοῦ Λένιν βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 431. — *246.*

[360] Τό δημοσιευόμενο σημείωμα γράφτηκε σέ ἀπάντηση στήν παράκληση τοῦ Γκ. Λ. Σκλόβσκι γιά ἀκρόαση. Ὅπως φαίνεται, ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 3 τοῦ Ἰούλη συνομίλησε μέ τόν Σκλόβσκι (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 409). — *246.*

[361] Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 12 τοῦ Μάη 1921: «Νά σταλεῖ ὁ σ. Σκλόβσκι στό Βερολίνο στή διάθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου». Στό ἀπόσπασμα ἀπό τό πρωτόκολλο τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου ὑπάρχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν *«Γιά τόν Σκλόβσκι»*, «στό ἀρχεῖο» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *247.*

[362] Πρόκειται γιά τόν Ι. Ι. Ἰόνοφ, διευθυντή τοῦ τμήματος τῆς Πετρούπολης τοῦ Κρατικοῦ ἐκδοτικοῦ. Ἡ ἐρώτηση στάλθηκε στίς 10 τοῦ Ἰούνη 1921. Βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 471. — *248.*

[363] Ὁ Β. Ι. Λένιν, στίς 2 τοῦ Ἰούνη 1921 ἀπ' ἀφορμή τήν ἄρνηση τοῦ Μ. Π. Πάβλοβιτς νά συντάξει χάρτες γιά τό μαθητικό ἄτλαντα, πού θά χαρακτήριζε τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἀποικιοκρατίας (βλ. τή σημείωση 343), πρότεινε στόν Κ. Μπ. Ράντεκ νά ἀναθέσει αὐτή τή δουλιά στό σοβιετικό ἀντιπρόσωπο στή Γερμανία Π. Λ. Λαπίνσκι.

Στίς 18 τοῦ Ἰούνη ὁ Λαπίνσκι ἔκανε γνωστό ἀπό τή Γερμανία ὅτι πρόθυμα θά καταπιαστεῖ μ' αὐτή τή δουλιά. — *248.*

[364] Ὁ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι στίς 10 ἤ 11 τοῦ Ἰούνη ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν ὑπόμνημα τοῦ διευθυντῆ τοῦ τμήματος ἠλεκτρισμοῦ τοῦ ΑΣΛΟ Ν. Ν. Βασκόφ γιά τήν πορεία ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας στά χρόνια 1917-1921. Ὁ Λένιν χρησιμοποίησε τά στοιχεῖα αὐτοῦ τοῦ ὑπομνήματος στήν προετοιμασία τῶν θέσεων τῆς εἰσήγησης στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ(μπ) (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 44ος, σελ. 3-12). Τίς παρατηρήσεις τοῦ Λένιν στό ὑπόμνημα τοῦ Βασκόφ βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 435. — *248.*

[365] Βλ. τή σημείωση 260. — *249.*

[366] Ὁ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι οἱ ὑποδείξεις του

ἐκπληρώνονται: συντάσσονται χάρτες καί σχεδιαγράμματα γιά νά γνωριστοῦν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μέ τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ, σάν ἔκθεση καί ἐπεξήγηση τοῦ σχεδίου θά χρησιμοποιηθεῖ «Τό ἐπεξηγηματικό σημείωμα στό σχηματικό χάρτη ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας» τοῦ Ε.Γ. Σουλγκίν (βλ. «Τό σχέδιο ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς ΣΟΣΔΡ. Εἰσαγωγή στήν εἰσήγηση στό VIII συνέδριο τῶν Σοβιέτ». Μόσχα, 1920, σελ. 193-217. — *250.*

367 Σχετικά μέ τήν ἐκπόνηση τοῦ Κανονισμοῦ γιά τήν ἐπιτροπή χρησιμοποίησης ὑλικῶν πόρων τῆς ΣΟΣΔΡ δίπλα στό ΣΕΑ δημιουργήθηκαν διαφωνίες σχετικά μέ τίς ἁρμοδιότητες αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς ἀνάμεσα στόν Α. Μπ. Χαλάτοφ (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ), τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι (Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου) τόν Π. Α. Μπογκντάνοφ (ΑΣΛΟ) καί τόν Λ. Ν. Κρίτσμαν (Ἐπιτροπή χρησιμοποίησης). Δημοσιεύτηκαν μιά σειρά ἄρθρα γιά συζήτηση στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 117, 123, 128, 130 τοῦ 1921.

Στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1921 τό ΣΛΕ ἐνέκρινε μέ μιά σειρά τροπολογίες τό σχέδιο τοῦ Κανονισμοῦ, πού ἐκπόνησε ἡ Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου. Στίς 29 τοῦ Ἰούνη ὁ Κανονισμός πού συντάχθηκε ὕστερα ἀπό ἐντολή τοῦ ΣΕΑ ἀπό τήν ἐπιτροπή πού ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς Μπογκντάνοφ, Κρζιζανόβσκι, Κρίτσμαν καί Χαλάτοφ, ὑπογράφηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν. — *250.*

368 Τό καλοκαίρι τοῦ 1921 ἀπ' ἀφορμή τήν πείνα στή Σοβιετική Ρωσία δραστηριοποιήθηκε ἡ ἀντεπαναστατική παράνομη ὀργάνωση τῆς Ρωσίας, πού στηριζόταν στή βοήθεια κύκλων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Στή διάρκεια τοῦ Ἰούνη-Ἰούλη 1921 ἀπό ὄργανα τῆς Πανρωσικῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς στήν Πετρούπολη, στίς βόρειες καί βορειοδυτικές περιοχές τῆς ΣΟΣΔΡ ἀποκαλύφθηκαν κάμποσες ἀντεπαναστατικές ὀργανώσεις, πού ἑτοιμάζονταν νά ξεσηκώσουν ἔνοπλο πραξικόπημα, ὅταν θά ἄρχιζε ἡ εἴσπραξη τοῦ φόρου σέ εἶδος.

Στήν ἔκθεση τῆς ΠΕΕ, πού δημοσιεύτηκε στίς 24 τοῦ Ἰούλη 1921, ξεσκεπαζόταν ἡ σύνδεση τῶν συνωμοτῶν στήν Πετρούπολη μέ ξένες μυστικές ὑπηρεσίες. «Ἡ ὀργάνωση πού ἀποκαλύφθηκε, σημειωνόταν στήν ἔκθεση, μέσω τῶν ὑπεύθυνων συνδέσμων της βρισκόταν σέ μόνιμη ἐπαφή μέ τήν ἀντικατασκοπεία τῆς Φιλλανδίας, μέ τήν ἀμερικανική, ἀγγλική καί γαλλική κατασκοπευτικές ὀργανώσεις στή Φιλλανδία».

Τό καλοκαίρι τοῦ 1921 οἱ συνωμότες πῆραν ὑποδείξεις, πού ξεκινοῦσαν ἀπό τό κέντρο τοῦ Παρισιοῦ καί τή γαλλική κατασκοπεία, νά προετοιμάσουν τήν ὀργάνωση γιά «πιό ἀποφασιστικές ἐνέργειες» (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 161, 192 τῆς 24 τοῦ Ἰούλη καί τῆς 31 τοῦ Αὐγούστου 1921).

Ἡ ἀποκάλυψη τῶν συνωμοσιῶν στήν Πετρούπολη καί στίς ἄλλες πόλεις ἀνέτρεψε τά σχέδια τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κύκλων, πού ἔλπιζαν νά χρησιμοποιήσουν τίς οἰκονομικές δυσκολίες, οἱ ὁποῖες παρουσιάστηκαν λόγω τῆς πείνας, γιά τήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. — *251.*

369 Στίς 23 τοῦ Μάρτη 1921 τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας μέ βάση τήν εἰσήγηση τοῦ Μ. Ι. Φρούμκιν «Γιά τόν ἐφοδιασμό τοῦ Βόρειου Καυκάσου μέ πρῶτες ὕλες καί συνάλλαγμα» ὑποχρέωσε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί τό ΑΣΛΟ νά ὑποβάλλει γι' αὐτό τό ζήτημα τό πόρισμά του στό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στίς 24 τοῦ Μάρτη τό Μικρό ΣΛΕ ὑποχρέωσε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου νά θέσει ὄχι ἀργότε-

ρα ἀπό τίς 15 τοῦ Ἀπρίλη, στή διάθεση τοῦ πληρεξούσιου ἀντιπροσώπου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στή νοτιοανατολική περιοχή συνάλλαγμα, πολύτιμα ἀντικείμενα καί πρῶτες ὕλες συνολικοῦ ποσοῦ 10 ἑκατομμυρίων χρυσῶν ρουβλιῶν γιά ἀγορά στίς νότιες ἀγορές τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορευμάτων, ἀπαραίτητων γιά ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων στό Βόρειο Καύκασο. Στά τέλη τοῦ Ἀπρίλη ἐξακριβώθηκε ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου δέν εἶχε ἐκπληρώσει τήν ἐντολή τοῦ ΣΕΑ.

Στίς 3 τοῦ Ἰούνη, ὕστερα ἀπό ἐπανειλημμένες συζητήσεις αὐτοῦ τοῦ ζητήματος στό ΣΕΑ καί στό ΣΛΕ, τό ΣΕΑ ἀνάθεσε σέ ἐπιτροπή ἀπό τούς Λ. Μ. Χιντσούκ, Ντ. Ι. Κούρσκι καί Β. Α. Σμολιανίνοφ νά ἐξετάσει τό ζήτημα σχετικά μέ τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ τῆς 24 τοῦ Μάρτη καί νά πάρει ἀμέσως τά κατάλληλα μέτρα γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων στή νοτιοανατολική περιοχή. Στίς 8 τοῦ Ἰούνη, μέ εἰσήγηση τῆς ἐπιτροπῆς, τό ΣΕΑ θεώρησε ἀναγκαῖο νά αὐξήσει τό ἐμπορικό ἀπόθεμα γιά τή νοτιοανατολική περιοχή καί ἀνάθεσε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου νά κάνει ἔκθεση γιά τήν ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης ἀπό ὅλες τίς ὑπηρεσίες. — *251.*

370 Βλ. τή σημείωση 115. — *251.*

371 Στό ἀπαντητικό γράμμα του τῆς 7 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Μ. Ι. Φρούμκιν ἐξηγοῦσε τή μή ἐκπλήρωση ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ τῆς 24 τοῦ Μάρτη 1921 γιά τό κεφάλαιο ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων στή νοτιοανατολική περιοχή ἀπό τήν ἀπροθυμία τῶν Λ. Μπ. Κράσιν καί Α. Μ. Λεζάβα νά παραχωρήσουν στό Νοτιοανατολικό οἰκονομικό συμβούλιο τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς τή δυνατότητα νά κάνει αὐτοτελές ἐμπόριο μέ τίς ἀγορές τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὁ Φρούμκιν ἀνάφερε ὅτι τό οἰκονομικό συμβούλιο, παρά τίς ἐντολές τῆς Μόσχας, συγκέντρωσε ἐξαγωγικό κεφάλαιο 2 ½ ἑκατομ. χρυσῶν ρουβλιῶν καί ἔκλεισε συμφωνία μέ τή γαλλική ἑταιρία «Ὀπτόργκ» γιά ἀγορές ἐμπορευμάτων γιά τή νοτιοανατολική περιοχή στήν ἀγορά τῆς Κωνσταντινούπολης (βλ. γι' αὐτό τή σημείωση 379). Ὁ Λένιν στό γράμμα τοῦ Φρούμκιν ἔγραψε: «*Στό ἀρχεῖο.* NB. Ἔχει σημασία» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *252.*

372 Πρόκειται γιά τή συμφωνία ἀνάμεσα στήν Ἐπιτροπή πετρελαίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί τήν ἐμποροβιομηχανική καί χρηματιστική ἑταιρία γιά τή Ρωσία (Société Commerciale Industrieele financière pour la Russie) — «Σοσιφρός», πού κλείστηκε στήν Κωνσταντινούπολη στίς 9 τοῦ Μάη 1921. Στό ἀντίγραφο τῆς συμφωνίας, πού διαβιβάστηκε στόν Λένιν ἀπό τόν πληρεξούσιο ἀντιπρόσωπο τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στίς Δημοκρατίες τῆς Ὑπερκαυκασίας Φ. Γ. Ραμπινόβιτς ἀναφερόταν ὅτι ἡ Ἐπιτροπή πετρελαίου, ἀναθέτοντας στή «Σοσιφρός» τίς ἀγορές τεχνητῶν ὑλικῶν καί βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἀναλαμβάνει τήν ὑποχρέωση νά μήν ἀγοράζει αὐτά ἀπό ἄλλες φίρμες χωρίς τήν ἄδεια τῆς «Σοσιφρός», σέ ἀντίθετη περίπτωση ἡ Ἐπιτροπή πετρελαίου θά πληρώνει στή «Σοσιφρός» 3% μεσιτικά. Αὐτό τό ἐδάφιο, ὅπως ἐπίσης καί οἱ ὅροι πώλησης προϊόντων πετρελαίου στή «Σοσιφρός» προκάλεσαν ἐξαιρετικά ἔντονες ἀντιρρήσεις τοῦ Λένιν.

Ὕστερα ἀπό τήν παραλαβή τῶν ντοκουμέντων ἀπό τόν Α. Π. Σερεμπρόβσκι ὁ Λένιν ἀνάθεσε σέ εἰδική ἐπιτροπή νά μελετήσει τή συμφωνία καί νά

κάνει ἐκεῖ τίς ἀπαραίτητες διορθώσεις (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 457, 458). — *253.*

373 Στίς 11 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Α. Π. Σερεμπρόβσκι διαβίβασε στόν Β. Ι. Λένιν μέ ταχυδρόμο τά ντοκουμέντα γιά τίς ἀγορές καί τίς συμφωνίες μέ τή «Σοσιφρός» καί τή γαλλική ἑταιρία γιά ἐμπόριο μέ τή Ρωσία καί ἀνάφερε στό τηλεγράφημα ὅτι κανένα μονοπωλιακό δικαίωμα δέν δόθηκε στή «Σοσιφρός» γιά τά προϊόντα πετρελαίου καί ὅτι ὅλες οἱ συμφωνίες πού ἔκλεισε ἡ Ἐπιτροπή πετρελαίου πρέπει νά ἐπικυρωθοῦν ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου.

Στό τηλεγράφημα τοῦ Σερεμπρόβσκι ὁ Λένιν ἔγραψε: *«Στόν Σμολιανίνοφ.* **Ἐμπιστευτικό.** Διαβάστε το, συγκρατεῖστε το στή μνήμη. Νά πιάσετε τόν ταχυδρόμο χωρίς οὔτε μιά στιγμή καθυστέρηση. 11/VI. *Λένιν»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ἐπίσης ἀπαντητικά τηλεγραφήματα πάρθηκαν ἀπό τόν Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε καί τόν πληρεξούσιο τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στίς Δημοκρατίες τῆς Ὑπερκαυκασίας Φ. Γ. Ραμπινόβιτς. — *254.*

374 Στίς 30 τοῦ Ὀχτώβρη 1920 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πῆρε τήν ἀπόφαση «Γιά τήν ὑδραυλική ἐξόρυξη τύρφης». Οἱ ἐργασίες γιά τήν ὑδραυλική ἐξόρυξη τύρφης, ὅπου καί ἄν αὐτές διεξάγονταν, θεωροῦνταν πολύ ἐπείγουσες καί ἔχουν ἐξαιρετικά σπουδαία κρατική σημασία. Στό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ εἶχε ἀνατεθεῖ νά ὀργανώσει στή Γενική διεύθυνση βιομηχανίας τύρφης Διεύθυνση γιά τίς ὑποθέσεις τῆς ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης (Γκιντροτόρφ), πού ὑπεύθυνος καθοδηγητής της διορίστηκε ὁ Ρ. Ε. Κλασσόν. Ἐπίσης εἶχαν ἐγκριθεῖ μέτρα γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Διεύθυνσης ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης (βλ. «Ἰστορίτσεσκι Ἀρχίβ», 1956, ἀρ. 1, σελ. 12-13). Τήν ἄνοιξη τοῦ 1921 τό ζήτημα τῆς ὑδραυλικῆς ἐξόρυξης τύρφης ξανασυζητήθηκε λεπτομερειακά στό ΣΛΕ (βλ. σημείωση 192). — *254.*

375 Βλ. τή σημείωση 346. — *256.*

376 Πρόκειται γιά τά μέτρα τιμωρίας τῶν προέδρων τῶν Ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων καί τῶν διευθυντῶν τμημάτων τους, πού παραβίασαν τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ τῆς 1 τοῦ Ἀπρίλη 1921 σχετικά μέ τήν παραχώρηση μέσων συγκοινωνίας ἀπό τά ἱδρύματα γιά τή μεταφορά φορτίων ἐπισιτισμοῦ ἀπό τή Σιβηρία, Οὐκρανία καί Βόρειο Καύκασο. Τό ζήτημα αὐτό συζητήθηκε στό ΣΕΑ στίς 1 καί 3 τοῦ Ἰούνη καί στίς 21 τοῦ Ἰούνη στό ΣΛΕ. Στίς 23 τοῦ Ἰούνη τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ γιά τή μή ἐκπλήρωση ἤ γιά τή μή ἔγκαιρη ἐκπλήρωση τῆς ἐντολῆς τοῦ ΣΕΑ τῆς 1ης τοῦ Ἀπρίλη τιμώρησε μέ παρατήρηση τά προεδρεῖα τῶν Ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν τῶν κυβερνείων τοῦ Ὀριόλ, Κούρσκ, Σαράτοφ, Ροστόβ, Σαμάρα, Βλαντίμιρ, Πετρούπολης, Πένζα καί Νίζνι-Νόβγκοροντ (βλ. «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 139, 29 τοῦ Ἰούνη 1921). — *257.*

377 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Ἄστραχαν νά διακόψει τή φόρτωση ξυλείας γιά τίς πετρελαιοπηγές τοῦ Μπακοῦ λόγω τῶν διαπραγματεύσεων γιά τίς ἐκχωρήσεις. Ὁ Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε μέ τηλεγράφημά του στίς 31 τοῦ Μάη 1921 ζήτησε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν νά ἀκυρώσει αὐτή τήν ἀπόφαση καί οἱ ὑπεύθυνοι νά παραπεμφθοῦν στό δικαστήριο.

Στίς 8 τοῦ Ἰούνη τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας συζήτησε τό τηλεγράφημα τοῦ Ὀρτζονικίτζε καί διέταξε τήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Ἄστραχαν νά ἀκυρώσει τήν ἀπόφαση, σέ περίπτωση πού αὐτή πάρθηκε. Τό ΣΕΑ πρότεινε στήν ΠΚΕΕ νά ἐξετάσει αὐτό τό ζήτημα καί νά τιμωρήσει τούς ὑπεύθυνους. — *257.*

378 Τήν ἴδια κιόλας μέρα, στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921, ἡ Λ. Α. Φότιεβα ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ἐκπλήρωσε ὅλες τίς ἐντολές του καί ἀνακοίνωσε τήν ὑπόσχεση τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν Α. Ο. Ἄλσκι νά ἀπαντήσει στό γράμμα τοῦ Λένιν στίς προσεχεῖς μέρες (ὅπως ὑποθέτει ἡ Φότιεβα, ὁ Λένιν εἶχε ὑπόψη του τό γράμμα πρός τόν Ἄλσκι τῆς 29 τοῦ Μάη 1921 — βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 377). — *258.*

379 Τό σημείωμα πού δημοσιεύεται γράφτηκε σχετικά μέ τό γράμμα τοῦ Α. Μ. Λεζάβα τῆς 6 τοῦ Ἰούνη 1921.

Ὁ Λεζάβα πρότεινε στόν Β. Ι. Λένιν νά διαγράψει ἀπό τό σχέδιο τηλεγραφήματος πρός τόν Α. Π. Σερεμπρόβσκι τή φράση: «Ἐγώ γενικά δέν εἶμαι ἐνάντια στό ἀπευθείας ἐμπόριο τῆς Διεύθυνσης τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί τῆς Ἐπιτροπῆς πετρελαίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν μέ τήν Κωνσταντινούπολη, εἶμαι ἕτοιμος νά ὑποστηρίξω τήν αὐτονομία τοῦ Μπακοῦ σέ σημαντικά ὅρια, ὅμως χρειάζονται ἐγγυήσεις» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 415). Συνάμα ὁ Λεζάβα πρόβαλλε σάν δικαιολογία τήν ἔλλειψη καλά προετοιμασμένου ἐμπορικοῦ μηχανισμοῦ στήν Ἐπιτροπή πετρελαίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν καί τή συμφωνία, πού ἑτοιμάζεται, γιά τήν ἑνοποίηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῶν τριῶν Δημοκρατιῶν τῆς Ὑπερκαυκασίας.

Ὁ Λεζάβα ὑπενθύμισε ἐπίσης τή συμφωνία, πού κλείστηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη στό Ροστόβ τοῦ Ντόν μέ βάση τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ τῆς 24 τοῦ Φλεβάρη ἀνάμεσα στό οἰκονομικό συμβούλιο τῆς Νοτιοανατολικῆς ἀκρινῆς περιοχῆς καί στή γαλλική ἑταιρία «Ὀπτοργκ» γιά τήν ἀγορά ἐμπορευμάτων στήν Κωνσταντινούπολη στό ποσό τῶν 35 ἑκατομ. φράγκων μέσω αὐτῆς τῆς ἑταιρίας. Ἡ συμφωνία δέν ἦταν οἰκονομικά συμφέρουσα καί δέν ἐγκρίθηκε ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου. — *259.*

380 Τό σημείωμα γράφτηκε στήν ἀναφορά τοῦ Β. Β. Φομίν τῆς 4 τοῦ Ἰούνη 1921 πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) καί τόν Β. Ι. Λένιν γιά τή δυσαρέσκεια τῶν ἐργατῶν συγκοινωνίας, γιά τό σταμάτημα ἐργαστηρίων καί γιά ἄλλες δυσκολίες, πού προκλήθηκαν ἀπό τή δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση. Ὁ Φομίν παρακαλοῦσε τό Πολιτικό Γραφεῖο νά συζητήσει τό ζήτημα τῆς παράδοσης στή δικαιοδοσία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν ἀπό τό ΑΣΛΟ μιᾶς σειρᾶς μικρῶν ἐργοστασίων, προτείνοντας νά ρυθμιστεῖ σ' αὐτά μέ δυνάμεις τοῦ Ἐπιτροπάτου ἡ παραγωγή ἐμπορευμάτων γιά ἀνταλλαγή μέ τρόφιμα γιά τούς ἐργάτες τῶν συγκοινωνιῶν. — *259.*

381 Τό δημοσιευόμενο ντοκουμέντο γράφτηκε στό γράμμα τοῦ Γκ. Λ. Σκλόβσκι πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 5 τοῦ Ἰούνη 1921. Ὁ Σκλόβσκι εὐχαριστοῦσε τόν Λένιν γιά τήν ἠθική ὑποστήριξη καί παρακαλοῦσε ἤ νά βοηθήσει στή γρήγορη ἀναχώρησή του γιά δουλιά στό ἐξωτερικό, ἤ νά τοῦ δοθεῖ δουλιά στό μηχανισμό τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἤ στά Σοβιέτ τῆς Μόσχας καί νά σταλεῖ ἡ οἰκογένειά του στό ἐξωτερικό. — *259.*

382 Στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν: «Ὁ Μόλοτοφ παίρνει γερμανική θεώρηση διαβατηρίου γιά τόν Σκλόβσκι. Ρώτησε ἤδη τό Βερολίνο 6 φορές (τώρα ἀπομέρους τῆς ΚΕ). Ἀπάντηση ἀναμένεται σήμερα-αὔριο. Ἔγινε πρόταση νά σταλεῖ ὁ Σκλόβσκι στή διάθεση τῆς Διεύθυνσης ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου στό Βερολίνο. Ὁ Μόλοτοφ θά γράψει στόν Λουτοβίνοφ. Ἡ οἰκογένεια θά πάει μαζί μέ τόν Σκλόβσκι...».

Ὁ Λένιν, ἀπαντώντας σ' αὐτή τήν ἀναφορά, ἔστειλε στίς 7 τοῦ Ἰούνη τό παρακάτω γράμμα: «σ. Γκορμπουνόφ! Ἄν μέχρι τήν ἀναχώρηση τοῦ Κόππ δέν ὑπάρχει ἀπάντηση ἀπό τή Γερμανία, παρακάλεσε τόν Κόππ, νά ἐπιταχύνει τήν ὑπόθεση καί δόστε ἀπαραίτητα στόν Κόππ γράμμα ἀπό τήν ΚΕ γιά τόν Στομονιακόφ στό Βερολίνο, ἀντίγραφο στόν Λουτοβίνοφ. Ὅταν θά πάει ὁ Σκλόβσκι, θά τοῦ δόσω γράμμα γιά τόν Στομονιακόφ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στίς 11 τοῦ Ἰούνη ὁ Γκορμπουνόφ πληροφόρησε τόν Λένιν ὅτι οἱ ὑποδείξεις του ἐκπληρώθηκαν. — *259.*

383 Τό σημείωμα γράφτηκε σέ ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Π. Ι. Στούτσκα πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 6 τοῦ Ἰούνη 1921, πού παρακαλοῦσε νά βοηθήσει στήν ἀνταλλαγή δυό ἐργατῶν, μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Λεττονίας, πού παραπέμφθηκαν στό στρατοδικεῖο τῆς Ρίγας, μέ πρόσωπα πού συνελήφθηκαν στή ΣΟΣΔΡ γιά ἀντισοβιετική δράση καί τά ὁποῖα ἡ ἀστική κυβέρνηση τῆς Λεττονίας ἐπιθυμοῦσε νά ἀπελευθερώσει. Στό κλείσιμο τοῦ γράμματός του ὁ Στούτσκα ἀνάφερε ὅτι ἡ ἐπιροή τοῦ κόμματος στή Λεττονία μεγάλωσε. — *261.*

384 Στίς 8 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ ἔστειλε αὐτό τό γράμμα στή Διεύθυνση κρατικῶν νοικοκυριῶν τῶν Τμημάτων γεωργίας τῶν Σοβιέτ, τῶν βουλευτῶν τῶν ἐργαζομένων τοῦ νομοῦ Ποντόλσκ καί τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας.

Ὕστερα ἀπό είδική ἔρευνα τό Τμῆμα γεωργίας τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας ἀνάφερε ὅτι οἱ λιμνοῦλες δέν εἶναι κατάλληλες γιά ὀργάνωση ἁλιευτικοῦ νοικοκυριοῦ, ἡ ἀνόρθωσή τους ὅμως γιά ἐρασιτεχνική ἁλιεία δέν εἶναι συμφέρουσα. — *262.*

385 Στίς 7 τοῦ Μάη 1921 ὁ Λ. Μπ. Κράσιν ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν γράμμα, στό ὁποῖο ἔκθεσε πρόταση μιᾶς ἀγγλικῆς τράπεζας γιά τό κλείσιμο συμφωνίας ἐκχώρησης γιά τήν κατασκευή στήν Πετρούπολη ἐλεύθερου λιμανιοῦ. Στό γράμμα τοῦ Κράσιν ὁ Λένιν σημείωσε: «Νά μπεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ *ΣΕΑ* τήν Τετάρτη 11/V (νά ἐκλεγεῖ ἐπιτροπή). *8/V. Λένιν»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στίς 11 τοῦ Μάη στή συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ πάρθηκε ἀπόφαση γιά τή συγκρότηση ἐπιτροπῆς ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ ΑΣΛΟ, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν γιά νά ἐξετάσει τό ζήτημα πού ἔβαλε ὁ Κράσιν. Μετέπειτα τό ζήτημα αὐτό ἐπανειλημμένα ἔμπαινε γιά συζήτηση στό ΣΕΑ καί στό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Τελικά ἡ πρόταση γιά τό κλείσιμο συμφωνίας ἐκχώρησης γιά τήν κατασκευή ἐλεύθερου λιμανιοῦ στήν Πετρούπολη δέν ἔγινε δεκτή. — *263.*

386 Στίς 10 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Ὀργανωτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἀποφάσισε νά ἀπολύσει ἀπό τή δουλιά τόν Ρ. Ἀμπραμόβιτς καί πρότεινε στόν

Ν. Μ. Φιοντορόφσκι, διευθυντή τοῦ Γραφείου ἐπιστημῶν καί τεχνικῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ (ΓΕΤΕ) στό Βερολίνο, νά ἐξηγήσει, πῶς ὁ Ἀμπραμόβιτς προσλήφθηκε στή δουλιά χωρίς ἐνημέρωση τῆς ΚΕ. — *263.*

387 Πρόκειται γιά τήν ἀπάντηση τοῦ Ι. Μ. Γκούμπκιν στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν τῆς 3 τοῦ Ἰούνη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 406 καί τή σημείωση 358). — *264.*

388 Ὁ Γ. Μ. Γιουρόβσκι, πού εἶχε σταλεῖ γιά δουλιά στό Γκοχράν (Κρατικό θησαυροφυλάκιο) μέ γράμμα του τῆς 2 τοῦ Ἰούνη 1921, ζητοῦσε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν ἀπάντηση, ἄν πρέπει νά προσπαθήσει νά πετύχει ἀπό τό ΣΛΕ, ΣΕΑ, τήν ΠΚΕΕ καί τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ), καθώς ἐπίσης καί μέσω τοῦ Τύπου τήν πραγματοποίηση τῶν προτάσεών του γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Κρατικοῦ θησαυροφυλακίου ἤ νά περιμένει τά ἀποτελέσματα τῆς ἐξέτασης τοῦ ζητήματος γιά τίς κλοπές κρατικῶν ἀξιῶν. Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 377, 454, 469. — *264.*

389 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη τή συνομιλία του μέ τόν Γ. Μ. Γιουρόβσκι στίς 16 τοῦ Μάη 1921. Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο τή σημείωση 299. — *264.*

390 Τό δημοσιευόμενο ντοκουμέντο γράφτηκε σέ σχέση μέ τήν προετοιμασία τῶν θέσεων γιά τήν τακτική γιά τό ΙΙΙ συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ ἐπεξεργασία τῶν θέσεων εἶχε ἀνατεθεῖ στή ρωσική ἀντιπροσωπεία τοῦ συνεδρίου.

Τήν 1 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Κ. Μπ. Ράντεκ διαβίβασε στόν Β. Ι. Λένιν σχέδιο θέσεων τακτικῆς μέ διορθώσεις πού ἔγιναν σύμφωνα μέ τίς προτάσεις τοῦ Ταλχάιμερ καί Μπ. Κούν καί σχέδιο θέσεων πού σύνταξαν οἱ ἴδιοι. Στό φάκελλο μέ τά ὑλικά πού στάλθηκαν ὁ Λένιν διατύπωσε τίς πρωταρχικές παρατηρήσεις του στά σχέδια τῶν θέσεων τακτικῆς (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 44ος, σελ. 435) καί κατόπιν ἔγραψε τίς διεξοδικές παρατηρήσεις του, πού δημοσιεύονται σ' αὐτό τόν τόμο.

Μέ βάση τίς ὑποδείξεις τοῦ Β. Ι. Λένιν τό σχέδιο θέσεων σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς τακτικῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐπεξεργάστηκε, συζητήθηκε στίς προκαταρκτικές συσκέψεις μέ μιά σειρά ἀντιπροσωπεῖες καί ὑποβλήθηκε ἐξονόματος τῆς ρωσικῆς ἀντιπροσωπείας στό ΙΙΙ συνέδριο. Τήν 1η τοῦ Ἰούλη ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε στό συνέδριο, ὑπερασπίζοντας τήν τακτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (βλ. Ἅπαντα, 5 ἔκδ., τόμ. 44ος, σελ. 23-33), στίς 12 τοῦ Ἰούλη οἱ θέσεις ψηφίστηκαν ἀπό τό συνέδριο ὁμόφωνα (βλ. Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀποφάσεις, θέσεις, ἐκκλήσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΕΕΚΔ. 1919-1932», Μόσχα, 1933, σελ. 180-201). — *265.*

391 Τό KAPD (Kommunistische Arbeiter Partei Deutschlands) — Κομμουνιστικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Γερμανίας (ΚΕΚΓ) — ἱδρύθηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1920 ἀπό «ἀριστερούς» κομμουνιστές πού εἶχαν διαγραφεῖ ἀπό τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας, στό συνέδριο τῆς Χαϊδελμβέργης τό 1919. Τό Νοέμβρη τοῦ 1920 γιά νά διευκολυνθεῖ ἡ συνένωση ὅλων τῶν κομμουνιστικῶν δυνάμεων τῆς Γερμανίας καί νά ἱκανοποιηθοῦν οἱ ἐπιθυμίες τῶν πιό καλῶν προλεταριακῶν στοιχείων τοῦ ΚΕΚΓ, ἔγινε δεκτό προσωρινά στήν Κομμουνιστική Διεθνή μέ δικαίωμα συμπαθοῦντος μέλους. Ὅμως σάν μοναδικό πληρεξούσιο

τμῆμα ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς θεωροῦσε τό Ἑνωμένο Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας. Κατά τήν ἔνταξη στήν Κομμουνιστική Διεθνή, στούς ἀντιπροσώπους τοῦ ΚΕΚΓ μπῆκε ὁ ὅρος — νά συγχωνευτοῦν μέ τό ΕΚΚΓ καί νά τό ὑποστηρίξουν σέ ὅλη του τή δράση. Ἡ καθοδήγηση τοῦ ΚΕΚΓ δέν ἀκολούθησε τίς ὑποδείξεις τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἀγωνιζόμενο νά κερδίσει τούς ἐργάτες, πού ἀκολουθοῦσαν ἀκόμη τό ΚΕΚΓ, ἀποφάσισε νά δόσει 2-3 μῆνες προθεσμία, πού στή διάρκειά της ὄφειλε νά συγκαλέσει συνέδριο καί νά λύσει τό ζήτημα τῆς ἕνωσης. Ἄν τό συνέδριο αὐτό θά ἀπορίψει τήν ἕνωση τῶν γερμανῶν κομμουνιστῶν, τότε τό ΚΕΚΓ θά θεωρεῖται διαγραμμένο ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνή, ἀνάφερε ἡ ἀπόφαση τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή ἐξονόματος τοῦ III συνεδρίου ἔκανε ἔκκληση «Πρός τά μέλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας», στήν ὁποία ἔκθεσε τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου, ὑπόδειχνε τήν ἀνάγκη νά παραιτηθεῖ τό ΚΕΚΓ ἀπό τό σεχταρισμό καί νά ἑνωθεῖ μέ τό ΕΚΚΓ. Ἡ καθοδήγηση τοῦ ΚΕΚΓ δέν ἐκπλήρωσε τίς ἀποφάσεις τοῦ III συνεδρίου, συνέχιζε τή διασπαστική της δουλιά καί ἡ ΕΕΚΔ ὑποχρεώθηκε νά διακόψει μ' αὐτό τό κόμμα τίς σχέσεις της. Τό ΚΕΚΓ βρέθηκε ἔξω ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνή. Σέ συνέχεια τό ΚΕΚΓ ἐκφυλίστηκε σέ μιά σεχταριστική ἐχθρική ὁμάδα πού δέν εἶχε κανένα στήριγμα στήν ἐργατική τάξη τῆς Γερμανίας. — *267.*

392 Τό ἰταλικό ζήτημα μπῆκε γιά συζήτηση στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς λόγω τῆς διαμαρτυρίας τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος ἐνάντια στήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τή διαγραφή του ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνή καί τήν ἀναγνώριση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ἰταλίας σάν μοναδικό τμῆμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στήν Ἰταλία.

Ἀφοῦ διαμαρτυρήθηκε γιά τήν ἀπόφαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς σχετικά μέ τή διαγραφή του, τό Σοσιαλιστικό Κόμμα τῆς Ἰταλίας ἔστειλε ἀντιπροσωπεία του στό III συνέδριο, πού ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς Κ. Λάτζαρι, Φ. Μάφφι καί Ε. Ριμπόλντι.

Στίς 29 τοῦ Ἰούλη 1921 τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πῆρε τήν παρακάτω ἀπόφαση σχετικά μέ τό Σοσιαλιστικό Κόμμα τῆς Ἰταλίας: «Ἕως ὅτου τό Σοσιαλιστικό Κόμμα τῆς Ἰταλίας δέν θά διαγράψει ἀπό τίς γραμμές του τά μέλη τῆς ρεφορμιστικῆς συνδιάσκεψης τῆς Ρέντζιο-Ἐμίλια καί ἐκείνους πού τά ὑποστηρίζουν, τό Σοσιαλιστικό Κόμμα τῆς Ἰταλίας δέν μπορεῖ νά ἀνήκει στήν Κομμουνιστική Διεθνή.

Σέ περίπτωση ἐκπλήρωσης αὐτῆς τῆς προκαταρκτικῆς τελεσιγραφικῆς ἀπαίτησης τό III Παγκόσμιο συνέδριο ἀναθέτει στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή νά κάνει τά ἀπαραίτητα βήματα γιά τήν ἕνωση τοῦ ξεκαθαρισμένου ἀπό τά ρεφορμιστικά καί κεντριστικά στοιχεῖα Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος τῆς Ἰταλίας μέ τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἰταλίας καί τή μετατροπή τους σέ ἑνιαῖο τμῆμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς» («Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀποφάσεις, θέσεις καί ἐκκλήσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΕΕΚΔ. 1919 — 1932», Μόσχα, 1933, σελ. 164). Ἡ ἀπόφαση αὐτή τοῦ III συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς δέν ἐφαρμόστηκε στή ζωή.

Τήν ἄνοιξη τοῦ 1923 μέσα στό Σοσιαλιστικό Κόμμα τῆς Ἰταλίας δη-

μιουργήθηκε άριστερή ομάδα — «τριτοδιεθνιστές» (Ντ.-Μ. Σερράτι, Φ. Μάφφι κ.ά.) ή όποία τάχθηκε ύπέρ τής συγχώνευσης μέ τό Κομμουνιστικό Κόμμα τής Ιταλίας. Τόν Αύγουστο τοΰ 1924 «οί τριτοδιεθνιστές» ένσωματώθηκαν στό Κομμουνιστικό Κόμμα τής Ιταλίας. — *267.*

393 Όπως φαίνεται, ό Λένιν έχει ύπόψη του τό παρακάτω κείμενο τοΰ πρωταρχικοΰ σχεδίου θέσεων σχετικά μέ τό ζήτημα τής τακτικής τής Κομμουνιστικής Διεθνοΰς, πού παρουσίασε ό Κ. Μπ. Ράντεκ: «Αύτές (οί ομάδες τοΰ κέντρου στά κομμουνιστικά κόμματα μιάς σειράς χωρών, σύμφωνα μέ τό χαρακτηρισμό τοΰ Ράντεκ. — *Ή Σύντ.),* βλέποντας ότι ή Κομμουνιστική Διεθνής θέλει νά δημιουργήσει μόνο πραγματικά έπαναστατικά μαζικά κόμματα, σήκωσαν φοβερό θόρυβο, ότι ή Κομμουνιστική Διεθνής πέφτει στό σεχταρισμό. Έτσι ένεργεί ή ομάδα τοΰ Λεβί στή Γερμανία, τοΰ Σμέραλ στήν Τσεχοσλοβακία κτλ. Ό χαρακτήρας αύτών τών ομάδων είναι άρκετά καθαρός. Είναι ομάδες αύτές τοΰ κέντρου, πού καλύπτουν τήν πολιτική τής παθητικής άναμονής τής έπανάστασης μέ κομμουνιστικές φράσεις καί θεωρίες. Ή ομάδα τοΰ Σμέραλ έπιβράδυνε τήν ϊδρυση τοΰ Κομμουνιστικοΰ κόμματος στήν Τσεχοσλοβακία, τότε όταν ή πλειοψηφία τών τσεχοσλοβάκων έργατών στέκονταν στίς θέσεις τοΰ κομμουνισμοΰ» (Κεντρικό κομματικό άρχείο τοΰ Ινστιτούτου μαρξισμοΰ-λενινισμοΰ τής ΚΕ τοΰ ΚΚΣΕ). — *269.*

394 Πρόκειται γιά τόν Γ. Λάριν. Στό άρθρο του «Τά μυστικά τής σοβιετικής βιομηχανίας» («Πράβντα», άρ. φύλ. 125, τής 9 τοΰ Ιούνη 1921) ύπόβαλε σέ αύστηρή κριτική τή δουλιά τής Κρατικής Επιτροπής σχεδίου . — *270.*

395 Πρόκειται, όπως φαίνεται, γιά τό γράμμα τοΰ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι τής 2 τοΰ Ιούνη 1921 (βλ. σέ τοΰτο τόν τόμο ντοκουμέντο 402). — *270.*

396 Πρόκειται γιά τήν έργασία τοΰ γεωπόνου Β. Π. Μπαλίεφ «Σχέδιο προγράμματος έκπόνησης ένιαίου παγκρατικοΰ πλάνου τής ΣΟΣΔΡ» τό όποίο ό Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι πρότεινε νά διαβιβαστεί στόν Β. Ι. Λένιν γιά έξέταση. — *270.*

397 Ό Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι μέ γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν τής 10 ή 11 τοΰ Ιούνη 1921 έγραφε ότι, διαβάζοντας τό άρθρο τοΰ Γ. Λάριν «Τά μυστικά τής σοβιετικής βιομηχανίας» μέ τίς δριμείς κατηγορίες στή δουλιά τής Κρατικής Επιτροπής σχεδίου, «αίσθάνθηκε έλαφρό δάγκωμα στή φτέρνα». Ό Κρζιζανόβσκι άνάφερε γιά τήν πρόταση τοΰ μέλους τοΰ συμβουλίου τής Κρατικής Επιτροπής σχεδίου Σ. Π. Σερεντά «νά γράψουν στόν Λάριν εύγενικό-τσουχτερό γράμμα έκμέρους ομάδας μελών τής Κρατικής Επιτροπής σχεδίου μέ προτάσεις νά συζητήσει τίς σοφές του άπόψεις γιά τή μεθοδολογία τής δουλιάς τής Κρατικής Επιτροπής σχεδίου στήν ολομέλειά της. Στήν ολομέλεια νά τοΰ τίς βρέξουν καί νά τυπωθοΰν τά στενογραφημένα πρακτικά τής συνεδρίασης». «Προτείνω — έγραφε ό Κρζιζανόβσκι — νά δοθεί ή άπάντηση στίς ύποσημειώσεις αύτής τής είσήγησης, πού έμείς έτοιμάζουμε γιά τό ΣΕΑ γιά τήν πορεία τών έργασιών μας καί πού, άνάλογα μέ τήν πορεία αύτών τών έργασιών — είναι προτιμότερο νά δοθεί στό τέλος τής έρχόμενης έβδομάδας» (Κεντρικό κομματικό άρχείο τοΰ Ινστιτούτου μαρξισμοΰ-λενινισμοΰ τής ΚΕ τοΰ ΚΚΣΕ).

Στίς 13 τοΰ Ιούνη 1921 ό Κρζιζανόβσκι έστειλε στόν Λένιν τήν πρώτη παραλλαγή τοΰ άρθρου «Στούς έπικριτές μας», πού γράφτηκε άπ' άφορμή τό

ἄρθρο τοῦ Λάριν. Τή γνώμη τοῦ Λένιν στήν παραλλαγή αὐτή καί τίς προτάσεις του στό σχέδιο εἰσήγησης τοῦ Κρζιζανόβσκι στό ΣΕΑ γιά τή δουλιά τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου (ή εἰσήγηση ἔγινε στίς 8 τοῦ Ἰούλη 1921) βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 269-271. — *270.*

398 Ἡ κατασκευή τοῦ κρατικοῦ ἐπαρχιακοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ στή Σατούρα ἄρχισε τό 1918. Τά ἐγκαίνια τῆς πρώτης σειρᾶς τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ (ἰσχύος 500 κιλοβάτ) ἔγιναν στίς 25 τοῦ Ἰούλη 1920. Ἡ κατασκευή τελείωσε ὁλοκληρωτικά τό 1925· στόν ἠλεκτροσταθμό δόθηκε τό ὄνομα τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Ὁ *«κολπίσκος τοῦ Οὔτκιν»* εἶναι ὁ ἠλεκτροσταθμός «Κόκκινος Ὀχτώβρης» κοντά στό Λένινγκραντ. Ἡ πρώτη του σειρά ἰσχύος 10 000 κιλοβάτ μπῆκε σέ λειτουργία στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη 1922.

Ὁ κρατικός ἐπαρχιακός ἠλεκτροσταθμός τοῦ Κιζέλ (στό βορειοανατολικό τμῆμα τῆς περιοχῆς Πέρμ στό ποτάμι Κοσβά) — ἕνας ἀπό τούς πρώτους ἐπαρχιακούς ἠλεκτροσταθμούς μέ καύσιμα τῆς περιοχῆς, πού χτίστηκε σύμφωνα μέ τό σχέδιο ΓΚΟΕΛΡΟ. Τά πρῶτα συγκροτήματα τοῦ σταθμοῦ ἄρχισαν νά λειτουργοῦν στίς 17 τοῦ Ἰούλη 1924.

Ἡ ἀπόφαση γιά τήν κατασκευή τοῦ κρατικοῦ ἐπαρχιακοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ στό Βόλχοφ (τώρα κρατικός ἐπαρχιακός ἠλεκτροσταθμός Λένιν) μέ τό σχέδιο τοῦ Γκ. Ο. Γκράφτιο πάρθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 13 τοῦ Ἰούλη 1918. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καί ἡ ξένη ἐπέμβαση ἐμπόδισαν τήν ἀνάπτυξη τῶν ἐργασιῶν ὥς τό 1921. Τά πρῶτα συγκροτήματα τοῦ σταθμοῦ ἄρχισαν νά λειτουργοῦν στίς 19 τοῦ Δεκέμβρη 1926. — *271.*

399 Τό ὑπόμνημα τοῦ διευθυντῆ τοῦ τμήματος ἠλεκτρισμοῦ τοῦ ΑΣΛΟ Ν. Ν. Βασκόφ «Ὁ ἐξηλεκτρισμός τῆς Ρωσίας» γιά τήν πορεία ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας στά χρόνια 1917-1921 διαβιβάστηκε ἀπό τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι στόν Β. Ι. Λένιν, ἐπειδή παρακάλεσε νά τοῦ προετοιμάσει ὑλικό γιά τήν εἰσήγηση στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 411). Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Λένιν στό ὑπόμνημα πάρθηκαν ὑπόψη στό ἄρθρο τοῦ Βασκόφ «Ὁ ἐξηλεκτρισμός τῆς Ρωσίας», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 149 τῆς 10 τοῦ Ἰούλη 1921. Ἡ γνώμη τοῦ Λένιν γι' αὐτό τό ἄρθρο ἐκφράστηκε στό γράμμα του πρός τόν Βασκόφ τῆς 1 τοῦ Αὐγούστου 1921 (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXIII, σελ. 7-8). — *271.*

400 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Σπαντάρ Σπανταριάν, πατέρα τοῦ Σουρέν Σπανταριάν, πού εἶχε γραφτεῖ στήν ἀρμενική γλώσσα. Ὁ Σπανταριάν παρακαλοῦσε τόν Β. Ι. Λένιν καί τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ νά τόν βοηθήσουν ὑλικά καί νά τόν συνδράμουν γιά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τό Παρίσι στήν πατρίδα. Ἡ παράκληση τοῦ Σπανταριάν δινόταν ἐπίσης καί στό συνοδευτικό γράμμα τοῦ Μπ. Μιριμανιάν γιά τό ὁποῖο ὁ Λένιν καί ἔγραψε τό ντοκουμέντο πού δημοσιεύεται. — *272.*

401 Στή μετάφραση τοῦ γράμματος τοῦ Σπανταριάν ὑπάρχει σημείωση τῆς 26 τοῦ Ἰούλη 1921: «200 χρυσά ρούβλια στάλθηκαν...» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *272.*

402 Στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Ο. Β. Κούουσινεν ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν κομμάτι τοῦ ἄρθρου του (περίληψη) γιά τά ὀργανωτικά ζητήματα καί βασικές θέσεις τοῦ ἄρθρου του μέ μορφή θέσεων. Ὁ Λένιν πρότεινε στόν Κούουσινεν νά

κάνει αὐτός τήν εἰσήγηση σχετικά μ' αὐτό τό ζήτημα στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί ἔκανε μιά σειρά παρατηρήσεις στίς θέσεις (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 44ος, σελ. 13-15).

Ὁ ἀρθρογράφος μέ βάση αὐτές τίς ὑποδείξεις ξαναδούλεψε τίς θέσεις καί (χωρίς τίς παραγράφους 25-29, πού ἀφοροῦσαν τόν κομματικό τύπο) στίς 17 τοῦ Ἰούνη τίς ξανάστειλε στόν Λένιν· στίς 21 τοῦ Ἰούνη στάλθηκαν καί οἱ ὑπόλοιπες παράγραφοι. Ὅπως φαίνεται, ὁ Λένιν διάβασε αὐτή τήν παραλλαγή τῶν θέσεων. Στίς 27 τοῦ Ἰούνη ὁ Κούουσινεν ἔστειλε στόν Λένιν τρίτη παραλλαγή θέσεων. Στήν τελική ἐπεξεργασία τῶν θέσεων πῆρε ἐπίσης μέρος ὁ γερμανός κομμουνιστής Β. Κιόνεν. Στίς 9 τοῦ Ἰούλη ὁ Λένιν ἐνέκρινε τίς θέσεις καί ἔκανε σ' αὐτές τίς τελευταῖες παρατηρήσεις καί συμπληρώσεις (βλ. στό ἴδιο, σελ. 56). Τό σχέδιο «τῶν Θέσεων γιά τήν ὀργανωτική οἰκοδόμηση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, γιά τίς μεθόδους καί τό περιεχόμενο τῆς δουλιᾶς τους» ὑποβλήθηκε στό συνέδριο καί συζητήθηκε στήν ἐπιτροπή. Στίς 12 τοῦ Ἰούλη τό σχέδιο μέ μερικές ἀλλαγές ψηφίστηκε ἀπό τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (βλ. «Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἀποφάσεις, θέσεις καί ἐκκλήσεις τῶν συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΕΕΚΔ, 1919-1932», Μόσχα, 1933, σελ. 201-225). — *272.*

403 Τήν εἰσήγηση γιά τά ὀργανωτικά ζητήματα στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἔκανε στίς 10 τοῦ Ἰούλη 1921 τό μέλος τοῦ Ἑνωμένου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας Β. Κιόνεν. — *273.*

404 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τήν Κ. Τσέτκιν καί τόν Π. Λεβί τῆς 13 τοῦ Ἀπρίλη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο ντοκουμέντο 260). — *273.*

405 Στίς 2 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀκύρωσε τό διάταγμα τῆς 26ης τοῦ Νοέμβρη 1918 γιά τήν ὀργάνωση κοινῆς ὑπηρεσίας πληροφοριῶν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων καθώς καί τῶν τοπικῶν ὀργάνων της καί πρότεινε τή συγκεντροποίησή της στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν. Ὁ Β. Ι. Λένιν, ἀφοῦ πῆρε τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ σημείωσε σ' αὐτήν: «Δέν εἶμαι σύμφωνος. Γιατί νά ἀκυρωθεῖ; Ἄς μᾶς γράψουν **σύντομα.** 7/VI. *Λένιν»* (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 260).

Ἀπαντώντας σ' αὐτό ὁ ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ Μικροῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων Α. Γκ. Γκόιχμπαργκ διευκρίνισε ὅτι τό ἴδιο τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων ζήτησε να ἀπαλλαγεῖ ἀπ' αὐτή τήν ὑποχρέωση. Τό γράμμα, πού δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν σ' αὐτή τήν ἀνακοίνωση τοῦ Γκόιχμπαργκ. — *273.*

406 Στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Μικρό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐπανεξέτασε τήν ἀπόφαση τῆς 2 τοῦ Ἰούνη, ὅμως ἡ ἀπόφασή του γιά τήν ὀργάνωση διυπηρεσιακῆς Διεύθυνσης πληροφοριῶν ἀπό τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων μαζί μέ τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν δέν ψηφίστηκε ὁμόφωνα.

Στίς 15 τοῦ Αὐγούστου τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψήφισε καινούργια ἀπόφαση, μέ τήν ὁποία τό κεντρικό ὄργανο πληροφοριῶν ὀργανώθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐσωτερικῶν. Τά δέ γραφεῖα πληροφοριῶν παρέμειναν στά τοπικά ἱδρύματα τῶν ταχυδρομείων-τηλεγραφείων (βλ. «Ἴζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 230 τῆς 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1921). — *273.*

407 Βλ. τή σημείωση 303. — *274.*

408 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση τοῦ IV Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων «Ἡ πολιτική τῶν τιμολογίων» (βλ. «Ἀποφάσεις τοῦ IV Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν συνδικάτων (18-25 τοῦ Μάη 1921)», Μόσχα, 1921, σελ. 20-21). — *274.*

409 Ὅπως φαίνεται, τό ζήτημα προκλήθηκε ἀπό τήν ἔκθεση τοῦ Ε. Α. Λίτκενς στόν Β. Ι. Λένιν σχετικά μέ τήν κατάσταση στό κεντρικό πρακτορεῖο Τύπου. Στίς 15 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Λίτκενς ὑπόβαλε στό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) πρόταση νά ἀνατεθεῖ στό Ὀργανωτικό Γραφεῖο νά μεταθέσει τόν Μπ. Φ. Μάλκιν, διευθυντή τοῦ κεντρικοῦ πρακτορείου Τύπου, σέ ἄλλη δουλιά ἐκτός τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. Ὁ Λίτκενς ὑπόδειχνε ὅτι λόγω τῆς ἀκύρωσης ἀπό τήν ΚΕ τῆς ἀπόφασης γιά ἀπομάκρυνση τοῦ Μάλκιν, πού ἔγινε μέ βάση τήν ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου γιά τήν ἀναδιοργάνωση καί ἀνανέωση τοῦ κεντρικοῦ πρακτορείου Τύπου, ἡ ἀναδιοργάνωση αὐτή σταμάτησε, ἡ κατάσταση στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας χειροτέρεψε καί αὐτός (ὁ Λίτκενς) ἔχασε τό κύρος του. — *275.*

410 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε αὐτή τήν πρόταση στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ «Γιά τό συλλογικό ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων μερικῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων». Στό κείμενο τοῦ σχεδίου ἀπόφασης ἔγιναν ἀπό τόν Λένιν μιά σειρά σημειώσεις (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 305-306). Οἱ συμπληρώσεις τοῦ Λένιν συμπεριλήφθηκαν στίς «Βασικές ὁδηγίες ἐφαρμογῆς τοῦ διατάγματος γιά τό συλλογικό ἐφοδιασμό τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων μερικῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων», πού μαζί μέ τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΕΑ γιά τό ζήτημα αὐτό ὑπογράφηκαν ἀπό τόν Λένιν στίς 18 τοῦ Ἰούνη 1921. — *276.*

411 Στό γράμμα πρός τήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 16 τοῦ Ἰούνη 1921 οἱ Β. Κιόνεν, Α. Ταλχάιμερ καί Π. Φρέλιχ δήλωναν ὅτι ἡ γερμανική ἀντιπροσωπεία στό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἐπιδοκιμάζοντας τίς θέσεις γιά τήν τακτική, πού ἐπεξεργάστηκε ἡ ρωσική ἀντιπροσωπεία, ἀπαιτεῖ σέ περίπτωση ψήφισης ἀπό τό συνέδριο εἰδικῆς ἀπόφασης γιά τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη νά συμπεριληφθοῦν σ' αὐτήν οἱ παρακάτω θέσεις: 1) ἡ ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη δέν ἦταν πραξικόπημα, ἀλλά βῆμα μπροστά στήν ἀνάπτυξη τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης καί τοῦ Κόμματος, ὁ χαρακτηρισμός της σάν ἐκδήλωσης, πού δέν προετοιμάστηκε ἀρκετά μελετημένα, εἶναι λαθεμένος, 2) ἡ διαγραφή τοῦ Π. Λεβί ἀπό τό Κόμμα εἶναι σωστή, 3) ἀπαγορεύεται κάθε φραξιονιστική δράση στό ΕΚΚΓ κτλ.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, ὑποδείχοντας ὅτι ἀπάντησε προφορικά σ' αὐτό τό γράμμα, εἶχε ὑπόψη του, ὅπως φαίνεται, τήν ὁμιλία του στή συνεδρίαση τῆς γερμανικῆς ἀντιπροσωπείας μέ τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 15 τοῦ Ἰούνη 1921, ὅπου ὑποβλήθηκαν σέ αὐστηρή κριτική οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς «ἀριστερῆς» πτέρυγας τοῦ Ἑνωμένου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας. Τό κείμενο αὐτῆς τῆς ὁμιλίας δέν διασώθηκε. Ὅμως στίς σημειώσεις τῶν ὁμιλιῶν τῶν Κ. Ράντεκ, Β. Κιόνεν, Α. Ταλχάιμερ, Μπ. Κούν κ.ἄ. πού κρατοῦσε ὁ Λένιν σ' αὐτή τή συνεδρίαση, ὑπάρχει ἡ παρακάτω σημείωση: «ὑβρεολόγιο τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν τοῦ VKPD. (15/VI, 1921)» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Τό τμῆμα τῶν θέσεων σχετικά μέ τήν τακτική «Τά διδάγματα ἀπό τήν ἐκδήλωση τοῦ Μάρτη» καί ἡ ἀπόφαση «Τά γεγονότα τοῦ Μάρτη καί τό Ἑνωμένο Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας», πού ψήφισε τό III συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, βλ. στά «Ντοκουμέντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, 1919-1932», Μόσχα, 1933, σελ. 194, 225. — *276.*

412 Πρόκειται γιά τό γράμμα πρός τόν Β. Ι. Λένιν πού ἔστειλε ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Πανεπιστημίου Ἰλλινόις (ΕΠΑ) μέ τήν παράκληση νά συμπληρώσει τή συλλογή ξένων ντοκουμέντων μέ ἐπίσημες ἐκδόσεις τῆς κυβέρνησης τῆς ΣΟΣΔΡ. Στό γράμμα προτεινόταν ἐπίσης ἡ ρύθμιση ἀνταλλαγῆς βιβλίων. — *277.*

413 Τό δημοσιευόμενο ντοκουμέντο γράφτηκε σέ σχέση μέ τό τηλεγράφημα πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 15 τοῦ Ἰούνη 1921 πού ἔστειλε ὁ πληρεξούσιος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στήν Οὐκρανία καί πρόεδρος τῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν τῆς Οὐκρανίας Ι. Α. Σάμμερ.

Ὁ Σάμμερ, ἀπαντώντας στό τηλεγράφημα τοῦ Λένιν τῆς 6 τοῦ Ἰούνη 1921 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 421) ἀνάφερε ὅτι ἡ ἔλλειψη πρώτων ὑλῶν, ἐμπορευμάτων καί χρημάτων στήν Οὐκρανία ματαιώνει τή διεξαγωγή ἐμπορικῶν πράξεων μέ τό ἐξωτερικό καί παρακαλοῦσε τόν Λένιν νά ἐπιταχύνει τήν ἐκπλήρωση ἀπό τά Ἐπιτροπάτα τῶν παραγγελιῶν γιά τήν Οὐκρανία καί νά βοηθήσει τή Διεύθυνση ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Οὐκρανίας νά παραλάβει τό χρυσό καί ξένο συνάλλαγμα πού χορήγησε γι' αὐτήν τό ΣΛΕ. — *277.*

414 Στίς 21 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) ἀποφάσισε νά παραμείνει ὁ Τ. Β. Σαπρόνοφ ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τοῦ ΑΣΛΟ, ἀπαλλάσσοντάς τον ἀπό τή θέση τοῦ προέδρου τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης κρατικῶν ἔργων καί ἀνάθεσε στό ΑΣΛΟ νά διορίσει πρόεδρο τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης κρατικῶν ἔργων σέ συμφωνία μέ τήν ΚΕ τῆς Ἕνωσης οἰκοδόμων. — *278.*

415 Πρόκειται γιά τό γράμμα τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Ν. Σ. Ταγκάντσεφ πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 16 τοῦ Ἰούνη 1921 πού ζητοῦσε τήν ἐλάττωση τῆς ποινῆς τοῦ γιοῦ του, καθηγητῆ Β. Ν. Ταγκάντσεφ, πού εἶχε συλληφθεῖ ἀπό τήν Ἔκτακτη ἐπιτροπή τῆς Πετρούπολης. Στό γράμμα ἀναφερόταν ἐπίσης γιά κατάσχεση ἀντικειμένων, πού ἀνῆκαν προσωπικά στόν Ν. Σ. Ταγκάντσεφ.

Στό πόρισμα γιά τήν ὑπόθεση τοῦ Β. Ν. Ταγκάντσεφ, πού διαβίβασε στίς 5 τοῦ Ἰούλη 1921 στόν Β. Ι. Λένιν ὁ Ντ. Ι. Κούρσκι, ἀναφερόταν ὅτι ὁ Β. Ν. Ταγκάντσεφ πρέπει νά ὑποστεῖ αὐστηρή δίωξη λόγω τοῦ δραστήριου ρόλου του στήν ἀντεπαναστατική ὀργάνωση «Ἕνωση ἀναγέννησης τῆς Ρωσίας».

Μέ διαταγή τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ τῆς 18 τοῦ Ἰούνη τά ἀντικείμενα, πού ἀνῆκαν στόν Ν. Σ. Ταγκάντσεφ ἐπιστράφηκαν. — *279.*

416 Τό δημοσιευόμενο τηλεγράφημα γράφτηκε στό πίσω μέρος τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 11 τοῦ Ἰούνη 1921. Ὁ Ὀρτζονικίτζε ἀνάφερε ὅτι ὁ Α. Π. Σερεμπρόβσκι θεωρεῖ τό τηλεγράφημα τοῦ Λένιν τῆς 6 τοῦ Ἰούνη (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 415, 422) σάν ἐκδήλωση δυσπιστίας πρός αὐτόν καί βάζει ζήτημα παραίτησης καί συμβούλευε τόν Λένιν νά στείλει στόν Σερεμπρόβσκι καθησυχαστικό τηλεγράφημα. — *279.*

417 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε στό τηλεγράφημα τοῦ μέλους τοῦ Ἐπαναστατικοῦ

στρατιωτικοῦ συμβουλίου τῆς είδικῆς μεραρχίας Καυκάσου Σ. Ζ. Ἐλιάβα τῆς 14 τοῦ Ἰούνη 1921. Ὁ Ἐλιάβα ἀνάφερε γιά τίς ἀναπόφευκτες διακοπές στή χορήγηση ψωμιοῦ στούς κόκκινους στρατιῶτες, γιατί σταμάτησαν νά καταφθάνουν σιτηρά ἀπό τό Βόρειο Καύκασο, παρά τήν ἐντολή τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, Παραρτήματα, ντοκουμέντο 34) καί ζητοῦσε νά δοθεῖ ἄμεση βοήθεια. — *279.*

418 Τό σημείωμα αὐτό γράφτηκε στό τηλεγράφημα πού ἔστειλε ὁ Λ. Μπ. Κράσιν, στό ὁποῖο ἀνάφερε τή διαμαρτυρία τῆς κυβέρνησης τῆς Μ. Βρετανίας λόγω τῆς κατάσχεσης τῆς περιουσίας ἑνός ἄγγλου ὑπηκόου ἀπό τό Σοβιέτ τῆς Μόσχας. Ὁ Κράσιν ζητοῦσε νά ἐρευνηθεῖ αὐτή ἡ ὑπόθεση καί νά τιμωρηθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι. — *280.*

419 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος πρός τή σοβιετική ἐμπορική ἀντιπροσωπεία στό Λονδίνο γράφτηκε σέ σχέση μέ τίς διαπραγματεύσεις πού εἶχαν ἀρχίσει στό Λονδίνο στά μέσα τοῦ Ἰούνη μεταξύ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Λ. Μπ. Κράσιν καί τοῦ ἄγγλου βιομήχανου καί χρηματιστῆ Λ. Οὔρκαρτ, ὁ ὁποῖος πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἦταν πρόεδρος τῆς «Ρωσο-Ἀσιατικῆς ἑνωμένης ἑταιρίας» καί ἰδιοκτήτης μεγάλων μεταλλείων στή Ρωσία (Κιστίμ, Ρίντερ, Ταναλίκ, Ἐκιμπαστούζ), γιά νά παραχωρηθοῦν στόν τελευταῖο ἐκχωρήσεις γιά ἐκμετάλλευση καί ἐξόρυξη ὀρυκτῶν. Τό σχέδιο τηλεγραφήματος μέ μερικές συμπληρώσεις ἐγκρίθηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) στίς 2 τοῦ Ἰούλη 1921.

Οἱ διαπραγματεύσεις ἀπό τόν Αὔγουστο ὥς τό Σεπτέμβρη γίνονταν στή Μόσχα. Ὁ Λένιν χάραξε τούς βασικούς ὅρους τῶν ἐκχωρήσεων καί προσεκτικά παρακολουθοῦσε τήν πορεία τῶν διαπραγματεύσεων καί τή δράση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἔρευνα τῶν ἐπιχειρήσεων πού ἦταν νά δοθοῦν σέ ἐκχωρήσεις (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 188, τόμ. XXIII, σελ. 63-69, τόμ. XXXV, σελ. 219-233, τόμ. XXXVI, σελ. 311-312).

Στή διάρκεια τῶν διαπραγματεύσεων ἐκπονήθηκε σχέδιο συμφώνου ἐκχωρήσεων. Ὅμως τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1921 ὁ Οὔρκαρτ διέκοψε τίς διαπραγματεύσεις καί προσχώρησε στήν ἀντισοβιετική καμπάνια, ὑπολογίζοντας μέ τή βοήθεια τῆς πίεσης καί τοῦ ἐκβιασμοῦ νά πετύχει σοβαρές ὑποχωρήσεις ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση.

Οἱ διαπραγματεύσεις μέ τόν Οὔρκαρτ ἐπαναλήφθηκαν τό 1922. Βλ. γι' αὐτό Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 45ος, σελ. 205, 208, 216-217, 235, 242-243, 264. — *280.*

420 Ὁ Λ. Μπ. Κράσιν ἀναφερόμενος στό γεγονός ὅτι τό μέγεθος τοῦ μερίσματος στίς ἐκχωρήσεις πετρελαίου ἦταν 29%, θεωροῦσε ὅτι τό μέρισμα 25% εἶναι παραδεκτό. — *281.*

421 Πρόκειται γιά τήν ἐκπλήρωση τῆς ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 4 τοῦ Ἰούνη 1921 γιά τήν κινητοποίηση 2000 περίπου κομμουνιστῶν γιά δουλιά μέ βάρδιες στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο. — *281.*

422 Ὁ Α. Ο. Ἄλσκι μέ γράμμα του πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 21 τοῦ Ἰούνη 1921 ἀνάφερε ὅτι τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν πῆρε ὅλα τά μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο, ἡ πραγματοποίησή τους ὅμως καθυστερεῖ, γιατί τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας δέν ἐξέτασε

τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τό Κρατικό θησαυροφυλάκιο πού ὑπόβαλε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν. Ὁ Β. Ι. Λένιν, στό γράμμα τοῦ Ἄλσκι ἔκανε τή σημείωση: «**Ἐμπιστευτικό.** Νά μοῦ ὑπενθυμίσετε 2-3 φορές» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Στίς 29 τοῦ Ἰούνη 1921 τό ΣΕΑ πῆρε τήν ἀπόφαση, πού θεωροῦσε τή δουλιά τοῦ Κρατικοῦ θησαυροφυλακίου ἐπείγουσα καί ὑποχρέωνε ὅλα τά ἱδρύματα καί Λαϊκά Ἐπιτροπάτα μέ προσωπική εὐθύνη τῶν καθοδηγητῶν στή διάρκεια 24 ὡρῶν νά ἐκπληρώνουν ἐπειγόντως ὅλες τίς ἀξιώσεις καί παραγγελίες τοῦ Κρατικοῦ θησαυροφυλακίου καί ὑπόδειξε μιά σειρά μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς του. — *281.*

423 Ὅπως φαίνεται, πρόκειται γιά τή συμφωνία τοῦ οἰκονομικοῦ συμβουλίου τῆς Νοτιο-Ἀνατολικῆς ἀκρινῆς περιοχῆς μέ τή Γαλλική ἑταιρία «Ὀπτόργκ» (βλ. τή σημείωση 379) καί γιά τό πόρισμα πού προετοίμασε γι' αὐτό τό ζήτημα τό νομικό τμῆμα γιά τίς οἰκονομικές συμφωνίες τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου. — *282.*

424 Τό γράμμα γράφτηκε σέ σχέση μέ τά γράμματα πρός τόν Β. Ι. Λένιν τοῦ Α. Μ. Λεζάβα τῆς 20 τοῦ Ἰούνη καί τοῦ Μ. Ι. Φρούμκιν τῆς 21 τοῦ Ἰούνη 1921. Ὁ Λεζάβα ἀνάφερε στόν Λένιν ὅτι ἔδοσε ἐντολή σέ στελέχη τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου νά προετοιμάσουν τά ὑλικά γιά τήν ἀκύρωση τῆς συμφωνίας μέ τή Γαλλική ἑταιρία «Ὀπτόργκ» (βλ. τή σημείωση 379). Ὁ Φρούμκιν, ἀπαντώντας στό γράμμα τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 455), σημείωνε ὅτι στίς 22 τοῦ Ἰούνη θά συγκληθεῖ ἐπιτροπή γιά τό ζήτημα σχετικά μέ τήν ἀγορά ἐμπορευμάτων γιά τό οἰκονομικό συμβούλιο τῆς Νοτιοανατολικῆς ἀκρινῆς περιοχῆς καί παρακαλοῦσε τόν Λένιν νά προτείνει στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου νά ἀναβάλει τήν ἀκύρωση τῆς συμφωνίας μέ τό «Ὀπτόργκ».

Στίς 22 τοῦ Ἰούνη τό ΣΕΑ πρότεινε στήν ἐπιτροπή νά προετοιμάσει τό πόρισμα γι' αὐτό τό ζήτημα ὥς τίς 24 τοῦ Ἰούνη. — *282.*

425 Βλ. τίς σημειώσεις 371, 372. — *282.*

426 Ἡ συζήτηση τοῦ πορίσματος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τή συμφωνία πού ἔκλεισε ἡ ἐπιτροπή πετρελαίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν μέ τήν ἐμποροβιομηχανική καί χρηματιστική ἑταιρία γιά τή Ρωσία «Σοσιφρός» στίς 22 τοῦ Ἰούνη 1921 μεταφέρθηκε γιά τήν ἑπόμενη συνεδρίαση τοῦ ΣΕΑ. Στίς 24 τοῦ Ἰούνη τό ΣΕΑ ἀνάθεσε σέ ἐπιτροπή ἀπό τούς Ι. Τ. Σμίλγκα, Α. Μ. Λεζάβα καί Λ. Μ. Χιντσούκ νά ζητήσουν ἀμέσως διευκρινίσεις ἀπό τόν πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς πετρελαίου τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν Α. Π. Σερεμπρόβσκι καί τόν πληρεξούσιο τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στίς Δημοκρατίες τῆς Ὑπερκαυκασίας Φ. Γ. Ραμπινόβιτς γιά μερικές λεπτομέρειες τῆς συμφωνίας καί γιά τά μέτρα, πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά τή διόρθωσή της.

Στό ἀντίγραφο τοῦ γράμματος, πού ἀπευθύνθηκε στόν Π. Λ. Βόικοφ, ὑπάρχει σημείωση τοῦ Βόικοφ τῆς 28 τοῦ Ἰούνη: «*Στό φάκελλο.* Τώρα ἡ ἐπιτροπή ἀπό τούς Χιντσούκ, Λεζάβα καί Σμίλγκα διαπραγματεύεται μέ τόν Ραμπινόβιτς» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Οἱ διορθώσεις, πού ἔκανε ἡ ἐπιτροπή στή συμφωνία ὕστερα ἀπό τίς

διαπραγματεύσεις μέ τόν Σερεμπρόβσκι καί τόν Ραμπινόβιτς, πραγματοποιήθηκαν. — *283.*

427 Τό διάταγμα γιά τό φόρο σέ εἶδος τοῦ κρέατος ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1921 καί δημοσιεύτηκε στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 133 στίς 22 τοῦ Ἰούνη 1921. — *284.*

428 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση σχετικά μέ τήν ἐξασφάλιση τῆς κομματικῆς ἑνότητας, πού πῆρε ἡ Πανρωσική σύσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ στίς 31 τοῦ Δεκέμβρη 1918, καί ἡ ὁποία θεωροῦσε τό συνασπισμό τῶν γεωργιανῶν μενσεβίκων μέ τήν Ἀντάντ ἀπαράδεκτο καί τόν καταδίκαζε. Ἡ ἀπόφαση εἶχε δημοσιευτεῖ στήν «Γκαζέτα Πετσάτνικοφ», ἀρ. φύλ. 11 τῆς 6 τοῦ Γενάρη 1919.

Στίς 25 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Β. Ι. Λένιν ρώτησε τόν Ν. Μ. Μεστσεριακόφ, ἄν χρησιμοποίησε αὐτή τήν ἀπόφαση κατά τήν προετοιμασία τῶν ἄρθρων γιά τό ζήτημα τῆς Γεωργίας καί πρότεινε νά τή βρεῖ, σέ περίπτωση πού δέν τήν ἔχει (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 262). — *284.*

429 Στίς 10 τοῦ Ἰούνη 1921 τό μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ Λ. Κ. Μάρτενς παρουσίασε στόν Β. Ι. Λένιν ἀντίγραφο τῆς εἰσήγησής του στό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ. Στήν εἰσήγηση ἔμπαινε τό ζήτημα σχετικά μέ τήν ἀνάγκη προσέλκυσης ξένων ἐργατῶν στή σοβιετική βιομηχανία καί κυρίως ρώσων μεταναστῶν ἀπό τήν Ἀμερική, πού ἡ ἐπιθυμία τους γιά ἐπιστροφή στή Σοβιετική Ρωσία μεγάλωσε στά τέλη τοῦ 1920 — ἀρχές τοῦ 1921 ἐξαιτίας τῆς βιομηχανικῆς κρίσης πού εἶχε ξεσπάσει στήν Ἀμερική. Στήν εἰσήγηση ἀναφέρονταν ἐπίσης ὅτι ὁρισμένες ὁμάδες ἐργατῶν ἦταν ὀργανωμένοι στό «Σύνδεσμο τεχνικῆς βοήθειας στή Σοβιετική Ρωσία». Ὁ Μάρτενς ἔφερε παράδειγμα χρησιμοποίησης τῶν ὀργανωμένων ὁμάδων ἀμερικανῶν ἐργατῶν στή Ρωσία, συγκεκριμένα ἀνάφερε ὅτι ἡ κοινοπραξία τῶν ρώσων ἐργατῶν οἰκοδομῶν ἀπό τήν Ἀμερική ἔφερε ὄχι μόνο ἐξοπλισμό ἐργαστηρίων καί ἀνταλλακτικά γιά δυό χρόνια, ἀλλά καί τρόφιμα γιά μισό χρόνο. Ἡ εἰσήγηση τοῦ Μάρτενς περιεῖχε καί μιά σειρά πρακτικές προτάσεις σχετικά μέ τήν ὀργάνωση μετανάστευσης ξένων ἐργατῶν.

Στήν πρώτη σελίδα τῆς εἰσήγησης ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε: «NB: σελ. 9, ἔχουν μαζί τους τρόφιμα» καί στή σελ. 9, ἀφοῦ ὑπογράμμισε τίς λέξεις τοῦ Μάρτενς «Αὐτοί ἔφεραν μαζί τους τρόφιμα γιά μισό χρόνο», ἔγραψε στό περιθώριο: «NB» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ἡ εἰσήγηση τοῦ Μάρτενς ἐπισυνάφθηκε στά πρακτικά ἀρ. 224 τῆς συνεδρίασης τοῦ ΣΕΑ στίς 22 τοῦ Ἰούνη 1921. Ἄρθρο μέ λεπτομέρειες σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ἀρ. φύλ. 157 τῆς 20 τοῦ Ἰούλη 1921 καί κατόπιν ἀναδημοσιεύτηκε στό μηνιάτικο πληροφοριακό περιοδικό «Soviet Russia» (τόμ. V, ἀρ. 4, 1921, σελ. 156-158). — *285.*

430 Ἀφοῦ πῆρε αὐτό τό γράμμα, ὁ Λ. Κ. Μάρτενς ἀπάντησε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ἀμέσως θά ἀσχοληθεῖ μέ τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΕΑ σχετικά μέ τή μετανάστευση ἀπό τήν Ἀμερική ἐργατῶν βιομηχανίας ρωσικῆς καταγωγῆς καί στίς 6 τό βράδυ θά τό ἔχει ἕτοιμο.

Τήν ἴδια κιόλας μέρα στίς 22 τοῦ Ἰούνη 1921, τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας θεώρησε σωστότερη «τήν ἀνάπτυξη ὁρισμένων βιομηχανικῶν

ἐπιχειρήσεων ἤ ὁμάδων ἐπιχειρήσεων μέ παραχώρησή τους σέ ὁμάδες ἀμερικανῶν ἐργατῶν καί βιομηχανικά ἀναπτυγμένων ἀγροτῶν μέ συμφωνίες, πού νά ἐξασφαλίζουν σ' αὐτούς ὁρισμένη οἰκονομική αὐτονομία» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 202). Τό ΣΕΑ θεώρησε ἐπίσης ἀναγκαῖο νά ρυθμίσει τή μετανάστευση βιομηχανικῶν ἐργατῶν ἀπό τίς χῶρες τοῦ ἐξωτερικοῦ καί ἀνάθεσε στό ΑΣΛΟ νά ἐπεξεργαστεῖ τούς ὅρους παραχώρησης τῶν ἐπιχειρήσεων σ' αὐτούς τούς ἐργάτες.

Μέ βάση αὐτή τήν ἀπόφαση δόθηκε ἡ δυνατότητα στόν ὀλλανδό μηχανικό-κομμουνιστή Σ. Γ. Ρούτγκερς καί στούς συνεργάτες του νά ἀναχωρήσουν ἀμέσως γιά τά Οὐράλια καί τό Κουζμπάς γιά νά ἐξακριβώσουν ἐπιτόπου τίς πηγές πρώτων ὑλῶν καί τίς ἐπιχειρήσεις, στίς ὁποῖες θά ἦταν σκόπιμο νά χρησιμοποιηθοῦν ἀμερικανοί ἐργάτες-μετανάστες.

Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη προσοχή στήν ὀργάνωση τέτιων ἐπιχειρήσεων καί ἀγροτικῶν κομμούνων (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 44ος, σελ. 125-126, 141-142, 143, 177-178· τόμ. 45ος, σελ. 229, 230, 231-232, 233-234, 296-297· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 201, τόμ. XXIII, σελ. 38-46, τόμ. XXXVI, σελ. 302, 332, 333, 337, 349, 467).

Ταυτόχρονα ὁ Λένιν ὑπόδειχνε ὅτι οἱ ἐργάτες, πού ἔρχονται στή Ρωσία, πρέπει νά εἶναι ἕτοιμοι γιά τίς δυσκολίες, «πού ὑπάρχουν στή Ρωσία, πού πρέπει νά τίς ὑπερνικήσουν, δυσκολίες ἐπισιτισμοῦ καί ἄλλες... Θά ἦταν καλά νά στείλουν πρῶτα ἀντιπροσώπους γιά νά δοῦν ἐδῶ ἐπιτόπου τίς ἀγροτικές ἐκτάσεις, τά ὀρυχεῖα, τίς φάμπρικες, κτλ. πού εἶναι γιά νοίκιασμα» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 302). — *286.*

431 Μέ γράμμα του τῆς 21 τοῦ Ἰούνη 1921 τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Μ. Β. Ρικουνόφ πρότεινε πώς γιά νά καλυτερεύσει ἡ δουλιά τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου πρέπει νά ἐνισχυθεῖ ὁ μηχανισμός του μέ κομμουνιστές, νά συμπληρωθεῖ τό συμβούλιο μέ 2-3 πρακτικούς, νά χρησιμοποιηθοῦν γιά τήν ὀργάνωση τῆς πούλησης τῶν ἐμπορευμάτων στό ἐξωτερικό πρώην ἔμποροι-ἐξαγωγεῖς, νά ἐπιτραπεῖ ἡ πριμοδότηση τῶν συνεργατῶν, δίνοντας ποσοστά ἀπό κάθε ρούβλι πού κυκλοφορεῖ στό ἐμπόριο κτλ.

Στό γράμμα ὑπάρχουν ὑπογραμμίσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἐπισημειώσεις «σωστά!», σέ μερικές προτάσεις τοῦ Ρικουνόφ καί ἡ σημείωση: *«Ἀπό τόν Ρικουνόφ.* 22/VI. Πρός τόν σ. *Μόλοτοφ»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Τό γράμμα τυπώθηκε καί στάλθηκε σέ ὅλα τά μέλη τοῦ Ὀργανωτικοῦ καί Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ). Ταυτόχρονα μέ τό γράμμα του ὁ Ρικουνόφ ὑπόβαλε καί ὑπόμνημα σχετικά μέ τή δημιουργία ἐξαγωγικοῦ ἀποθέματος. Τίς σημειώσεις καί ὑπογραμμίσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν σ' αὐτό τό ὑπόμνημα βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 249-250. — *286.*

432 Τό ντοκουμέντο αὐτό γράφτηκε στό τηλεφωνογράφημα τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ κατασκευῆς τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα Γκ. Ντ. Τσιουρούπα πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 22 τοῦ Ἰούνη 1921. Ὁ Τσιουρούπα ἀνάφερε ὅτι τό ἔργο δέν ἔχει χρήματα καί γι' αὐτό ὁ ἐφοδιασμός μέ οἰκοδομικά καί ἄλλα ὑλικά, καθώς καί ἡ πληρωμή τῶν ἐργατῶν καθυστερεῖ.

Στίς 23 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Μικρό ΣΛΕ ἐξέτασε τήν πρόταση τοῦ Λένιν καί ἀνάθεσε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν νά ὑποχρεώνει τό τμῆμα

οἰκονομικῶν τοῦ Σοβιέτ τῆς Μόσχας νά ἐξασφαλίσει τό ἔργο τῆς Κασίρα μέ τήν ἀναγκαία ποσότητα χρημάτων μέ σειρά προτεραιότητας. — *286.*

433 Τό ντοκουμέντο γράφτηκε σ' ἀπάντηση στό ὑπόμνημα πρός τόν Β. Ι. Λένιν τοῦ ἀντιπροσώπου ἀπό τή Γαλλία στό Ι συνέδριο τῆς Κόκκινης Διεθνοῦς τῶν συνδικάτων Μισέλ Κνελέ, πού ζητοῦσε νά γίνει δεκτός σέ ἀκρόαση αὐτός, ὁ Τόμας Μάν (Ἀγγλία), Γκιλάρις Ὀρλάντις (Ἰσπανία) καί Γκέο Οὐίλλιαμς (ΕΠΑ), πού εἶχαν ἐκλεγεῖ σέ ἀνεπίσημη σύσκεψη ἀντιπροσώπων μιᾶς σειρᾶς συνδικάτων, γιά νά συνομιλήσουν μέ τόν Λένιν σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ρώσων ἀναρχικῶν πού εἶχαν συλληφθεῖ γιά ἀντεπαναστατική δράση.

Ἀναμνήσεις γιά τή συνάντηση τῆς ἀντιπροσωπείας αὐτῆς μέ τόν Λένιν βλ. στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἰστόριι ΚΠΣΣ», 1961, τεῦχ. Ι, σελ. 163-164. — *287.*

434 Ὅπως φαίνεται, ἡ συμφωνία, γιά τήν ὁποία γίνεται λόγος στό γράμμα, εἶχε ἐπιτευχθεῖ ὕστερα ἀπό τό ἑπόμενο σημείωμα τοῦ Β. Ι. Λένιν στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν στόν Λ. Μ. Καραχάν τῆς 23 τοῦ Ἀπρίλη 1921: «Σᾶς παρακαλῶ νά ὀργανωθεῖ ἡ ὑπόθεση τοῦ διορισμοῦ σάν ταχυδρόμου τοῦ Μαξίμ Ἀλεξέγεβιτς Πεσκόφ ἔτσι, πού ἡ προθεσμία τῆς ἐπιστροφῆς του στή Ρωσία νά μπορεῖ *νά παραταθεῖ* ἀπό τόν Βορόβσκι στήν *Ἰταλία χωρίς νά συζητηθεῖ ἡ ἔγκριση τῆς Μόσχας.* Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς. *Λένιν»* (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 407). — *287.*

435 Στό τηλεγράφημα τῆς 14 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Β. Λ. Κόππ ἀνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν: «Ὁ Μάλτσαν μοῦ ὑποσχέθηκε χθές ὅτι θά τηλεγραφήσει ἐπειγόντως στόν Χίλγκερ γιά τή χορήγηση διαβατηρίου στόν Σκλόβσκι καί τήν οἰκογένειά του». Ὁ Λένιν, στέλνοντας αὐτό τό τηλεγράφημα στόν Γκ. Λ. Σκλόβσκι, ἔγραψε: «Πρός τόν Σκλόβσκι. Μήν ξεχάσετε πρίν τήν ἀναχώρησή σας νά πάρετε ἀπό μένα γράμμα γιά τόν Στομονιακόφ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Ὁ Σκλόβσκι πῆρε τό διαβατήριο τόν Ἰούλη. — *288.*

436 Στό τηλεγράφημα γιά τό ὁποῖο γίνεται λόγος, ὁ Γκ. Λ. Πιατακόφ ἀνάφερε γιά τή χειροτέρευση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐργατῶν στό Ντονμπάς, ἐξηγώντας αὐτό μέ τό ὅτι ἡ ὑπόθεση τοῦ ἐφοδιασμοῦ πέρασε ὁλότελα στά χέρια τῆς Ἕνωσης μεταλλωρύχων. Ὁ Πιατακόφ ζητοῦσε νά καθιερωθεῖ τέτια σειρά, πού ὅλα τά ζητήματα οἰκονομικῆς πολιτικῆς καί συγκεκριμένα ὁ ἐργατικός ἐφοδιασμός νά βρίσκονται στή μονοπρόσωπη διαχείριση τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης ἀνθρακοβιομηχανίας τοῦ Ντονμπάς (ΚΔΑΒ). — *288.*

437 Στίς 7 τοῦ Ἰούνη ὁ Β. Ι. Λένιν πῆρε τήν ἀπάντηση τοῦ Γκ. Λ. Πιατακόφ, ὁ ὁποῖος ἔγραφε ὅτι ἔχει διαφωνίες μέ τά στελέχη τῶν συνδικάτων τοῦ Ντονμπάς Ι. Ι. Μέζεντσεφ καί Γ. Μ. Γιοῦνοφ σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ ἐργατικοῦ ἐφοδιασμοῦ: αὐτός, ὁ Πιατακόφ, θεωρεῖ ὅτι ὁ ἐργατικός ἐφοδιασμός πρέπει νά βρίσκεται στά χέρια τῶν ὀργάνων διεύθυνσης τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλά ὁ Μέζεντσεφ καί ὁ Γιοῦνοφ ὑποστηρίζουν ὅτι αὐτή ἡ ὑπόθεση εἶναι τῶν συνδικάτων, ὅτι δέν συζήτησε αὐτό τό ζήτημα μέ τόν Μ. Λ. Ρουχιμόβιτς (πρόεδρο τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου). Ὁ Πιατακόφ ὑπόδειχνε ἐπίσης ὅτι αὐτοί δέν ἀσχο-

λήθηκαν μέ τήν κυκλοφορία έμπορευμάτων μέ τό έξωτερικό, ένῶ ή κυκλοφορία έμπορευμάτων μέσα άποδίδει έλάχιστα, καί άνάφερε ὅτι τά στοιχεῖα γιά τήν οίκονομική σύσκεψη θά τά στείλει μέ τόν Ρουχιμόβιτς. — *289.*

438 Πρόκειται γιά τήν έπιτροπή έμπειρογνωμόνων πού δημιουργήθηκε τό 1919 γιά τήν άνακάλυψη, περισυλλογή καί μελέτη τῶν ἔργων τέχνης, κειμηλίων καί άντικειμένων πολυτελείας πού έθνικοποιήθηκαν. Ἡ Ἐπιτροπή ξεχώρισε τά άντικείμενα πού εἶχαν καλλιτεχνική σημασία καί άπό τά ὑπόλοιπα συγκρότησε έξαγωγικά έμπορικά άποθέματα. Γιά τίς έργασίες τῆς έπιτροπῆς αὐτῆς ὁ Β. Ι. Λένιν ένδιαφέρθηκε καί νωρίτερα (βλ. Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 51, ντοκουμέντο 560). — *289.*

439 Τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα, στίς 24 τοῦ Ἰούνη 1921, ὁ Β. Ρ. Μενζίνσκι άνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν ὅτι ή παράκληση τοῦ Α. Μ. Γκόρκι θά έκπληρωθεῖ. Ὁ ἴδιος άνάφερε έπίσης ὅτι ὕστερα άπό συμφωνία μέ τόν Γκόρκι θά σταλοῦν συνεργάτες τῆς ΠΚΕΕ στήν έπιτροπή έμπειρογνωμόνων, οἱ ὁποῖοι θά ένεργοῦν σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες τοῦ Γκόρκι. «Νά εἶστε ἥσυχος, ἔγραφε ὁ Μενζίνσκι στόν Λένιν, έμεῖς δέν θά καθυστερήσουμε τόν Γκόρκι, ὅμως αὐτός δέν θέλει νά άναχωρήσει, μέχρις ὅτου δέν πειστεῖ, ὅτι ή ὑπόθεση πάει καλά καί οἱ ἄνθρωποι ἔχουν άντίληψη» (Κεντρικό κομματικό άρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *289.*

440 Στήν ἔκθεσή του τῆς 23 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Γκ. Ι. Μπόκι άνάφερε στόν Β. Ι. Λένιν σχετικά μέ τά μέτρα, πού πάρθηκαν γιά τήν άποτροπή κλοπῶν στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο. Ταυτόχρονα ὁ Μπόκι ἔστειλε στόν Λένιν άντίγραφο προκαταρκτικῆς ἔκθεσης τῆς έπιτροπῆς, πού εἶχε έλέγξει τό Κρατικό θησαυροφυλάκιο, καί στήν ὁποία περιέχονταν προτάσεις γιά τήν καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς του. Στίς 8 τοῦ Ἰούνη διαβιβάστηκε στόν Λένιν ήμερολογιακό πλάνο έργασιῶν γιά τήν άναδιοργάνωση τοῦ Κρατικοῦ Θησαυροφυλακίου. — *290.*

441 Πρόκειται γιά τό σχέδιο άπόφασης «Γιά τήν άναγνώριση τῶν έργασιῶν τοῦ Κρατικοῦ θησαυροφυλακίου μέ προτεραιότητα, πού ὑπόβαλε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οίκονομικῶν στό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας στίς 24 τοῦ Ἰούνη 1921. Ἡ άπόφαση ψηφίστηκε άπό τό ΣΕΑ στίς 29 τοῦ Ἰούνη. — *290.*

442 Πρόκειται γιά τό παρακάτω σχέδιο άπόφασης τῆς έπιτροπῆς πού άποτελοῦνταν άπό τούς Α. Μ. Λεζάβα, Λ. Μ. Χιντσούκ, Π. Λ. Βόικοφ καί Μ. Ι. Φρούμκιν, τῆς 24 τοῦ Ἰούνη 1921: «Νά θεωρηθεῖ άναγκαία ή προμήθεια σιτηρῶν άπό τίς άγορές τῶν σιτηρῶν σέ ποσότητα 30 μέχρι 50 έκατομ. πουτιῶν άνάλογα μέ τά τελικά άποτελέσματα τῆς σοδιᾶς τοῦ τρέχοντος χρόνου.

Ἡ άγορά αὐτῶν τῶν σιτηρῶν νά άρχίσει άμέσως, ή άγορά πρέπει νά γίνεται μέ γρήγορους ρυθμούς ἔτσι ὅμως, πού νά μή βλάπτονται τά συμφέροντα τῆς ΣΟΣΔΡ μέ τήν ἔννοια τῆς αὔξησης τῶν τιμῶν, ναύλων κτλ. καθώς καί μέ τέτιο ὑπολογισμό, ὥστε τό 1/3 τῶν σιτηρῶν νά καταφθάσει πρίν τελειώσει ή περίοδος τῆς ναυσιπλοΐας καί τά ὑπόλοιπα 2/3 μέ τήν ἔναρξη τῆς νέας ναυσιπλοΐας.

Ἡ πίστωση άπό 100 έκατομ. ρούβλια γιά τήν άγορά αὐτῶν τῶν σιτηρῶν πρέπει νά άνοιχτεῖ άνεξάρτητα άπό κάθε ἄλλη πίστωση πού έγκρίθηκε προηγούμενα γιά ὁποιεσδήποτε ἄλλες είσαγωγικές πράξεις. Ἐπειγόντως νά χορη-

γηθεῖ συνάλλαγμα γιά τήν προμήθεια 10 ἑκατομ. πουτιῶν σιτηρῶν. Τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου πρέπει νά ἀναθέσει τήν προμήθεια σιτηρῶν στίς ἀγορές τῆς Μαντζουρίας στήν Κεντρική Ἕνωση καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν. Α. Μ. Λεζάβα, Μ. Ι. Φρούμκιν, Λ. Χιντσούκ».

Στό σχέδιο αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν σημείωσε: «ἐμπιστευτικό», «στό ἀρχεῖο» καί ἔγραψε στό περιθώριο: «Δυό προσθῆκες: 1) Ἔκθεση γιά τήν ἐκπλήρωση καί τήν πορεία τῆς ἐπιχείρησης αὐτῆς νά γίνεται ἑβδομαδιαῖα ἀπό τούς Λεζάβα + Φρούμκιν + Χιντσούκ. 2) Στάλθηκε στόν Φρούμκιν» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Οἱ συμπληρώσεις αὐτές τοῦ Λένιν πάρθηκαν ὑπόψη ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ). Στήν ἀπόφαση «Γιά τίς προμήθειες σιτηρῶν», πού ψηφίστηκε ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο στίς 25 Ἰούνη, στήν ἐπιτροπή ἀπό τούς Χιντσούκ, Φρούμκιν, καί Λεζάβα προτεινόταν νά πάρουν ὅλα τά μέτρα γιά ἔκτακτη προμήθεια σιτηρῶν γιά 100 ἑκατομ. χρυσά ρούβλια, νά ὀργανώσουν τόν ἔλεγχο γιά τή δημιουργία ἐξαγωγικοῦ ἀποθέματος γιά τήν κάλυψη τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ καί κάθε δυό ἑβδομάδες νά ἀναφέρουν στό Πολιτικό Γραφεῖο τήν πορεία τῆς ἐκπλήρωσης τῆς ἀπόφασης. Μέ βάση τήν ἀπόφαση αὐτή δόθηκαν ἀποστολές στόν Λ. Μπ. Κράσιν καί στόν πληρεξούσιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου στή Σιβηρία Λοκατσιόφ γιά ἀγορά σιτηρῶν. Στό τηλεγράφημα πρός τόν Κράσιν στό Λονδίνο, ὁ Λεζάβα ὑπογράμμιζε ὅτι ὁ Λένιν «ἰδιαίτερα παρακαλεῖ νά ἐπισπεύσετε τήν ἀγορά καί τήν παράδοση μεγάλης παρτίδας σιτηρῶν» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *290.*

443 Στό ἀπαντητικό του γράμμα τῆς 5 τοῦ Ἰούλη 1921 ὁ Β. Ντ. Καϊσάροφ ἀνάφερε ὅτι ἡ εἰδική ἐπιστημονική ἐπιτροπή γιά τή σύνταξη τοῦ γεωγραφικοῦ ἄτλαντα ἀναλαμβάνει τήν ἐπεξεργασία τῶν ζητημάτων, πού σημειώθηκαν στό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν Μ. Π. Πάβλοβιτς (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 388), ζητοῦσε νά σταλοῦν στό Βερολίνο δυό μέλη της γιά νά πάρουν καινούργια ὑλικά σχετικά μέ τήν οἰκονομία τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί τόνιζε ὅτι θά ἦταν ἐπιθυμητό νά χρησιμοποιηθοῦν εἰδικοί ἀπό τή Μόσχα γιά τή σύνταξη τοῦ ἄτλαντα. Στό γράμμα ἀναφερόταν ὅτι τό πρόγραμμα καί τό ἡμερολογιακό σχέδιο ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς θά σταλοῦν στόν Λένιν ὕστερα ἀπό λίγο.

Ὁ Λένιν ἔκανε μιά σειρά σημειώσεις καί ὑπογραμμίσεις καί ἔγραψε σειρά ἀπό ἐντολές γιά τήν Λ. Α. Φότιεβα (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 321-322). Γιά τό ζήτημα ἔκδοσης τοῦ μαθητικοῦ ἄτλαντα βλ. ἐπίσης Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 51ος, ντοκουμέντα 446, 474, σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντα 287, 388, 410· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 120-121, 315, 399-400. — *291.*

444 Τό σημείωμα γράφτηκε στά χαρακτηριστικά, πού ἔδοσε ὁ Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι γιά τόν Ν. Α. Βεπρίντσεφ, ὁ ὁποῖος δούλευε στήν ΚΕ τῆς Ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου. — *292.*

445 Τό γράμμα γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τά παρακάτω περιστατικά: στίς 24 τοῦ Φλεβάρη 1921 ἡ Διεύθυνση Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ρώτησε τόν διευθυντή τῶν οἰκημάτων τῶν Σοβιέτ Α. Π. Πλατόνοφ σέ ποιό σημεῖο βρίσκεται ἡ ἐντολή πού τοῦ δόθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1920 νά κάνει νέο σχέδιο διεύρυνσης τῶν γραφείων τῆς Διεύθυνσης σέ βάρος μιᾶς αἴθουσας τοῦ Κρεμλίνου, πού εἶναι πιασμένη μέ παλιά ἀρχεῖα.

Ὕστερα ἀπό ἐπανειλημμένες ὑπομνήσεις ὁ Πλατόνοφ στίς 25 τοῦ Ἀπρίλη ἔδοσε σ' αὐτό τό ζήτημα τήν τυπική ἀπάντηση: «τό οἴκημα θά προσαρμοστεῖ, ἄν ἡ Διεύθυνση Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων μόνη της ἀπελευθερώσει τό οἴκημα ἀπό τά ἀρχεῖα».

Στίς 4 τοῦ Μάη ὁ Ν. Π. Γκορμπουνόφ ἀνακίνησε ζήτημα γραφειοκρατίας ἐνάντια στόν Πλατόνοφ. Ὁ γραμματέας τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ Α. Σ. Ἐνουκίτζε, θεωροῦσε ὅτι δέν ὑπάρχουν ἀρκετά στοιχεῖα γιά ἀνακίνηση ζητήματος, πῆρε αὐτός τήν εὐθύνη γιά γραφειοκρατία καί ἔδοσε ὁδηγίες στόν Πλατόνοφ νά μήν παρουσιαστεῖ στήν ἀνάκριση. Ὁ Ι. Ι. Τορχόβσκι, κάνοντας γνωστό στόν Β. Ι. Λένιν, δήλωσε ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένος νά διακόψει τήν ἀνάκριση, γιατί ὁ Ἐνουκίτζε, πού διαμφισβητεῖ τήν ὑπόθεση, δέν συμφώνησε μέ τόν Γκορμπουνόφ πού ἀνακίνησε τό ζήτημα. — *292.*

446 Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τό γράμμα τοῦ Α. Σ. Ἐνουκίτζε τῆς 25 τοῦ Ἰούνη 1921, ὅπου ἀνάφερε τήν πορεία ἐκπλήρωσης μιᾶς σειρᾶς ἐντολῶν τοῦ Β. Ι. Λένιν καί ἀκόμη, πῶς τακτοποιήθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ΙΙΙ συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. — *292.*

447 Στίς 29 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Α. Σ. Ἐνουκίτζε ἔστειλε στόν Α. Π. Πλατόνοφ γράμμα, πού συντάχθηκε μέ βάση τίς ὑποδείξεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τοῦ πρότεινε νά αναφέρει, σέ ποιό σημεῖο βρίσκονται οἱ ἐργασίες γιά τή διεύρυνση τοῦ οἰκήματος τῆς Διεύθυνσης Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ. Ὁ Λένιν, ἀντίγραφο αὐτοῦ τοῦ γράμματος, πού πῆρε ἀπό τόν Ἐνουκίτζε, τό διαβίβασε στόν Ν. Π. Γκορμπουνόφ. — *292.*

448 Στίς 24 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς χρησιμοποίησης ὑλικῶν πόρων τοῦ ΣΕΑ Λ. Ν. Κρίτσμαν ἔστειλε γράμμα πρός τόν Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι, πού ἀπευθυνόταν στόν Β. Ι. Λένιν.

Ὁ Κρίτσμαν, κριτικάροντας τόν «Κανονισμό γιά τήν ἐπιτροπή χρησιμοποίησης», πού εἶχε ψηφίσει τό ΣΛΕ τῆς 21 τοῦ Ἰούνη 1921, πρότεινε στό γράμμα του τροπολογίες σ' αὐτόν: ὅλες οἱ παραγγελίες τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων θά κατευθύνονται ἄμεσα στήν ἐπιτροπή χρησιμοποίησης, παρακάμπτοντας τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καί τό ΑΣΛΟ καί τόν καθορισμό τῶν πόρων στά Λαϊκά Ἐπιτροπάτα μέ ὑποχρεωτική ὑποδιαίρεση στά βασικά τους ὄργανα. Στό γράμμα ἐπισυνάπτονταν ὑπόμνημα τοῦ Κρίτσμαν μέ ὑπόδειξη τοῦ ἀρ. φύλλων τῆς ἐφημερίδας «Ἐκονομίτσεσκαγια Ζίζν», ὅπου ἦταν δημοσιευμένα συζητήσιμα ἄρθρα γιά τήν ἐπιτροπή χρησιμοποίησης.

Ταυτόχρονα μ' αὐτό τό γράμμα ὁ Λένιν ἔστειλε στόν Κρζιζανόβσκι σημείωμα πού ἀφοροῦσε τήν ἐκκαθάριση τοῦ ἠλεκτρικοῦ σταθμοῦ τῶν τροχιοδρόμων τῆς Μόσχας ἀπό τούς ὑπαλλήλους μενσεβίκους καί τήν ἐπεξεργασία τοῦ προγράμματος ἐργασιῶν τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου.

Ὁ Κρζιζανόβσκι στό ἀπαντητικό γράμμα του τῆς 25 τοῦ Ἰούνη σημείωσε τίς προσπάθειες τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου νά πετύχει συμφωνία ἀνάμεσα στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, στό ΑΣΛΟ καί στήν ἐπιτροπή χρησιμοποίησης σχετικά μέ τόν «Κανονισμό γιά τήν ἐπιτροπή» καί ἀνάφερε ὅτι ἡ τελευταία προσπάθεια νά πετύχει συμβιβασμό θά γίνει στίς 28 τοῦ Ἰούνη (στίς 29 τοῦ Ἰούνη ὁ «Κανονισμός γιά τήν ἐπιτροπή χρησιμοποίησης» πού συντάχθηκε ἀπό τούς Π. Ν. Μπογκντάνοφ (ΑΣΛΟ), Α. Μπ. Χαλάτοφ (Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ), Γκ. Μ. Κρζιζανόβσκι καί Λ. Ν. Κρίτσμαν, ὑπο-

γράφηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν). Ὁ Κρζιζανόβσκι ἔγραφε ἐπίσης ὅτι αὐτός δέν ἀρνεῖται καί τή δεύτερη ἀποστολή (βλ. τό προηγούμενο ντοκουμέντο) καί ὑποσχέθηκε νά ἀναφέρει τό σχέδιό του προσωπικά στόν Β. Ι. Λένιν. — *293.*

449 Τό δημοσιευόμενο ντοκουμέντο γράφτηκε σέ σχέση μέ τήν ἀπόφαση πού ἔστειλε στόν Β. Ι. Λένιν ἡ γενική συνέλευση τῶν ἐργατῶν τῆς φάμπρικας ραφτικῆς τῆς Μόσχας ἀρ. 36 πού φέρει τό ὄνομα τῆς III Διεθνοῦς (μεταναστῶν ἀπό τήν Ἀμερική).

Ἀναφέροντας ὅτι στή διάρκεια ἕνα μήνα δέν μποροῦν νά θέσουν σέ λειτουργία τή φάμπρικα μέ νεότατες μηχανές καί ἐγκαταστάσεις, πού ἔφεραν μαζί τους ἀπό τήν Ἀμερική, οἱ ἐργάτες παρακαλοῦσαν τόν Λένιν νά τούς βοηθήσει στήν παραλαβή ὑλικῶν, πού εἶναι ἀναγκαῖα γιά τόν ἐπανεξοπλισμό τῆς φάμπρικας καί ἐπισκευῆς τοῦ οἰκήματος, καί ἀκόμη στήν παροχή κατοικίας.

Στίς 27 τοῦ Ἰούνη 1921 ὁ Λένιν ὑπόγραψε γράμματα πρός τόν Λ. Κ. Μάρτενς καί τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας Β. Τ. Λιχατσόφ μέ τή ρητή ἐντολή νά ἐξαλείψουν κάθε γραφειοκρατία στό ζήτημα αὐτό καί νά βοηθήσουν τούς ἐργάτες μετανάστες νά θέσουν σέ λειτουργία τή φάμπρικα σέ συντομότατο χρονικό διάστημα (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XX, σελ. 201). — *294.*

450 Τό τηλεγράφημα στάλθηκε στή Σεβαστούπολη, στή Συμφερούπολη, στό Κέρτς καί στή Θεοδοσία.

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τό παρακάτω σημείωμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τήν Λ. Α. Φότιεβα, πού, ὅπως φαίνεται, γράφτηκε ἀπ' ἀφορμή τό δημοσιευόμενο τηλεγράφημα «Νά μοῦ συγκεντρώσετε ὅλες τίς ἀποφάσεις τοῦ ΣΕΑ καί ΣΛΕ *γιά τήν περιουσία στήν Κριμαία.* Ἀμέσως. Ἀπό τά πρακτικά τοῦ ΣΕΑ καί ΣΛΕ». — *297.*

451 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος, ὅπως φαίνεται, συντάχθηκε ἀπό τόν πρόεδρο τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης δασῶν Α. Λόμοφ. Στό τηλεγράφημα ὑπάρχει ἐπισημείωση: «Βλαντίμιρ Ἰλίτς! Ὑπογράψτε αὐτό τό τηλεγράφημα πού εἶναι σοβαρό γιά μᾶς. 24/XI. Α. Λόμοφ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *298.*

452 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος προσυπόγραψαν οἱ Β. Β. Φομίν, Μπορίσοφ, Πετρικόβσκι καί ἀκόμη ἕνα πρόσωπο, πού ἡ ὑπογραφή του δέν ἔγινε δυνατό νά διαβαστεῖ. — *299.*

453 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση, πού ψήφισε τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 24 τοῦ Δεκέμβρη 1920 γιά τό ζήτημα «Γιά τίς μεταφορές εἰδῶν ἐπισιτισμοῦ». — *300.*

454 Τό τηλεγράφημα τοῦ Β. Ι. Λένιν πρός τόν πρόεδρο τῆς Μεγάλης Ἐθνοσυνέλευσης τῆς Τουρκίας Μουσταφά Κεμάλ (Ἀτατούρκ) εἶναι ἀπάντηση στό γράμμα τοῦ Κεμάλ πρός τόν Λένιν τῆς 18 τοῦ Δεκέμβρη 1921 πού μεταδόθηκε μέ τόν ἀσύρματο. Ὁ Κεμάλ στό γράμμα του αὐτό ἐνέκρινε τήν ἀναγνώριση τῆς αὐτονομίας τοῦ Νταγκεστάν ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση καί, ἀναφερόμενος στίς σχέσεις Τουρκίας καί Σοβιετικῆς Ρωσίας, ἔγραφε: «Μέ τή σταθερή πεποί-

θηση ὅτι ἡ στενή συνεργασία μας θά μᾶς ὁδηγήσει στό σκοπό πού ἐπιθυμοῦμε, χαιρετίζω κάθε παραπέρα ἐνίσχυση τῶν φιλικῶν δεσμῶν πού μᾶς ἑνώνουν. Εἶμαι ἄπειρα εὐγνώμονας σέ Σᾶς γιά τή διορατική πολιτική, πού μέ τήν μεγάλη πρωτοβουλία Σας ἄρχισε νά ἐφαρμόζει ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τόσο στήν Ἀνατολή, ὅσο καί σέ ὅλο τόν κόσμο» (Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ», τόμ. III, Μόσχα, 1959, σελ. 451).

Ὁ Λένιν, ἀφοῦ πῆρε τό γράμμα τοῦ Κεμάλ, τήν ἴδια κιόλας μέρα τό ἔστειλε στόν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά ἐπαλήθευση καί προετοιμασία σχεδίου ἀπάντησης. Στό σχέδιο ἀπάντησης, πού ἔστειλε ὁ Τσιτσέριν, ὁ Λένιν ἔγραψε: «σ. Τσιτσεριν! Εἶμαι σύμφωνος μέ τό σχέδιό Σας. (9/I — 1921. *Λένιν»* (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *301.*

455 Τό δελτίο ταυτότητας τῆς Λουΐζας Μπράιαντ γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, ὅπως φαίνεται, σέ σχέση μέ τήν περιοδεία της στό Τουρκεστάν. Ἡ Λουΐζα Μπράιαντ τότε δέν ἀνῆκε ἐπίσημα στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῶν ΕΠΑ, ὅμως ὁ Λένιν ἔκρινε τήν συγγραφέα ἀπό τά ἔργα της, ἀπό ὅλη τή φιλολογική-δημοσιογραφική δράση της, πού γιά ἐκεῖνα τά χρόνια προσέγγιζε τούς κομμουνιστές. — *302.*

456 Τό γράμμα, πού εἶναι ἀπάντηση στό γράμμα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Διοίκησης τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Σουηδίας πρός τόν Β. Ι. Λένιν τῆς 9 τοῦ Νοέμβρη 1920 μέ ἀριθμ. 2371 (βλ. σημείωση 62), στάλθηκε στόν παραλήπτη μέσω τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ΣΟΣΔΡ στή Σουηδία στίς 17 τοῦ Φλεβάρη 1921. — *302.*

457 Ἡ III Πανρωσική συνδιάσκεψη στατιστικῆς ἔγινε στή Μόσχα στίς 20-29 τοῦ Γενάρη 1921. — *304.*

458 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος, ὅπως φαίνεται, προετοιμάστηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Σ' αὐτό ὑπάρχει ἐπισημείωση τοῦ μέλους τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ: «Τηλεφωνικά συντονίστηκε μέ τούς σ. Τσιουρούπα καί Φομίν» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). — *305.*

459 Τά σχέδια αὐτοῦ καί τοῦ ἑπόμενου τηλεγραφήματος εἶχαν προετοιμαστεῖ, ὅπως φαίνεται, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί στό Ἀνώτατο Συμβούλιο μεταφορῶν. Σ' αὐτά ὑπάρχει θεώρηση ἀπό τό μέλος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ καί τόν πρόεδρο τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου μεταφορῶν Β. Β. Φομίν. — *306.*

460 Τό σχέδιο τοῦ δημοσιευόμενου τηλεγραφήματος εἶχε συνταχθεῖ ὅπως φαίνεται στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ· σ' αὐτό ὑπάρχει θεώρηση ἀπό τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ. — *308.*

461 Τήν ἴδια κιόλας ἡμέρα ὁ Λένιν ἔστειλε τηλεγράφημα μέ τό ἴδιο περιεχόμενο στό Καζάν στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Αὐτόνομης Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Ταταρίας. — *309.*

462 Πρόκειται γιά τήν αὐτόνομη περιοχή τῆς Τσουβαχίας. Τό 1925 μετασχηματίστηκε σέ Αὐτόνομη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Τσουβαχίας. — *309.*

463 Τηλεγραφήματα μέ τό ἴδιο κείμενο καί τίς ἴδιες ὑπογραφές στάλθηκαν ταυτόχρονα στό Αἰκατερινμπούργκ, στό Σιμπίρσκ, στό Ὄρενμπουργκ, στήν Οὐφά, στό Κούρσκ, στό Τσελιάμπινσκ, στό Ὄμσκ καί στό Ροστόβ τοῦ Ντόν. — *310.*

464 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ ἀπό τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα σέ ἔντυπο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου. — *311.*

465 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος, ὅπως φαίνεται, συντάχθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Ἐγκρίθηκε ἀπό τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ. — *311.*

466 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος, ὅπως φαίνεται, συντάχθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργασίας. Τό ντοκουμέντο θεωρήθηκε ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας Α. Μ. Ἄνικστ. — *314.*

467 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος, ὅπως φαίνεται, συντάχθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, σ' αὐτό ὑπάρχει θεώρηση ἀπό τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Ἐπιτροπάτου Α. Μπ. Χαλάτοφ. — *317.*

468 Τό μήνυμα αὐτό ἀποτελεῖ ἀπάντηση στά δυό γράμματα τοῦ Ἀμανουλλά-χάν τῆς 6 τοῦ Νοέμβρη καί 1ης τοῦ Δεκέμβρη 1920 μέ τό ἴδιο περίπου περιεχόμενο. Τό κείμενο τοῦ γράμματος τῆς 1ης τοῦ Δεκέμβρη καταχωρήθηκε στό βιβλίο «Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ», τόμ. IV, Μόσχα, 1960, σελ. 94-95».

Τό σχέδιο τοῦ μηνύματος πρός τόν Ἀμανουλλά-χάν συντάχθηκε ὅπως φαίνεται στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν. — *317.*

469 Τό σύμφωνο ἀνάμεσα στή Σοβιετική Ρωσία καί στό Ἀφγανιστάν ἐπικυρώθηκε ἀπό τήν ΠΚΕΕ στίς 20 τοῦ Ἀπρίλη 1921. Τό κείμενο τοῦ συμφώνου βλ. στό βιβλίο «Ντοκουμέντα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ», τόμ. III, Μόσχα, 1959, σελ. 550-553. — *318.*

470 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί γράφτηκε ἀπό τόν Α. Μπ. Χαλάτοφ σέ ἔντυπο τοῦ Ἐπιτροπάτου. — *320.*

471 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε ὅπως φαίνεται ἀπό τόν βοηθό τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου Ἐργασίας καί Ἄμυνας τοῦ ΣΛΕ Β. Α. Σμολιανίνοφ. — *321.*

472 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, στό Λαϊκό Ἐπιτροπά-

το Ἐπισιτισμοῦ. Τό τηλεγράφημα μεταδόθηκε μέ τήν ἀπευθείας τηλεφωνική γραμμή. — *322.*

473 Στό ἀπαντητικό τηλεγράφημα τῆς 5 τοῦ Μάη 1921 ὑπογραμμένο ἀπό τόν πρόεδρο καί τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τῆς Ἐπανάστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Σιβηρίας ἀναφερόταν: «Ἡ μαχητική Σας ἐντολή τῆς 4 τοῦ Μάη μέ ἀρ. 401 ἐκπληρώνεται. Σᾶς κάνουμε γνωστό: τά τελευταῖα σιτηρά, πού βρίσκονται στούς σιδηροδρομικούς σταθμούς, στάλθηκαν στή Μόσχα...

Ἀρχίζουμε τή συγκέντρωση σιτηρῶν μέ ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων, ὅμως σᾶς κάνουμε γνωστό ὅτι στήν περίοδο τῆς σπορᾶς, δηλ. μέχρι τήν 1η Ἰούνη, δέν πρέπει νά ὑπολογίζουμε σέ ἐπιτυχή συγκέντρωση. Ἡ ἀποστολή τριῶν ἑκατομμυρίων πουτιῶν σιτηρῶν θά γίνει γιά λογαριασμό τῆς ἐλάττωσης τῆς κατανάλωσης πού προεξασφαλίστηκε ἀπό ὁμάδες τῆς Σιβηρίας» («Ἐπαναστατική ἐπιτροπή τῆς Σιβηρίας. Αὔγουστος 1919-Δεκέμβρης 1925. Συλλογή ντοκουμέντων καί ὑλικῶν». Ἐκδοτικό βιβλίων τοῦ Νοβοσιμπίρσκ, 1959, σελ. 303. Τά μεταγενέστερα ὑλικά καί ντοκουμέντα τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Σιβηρίας Μάης-Ἰούνης 1921, πού σχετίζονται μέ τήν ἐκπλήρωση τῶν ἐντολῶν τοῦ Β. Ι. Λένιν, βλ. στό ἴδιο, σελ. 305-312). — *323.*

474 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. Τό τηλεγράφημα θεωρήθηκε ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ. — *323.*

475 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε ἀπό τόν βοηθό τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ ΣΕΑ Β. Α. Σμολιανίνοφ. — *324.*

476 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, ἀπό τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου Λ. Μπ. Κράσιν.

Τό τηλεγράφημα στάλθηκε στό Λονδίνο σέ σχέση μέ τήν παρακάτω ἀπόφαση τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) τῆς 7 τοῦ Μάη 1921: «Νά ἀνατεθεῖ στόν σ. Μπριουχάνοφ μαζί μέ τόν σ. Κράσιν νά συζητήσουν σήμερα τό ζήτημα ἄν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα ἐπειγόντως νά ἀγοραστοῦν καί νά μεταφερθοῦν στή Ρωσία 2 ἑκατομ. πούτια σιτηρά, ἔτσι πού τό τηλεγράφημα μέ τίς ἐπείγουσες ἐντολές γι' αὐτό τό ζήτημα νά ἀποσταλεῖ σήμερα κιόλας στόν σ. Κλισκό ὑπογραμμένο ἀπό τούς σ. Λένιν, Κράσιν καί Μπριουχάνοφ» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Ἡ ἀπάντηση τοῦ Ν. Κ. Κλισκό σ' αὐτό τό τηλεγράφημα στάλθηκε στόν Β. Ι. Λένιν στίς 9 τοῦ Μάη (βλ. τή σημείωση 275). — *324.*

477 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος, ὅπως φαίνεται, συντάχθηκε ἀπό τόν βοηθό τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ ΣΕΑ Β. Α. Σμολιανίνοφ. — *325.*

478 Στίς 26 τοῦ Μάη 1921 ἡ Γενική Διεύθυνση καυσίμων ἀνάφερε στό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ ὅτι τό ζήτημα τῆς παράδοσης τῶν λεβήτων ἀπό τό σταθμό τῶν τροχιοδρόμων τῆς Μόσχας στά ἔργα τῆς Σατούρα λύθηκε τελειωτικά καί θετικά. — *327.*

479 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας. Στό τηλεγράφημα ὑπάρχει θεώρηση ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Γεωργίας Ι. Α. Τεοντορόβιτς. — *326*.

480 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ, θεωρήθηκε ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί διορθώθηκε ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ προέδρου τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας Ε. Μ. Σκλιάνσκι. — *327*.

481 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, ἀπό τή Διεύθυνση Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΕΑ. — *328*.

482 Σέ ἀπάντηση στό τηλεγράφημα αὐτό τό Προεδρεῖο τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Νίζνι-Νόβγκοροντ ἀνάφερε ὅτι ἡ ποσότητα τῆς τύρφης ἡ ὁποία ὑποτίθεται ὅτι θά παραχθεῖ τό 1921 καί πού ὑποδείχνει ἡ οἰκονομική σύσκεψη τοῦ κυβερνείου εἶναι σωστή.

Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου δικαιολογοῦσε τήν καθυστέρηση τῆς ἀπάντησης στά ἐρωτήματα τῆς Διεύθυνσης Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ ΣΕΑ στήν ἄσχημη δουλιά τῆς Διεύθυνσης τῶν ταχυδρομείων καί τηλεγραφείων: τά τηλεγραφήματα τῆς 26 τοῦ Μάη καί 2 τοῦ Ἰούνη 1921 παραλήφθηκαν στό Νίζνι-Νόβγκοροντ μόλις στίς 13 καί 12 τοῦ Ἰούνη καί τό τηλεγράφημα τῆς 7 τοῦ Μάη δέν ἔφτασε καθόλου. — *328*.

483 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ· σ' αὐτό ὑπάρχει θεώρηση τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί τοῦ μέλους τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ.

Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. ἐπίσης σέ τοῦτο τόν τόμο, ντοκουμέντο 338, 358. — *329*.

484 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ· σ' αὐτό ὑπάρχει θεώρηση ἀπό τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Ν. Π. Μπριουχάνοφ καί τά μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ καί Ἀρουτουνιάντς. Τό τηλεγράφημα μεταδόθηκε στίς 8 τοῦ Ἰούνη ἀπευθείας τηλεφωνικά. — *330*.

485 Τό σχέδιο τοῦ τηλεγραφήματος αὐτοῦ συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ· σ' αὐτό ὑπάρχει θεώρηση ἀπό τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Μπ. Χαλάτοφ καί τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ι. Σβιντέρσκι. Τό τηλεγράφημα μεταδόθηκε ἀπευθείας τηλεφωνικά. — *331*.

486 Τό σχέδιο τηλεγραφήματος συντάχθηκε, ὅπως φαίνεται, ἀπό τόν βοηθό τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τοῦ ΣΕΑ Β. Α. Σμολιανίνοφ. — *332*.

[487] Σ' απάντηση στό τηλεγράφημα ὁ ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνιῶν Β. Β. Φομίν στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1921 ἀνάφερε ὅτι πάρθηκαν μέτρα γιά τήν καλυτέρευση τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐργατῶν, πού ἀπασχολοῦνται σέ ἐργασία ἐκβάθυνσης, μέ τρόφιμα καί ἐργατική ἐνδυμασία, γίνεται ἐντατική ἐπισκευή τῶν ἐκσκαφέων γιά τίς ἀνάγκες τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, θά χορηγηθοῦν 600 ἑκατομ. ρούβλια (ἤδη 200 ἑκατομ. στάλθηκαν) κτλ. — *333.*

[488] Ὅπως ἀναφέρουν στά ἀπομνημονεύματά τους οἱ Π. Α. Μπογκντάνοφ καί Γκ. Ντ. Τσιουρούπα, οἱ σκηνές γιά τήν κατασκευή τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα εἶχαν σταλεῖ ἔγκαιρα, πρίν φθάσουν οἱ ἐργάτες, πού στάλθηκαν μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν. — *333.*

[489] Τό ντοκουμέντο στάλθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργασίας ὕστερα ἀπό τήν ἀναφορά τῶν καθοδηγητικῶν στελεχῶν τῆς κατασκευῆς τοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ τῆς Κασίρα ὅτι ἡ ἀνεπάρκεια ἐργατικῆς δύναμης στό ἔργο κάνει ἀδύνατη τήν ἔγκαιρη παράδοση τοῦ σταθμοῦ σέ λειτουργία.

Στίς 29 τοῦ Ἰούνη 1921 τό Συμβούλιο Ἐργασίας καί Ἄμυνας ἀποφάσισε: «Ὅλοι οἱ ἐργάτες καί ὑπάλληλοι πού βρίσκονται στά ἔργα τῆς Κασίρα στίς 15/VI τρ. ἔ. νά θεωρηθοῦν ἐπιστρατευμένοι στή δουλιά καί νά συμπεριληφθοῦν στά ἔργα τῆς Κασίρα μέχρι τήν ἀποπεράτωση τῶν ἐργασιῶν της» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Ἐκτός ἀπ' αὐτό, μέ ἐντολή τοῦ Λένιν στάλθηκαν γιά τήν κατασκευή 300 περίπου ἐργάτες ἀπό τά κυβερνεῖα τῆς Τούλας καί Καλούγκας. — *334.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ *

Α

---

* Ἐπειδή στόν τόμο αὐτό ἀναφέρεται ἕνας μεγάλος ἀριθμός ὀνομάτων γιά πρόσωπα, πού στά εὑρετήρια τῶν προηγούμενων τόμων ὑπάρχουν λεπτομερειακά στοιχεῖα, ἐδῶ δίνονται, κατά κανόνα μόνο στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τά χρόνια 1920-1921. Γιά πρόσωπα ὅμως, πού σέ τοῦτο τόν τόμο γίνεται μνεία γιά πρώτη φορά, δίνονται πιό λεπτομερειακά. Γιά μερικά πρόσωπα δέν ἔγινε δυνατό νά βρεθοῦν στοιχεῖα.

---

* Τά ὑπογραμμισμένα στήν παρένθεση εἶναι τά πραγματικά ὀνοματεπώνυμα.

** Ἐδῶ καί στό ἑξῆς σέ παρένθεση παρατίθενται παραπομπές σέ τόμο τῆς ἔκδοσης αὐτῆς, ὅπου στό εὑρετήριο ὀνομάτων μπορεῖ κανείς νά βρεῖ πιό λεπτομερειακά στοιχεῖα γιά τό δοσμένο πρόσωπο.

κοῦ τμήματος τοῦ ὑπουργείου κατασκευῶν μηχανῶν καί συσκευῶν τῆς ΕΣΣΔ. — *107-108.*

Ἀρμάντ, Α. Α. (1903-1944) — ὁ μικρότερος γιός τῆς Ι. Φ. Ἀρμάντ, μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1944, μηχανικός-μηχανολόγος (βλ. ἐπίσης, τόν τόμο 48, σελ. 461). — *166.*

Ἀρμάντ, Α. Α. (1894-1967) — γιός τῆς Ι. Φ. Ἀρμάντ, μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1918. Στά 1919-1921 ὑπηρέτησε στόν Κόκκινο Στρατό, στά 1921-1922 — διευθυντής τοῦ πολιτικοῦ τμήματος τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης πολιτικῆς διαφώτισης καί γραμματέας τῆς ἐμπορικῆς ἀντιπροσωπείας στήν Τεχεράνη. Στά 1928-1964 δούλεψε στό Πανενωσιακό Ἰνστιτοῦτο θερμοτεχνικῆς σέ διάφορα ἀξιώματα, ἕνα μικρό διάστημα ἦταν ὑπεύθυνος τοῦ ἐπιστημονικο-ἐρευνητικοῦ τμήματος καί τοῦ τμήματος ἐφευρέσεων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου βαριᾶς βιομηχανίας. — *166.*

Ἀρμάντ, Β. Α. (γεννήθηκε τό 1901) — μικρότερη κόρη τῆς Ι. Φ. Ἀρμάντ, μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1921. Ἀπό τό 1920 μέχρι τό 1927 σπούδασε στήν Ἀνώτατη Σχολή Καλῶν Τεχνῶν (Βχουτεμάς). Ἀπό τό 1927 δούλεψε στή φάμπρικα «Κράσνιγε Τεξτίλστσικι» ὑποδιευθύντρια τοῦ τμήματος ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης, ἀπό τό 1934 στέλεχος τῆς τεχνικῆς διαφώτισης, ἔπειτα διευθυντής τοῦ ἐργαστηρίου σχεδιασμοῦ ὑφασμάτων στή φάμπρικα «Τριοχγκόρναγια Μανιφακτούρα». Ἀπό τό 1938 δούλευε στόν τομέα διακοσμητικῶν τεχνῶν. — *166.*

Ἀρμάντ, Ι. Α. (1898-1971) — κόρη τῆς Ι. Φ. Ἀρμάντ, μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917. Στά 1918-1919 διετέλεσε γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς ἕνωσης νεολαίας πόλης τῆς Μόσχας, διαφωτιστής καί ὀργανωτής στή στρατιωτική Ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου Ἄστραχαν, ὕστερα (μέχρι τό καλοκαίρι τοῦ 1921) δούλευε σέ κομματική δουλιά στή Μόσχα. Στά 1923-1931 βρισκόταν στήν ἐμπορική καί ὕστερα στήν πολιτική ἀντιπροσωπεία τῆς ΕΣΣΔ στή Γερμανία καί στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐξωτερικῶν. Ἀπό τό 1933 μέχρι τό 1961 (μέ διακοπές) ἐργάστηκε στό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ καί στό Ἐκδοτικό λογοτεχνίας σέ ξένες γλῶσσες. — *166.*

Ἀρμάντ, Ι. Φ. (1874-1920) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1904, παράγοντας τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ καί κομμουνιστικοῦ κινήματος, (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 27, σελ. 573-574, τόν τόμο 48, σελ. 461-462). — *166.*

Ἀρμάντ, Φ. Α. (1896-1936) — γιός τῆς Ι. Φ. Ἀρμάντ. Στήν περίοδο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ὑπηρετοῦσε σάν ἀεροπόρος-παρατηρητής, ἔπειτα δούλεψε σέ ἀθλητικές ὀργανώσεις τῆς Μόσχας. — *166.*

Ἀρταμόνοφ, Μ. Ντ. (1888-1958) — ποιητής. Ἄρχιζε νά δημοσιεύει ἀπό τό 1906. Στά 1913 ἔκδιδε καί διηύθυνε τό περιοδικό «Ντίμ» στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ· ἀπό τό 1913 δούλευε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα». Μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἦταν συνεργάτης στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ραμπότσι Κράι», στό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ, ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τοῦ ὁμίλου ποιητῶν γύρω ἀπό τήν ἐφημερίδα. Συγγραφέας συλλογῶν ποιημάτων «Ἐργοστασιακός δρόμος», «Ὅταν χτυποῦν οἱ καμπάνες», «Ὁ δρόμος τοῦ χωριοῦ», «Τραγούδια» κτλ. — *58.*

Β

πόλη Ζλατοούστ, μέλος τοῦ Σοβιέτ ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τοῦ Ζλατοούστ. Στά 1920-1922 δούλευε στήν ΚΕ τῆς Ἕνωσης μεταλλουργῶν. Στά 1922-1932 δούλευε σέ οἰκονομική δουλιά στό ΑΣΛΟ, στό συνδικάτο ἀγροτικῶν μηχανῶν, στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐμπορίου, στήν Πανενωσιακή Ἐπιτροπή ἐνέργειας κ.ά. — *292.*

Βερίγκιν, Π. Π. (γεν. τό 1882) — ἀπό τό 1914 μέχρι τόν Ἀπρίλη τοῦ 1921 ἦταν πρόεδρος τῆς ΚΕ τῶν ἑνωμένων κοινοτήτων τῶν ντουχομπόρσκι * τοῦ κυβερνείου τῆς Τιφλίδας, ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1921 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1924 καθοδηγοῦσε τίς ἑνωμένες κοινότητες τῶν ντουχομπόρσκι τοῦ κυβερνείου τοῦ Βόρειου Καυκάσου, ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1924 μέχρι τό 1927 ἦταν πρόεδρος σέ ἀρκετές κοινότητες τῶν ντουχομπόρσκι τοῦ Βόρειου Καυκάσου. Τό Σεπτέμβρη τοῦ 1927 ἔφυγε ἀπό τήν ΕΣΣΔ στόν Καναδά. — *109.*

Βιγκιλιόφ, Μπ. Ντ. (1883-1924) — ἔπαιρνε μέρος στό ἐπαναστατικό κίνημα ἀπό τό 1902. Στά 1905-1906 ἦταν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Βίλενσκι τοῦ ΣΔΕΚΡ, μέλος τοῦ Γραφείου περιοχῆς τῆς Βορειοδυτικῆς ἕνωσης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔπαιρνε θέσεις παραπλήσιες μέ τίς θέσεις τῶν μενσεβίκων. Ἀπό τό 1909 ζοῦσε στό Ζακοπάνε (Γαλικία), δούλευε σέ φυσικο-ἱστορικούς, ἐθνογραφικούς καί μετεωρολογικούς συλλόγους στό Ζακοπάνε. Ἦταν δραστήριος παράγοντας τῆς ἕνωσης βοήθειας τῶν πολιτικῶν κρατουμένων πού εἶχε ἕδρα τήν Κρακοβία, διατηροῦσε σύνδεση μέ τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας. Τό 1921 προσχώρησε στό ΚΚΡ(μπ). Ἀπό τό 1921 ἦταν γραμματέας τῆς ρωσοουκρανικῆς - πολωνικῆς ἐπιτροπῆς ἐπαναπατρισμοῦ, κατόπιν (μέχρι τό 1923) διετέλεσε σοβιετικός πρόξενος στή Βαρσοβία. Πῆρε μέρος στήν ἀνεύρεση τῶν ἀρχείων καί τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού εἶχαν μείνει στήν Πολωνία. — *103, 104, 212.*

Βινοκοῦροφ, Α. Ν. (1869-1944) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1893, ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν πρώτων σοσιαλδημοκρατικῶν ὁμίλων στή Μόσχα, γιατρός. Ἔκανε κομματική δουλιά στό Αἰκατερινοσλάβ καί στήν Πετρούπολη. Ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος γιά τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις. Μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση πρῶτος πρόεδρος τῆς Δούμας τῆς Πετρούπολης, πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ τῶν ἰατρικῶν συμβουλίων, μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ ΛΕ Ἐργασίας, μετά Λαϊκός ἐπίτροπος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, ἀπό τό 1921 μέλος τοῦ προεδρείου τῆς ΚΕ βοήθειας στούς πεινασμένους, ἀπό τό 1924 πρόεδρος τοῦ Ἀνώτατου δικαστηρίου τῆς ΕΣΣΔ· τά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του δούλευε στό ΛΕ Ὑγιεινῆς. Ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΠΚΕΕ καί τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. — *61-62.*

Βίντερ, Α. Β. (1878-1958) — σοβιετικός μηχανικός καί ἐπιστήμονας, εἰδικός στόν τομέα τῆς κατασκευῆς καί ἐκμετάλλευσης ἠλεκτροσταθμῶν. Μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἦταν διευθυντής τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἠλεκτροσταθμοῦ στήν τυρφοφόρα περιοχή τῆς Σατούρα (βλ. καί τόμο 51, σελ. 470). — *205, 277.*

Βισίνσκι, Α. Γ. (1883-1954) — ἀπό τό 1903 ὥς τό 1920 ἦταν μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ, μενσεβίκος. Στά 1920 ἀποχώρησε ἀπό τίς γραμμές τῶν μενσεβίκων καί προσχώρησε στό ΚΚΡ(μπ).

---

* Ντουχομπρόσκι — Ρωσική θρησκευτική αἵρεση, πού ἐμφανίστηκε στό δεύτερο μισό τοῦ 18ου αἰώνα καί ἀρνοῦνταν τίς ἱεροτελεστίες καί τά δόγματα τῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησίας. — *Σημ. μετ.*

τοῦ Κρατικοῦ ἐπιστημονικοῦ συμβουλίου τῶν ἀνωτάτων σχολῶν. Στά 1921-1925 ἦταν πρύτανης τοῦ Κρατικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας. Ἀπό τό 1930 ἀκαδημαϊκός. Στά 1930-1935 καί 1942-1953 διετέλεσε μόνιμος γραμματέας, ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ. — *126.*

Βορομπιόφ, Μπ. Ε. (γεν. τό 1887) — μηχανικός-ἠλεκτρολόγος, ἀπό τό 1920 καθηγητής. Στά 1913-1942 ἔκανε ἐπιστημονικο-παιδαγωγική δουλιά στό Πολυτεχνεῖο καί σέ ἄλλα ἐπιστημονικά ἱδρύματα τοῦ Λένινγκραντ. Πῆρε μέρος στήν ἐπεξεργασία σχεδίων ἠλεκτροσταθμῶν, στήν ΓΚΟΕΛΡΟ καί στήν Ἐπιτροπή ἀνοικοδόμησης κρατικῶν ἔργων στή Βόρεια περιοχή, στό «Λενενέργκο» κ.ά. — *244.*

Βορόβσκι, Β. Β. (1871-1923) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1894. Στά 1919-1920 ἦταν διευθυντής τοῦ Κρατικοῦ ἐκδοτικοῦ, κατόπιν δούλεψε διπλωμάτης στήν Ἰταλία (1921-1923) (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 9 σελ. 516, τόν τόμο 44, σελ. 616). — *59, 135, 287.*

Βοροσίλοφ, Κ. Ε. (1881-1969) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1903. Στά 1919-1921 ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί μέλος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου τῆς 1ης Στρατιᾶς ἱππικοῦ. Στό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ). Σάν ἀντιπρόσωπος τοῦ συνεδρίου πῆρε μέρος στήν καταστολή τῆς στάσης στήν Κρονστάνδη (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 50, σελ. 521). — *94, 96, 177.*

Βράνγκελ, Π. Ν. (1878-1928) — στρατηγός τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, βαρῶνος, φανατικός μοναρχικός. Στήν διάρκεια τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἦταν ἐγκάθετος τῶν ἀγγλογάλλων καί ἀμερικανῶν ἰμπεριαλιστῶν, ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς ἀντεπανάστασης στή Νότια Ρωσία. Ἀπό τόν Ἀπρίλη μέχρι τό Νοέμβρη 1920 διετέλεσε ἀρχιστράτηγος τῶν λευκοφρουρίτικων «ἐνόπλων δυνάμεων τῆς Νοτίου Ρωσίας», μετά τή συντριβή τους ἀπό τόν Κόκκινο Στρατό διέφυγε στό ἐξωτερικό. — *6.*

Γ

Γιάκοβλεφ (Ἐπστέιν), Γ. Α. (1896-1939) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1913. Στά 1920-1921 ἦταν μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης Πολιτικῆς Διαφώτισης. Στά 1922-1923 — ἀναπληρωτής τοῦ διευθυντῆ στό Τμῆμα προπαγάνδας καί διαφώτισης τῆς ΚΕ (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 39, σελ. 583). — *30.*

Γιαλάβα, Γκ. Ε. (1874-1950) — μηχανοδηγός τῆς ἀτμομηχανῆς ἀρ. 293 τῶν σιδηροδρόμων Φιλλανδίας, μέ τήν ὁποία τό 1917 ὁ Β. Ι. Λένιν, πού βρισκόταν σέ παρανομία, μεταφέρθηκε δυό φορές διαμέσου τῶν φιλλανδικῶν συνόρων. Πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἦταν μηχανοδηγός-στέλεχος, δούλεψε στό μηχανισμό τῆς ΚΕ τῆς Αὐτόνομης Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Καρελίας. Ἀπό τό 1925 ἔγινε μέλος τοῦ Κόμματος. Στά 1941-1945 διετέλεσε ἐπόπτης παραπόνων στή διεύθυνση τῶν σιδηροδρόμων Σβερντλόφ. — *203-204.*

Γιανουσέβσκι, Π. Σ. (γεν. τό 1870) — μηχανικός-τεχνολόγος. Από τό 1895 ὥς τό 1917 ὑπηρετοῦσε στούς σιδηροδρόμους. Στά 1917-1920 διετέλεσε διευθυντής

Ὑπηρεσίας ἕλξης καί ἀναπληρωτής τοῦ διευθυντῆ τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Βλαντικαυκάς, διευθυντής τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, μετά πρόεδρος τῆς Περιφερειακῆς ἐπιτροπῆς Καυκάσου γιά τίς μεταφορές. Στά 1921 ὥς τό 1928 χρημάτισε μέλος τοῦ συμβουλίου καί ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Ἀνώτατης τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς, μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπιστημονικοτεχνικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν. Ταυτόχρονα δούλευε καί στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου. — *101.*

Γιαροσλάβσκι, Ε. Μ. (1878-1943) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1898. Τό 1921 ἦταν γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ) (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 15, σελ. 534-535). — *159, 182.*

Γιοῦνοφ (Νοβογκρούντσκι), Γ. Μ. (1895-1937) — στά 1917-1938 ἦταν μέλος τῆς Μπούντ. Τό 1919 προσχώρησε στό ΚΚΡ(μπ). Στά 1920-1923 δούλευε στό συνδικάτο μεταλλωρύχων: ἀντιπρόεδρος τῆς ἀχτιδικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Γιοῦζοφ, μέλος τῆς ΚΕ (ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1921), μέλος τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ γιά τό Νότο καί τοῦ συνδικαλιστικοῦ τμήματος στό κυβερνεῖο Ντονιέτς, ὑπεύθυνος γραμματέας τοῦ συνδικαλιστικοῦ συμβουλίου τοῦ κυβερνείου. Στόν καιρό τῆς συζήτησης γιά τά συνδικάτα (1920-1921) ὑπόγραψε τήν τροτσκιστική πλατφόρμα. Ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1923 ὥς τό 1937 ἦταν προϊστάμενος στή Διεύθυνση ὀρυχείων στό Τσιστιακόβο, ἀναπληρωτής τοῦ διευθυντῆ τοῦ τράστ «Καραγκανταούγκολ», ἀρχιμηχανικός στή Γενική Διεύθυνση γαιανθράκων τοῦ τομέα Ντονμπάς, διευθυντής στήν οἰκοδόμηση τοῦ «Μπουρέιστροϊ», διευθυντής τοῦ συγκροτήματος ἀνθρακωρυχείων τοῦ Κουζνέτς. — *288-289.*

Γιουρόβσκι, Γ. Μ. (1878-1938) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1905. Μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἦταν μέλος τοῦ Στρατιωτικοῦ τμήματος, πρόεδρος τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ στρατοδικείου τῆς περιοχῆς Οὐραλίων, ἀντιεισαγγελέας στήν περιοχή Οὐραλίων, μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς τῆς περιοχῆς. Ἀπό τά τέλη τοῦ 1918 ἦταν διευθυντής ΕΕ τῶν ἀχτίδων τῆς Μόσχας, μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς Μόσχας. Στά 1919-1920 — μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς κυβερνείου, πρόεδρος τῆς Ἔκτακτης ἐπιτροπῆς κυβερνείου καί διευθυντής Τμήματος κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων στό Αἰκατερινμπούργκ. Μετά δούλεψε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργατοαγροτικῆς Ἐπιθεώρησης. Στά 1921-1923 — ὑπάλληλος στό Κρατικό θησαυροφυλάκιο. Στά ἑπόμενα χρόνια δούλεψε σέ διάφορες κομματικές, οἰκονομικές καί διοικητικές δουλιές. — *222, 264.*

Γκαῖτε (Goethe), *Γιόχαν Βόλφγκανγκ* (1749-1832) — μεγάλος γερμανός ποιητής καί συγγραφέας. — *258.*

Γκανέτσκι (Φιούρστενμπεργκ), Γ. Σ. (1879-1937) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1896, παράγοντας τοῦ πολωνικοῦ καί ρωσικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος.

Στά 1920-1921 πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος καί ἐμπορικός ἀντιπρόσωπος τῆς ΣΟΣΔΡ στή Λεττονία (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 22, σελ. 546, τόμ. 36, σελ. 657). — *104, 169, 209, 261.*

Γκάστεφ, Α. Κ. (1882-1941) — ἐπιστήμονας, κοινωνικός παράγοντας, ποιητής. Ἀπό τό 1901-1908 ἦταν μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ζοῦσε στήν προσφυγιά.

Στά 1917-1918 ἦταν γραμματέας τῆς ΚΕ τῆς Πανρωσικῆς ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου. Τό 1920 ὀργάνωσε τό Κεντρικό Ἰνστιτοῦτο Ἐργασίας στό ΠΚΣΣ

Ε

Z

I

Λ

Μ

1920 ἔπαιρνε ἄμεσα μέρος στίς ἐργασίες τοῦ Ἰνστιτούτου ἐφαρμοσμένης γεωφυσικῆς, τοῦ Σεισμολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ, τοῦ Γεωλογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ κ.ἀ. — *131.*

Μουσσουρί. — *150.*

Μούστ, Γκ. Ι. (γεν. τό 1889) — τό 1906 ἦταν ἐσέρος, στά 1914-1917 μενσεβίκος-διεθνιστής. Ἀπό τό 1918 μέλος τοῦ ΚΚΡ(μπ). Στά 1918-1921 ἦταν μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ τμήματος οἰκοδομῶν καί γαιοκτησίας καί τοῦ τμήματος οἰκοδομικῶν ἔργων τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, στόν Κόκκινο Στρατό καί σέ συνδικαλιστική δουλιά. Ἀπό τό 1921 δούλευε στό σύστημα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Συγκοινωνιῶν. Ἀπό τό 1933 ὥς τό 1935 στό Τοργκσίν *. Τό 1935 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα γιά ὑπέρβαση ἐξουσίας. Κατόπιν ἦταν διευθυντής Τμήματος γενικῶν ἐπισκευῶν τῶν τεχνικῶν ἐγκαταστάσεων στό ἐργοστάσιο αὐτοκινήτων τῆς Μόσχας. — *176.*

Μπαγκότσκι, Σ. Γ. (1879-1953) — δραστήριο μέλος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, γιατρός. Τό 1910 προσχώρησε στό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας, μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἦταν ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς σοβιετικῆς ὑγιεινῆς. Στά 1918-1937 — ἀντιπρόσωπος τοῦ Σοβιετικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ στή Διεθνή Ἐπιτροπή τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ στή Γενεύη. Ἀπό τό 1937 — εἰδικός σύμβουλος στήν Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ στή Μόσχα. Στά 1950-1951 ἦταν ἀνώτερος ἐπιστημονικός συντάκτης τοῦ ἰατρικοῦ τμήματος τῆς Μεγάλης σοβιετικῆς ἐγκυκλοπαίδειας. — *272.*

Μπαλαμπόλκιν, Ι. Ν. (γεν. τό 1875) — μέλος τοῦ Κόμματος. Πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση δούλευε σέ ἐργοστάσιο παραγωγῆς βουτύρου στό Ρίντερσκ. Ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1917 μέχρι τόν Αὔγουστο τοῦ 1921 ἦταν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς σπορᾶς τοῦ κυβερνείου Σεμιπαλάτινσκ. — *326.*

Μπαλίεφ, Β. Π. (1882-1951) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1917. Στά 1905-1919 — ἀγρονόμος στή διεύθυνση τῶν ζέμστβο τοῦ Στερλιταμάκσκ, καθηγητής στή γεωργική σχολή στό Οὐμάν, διευθυντής τοῦ ἀγροτικοῦ πειραματικοῦ σταθμοῦ γεωργικῶν μηχανῶν στό Ὄμσκ. Στά 1919-1923 διετέλεσε διευθυντής τοῦ γεωργικοῦ τμήματος στό κυβερνεῖο τοῦ Ὄμσκ, εἰδικός σύμβουλος γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου τῆς Σιβηρίας στό Νοβοσιμπίρσκ. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1921 εἰδικός σύμβουλος τοῦ ἀγροτικοῦ τμήματος στήν Κρατική Ἐπιτροπή σχεδίου στή Μόσχα. Τά κατοπινά χρόνια δούλευε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας στή ΣΟΣΔΡ, στό Πανενωσιακό Ἰνστιτοῦτο ἐκμηχάνισης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί σέ ἄλλα ἱδρύματα. — *270.*

Μπαντάγεφ, Α. Ε. (1883-1951) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1904.
Ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1920 — πρόεδρος τῆς καταναλωτικῆς κομμούνας τῆς Μόσχας (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 23, σελ. 547). — *106-107.*

Μπαράνοφ, Π. Ι. (1892-1933) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1912. Στίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη 1917 βρισκόταν στό Ρουμανικό μέτωπο, ἦταν μέλος τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς καί μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ τῆς 8ης στρατιᾶς. Ἀπό τό

* Τοργκσίν — Πανενωσιακή ἕνωση ἐμπορίου μέ τούς ξένους. *Σημ. μετ.*

* Γκουμμέτ (δράση): ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν, ἱδρύθηκε στά τέλη τοῦ 1904 — μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση προσχώρησε στό ΣΔΕΚΡ. *Σημ. μετ.*

Ο

Π

Τό 1921 ἦταν φοιτήτρια στό Πανεπιστήμιο τῆς Μόσχας. Στά 1929-1930 δούλεψε στήν Κεντρική Διεύθυνση καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν, στό Ἰνστιτοῦτο Ἐμπορίου καί στό Ἰνστιτοῦτο Μάρξ—Ἔνγκελς—Λένιν τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Ἀπό τό 1939 — διευθύντρια τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος στό σωληνουργεῖο τῆς Μόσχας. — *19*.

Πρεομπραζένσκι, Ε. Α. (1886-1937) μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1903. Ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1921 — μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν, μετά — πρόεδρος τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας. Τόν καιρό τῆς συζήτησης γιά τά συνδικάτα (1920-1921) — ὀπαδός τῆς πλατφόρμας τοῦ Τρότσκι (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 41, σελ. 602· τόν τόμο 51, σελ. 504). — *114, 155, 255-256, 274*

Προζόρ, Β. Σ. (1884-1962) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1905, πῆρε μέρος στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907 στήν Πετρούπολη. Πρίν τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση δούλευε τηλεγραφητής, ὑπάλληλος γραφείου, σάν τεχνικός στόν τομέα τῶν σιδηροδρόμων. Στά 1918-1919 ἦταν ἐπίτροπος κατασκευῆς στρατιωτικο-στρατηγικῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, ἐπίτροπος καί μετά διευθυντής τῆς Διεύθυνσης κατασκευῆς σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τῆς ΣΟΣΔΡ· στά 1920-1922 — διευθυντής ὁδοποιΐας, ἀναπληρωτής προέδρου καί μέλος τοῦ συμβουλίου τῆς Γενικῆς Ἐπιτροπῆς κρατικῶν ἔργων, πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς κρατικῶν ἔργων στό Τουρκεστάν. Τό 1922 βγῆκε ἀπό τό Κόμμα. Ἀπό τό 1922 ὥς τό 1956 — σέ διοικητικές καί οἰκονομικές ἐργασίες σέ διάφορα κρατικά ἱδρύματα καί στήν ἀνοικοδόμηση. — *176*.

Προκοπόβιτς, Σ. Ν. (1871-1955) — ἀστός οἰκονομολόγος καί δημοσιολόγος. Πῆρε μέρος στό συνεταιριστικό κίνημα. Τό 1921 ἦταν μέλος τῆς Πανρωσικῆς Ἐπιτροπῆς βοήθειας στούς λιμοκτονοῦντες, καί μαζί μέ ἄλλα μέλη τῆς ὀργάνωσης αὐτῆς προσπαθοῦσε νά τή χρησιμοποιήσει γιά ἀντεπαναστατικούς σκοπούς. Τό 1922 γιά τήν ἀντισοβιετική του δράση ἀπελάθηκε στό ἐξωτερικό (βλ. ἐπίσης τόν τόμο, 6, σελ. 586-587). — *114*.

Ρ

Ρακόβσκι, Χ. Γκ. (1873-1941) — ἀνῆκε στό Κόμμα ἀπό τό 1917. Ἀπό τό 1918 ἦταν πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων Οὐκρανίας. Στό Χ συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 26, σελ. 536). — *80, 82-83, 92, 93-94, 196-197, 198, 308*.

Ραμζίν, Λ. Κ. (1887-1948) — διαπρεπής ἐπιστήμονας στόν τομέα τῆς θερμοτεχνικῆς. Ἀπό τό 1920 καθηγητής τῆς Ἀνώτατης Τεχνικῆς Σχολῆς τῆς Μόσχας. Τό 1921 ἦταν μέλος τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 44, σελ. 645). — *142, 143, 179, 270*.

Ραμπινόβιτς, Φ. Γ. (1885-1937) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1902, μενσεβίκος, ἀπό τό 1919 μέλος τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στά 1919-1920 ἦταν διευθυντής Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Ἐπαναστατικοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν. Στά 1920-1922 ἦταν διευθυντής τῆς Γραμματείας τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, ἀναπληρωτής τοῦ πληρεξούσιου τοῦ ΣΕΑ καί τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν στήν Ὑπερκαυκασία. Στά 1922-1925 ἦταν μέλος, μετά διευθυντής τῆς Διεύθυνσης τῆς ἑταιρίας «Ἀρκός», ἀναπληρωτής ἐμπορικοῦ ἀντιπροσώπου στήν Ἀγγλία. Στά 1926-1930 — πρόεδρος τῆς διοίκησης τῆς

Σ

---

* ΟΓΚΕΠΕΟΥ — Ἑνιαία Κρατική πολιτική διεύθυνση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΕΣΣΔ. *Σημ. μετ.*

διηύθυνε τά τεχνικά τμήματα μερικῶν πετρελαιοβιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καί ἑταιριῶν, ἦταν μέλος στή διοίκησή τους. Μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση — σέ καθοδηγητική δουλιά στή βιομηχανία πετρελαίου, καθηγητής τοῦ Ἰνστιτούτου πετρελαίων τῆς Μόσχας καί τῆς Ἀκαδημίας μεταλλειολογίας, ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου στό Ἐπιστημονικο-τεχνικό Συμβούλιο τῆς πετρελαιοβιομηχανίας. Εἶναι συγγραφέας πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἄρθρων καί εἰσηγήσεων. — *79.*

Σμίτ-Φάλκνερ, Μ. Ν. (1878-1968) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1918, οἰκονομολόγος καί στατιστικός. Μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἐργαζόταν σέ μιά σειρά ἐπιστημονικά ἱδρύματα. Ἀπό τό 1939 — ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 34, σελ. 561). — *114.*

Σμολιανίνοφ, Β. Α. (1890-1962) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1908.
Ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1921 — δούλευε ἀναπληρωτής τοῦ διευθυντῆ Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΕΑ γιά τά ζητήματα οἰκονομίας καί οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης, μετά διευθυντής Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΣΟΣΔΡ (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 44, σελ. 650). — *181, 199-201, 203, 206, 208, 219, 221, 222, 229, 231, 236, 255, 257, 259, 277-278.*

Σοκόλνικοφ (Μπριλλιάντ) Γκ. Γ. (1888-1939) — στό Κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1905.
Ἀπό τόν Αὔγουστο τοῦ 1920 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1921 — διοικητής τοῦ μετώπου τοῦ Τουρκεστάν καί πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς Τουρκεστάν τῆς ΠΚΕΕ, ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1921 — μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν (βλ. ἐπίσης τόν τόμο 34, σελ. 561· τόν τόμο 45, σελ. 650-651, 561). — *224.*

Σοκολόφ, Μ. Φ. (γεν. τό 1893) — ἀνῆκε στό Κόμμα στά 1920-1922, 1932-1936. Στά 1914-1918 ὑπηρετοῦσε στόν παλιό στρατό, στά 1920-1921 ἦταν κοκκινοφρουρίτης, γραμματέας τοῦ προπαγανδιστικοῦ-διαφωτιστικοῦ τμήματος τῆς Στρατιωτικο-πολιτικῆς διεύθυνσης τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Ἀπό τό Μάρτη ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1921 — γραμματέας τῆς Διεύθυνσης μεταφορᾶς ἀπό τήν Πολωνία τῆς περιουσίας καί τῶν ἀρχείων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ. Τό 1937 ἦταν ὑποδιευθυντής τοῦ τμήματος προσωπικοῦ τοῦ τράστ κατασκευῆς ἀγωγῶν πετρελαίου. — *190-194.*

Σολοβιόφ, Β. Ι. (1890-1939) — μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1913. Στά 1913-1914 ἦταν διορθωτής στήν «Πράβντα». Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἔκανε κομματική καί σοβιετική δουλιά. Τό 1920 ἦταν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασίας σχεδίου ἀναδιοργάνωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Παιδείας, τό 1921 — ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης Πολιτικῆς Διαφώτισης, σέ συνέχεια ἔγινε μέλος τοῦ συμβουλίου στό τμῆμα Προπαγάνδας καί Ζύμωσης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ(μπ), σύμβουλος καί ἐπιτετραμένος τῆς ΕΣΣΔ στό Ἀφγανιστάν, ὑποδιευθυντής τοῦ τμήματος Τύπου τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ(μπ), σύμβουλος τῆς πρεσβείας τῆς ΕΣΣΔ στήν Κίνα, μέλος τῆς Γραμματείας τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς γιά τήν Ἀνατολή, πληρεξούσιος τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν στό Οὐζμπεκιστάν, μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ «Νόβι Μίρ» πρόεδρος τῆς Διεύθυνσης καί πληρεξούσιος στή Γενική Διεύθυνση φιλολογίας καί ἐκδοτικῶν, διευθυντής τοῦ Κρατικοῦ οἴκου τοῦ βιβλίου κ.ά. Ἦταν μέλος τῆς ΠΚΕΕ σέ μερικές συνόδους. — *21-22.*

Τ

Φ

Χ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ *

Α

* Στίς ἐπικεφαλίδες ὑποδείχνεται ὁ ἀριθμός τῶν ντοκουμέντων.

Ε

Ζ

Κ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

---

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά ντοκουμέντα πού δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά.

1921

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1920

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τον Ιούλη του 1985
σε 5.000 αντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα 34 1/4

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

ΛΕΝΙΝ
•
ΑΠΑΝΤΑ

52